

جمهوری اسلامی ایران
معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری
سازمان نقشه برداری

فهرستگان خلیج فارس

دکتر بهرام امیراحمدیان
۱۳۹۲

شناسنامه

فهرست

۳.....	ای خلیج فارس
۵.....	جغرافیای خلیج فارس و پیشینه تاریخی آن
۱۳.....	تاریخچه خلیج فارس
۲۷.....	بررسی تحریف نام خلیج فارس
۸۶.....	اعتراض ایران به جعل نام خلیج فارس در رسانه‌های فرانسه
۹۰.....	خلیج فارس در قراردادهای عربی و معاهدات حقوق بین‌المللی
۱۰۷.....	منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه دانشنامه جهان اسلام
۲۵۳.....	منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۴۳۳.....	منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه سازمان بنادر و دریانوردی
۵۰۵.....	فهرست الفبایی منابع موجود در کتابخانه ملی
۵۷۱.....	فهرست عمومی کتابهای خلیج فارس
۶۷۱.....	فهرست نقشه‌های خلیج فارس
۷۲۱.....	مقالات مندرج در روزنامه‌ها و نشریات درباره خلیج فارس

بخش یکم

شناخت خلیج فارس

ای خلیج فارس

شعری از دکتر جعفر حمیدی^۱

روی خاک از آب تو گلشن شده
ای شکوهت مثل الوند و سهند
نام تو دیباچه بالندگی
مسند خورشید، تابستان تو
مهر نامت بر دل ایران زده
ای قبای پیکر تو رنگ رنگ
نیلی و زنگاری و خاکستری
بر سمند نقره رنگ پرشتاب
رنگ سبزت جامه خلد برین
دفتر عشاق، موج ناب تو
سینه‌ات از داغ یاران خون‌چکان
ساحلت را نقش زد تا بی‌کران
ضربه هستی ستیز و جانگداز
گام در تاریکی مطلق زدند
دام‌ها گسترده شد در این دیار
کز لهیبش مرغ و ماهی سوختند
سوخت مروارید درکام صدف
دشمنت رهتوشه از مجنون گرفت
گشت دریا حجله‌گاه نام دوست
با شبیخون، مشت بر سندان زدند

ای شب از مهتاب تو روشن شده
ای خلیج فارس، ای نام بلند
ای غرورت مظهر پابندگی
ای شراب عشق در دستان تو
ای امید زندگی بر جان زده
ای نگاهت سبز و آبت سبزرنگ
آبی و مهتابی و نیلوفری
ای سوار چابک پا در رکاب
ای لباس آبی و نیلوفرین
شهد شیرین سلامت آب تو
ای شقایق زار دشت ارغوان
روزگاری چکمه غارتگران
بر تو آمد روزگاری بس دراز
دشمنان پا بر بساط حق زدند
فتنه‌ها روییده شد از هر کنار
نابکاران آتشی افروختند
شعله‌ها انگیختند از هر طرف
مخمل آبی آبت خون گرفت
آب اما بوسه زد بر بام دوست
دشمنان گر بیرق طغیان زدند

^۱ - روزنامه اطلاعات، پنجشنبه ۱۳ تیر ۱۳۸۷ - ۲۹ جمادی الثانی ۱۴۲۹ - ۳ جولای ۲۰۰۸ - شماره ۲۴۲۳۲

مشت بر آهن زدن کاری خطاست
 حمله تیرآوران ملک جم
 آتش افروزان عنان بگذاشتند
 ترک کردند این دیار پر ز خون
 ترس ترسان تا دیار خویشتن
 واژگون شد دشمن از اسب حرون
 دشمن اندر سرزمین عاشقان
 دزد در خانه اگر رو می کند
 درس تاریخ است اما گوش کو
 سرزمین ها می کند دشمن خراب
 دیده ایم از روزگاران بارها
 مردم آن شهر افسون می کنند
 چون که نام و نامه و ناموس و نان
 عاشقان صد بوسه بر ساحل زدند
 باز رنگ آبی دریا شکفت
 زرشناسان قدر زر بشناختند
 باز گوهر بار شد این نیلگون
 باز گوهر بار شد چون درّ ناب
 ای خلیج فارس، ای نام بلند
 در کنارت جان فشانی می کنیم
 عشق هر دم بوسه زد بر پای تو
 نام تو ثبت است اندر هر کتاب
 ای خلیج فارس، ای فیروزه فام

در دیار عشق راندن نارواست
 از میان برداشت دیوار ستم
 پرچم تسلیم را افراشتند
 سرنگون رفتند تا دشت جنون
 رهسپر گشتند با رنج و محن
 ماند بدنامی از آنان در قرون
 روی پیروزی نگیرد بی گمان
 عاقبت رو بر برون سو می کند
 عبرت دهر است اما هوش کو
 لیک افتد عاقبت در منجلات
 حمله ور گشته به شهری مارها
 مارها از خانه، بیرون می کنند
 زشت باشد در کف نامحرمان
 کشتی دشمن به خاک و گل زدند
 باز مروارید دریا سینه سفت
 از طلا اوراق دفتر ساختند
 دشمن اندر چاه ذلت سرنگون
 بر بلور آب، دست آفتاب
 دور بادا از تو شمشیر گزند
 آب هایت پاسبانی می کنیم
 سینه صاحب دلان شد جای تو
 ای غرور موجهایت نقره تاب
 نام تو بر تاج عالم مستدام

جغرافیای خلیج فارس و پیشینه تاریخی آن

پس از جنگ جهانی اول، سیاست سلطه جویی و استعماری انگلستان در خلیج فارس، شدت یافت. از این رو انگلستان با اعزام یکی از چهره‌های مشهور به نام چارلز بلگریو به بحرین، دست به برنامه‌ریزی‌های استعماری زد. او در مدت ۳۱ سال اقامت در خلیج فارس، در تحکیم قدرت استعماری انگلستان اقداماتی را انجام داد که در نهایت شرایطی پدید آمد تا پس از رفتن انگلستان از خلیج فارس، مشکلات ناشی از استعمار علیه ساکنان منطقه به ویژه ایرانیان، همچنان باقی بماند. چارلز بلگریو در سال ۱۹۶۶ پس از پایان ماموریتش کتابی را منتشر کرد و به جای خلیج فارس نام مجعول خلیج عربی را عنوان نمود و کشورهای عربی منطقه با علم به جعلی بودن این عنوان، اقدام به بهره برداری کردند. پس از آن نیز به تدریج نام خلیج عربی و در مواردی فقط عنوان خلیج برای این پهنه آبی بکار گرفته شد (گزیده اسناد خلیج فارس، ج اول، مقدمه). پس از آن نیز دایره المعارف اسلام نقشه‌ای را به چاپ رسانید که در آن «خلیج العربی» به جای «خلیج فارس» نگاشته شده بود که پس از اعتراض دولت ایران، دست اندرکاران آن دایره المعارف به طور رسمی از دولت ایران عذرخواهی کردند و اذعان نمودند که در نسخه جدید آن نقشه خلیج فارسی را به درستی چاپ نمایند. بالاخره یونسکو در اکتبر ۱۹۸۹ رسماً عنوان «خلیج فارس» را رسمی و معتبر اعلام نمود. اما در آبان ماه ۱۳۸۳، مجله نشنال جئوگرافیک دوباره نام خلیج عربی برای این پهنه آبی بکار برد که اعتراض دولت ایران و تحریم ورود این اطلس به ایران اعلام شد که در نهایت آنها نیز عذرخواهی کردند.

در یک جمع بند کلی می‌توان دریافت که با وجود صدها منبع از قدیم الایام تاکنون

با عنوان خلیج فارس برای این منطقه، وجود دسته‌های نامرئی برای تغییر نام این خلیج وجود دارد که با پیگیری مصرانه دولت ایران می‌توان این غائله را در نطفه خفه کرد که در قسمتهای بعدی گزارش به آن خواهیم پرداخت.

جغرافیای خلیج فارس

خلیج فارس حوضه کشیده‌ای است، که در تنگه هرمز به دریای مکران یا عمان می‌پیوندد و بین بلوک عربی و رشته کوههای زاگرس قرار دارد. کشیدگی این حوضه به دلیل ساختمان زمین شناختی، یعنی جایگاه ناودیسی آن است، به طوری که محور آن در دوره ژوراسیک و کرتاسه، در راستای زاگرس کنونی قرار داشته، ولی بعدها بتدریج به سوی جنوب غربی تغییر مکان داده است (درویش‌زاده، ص ۷۹۸) درباره مساحت، طول و عرض خلیج فارس نظرات بسیار متفاوتی وجود دارد. این خلیج از شط العرب تا تنگه هرمز حدود ۱۰۰۰ کیلومتر و از دهانه فاو تا بندرعباس هزار و ۳۷۵ کیلومتر طول دارد و حداکثر عرض آن ۳۲۵ کیلومتر است. حداقل عرض آن در تنگه هرمز با حدود ۸۵ کیلومتر است. مساحت آن ۲۲۶ هزار کیلومترمربع و عمق متوسط آن ۳۵ متر ثبت شده‌است که در بعضی از نقاط به ۹۰ تا ۱۰۰ متر نیز می‌رسد (مقتدر، ص ۱۲-۱۴؛ طلوعی، ص ۳۳، ۳۶؛ حافظ‌نیا، ص ۱۶).

زمین‌شناسی و تکنیک خلیج فارس

از نظر زمین‌شناسی در اثر حرکتها و شکاف پوسته جامد زمین در دوران سوم زمین‌شناسی پس از گسترش شکاف عمان و حرکت شبه جزیره هندوستان ابتدا به سمت شرق و سپس به طرف بالا، خلیج باریکی شروع به پیدایش کرد و خلیج فارس به وجود آمد. (مستوفی، ج ۱، ص ۴-۵).

مساحت خلیج فارس در گذر زمان رو به کاهش بوده است چنانکه در آغاز دوره تاریخ یعنی تقریباً سه هزار سال پیش از میلاد، سواحل خلیج فارس تقریباً ۲۰۰ کیلومتر بالاتر از کرانه‌های امروز و در شمال سواحل کنونی در خاک ایران گسترده بوده است.

در آن زمان هنوز اروندرود تشکیل نشده بود و رودهای دجله و فرات جداگانه به دریا می‌ریخته‌اند. امروزه اروندرود بیش از شش هزار مترمکعب آب در هر ثانیه به دریا می‌ریزد و چون در زمین‌های رسوبی جاری است در مصب خود دلتای باتلاقی را تشکیل می‌دهد به طوری که برآورد می‌شود هر ۳۰ سال ۱۶۰۰ متر رسوب در دریا پیش می‌روند (نفیسی، ج ۲، ص ۶۱-۶۲، مجتهدزاده، ص ۱)

اقیانوس شناسی در خلیج فارس

مطالعات و بررسی‌های اقیانوس شناسی در خلیج فارس بسیار اندک است و محدود تحقیقات و اندازه‌گیریهای انجام شده نیز توسط خارجی‌ان صورت گرفته است. اولین مطالعات مربوط به خلیج فارس در سال ۱۹۱۸ و بر اساس مشاهدات عینی کشتی‌های تجارتی در خلیج فارس توسط "Schott" تدوین شده است.

در سال ۱۹۵۶ علاوه بر نقشه‌های سطحی خلیج فارس تقاطع مربوط به چگونگی توزیع درجه حرارت و نمک نیز توسط "Emery" ارائه شده است.

یک سری مطالعات در فاصله زمانی ۶۱-۱۹۶۰ توسط آمریکاییان در خلیج فارس انجام شد که نتیجه آن در سال ۱۹۶۵ توسط "Peery" انتشار یافت. "Wyrki" در سال ۱۹۷۱ همت کرده و کلیه اطلاعات مفید مربوط به خلیج فارس و دریای عمان را در یک اطلس انتشار داده است.

یکی از بهترین منابع و کاملترین کارهای انجام شده کتاب خلیج فارس است که توسط "Grasshoff" بعمل آمده است و نیز مقاله‌ای در سال ۱۹۷۹ از نتیجه کار آمریکاییان انتشار یافته است. خلیج فارس دریای کم عمق محدود شده است. عمق سنجی و برداشتهای کف خلیج فارس دو منطقه زمین شناسی را یکی قسمت حاشیه‌ای پلتفرم عربستان، که تا حدی پایدار بوده و دیگری کمربند چین خوردگی ایران نسبتاً ناپایدار معرفی می‌کند (امینی، ص ۴-۱۷).

به طور کلی رسوبهای کنونی خلیج فارس متشکل از دولومیت، الیت‌های آهکی، مارن‌ها و... از کرانه به رزفا دانه ریزتر می‌شوند. به طوریکه مارن‌ها در بخش مرکزی

خلیج فارس آشکار می‌شوند. آهک‌های مارنی ژرف ترین رخساره کنونی خلیج فارس هستند (درویش زاده، ص ۷۹۹).

از لحاظ تکتونیک و زلزله خیزی خلیج فارس جزء کانون‌های زلزله خیر ایران است. در نقشه زلزله خیزی و گلسهای ایران، بزرگی زلزله‌های گذشته خلیج فارس، ۵ تا ۶ ریشتر گزارش شده است. این زلزله‌ها بیشترین خسارت را در نواحی گوناگون خلیج فارس به ویژه لار، جهرم، بندر لنگه، جزیره خارک، بندرعباس، بندر جاسک، قیروکارزین، جزیره لاوان و... برجای گذاشته است (سیاه پوش، ص ۱۰۱؛ معظمی گودرزی، ص ۶۰).

خلیج فارس ۶۲ درصد از آب‌های سطح کره زمین را شامل می‌شود و خط پایان ناودیس آن نزدیک کرانه‌های ایران است که پس از گذشتن از میان جزایر تنب بزرگ و فارور، در ناحیه تنگه هرمز به سوی کرانه شبه جزیره المسمندام کشیده می‌شود. آب خلیج فارس از دریا‌های دیگر شورتر است. چون آب رودهایی که به آن می‌ریزند املاح و نمک به همراه دارند و تبخیر آن بیش از آب دریافتی از باران و رودهاست. اندازه نمک آن بین ۳۸ تا ۷۰ در هزار و در نواحی کم عمق بین ۶۰ تا ۲۰۰ در هزار اندازه گیری شده است (حافظ نیا، ص ۱۷).

مورفولوژی کف خلیج فارس

خلیج فارس بوسیله دو قسمت تقریباً متقارن در دو طرف محور طولی‌اش مشخص می‌شود. بخش ایرانی در شمال محور با یک تکتونیک و چین خوردگی ناپایدار و مورفولوژی با شیب نسبتاً تند (175 cm/km) و بخش غربی در جنوب که پایداری بیشتری دارد با شیب ملایم (35 cm/km) بطرف محور می‌باشد. محور نسبتاً متمایل به سواحل ایران است بخصوص در قسمت شرقی خلیج فارس.

در ۱۹۶۶ Vollbrecht, Seibold خلیج فارس را بر حسب عمق به یک سری ایالت تقسیم نموده‌اند: یک برجستگی مشخص بنام بادکردگی (Central Swail) که احتمالاً مربوط به سیستم چین خوردگی ایران بوده و یا منشا رسوبی دارد و دوگودی مشخص

در ناحیه ساحلی ایران بوجود آورده است، یکی در ناحیه ساحلی ایران درحوزه عربی بنام گودی غربی "Western Basin" و دیگری حوضه مرکزی "Central Basin" و قسمت غربی خلیج فارس بنام "Arabian Shallow Shelf" نامگذاری شده است. باید متذکر شد که این منطقه بنام "هم چین عربی Arabian Homocline" نیز خوانده شده است. بکار بردن این ترم بیشتر بمنظور تاکیدکردن بر خصوصیت شیب ملایم و یکنواخت بودن کف قسمت عربی خلیج فارس است. (درویش زاده، ص ۸۰۲؛ امینی، همان).

اقلیم خلیج فارس

آب و هوای خلیج فارس گرم و مرطوب است. متوسط دمای سالیانه آن در گرمترین ماه سال به ۳۳ درجه سانتیگراد و در زمستان به ۱۶ درجه سانتیگراد می‌رسد. رطوبت سالیانه به جز کرانه‌های خوزستان بیش از ۲۲ درجه سانتیگراد است. وجود مه سنگین و نرم که توده‌ای از ذرات ریز و غبار است که توانایی دید را تا چند کیلومتر کاهش می‌دهد، از ویژگیهای اقلیمی خلیج فارس است که از لحاظ کشتی رانی و عملیات نظامی نیز اهمیت خاصی دارد (حافظ نیا، ص ۱۷؛ گنجی، ص ۲۳-۲۴).

به طور کلی به علت دمای متغیر و رطوبت، بادهای گوناگون شمال، شرقی بودن سواحل، توفانهای همراه با صاعقه و گردبادهای دریایی به سرعت ۹۵ میل در ساعت، به ویژه در بخش‌های جنوبی برای زندگی مناسب نیست. بارانهای موسمی گاه بسیار شدیدی در فاصله آذر تا اردیبهشت ماه می‌بارد که زندگی ساکنان را در بسیاری از قسمت‌ها با مشکل مواجه کرده است (میرحیدر، ص ۷۶، ۸۰، ملک زاده، ص ۳۵).

رودها

رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزند بیش‌تر از نواحی خشک می‌گذرند. در بخش جنوبی خلیج فارس رود مهمی وجود ندارد. تنها جویبارهای محلی در این قسمت وجود دارد که در بارندگیهای شدید اندکی آب به دریا می‌رسانند و می‌توان اذعان کرد

که تقریباً منشا اکثر آبریزهای خلیج از منطقه شمالی است. در فاصله طولانی ۱۸۳۰ کیلومتری از مصب شط العرب تا خلیج گواتر، رودهای کوچک و بزرگی از کوهپایه‌ها و زمین‌های مرتفع ایران سرچشمه گرفته و وارد خلیج فارس و دریای عمان می‌شوند. از مهمترین و پرآب ترین این رودها می‌توان به رود کارون، اروندرود، زهره یا هندیان، هند یا خور زیارت، شور، میناب، گز، کهیر، کرخه، دیاله، زاب، جراحی و رودهای محلی بلوچستان اشاره کرد.

بنادر خلیج فارس

بنادر خلیج فارس به طور طبیعی در بخش‌های شمالی آن که ژرف تر از جنوب است پدید آمده اند و از این بنادر در دوره‌های مختلف باستانی، قرون وسطی و دوره معاصر کشتیرانی‌های عمده انجام گرفته است از جمله این بنادر سیراف، بوشهر، لنگه و گامبرون (بندرعباس) است. در یک دسته بندی کلی می‌توان بنادر خلیج فارس را در تحت تقسیمات کشوری کنونی ایران به شرح زیر آورد:

بنادرهای استان خوزستان: بندرخرمشهر، بندرماهشهر، آبادان، بندربزی، بندرامام خمینی، هندیجان، خسروآباد، بندر قصبه معمره و بندر سلیمانان.

بنادرهای استان بوشهر: بندر دیلم، مهروبان، حماد، گناوه، ریگ و بندرهای رود حله، بندر بوشهر، بنادر تنگستان، طاهری، عسلویه.

بنادرهای استان هرمزگان: بندر مقام، نحیلو، میچاهل، جزه، چیدویه، کلات، گرزه، چارک، حسینی، مغویه، شناس، بستاند، بندر لنگه، گشته، گنگ، دیوان خاوری، دیوان باختری، تاونه، بند معلم، حمیران، خمیر، بستانه، پل، گچین، بندر شهید رجایی، بندرعباس، کوهستگ، زیات، سیریک، جاسک.

بنادرهای استان سیستان و بلوچستان: بندر کلات، تنگ، گوردیم، پزم تیاب، کنارک، ریس، چابهار، پریس، پسابندر و بندر گواتر.

از میان بنادر فوق تنها چند بندر دارای اسکله‌های جدید هستند. در سالهای اخیر در بخشهای دیگر خلیج فارس مانند بصره، کویت، بحرین، قطر و امارات تا شیخ نشینهای

عمان بنادر جدیدی جهت بارگیری، نفت کش و انتقال مسافران ایجاد شده است. (سلطانی بهبهانی، ص ۹۰-۵۳).

جزایر خلیج فارس

جزایر متعددی در هر دو بخش جنوبی و شمالی خلیج فارس وجود دارد که بعضی صخره‌ای و غیرمسکونی اند. در اینجا تنها به بیان جزایر ایرانی خلیج فارس اکتفا می‌کنیم. این جزایر نیز بر اساس تقسیمات جدید کشور جمهوری اسلامی ایران در سه استان خوزستان، بوشهر و هرمزگان قرار می‌گیرند در ذیل به آنها اشاره می‌شود.

- جزایر استان خوزستان: جزیره بونه، دارا، قبر ناخدا، مینو و دیگر جزایر کوچکی که گاهی زیر آب می‌روند.

جزایر استان بوشهر: جزیره ام الکرم، حیرین، خارک، خارکو، خان، شیخ کرامه، شیف، عباسک، فارس، گرم، مناف، نخیلو و جزایر کوچک شیخ زنگی، شیخ مبارک، مرغی، بیدو.

- جزایر استان هرمزگان: جزیره ابوموسی، تنب بزرگ، تنب کوچک، سیری، شتوار، شیخ اندرابی، فارور، فارورگان، قشم، کیش، لارک، لاوان، هرمز، هندورابی، هنگام. ذکر این نکته ضروری است که بعضی از جزایر یادشده در منابع گوناگون با نامهای دیگری آورده شده است و گاه یک جزیره چند نام دارد. (رزم آرا، ۵-۴۰).

تاریخچه خلیج فارس

ظاهراً محقق است که از زمان‌های بسیار قدیم، سواحل عربی خلیج فارسی دشت‌های جنوب غربی کشور ایران و کشورهای سومری اورمسکن (از اقوام سامی نژاد) بوده است. به احتمال زیاد در حدود ۲۶۰۰ سال قبل از میلاد در «اماکن» که شاید «عمان» امروزی باشد، مردمی دریانورد سکونت داشته اند و حتی پیش از این، بین هند و جنوب عراق ارتباط برقرار بوده است.

مسلمان بابلی‌ها در قرن هفتم قبل از میلاد در خلیج فارس دریانوردی می‌کرده اند و با توجه به داستان اردوکشی «سنا خریب» ثابت می‌شود که بحر پیمایی در خلیج فارس از قرن هشتم قبل از میلاد به این طرف سابقه داشته است. آنان، پیش از تسلط آریایی‌ها بر سرزمین ایران، در کتیبه‌های خود از این دریا به نام «نارمرتو» که به معنی رود تلخ است نام برده اند. پس از تاسیس دولت هخامنشی، سلاطین این سلسله به اهمیت نیروی دریایی در خلیج فارس واقف شدند و به تدریج ایرانیان در سواحل آن نفوذ یافتند. در بند سوم کتیبه‌ای که از داریوش اول در کانال سوئز یافته اند چنین آمده است: «من پارسی ام. از پارس مصر را تسخیر کردم. امر کردم این کانال را بکنند از پی رود (یعنی نیل) که در مصر جاری است، تا دریایی که در پارس بدان روند این کانال کنده شده؛ چنان که امر کردم و کشتی‌ها روانه شدند چنان که اراده من بود». در زمان هخامنشیان تمام سواحل و جزایر خلیج فارس تحت نفوذ ایران قرار داشت و ملوانان ایرانی با کشتی‌های خود در سرتاسر آن با حمایت دولت مقتدر هخامنشی که کلیه کشورهای بزرگ آن زمان را از پای درآورده بود، به سیر و سیاحت مشغول بودند. زمانی که داریوش اول در هند بود (۵۱۲ ق.م) سفایینی ساخت و «اسکیلاس»، دریانورد

یونانی، را مامور کرد تا درباره خلیج فارس و دریای عمان تحقیق و بررسی نماید. این ماموریت برای ایران اکتشافات جغرافیایی مهمی دربرداشت و توانست از طریق بنادر و جزایر خلیج فارس با سرزمین‌های دوردست، از جمله عربستان، هندوستان، چین و آفریقا به تجارت پردازند. به احتمال زیاد می‌توان ادعا کرد که ایران، تا دوران تسلط پرتغالی‌ها بر خلیج فارس، چنین وضعیت و نفوذی در منطقه داشته است.

یکی از مورخان یونانی به نام آریان که در قرن دوم میلادی می‌زیسته است، در یکی از تالیفات خود که «آنا بازیس» یا تاریخ سفرهای جنگی اسکندر نام دارد، ضمن شرح دریانوردی «نارخوس»، که به فرمان اسکندر ماموریت یافته بود که رود سند را تا انتهای خلیج فارس سیاحت کند، از خلیج فارس به اسم «پرسیکون کای تاس» نام برده است.

استرابن، جغرافیادان معروف یونانی که در نیمه دوم قرن اول میلادی می‌زیسته، در کتاب خود به کرات همین نام را در مورد «خلیج فارس» آورده است. «بطلموس» منجم، ریاضی دان و جغرافی دان معروف حوزه اسکندریه قرن دوم میلادی، نیز در اثر معروف خود به نام «مجسطی» از خلیج فارس به نام «پرسیکوس سینوس» یاد کرده است. در کتاب هایی که به زبان لاتینی تالیف شده اند اصطلاح مذکور را غالباً «سینوس پرسیکوس» یا «ماره پرسیکوم»: یعنی «دریای پارس» نوشته اند.

تاریخ استقرار ایرانیان در خلیج فارس و جزایر آن دقیقاً روشن نیست، ولی ظاهراً اواسط دوران سلسله اشکانیان سواحل عمان متعلق به ایران بوده است. آنچه مسلم است این است که بنابر گفته طبری، اردشیر بابکان، موسسه سلسله ساسانی، سپاهی روانه بحرین کرد و شخصی را به نام «ساترون» که در آنجا علم طغیان برافراشته بود، مغلوب کرد و شاپور، پسر خود را به حکومت بحرین منصوب نمود.

در مدت سلطنت انوشیروان (۵۳۱-۵۷۹م) علاوه بر سواحل و جزایر خلیج فارس، دریای عمان، سواحل جنوبی عربستان، عدن و یمن نیز در تصرف ایران بود و نفوذ این کشور تا سواحل بحر احمر و آفریقا گسترش یافت. بنابر قول بلاذری مقارن ظهور اسلامی، بحرین به ایران تعلق داشته است. بعد از انقراض ساسانیان، در نتیجه فتوحات

سپاهیان اسلام، کشور ایران تحت حکومت اسلامی قرار گرفت و تا تاسیس سلسله آل بویه خلفای بنی امیه و بنی عباس بر جزایر و سواحل خلیج فارس تسلط داشتند. ضمن اینکه تا حدود یک قرن بعد از جنگ نهروان (۳۹ هجری) بحرین، عمان و جزایر دیگر خلیج فارس پناهگاه «خوارج» شده بودند.

مورخین و جغرافیادانان اسلامی در آثار خود از این خلیج به نام «بحر فارس» یا «الخلیج الفارس» یا «خلیج فارس» یاد کرده اند؛ از جمله ابن فقیه همدانی، ابن خردادبه، استخری، مسعودی، ابن حوقل، ابن بلخی، شریف ادریسی، یاقوت حموی، زکریای قزوینی، حمدا... مستوفی، ابن بطوطه، حاج خلیفه، مقدسی و ابوریحان بیرونی.

بعد از آنکه امرای آل بویه قدرت را در دست گرفتند برای سرکوبی خوارج و قرامطه به خلیج فارس روی آوردند. یکی از مهم ترین فتوحات معزالدوله دایمی فتح ناحیه عمان و بحرین در سال ۳۵۵ هجری است که آنها را به کمک برادرزاده خود عضدالدوله به تصرف درآورد و به قلمرو آل بویه ضمیمه کرد و از آن به بعد تا مدت قریب به یک قرن تحت تسلط امرای آل بویه بود. در این زمان یکی از مهم ترین بنادر خلیج فارس «سیراف» بود و کشتی های تجارتی چین به این بندر رفت و آمد می کرد.

عمان و جزایر خلیج فارس بین سال های ۴۵۶ تا ۵۳۶ هجری قمری به قلمرو سلاجقه کرمان پیوست. توران شاه بن قاورد از امرای این سلسله جزیره «کیش» را به جای «سیراف» مرکز تجارت خلیج فارس قرار داد و در نتیجه به تدریج امرای کیش صاحب نفوذ و قدرت شدند و غالباً بر سر تصرف جزایر خلیج با ملوک هرمز نزاع داشتند. اتابک ابوبکر سعد زنگی (۶۲۳-۶۵۸ هجری)، در پنجمین سال زمامداری خود، به خلیج فارس لشکر کشید و عمان و بحرین و کیش و سواحل خلیج فارس را از حدود بصره تا سواحل هند تصرف کرد و در عصر حکومتش (۶۲۶ ق به بعد) بندر هرمز مهم ترین بندر تجارتی خلیج فارس شد. پرتغالی ها بعد از کشف راه دریای هندوستان برای اینکه ارتباط خود را با این نواحی زرخیز حفظ نمایند مصمم شدند تجارت بین بنادر سواحل اقیانوس هند را هم، که تا این تاریخ در دست مسلمین عربستان و اهالی سواحل خلیج فارس بود، تحت نظر خود قرار دهند. برای رسیدن به این هدف برخورد آنها با امرا و

متنفذین محلی اجتناب ناپذیر بود.

در سال ۹۱۱ هجری قمری (۱۵۰۵ میلادی) به فرمان دن مانوئل اول پادشاه پرتغال شخصی به نام دن فرانسیسکو و آل میدا را به حکومت مستعمرات پرتغال در هند منصوب کرد. وی در مدت ماموریت خود سعی می‌کرد در امور داخلی اقوامی که در سواحل اقیانوس هند و خلیج فارس سکونت داشتند، مداخله نکند و تمام جدیت وی صرف حفظ مناسبات تجاری و روابط تجاری و روابط دوستانه با اقوام مذکور شد. ولیکن جانشین او آلفونسو دو آلبو کرک در صدد برآمد دولتی قوی تحت سرپرستی دولت پرتغال در سواحل اقیانوس هند تشکیل دهد و برای عملی شدن این نقشه، «جزیره سقوط راه» را در سال ۹۱۲ هجری (۱۵۰۶ م) تصرف کرد و از طریق دریای عمان به نزدیک مسقط رسید. در اینجا اشاره‌ای به موقعیت چند قرن گذشته خلیج فارس و تا قبل از سقوط مسقط توسط دولت پرتغال ضروری به نظر می‌رسد. قبلاً تعداد زیادی از جزایر و بنادر ساحلی دریای عمان جزو قلمرو سلطان جزیره هرمز بود. در اوایل قرن هشتم هجری، بعد از خراب شدن بندر هرمز جزیره هرمز، که در سه فرسنگی بندر هرمز واقع شده بود، مورد توجه سلطان قرار گرفت. چندی نگذشت که این جزیره از اهمیت و اعتبار زیادی برخوردار شد و مرکز آن «بندر جرون» یکی از بنادر مهم و معتبر خلیج فارس گردید.

از اواخر قرن پنجم هجری جزیره هرمز تحت تصرف عده‌ای از سلاطین محلی عرب بود و غالباً خراج گذار امرای کرمان و اتابکان فارس بودند. بعد از آنکه هرمز جدید به وجود آمد یک نفر از همان سلسله قدیم سلاطین هرمز به سلطنت جزیره اختیار گردید. او در سال ۷۲۰ هجری قمری (۱۳۲۰ میلادی) جزایر کیش و بحرین را هم ضمیمه متصرفات خود کرد. جانشینان وی به تدریج دامنه متصرفات خود را از مسقط تا بصره توسعه دادند. در همین زمان هرمز یکی از مهم ترین مراکز بازرگانی داد و ستد خلیج فارس گردید. همان طور که گفته شد «آلبوکرک» بعد از ویران کردن مسقط خود را به ساحل هرمز رسانید. در این ایام پادشاه هرمز نوجوانی دوازده ساله به نام سیف الدین بود که به کمک امرای خود به دفاع از هرمز پرداخت، ولی سرانجام

مغلوب آلبوکرک گردید و چاره‌ای نداشت جز آن که تحت الحمایگی پرتغال را بپذیرد. آلبوکرک بعد از غلبه بر سلطان هرمز در ساحل جزیره قلعه مستحکمی جهت اقامه پرتغالی‌ها بنا کرد. اگرچه، قبل از آمدن پرتغالی‌ها به جزیره هرمز، سلطان آن محل در اداره متصرفات خود مستقل بود لیکن بعد از تاسیس سلسله صفویه، زمامدار هرمز به شاه اسماعیل، مؤسس سلسله صفویه، خراج می‌داد و در حقیقت متصرفات وی قلمرو ایران محسوب می‌شد. همین که شاه اسماعیل اول، در سال ۹۱۳ هجری قمری (۱۵۰۷ میلادی)، خراج سالانه هرمز را مطالبه کرد. سیف الدوله به آلبوکرک مراجعه کرد و از او چنین پاسخ شنید که هرمز به پادشاه پرتغال تعلق دارد و حاکم جزیره مکلف است خراج سالانه خود را برای کشور پرتغال ارسال دارد.

در سال ۹۱۸ هجری قمری (۱۵۱۳ میلادی) آلبوکرک به پرتغال احضار شد. وی در مراجعت خود به هند مطلع گردید که در غیبت او شیخ عدن سر به شورش برداشته و سلطان هرمز تحت الحمایگی شاه اسماعیل را پذیرفته است. آلبوکرک برادرزاده خود را مامور سرکوبی آنها کرد و چون وی از این ماموریت نتیجه‌ای نگرفت به بندر «گوا» پایتخت هند - پرتغال بازگشت و آلبوکرک را از جریان امر آگاه کرد.

آلبوکرک در اوایل سال ۹۲۱ هجری قمری به طرف هرمز حرکت کرد و آنجا را تصرف کرد. در همین زمان از جانب شاه اسماعیل سفیری نزد وی آمد و سرانجام برای قطع دعاوی بین‌فرستاده شاه اسماعیل و آلبوکرک معاهده‌ای بسته شد و به موجب آن جزیره هرمز خراج‌گذار پرتغال شد و در مقابل پرتغالی‌ها متعهد شدند که با ایرانی‌ها علیه عثمانی‌ها متحد باشند. با وجود این معاهده، پرتغالی‌ها در سال ۹۲۶ هجری قمری بحرین، یعنی ساحل «الحسا» و جزایر مجاور آن را از تصرف شاه اسماعیل خارج کردند. شاه اسماعیل از طرفی به سبب رفتاری‌های داخلی و از طرف دیگر به علت نداشتن کشتی نتوانست از تجاوزهای پرتغالی‌ها جلوگیری کند. وی حتی در انقلاب عظیمی که از سال ۹۲۵ تا ۹۲۸ هجری قمری در سرتاسر سواحل و جزایر خلیج فارس توسط ایرانی‌ها علیه پرتغالی‌ها به وجود آمده بود، هیچ گونه فعالیتی برای قطع ریشه تسلط آنها از خود نشان نداد.

در سال ۱۰۰۹ هجری قمری الله وردی خان ابتدا خوانین لار را که از هم دستان پرتغالی‌ها بودند، سرکوب کرد؛ آن گاه سپاهی را برای تسخیر بحرین مامور کرد. پرتغالی‌ها نیز در صدد دفاع از بحرین برآمدند. الله وردی خان برای کاستن فشار آنها بندر جرون را مورد تعرض قرار داد و با به کار بردن این تدبیر از استیلای مجدد پرتغالی‌ها بر بحرین جلوگیری کرد و این قسمت اولین نقطه‌ای از سواحل خلیج فارس بود که پس از یک قرن، از تسلط پرتغالی‌ها خارج شد و ضمیمه قلمرو صفویه گردید. هنگامی که در سال ۹۴۱ هجری قمری (۱۵۳۴ م) عثمانی‌ها بغداد را تصرف کردند به تدریج در «احسا» و به ویژه در «قطیف» نفوذ پیدا کردند. پرتغالی‌ها، در این سال‌ها (اواسط قرن شانزدهم میلادی) که به علت بدرفتاری و اعمال ظلم و ستم خارج از اندازه به ساکنان سواحل خلیج فارس، دشمنان زیادی پیدا کرده بودند با رقابت دولت عثمانی روبه رو شدند. طولی نکشید که در اواخر این قرن کشورهای استعمارگر دیگر اروپا، از جمله انگلیس و هلند در صدد برآمدند به منابع سرشار کشورهای آسیایی دست یابند.

هنگامی که لشکریان به ظاهر شکست ناپذیر اسپانیا و پرتغال در سال ۱۵۸۸ میلادی در هم شکست، پای بازرگانان انگلیسی و هلندی در اقیانوس هند باز شد. در سال ۱۶۰۰ تا ۱۶۰۲ میلادی شرکت‌های انگلیسی و هلندی، هند شرقی بریتانیا و هند شرقی هلند تشکیل گردید. شعبه شرکت انگلیسی هند شرقی در «سورات» تشکیل شد. در این زمان شاه عباس، که قبلاً حق تجارت را به طور کلی به مسیحیان اعطا کرده بود، طی فرمانی دست کارگزاران شرکت انگلیسی را برای تجارت در خلیج فارس باز گذاشت. در نتیجه شرکت مذکور فعالیت خود را برای فروش پارچه‌های پشمی در بندر جاسک گسترش داد.

متعاقباً کشتی‌های شرکت هند شرقی در سال ۱۰۳۰ هجری قمری (۱۶۲۰ م) در بندر جاسک پرتغالی‌ها را به سختی شکست دادند. در همین زمان به فرمان شاه عباس، امام قلیخان با نمایندگان شرکت انگلیسی به مذاکره پرداخت تا از آنها برای حمله به جزیره قشم و پایان دادن به سلطه پرتغالی‌ها کمک بگیرد. نمایندگان شرکت نیز، در میناب با

امام قلیخان عهدنامه‌ای بستند و قرار بر این شد که ایرانی‌ها از خشکی و انگلیسی‌ها از دریا به جزیره قشم و هرمز حمله کنند.

بعد از عقد قرارداد، امام قلیخان ابتدا به قشم حمله برد و آنجا را تصرف کرد. سپس قوای متحدین قلعه هرمز را محاصره و تصرف کردند و با فتح «هرمز ۱۰۳۱» «هجری، ۱۶۲۱ میلادی) مهم‌ترین پناهگاه پرتغالی‌ها در خلیج فارس، پس از یک قرن، از سلطه پرتغالی‌ها آزاد شد و پرچم ایران بر بالای قلعه جزیره به اهتزاز درآمد. ضمناً سلطه قدیم امرای هرمز، که از چند قرن پیش در هرمز قدیم (میناب فعلی) و هرمز جدید (جزیره فعلی هرمز) و سواحل عمان، گاهی استقلال داشتند و زمانی دیگر تحت فرمان حکومت ایران و چندی هم تحت حمایت پرتغال و اسپانیا به سر می‌بردند، برافتادند. از این زمان به بعد، هرچند جزیره هرمز به تصرف ایران درآمد، اما دیگر رونق بازرگانی سابق خود را بازیافت.

شاه عباس بندرعباس را بندر تجارتی خلیج فارس قرار داد و انگلیس‌ها از جاسک به آن جا منتقل شدند. اما پرتغالی‌ها که بارها کوشیدند «جزیره هرمز» را پس بگیرند و توفیق نیافتند سرانجام در سال ۱۰۳۴ هجری قمری با شاه عباس صلح کردند و از کلیه متصرفات خود چشم پوشیدند. شاه عباس هم از آنجایی که مایل نبود از دوستی با دولت‌های پرتغال و اسپانیا صرف نظر کند - تا در صورت بروز دشمنی با انگلیس‌ها تنها نماند - به پرتغالی‌ها اجازه داد در بحرین به صید مرواید مشغول شوند و در شمال شرقی بندر لنگه برای خود قلعه و دارالتجاره بنا کنند. به طور کلی در این موقع بنادر و جزایر خلیج فارس میدان فعالیت‌های تجارتی و اقتصادی ممالک مختلف اروپایی مانند انگلیس‌ها، هندی‌ها، فرانسوی‌ها و پرتغالی‌ها شده بود.

هلندی‌ها قبل از وقایع هرمز چندان توجهی به خلیج فارس و بنادر و جزایر آن نداشتند. آنها تنها به این علت که در هندوستان و جزایر هند شرقی با پرتغالی‌ها رقابت داشتند، در جنگ هرمز، چند فروند کشتی به کمک ایرانی‌ها و انگلیس‌ها فرستادند.

ولی از این تاریخ به بعد، شرکت هند شرقی هلند به تدریج در صحنه سیاست خلیج فارس وارد شد و طولی نکشید که برای انگلیس‌ها در خلیج فارس رقیب خطرناکی

گردید و روزه روز بر قدرت و نفوذش افزوده شد تا جایی که در سال ۱۰۳۶ هجری قمری (۱۶۲۶م.) موافقت شاه عباس اول را برای در اختیار گرفتن تجارت ابریشم جلب کرد.

در زمان سلطنت شاه عباس دوم (۱۰۷۷-۱۰۵۲ هجری قمری) تجارت هلندی از وی خواستند حق آزادی تجارت در خلیج فارس را از انگلیس‌ها سلب کند و نظر به اینکه این خواسته مورد موافقت شاه عباس قرار نگرفت هلندی‌ها شدت عمل نشان دادند و جزیره قشم را تصرف کردند و شاه عباس دوم ناچار شد به آنها امتیازات بیشتری بدهد. در زمان سلطنت شاه سلیمان (۱۱۰۶-۱۰۷۷ هجری قمری) هلندی‌ها جزایر و مواضعی را که تصرف کرده بودند، بعد از مدت یازده ماه، تخلیه کردند و در زمان سلطنت شاه سلطان حسین (۱۱۳۵-۱۱۰۶ هجری قمری)، به سبب توسعه نفوذ انگلیس‌ها، همه امتیازات خود را از دست دادند و حتی از معامله ابریشم با ایران نیز محروم شدند.

در دوره انحطاط سلسله صفویه تسلط ایران بر خلیج فارس ضعیف شد. مضافاً به اینکه بعد از کوتاه شدن دست پرتغالی‌ها از خلیج فارس، «خوارج» صاحب قدرت و اهمیت شدند تا جایی که در دوران امامت سیف بن سلطان، که با شاه سلطان حسین معاصر بود، سلطه و تجاوز آنها سرتاسر اقیانوس هند را، از ساحل زنگبار تا هند غربی، دچار وحشت کرده بود. در اواخر امامت سیف بن سلطان، خوارج، بحرین را تصرف کردند و هرمز و کیش و قشم را ضمیمه عمان نمودند.

در این ایام شاه سلطان حسین برای دفع شر آنها از دولت‌های انگلیس، هلند و فرانسه یاری خواست ولی درخواست او مورد قبول واقع نگردید. به ناچار، وی از نایب السلطنه پرتغال که در «گوآ» اقامت داشت درخواست کمک کرد. پرتغالی‌ها هم، به کمک برخاستند و در سال ۱۱۳۱ هجری قمری در بندر کنگ خوارج را در هم شکستند. بعد از این رویداد، در عمان یک رشته جنگ‌های داخلی به وجود آمد و در این گیرودار اعراب تابع ایران به نام «هوله» بحرین را بعد از گذشت ده سال که در تصرف قبیله‌ای از خوارج بود، از آنها پس گرفتند.

بعد از انقراض سلسله صفوی، با روی کار آمدن نادر، موقعیت ایران در خلیج فارس

تا حدی تثبیت شد. نادر در سال ۱۱۴۹ هجری قمری (۱۷۳۶ م.) بعد از پایان مراسم مجلس تاریخی دشت مغان، محمد تقی خان، بیگلریگی فارس را مامور کرد تا بحرین را فتح کند.

محمد تقی خان نظر به اینکه کشتی در اختیار نداشت، با توسل به زور، هلندی‌ها را به نقل و انتقال سپاهیان خود واداشت و به این ترتیب عمان و مسقط را تصرف کرد. احمد بن سعید بوسعیدی حاکم قلعه «صحار» که بر امام سیف شوریده بود، سر به اطاعت نهاد و به حکومت «صحار» منصوب شد. بعد از کشته شدن نادر حاکم مذکور از اوضاع و احوال آشفته آن روز ایران سوء استفاده کرد و بر مسقط و بیشتر نواحی عمان تسلط یافت و همچنان جانشینان او عمان را تاکنون در تصرف خود دارند.

انگلیس‌ها در زمان سلطنت نادر در جهت مخالفت بودند. از جمله در این لشکرکشی‌ها به دولت ایران کمکی نکردند و برعکس، در دفاع از بصره حامی دولت عثمانی نیز شدند. به همین سبب نادر نسبت به آنها متغیر شد و برای مقابله، ابتدا در صدد برآمد خود را در خلیج فارس به کشتی‌های جنگی تجهیز کند. از این رو دستور داد تا در بندر بوشهر کشتی بسازند و چوب موردنیاز را از جنگل‌های مازندران تامین و به ساحل خلیج فارس حمل کنند. ولیکن این اقدام نتیجه مطلوبی در بر نداشت.

در زمان نادر امتیازات شرکت هند شرقی بریتانیا تجدید شد. ولی از یک طرف به علت هرج و مرجی که در سال ۱۱۶۰ هجری قمری در ایران، بعد از قتل نادر، به وجود آمد و از طرف دیگر بروز جنگ هفت ساله بین فرانسه و انگلیس بر سر تسلط بر هندوستان (۱۷۵۶-۱۷۶۳ میلادی) باعث شد فعالیت شرکت هند شرقی انگلستان با مشکلاتی مواجه گردد.

در زمان سلطنت کریم خان (۱۱۶۳-۱۱۹۳ هجری قمری) نیز، تحولات زیادی در اوضاع خلیج فارس به وقوع پیوست. مقارن این ایام تجارت بحری خلیج فارس در دست هلندی‌ها و انگلیسی‌ها بود. فرانسوی‌ها هم که در این زمان با انگلیس‌ها درگیری رقابت داشتند، در خلیج فارس نیز مزاحم دشمنان خود می‌شدند و حتی یک بار در محرم سال ۱۱۷۳ هجری قمری، با چهار فروند کشتی جنگی به بندرعباس آمدند و مراکز

بازرگانی انگلیس‌ها را گلوله باران کردند. چهار سال بعد از این واقعه انگلیس‌ها مرکز بازرگانی خود را به بندر بصره که آن زمان به امپراتوری عثمانی تعلق داشت، منتقل کردند. هلندی‌ها هم مراکز بازرگانی خود را از خلیج فارس به خاک عثمانی بردند.

در نتیجه بروز این حوادث لطمه شدیدی به تجارت ایران وارد شد. کریم خان که علاقه زیادی به پیشرفت بازرگانی ایران داشت، در سال ۱۱۷۷ هجری قمری انگلیس‌ها را به بندر بوشهر برگرداند و به آنها امتیازی داد، به طوری که عملاً صادرات و واردات از راه بوشهر را در انحصار خود گرفتند و تا سال ۱۱۸۳ هجری قمری در همین بندر به توسعه تجارت اشتغال داشتند. در این تاریخ باز هم به علت تعدیات شیوخ عرب و نداشتن امنیت، ناچار بوشهر را رها کردند و رهسپار بصره شدند.

در سال ۱۱۶۷ هجری قمری (۱۷۵۳ م) کنیپ هاوزن رییس تجارتخانه هلندی جزیره خارک را تصرف کرد و در آنجا قلعه نظامی بنا نمود و آن جزیره را مرکز صید و تجارت مروارید قرار داد. چندی نگذشت شیخ بندر ریگ یعنی «میر مهنا» بر «صادق خان» والی فارس شورش کرد و چون نتوانست در مقابل سپاهیان صادق خان مقاومت کند به جزیره خارک حمله برد و آنجا را از هلندی‌ها گرفت (۱۷۹ ق) و سپس به راهزنی در دریا پرداخت. کریم خان برادر مادری خود «زکی خان» را مامور سرکوبی وی کرد. میرمهنا به بصره گریخت و در آنجا کشته شد و جزایر خارک و خارکو به تصرف کریم خان درآمد.

با انتقال مجدد مرکز تجارتی انگلیس‌ها به بصره، کریم خان مصمم شد آنجا را تصرف کند، تا هم بصره را از اعتبار تجاری آن بیندازد و هم انگلیس‌ها را مرعوب نماید. صادق خان در اجرای این تصمیم و مداخله در خاک عراق، سوء رفتار عثمانی‌ها را نسبت به زوار ایرانی بهانه قرار داد و حمله کرد و سرانجام بصره را در سال ۱۱۹۰ هجری قمری به تصرف درآورد.

بعد از درگذشت کریم خان، اختلافات شدیدی که بین جانشینان او بر سر تصرف تاج و تخت به وجود آمد، نفوذ دولت ایران را در خلیج فارس و سواحل آن بسیار کاهش داد. مضافاً به این که مقارن این ایام «وهابییه» هم از موقعیت استفاده کرد؛ از

جمله محمدبن خلیفه در سال ۱۱۹۳ هجری قمری بحرین را به تصرف خود در آورد. در اواخر سلسله زندیه اغلب بنادر و سواحل خلیج فارس تحت نفوذ «قواسم» بود. در سال ۱۲۰۹ هجری قمری سلطان احمدبن احمد هم پس از تثبیت موقعیت خود در عمان، بنادر چاه بهار، جاسک، گواتر، بندرعباس و جزایر قشم و هرمز را تصرف کرد و برای تحکیم موقعیت خود در نقاط مذکور فرمانی از آغا محمد خان قاجار گرفت، حاکی از این که بندرعباس و جزایر قشم و هرمز به مدت ۷۵ سال در اجاره او و فرزندان او باشد.

تا قرن نوزدهم میلادی فعالیت‌های شرکت هند شرقی بریتانیا تنها جنبه تجاری داشت ولیکن از این پس با حمایت دولت انگلستان این فعالیت‌ها جنبه نظامی و سیاسی نیز پیدا کرد.

دریا زنی و برده فروشی در این قرن بهانه‌ای شد تا انگلستان در خلیج فارس دخالت کند با روسیه و فرانسه به رقابت‌های سیاسی پردازد. در نتیجه، صدمات زیادی به ایران وارد شد و بسیاری از حقوق حقه ایران پایمال شد.

دریازنی در خلیج فارس سابقه‌ای طولانی دارد و مراکز مهم آن در شیخ نشین‌های سواحل عربستان مستقر بود.

بعد از کشته شدن نادر، «قواسم» بر فعالیت دریازنی خود افزودند و ناحیه‌ای را که به سواحل «متصالح» یا «دریازنان» معروف بود، تصرف کردند و بندر بوشهر در معرض تهدید آنها قرار گرفت.

فتحعلی شاه قاجار برای جلوگیری از تجاوزهای «قواسم و اعراب عتوبی» در دوازدهم ذی حجه سال ۱۲۲۹ هجری قمری مطابق بیست و پنجم نوامبر سال ۱۸۱۴ میلادی پیمانی شامل یازده فصل، با دولت انگلستان منعقد کرد که متأسفانه باید آن را از بدترین معاهدات در تاریخ ایران دانست.

زیرا به موجب مفاد آن ایران در حقیقت از لحاظ ارتباط سیاسی، به طور دربست تحت نظر دولت انگلستان قرار می‌گرفت. خلاصه تعهدات انگلستان به شرح زیر بود:

۱ - سالی یک صد و پنجاه هزار لیره به فتحعلی شاه بپردازد، به شرط این که این

مبلغ با نظارت نماینده آن دولت فقط برای نگهداری سپاه در سرحدات شمالی ایران صرف شود.

۲ - در امور داخلی افغانستان به هیچ وجه مداخله نکند.

۳ - از کمک و معاونت به سرکشان و شاهزادگانی که علیه تاج و تخت پادشاه قاجار قیام کنند، خودداری نماید.

۴ - اگر ایران به کمک نیروی دریایی انگلیس در خلیج فارس احتیاج داشته باشد به او (ایران) کمک کند مشروط بر این که این امداد عملاً برای آن دولت (انگلستان) میسر باشد.

۵ - اگر دولت دیگری به خاک ایران تعرض کند، حتی المقدور از کمک مساعدت با ایران خودداری نکند.

سرانجام قواسم مقهور شدند و شیوخ سواحل دریازنان در سال ۱۲۳۵ هجری قمری با انگلستان پیمانی مبنی بر ترک دریازنی امضا کردند.

در اواخر قرن نوزدهم میلادی خرید و فروش سلاح در خلیج فارس جانشین برده فروشی شد و بوشهر و مسقط از مراکز مهم فروش آن بودند.

دولت ایران که خطر مسلح شدن ایلات و عشایر را احساس کرده بود با کمک انگلستان به اقدامات شدیدی مبادرت کرد.

با این همه قاچاق سلاح ریشه کن نشد و تنها مراکز فروش از مسقط به بندرگاه‌های کوچک مکران منتقل گردید.

انگلستان بعد از این که از توجه دولت روسیه به خلیج فارس و از توجه دولت آلمان به کویت مطلع گردید برای تثبیت موقعیت خود عهدنامه‌ای با شیخ مبارک، شیخ کویت منعقد کرد (۱۸۹۹م.) و اگرچه کویت تا اکتبر سال ۱۹۱۴ میلادی تابع دولت عثمانی بود لیکن طبق مفاد پیمان مذکور این کشور (کویت) تحت الحمایه انگلستان قرار گرفت.

در اوایل قرن بیستم به موجب مفاد قرارداد ۱۹۰۷ میلادی که بین دولت‌های روسیه و انگلستان منعقد شد، انگلستان نقشه روسیه را برای نفوذ در خلیج فارس نقش بر آب کرد.

با پیدایش نفت در مسجد سلیمان، خلیج فارس، سواحل، بندر و جزایر این منطقه

بیش از پیش مورد توجه انگلستان قرار گرفت. دولت آلمان نیز برای راه یافتن به خلیج فارس امتیاز تاسیس راه آهن از آناتولی تا بغداد و بصره را از دولت عثمانی به خود اختصاص داد (۱۹۰۳ م.). از طرف دیگر، طبق پیمانی که در سال ۱۹۱۳ میلادی بین دولت‌های عثمانی و انگلستان بسته شد، به موجب مفاد آن، انگلستان حق نظارت بر تاسیس راه آهن در جنوب بصره را به دست آورد. گذشته از این، دولت عثمانی خودمختاری کویت و پیمان‌های منعقد شده بین انگلستان و شیوخ خلیج فارس را به رسمیت شناخت و همچنین از دعاوی خود نسبت به قطر و بحرین و مسقط صرف نظر کرد. در نتیجه تسلط عثمانی تنها به نواحی جنوب نجد شبه جزیره عربستان محدود شد. در سال ۱۹۱۳ میلادی عبدالعزیز بن سعود ترک‌ها را از «احسا» بیرون کرد و در حقیقت بار دیگر نفوذ و قدرت وهابی‌ان در خلیج فارس گسترش یافت. در جنگ جهانی اول، دفاع از منافع انگلستان در خلیج فارس، متضمن دفاع از شیوخ دست‌نشانده و منابع نفتی جنوب ایران بود. نقض بی‌طرفی ایران در جنگ جهانی اول، دخالت‌های ناروای انگلستان در امور داخلی ایران و انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ میلادی با وثوق الدوله، نخست‌وزیر وقت، تماماً برای حفظ منافع آن دولت در ایران، به ویژه در سواحل خلیج فارس بود. در جنگ جهانی دوم نیز، نقش خلیج فارس برای رسانیدن مهمات از طریق راه آهن سرتاسری به دولت روسیه بسیار تعیین‌کننده و به سود متفقین بود. با این همه دولت‌های انگلیس و شوروی به بی‌طرفی ایران توجه نکردند و از طریق خلیج فارس و جلفا یکی بعد از دیگری سرتاسر ایران را به اشغال خود درآوردند. آمریکا نیز در این جنگ برای اینکه از رقیبان و هم‌زمان خود عقب‌نماند، وارد میدان شد و موقعیت خود را در خلیج فارس و سرزمین‌های اطراف تثبیت کرد.^۱

^۱ - عزیزالله بیات، روزنامه دنیای اقتصاد، ۲۹ فروردین ۱۳۸۷

، http://donya-e-eqtasad.com/Default_view.asp?@=98176

بررسی تحریف نام خلیج فارس

در سالهای اخیر کشورهای عضو «شورای همکاری خلیج» به ادعای اینکه در قلمرو سواحل جنوبی خلیج فارس سکونت دارند، در صدد تغییر نام این پهنه آبی از «خلیج فارس» به «خلیج عربی» هستند. آنها هزینه های بسیار در این راه صرف کرده اند و می کنند. تغییر نامهای جغرافیایی که دارای سابقه ای کهن در عرصه جهان است، اندیشه ای نادرست و در راستای تحریف تاریخ و عملی نادرست شمرده می شود و از سوی سازمانها و نهادهای بین المللی و ملتها و کشورها کاری بیهوده و نادرست شمرده می شود که از سوی هر کس یا شخصیت و کشوری صورت گیرد محکوم می شود.

یاد آور می شود که در شرق قاره آفریقا پهنه آبی عظیمی گسترده است که «اقیانوس هند» نام دارد. ولی هندوستان خود در فاصله بسیار دوری از این منطقه واقع است. تا کنون دیده نشده است که کشورهای آفریقایی یا ملت های آفریقایی بخواهند نام این پهنه آبی را به دلیل آنکه مربوط و مرتبط و در نزدیک آفریقا است به «اقیانوس آفریقا» تغییر دهند.

در جنوب کشور ایالات متحده آمریکا پهنه آبی بزرگی قرار دارد که «خلیج مکزیک» نامیده می شود. ایالات متحده آمریکا بزرگترین و قدرتمندترین کشور جهان است، ولی هیچگاه مردم و دولت آمریکا بخود اجازه نداده اند که آن را به «خلیج ایالات متحده آمریکا» تغییر دهند. مثالهایی از این گونه بسیار است.

در راستای کج فهمی اعراب باید یاد آور شد که این نام از ۲۵۰۰ سال به این طرف در عرصه جهان و در متن تاریخ جهان ثبت شده و ایران بزرگترین بخش این پهنه

آبی را در اختیار دارد و بر خلاف برخی از قلمرو های شیخ نشین سواحل جنوبی که برخی از آنها زمانی جزو قلمرو ایران شمرده شده و تنها در دهه های هفت قرن بیستم به کشور تبدیل شده اند، از نظر منطقی و حقوقی حق این تغییر نام جغرافیایی را دارا نیستند و نهادهای مرتبط با موضوع در سازمان ملل در این زمینه بخشنامه ای صادر و همه کشورها و نهادها را موظف بکاربرد صحیح نام این پهنه آبی به صورت درست آن «خلیج فارس» نموده اند. حتی کشور قدرتمند ایالات متحده آمریکا هم با وجود خصومت با ایران، نام این پهنه آبی را در مکاتبات رسمی خود بصورت «خلیج فارس» به کار می برد. از این دیدگاه می توان شورای همکاری خلیج فارس را که حتی نام «فارس» را در عنوان رسمی خود نمی آورد و نام خود را «شورای همکاری خلیج» می نامد، باید پرسید منظور از خلیج کدام خلیج است؟ آیا این خلیج نام ندارد؟ شما عضو سازمان ملل نیستید و نباید بخشنامه رسمی این سازمان بین المللی را بکار گیرید؟ این تقلای بی مورد اعراب را می توان به خصومتی غرض ورز و بی اعتبار و بی دلیلی علیه تاریخ ایران و در برابر ملت و دولت ایران ارزیابی کرد. برخی از کشورهای عربی خارج از منطقه نیز بدلیل عرق ملیت عرب با شورای همکاری خلیج همداستان شده اند از جمله مصر و سوریه که از سوی کشورهای دیگر و نهادهای مرتبط با سازمان ملل متحد محکوم شده اند.

در دوره ای تاریخی که دریای سرخ (تا قبل از حفر کانال سوئز در اوسط قرن نوزدهم) دریایی نیمه بسته بود، «خلیج عربی» نامیده می شد. و هیچ سند معتبر تاریخی نمی توان یافت که خلیج فارس را خلیج عربی نامیده باشد. برای اثبات حقانیت و درستی نام «خلیج فارس» و سابقه تاریخی دیرینه آن مطلب زیر که خلاصه ای از مقاله ای تحت عنوان «تحریف نام خلیج فارس» است و از «ویکی پدیا دانشنامه آزاد- فارسی» اقتباس شده است، ارائه می شود.

PRINTED IN ENGLAND, MAY 1911, 25,000, 1/2

CABLE AND WIRELESS LIMITED

MAINTENANCE

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named: Prefix, Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time landed in and Official Instructions—

ASV	473	4463	EGYPT GOV
CAIRO	22	298	

القاهیه
الدستار
ناری
سی
بناسه
Enquiry respecting this telegram should be accompanied by this form and may be made at any of the Company's offices

یک مدرک تاریخی ارائه شده توسط رسانه‌های عراقی و روزنامه الخلیج امارات ۱۹۹۹ که استفاده از عبارت خلیج فارس را در تلگراف ارسالی جمال عبدالناصر قبل از شروع سیاست‌های پان عربی او در یک نامه رسمی به دولت بحرین نشان می‌دهد.

خلیج فارس و مترادف‌های آن در سایر زبان‌ها، اصیل‌ترین نام و نامی است بر جای مانده از کهن‌ترین منابع، که از سده‌های پیش از میلاد بطور مستمر در همه زبان‌ها و ادبیات جهانی استفاده شده‌است و با پارس، فارس، ایران و عجم - نام‌های ایران - و معادل‌های آن در سایر زبان‌ها گره خورده‌است.

نقشه دوره عثمانی مصر و ثبت خلیج عجم

این آبراهه در همه متون تاریخی و جغرافیایی عربی **خلیج فارس** و بحر فارس نامیده شده است با این حال، این نام‌گذاری از دهه ۱۳۳۰ خورشیدی از سوی ملی‌گرایان عرب مورد چالش واقع شده است. کشورهای عربی، از دهه ۱۹۶۰ میلادی و با گسترش اندیشه‌های **پان عربی** توسط **جمال عبدالناصر** از نام خلیج عربی استفاده می‌کنند. این مطلب طی یک بخشنامه از طرف **اتحادیه عرب** به همه کشورهای عربی رسماً ابلاغ شده است. اما سایر کشورهای جهان و سازمانهای بین‌المللی همچنان از نام تاریخی و کهن خلیج فارس بصورت رسمی استفاده می‌کنند و گاهی اوقات ممکن است در مکاتبات غیر رسمی برای سادگی و یا تحت نفوذ مالی عربی عبارت خلیج را

بکار برند.^۱

دلیل‌های طرفداران تغییر نام خلیج فارس

بعضی دولتها و قوم‌گرایان تندرو با انجام هزینه‌های سنگین تغییر نام خلیج فارس را بطور جدی و بی‌سر و صدا دنبال می‌کنند. بر اساس کتاب «اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان» برهان‌های آنها بر موضوع‌های زیر استوار است:

۱. زمانی که اروپاییان آن دریا را خلیج فارس نام‌گذاری کردند دولتهای قدرتمند مستقل عربی وجود نداشتند ولی امروزه کشورهای عربی بزرگی پیرامون این دریا هستند و جمعیت عرب در پیرامون خلیج از فارسها بیشتر هستند.^۲

۲. عربها حق دارند آبهایی را که پیرامون آنها است به نام مورد دلخواه خود بنامند.

۳. پلینی مورخ رومی این دریا را خلیج عربی نامیده و در سال ۱۷۶۲ «کارستن نیبور» نوشته‌است: سواحل خلیج فارس تابع دولت ایران نیست

۴. «رودریک اوون» در کتاب «حباب‌های طلایی در خلیج عربی، ۱۹۵۷» نوشته‌است: در همه نقشه‌هایی که دیده‌ام، خلیج فارس در آنها ثبت شده، اما من با زندگی در اینجا (بحرین) دریافتم که ساکنان دو سوی این دریا عرب هستند، پس ادب حکم می‌کند که این دریا را «خلیج عربی» بنامیم.

۵. فقط ایرانی‌ها آن آبراه را خلیج فارس می‌نامند.

۶. نام‌های دیگری هم برای خلیج فارس بکار رفته‌است مانند خلیج بصره و قطیف.

در رد نظریه‌های فوق و نظر ناصر پورپیرار، و تعدادی از نویسندگان بعضی مبنی بر سند نداشتن نام خلیج فارس و مغلطه‌های طرح شده مذکور، کتاب «اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان» فهرست سیصد کتاب تاریخی

۱ - «وب‌گاه موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب». بازبینی‌شده در بیست و چهارم خرداد ۱۳۹۰

۲ - عجم، محمد. بحران هویت در حاشیه جنوبی خلیج فارس

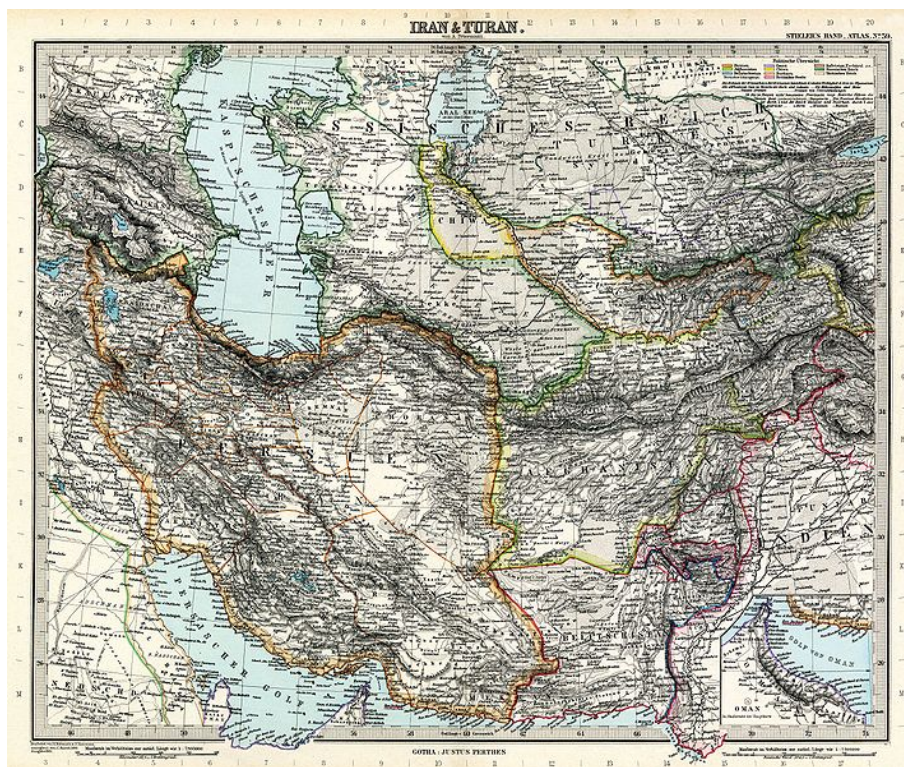
جغرافیایی، تفسیر و حدیث را از صدر اسلام تا اوایل قرن بیستم که در آنها در زبان عربی بحر فارس و خلیج فارس بکار رفته را فهرست و متن آنها را آورده است و حدود یک هزار نقشه اروپایی و عربی و بیشتر از سی قرارداد امیران و شیوخ و دولتهای عربی را که نام خلیج فارس را دارند ارایه نموده و اعلام نموده است: حتی یک نوشته و مکتوب در زبان عربی تا قبل از سال ۱۹۵۸ وجود ندارد که «خلیج عرب» بکار برده باشد. کارستن نیبور در تمام نقشه‌های و مکتوبات خود نام خلیج فارس را بکار برده و پلینی خلیج فارس را دستکم در ۱۵ مورد شرح داده ولی فقط یک بار یک bay را هم خلیج عربی گفته که منظورش یا خلیج (خور) بصره بوده و یا خلیج عرب (عقبه) بوده و چنین گفته:^۱

The one to the east is called the Persian Gulf, and according to the report of Eratosthenes measures ۲۵۰۰ miles round. Opposite is Arabia, with a coastline ۱۵۰۰ miles in length, and on its other side Arabia is encompassed by the second bay,

و اگر قرار باشد طبق دلیل‌ها و برهان‌های موافقان تغییر نام خلیج فارس عمل شود، اولین جایی که باید نام آن تغییر کند دریای عرب است که جمعیت یک میلیاردی غیر عرب آن را احاطه کرده است و قبلاً هم با نامهای دیگری از جمله بحر مکران و بحر فارس نامیده می‌شده است. حال اینکه استاد فهمی هویدا به طعنه با اشاره به کثرت ساکنان غیر عرب حاشیه خلیج فارس در شرق الاوسط نوشته است بهتر است آنجا را خلیج هندی ها بنامیم چون در آنجا عربها در میان انبوه جمعیت آسیایی گم شده اند.^۲

1 – “Undoubtedly, the correct geographical term in history is the Persian Gulf,” Sir Richard Dalton, a British former ambassador to Iran and senior fellow at the Chatham House think tank. اسکوئسمن. بازبینی شده در ۵ مه ۲۰۱۲. tank.

دلیل‌های طرفداران نام خلیج فارس

نقشه ایران و توران در دوره قاجاریه یا نقشه ایران و توران آدولف اشتیلر ۱۸۹۱، نقشه‌ای است که به وسیله نقشه نگار آلمانی آدولف اشتیلر ترسیم شد. نام خلیج فارس در این نقشه کاملاً آشکار است.

الف: دلایل تاریخی ☐

ب: دلایل حقوقی. ☐

۱. کاربرد مستمر در سازمانهای بین‌المللی و اسناد بین‌المللی و دستورالعمل‌های سازمان ملل و سازمانهای بین‌المللی دیگر

□ ج: اعتراف روشنفکران و حقوق‌دانان و جغرافی دانان عربی و غربی به حقانیت تاریخی جغرافیایی و حقوقی نام خلیج فارس

□ د: دلایل جغرافیایی

□ الف: دلایل تاریخی و کاربرد مستمر بلا معارض

۱. نام خلیج فارس از دو هزار و چهارصد سال در همه زبانها بخصوص در زبان عربی بطور مستمر وجود داشته‌است و تا دوره جمال عبدالناصر با آن مخالفتی نشده است.

۲. حتی یک نوشته و مکتوب در زبان عربی تا قبل از سال ۱۹۵۸ وجود ندارد که خلیج عربی بکار برده باشد. در عین حال که استدلالهای قوم‌گرایان کاملاً خطاست، اما با همین استدلال‌های آنها ایرانیان و یک میلیارد جمعیت غیر عرب پیرامون بحر عرب نیز می‌توانند به خود حق بدهند که نام آن را به نام‌های تاریخی دیگری از جمله بحر مکران و بحر پارس و یا دریای هندوس - دریای بزرگ شرق - دریای آریترا- تغییر دهند. زیرا نام بحر عرب را استعمار رایج کرده است و در متون عربی اصالتی ندارد و اگر قرار باشد طبق دلیل‌ها و برهان‌های موافقان تغییر نام خلیج فارس عمل شود، اولین جایی که باید نام آن تغییر کند دریای عرب است که جمعیت یک میلیاردی غیر عرب آن را احاطه کرده‌است و قبلاً هم با نامهای دیگری از جمله مکران و پارس نامیده می‌شده‌است. (اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، دکتر عجم.)

اعتراف رسانه ها و روشنفکران عربی و مسلمان

نقشه ایران در دوره افشاریه توسط امانوئل بوئن جغرافی دان و نقشه کش بریتانیایی ترسیم شده است. نام خلیج فارس در این نقشه کاملاً "آشکار است."

نقشه و نام خلیج فارس در نقشه ساموئل دان (۱۷۹۴)

نوار سخنرانی‌های ناصر و جمالات معروف او^۱ (من المحيط الاطلسی الی خلیج الفارسی) سخنرانی‌های سید قطب، حسن البنا - شیخ شلتوک، و اعتراف یوسف قرضاوی و بسیاری از رهبران سیاسی و مذهبی عرب در مورد نام خلیج فارس سندهای زنده‌ای از حقانیت این نام است. در کتاب مذکور نظر روشنفکران عرب مانند پرفسور عبدالهادی التازی، احمد الصراف، محمد عابد الجابری، عبدالله بن کیران (نخست وزیر فعلی مراکش)، عبدالمنعم سعید، و تنی چند از نویسندگان مشهور عرب و جند تن از رهبران دینی از جمله قرضاوی در مورد اصالت نام خلیج فارس و نداشتن توجیه برای تغییر نام خلیج فارس آورده شده است.^۲ گفتنی است که از رهبران عربی، شیوخ، امیران عرب از جمله امیر کویت، پادشاه عربستان، بصره، نویسندگان و شعرای عرب اهواز و سوسنگرد مکاتباتی هست که در آنها خلیج فارس و بحر عجم بکار برده‌اند نمونه‌ای از اسناد ضمیمه کتاب اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان

۱ - عجم، پیشین

۲ - محمد عجم، روزنامه همشهری،

است. نمونه‌های زیر:

- **عبدالمنعم سعید** در شرق نامه ۲۰۰۲/۱۲/۹ برای من هیچ تعجبی نداشت که در همه نقشه‌ها که دوستان و دشمنان ایران اعم از اعراب و یونانیها تهیه کرده اند همگی آنها نام خلیج فارس را در بر دارد. هیچ نقشه تاریخی در شرق و یا در غرب و در هیچ کجای جهان با نام خلیج عربی وجود ندارد و بنابر این تغییر این نام به خلیج و یا خلیج عربی و یا هر نام دیگری بر خورد غیر منطقی و غیر حکیمانه با حقایق تاریخی و جغرافیایی است.
- پرفسور **عبدالهادی التازی** سیاستمدار و پژوهشگر معروف عرب و عضو آکادمی پادشاهی مراکش و رئیس چند دوره «گروه نامهای جغرافی کشورهای اتحادیه عرب»: حقیقتاً من هیچ منبع تاریخی را ندیدم که آبراه جنوب ایران را خلیج عربی نامیده باشد اعراب قبل و بعد از اسلام همیشه این آبراه را بحر فارس بحر العجم و یا خلیج فارس نامیده اند من خودم نقشه سفرهای **ابن بطوطه** را در کتابم ترسیم کرده ام و مطابق سفرنامه اسم خلیج فارس را در جای خودش آورده ام.
- مجله ماهنامه اهرام در شماره ۲۱۹ اگوست ۲۰۰۱ سرلشکر مجدی عمر معاون اول سابق شورای دفاع ملی مصر: «نسل من بخاطر دارد که ما در ایام مدرسه در کتب و نقشه‌ها با عبارت «**خلیج فارس**» سر و کار داشتیم ولی بعد از مدتی به آن خلیج عربی اطلاق کردیم. این غیر منطقی، رذالت و پستی است. اینکه چند کشور عربی در اطراف آن باشند دلیل نمی شود که نامی تاریخی را تغییر دهیم».^۱
- در پایتخت کشور **الجزایر** و مرکز شهر **الجزیره** در موازات اتوبان AutoRout d'l Est یک خیابان بنام الخلیج الفارسی وجود دارد. خیابان‌های فرعی البیرونی - خیابان فارس - خیابان بندرعباس از این خیابان جدا می شوند.^۲

1 - <http://www.bible-history.com/empires/prism.html> Sennacherib's Hexagonal Prism

2 - [http://links.jstor.org/sici?sici=1063-4269\(199401\)19:1;1-L](http://links.jstor.org/sici?sici=1063-4269(199401)19:1;1-L) Luckenbill D.D. ۱۹۲۴. The Annals of Sennacherib.

- در مرکز شهر قاهره خیابانی بنام خلیج فارس وجود داشته که علی رغم تغییر نام هنوز تابلوهای قدیمی آن وجود دارد. تصویر

تابلو خیابان خلیج فارس. قاهره

اعتراف رسانه‌ها و روشنفکران غیرمسلمان

- بدون هیچ تردیدی، نام درست جغرافیایی آن در طول تاریخ خلیج فارس است. سر ریچارد دالتون.
۱. سی ادموند بوسورث، سر آرنولد ویلسن، ریچارد فرای؛ و... از جمله کسانی هستند که جمله بالا را در کتابهای خود گواهی کرده اند.
 ۲. شبکه جهانی راشا تودی تصریح کرده که اقدام گوگل در حذف نام خلیج فارس خلاف اسناد سازمان ملل است که طی آن، «خلیج فارس» به عنوان تنها نام پذیرفته برای این منطقه تأیید شده است. این بخش از دنیا در تاریخ، همواره «خلیج فارس» نام داشته و ادعای کشورهای عربی در این زمینه وجاهت ندارد.
 ۳. مفسر آسوشیتدپرس: این خلیج هم از نظر تاریخی و هم از نظر بین‌المللی خلیج فارس شناخته می‌شود. برخی کشورهای عربی اصرار دارند که این

خلیج را «خلیج عربی» بنامند.^۱،^۲

۱. دلیلی میل ۱۷می ۲۰۱۲ نام خلیج فارس از قرن پنجم پیش از میلاد مسیح همین بوده است. برخی نام‌های دیگر نظیر «پرسکونکایتاس»، «پرسیکوس سینوس»، «آکواریوس پرسیکو»، «بحر فارس»، «دریای فارس»، «خلیج العجمی» و... نیز به کار رفته‌اند که همگی به معنای خلیج فارس یا دریای فارس هستند.^۳

The Persian Gulf has been so known since the ۵th. century BC, Other names have included 'Persicus Sinus', 'Aquarius Persico', 'Bahr-i-Fars', 'Daryaye-i-Fars', 'Khalij al-'Ajami' and 'Khalij-i Fars' - all translating into Persian Gulf or Persian Sea.

نام‌های اسطوره‌ای خلیج فارس

در منابع کهن اشاره‌هایی مبهم به دریاهایی با نام‌های کلی و افسانه گونه وجود دارد

۱ - المفصل فی تاریخ العرب قبل الإسلام، الدكتور جواد علی، دار الساقی، ۱۴۲۲

۲ - <http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic> ۱۸-۲-۸۷-۸۲ (اسامی جغرافیایی باستان

میراث فرهنگی صفحه ۱۰؛ ۱۳۸۲

3 - <http://www.jameswbell.com/geog%۰۰%sumerianwaterways.html> » Sumerian Waterways "In the Days when Gods Walked Upon the Face of the Earth

که بعضی جغرافی دانان منظور از آن عبارت ها را خلیج فارس دانسته اند اما در واقع در خصوص صحت نسبت دادن آن نامها به **خلیج فارس** با توجه به مبهم بودن آنها دیدگاههای مختلفی وجود دارد از جمله این نامها می توان به دریای آفتاب تابان در افسانه های سومری - دریای **فراخ کورت** در اوستا و دریای بالا و پایین و دریای مرتور (تلخ) اشاره نمود که همگی نامهای افسانه ای هستند و نه پدیده دقیق جغرافیایی. اما کهن ترین نام که بدون هیچ تردیدی منطقه جغرافیایی دریای جنوب ایران را توصیف می کند همان دریای پارس است. قدمت خلیج فارس از نظر زیست شناسی و جغرافیایی چندان دیرینه است که عده ای معتقدند «خلیج فارس گهواره تمدن جهان یا خاستگاه نوع بشر است».^۱

علت نام گذاری به خلیج فارس طبق اسناد تاریخی

در کتاب اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان صفحه ۱۸ تا ۲۲ وجه تسمیه و علت نام گذاری خلیج فارس را از دیدگاه عده ای از جغرافی دانان مشهور بیان نموده است. بطور نمونه کتاب سر آرنولد ویلسن Arnold Wilson Sir که در سال ۱۹۲۸ به نام خلیج فارس (Persian Gulf) به چاپ رسیده است. ضمن نقد سابقه تاریخی و جغرافیایی خلیج فارس و بیان توصیفهای نویسندگان مغرب زمین مشاهدات خود را نیز بیان نموده و نوشته است «هیچ آبراهی چه در گذشته و چه در حال حاضر برای زمین شناسان، باستان شناسان، تاریخ دانان، جغرافیدانان، بازرگانان، سیاستمداران و سیاحان و دانش پژوهان اهمیتی بیشتر از خلیج فارس نداشته است این آبراه از هزاره قبل از میلاد تا کنون از هویت فارسی و ایرانی برخوردار است.» سی ادmond بوسورث Bosworth C.Edmund مطالبی را از ۲۰ مورخ و سیاح یونانی و اروپایی، از سردار یونانی نیارخوس (۳۲۵-۲۴ ق.م) گرفته تا پریدیکس (۱۸۷۶)، در مورد توصیف **خلیج فارس** و علت نام گذاری آن را بیان نموده است. مورخان دوره اسلامی عموماً در کتب خود عبارتهای ذیل را در مورد علت نام گذاری **خلیج فارس** به این نام ارائه نموده اند:

1 - George Fadlo Hourani and John Carswell. *Arab Seafaring in the Indian Ocean in Ancient and Early Medieval Times*, Princeton Oriental Studies

□ بطور مشخص **ابن حوقل**، **ابن فقیه** و **استخری** عبارتهای مشابهی دارند:

«این دریا که از سند و کرمان تا فارس ادامه دارد و به جناوه، مهروبان، **سیراف** و عبادان (آبادان) ختم می‌شود، در میان همه سرزمینها با نام **فارس** خوانده می‌شود زیرا مملکت فارس از همه کشورها آبادتر، پیشرفته تر بوده و پادشاهان آن همه کرانه‌های دور و نزدیک این دریا را تحت کنترل خود دارند. به روزگار گذشته پادشاهان فارس بزرگتر و قویتر بوده‌اند و هم در این روزگار مردمان **پارسپر** همه کرانه‌های این دریا مستولی‌اند»^۱.

دوران قبل از اسلام

دریانوردی ایرانیان در خلیج فارس، قریب پانصد سال پیش از میلاد مسیح و در دوران سلطنت **داریوش اول** آغاز شد. داریوش، نخستین ناوگان دریایی جهان را به وجود آورد کشتی‌های او طول رودخانه سند را تا کرانه‌های اقیانوس هند و دریای عمان و خلیج فارس پیمودند، و سپس شبه جزیره عربستان را دور زده و تا انتهای دریای سرخ کنونی رسیدند. او برای نخستین بار در نزدیکی **کانال سوئز** مدرن فرمان کندن کانالی را داد و کشتی‌هایش از طریق همین کانال به دریای مدیترانه راه یافتند. در کتیبه‌ای که در محل این کانال به دست آمده نوشته شده‌است:

«من فارسی هستم. از فارس مصر را گشودم. من فرمان کندن این ترعه را داده‌ام از رودی که از مصر روان است به دریایی که از فارس آید پس این جوی کنده شد چنان که فرمان داده‌ام و ناوها آیند از مصر از این آبراه به فارس چنان که خواست من بود.»

از سفرنامه **فیثاغورث** ۵۷۰ قبل از میلاد تا سال ۱۹۵۸ در تمام منابع مکتوب جهان نام خلیج فارس و یا معادلهای آن در دیگر زبانها ثبت شده‌است. در دوره **داریوش دوم** ناوگانی ایرانی به رهبری سردار **صداسپ** ماموریت یافت تا جهان را دور بزند. ناوگان وی متشکل از چند کشتی بادی و پارو عازم **دریای مدیترانه** و سواحل **شنقیط**

(موریتانی) شد و تا نزدیک اشانتی و سواحل بنین پیش رفت ولی در اثر برخورد با اقوام وحشی سفر را ناتمام گذاشتند.^۱

یونانیان و رومی‌های باستان

در همه نقشه‌های کهن نام خلیج فارس ثبت شده است. یونانی‌های باستان، از جمله بطلمیوس، این خلیج را «پرسیکوس سینوس» یا «سینوس پرسیکوس» که همان خلیج فارس است، نامیدند. از آنجا که این نام برای نخستین بار در منابع درست و معتبر تاریخی که غیر ایرانیان نوشته‌اند آمده است، هیچ گونه شائبه نژادی در وضع آن وجود ندارد. چنان که یونانیان بودند که نخستین بار، سرزمین ایران را نیز «پارسه» و «پرسپولیس» یعنی شهر یا کشور پارسیان نامیدند. استرابن جغرافیدان سده نخست میلادی نیز به کرات در کتاب خود از خلیج فارس با لفظ پرسیکون کای تاس (Persikonkaitas) نام برده است که معادل تحت اللفظی خلیج فارس است. وی محل سکونت عرب‌ها را بین دریای سرخ و خلیج فارس عنوان می‌کند. همچنین فلاریوس آریانوس مورخ دیگر یونانی در قرن دوم میلادی، در کتاب تاریخ سفرهای جنگی اسکندر از این خلیج به نام «پرسیکون کیت» که چیزی جز خلیج فارس، نیست نام می‌برد.^۲

□ گزنفن (۳۵۴-۴۳۰ ق.م)، (به انگلیسی Xenophon) تاریخ نگار یونانی در آثار خود از آب‌های جنوب ایران به نام خلیج فارس یا خلیج فارسیان یاد کرده است^۳

□ نئارخوس (۳۰۰-۳۶۰ ق.م)، (به انگلیسی Nearchus) دریاسالار مقدونی که در سال ۳۲۶ قبل از میلاد به دستور اسکندر دریای فارس را پیمود و تا دهانه رود سند پیش رفت در سفرنامه خود چنین آورده است: «پس از دویست استاد

۱ - عجم، محمد. کتاب اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، تهران ۱۳۸۸

۲ - مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ

۳ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

راه به ریگ و از آن جا به دیلم و دهنه رودخانه اندیان آمدیم، رودخانه اندیان سرحد خوزستان و فارس و پس از سند بزرگ ترین رودخانه است. هیچ یک از سواحلی که پیمودم مانند دریای فارس، آباد و معمور نبود.^۱

□ اراتوستن (۱۹۴-۲۷۶ ق.م)، (به انگلیسی Eratosthenes)، ریاضیدان و جغرافیدان یونانی که زمانی ریاست دانشگاه اسکندریه را نیز داشت، و نظریه های مهمی درباره شکل و جایگاه زمین ارائه داد، در همه آثار خود به نام خلیج فارس اشاره کرده است.^۲

□ هیپارکوس (۱۲۰-۱۹۰ ق.م)، (به انگلیسی Hipparchus)، دانشمند و جغرافیایانگار یونانی در همه آثارش نام خلیج فارس آشکارا مشخص است.

□ استرابو (۶۴یا۶۳ ق.م- ۲۴ میلادی)، (به انگلیسی Strabo)، تاریخ نگار و جغرافی نگار یونانی در کتاب «از ایندی تا ایبری» یا از هند تا اسپانیا، دریای جنوب ایران را خلیج فارس نامیده است.

□ فلاویوس آرنوس (۱۶۰-۸۶ میلادی)، (به انگلیسی Lucius Flavius Arrianus)، تاریخ نگار یونانی در کتاب آنا بازیس یا تاریخ سفرهای جنگی اسکندر، نام «پرسیکون کای تاس» که ترجمه درست خلیج فارس است بر این دریا نهاده است.^۳

□ ازبیوس (۳۳۹-۲۶۳ میلادی)، (به انگلیسی Eusebius of Caesarea)، تاریخ نگار رومی که بنام پدر عیسویت شناخته می شود، با توجه به کوروش نامه زنفن، در اشاره به تاریخ گذشته ایران خلیج فارس را دریای فارس نامیده است.^۴

البته جست و جو در سفرنامه ها یا کتاب های تاریخی بر حجم سندهای خدشه

۱ - پیشین

۲ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش های خلیج فارس.

۳ - رایین، اسماعیل. دریانوردی ایرانیان، ص ۵۵

۴ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش های خلیج فارس.

ناپذیری که خلیج فارس را «خلیج فارس» گفته‌اند، می‌افزاید. این منطقه آبی همواره برای ایرانیان که صاحب حکومت مقتدر بوده‌اند و امپراتوری آن‌ها در سده‌های متوالی بسیار گسترده بود هم از نظر اقتصادی و هم از نظر نظامی اهمیت خارق‌العاده‌ای داشت. آن‌ها از این طریق می‌توانستند با کشتی‌های خود به دریای بزرگ دسترسی پیدا کنند و به هدف‌های اقتصادی و نظامی دست یابند.^۱

جغرافی نویسان - تفسیر نویسان و مورخین

ابوبکر احمد بن اسحاق بن ابراهیم المهدانی، مورخ معروف عرب که به ابن الفیقه مشهور است در کتاب جغرافیای خود موسوم به *مختصر کتاب البلدان* که در سال‌های آخر سده سوم هجری قمری تألیف کرده، می‌نویسد: و اعلم أن بحر فارس و الهند هما بحر واحد لاتصال احدهما بالآخر

که یعنی دریای فارس و هند از برای پیوستگی یکی به دیگری هر دو یک دریا هستند. همین‌طور، ابوعلی احمد بن عمر بن رسته در کتاب خود به نام *الاعلاق النفیسه* که در سال ۲۹۰ هجری تألیف کرده می‌نویسد که «از دریای هند خلیجی به سوی ناحیه فارس جدا می‌شود که «خلیج فارس» (الخلیج الفارسی) نامیده می‌شود» و می‌افزاید که «سرزمین حجاز و یمن و دیگر بلاد عرب بین این خلیج و خلیج احمر واقعند».^۲

□ **ابن خردادبه** (۳۰۰-۲۱۱ ه.ق)، جغرافی دان و تاریخ نویس ایرانی-اسلامی در کتاب *المسالك الممالك* (۲۵۰ ه.ق) به هنگام توصیف خلیج فارس از نام دریای فارس استفاده کرده‌است.^۳

□ **قدامه بن جعفر**، از مشاهیر ادب در کتاب *الخراج* (۲۶۶ ه.ق) آب‌های جنوب ایران را خلیج فارس نامیده و نوشته‌است: «رود دجله از میان شهر بغداد عبور می‌کند، سپس از واسط می‌گذرد و به بطایح سرازیر می‌شود... پس از خروج از

1 - [http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic18-2-87-82-a-sy\(1\).pdf](http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic18-2-87-82-a-sy(1).pdf)

۲- اسامی جغرافیایی باستان میراث فرهنگی صفحه ۱۰؛ ۱۳۸۳

۳ - ابن خردادبه. *المسالك الممالك*، ص ۱۵-۱۴

بطایح، به دو شعبه تقسیم می‌شود، یک شعبه آن از بصره می‌گذرد و شعبه دیگر از ناحیه مذار عبور می‌کند. سپس هر دو جمع شده به دریای فارس می‌ریزد.^۱

□ **یعقوبی** (۳۳۴-۲۳۲ ه.ق)، از تاریخ نگاران و جغرافیدان‌های دوره عباسی در کتاب تاریخ یعقوبی (۲۷۸ ه.ق) با ذکر نام دریای فارس چنین می‌نویسد: «اول دریای فارس است، که بایستی از سیراف در کشتی نشست و آخرش راس جمحمه (در میان عمان و عدن) است، این دریا کم وسعت است و جاهایی برای شکار صدف دارد.»^۲

□ **ابن فقیه همدانی** (۳۳۰-۲۵۵ ه.ق)، تاریخ نگار و جغرافیدان ایرانی در کتاب ترجمه مختصر البلدان (۲۹۰ ه.ق) با اشاره به دریای فارس می‌نویسد: «بدان که دریای فارس و هند از برای پیوستگی به یکدیگر هر دو یک دریا هستند.» همچنین با اشاره به سوره الرحمن قرآن می‌نویسد: «خداوند بزرگ و عزیز می‌فرماید دو دریا روان کرده‌است تا به هم برسند، از حسن روایت می‌شود که گفته‌است مقصود دریای فارس و روم است.»^۳

□ **ابن رسته**، از مکتشفان و گیاه شناسان ایرانی در کتاب الاعلاق النفیسه (۲۹۰ ه.ق) نوشته‌است: «دریای هند، در سرزمین حبش دارای خلیجی است که از ناحیه بربر می‌گذرد و به همین جهت به خلیج بربر معروف است... و خلیج دیگری در ناحیه ایله از آن جدا می‌شود که به نام دریای احمر است و باز از این دریا خلیج دیگری به طرف ناحیه فارس جدا می‌شود که به خلیج فارس مرسوم است.»^۴

□ **سهراب**، از جغرافی نگار ایرانی که در سده سوم هجری قمری می‌زیسته، در کتاب عجائب الاقالیم السبعه الی نهائیه العماره، می‌نویسد: «دریای فارس، همان

۱ - قدامه بن جعفر الخراج، ص ۱۱۸

۲ - احمد بن یعقوب. تاریخ یعقوبی، جلد اول، ص ۲۲۴

۳ - مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ، ص ۹

۴ - ابن رسته. الاعلاق النفیسه، ص ۹۵

دریای بزرگ جنوب است.^۱

- **علی بن حسین مسعودی** (۳۴۶-۲۸۳ ه.ق)، تاریخ نگار و جغرافیدان مسلمان در کتاب مروج الذهب و معادن الجواهر (۳۳۲ ه.ق) با اشاره به دریای فارس می نویسد: «از دریای زنگ خلیج دیگری منشعب می شود که دریای فارس است و به دیار ابله و خشبات و عبادان می رسد و عرض آن در وسط پانصد میل است.» همچنین در جای دیگری می نویسد: «در این دریا جزایر بسیار است، چون جزیره خارگ... این دریا همان خلیج فارس است و به نام دریای فارس معروف است، که سواحل آن را بحرین و فارس و کرمان و عمان تا راس الجمحمه بر شمردیم. میان خلیج فارس و خلیج فلزم (دریای سرخ) ابله و حجاز و یمن فاصله است و فاصله دو خلیج یک هزار و پانصد میل است.»^۲
- **اصطخری**، از جغرافی دانان و نقشه کشان برجسته ایرانی در کتاب المسالک الممالک (۳۴۰ ه.ق) نوشته است: «و در خوزستان دریا نیست، مگر اندک مایه از دریای فارس که از ماهی رویان تا نزدیک سلیمانان برابر عبادان باشد.»^۳
- **بزرگ بن شهریار**، دریانورد ایرانی در کتاب عجایب هند (۳۴۲ ه.ق) نوشته است: «دیگر از عجایب دریای فارس این است که گاهی در شب هنگامی که امواج دریا مضطرب شده و به هم می خورند و از تصادم با هم متلاشی می گردند، همچون شعله های آتش به نظر می آیند به قسمی که مسافرین دریا گمان می کنند در دریای آتش سیر می نمایند.»^۴
- **مطهر بن طاهر مقدسی**، جغرافیدان و تاریخ نگار دوره عباسی در کتاب البداء و التاريخ (۳۵۵ ه.ق) ضمن شرح حوضه آبریز دجله می نویسد: «دجله از ابله

۱ - مجتهدزاده، پیروز. جغرافیای تاریخی خلیج فارس، ص ۲۱

۲ - مسعودی، ابوالحسن علی بن حسین. مروج الذهب و معادن الجواهر، جلد اول، ص ۱۰۷ و ۱۰۸

۳ - اصطخری، ابو اسحاق ابراهیم. المسالک الممالک، ص ۹۰

۴ - رامهریزی، ناخدا بزرگ شهریار. عجایب هند، ص ۳۲

به آبادان بگذرد و در خلیج فارسی ریزد.»^۱

□ **ابوریحان بیرونی**، دانشمند ایرانی در کتاب التفهیم لاوایل صناعة التنجیم و کتاب قانون مسعودی به نام خلیج فارس اشاره می‌کند. همچنین در کتاب تهدید نهايات الاماکن لتصحيح مسافات المساکن می‌نویسد: «دریای فارس در جنوب شیراز قرار دارد.»^۲

□ **ابن حوقل**، جغرافیدان سرشناسی که در قرن چهارم هجری قمری می‌زیست فصلی از کتاب صورة الارض (۳۶۷ ه.ق) خود را به دریای فارس اختصاص داده و ضمن شرح مفصلی حدود آن را مشخص می‌کند.^۳

□ در کتاب حدود العالم من المشرق الى المغرب، که کهن ترین کتاب جغرافیا به زبان فارسی می‌باشد آمده‌است: «دریای بزرگ که آن را بحر الاعظم خوانند... و این دریا را پنج خلیج است، یکی از آن‌ها را خلیج فارس خوانند از بحر فارس برگیرد با پهنای اندک تا حدود سند.»^۴

□ **مقدسی**، جغرافیدان متولد بیت المقدس که در قرن چهارم هجری قمری می‌زیست در کتاب احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم (۳۷۵ ه.ق) از دریای جنوب ایران با نام خلیج فارس و بحر فارس یاد کرده‌است.^۵

□ **ابن بلخی**، تاریخ نگار ایرانی که در قرن ششم هجری قمری می‌زیست در کتاب فارس نامه (۵۱۰-۵۰۰ ه.ق)، دریای جنوب ایران را بحر فارس و دریای فارس نامیده‌است.^۶

۱ - رایین، اسماعیل. دریانوردی ایرانیان، ص ۵۶

۲- بیرونی خوارزمی، ابوریحان محمد ابن احمد. تحديد نهايات الاماکن لتصحيح مسافات المساکن، ص ۳۳؛ مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ، ص ۱۲ تا ۱۳

۳ - ابن حوقل. صورة الارض، ص ۱

۴ - حدود العالم من المشرق الى المغرب، ص ۱۱-۱۲

۵ - مقدسی، ابو عبدالله محمد بن احمد. احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم، بخش اول

۶ - ابن بلخی. فارس نامه بن بلخی، ص ۳۶۵

- شریف ادریسی، جغرافیدان بزرگ عرب که در قرن ششم هجری قمری و در سیسیل می‌زیست در کتاب جغرافیایی *نزهة المشتاق فی اختراق الآفاق* (۵۴۸ ه.ق)، از نام بحر فارس استفاده کرده‌است.^۱
- محمد بن نجیب بکران، در کتاب جغرافیایی *جهان‌نامه* (۶۰۵ ه.ق)، برای خلیج فارس از نام بحر فارس استفاده کرده‌است.^۲
- یاقوت حموی، جغرافیدان و تاریخ نگار مشهور قرن هفتم هجری قمری در دایرة المعارف جغرافیایی خود معروف به *معجم البلدان* (۶۲۳ ه.ق)، برای توصیف خلیج فارس از نام بحر فارس استفاده کرده‌است.^۳
- زکریای قزوینی (۶۸۲-۶۰۰ ه.ق)، از تاریخ نگاران و جغرافیدان‌های قرن هفتم هجری در کتاب *آثارالبلاذ و اخبارالعباد* (۶۷۴ ه.ق) از نام دریای فارس استفاده کرده‌است. وی همچنین در کتاب *عجائب المخلوقات وغرائب الموجودات* نیز نام بحر فارس را بکار برده‌است.^۴
- ابوالفدا (۷۳۲-۶۷۲ ه.ق)، جغرافیدان و تاریخ نگار مشهور که در دمشق متولد شد، در کتاب *تقویم البلدان* خود که کتابی جغرافیایی است، از خلیج فارس با نام دریای فارس نام برده‌است و حدود آن را مشخص کرده‌است.^۵
- شمس‌الدین انصاری دمشقی، در کتاب *نخوة الدهر فی عجائب البر و البحر*، از خلیج فارس از نام بحر الفارسی یاد کرده‌است.^۶
- شهاب‌الدین نویری، در کتاب *نهاية في فنون العرب الارب* خود ضمن بیان

۱ - مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ، ص ۱۵-۱۴

۲ - بکران، محمد بن نجیب. *جهان‌نامه*، ص ۲۱-۲۰

۳ - مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ، ص ۱۵

۴ - قزوینی، زکریا بن محمد بن محمود. *آثارالبلاذ و اخبارالعباد*، ص ۴۶

۵ - ابوالفدا. *تقویم البلدان*، ص ۳۲

۶ - رایین، اسماعیل. *دریانوردی ایرانیان*، ص ۵۷

- حدود این دریا از آن با نام خلیج فارس یاد می‌کند.^۱
- **حمدالله مستوفی** (۷۵۰-۶۸۰ ه.ق)، مورخ و جغرافیدان قرن هشتم، در کتاب **نزهةالقلوب** که به زبان فارسی نوشته‌است، چنین آورده: «جزایری که در بحر فارس است، از حساب ملک فارس شمرده‌اند و بزرگترین آن، به کثرت مردم و نعمت جزایر قیس (کیش) و بحرین است.»^۲
- **ابن وردی** (۷۴۹-۶۹۱ ه.ق)، مورخ و ادیب قرن هشتم، در کتاب **خیرةالعجایب و فریده‌الغرائب**، از خلیج فارس با نام بحر فارس یاد می‌کند.^۳
- **ابن بطوطه** (۷۷۹-۷۰۳ ه.ق)، جهانگرد و جغرافیاینگار نامدار، در کتاب **سفرنامه** خود، در شرح سفر خود به آبادان از خلیج فارس با نام خلیج بیرون از بحر فارس یاد می‌کند.^۴
- **حافظ ابرو** مورخ و جغرافیدان مشهور عصر تیموری (متوفای ۸۳۳ ق) در کتاب جغرافیای که بویژه ذکر دریاها و خلیج هارا در چند فصل شرح داده است.
- گفتار دوم: «بحر الاخضر و هو بحر الهند». از نظر او بحر اخضر و بحر هند و بحر فارس یک دریا حساب می‌شوند. (او این دریا را شرح داده است همان محلی که امروزه دریای عرب نام دارد)
۱. اما در گفتار سوم او «بحر فارس و کرمان» را شرح می‌دهد که امروزه شامل خلیج عمان و خلیج فارس می‌شود.
- **مصطفی کاتب چلبی قسطنطنی** (۱۰۶۷-۱۰۱۷ ه.ق)، مورخ و جغرافیدان ترک، در کتاب **جهان‌نما** که درباره جغرافیای جهان است، به نام خلیج فارس

۱ - پیشین

۲ - مستوفی قزوینی، حمدالله. نزهةالقلوب، ص ۱۶۴

۳ - عمر بن مظفر، ابو حفص زین‌الدین. خیرةالعجایب و فریده‌الغرائب

۴ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس

اشاره دارد.^۱

نام خلیج فارس در منابع اسلامی

پس از حمله اعراب به ایران در سده هفتم پس از زادروز، کوششی برای تغییر نام دریای پارسی صورت نگرفت. در ۷۵ کتاب مهم اسلامی اعم از تفاسیر مشهور قرآن، کتابهای حدیث معتبر و صحاح سته و کتب تاریخی اسلام و کتابهای اسفار و ممالک و مسالک، نام بحر فارس و خلیج فارس ثبت شده است. اعراب مسلمان، بغیر از نام بحر الفارسی (دریای پارسی) و خلیج فارس هیچ نام دیگری را برای این دریا بکار نبرده اند و این اسم از طرف حکومت های ایرانی، ترک و عربی هم که در ۱۲۰۰ سال بعد منطقه را تحت سلطه خود داشتند مورد احترام قرار گرفت. پژوهشگران اسلامی نظیر استخری، مسعودی، بیرونی، ابن حوقل، مقدسی، مستوفی، ناصر خسرو، الطاهر بن مطهر المقدسی (بشاری)، ابوالقاسم بن محمد بن حوقل و نظایر آن که مطالعه در پیرامون این دریا را تا قرن ۱۵ ادامه دادند، در آثار و مکتوبات خود از آب های جنوب ایران به نام های بحر فارس، البحر الفارسی، بحر مکران، الخلیج الفارسی و خلیج فارس یاد کرده اند. حتی از این جغرافی دانان نقشه هایی به جا مانده است که اقیانوس هند را البحر الفارسی نام نهاده اند. مسلمانان متخصص در دانش جغرافی این عنوان را از دو تمدن باستانی اخذ کرده اند و همزمان مورد استفاده قرار دادند. بدین ترتیب که پارسا دریای ایرانی را بحر فارس و سینوس پرسیکوس یونانی را خلیج فارس می نامیدند و حتی مقصود از دو دریا در سوره الرحمن قرآن را نیز همان دریای فارس و دریای متوسط می دانستند. ابوعلی احمد پسر عمر معروف به ابن رسته در کتاب الاعلاق النفیسه که در سال ۲۹۰ هجری قمری نوشته است، آورده است:

فاما البحر الهندی یخرج منه خلیج الی ناحیه فارس یسمى الخلیج الفارسی. اما از دریای هند خلیجی بیرون می آید به سمت سرزمین فارس که آن را خلیج فارس می نامند.

جرجی زیدان تاریخ دان عرب در این زمینه می گوید:

۱ - مدنی، احمد. محاکمه خلیج فارس نویسان، ص ۳۳

بحر فارس محدود به آب‌هایی می‌شود که دنیای عرب را دور می‌زند. بحر فارس - ویراد به عندهم کل البحور الميحه ببلاد العرب من مصب ماء دجله في العراق الى ابله فیدخل فيه مانعبر عنه اليوم بخلیج فارس و بحرالعرب و خلیج عدن و البحر الاحمر و خلیج العقبه. دریای فارس - نزد آنان متقدمین همه دریاهایی که سرزمین‌های عرب از مصب آب دجله گرفته تا ابله را احاطه می‌کند، به عنوان دریای فارس تعبیر می‌شده و از آن جمله است آنچه را که ما امروز از آن به خلیج فارس و دریای عرب و خلیج عدن و دریای سرخ و خلیج عقبه تعبیر می‌کنیم.^۱

درمتون قدیمی از جمله کتاب حدود العالم به عنوان قدیمی ترین اثر جغرافیایی به زبان فارسی که در حدود هزار سال پیش تالیف شده، آمده است: «خلیج پارس از حد پارس بر گیرد، با پهنای اندک تا به حدود سند»، علاوه بر این همچنین بسیاری از مورخان، محققان و سیاحان اروپایی و غربی از جمله: فلاویوس آریانوس، بطلمیوس، هرودت، استرابون و... در آثار و نوشته‌های خود از دریای پارس یا خلیج فارس به عنوان «سینوس پرسیکوس» و «ماره پرسیکوم» یاد کرده‌اند. در دوره‌های اسلامی نیز همه مورخان و جغرافیدانان مسلمان از جمله ابن فقیه در کتاب البلدان، اصطخری در کتاب المسالك الممالك، ابن رسته در کتاب الاعلاق النفیسه، ابوریحان بیرونی در کتاب التفهیم، ابن بطوطه در کتاب مشهور رحله و... نام این دریا را «بحر فارس»، «خلیج الفارسی» و یا «دریای فارس» ذکر کرده‌اند و در بعضی منابع دریای عرب را بحر محیط عجم گفته‌اند. در کتاب اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، فهرست ۳۰۰ کتاب تاریخی، جغرافیایی، تفسیر قرانی و حدیث که همگی مربوط به مسلمانان و یا به زبان عربی تدوین شده‌اند و همچنین اسناد ۳۰ قرارداد عربی آورده شده که در آنها به نوعی به نام بحر فارس و خلیج فارس اشاره شده است.

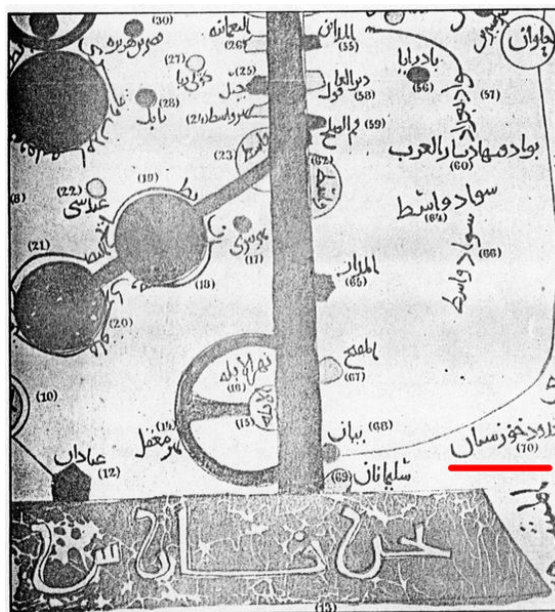
نام دیرین «دریای پارس» یا «خلیج فارس» در برخی از کشورها به این صورت آمده است: در کشورهای انگلیسی زبان Persian Gulf، در آلمان Persischer Golf، در فرانسه Persique Golf، در ایتالیا Golfe Persico، در روسیه Persidski Zaliv، و در

۱ - اسامی جغرافیایی باستان میراث فرهنگی صفحه ۱۰؛ ۱۳۸۲

کشورهای عربی به نام «Lخلیج الفارسی» یاد می‌شود.

در زبان عربی

پیشینه

خلیج فارس با نام بحر فارس مشخص شده‌است. این سند جغرافیایی متعلق به قرن نهم میلادی است و در کتاب الاقالیم توسط نقشه‌کش و جغرافیادان ایرانی استخری درج شده‌است.

Regional map showing the word Bahr Fars, ("Persian sea") in Arabic, from the 9th century text Al-aqalim by the Persian geographer Istakhri.

آثار عرب زبان بهترین و غنی‌ترین منابعی هستند که برای شناسایی و توجیه حقانیت نام‌گذاری این دریا می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.^۱ و به گواهی و

۱ - اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، محمد عجم - تهران ۱۳۸۸

روایت مستندنام خلیج فارس^۱ و کتابهای متعدد در تمام منابع عربی تا قبل از سال ۱۹۵۸ خلیج فارس با نام بحر فارس و یا خلیج فارس ثبت شده است یعنی حتی یک مورد سند و یا نقشه و مکتوب وجود ندارد که قبل از این سال به زبان عربی از نام جعلی استفاده کرده باشد. در منابع عربی (اسفار؛ کتب تاریخی؛ تفاسیر قرانی و حدیث و... از دریای فارس و چگونگی آن بیش از آثار فرهنگی موجود در هر زبان دیگری گفت و گو شده است. در آثار ابن بطوطه، حمدالله مستوفی، یاقوت حموی، حمزه اصفهانی، ناصر خسرو قبادیانی، ابوریحان بیرونی، ابن بلخی و دیگرانی که اکثر آنان کتابهای خود را به زبان عربی نیز نوشته اند، و همچنین در آثار نویسندگان جدید عرب از نام «خلیج فارس» بدون کم و کاست یاد شده است.

نقشه متعلق به شرکت ملی نفت عربستان در سال ۱۹۵۲ و استفاده از نام خلیج فارس.

1 – George Fadlo Hourani and John Carswell. *Arab Seafaring in the Indian Ocean in Ancient and Early Medieval Times*, Princeton Oriental Studies

تفاوت بحر فارس و خلیج فارس

بحر فارس نامی است که عرب‌ها در قرون اولیه اسلام و تا قرن ششم بجای دریای عرب و خلیج فارس بکار می‌بردند و این مفهوم شامل خلیج فارس و خلیج عمان و دریای عرب نیز می‌شد ولی در قرنهای اخیر تنها به پهنه آبی که شامل تنگه هرمز تا دهانه اروندرود می‌شود و بجای بحر فارس خلیج فارس می‌گفتند بطور نمونه **ابن حوقل**، **ابن فقیه و استخری** و **ابوبکر احمد بن اسحاق بن ابراهیم المهدانی**، مورخ معروف عرب که به **ابن الفقیه** مشهور است. بحر فارس را برای تمام آن پهنه آبی از سند تا عبادان (آبادان) بکار برده اند ابن فقیه در کتاب جغرافیای خود موسوم به *مختصر کتاب البلدان* که در سالهای آخر سده سوم هجری قمری تألیف کرده، می‌نویسد:

دریای فارس و هند پیوسته اند از نظر پیوستگی به دیگری هر دو یک دریا هستند. ایرانیان بر این باور هستند که نام جدید جعلی و با انگیزه سیاسی و از روی تعصب قومی بکار می‌رود و همچنان نام تاریخی خلیج فارس باید استفاده شود.^۱

امروزه در کشورهای عربی

امروزه برخی از کشورهای عربی خلیج فارس را خلیج عربی و یا تنها خلیج می‌نامند. با این که **ویکی‌پدیای عربی** سرواژه «الخلیج العربی» را به‌کار گرفته، در **ویکی‌پدیای مصری** نام مقاله «الخلیج الفارسی (الخلیج العربی)» است.^[۶۸] مورخان معاصر عرب نیز همانند مورخان قدیم، خلیج فارس را به‌کار برده‌اند.^۲

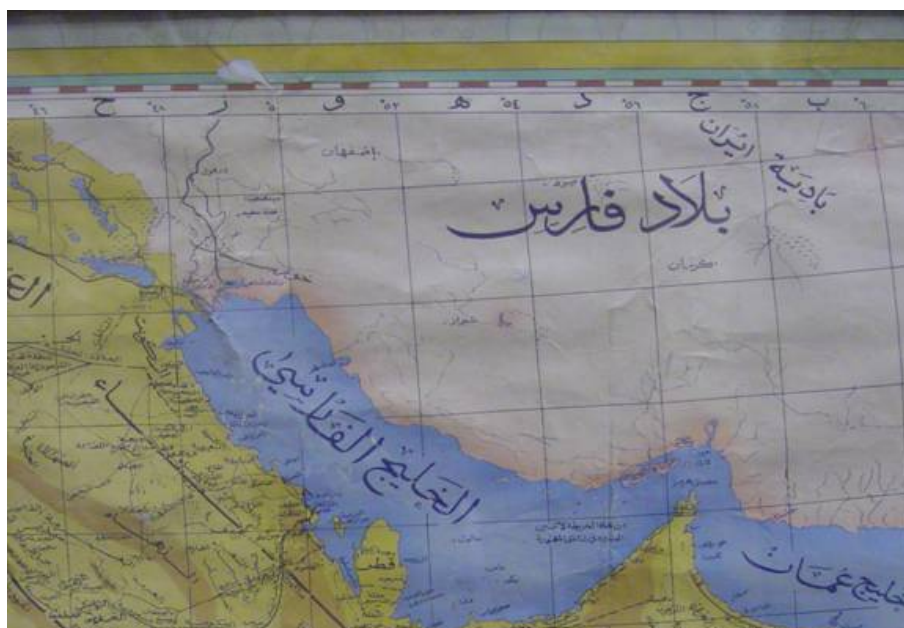
۱ - اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، محمد عجم - تهران ۱۳۸۸

۲ - "الخلیج الفارسی"، ویکیبیدیا،

KhalijFars in iraqi carpet

اطلس‌های خلیج فارس

خلیج فارس در نقشه عربستان

خیابان خلیج فارس در قاهره

نقشه رسمی دولت عثمانی بحر فارس + بحر محیط عجم

تا کنون چندین اطلس در بر دارنده نام و نقشه‌های خلیج فارس منتشر شده و مشخص می‌کند که نام خلیج فارس در همه نقشه‌های کهن بکار رفته در کتاب: اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، جزئیات کامل این اطلسها در گفتار ۱۱ صص ۹۸-۱۲۲ «مبحث اطلسها»^۱ نقد و بررسی شده‌است چند نمونه از آنها عبارتند از:

□ اطلس تصویری تونس ۲۵۳ نقشه چاپ موسسه جهانی عرب پاریس و دانشگاه تونس ۲۰۰۱

Atlas of The Arabian Peninsula in Old European Maps (۲۵۳maps) by Khaled Al Ankary, Institute du Monde Arabe, Paris and Tunisia University, ۲۰۰۱

تقریباً تمام نقشه‌ها نام خلیج فارس و معادل‌های آن را دارند اولین نقشه این اطلس،

1 - D. T. Potts *Mesopotamian Civilization: The Material Foundations* Ithaca, New York. Cornell University Press. ۱۹۹۷

تصویری از یک نقشه طراحی شده بر روی چوب است که توسط فرانسیکو ایتالیایی به سال ۱۴۸۰م. ترسیم شده است. مشابه نقشه‌های منسوب به **بطليموس** است که خلیج فارس شکل مستطیل است. آخرین نقشه اطلس مذکور (تونس) نقشه شماره ۲۵۳ و یک نقشه رسمی دولت **عثمانی** متعلق به سال ۱۸۹۵ م. است که در آن خلیج فارس را با نام بحر فارس ثبت کرده و «بصره کورفی» (Bay) را که یکی از خلیج‌های داخل خلیج فارس است بی بصره نیز آورده است. نقشه دیگر نقشه رسمی دولتی دوره عثمانی ۱۱۴۱ق - ۱۷۲۹ م. است که خلیج فارس را بحر فارس و دریای عرب را بحر محیط **عجم** ثبت کرده است. این نقشه بی نظیر تاریخی که از سوی دولت دشمن شماره یک امپراتوری صفویه است مناطق شیعه نشین عراق و بحرین و شمال عربستان را جزو ممالک ایران دانسته است. اینجا: [۲۰] در میان نقشه‌های اطلس مذکور ۱۰ نقشه علاوه بر ثبت نام خلیج فارس در محل خودش (پرشن گلف)، دریای عرب و بحر عمان فعلی را نیز دریای فارس یا پرشن سی ثبت کرده است از جمله می‌توان نقشه‌های صفحات ۳۵۵-۳۶۳-۳۴۷-۳۴۵-۳۳۱-۳۲۲-۳۲۳-۱۴۱-۲۲۶ و نقشه شکل اسبی بسیار هنری بوتینگ H.S.Q Bunting, ۲۴/۳۴ CM Hanover, ۱۶۲۰ دریای فارس (بجای دریای عرب) و خلیج فارس را نام برد.^۱

□ **اطلس** «نقشه‌های تاریخی خلیج» چاپ ۱۹۹۶ شارجه

این اطلس در دو جلد چاپ شده که مجموعاً حدود ۵۰۰ نقشه با نام خلیج فارس دارند. این اطلس «نقشه‌های تاریخی سالهای ۱۹۳۱-۱۴۹۳م. خلیج فارس» را که دارای ۲۷۶ نقشه از منابع اروپایی است در بر می‌گیرد و توسط «سلطان بن محمد القاسمی» یکی از مقامات امارات متحده عربی ابتدا در سال ۱۹۹۶م. به سفارش وی در لندن چاپ و توسط «منشورات مدینه شارقه للخدمات» منتشر شده است. در این اطلس نیز مانند اطلس تونس ۹۸ درصد نقشه‌ها نام درست خلیج فارس وجود دارد. اطلاعات موجود در نقشه‌های جهان نما تا ۱۷۰۰ همچنان فراتر از ۷ دریا و ۷ اقلیم نرفته و به سبک قدیم و سبک جغرافیایانویسان مسلمان، چین در شرق، اروس در شمال، فرانکه در اروپا و افریقیه در جنوب لبه‌های پایانی دنیا و دریای محیط بدور دنیا و کوه قاف حلقه پایانی

1 - The Cyrus Cylinder. <http://www.aariaboom.com/content/view/۵۶/۴۰۰>

دنیای سینی شکل است. حدود سال ۱۷۵۳م. نیکلاس دی فر (۱۷۵۴-۱۶۹۴م) اولین بار نقشه جهان را تقریباً به شکل امروزی ترسیم کرده است.

□ اطلس «عراق در نقشه‌های قدیمی»

در این اطلس که تألیف «احمد سوسه» پدر کارتوگرافی در عراق است، بر اساس منابع یونانی و اسلامی ۳۹ نقشه به زبان عربی و به طریقه سیاه و سفید ترسیم شده است که نام خلیج فارس در همه این نقشه‌ها از جمله در نقشه دوره آشوریان به شماره ۶، نقشه هیکاتوس (متوفی ۴۷۵ ق.م.) به شماره ۷ که به امپراتوری فارس و مصر سفر نموده است، نقشه ایراتوستین یونانی به شماره ۹، نقشه بطلمیوس به شماره ۱۰، در واژه خلیج فارس (سینوس پرسی) به کار رفته و اما در نقشه فتوحات قرن اول هجری به شماره ۱۱، نقشه (بلخی ۹۳۴م.) به شماره ۱۲، نقشه دیار عرب اسطخری (۹۵۱م.) به شماره ۱۶ و نقشه عراق از اسطخری به شماره ۱۸، نقشه جهان نمای ابن حوقل (۹۷۷م.) به شماره ۱۹، نقشه عراق از ابن حوقل به شماره ۲۲، نقشه جهان از جیهانی (۹۷۷م.) به شماره ۲۶، نقشه جهان نمای ادریسی (۱۰۹۹-۱۱۶۴م.) به شماره ۲۹، نقشه جهان نمای قزوینی (۱۲۸۳-۱۲۰۳م.) به شماره ۳۱، نقشه ابن الوردی ۱۳۴۸م. به شماره ۳۶ نقشه شماره ۳۸ از جغرافیانویس مجهول و نقشه شماره ۳۹ به نام مواضع التاریخیه کلمه بحر فارس (دریای فارس) بکار رفته است.

□ اطلس مذکور توسط موسسه کارتوگرافی سحاب دو بار باز چاپ شده است.

□ دولت کویت در سال ۱۹۹۲ م. کتابی را مشتمل بر هشتاد نقشه و سند تاریخی تحت عنوان «الکویت فی الخرائط العالم» (کویت در نقشه‌های جهان) به چاپ رسانیده است که در همه این نقشه‌ها و اسناد تاریخی که از اطلس‌های مختلف گرد آوری شده است، نام خلیج فارس وجود دارد.

□ اطلس «الکویت قراءه فی الخرائط التاریخیه» در سال ۱۹۹۴ م. در کویت به همت عبدالله یوسف الغنیم به چاپ رسیده که حاوی حدود ۲۰۰ نقشه با نام خلیج فارس است.

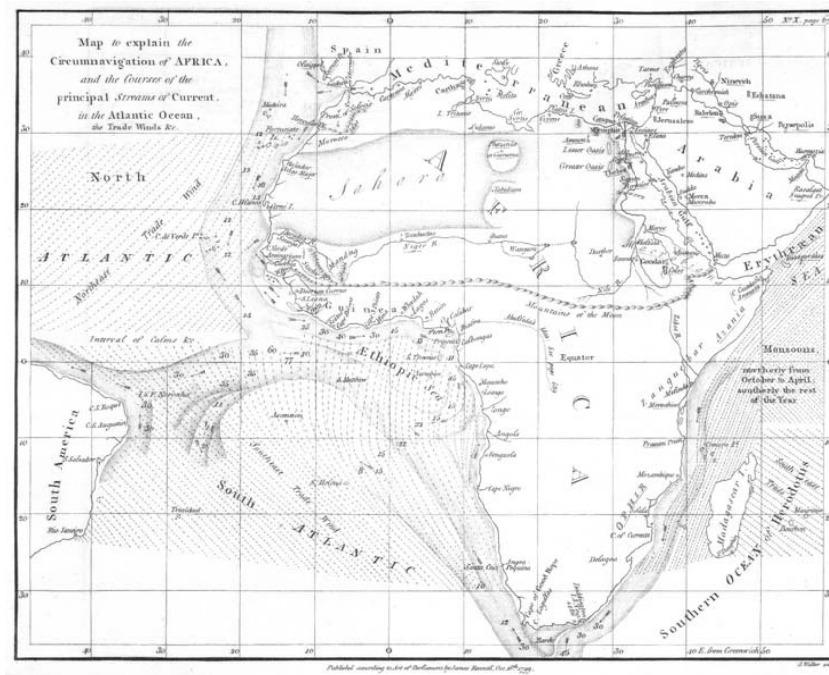
۶- اطلس «ریشه‌های کویت» بنام (اصول الکویت المنشور العام) که در سال ۱۹۹۱ در هلند به چاپ رسیده است، پانزده نقشه تاریخی وجود دارد که در همه آن‌ها نام خلیج

فارس ثبت شده است.

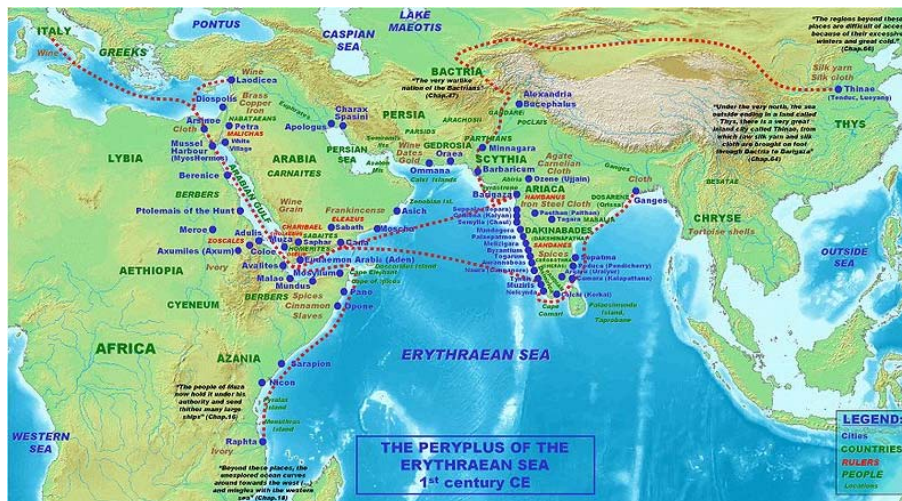
- بنیاد ایران‌شناسی نیز کتاب «وصف خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی»، با ۴۰ نقشه اسلامی و ۱۲۰ نقشه اروپایی را منتشر کرده است.^۱
- «اطالس التاریخی للعالم الاسلامی فی العصور الوسطی» عبد المنعم ماجد، علی البنا، (دار الفكر العربی ۱۹۸۶م، مکتبه القاهره الکبری، رمز ۲۵۴۰۰) دارای حدود شانزده نقشه از جمله نقشه‌های شماره ۱۶، ۱۰، ۹، ۷، ۸، ۳، ۲ مربوط به خلیج فارس با همین نام است. در چاپ جدید این اطلس عبارت خلیج فارس در تمام نقشه‌ها به خلیج عربی تخریب شده است.
- در کتاب «مصور الجغرافی لاقالیم الارض الطبیعیه و السیاسیه» ۹۰ نود نقشه از منابع عربی وجود دارد که در دوازده نقشه مربوط به منطقه خلیج فارس، نام تاریخی بحر فارس و خلیج فارس وجود دارد. این کتاب تألیف «الشیخ محمد فخرالدین» مدرس دارالعلوم است که انتشارات مکتبه الهلال بشارع الفجالة مصر، چاپ یازدهم آنرا در سال ۱۹۲۵ انجام داده است.

۱۷۹۴ میر اریتر - سینوس پرسی - جهان قدیم

نقشه توسط جیمز رنل، ۱۷۹۹.

دریای اریتریا+پرشن سی

۱۶۰۰ سینوس پرسی

- در کتابخانه‌ها و موزه‌های سایر مناطق جهان اطلس‌ها و اسناد و مدارک معتبری در تأیید اصالت و کهن بودن نام خلیج فارس وجود دارد.^[۲۴]
- در کتابخانه‌ها و آرشیوهای ملی کشورها نقشه‌های بسیار زیبا و هنری از خلیج فارس نگه داری می‌شود
- در کتابخانه کنگره آمریکا و کتابخانه آرگوسی نیویورک بیشتر از ۲۰۰ نقشه تاریخی در بریتانیا- روسیه و هند و در بسیاری از کشورهای اروپایی نیز نقشه‌هایی با ارزش تاریخی و موزه‌ای وجود دارد که خلیج فارس با نام اصلی در آن‌ها ثبت شده‌است.
- در کتابخانه ملی بریتانیا (لندن)، کتابخانه و اسناد وزارت امور هند (لندن)، مرکز اسناد عمومی لندن و کتابخانه دانشکده مطالعات خاورشناسی لندن بیشتر از ۳۰۰ نقشه در بر دارنده نام خلیج فارس وجود دارد در *بسیاری از موزه‌ها، کتابخانه‌ها و حتی هتلها و یا آرشیوهای خصوصی چه در کشورهای عربی مانند مصر و چه کشورهای غیر عربی صدها نقشه تاریخی با نام خلیج

فارس وجود دارد.^۱

□ نقشه موجود در موزه متحف مصری قاهره که بر اساس یک لوحه سنگی عظیم قبل از میلاد ترسیم شده است و از سال ۱۹۰۳ در کنار این لوح نصب است و به نام خلیج فارس مزین می باشد که بعضی از این نقشه ها از سوی یونسکو به عنوان میراث بشریت برسمیت شناخته شده و بطور نمونه می توان به نقشه موجود در کتابی تحت عنوان «نوادر المخطوطات» که از سوی یونسکو در سال ۱۹۹۵ بر اساس اسناد کتابخانه اسکندریه مصر به عنوان میراث جهانی چاپ شده است اشاره کرد.^۲

Pars Sea

1 -Documents on the Persian Gulf's name: the eternal heritage of ancient time Author: Ajam, Muhammad.

۲ - کتاب اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، محمد عجم - تهران ۱۳۸۸

Persian sea

□ موسسه دریای شرق با کمک دولت کره جنوبی نیز در سال ۲۰۰۲ کتابی بنام:

East Sea in World Maps

این کتاب ۴۰ نقشه تاریخی را از سال ۱۷۱۵ تا سال ۱۸۰۰ در جهت اثبات نام دریای شرق به چاپ رسانده است که در تمامی نقشه‌هائی که جنوب ایران را در بر گرفته‌اند (۳۱ نقشه) نام خلیج فارس ثبت گردیده است. در این کتاب همچنین فهرست مشخصات ۹۰ نقشه کتابخانه لندن از سال ۱۵۹۵ م. تا ۱۸۹۴ م. و فهرست ۶۱ نقشه موجود در دانشگاه کمبریج لندن متعلق به سالهای ۱۵۷۰ تا ۱۸۲۴ م. راجع به آسیا را به چاپ رسانده در این نقشه‌ها نیز همچنان خلیج فارس با نام تاریخی و درست خود ثبت شده است.

□ در آلمان یک اطلس تاریخی حاوی تصاویر نقشه‌های موجود در موزه‌ها و آرشیوهای خصوصی آلمان سال ۲۰۰۲ چاپ شده که ۹ مورد نقشه‌های جهان نام خلیج فارس را در بر دارد.

□ حدود ۳۰ اطلس تاریخی مربوط به قرن گذشته خلیج فارس را با همین نام ثبت کرده‌اند.

از جمله: اطلس توماس هربرت ۱۶۲۸ م.، اطلس پاریس دانشگاه لوساج ۱۸۶۳ م.، اطلس آلمان ۱۸۶۱ م.، اطلس پاریس انویلی ۱۷۶۰ م.، اطلس جغرافیای مدرن ۱۸۹۰ م. پاریس که توسط «F.SCHRADER and F.PRUDENT» طراحی شده دارای ۱۰ نقشه با ذکر نام خلیج فارس است. این اطلس در مرکز اسناد ملی مصر (دارالوثائق قومی) نگهداری می‌شود و در نقشه شماره ۴۰ جزایر سه گانه با رنگ و متعلق به ایران ترسیم شده است.

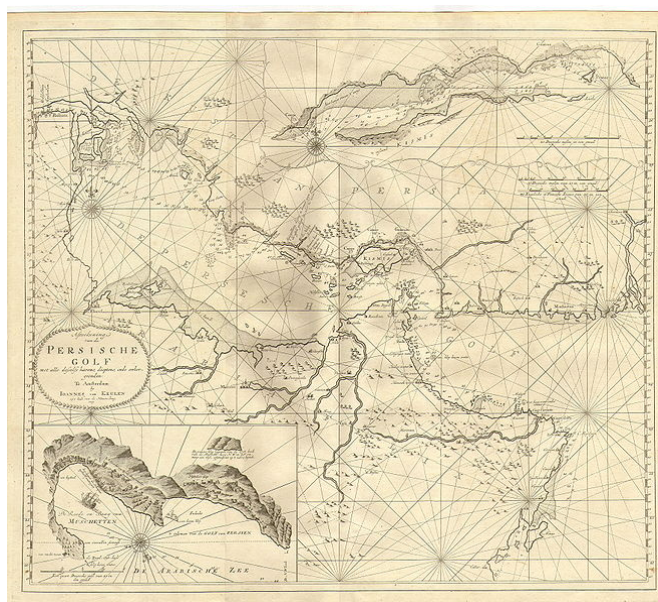
□ اطلس لندن ۱۸۷۳ م.، اطلس ارنست امبروسیوس ۱۹۲۲، اطلس بیلفیلد ۱۸۹۹
اطلس هارمسورث قرن ۱۹ لندن. و ...

□ دایره المعارف‌های بزرگ جهان مانند RAISONNE DE SCIENCE HGLUHVVT KOSJDK NHDVI (چاپ ۱۷۵۱ م. فرانسه)، دایره المعارف بریتانیکا، دایره المعارف لاروسکا، امریکانا و... و تمام دایره المعارف‌های مشهور از قدیم تا کنون خلیج فارس را با همین واژه ثبت نموده‌اند.

□ توضیح چند نقشه از اطلس تونس: جرارد ون شاگن نقشه‌نگار هلندی در سال ۱۶۸۹ (میلادی) در آمستردام نقشه‌ای از جهان ترسیم کرد.

نوشتار اصلی: نقشه جهان

این نقشه به سبک کنده‌کاری با فلز مس و رنگ‌کاری دستی تزئین شده است. نقشه مس‌آرایی شده، نقشه‌ای کمیاب است و فقط یک رونوشت از آن در دانشگاه آمستردام می‌باشد و نسخه‌ای مشابه در کتابخانه‌های آمریکا ندارد.^۱ نکته قابل توجه نام خلیج فارس است که به زبان لاتین قدیمی: Sinus Persicus امروزه Sinus Persici در نقشه آورده شده است. ابعاد اصلی نقشه ۴۸۰۳ در ۵۶ سانتی متر می‌باشد.^۲

نقشه خلیج فارس ۱۷۵۳

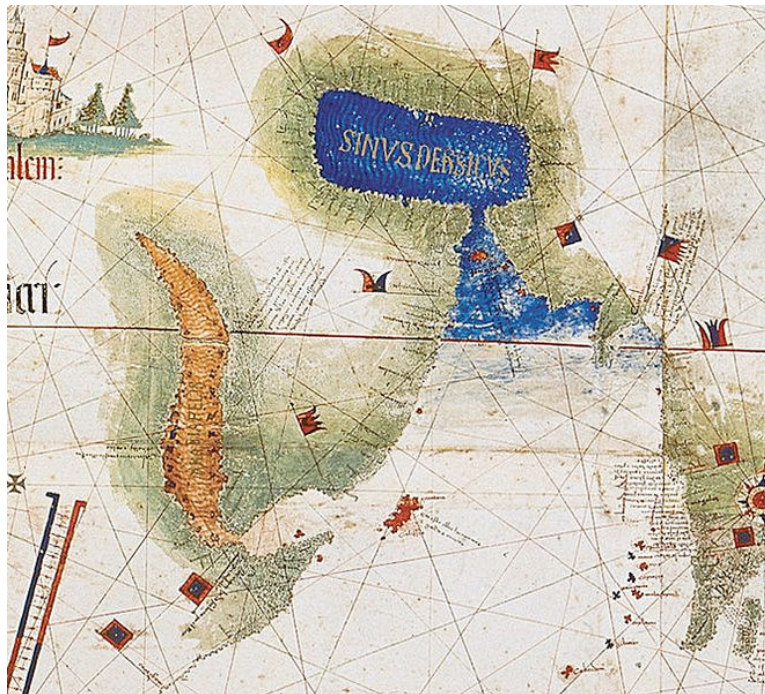
در سال ۱۷۵۳ میلادی در آمستردام هلند نقشه‌ای منتشر گردید که منحصرأ مربوط

۱ - عجم، محمد. نقشه‌ها و خلیج فارس و جزایر آن- بنیاد ایران شناسی ۱۳۸۷

2 - World Map ۱۶۸۹~ Antique Travel Artwork .«www.zazzle.com.» World Map ۱۶۸۹- No.

۳. «www.flickr.com.» van Schagen ۱۶۸۰ World & Continents - ۵maps .www.helmink.com

به خلیج فارس بود. در این نقشه از خلیج فارس با نام Persische Golf یاد شده است. و بیشتر جزایر خلیج فارس مشخص شده و نقشه‌های آنها درج شده است.^۱ نقشه مذکور در اطلس تونس وجود دارد. در سال ۱۵۰۲ میلادی نقشه‌ای ترسیم شد که از شرق تا غرب همه مستعمرات پرتغال در آن درج شده بود. در نقشه ۱۵۰۲ کانتینو نام خلیج فارس و دریای سرخ موجود است.^۲

نقشه جهان‌نمای کانتینو

۱ - ویکی پدیا، دانشنامه آزاد

۲ - ویکی پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد

نام خلیج فارس در نقشه کانتینو

اناکسیماندر (۵۴۶-۶۱۰ ق.م)، (به انگلیسی: Anaximander)، جغرافیدان یونانی در نقشه جهان خود از خلیج فارس نام برده است. این اثر در کتاب *schriften Kleinere* اثر Joachim Lelewel ۱۸۳۶ آورده شده است.^۱ هکاتئوس (۴۷۶-۵۵۰ ق.م)، (به انگلیسی: Hecataeus)، از سرشناس ترین جغرافیدانان یونانی آن زمان نقشه‌ای از جهان ترسیم کرده است که آب‌های اقیانوس پیرامون خشکی‌ها را گرفته‌اند و در این نقشه نام خلیج فارس دیده می‌شود.^۲ کلودیوس پتوله یا بطلمیوس (۱۶۸-۹۰ میلادی)، (به انگلیسی: Ptolemy Claudius)، منجم و جغرافیدان مشهور اسکندریه، نخستین کسی است که اطلسی شامل ۳۶ نقشه از نقاط مختلف جهان تهیه می‌کند که در آن آب‌های جنوب ایران را سینوس پرسیکوس که به معنی خلیج فارس است، نامیده است.^۳ در نقشه والدسیمولر که توسط نقشه‌نگار آلمانی با نام مارتین والدسیمولر ترسیم شده است، نام خلیج فارس به وضوح مشخص شده است. این نقشه در آوریل ۱۵۰۷

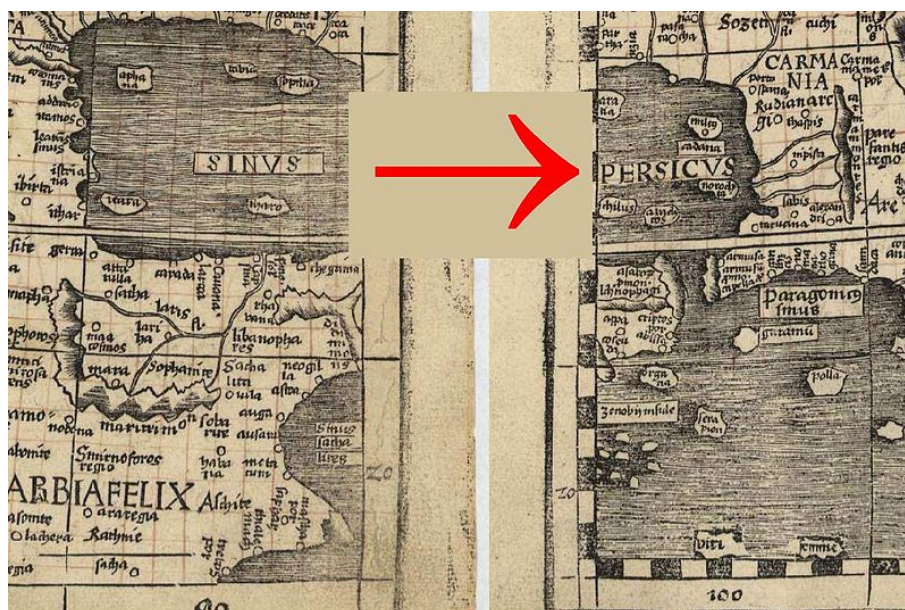
۱ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

۲ - پیشین

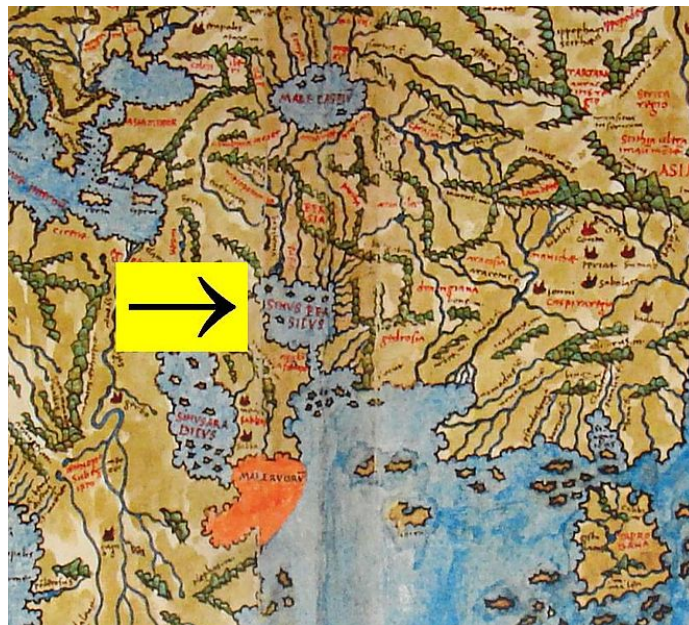
۳ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس؛ «نقشه بطلمیوس». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

نقشه والدسیمولر

نقشه پیترو کوپو، نقشه‌ای است که در آن نام خلیج فارس به وضوح نوشته شده است. این نقشه در سال ۱۵۲۰ میلادی ترسیم شده است.^۱

در خلال سال‌های ۱۷۰۰ تا ۱۷۲۰ میلادی، نقشه‌کش آلمانی به نام جووان بابتسیت هومان، نقشه‌ای از ایران و کشورهای اطرافش ترسیم کرد. در این نقشه نام خلیج فارس کاملاً مشخص است.

نقشه امپراطوری ایران که بین سال‌های ۱۷۰۰ تا ۱۷۲۰ میلادی ترسیم شده‌است.

□ ب: دلایل حقوقی:

از دیدگاه حقوق بین‌الملل

سازمان ملل و سازمان‌های بین‌المللی و تخصصی نام خلیج فارس را همچنان نام اصلی و معتبر دانسته و تغییر نام خلیج فارس را نپذیرفته‌اند. نگاه کنید به فهرست سازمان‌های بین‌المللی و فهرست سازمان‌های چنددولتی سازمان ملل متحد تاکنون در ۵ نوبت، نام رسمی و تغییر ناپذیر آبراه جنوبی ایران را «خلیج فارس» اعلام کرده‌است. برای اولین بار در سند «Gen ۱/۳۱۱AD مورخ پنجم مارس ۱۹۷۱ میلادی»

بار دوم طی یادداشت شماره C۴۵۸.۲UNLA)) مورخ دهم اوت ۱۹۸۴ میلادی و بار سوم نیز طی یادداشت شماره ST/CS/SER.A/۲۹ در تاریخ دهم ژانویه ۱۹۹۰ میلادی نام رسمی دریای جنوبی ایران و خاوری شبه جزیره عربستان را «خلیج فارس» اعلام کرده است. این سازمان در کنفرانس های سالانه خود که در زمینه «هماهنگی در نام های جغرافیایی» برگزار می کند، به فارسی بودن نام این آبراه بین المللی تاکید کرده و آن را مورد تأیید قرار داده است.

UNITED
NATIONS

Secretariat

ST

ST/CS/SER.A/29/Add.2
18 August 1994

ORIGINAL: ENGLISH

EDITORIAL DIRECTIVE

Prepared by Editorial Control

To: Members of the staff

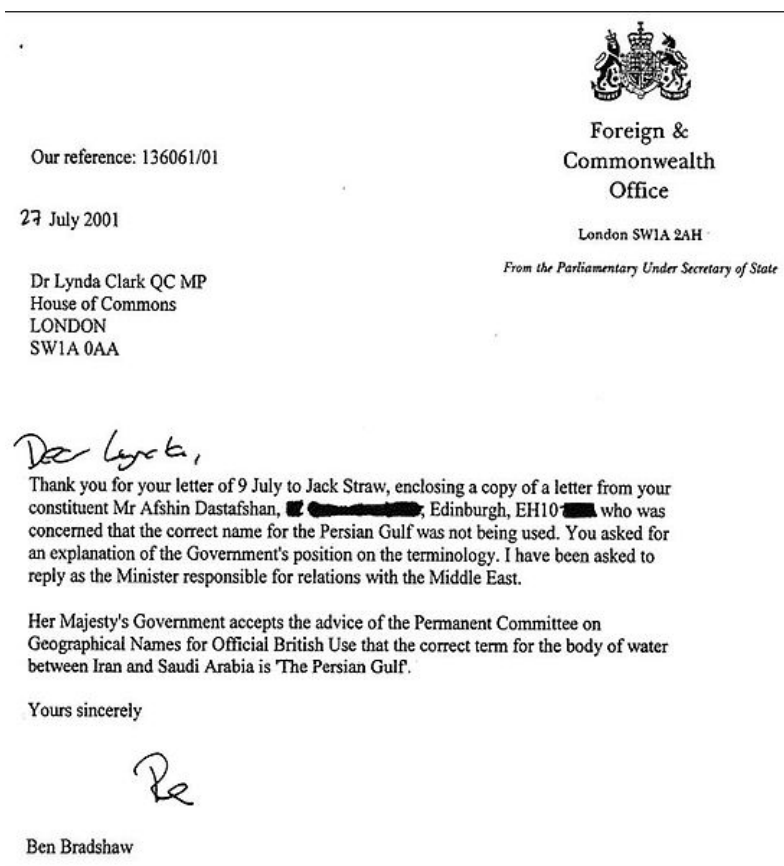
Subject: USE OF THE TERM "PERSIAN GULF"

Addendum

Attention is once again drawn to editorial directive ST/CS/SER.A/29 and Corr.1 and Add.1 on the use of the term "Persian Gulf". The purpose of the present addendum is to urge that care be taken to ensure the appropriate use of this term in documents, publications and statements prepared by the Secretariat. The full term "Persian Gulf" should be used in every case instead of the shorter term "Gulf", including in repetitions of the term after its initial use in a text.

94-33224 (E) 180894

تأکید سازمان ملل در مورد الزام استفاده از نام تاریخی «خلیج فارس».

پاسخ استعلام از وزارت امور خارجه بریتانیا

نام خلیج فارس در ویکی‌پدیا‌های مختلف، به استثناء ویکی‌پدیا عربی، در ۸۱ زبان نام خلیج فارس ذکر شده‌است. سازمان ملل متحد در چندین نوبت در بیانیه‌ها، اصلاحیه‌ها و مصوبه‌های گوناگون و با انتشار نقشه‌های رسمی، نه تنها بر رسمی بودن نام «خلیج فارس» تاکید کرده، بلکه از هیات‌های بین‌المللی خواسته که در مکاتبات رسمی به ویژه در اسناد سازمان ملل از نام کامل «خلیج فارس» استفاده نمایند.^۱

۱ - مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ

فهرست اسناد سازمان ملل درباره نام «خلیج فارس»

- سند شماره ۶۱ نشست بیست و سوم سازمان ملل متحد در وین (۲۸ مارس تا ۴ آوریل ۲۰۰۶ (میلادی) ۲۰۰۶) با عنوان «مشروعیت تاریخی، جغرافیایی و حقوقی نام خلیج فارس».^۱
- ۱. of Managing Director ۱۶.۰۲.۱۹۸۷dated ۶۳/۸۷/۱Circular No. CAB/ .of UNESCO
- ۲. ۲۹ST/CSSER/ ۱۰dated Jan. ۱۹۹۰.
- ۳. ۱/۳۱۱AD/ ۵/GEN dated March ۱۹۹۱.
- ۴. ۱/Add.۲۹ST/CS/SER.A/ ۲۴dated Jan. ۱۹۹۲.
- ۵. ۲/Add.۲۹ST/CS/SER.A/ ۱۸dated Aug. ۱۹۹۴.
- ۶. ۱/Rev.۲۹ST/CS/SER.A/ ۱۴dated May ۱۹۹۹.
- ۷. ۴، ۲۰۰۸. آوریل (UN. Department of Economic and Social Affairs(DESA
- سند ۲/Add.۲۹ST/CS/SER.A/ در تاریخ ۱۸ اوت ۱۹۹۴ (۲۷ مرداد ۱۳۷۳)^۲
- قطعنامه ۴۵۰۸۰۲UNLA در تاریخ ۱۰ اوت ۱۹۸۴ (۱۹ مرداد ۱۳۶۳)
- قطعنامه ۳۱۱UNAD/Qen/ در تاریخ ۵ مارس ۱۹۷۱ (۱۴ اسفند ۱۳۴۹)
- نقشه رسمی کمیسیون اقتصادی و اجتماعی غرب آسیا، شماره ۳۹۷۸ چاپ سازمان ملل (سپتامبر ۲۰۰۷)^۳
- نقشه رسمی ایران، شماره ۳۸۹۱ چاپ سازمان ملل (ژانویه ۲۰۰۴)^۴
- نقشه رسمی غرب آسیا، شماره ۳۹۷۸ چاپ سازمان ملل (نوامبر ۱۹۹۸)^۵

1 - United Nations Group of Experts on Geographical Names Working Paper No. ۲۳, ۶۱rd Session, Vienna, ۲۸March – ۴April ۲۰۰۶. accessed October ۹, ۲۰۱۰

۲ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس..

۳ -Use of the term «Persian Gulf» / prepared by Editorial Control (ST/CS/SER.A/۲۹/Add. ۲), UN New York ۱۸ ,August ,۱۹۹۴ .Accessed February ۲۰۰۸ ,۲۴

۴ - نقشه رسمی کمیسیون اقتصادی و اجتماعی غرب آسیا، شماره ۳۹۷۸ سازمان ملل متحد، سپتامبر ۱۹۹۷

۵ - نقشه رسمی ایران، شماره ۳۸۹۱ سازمان ملل متحد

فهرست اسناد سازمان‌های مهم درباره نام «خلیج فارس»

□ در وبگاه رسمی فیفا به نشانی «www.fifa.com» که وبگاه فدراسیون جهانی فوتبال می‌باشد.^۲ در تمامی زبان‌های دانشنامه ویکی‌پدیا (به جز زبان عربی) از واژه‌های هم‌معنی با «خلیج فارس» در زبان مربوطه استفاده شده‌است

پیشینه تحریف نام خلیج فارس

خلیج فارس و مترادف‌های آن در سایر زبانها، اصیل‌ترین نام و نامی است بر جای مانده از کهن‌ترین منابع، که از سده‌های پیش از میلاد بطور مستمر در همه زبانها و ادبیات جهانی استفاده شده‌است و با پارس - فارس - ایران و عجم - نام‌های ایران - و معادل‌های آن در سایر زبانها گره خورده‌است.

نقشه Khaleej ajam
دوره عثمانی مصر^۱

۱ - نقشه رسمی غرب آسیا، شماره ۳۹۷۸ سازمان ملل متحد

۲ - در بخش اطلاعات جغرافیای کشورهای حاشیه خلیج فارس به هر چهار زبان اصلی خود یعنی (انگلیس، آلمانی، اسپانیولی و فرانسوی) از لغات هم‌معنی خلیج فارس (Golfo Gulf Persian, Persique, Persischer Golf, Golfo Persico) استفاده شده‌است. لازم بذکر است که گستردگی فیفا واحدی است که تعداد کشورهای عضو آن از تعداد کشورهای عضو سازمان ملل بیشتر است.

تا پیش از دهه ۶۰ قرن بیستم میلادی، کشورهای عربی از عبارت خلیج فارس در مکاتبات رسمی خود استفاده می‌کردند.^۱

در سده‌های اخیر

تا قرن ۱۹ میلادی، تقریباً در تمامی اسناد و مکتوب‌های عربی، این آبراهه در فارسی با نام خلیج فارس یا دریای فارس، در عربی با نام‌های الخلیج الفارسی یا بحر الفارسی یا بحر العجم، و بحر عجم و در زبان‌های اروپایی با نام‌هایی مانند Persian Gulf، Sinus Persicus، Persische Golf و Golfo di Persia نامیده می‌شده‌است. در بازه زمانی کوتاهی در قرن ۱۷ میلادی، در بعضی اسناد بریتانیایی و ترکی از این آبراهه با عنوان خلیج بصره نام برده شده بود که حکایت از اهمیت بصره در تجارت آن دوران داشته‌است. البته خلیج بصره یکی از ۱۵ خلیج‌های کوچک در خلیج فارس است که در انگلیسی به آن بی می‌گویند Bay of Basra و در فارسی بیشتر به خور ترجمه می‌شود.^۲ (کتاب اسناد نام خلیج فارس) درباره نام خلیج فارس تا اوایل دهه ۱۹۶۰ میلادی هیچ گونه بحث و جدلی در میان نبوده و در تمام منابع اروپایی و آسیایی و آمریکایی و دانشنامه‌ها و نقشه‌های جغرافیایی این کشورها نام خلیج فارس در تمام زبان‌ها به همین نام یاد شده‌است.

صاحب نظران بر این باورند که اصطلاح «خلیج عربی» برای نخستین بار در دوره تحت قیمومت شیخ نشین‌های خلیج فارس توسط کارگزاران انگلیس و بطور ویژه از طرف یکی از نمایندگان سیاسی انگلیس مقیم در خلیج فارس به نام رودریک اوون انجام شد که در کتابی به نام حبابهای طلایی در خلیج عربی در سال ۱۹۵۸ نوشت که

۱- تصویر دست‌نوشته جمال عبدالناصر و استفاده از نام خلیج فارس در مکاتبات رسمی File:Saudi map of Persian gulf۱۹۵۲.jpg|نقشه شرکت نفتی آرامکوی عربستان سعودی در سال ۱۹۵۲ میلادی و

استفاده از نام خلیج فارس]

۲- [://www.irpds.com/FileEssay/geomatic](http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic)

«من در تمام کتب و نقشه‌های جغرافیایی نامی غیر از خلیج فارس ندیده بودم ولی در چند سال اقامت در سواحل خلیج فارس (بحرین) متوجه شدم که ساکنان ساحل عرب هستند بنابر این ادب حکم می‌کند که این خلیج را عربی بنامیم» مجله العربیه در شماره دوم خود ۱۹۵۸ این مطلب را بیان نموده است.^۱ در سال‌های اخیر و به ویژه از دهه شصت میلادی به این سو، نام جعلی خلیج عرب نیز در برخی منابع تحت حمایت پیشینه دولتهای عربی و گاه غیر عربی به گونه‌ای فزاینده در حال رقابت با نام خلیج فارس است، جایگزینی نامی قومی بجای یک نام تاریخی امر خشم ایرانیان سراسر جهان را برانگیخته و باعث پدیداری نام «خلیج همیشه فارس» یا «خلیج همیشگی فارس» از سوی ایرانیان گشته است. سازمانهای جغرافیایی دنیا (غیر عرب) همگی خلیج فارس را تنها نام معتبر می‌دانند در پی استعلام از وزارت امور خارجه بریتانیا درباره نام این آبراه، ایشان به صراحت نام خلیج فارس را صحیح دانسته‌اند.^۲ تحریف نام «خلیج فارس» سناریویی بود که بعد از ملی شدن صنعت نفت آغاز شد و اولین مدافع نام خلیج عرب «رودریک اوون» بود که در سال ۱۹۵۸ کتابی بنام مستند حبابهای طلایی در خلیج عربی را نوشت و در مقدمه کتاب از تغییر نام خلیج فارس دفاع کرد و جمله معروف را نوشت: هیچ نقشه‌ای ندیدم مگر آنکه نام خلیج فارس را داشت اما چون ساکنان غرب خلیج عرب هستند ادب حکم می‌کند که این دریا را به نام آنها بنامیم. (ادب از نوع انگلیسی) اما اسناد تاریخی آن چنان مستحکم و مستند هستند که ناسیونالیستهای عرب علی‌رغم هزینه هنگفت موفق به تغییر این نام نشدند و سازمان ملل و سازمانهای بین‌المللی نیز بر اصالت تاریخی و حقوقی نام خلیج فارس تاکید دارند. از روزی که بشر به کار تدوین و نگارش تاریخ مبادرت ورزید برای مکانهای جغرافیایی نیز نام‌های با مسمایی انتخاب که آبراه جنوبی و جدا کننده فلات ایران از شبه جزیره عربستان نیز یکی از این موارد بوده که با نام «دریای پارس» از آن دوران

۱ - خلیج فارس نامی کهن تر از تاریخ (مکتوب) و میراث فرهنگی. نوشته محمد عجم. لتوپارت

نشر توپا. تهران ۱۳۸۳. دلایل تحریف، پاسخ به تحریف گران ص ۱۰۵

کهن به یادگار مانده است. «دریای پارس» یا «خلیج فارس» از جمله نامهای قدیمی و باستانی است که بطور مستمر در زمانهای مختلف تاریخی در اسناد، قراردادها و مکاتبات، مورد استفاده همه اقوام و ملل دنیا قرار گرفته است. نخستین بار در روزگار هخامنشیان، این دریا «پارسا درایا» یا «دریای پارس» خوانده شد، طبق کتیبه‌ای که از داریوش پادشاه هخامنشی، در تنگه سوئز بدست آمده، از آن به عنوان «درایا هچا پارسا آیتی» یعنی دریایی که از پارس می‌آید یاد شده و این سند به عنوان نخستین مدرک تاریخی موجود است که حقانیت نام خلیج فارس را به وضوح نشان می‌دهد.^۱

به دنبال تحریفات و تطمیع‌ها از سوی نهادهای عربی، چند موسسه آمریکایی و اروپایی نیز با سناریویی از قبل طراحی شده جعل نام این دریای تاریخی را به شکل وسیعتری ادامه داده و به طوری که در سال ۱۳۸۳ خورشیدی موسسه آمریکایی نشنال جئوگرافی در اطلس جغرافیایی خود در کنار نام پرآوازه خلیج فارس از واژه مجعول «خلیج ع. ر. ب. ی» نیز استفاده کرد. چند سال بعد از آن یعنی در سال ۱۳۸۵ خورشیدی نیز مسئولان موزه لوور پاریس واژه مجعول خلیج را به جای «خلیج فارس» بکار بردند، هر چند که این دو موسسه مذکور با اعتراض شدید ایرانیان و وطن دوست مواجه شده و در مدت کوتاهی با عذرخواهی، تحریفات صورت گرفته را تصحیح کردند، اما متأسفانه این معضل به اینجا هم ختم نشد و این روند تا به حال نیز ادامه داشته و دارد به طوریکه در یکی دو سال اخیر نیز اخباری دیگر توسط برخی از آژانس‌های خبری مبنی بر تحریف نام خلیج فارس اعلام شد، البته این بار نام تاریخی خلیج فارس، توسط سایت‌های «گوگل» و نیروی دریای ارتش آمریکا مورد تحریف واقع شد که بلافاصله همانند موارد قبلی با اعتراض شدید ایرانیان مواجه شد. گوگل نام خلیج فارس را حذف کرده و از نام خلیج عرب برای این محل استفاده کرده است.^۲ اما نکته اساسی اینکه در کنار این گونه انتقادات و اعتراضات مردمی، دولتمردان نیز پا به پای ملت وظیفه خواهند داشت که در این مقطع حساس با نگاهی ویژه موضوع مربوط

۱ - اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، دکتر عجم

۲ - عصر ایران

به خلیج فارس را رصد کرده و در صورت ادامه تحریفات، در دادگاه‌های بین‌المللی اقامه دعوا نمایند.

دولت انگلیس در سال ۱۲۱۹ خورشیدی، نام دریای بریتانیا را برای خلیج فارس به کار بردند اما این نام پذیرشی نیافت و آن را رها نمودند.

پس از ملی شدن نفت ایران و خلع ید از شرکتهای انگلیسی و قطع روابط ایران و انگلیس ابتدا نماینده سیاسی انگلیسی مقیم بحرین از سال ۱۳۲۹ (۱۹۵۰ م.) عبارت ساحل عربی را برای منطقه جغرافیایی بخش جنوبی خلیج فارس که متعلق به عرب‌های تحت‌الحمایه انگلیس بود مرسوم ساخت و سپس به مرور کلمه خلیج عربی را جایگزین آن ساخت و سپس این نام را به کل خلیج فارس تعمیم داد.^۱ ایرانیان خلیجی موسوم به خلیج عربی (عرب) را نامی جعلی می‌دانند که کشورهای عربی از ابتدای دهه ۱۳۳۰ خورشیدی به تحریک انگلستان بر روی خلیج فارس می‌نهادند.^۲

تلاش‌های دولت ایران در برابر تغییر نام

□ زمان محمدرضا شاه

دولت ایران در روز ۱۳ مرداد سال ۱۳۳۷ به دلیل تغییر نام خلیج فارس به خلیج عربی از سوی عراق و برخی دیگر از کشورهای عربی و انگلیس اعتراض خود را به دولت جدید عراق به رهبری قاسم که با یک کودتای نظامی بر سر کار آمده بود و تمایل به حرکت‌های آزادی خواهانه مصر به رهبری جمال عبدالناصر داشت، اعلام کرد. چند سال بعد گمرک و پست ایران از قبول محموله‌هایی که به جای خلیج فارس نام خلیج عربی بر روی آن نوشته شده بود، خودداری کرد. ایران همچنین در مجامع و کنفرانس‌های بین‌المللی نیز در صورت به کار بردن این اصطلاح ساختگی از سوی نمایندگان کشورهای عرب و واکنش نشان می‌داد. شاه خود در دو نوبت در مصاحبه‌های خود به جعل نام خلیج فارس اعتراض نمود. برای اولین بار در سند «Gen ۱/۳۱۱AD

۱ - سابقه به کارگیری عناوین جعلی از کتاب خلیج فارس نامی کهن و میراث فرهنگی ۱۳۸۳

۲ - «وب‌گاه آسیاتایمز» (انگلیسی). بازبینی شده در ۶ مه ۲۰۰۸.

مورخ پنجم مارس ۱۹۷۱ میلادی» دبیرخانه سازمان ملل اعلام کرد نام درست و تاریخی خلیج فارس است.^۱

□ دوره جمهوری اسلامی:

در نیمه نخست بهمن ماه سال ۱۳۷۰ سر ویراستار سازمان ملل متحد با اشاره به اعتراض‌های پیاپی نمایندگان ایران در آن سازمان به استفاده از نام ساختگی خلیج عربی در اسناد این سازمان از کارکنان سازمان ملل خواسته تا اعتراض دولت ایران را همیشه در نظر داشته باشند. در یازدهم شهریور سال ۱۳۷۱ هنگامی که حیدر ابوبکر العطاس نخست وزیر جمهوری یمن در اجلاس سران جنبش عدم تعهد که در جاکارتا پایتخت اندونزی برگزار می‌شد، از نام ساختگی خلیج عربی استفاده کرد، با اعتراض شدید نمایندگان ایرانی رو به رو شد. او سرانجام از نمایندگان ایران عذرخواهی کرد. و این کار را غیر عمد خواند. سازمان ملل متحد تاکنون در ۵ نوبت، نام رسمی و تغییر ناپذیر آبراه جنوبی ایران را «خلیج فارس» اعلام کرده است. دومین یادداشت به شماره UNLA.۲۴۵۸.۲)) مورخ دهم اوت ۱۹۸۴ میلادی و بار سوم نیز طی یادداشت شماره ۲۹ST/CS/sER.A/ در تاریخ دهم ژانویه ۱۹۹۰ میلادی نام رسمی دریای جنوبی ایران و خاوری شبه جزیره عربستان را «خلیج فارس» اعلام کرده است. این سازمان در کنفرانس‌های سالانه خود که در زمینه «هماهنگی در نام‌های جغرافیایی» برگزار می‌کند، به فارسی بودن نام این آبراه بین‌المللی تاکید کرده و آن را مورد تأیید قرار داده است.^۲ بطورکلی دولت جمهوری اسلامی ایران تا سال ۱۳۸۳ و پیش آمد موضوع تحریف نام خلیج فارس از سوی نشنال جیوگرافی از خود حساسیت و واکنش قابل ملاحظه‌ای انجام نداد تا اینکه در پایان دوره محمد خاتمی روز ملی خلیج فارس رسماً وارد تقویم کشوری شد.

□ از سال ۱۳۸۸ دولت احمدی نژاد توجه قابل ملاحظه‌ای به این موضوعات

۱- <http://dlib.ical.ir/site/catalogue/> ۷۹۳۵۹۹

اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، محمد عجم، انتشارات اوین،

۲- <http://catdir.loc.gov/catdir/toc/fy۱۱pdf۲۰۱۰۳۴۴۰۳۵/۰۲.pdf>

نشان داد و در سالهای اخیر، دولت و دیگر نهادهای حکومتی در ایران تلاش کرده‌اند خود را نسبت به این موضوع حساس و متعهد نشان دهند. سال ۱۳۹۱ دو روز پیش از «روز ملی خلیج فارس» در ایران، برای اولین بار امامان جمعه شهرهای مختلف نیز در خطبه‌های خود، از «اهمیت و حقانیت» این نام سخن گفتند. از امامان جمعه تهران و شیراز تا شهرهای پلدختر، سوق و بردخون و...^۱

روز ملی خلیج فارس با حضور مقامات در شهرهای حاشیه خلیج فارس و با جشنواره‌های مختلف گرامی داشته شد. احمدی نژاد با سخنانی همچون «حقانیت نام خلیج فارس چون خورشید تابان است و تاریخ گواه است که جاعلان نام خلیج فارس هیچ تمدنی ندارند» تندترین حمایت‌ها را از نام خلیج فارس بروز داد.^۲ حکام بعضی کشورهای عربی نیز نسبت به سفر احمدی نژاد به ابوموسی حساسیت نشان داده و الفاظ تند و تهدید آمیز بکار بردند. رییس پلیس امارات ایران را به حمله نظامی تهدید کرد. مقامات نظامی ایران نیز متقابلاً پاسخ‌های تندی دادند در اینترنت هم جوانان ایرانی اقدام به مبارزه سایبری کرده و از جمله به فیسبوک ملک عبدالله و سایت فدراسیون فوتبال امارات را با تصاویری از خلیج فارس تزئین کردند.^۳

روز ملی خلیج فارس

یکی از اقدامات دولت برای پاسداری از میراث خلیج فارس رسمیت دادن به روز ملی خلیج فارس در تقویم رسمی بود.

پیشینه نامگذاری

نظر به تحریف گسترده‌ای که از سوی رسانه‌های عربی و بخصوص بخش‌های انگلیسی آنها در مورد نام خلیج فارس می‌شود با توجه به حقانیت و کاربرد مستمر تاریخی این نام در همه زبانها و زمانها و در جهت مقابله با تحریف گران و یادآوری

۱ - شاملو، محسن. خلیج فارس، ص ۱۵-۱۴

۲ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

۳ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

اهمیت پاسداری و صیانت از این نام کهن، طرفداران این میراث گران بها اقدامات خود را از سال ۱۳۸۰ در دفاع از آن یکپارچه تر و منسجم تر کردند و راهکارهای حفاظت از نام خلیج فارس را در جلسات و سمینارهای متعدد به اطلاع مقامات رساندند. با توجه به بررسی اسناد در رابطه با نام گذاری و مکاتبات پرونده مربوطه در ریاست جمهوری و ادارات سه گانه وزارت خارجه و گروه مستند ساز «مستند نام خلیج فارس» (شبکه ۱)^۱ و به گواهی کمیته یکسان سازی نامهای جغرافیایی و همچنین کتاب اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان (کتاب) و دکتر محمد عجم در مصاحبه ایرنا و مصاحبه رادیو ایران با دو تن از پژوهشگران عضو کمیته خلیج فارس.^۲ دولت، پس از ملاحظه اراده قاطع عمومی جامعه و حرکت اعتراضی عمومی آبان ۱۳۸۳ مردم و وبلاگ نویسان نسبت به مجله نشنال جئوگرافی حاضر به اقدام عملی شد و پس از جلسات متعدد برای بررسی عوارض مثبت و منفی، سرانجام باین نام گذاری ها موافقت شد.

□ آقای ابطیعی معاون حقوقی رئیس جمهور وقت در ۲۶ آبان ۱۳۸۳ در پاسخ به موج اعتراضات وب سایتها و وبلاگ نویسان خلیج فارس در مورد سکوت نهادهای رسمی در مورد نشنال جغرافی اعتراف کرد:^[۳۲] «اولین حساسیت ها در وبلاگ ها بود. موج جدید حساسیت ایران دوستی در وبلاگ ها افتخار جدیدی است برای وبلاگ نویسان».

در پرونده خلیج فارس و صورتجلسه های موجود سال ۱۳۸۳ سه مکاتبه در ارتباط با نام گذاری روز ملی وجود دارد که به روئیت و حاشیه نویسی معاون رئیس جمهور، مدیران کل دفتر ریاست جمهوری و دفتر وزیر خارجه و مدیران کل خلیج فارس و حقوقی رسیده است عبارتند از:

۱. نامه آبان ماه ۱۳۸۳ مدیرکل سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و به ضمیمه سه جلد کتاب خلیج فارس نامی کهن تر از تاریخ و میراث فرهنگی

1 - <http://catdir.loc.gov/catdir/toc/fy11pdf2010344035/02.pdf>

۲ - پیشنهاد روز ملی خلیج فارس چگونه شکل گرفت

برای ادارات سه گانه وزارت خارجه و پیشنهاد راهکارها و نام گذاری روز

خلیج فارس

۲. گزارش اداره کل خلیج فارس و اداره حقوقی و اداره اسناد وزارت خارجه در همین ارتباط و راهکارهای حفاظت از نام خلیج فارس منضم به کپی صفحه ۹۱-۹۲ کتاب مذکور و کپی یک مقاله انتقادی روزنامه همشهری ۱۶ تا ۲۷ مهر ۱۳۸۱

۳. دو عدد نامه از سوی ریاست جمهوری منظم به نامه‌های مورخ ۳ بهمن ۱۳۸۳ شورای مدیران سازمان خلیج فارس (پرشن گلف آنلاین) برای نام گذاری روز ملی خلیج فارس و فاکس همان نامه‌ها از سوی نمایندگی ایران در نیویورک منظم به درخواست سازمان خلیج فارس.

در واقع ایده ضرورت دفاع از نام خلیج فارس و راهکارهای عملی در مورد نام **خلیج فارس**، نخست در سال ۱۳۸۱ گفتار ۱۰ شماره‌ای **روزنامه همشهری** و در وب سایت آنلاین آن تحت عنوان خلیج ایرانی ۱۶ تا ۲۷ مهر که در رد مقاله الاهرام (به همت جمال عبدالناصر خلیج فارس، به خلیج عربی تبدیل شد) نوشته شده بود مطرح گردید.

و سپس همان مطالب در جلسه کمیته یکسان سازی نامهای جغرافیایی مطرح و همچنین در دومین همایش ملی ژئوماتیک ایران اردیبهشت ۱۳۸۲ درسخرانی تحت عنوان «اسامی جغرافیایی باستانی میراث بشریت صفحه ۳۶-۳۷^۱ ارایه شد و سپس در وب سایت پرشن گلف آنلاین (شهریور ۱۳۸۲) ۲۰۰۳/۰۶/۰۹^۲ و همچنین در اولین همایش بین‌المللی کارتوگرافی خلیج فارس قرن ۱۸-۱۶ در دانشگاه تهران دوم خرداد ۱۳۸۳ با حضور اساتید برجسته ایرانی و خارجی جغرافیایی از جمله **محمد حسن گنجی** مورد بررسی قرار گرفت. مجددا در اولین همایش یکسان سازی نامهای جغرافیایی غرب آسیا در سازمان نقشه‌برداری کشور اردیبهشت ۱۳۸۳ به اطلاع مسئولین

۱ - رایین، اسماعیل. دریانوردی ایرانیان، ص ۵۵

۲ - «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس

مربوطه رسید و نامه‌هایی نیز به نهادهای مسئول از جمله شهرداری تهران برای نام گذاری یکی از اتوبانها با نام خلیج فارس ارسال و با واحد اجتماعی آن در این رابطه دیدار و گفتگو شد. در مرداد و شهریور ۱۳۸۳ پیشنهاد سه گانه بصورت آنلاین در وب سایت (پرشن گلف آنلاین) و از طریق ایمیل به رای گیری عمومی طرفداران نام خلیج فارس گذاشته شد اکثریت رای دهندگان به ترتیب ۱- به روز ۹ آذر برگشت سه جزیره به مام میهن ۲- روز ملی شدن نفت ۲۹ اسفند ۳- روز اخراج پرتغالی‌ها توسط ارتش ایران از خلیج فارس رای دادند. نتیجه رای گیری در تاریخ ۱۰ شهریور ۱۳۸۳ بصورت آنلاین^۱ منتشر و سپس توسط شورای مدیران سازمان خلیج فارس و از جمله ریچارد فرای ایران شناس و ایران دوست آمریکایی (فعلاً مقیم اصفهان)؛ کاوه فرخ؛ محمد علاء؛ و پیروز مجتهدزاده طی نامه سوم بهمن ۱۳۸۳ رسماً برای رئیس جمهور وقت و برای وزارت خارجه و نمایندگی ایران در نیویورک نمابر گردید و بعدها در روزنامه شرق تاریخ ۱۴/۱۲/۱۳۸۳ و وب سایت‌های مختلف منتشر شد. دفتر رئیس جمهور وقت طی نامه‌ای پیشنهاد را موکول به نظر مثبت وزارتخارجه نمود لذا طی دومین جلسه کارگروه (کمیته) حقوقی نام خلیج فارس در وزارتخارجه (متشکل از نمایندگان وزارتخارجه (سه اداره حقوقی، اسناد، خلیج فارس) وزارت کشور؛ سازمان جغرافیایی ارتش؛ سازمان نقشه برداری...) در بهمن ۱۳۸۳ ضمن موافقت با نام گذاری (روز ملی خلیج فارس) روز شکست پرتغالی‌ها را برای نام گذاری مقبول تر دانست. با توجه به اختلاف در مورد روز دقیق شکست پرتغالی‌ها ریاست جمهوری تعیین دقیق آن روز را به جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی موکول نمود و سرانجام بعد از پیگیری‌ها و استعلام‌های متعدد شورای فرهنگ عمومی کشور روز «۱۰ اردیبهشت» را روز شکست پرتغال معرفی نمود و این روز در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به ریاست رئیس جمهور وقت به تصویب رسید و به این ترتیب با کمک و همراهی‌های مجدانه چند انجمن و نهاد غیر دولتی و همکاری ریاست جمهوری و

وزارت امور خارجه^۱ و نهادهای مسئول دیگر، روز دهم اردیبهشت ماه که سالروز اخراج پرتغالی‌ها از تنگه هرمز است، به نام «روز ملی خلیج فارس» نامگذاری و در تقویم خورشیدی ایران به ثبت رسید.^۲

تلاشهای دولت‌های عربی

□ دولتهای عربی در طول نیم قرن گذشته برای تغییر نام خلیج فارس هزینه‌های زیادی پرداخته‌اند.

کمیته عربستانی سرپرستی، نظارتی و هماهنگی فدراسیون همبستگی کشورهای اسلامی (ISSF) در مذاکره با مسئولان ورزش ایران در تهران (اردیبهشت ۱۳۸۸) به نمایندگی از دولتهای عرب خواستار استفاده از عنوان خلیج عربی یا خلیج در جریان مسابقات، بروشورها، اسناد و همچنین مدالها شد. مخالفت طرف ایرانی به لغو شدن بازیها انجامید.^۳ (این صفحه آخرین بار در ۳۱ سایت ویکیپدیای فارسی در ژوئیه ۲۰۱۲ ساعت ۱۰:۱۱ تغییر یافته‌است).

۱ - نتیجه رای گیری، روز ۹ آذر

2 - Documents on the Persian Gulf's name: the eternal heritage of ancient time Author: Ajam, Muhammad.

۳ - پیشنهاد روز ملی خلیج فارس parssea

اعتراض ایران به جعل نام خلیج فارس در رسانه‌های فرانسه

بنا به گزارش خبرگزاری مهر ۱۳۸۸/۰۴/۰۵، دکتر سید محمد حسین طباطبایی راین فرهنگی ایران در اعتراض نامه رسمی خود خطاب به برخی از جراید و رسانه‌های فرانسوی، ضمن بیان مستندات تاریخی و علمی نام خلیج فارس بر ضرورت کاربرد صحیح و قانونی اسامی خاص، بر اساس نص صریح حقوق بین‌الملل، تاکید کرده است. متن این نامه که در آستانه انتخابات ریاست جمهوری برای این رسانه‌ها ارسال شده و به تازگی در اختیار ایرنا قرار گرفته، به این شرح است: از چندی پیش موج تازه‌ای از اخبار و اطلاعات پیرامون جمهوری اسلامی ایران جریان یافته است که بی‌گمان در آستانه برگزاری دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران از زمان استقرار جمهوریت در ایران گسترش چشمگیر خواهد یافت. بی‌آنکه بخواهم درباره محتوای این اخبار و اطلاعات که جهت گیری‌هایی به منظور تاثیرگذاری بر افکار عمومی در آن نمودار است، قضاوتی سیاسی ارائه دهم، به عنوان راین فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در فرانسه وظیفه خود می‌دانم نام حقیقی و قانونی حوزه دریایی واقع در جنوب ایران را به شما یادآور شوم.

از بیش از ۲۵۰۰ سال پیش تاکنون، همین که امپراتوری پارس (ایران) توسط هخامنشیان در سال ۵۳۹ پیش از میلاد مسیح بنیاد گردید، حوزه دریایی واقع در جنوب امپراتوری، پارس یا فارس نام گذاری شد. چندین دریا و اقیانوس، از جمله اقیانوس هند، دریای خزر، دریای سیاه، دریای مدیترانه و دریای سرخ در مجاورت امپراتوری ایران قرار داشتند. در این میان نزدیکترین دریا به پرسپولیس، پایتخت ایران، دریای جنوبی آن بود، که به همین جهت خلیج فارس نام گرفت. درواقع، طرح‌ها و برنامه‌هایی که در آن زمان توسط ایران در خلیج فارس تحقق یافت به مراتب مهمتر از دیگر دریا‌های همجوار بوده است.

در آن روزگار، هیچ کشوری بجز ایران در حاشیه خلیج فارس قرار نداشت. در نتیجه این راه دریایی، مرکزی ارتباطی به شمار می‌رفت، نه تنها با دنیای خارج، بلکه همچنین با بخش‌های گوناگون امپراتوری پهنای ایران که در چارچوب "پکس

پرسیکانا" (صلح پارسی) یا به اصطلاح امروزی "پکس ایرانیکا" (صلح ایرانی) نظام و قانون خود را در بطن گهواره باستانی تمدن بشری دست کم به مدت ده قرن برقرار کرده بود. لوح سنگی (کتیبه) که داریوش کبیر پس از حفرآبراهه‌های (کانال) مشهور میان دریای سرخ و رود نیل در سال ۵۱۷ پیش از میلاد مسیح بر جای گذاشته و بر روی آن به خط میخی "دریای پارس" حک شده است، یکی از نخستین اسناد رسمی مربوط به نام گذاری خلیج فارس به شمار می‌رود که برمبنای آن اسناد بیشماری به زبان‌ها و متون گوناگون نگارش یافته است.

در همه کتابها و تالیفات و نقشه‌های جغرافی قدیم یونانی، لاتین و رومی همواره واژه بنیادی و گواهی شده «فارس» و مشتقات آن را برای نامیدن خلیج واقع در جنوب ایران باز می‌یابیم. بدینسان اصطلاحاتی چون «سینوس پرسیکوس»، «ماره پرسیکوم» (دریای پارس)، «آکواریوم پرسیکوت» (حوزه آبی پارس)، از سوی مورخان و جغرافی دانان مشهوری چون استرابون به کار رفته است. استرابون در کتاب خود «جغرافی»؛ ۱۸،۵،۲، از دیدگاه جغرافی، خلیج فارس و خلیج عربی را از یکدیگر متمایز می‌سازد. خلیج عربی به اسم دریای اریتره یا دریای سرخ نیز نامگذاری شده است. برای تاکید و تایید سخنم از شما دعوت می‌کنم به معتبرترین چاپ انگلیسی اثر استرابون تحت عنوان «جغرافیای استرابو» ترجمه جونز مراجعه کنید که در سال ۱۹۱۶ در هشت جلد توسط بنگاه انتشاراتی ویلیام هاینمان در لندن انتشار یافته است. می‌توانید به ویژه به جلد اول، صفحه ۴۶۷، و همچنین به جلد هفتم، به نقشه آسیا که در صفحه ۳۷۴ ضمیمه است مراجعه کنید.

در کتاب بطلمیوس تحت عنوان «آرین» نیز، درلشگرکشی‌های اسکندر، کتاب هفتم، فصل اول، چنین آمده است: «اسکندر در بازگشت به پرسپولیس به فکر افتاد از خلیج فارس و به ویژه مصب رود دجله و فرات دیدن کند».

«کنت کورس»، مورخ مشهور لاتینی را هم به خصوص در نظر داشته باشید که در اثر خود موسوم به «تاریخ اسکندر» مشتمل بر ده کتاب، به عنوان مثال، در کتاب پنجم، فصل ۳، هنگامی که پهنرود دجله را مجسم می‌کند، با زبان لطیف و شیرین لاتینی

مخصوص به خودش که عامیانه است تصریح می‌کند که «رود دجله لغزان وارد دریای پارس می‌شود».

آثار بسیاری دیگر از مشاهیر تاریخ و جغرافیا را نیز می‌توانیم ذکر کنیم که از خلیج فارس سخن می‌گویند و با این ترتیب شما نخواهید توانست همچنان وانمود کنید که از اینهمه منابع اطلاع ندارید. پس از ورود اسلام به صحنه جهان، درهمه اسناد و مدارک اسلامی که به زبان عربی، فارسی یا ترکی مخصوص به هر ملت و ناحیه‌ای نگارش یافته است، عبارت خلیج فارس را باز می‌یابیم، مانند «البحر الفارس» که در ترجمه تحت الفظی «دریای فارس» معنی می‌دهد یا «الخلیج الفارس»، «خلیج فارس».

در این خصوص، همه دانشمندان مسلمان، مورخان، جغرافی دانان، شاعران، نویسندگان، مکتشفین و پژوهشگران هم آوا هستند واصطلاح دیگری بجز «خلیج فارس» در اندیشه آنان راه نیافته است. شخصیت‌ها یی چون الحمزانی، ابن مسعودی، بیرونی، قزوینی، استخری و... نام خلیج فارس را به کار برده اند.

بدینسان عبارت «خلیج فارس» همواره تنها نامی بوده که به دریای جنوب ایران اطلاق شده است. هم میهن شما شوالیه شاردن نیز در سفر نامه خود به سرزمین پارس از نام خلیج فارس استفاده کرده است، همانند ویکتور-آدلف مالت - برن پارسی، فرزند بنیانگذار «شرکت جغرافی پاریس» که در اثر جاودانه خود موسوم به «چکیده جغرافیای جهانی» درباره عربستان چنین می‌نویسد: «امارت مستقل سحر به سوی دماغه موساندون، مشرف بر مدخل خلیج فارس، پیش رفته است» (جلد سوم، ۱۸۱۱، صفحه ۲۰۷).

سازمان ملل متحد نیز به نوبه خود چندین بار بطور رسمی ضرورت به کار بردن عبارت «خلیج فارس» را یادآور شده است. این سازمان در چندین بخشنامه‌ای که تحت عنوان: «استعمال عبارت خلیج فارس» انتشار داده است دستور می‌دهد که در تنظیم کلیه اسناد و در تمامی انتشارات و اعلامیه‌ها و سخنرانی‌ها از نام حقیقی و قانونی خلیج فارس استفاده شود. آخرین دستوری که بدین منظور نگارش یافته است مورخ ۱۴ مه ۱۹۹۹ می‌باشد (سند پیوست). در پایان، مایلم از شما درخواست کنم که در احترام به اصول حفاظت از میراث مشترک بشریت، استفاده صحیح و قانونی اسامی خاص را

رعایت فرمائید. پیدایش واحدهای جدید دولتی در جنوب خلیج فارس از ده‌ها سال پیش به هیچ روی نمیتواند یک روش انحرافی غیر قابل پذیرش را موجه گرداند. هرگونه نام گذاری جعلی و نادرست باید همچون آسیبی به حقوق بین‌الملل تلقی گردد، زیرا در حقوق بین‌الملل، تحریف نام‌های اماکن جغرافیایی به شدت محکوم شده است.

خلیج فارس در قراردادهای عربی و معاهدات حقوق بین‌المللی

علیرغم این که در کشورهای جهان در اصالت تاریخی و حقوقی نام خلیج فارس تردید وجود ندارد، اما در سالهای اخیر، در بعضی کشورهای عربی تعدادی از مؤسسات و نهادهای حکومتی بر تغییر نام خلیج فارس اصرار ورزیده اند و تغییر در ژئوپلیتیک منطقه و تشکیل 6 کشور عربی در سواحل خلیج فارس را علت اصلی تغییر نام خلیج فارس می‌دانند؛ اما تعدادی از افراد حقیقی و حقوقی عرب در کشورهای عربی، ضمن مخالفت با تغییر نام خلیج فارس از دوران صدر اسلام، نام خلیج فارس مورد قبول و استفاده‌ی اعراب: «معتقدند بوده و علی‌رغم اینکه در طول سده‌های گذشته همواره تغییراتی در منطقه به وجود آمده است، اما تغییر نام ضرورتی نیافته است. اگر ضرورتی وجود داشت، باید در دوره‌ی صدر اسلام و یا دوره‌ی خلفای راشدین و دوره‌های بعد این نام تغییر می‌کرد. از آنجاکه کاربرد مستمر و بدون وقفه‌ی نام خلیج فارس در مکتوبات عربی و اسلامی، به ویژه در تمامی کتب جغرافیایی، تمام تفاسیر قرآنی و کتب مذهبی (۸۰ مورد)، نقشه‌ها و اسناد این نام را به یک میراث اسلامی و عربی تبدیل کرده، تغییر این نام کهن، ضربه به هویت و میراث معنوی منطقه است. (۱)

وجود نام خلیج فارس، در کتاب «اسناد نام خلیج فارس میراثی کهن و جاودان» بر روی 1600 نقشه‌ی دوره‌ی قرون وسطی و حدود 300 کتاب اروپایی، عربی و اسلامی و 80 تفسیر قرآنی و کتاب مذهبی و دهها قرارداد منطقه‌ای و بین‌المللی، بررسی شده و نشان می‌دهد که حتی یک مکتوب عربی و اسلامی وجود ندارد که تا قبل از سال 1958 خلیج فارس را خلیج عربی نامیده باشند (۲).

در متن همه‌ی قراردادهای تاریخی میان ایران و کشورهای خارجی و یا میان اعراب و دولت‌های خارجی، در دو هزاره‌ی گذشته و به ویژه در چند قرن اخیر، هر جا نامی از پهنه‌ی آبی جنوب ایران آمده، در زبان فارسی و عربی با نامهای خلیج فارس، بحر فارس، بحر عجم و خلیج ایران و در سایر زبانهای دنیا نیز معادل آنها به کار رفته است.

متن تعدادی از عهدنامه‌ها و قراردادهای تاریخی که مورد بررسی نویسنده کتاب مذکور قرار گرفته و در متن فارسی و عربی (خلیج فارس و بحر عجم و در چند مورد در

- متن انگلیسی پرشین گلف (Persian Gulf) به کار رفته به شرح زیر است (3)
- ۱- قرارداد ۱۶۲۲ م. (۱۰۳۱ ق.) میان شاه عباس و ادوارد کنوک، سفیر بریتانیا و نماینده‌ی کمپانی هند شرقی.
- ۲ - فرمان کریمخان درباره‌ی اعطای اختیارات به ویلیام اندروپرایس، حاکم بریتانیا در خلیج فارس (۱۷۶۳ م.)
- ۳- قرارداد یا عهدنامه‌ی مجمل ۱۹ مارس ۱۸۰۹ (۱۲۲۴ ق) ایران و انگلیس، بریتانیا حاکمیت ایران را بر کل خلیج فارس به رسمیت شناخت و متعهد شد کشتی‌های انگلیس فقط از نقاطی که دولت ایران اجازه می‌دهد، حق عبور داشته باشند (4)
- ۴ - در متن فارسی عهدنامه‌ی ۱۲ ماده‌ای دولت ایران (قرارداد مفصل) عباس میرزا با سرگوراولی (سفیر انگلیس) به سال ۱۲۲۷ ق. دارالخلافه طهران، در فصل هفتم، بحر قلزم (دریای سرخ)، و در فصل نهم، بحرالجم و در متن انگلیسی پرشین گلف آمده است (۵) این معاهده و قرارداد مجمل هر دو به امضای پادشاه دو کشور نیز رسیده است.
- ۵ - بند نهم عهدنامه‌ی جیمز موریه و هنری الیس در دارالخلافه طهران، ۱۲۲۹ ق. (۱۸۱۴ م.) در متن فارسی بحرالجمو در انگلیسی «پرشین گلف» ثبت شده است.
- ۶ - در معاهده‌ی ۱۸۵۱ م. ایران و انگلیس در خصوص منع تجارت برده در خلیج فارس (خلیج فارس و پرشن گلف ثبت شده است).
- ۷ - در فصل سیزدهم متن فارسی عهدنامه‌ی صلح ایران و انگلیس، معروف به معاهده‌ی صلح پاریس (۱۸۵۷ م.) خلیج فارس به کار برده شده است.
- ۸ - در معاهده ۱۸۸۲ م. (منع تجارت برده)، عنوان «خلیج ایران» به کار رفته است.
- ۹ - در عهدنامه‌ی تجارت ایران و یونان (۱۸۶۱ م.) بند هشتم راجع به تجارت در خلیج فارس است، که در متن فارسی «خلیج فارس» و در متن فرانسه «پرسین گلف» به کار رفته است.
- ۱۰ - در عهدنامه‌ی ایران و فرانسه ۱۸۰۸ م (۱۲۲۲ ق) با امضای ژنرال گاردان و میرزا شفیع نیز «خلیج فارس» و «پرسین گلف» به کار رفته است.
- ۱۱ - در فصل دوم معاهده ایران و اسپانیا (۱۸۷۰ م.) در متن فارسی، خلیج فارس، و

در متن اسپانیایی، پرسیک گلف به کار رفته است.

۱۲ - در نقشه‌های سرحدی ملحق به پروتکل ۱۹۱۳ م. ایران و ترکیه، خلیج فارس ذکر شده و رود زاب کوچک یا کیالو، با نهر عجم توصیف شده است. به دلیل طولانی شدن، در دهها معاهده‌ی دیگر و فرمانها و دستورهای حکومتی نیز عنوان «خلیج فارس» به کار رفته که از بیان آن خودداری می‌شود.

از سال ۱۵۰۷ تا ۱۹۶۰ م. در همه قراردادها و معاهده‌هایی که پرتغالی‌ها، اسپانیایی‌ها، انگلیسی‌ها، هلندی‌ها، فرانسوی‌ها، بلژیکی‌ها، روسها و آلمانی‌ها با دولت ایران و یا هر کشور و پدیده‌ی سیاسی و یا امرای تحت الحمایه خود در منطقه امضاء کرده‌اند، در زبانهای مختلف، واژه‌های مترادف با خلیج فارس را به کار برده‌اند.

قراردادهای میان کشورهای عربی

در قراردادهایی که میان امرای عربی کویت، عربستان، بحرین، عراق، عمان و امارات متصالحه با فرستادگان دول خارجی به کار رفته که به موارد زیر می‌توان «پرشین گلف» و معادل انگلیسی آن «خلیج فارس و بحر فارس» منعقد شده، به زبان عربی اشاره نمود: در ۱۸ قرارداد از ۲۲ قرارداد و معاهده‌ای که در کتاب «قراردادهای سیاسی و اقتصادی بین‌امارات ساحل عمان و بریتانیا» (۶) چاپ شده است، عبارت بحر فارس و خلیج فارس به کار رفته است. البته این نویسنده در بازچاپ همه‌ی ۲۲ قرارداد موجود در کتابش «خلیج فارس» را حذف و به صورت خلیج و یا خلیج عربی آورده است؛ اما در تصویر اصل قراردادها روی جلد کتاب و ضمایم انتهای کتاب تحریف آشکار می‌شود. به طوری که در تصویر دو قرارداد زیر که اصل آن روی جلد کتاب نیز چاپ شده موضوع تحریف مشخص است.

الف: در قرارداد میان شرکت نفت انگلوایرانی و حاکم دبی، قرارداد بین شرکت نفت انگلیس - ایران و **شیخ سعید بن مکتوم** حاکم دبی به تاریخ ۱۰ می ۱۹۳۹ در متن انگلیس نام خلیج فارس به صورت ناقص به کار رفته ولی متن عربی سیاست انگلیسی‌ها برای مخفف کردن نامها را اصلاح و عبارت «مفتش وکالات النفط شرکت النفط الانگلیزه الایرانیه المحدوده فی خلیج فار» را به کار برده است (ص ۲۲۴ کتاب).

ب- همچنین در قرارداد «پروازهای تجاری بین شیخ سعی دبن مکتوم حاکم دبی و نماینده‌ی حکومت بریتانیا» در ۲۲ جولای سال ۱۹۳۸ در متن انگلیسی این قرارداد نام خلیج فارس به قرینه حذف شده؛ اما در متن عربی خلیج فارس را بدون تحریف و به صورت کامل آورده است، به طوری که در بند پنجم این قرارداد در متن انگلیسی آمده است:

«هرگاه یکی از کارکنان شرکت جرمی را مرتکب شود شیخ (حاکم دبی) می‌تواند علیه فرد نزد نماینده سیاسی (خلیج فارس) شکایت نماید تا پس از بررسی علیه وی اقدام لازم را به عمل آورد».

توضیح اینکه عنوان کامل «نماینده‌ی سیاسی» در تمام مکاتبات رسمی چنین است: (مقیم سیاسی بریتانیا در خلیج فارس) که در متن عربی به این صورت و به طور کامل آورده شده است:

«إذا أجرم أحد من موظفی الشرکه فیقدم الشیخ شکایه علیه عند رئیس الخلیج الفارسی ألدی سیحقق فی الأمر و یتخذالأجرات التی یراها مناسبه» (ص ۲۲۷ کتاب) (۷).

۱ - قرارداد ۲۲ اکتبر ۱۸۱۴ «بوشهر» ویلیام بروس با شیوخ جواسم در متن عربی و انگلیسی کلمه‌ی فارسی «قولنامه» به کار رفته است.

۲ - در معاهده‌ی صلح کامل با شیوخ عرب در خلیج فارس (معاهده السلام ۱۸۲۰ م). شماره XXX17 که قرارداد صلح ۱۱ ماده‌ای است و به «معاهده‌ی عمومی با امرای عرب خلیج فارس» معروف است و در ۸ و ۱۱ ژانویه ۱۸۲۰ میان اقوام و مشایخ متصالح در خلیج فارس و به امضای ژنرال کایر و یازده نفر از رؤسای قبایل عرب رسیده است، اصطلاح «بحرالفارسی» در متن عربی و در ماده‌ی ۶ به کار رفته است.

۳ - در معاهده الهدنة البحریة الاولى (قرارداد اول صلح در دریا) ۱۸۳۵/۵/۲۱ م. امضای سلطان بن صقر-عبد بن سعید- روشید بن حومد حاجی احمد- شخبوت- ملاحسین. اس هنل قایم بالأعمال فی خلیج الفارسی
متن انگلیسی: اس. هنل S.Hennell Assistt.in charge Pr.Gulf.

- ۴ - معاهده‌ی الهدنة البحرية الثانية (قرارداد دوم صلح در دریا) ۱۳/۴/۱۸۳۶ م.
- ۵ - معاهده‌ی الهدنة البحرية الثالثة (قرارداد سوم صلح در دریا) ۱۵/۴/۱۸۳۷ م.
- ۶ - معاهده الهدنة البحرية الرابعة و منع حملال رقیق (قرارداد چهارم صلح در دریا و جلوگیری از خرید و فروش و یا حمل برده) ۱۷/۴/۱۸۳۸ م.
- ۱ - قرارداد ۱۷ آوریل ۱۸۳۹ بیست و دو محرم ۱۲۵۴ قمری با شیخ جواسم سلطان بن صقر برای بازرسی لنجهای مشکوک به بردگان زنگی
- ۲ - قرارداد شماره NO XXXVI به تاریخ سوم جولای ۱۸۳۹ با شیوخ خلیج فارس برای مجازات دزدان دریایی (قرصنه) (گرسنه) در سه بند.
- ۳ - قرارداد « ۱۰ ساله » بریتانیا با شیوخ ساحل عربی در خلیج فارس ژوئن ۱۸۴۳ (دارای ۴ بند).
- ۴ - قرارداد ۱۸۴۷ م. منع خرید و فروش برده که به امضای شیوخ امارات سواحل عربی خلیج فارس، از جمله سلطان بن صقر و شیوخ عجمان، دبئی، شیخ ام القویین و شیخ زاید رسیده است
- ۵ - معاهده‌ی دائمی صلح ۲۴ اوگوست ۱۸۵۳ م. که به امضای شیوخ امارات سواحل عربی خلیج فارس رسیده است.
- ۶ - معاهده‌ی ۱۸۴۷ م. با شیخ سلطان بن صقر حاکم راس الخیمه و شارجه برای منع تجارت برده در ساحل عربی و فارسی در خلیج فارس
- ۷ - معاهده‌ی ۱۸۵۶ م. شیوخ متصالحه در تکمیل قرارداد اول می ۱۸۴۷ منع تجارت برده
- ۸ - قرارداد صلح دائمی شیوخ متصالحه ۴ می ۱۸۵۳ برابر با ۲۵ رجب ۱۲۶۹ با قبطان کنیل بالیوز خلیج فارس
- ۹ - قرارداد متمم برای قرارداد ۱۴ می ۱۸۵۳ برابر با ۲۵ رجب ۱۲۶۹ در خصوص امنیت دریانوردی و خطوط تلگراف در خلیج فارس در تکمیل معاهده ۱۸۵۳ م. که در سال ۱۸۶۴ برابر با ۱۱ ذی القعدة ۱۲۸۰ قمری به امضای شیوخ امارات سواحل عربی خلیج فارس رسیده است و تعهد شده که آسیبی به سیمهای تلگراف در هر جای خلیج فارس که باشد، نرسانند.

۱۰- معاهده‌ی ۵ ماده‌ای ۲۴ ژوئن ۱۸۷۹ م. شیوخ متصالح (امیرنشینهای جنوب خلیج فارس) برابر با ۳ رجب ۱۲۹۶ و منع شدن شیوخ عرب از بستن قرارداد با دولتهای بیگانه (۱۸۹۲ م.) این «پروتکتوریت»

۱۱ - معاهده‌ی تحت الحمایگی «پروتکتوریت» و منع شدن شیوخ عرب از بستن قرارداد با دلت‌های بیگانه (۱۸۹۲ م.) این قرارداد توسط ۶ شیخ یا حاکم ابوظبی-شارجه-دوبی-عجمان-ام القین-راس الخیمه و از طرف بریتانیا توسط Persian Gulf A.C President, col. Talbot Leuit امضاء شده است.

۱۲ - قرارداد ۱۸۹۲ برابر با ۹ شعبان ۱۳۰۹ قمری تعهد شیوخ متصالح با بریتانیا که رابطه‌ی سیاسی به جز با بریتانیا نداشته باشند. در این تعهدنامه تمامی شیوخ با ذکر نام خود اعلام کرده اند که در حضورای سی تالبت سی ای کی البایوز در خلیج فارس، التزام می‌بندند که به بندهای این تعهدنامه پایبند باشند.

۱۳ - قرارداد منع خرید و فروش سلاح نظامی ۲۵ نوامبر ۱۹۰۲ با امضای حاکم دبی، شارقه، ام القوین، ابوظبی و مقیم سیاسی فی الخلیج الفارسی

POLITICAL RESIDENT, PERSIAN GULF COL. LIEUT. KEMBALL, C.A.

۱۴ - قرارداد ایجاد ایستگاه هوایی (فرودگاه) بین شیخ سلطان بن صقر و نماینده‌ی بریتانیا در خلیج فارس سر هوگ بیسکویی.

۱۵ - قرارداد شیخ شخبوط سلطان حاکم ابوظبی و کمپانی دارسی ۹ مارس ۱۹۵۳ در این قرارداد شش بار خلیج فارس به کار رفته از جمله در بند ۲ آمده است در منطقه صلاحیت شیخ مطابق بیانیه ۱۲ شعبان ۱۳۶۸ مطابق ۱۰ جون ۱۹۴۹ بستر دریا و سطح دریا مجاور آبهای خلیج فارس حق اکتشاف برای ۶۵ سال به طور انحصاری به کمپانی دارسی واگذار می‌شود.

بند ۳ صلاحیت اکتشافات در تمام منطقه‌ی ساحلی تا اتصال به خلیج فارس و تا منطقه‌ی صلاحیت شیخ دبی و جزایر را شامل می‌شود و نقشه ضمیمه قرارداد می‌شود. بند ۸ فروش نفت برابر با نرخ خواهد بود که کمپانی در دیگر مناطق خلیج فارس

تعیین می‌کند.

بند 28 در خصوص اختلافات مقیم سیاسی در خلیج فارس می‌تواند داور تعیین کند. مقیم سیاسی در خلیج فارس می‌تواند در ظرف 60 روز از اختلاف، داور و یا داورانی تعیین کند.

۱۶- قرارداد داری در خصوص تعیین منطقه‌ی دریایی **شیخ ابوظبی** 22 مارس 1955 ساحل و بستر و آبهای سطحی منطقه‌ی شیخ با خلیج فارس. ۱۷ - در سخنرانی **لرد کرزن** در تاریخ 21 نوامبر 1903 برابر با شعبان 1321 قمری در حضور شیوخ و رعایای عرب قرائت شده است و تصویر متن عربی آن در کتاب **علی محمد راشد** موجود است و در آن آمده است که صد سال قبل در اینجا جز قتل و غارت و هرج و مرج و بردگی چیزی وجود نداشت اما امروز امنیت به «خلیج فارس» برگشته است و مردم در آرامش به سر می‌برند.

در کتاب «تاریخ الكويت الحديث» نوشته‌ی **دکتر احمد مصطفی ابوحاکمه**، ذات السلاسل 1984 معاهدات حاکم کویت و بریتانیا ضمیمه‌ی این کتاب است که در 6 معاهده نام خلیج فارس به کار رفته است. در صفحات ۴۰۰، ۴۰۸، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، «معاهده‌ی عمومی با اقوام عرب» ص 400، نامه **مبارک الصباح** حاکم کویت 26 ذی القعدة 1331 به سرپرسی **کاکس بالیوز و قنصل جنرال انکلیز** در خلیج فارس، ص 426 نامه‌ی «پرسی کاکس» 27 اکتبر 1913 بالیوز خلیج فارس به **مبارک الصباح** ص 425، نامه **مبارک الصباح** به قنصل جنرال خلیج فارس موضوع قرارداد سیم تلگراف ص 424 و در صفحه‌ی 408 معاهده‌ی بین حاکم کویت **مبارک صباح** با **کرنل ملکم جان میداندین** که در آن حاکم کویت متعهد می‌شود هیچ قرارداد و واگذاری اراضی با هیچ کس بدون بالیوز انگلستان در خلیج فارس انجام ندهد. 10 رمضان المبارک 1316 مطابق 23 جنوری سنه 1899 و در صفحه 407 «معاهده دریایی» **تعهد صباح ابن جابر**، به نیابت از پدرش **جابر ابن عبد الله الصباح** حاکم کویت به **قبطان هنل** (کاپیتان هنل) بالیوز در خلیج فارس تعهد می‌سپارد که به قرارداد صلح دریایی پایبند و همه گونه تلاش برای استقرار امنیت به کار گیرد. امضاء اول ربیع الاول سنه 1257 ق. مطابق 1841 م.

۱۸ - در چند قرارداد دیگر میان بریتانیا و امیر کویت و همچنین در یادداشت‌هایی که منجر به استقلال کویت شد و می‌توان آن را قرارداد استقلال کویت نامید، همه جا از عبارت «خلیج الفارسی» استفاده شده است. در عنوان یادداشت امیر کویت ۱۹۶۱ به نماینده‌ی ملکه‌ی انگلیس در خلیج فارس نیز چنین آمده است:

۱۹ - «حضرت صاحب الفخامه المقیم السیاسی لصاحبه جلاله فی الخلیج الفارسی المحترم» این سند که در تاریخ ۱۹ ژوئن ۱۹۶۱ توسط عبدالله السالم الصباح امضاء شده است، طبق اصل ۱۰۲ منشور سازمان ملل در دبیرخانه‌ی این سازمان به ثبت رسیده است و یک سند قابل استناد در دعاوی بین‌المللی است.

۲۰ - جزئیات بعضی از اینگونه معاهدات، در کتاب «خلیج فارس» آرنولد ویلسن و کتاب تاریخ الحدیث الکویت بیان شده است.

۲۱ - در ضمیمه قرارداد الجزایر ۱۹۷۵ میلادی نیز که به پیمان صلح میان ایران و عراق معروف است، عنوان «خلیج فارس» به کار رفته است. در چندین معاهده‌ی دیگر که در همه‌ی آنها شیوخ خلیج فارس و بریتانیا، و یا شیوخ خلیج فارس و سایر دولتهای خارجی امضاءکنندگان آن بوده اند، عبارت «خلیج فارس» به کار رفته است.

۲۲ - در گزارش نهایی کمیته فنی اعزامی از سوی سازمان ملل برای تعیین حدود مرزی کویت و عراق در سال ۱۹۹۶ م، همه جا از نام خلیج فارس استفاده شده و در نقشه‌ی ضمیمه‌ی گزارش که به عنوان سند شورای امنیت منتشر شده است نیز «خلیج فارس» به کار رفته است.

در تعداد دیگری قرارداد هم نام خلیج فارس به کار رفته به طور مثال در:

۲۳ - در قرارداد ۲۶ ماده‌ای دولت پاکستان و بریتانیا تبادل پول توسط شرکت‌های پستی دو کشور ۲۲ جولای ۱۹۵۲ به امضای اس.ای صدیقی و دلاوار رسیده است ۵ بار خلیج فارس به کار رفته است.

۲۴ - در قرارداد ۲۹ ماده‌ای توسط شرکت‌های پستی هند و بریتانیا ۱۹۵۱ میان دولت بریتانیا و اداره پستی خلیج فارس و دولت هند که به امضای نس ادوارد و راج بهادور رسیده است ۳ بار خلیج فارس به کار رفته است. این دو قرارداد در سال ۱۹۵۳ در سازمان

ملل به ثبت رسیده است.

همچنین در قطعنامه‌های شورای امنیت و مجمع عمومی مربوط به جنگ اول و دوم خلیج فارس بارها نام خلیج فارس به کار رفته است.

در قراردادهای دیگری نیز نام خلیج فارس به کار رفته به طور مثال در:

۲۵ - قرارداد 26 ماده‌ای تبادل پول توسط شرکت‌های پستی دو کشور 22 جولای 1952 میان دولت بریتانیا و اداره پستی خلیج فارس و پاکستان که به امضای اس.ای صدیقی و دلاوار رسیده است 5 بار خلیج فارس به کار رفته است.

۲۶ - در قرارداد 29 ماده‌ای تبادل پول توسط شرکت‌های پستی هند و بریتانیا 1951 میان دولت بریتانیا و اداره پستی خلیج فارس و دولت هند که به امضای نس ادوارد و راج بهادور رسیده است 3 بار خلیج فارس به کار رفته است. این دو قرارداد در سال 1953 در سازمان ملل به ثبت رسیده است.

6 - نام خلیج فارس و حقوق بین‌الملل

در جریان تدوین حقوق دریاها، بارها نمایندگان دولتهای مختلف درباره‌ی رژیم حقوقی دریاها بسته و نیمه بسته از «خلیج فارس» نام برده اند و آن را بهترین نمونه‌ی دریاها بسته دانسته اند. در نهایت، ماده‌ی 122 و 123 کنوانسیون 1982 م. حقوق دریاها، خلیج‌هایی مانند خلیج فارس را مصداق دریاها بسته و نیمه بسته دانسته و از این لحاظ آنها را دارای رژیم حقوقی خاص دانسته است که شامل عبور آزادانه‌ی کشتی‌هاست و در هر حال بخشی از میراث مشترک بشریت محسوب می‌شود.

مصوبات سازمان ملل به عنوان یکی از منابع حقوق بین‌الملل

در عصر ارتباطات و دیجیتال، اختلاف و تعدد نامهای جغرافیایی در بسیاری از نقاط دنیا مسائل و مشکلاتی را ایجاد می‌کرد. در نتیجه در سال 1960 م. شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل به دبیرکل سازمان مأموریت داد تا برای حل و فصل اینگونه اختلافها، کنفرانسی را برگزار کند. در سال 1967 م. اولین کنفرانس یکسانسازی و استاندارد کردن نامهای جغرافیایی سازمان ملل با شرکت هیأت‌های علمی و اجرایی جغرافیایی سراسر جهان در ژنو برگزار شد. این کنفرانس را یک نهاد و یا گروه تخصصی

به نام UNGEEN (آنگیگن) که بر اساس قطعنامه‌های شماره 715 (آوریل ۱۹۵۹) و ۱۳۱۴ (۱۹۶۸) و تصمیم ۴ مه ۱۹۷۳ شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد (ESCOSOC) تأسیس شد، از نظر علمی و اجرایی پشتیبانی می‌کند.

ضرورت یکسانسازی، یگانه سازی، وحدت در تلفظ و آوانگاری اسامی جغرافیایی و جلوگیری از ابهام و تعدد نامها در عصر ارتباطات و جهان امروز، سازمان ملل را ناچار کرد که در این خصوص نهادی قانونمند تأسیس کند. UNGEEN یکی از هفت نهاد قانونمند ESCOSOC در سازمان ملل متحد است. این نهاد برای یکسانسازی اسامی جغرافیایی در سطح ملی و بین‌المللی تلاش می‌کند. تصمیمات و اقدامات آن به صورت قطعنامه در کنفرانس UNCSGN که هر پنج سال یکبار برگزار می‌شود، به تصویب می‌رسد و همه‌ی ارکان سازمان ملل و سازمانهای تخصصی بین‌المللی، غیردولتی و یا دولتی، موظف به اجرای این قطعنامه هستند. تمامی کشورهای عربی در همین کنفرانس (ژنو) با پیشنهاد اسرائیل برای تغییر نام خلیج عرب (عقبه) به شدت مخالفت نموده و تغییر این نام را خلاف عرف رایج دانستند که نظر عربها مورد حمایت کشورها واقع شد و اسرائیل خواسته خود را پس گرفت.

از نظر حقوقی این اقدام کشورهای عربی می‌تواند علیه خود آنها در موضوع مشابهه مورد استناد قرار گیرد.

مصوبات کنفرانس یکسانسازی سازمان ملل از جمله قطعنامه شانزدهم کنفرانس سوم - سیاسی شدن نامهای جغرافیایی - را محکوم و اعلام کرده است که اینگونه تغییرات را درباره‌ی نامهای جغرافیایی به رسمیت نمی‌شناسد (۸).

قطعنامه‌های ۲۵ و ۳۴ کنفرانس دوم، و قطعنامه ۲۰ کنفرانس سوم، و قطعنامه ۲۵ کنفرانس پنجم، به اختلاف بر سر موضوع نامهای جغرافیایی مشترک میان چند کشور مربوط می‌شود، که همگی به گونه‌های دوپهلوسه و استنادهای متناقضی دارد. این قطعنامه‌ها باید به منظور حفظ نامهای تاریخی، شفافتر شود (۹).

در بخش دبیرخانه سازمان ملل متحد، تلاشهای نمایندگی دائم ایران نتایجی را در برداشته است؛ از جمله دبیرخانه سازمان ملل یادداشت مورخ ۵ مارس ۱۹۷۱ و یادداشت

شماره ۷۶/۱ مورخ ۲۴ می ۱۹۷۶ را در ضرورت به کار بردن نام اصیل خلیج فارس را در تمامی زبان‌های سازمان ملل و ارگانهای آن صادر کرد.

از سال ۱۹۷۱ م. که برای اولین بار واژه‌ی «خلیج» در مکاتبات سازمان ملل به جای خلیج فارس به کار رفت، تا سال ۱۹۷۹ بیش از ۱۴ یادداشت اعتراض آمیز در خصوص ثبت ناقص The Gulf به جای Persian Gulf از سوی نمایندگی ایران در سازمان ملل صادر شد.

در فاصله‌ی سالهای ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۳ م. برخی از فعالیتها و مکاتبات اعتراض آمیز نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در نیویورک، منجر به صدور دستورالعمل ژانویه ۱۹۹۰ و مارس ۱۹۹۱ دبیرخانه سازمان ملل برای حراست از نام خلیج فارس و مخالفت با کاربرد ناقص آن شد.

علاوه بر این، دبیرخانه سازمان ملل متحد در خصوص به کار بردن نام صحیح خلیج فارس، دستورالعملهای دیگری نیز صادر کرده است که از آن جمله به موارد زیر اشاره می‌شود:

یادداشت شماره ی ۵۴.۸.۲ LA 1، مورخ ۱۰ اوت ۱۹۸۴ به نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل.

بخشنامه شماره ی ۱/۷۸/۳۶ CAB، مورخ ۱۹۸۷/۲/۱۶ مدیرکل یونسکو.

. بخشنامه شماره ی ۹۲، ۳ ST/CSSER/ مورخ ۱۰ ژانویه ۱۹۹۰

. بخشنامه شماره ی ۴ AD/113/GEN مورخ ۵ مارس ۱۹۹۱

. بخشنامه شماره ی ۵ ST/CS/SER.A/92/Add مورخ ۲۴ ژانویه ۱۹۹۲

. بخشنامه شماره ی ۶ ST/CS/SER.A/92/Add مورخ ۱۸ اوت ۱۹۹۴

. بخشنامه شماره ی ۷ ST/CS/SER/92/Rev مورخ ۱۴ مه ۱۹۹۹

در همه‌ی این یادداشتها و بخشنامه‌ها خواسته شده است که از پهنه‌ی آبی

جنوب ایران با نام

«خلیج فارس» در تمام زبان‌ها و مکاتبات دبیرخانه استفاده شود.

دستورالعملهای فوق را می‌توان به نوعی تأکید عرف و حقوق بین‌الملل در این

خصوص نامید.

تمامی آرآنسها، نهادها و مؤسسات وابسته به سازمان ملل (بیشتر از 25 مؤسسه و کارگزاری) و همچنین تمامی سازمانهای بین‌المللی و بین‌الدولی (باستثنای اتحادیه‌ی عرب) نام خلیج فارس را به رسمیت می‌شناسند و از کاربرد نامی غیر از آن خودداری می‌کنند از جمله آنها می‌توان سازمانهای زیر را نام برد:

UNESCO , UNEP , UNGIS , WTO , UNGI WG , UNGEGN ISO – IHA,
UNICODE , IHB, IMO IHO, UNCSGN, IAPO, ICA, WB, HABITAT

خلاصه اینکه:

هیچ اصل و قاعده‌ای عرفی و حقوقی اجازه نمی‌دهد که دولت واحدی و یا چند دولت به دلخواه خود و بنا بر اهداف سیاسی، به تغییر نام جغرافیایی یک پهنه‌ی آبی بین‌المللی مانند نام بین‌المللی خلیج فارس اقدام کنند؛ چنین تغییری فقط با مجوز مجمع امکان پذیر است. بلکه به عکس، قطعنامه‌ی شماره 9 مجمع عمومی کنفرانس یکسانسازی نامهای جغرافیایی UNCSGN، عمومی کنفرانس یکسانسازی اسامی جغرافیایی سازمان ملل، (1381 ش.) برلین، به صراحت نامهای تاریخی را میراث فرهنگی و تاریخی ملتها دانسته و به طور ضمنی تغییر این گونه نامها را محکوم می‌کند.

تغییر نام خلیج فارس بر خلاف عرف، منطق و حقوق بین‌الملل و بر خلاف معاهده‌های بین‌المللی مربوط به مالکیت معنوی و معاهدات مربوط به امور علمی و فرهنگی است.

پی‌نوشت

- ۱ - مراجعه شود به دو مقاله‌ی اعتراف روشنفکران عرب به اصالت نام خلیج فارس و «الخلیج الفارسی تراث عربی اسلامی» دیدگاه ژنرال مجدی عمر، دکتر عبدالمنعم سعید، پرفسور عبدالهادی التازی، محمد العابد الجابر، محمد ارکون و احمد الصراف.... کلام الناس الخلیج الفارسی (أحمد الصراف)

<http://www.alqabas.com.kw/Article.aspx?id=586451&date=18032010>

www.parssea.persianblog.ir

۲- برای اطلاع از کتابهای تفسیر قرآن و احادیث مراجعه شود به www.bahrefars.persianblog.ir و به کتاب اسناد نام خلیج فارس میراثی کهن و

جاودان، محمد عجم، نشر اوین 1388

۳- برای اطلاع بیشتر مراجعه شود به:

۱- کتاب اسناد نام خلیج فارس میراثی کهن و جاودان، محمد عجم، نشر اوین، 1388

۲- مجموعه ی عهدنامه های تاریخی ایران، از عهد هخامنشی تا عهد پهلوی، ع -

وحید مازندرانی، 1350، انتشارات وزارت امور خارجه. متن انگلیسی چند

قرارداد در مجموعه عهد و اسناد اچیسن درج شده که وی آنرا از متن

سفرنامه فرایر به نام نه سال سفر فرایر در ایران از 1672 تا 1681 نقل کرده

است این سفرنامه در سال 1900 توسط بنگاه هاکلویت در سال 1900 در

لندن چاپ شده

۳- راشد، علی محمد. الاتفاقات السیاسیة و الاقتصادیة التی عقدت

بین الامارات ساحل عمان و بریتانیا (1806-1971) منشورات اتحاد کتاب و

ادباء الامارات، 1989

۴- کتاب معاهدات و قراردادهای تاریخی در دوره قاجاریه، به کوشش غلامرضا

طباطبایی مجد، صفحه 63 تا 68

۴- فصل پنجم اگر از سواحل هندوستان قشون و لشکر وارد بحرالعجم شده باشد

و قبل از مجوز اولیای دولت علیّه ایران در جزیره ی خارک یا جای دیگر از

سواحل عمان نزول کرده باشند، به هیچ وجه من الوجوه دخل و تصرفی در آنجا

نکرده و از تاریخ عهدنامه میمونه قشون مذکوره در تحت اختیار اولیای دولت

ایران باشد

۵- فصل نهم- اگر در بحرالعجم اولیای دولت بهیّه ایران را امدادی ضرور شود،

اولیای دولت بهیّه انگلیس به شرط امکان در آن وقت کشتی جنگ و قشون

بدهند و اخراجات آن را موافق برآورد آن وقت قطع و فصل نموده بازیافت نمایند کشتیهای مزبور بر آن خورها و لنگرگاهها عبور کند که امنای دولت علیّه ایران نشان(مجوز) بدهند و از جای دیگر بی رخصت و بدون ضرورت عبور نکنند. سواد امضای نایب السلطنه عباس میرزا: 14 مارس 1812

۶ - «الاتفاقات السياسیة و الاقتصادية التي عقدت بين الامارات ساحل عمان و بريطانيا 1806-1971»

۷ - همان - گفتنی است که در کتاب «تاریخ الكويت الحديث نوشته‌ی دکتر احمد مصطفی ابو حاکمه، ذات السلاسل 1984» معاهدات حاکم کویت و بریتانیا ضمیمه‌ی این کتاب است که در 6 معاهده نام خلیج فارس به کار رفته است. صفحات 400 ص 426 ص 425 ص 424 ص 408 ص 407

8 - <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/gegn23wp61.pdf>

<http://www.persianguelfstudies.com/en/index.asp?P=NEWS2&Nu=47>

۹ - مراجعه شود به کتاب خلیج فارس نامی کهن و میراث فرهنگی، محمد عجم، تهران 1383 نشر توپا، لتوگرافی پارت.

UNGEGN-United Nations Group on Geographic Names

UNCSGN - United Nation Conference on Standardization of Geographical Names.

۱۰ - اصل یادداشت‌های دبیرخانه سازمان ملل را در این سایت ببینید:

www.parssea.persianblog.ir

<http://www.persianguelfstudies.com>

مقاله‌ی عبدالناصر پس از سخنرانی او «خطاب تامیم قناه السوی» ۱۹۵۶/۷/۲۶ برای اعلام ملی کردن کانال سئوز «که فریاد زد: کلنا سنعمل؛ حتی یمتد الوطن العربی من المحيط الأطلسی إلى الخلیج الفارسی». سخنرانی ناصر روز بعد در همه‌ی روزنامه‌های مصر از جمله الاهرام منتشر شد و سپس این جمله به شاه بیت سروده‌ی انقلابی مصر تبدیل شد و سرود من المحيط الاطلسی الی خلیج الفارسی

مرتب از رادیو قاهره پخش می‌شد. همچنین مقاله عبدالناصر که در روزنامه‌های عربی و و از جمله در مجله دارالهلل یناير سال 1957 با عنوان «عرب امتی یگانه» چاپ شده که در آن «الخلیج الفارسی» در اشاره به مرزهای وطن عربی «من شاطی الخلیج الفارسی إلی شاطی الأطلسی» مصر چاپ شده است.^۱

۱ - عجم، محمد. خلیج فارس در قراردادهای عربی و معاهدات حقوق بین‌المللی، کتاب ماه تاریخ و جغرافیا شماره ۱۵۵، فروردین ۱۳۹۰

بخش دوم

کتابشناسی خلیج فارس

منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه

دانشنامه جهان اسلام

امنیت و مسایل سرزمینی در خلیج فارس: جغرافیای سیاسی دریایی

Security and Territoriality in the Persian Gulf: a Maritime Political Geography

نام مولف / مترجم: پیروز مجتهدزاده؛ ترجمه: امیرمسعود اجتهادی

موضوع اثر: امنیت ملی در منطقه خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: چهل و هفت، ۳۴۱ ص. مصور، نقشه

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

یکی از دلایل مهمی که باعث اهمیت منحصر به فرد خلیج فارس شده وجود تنگه استراتژیک هرمز بر سر راه عبور و مرور کشتی‌هاست. هشت کشور ایران، عراق، عربستان سعودی، عمان، کویت، قطر، بحرین و امارات متحده عربی، خلیج فارس را احاطه کرده‌اند که ایران بیشترین مرز آبی را در این منطقه داراست و از بیشترین منابع و ذخایر نفتی برخوردار است که این مسئله باعث شده که ایران و کشورهای حوزه‌ی خلیج فارس بیشترین توجه را از سوی کشورهای غربی داشته باشد. محور اصلی اثر حاضر، اختلافات سرزمینی و مرزی در مناطق دریایی است که بیشترین اختلاف میان ایران - امارات متحده عربی به خاطر جزایر سه گانه تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی و کشورهای قطر - بحرین بر سر تعدادی از جزایر و پایاب‌های دریایی است. همچنین تاریخ ظهور کشورهای طرف اختلاف و پیشینه‌های تاریخی تمامی محدوده‌های جغرافیایی، پیشینه‌ی ترتیبات تاریخی و جغرافیایی در خلیج فارس و نحوه تعیین مرزهای فلات قاره‌ای در منطقه بررسی شده است. در این کتاب حکایت پیروزی‌ها و شکست‌ها در نحوه برخورد با مسایل امنیتی مربوط به امور سرزمینی و مرزی در مناطق خلیج فارس شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

دیباچه

سپاس نامه

فهرست تصاویر و نقشه‌ها

مقدمه

بخش اول - خلیج فارس: امنیت و مسایل سرزمینی

فصل ۱. خلیج فارس

فصل ۲. تنگه هرمز

بخش دوم - مبانی تاریخی و جغرافیایی در خلیج فارس

فصل ۳. مبانی تاریخی مسایل سرزمینی در خلیج فارس

فصل ۴. مرزهای دریایی در خلیج فارس

بخش سوم - اختلافات سرزمینی و مرزی قطر-بحرین

فصل ۵. ظهور و تکامل حکومت‌های سرزمینی در قطر و بحرین

فصل ۶. اختلافات قطر - بحرین در قرن بیستم

بخش چهارم - اختلافات سرزمینی و مرزی ایران - امارات متحده عربی

فصل ۷. اختلاف برسر تنب و ابوموسی

بنیان سرزمینی حکومت در ایران و امارات متحده عربی

فصل ۸. تحولات اخیر

فصل ۹. جدل‌های حقوقی و تاریخی

فصل ۱۰. گرفتن جزایر تنب و بازگرداندن حاکمیت به ابوموسی

نتیجه گیری

ضمایم

فهرست منابع

فهرست راهنما

خارجیان در خلیج فارس

Forginers in the Persian Gulf

نام مولف/مترجم: بیژن اسدی
 موضوع اثر: اهمیت خلیج فارس در منطقه و دولت‌های بیگانه
 سال انتشار: ۱۳۸۴. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: مرکز بازشناسی اسلام
 و ایران (انتشارات باز)
 قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۴۰ ص.
 محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

منطقه‌ی خلیج فارس به لحاظ موقعیت ویژه‌ی استراتژیک و ژئوپولیتیک از قدیمی‌ترین دوران‌های تاریخ بشری تا امروز پیوسته مورد توجه شدید اقوام و دولت‌های همجوار و غیر همجوار آن بوده است. بنابراین، خلیج فارس به خاطر موقعیت ویژه آبراهی، وجود قطب‌های تجاری و کالاهای مورد مبادله در آن، کشف و استخراج نفت در شروع قرن بیستم همیشه در معرض رقابت جویی‌ها و کشاکش‌های سیاسی - نظامی بوده است که در این کتاب به بررسی توصیفی - تحلیلی، تاریخچه حضور و فعالیت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و تجاری قدرت‌های بزرگ استعماری فعال در منطقه، نظیر پرتغالی‌ها، عثمانی‌ها، هلندی‌ها، فرانسوی‌ها، روس‌های تزاری، آلمانی‌ها و انگلیسی‌ها که سرنوشت سیاسی و اقتصادی و جغرافیای سیاسی کشورهای منطقه و مردمان آن را رقم می‌زدند پرداخته شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول: پرتغالی ها

فصل دوم: عثمانی ها

فصل سوم: هلندی ها

فصل چهارم: فرانسوی ها

فصل پنجم: روس های تزاری

فصل ششم: آلمانی ها

فصل هفتم: انگلیسی ها

کتابشناسی

نمایه

دیداری از شیخ نشینهای خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: عباس مسعودی

موضوع اثر: سفرنامه

سال انتشار: ۱۳۴۵. محل انتشار: بی جا. نام انتشارات: ایران چاپ

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۱۰ ص. مصور، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب فوق شرح حال سفر نویسنده در دوره پهلوی به سرزمینهای شیخ نشین، الماس سیاه (کویت)، قطر، بحرین، ابوظبی، دوبی، شارجه، عجمان، راس الخیمه، ام القوین و توقف کوتاه در شهر شیراز است که در این اثر موقعیت جغرافیایی، نقش ایرانیهای مقیم آن مناطق، بندرها و اسکله ها، مناظر و مناطق دیدنی شیخ نشین ها، جمعیت و افراد شاخص این مناطق در طی این سفر توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

نگاهی به تاریخ خلیج فارس

سرزمین الماس سیاه (کویت)

قطر

درباره بحرین

ابوظبی

دوبی

شارجه

عجمان

راس الخیمه

ام القوین

توقف کوتاهی در شیراز

نظر کلی درباره شیخ نشین‌های خلیج فارس

فهرست عکس‌ها و نقشه‌ها

خلیج فارس

نام مولف: مترجم: اسکندر دلد

موضوع اثر: اقتصادی - نظامی - سیاسی

سال انتشار: ۱۳۶۳. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: نوین

قطع کتاب: رقعی تعداد صفحات: ۳۷۴ ص: مصور، نقشه

عنوان روی جلد: سلطه جویان واستعما گران در: خلیج فارس

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب فوق کوششی برای آگاهی از پیشینه اقتصادی، سیاسی و نظامی خلیج فارس است که در نگارش آن از منابع و مآخذ قابل استناد و معتبر تاریخی، نظیر مدارک بایگانی‌های دولتی آلمان، بایگانی ملی هندوستان، بایگانی دولتی بریتانیا و همچنین از آثار مورخین و سفرنامه‌ها و خاطرات ملاحان، بازرگانان، دیپلمات‌ها و ماموران پرتغالی، اسپانیایی، هلندی و انگلیسی کمک گرفته شده است. در این اثر موقعیت جغرافیایی خلیج فارس در روابط بین‌الملل و حضور قدرت‌های بزرگی مانند پرتغالی‌ها، بریتانیای کبیر، و اسکندر، چینی‌ها و همچنین بنادر خلیج فارس، قراردادهای شرکت‌های نفتی در این منطقه، برده‌فروشی و جدایی بحرین از ایران، شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

خلیج فارس در روابط بین‌المللی

اسکندر در خلیج فارس

فغفوران چینی در خلیج فارس

ورود پرتغالی‌ها به خلیج فارس

امام‌قلی خان فاتح هرمز

بریتانیای کبیر در خلیج فارس

- همکاری پادشاهی هلند باقشون نادر شاه
 قتل نادرشاه و مبارزه برای کسب قدرت
 تیپو سلطان
 نامه‌های ناپلئون
 تشکیل دولت وهابی - سعودی در خلیج فارس
 جدائی بحرین از ایران
 برده فرشی در خلیج فارس
 جنگ ایران و انگلیس
 خلیج فارس پس از افتتاح کانال سوئز
 ایران و مسئله‌ی ایرانی
 قرارداد ۱۹۱۹ و تغییر سلطنت در ایران
 وینستون چرچیل و خلیج فارس
 تشکیل امارات متحده‌ی عربی
 شرکت‌های نفتی در خلیج فارس
 تجارت افیون و نخستین جنگ امریکائی‌ها در منطقه
 کودتا در ایران (انقلاب مصر، عراق و استقلال کویت)
 استقرار سلاح‌های هسته‌ای در خلیج فارس
 قتل ملک فیصل
 وصیت نامه پطر کبیر
 مقاله روزنامه عصر جدید در مورد ایران
 ضمائم
 جزایر خلیج فارس
 سرزمینهای خلیج فارس
 بنادر خلیج فارس
 مروارید خلیج فارس
 کتابشناسی خلیج فارس
 فهرست اعلام

تعارضات ساختاری داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی در خلیج فارس

نام مولف/مترجم: جلیل روشندل، حسین سیف زاده

موضوع اثر: جنبه‌های استراتژیک خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۲۲ص. جدول، نمودار

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این مجموعه سعی شده به پرسش پژوهشی این اثر که کانون‌های بحران در منطقه کجا هستند پاسخ داده شود. عوامل ساختار داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، موجب شکل‌گیری کانون‌های بحران‌زا در منطقه شده‌اند که از لحاظ داخلی، بحران‌های ناشی از فقدان توسعه‌ی سیاسی، از لحاظ منطقه‌ای، مجموعه‌ای از اختلافات ارضی و تعارضات ایدئولوژیک سنتی - پیشینی، چون مذهب و قومیت و ساختار قدرت، موجب تکوین، تداوم و تشدید بحران‌ها شده است. به لحاظ موقعیت استراتژیک، جایگاه اقتصادی و ارتباطی منطقه نظام بین‌المللی در ایجاد و استمرار بحران‌ها نقش داشته است که در این کتاب شرح مفصلی از عوامل بی‌ثباتی کشورهای منطقه، اختلافات و رقابت بعضی از کشورها با ایران برای نفوذ در خلیج فارس و سیر تحول خلیج فارس در طول تاریخ شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

پیشگفتار

فصل اول

چارچوب مفهومی پژوهش

فصل دوم

کانونهای بحران ساز منطقه‌ای

فصل سوم

عوامل بی ثباتی ناشی از ساختار داخلی کشورهای منطقه

فصل چهارم

رخنه اختلافات استراتژیک بین‌المللی به صف بندی کشورهای منطقه خلیج فارس

فصل پنجم

خلیج فارس و نظام بین‌المللی

فصل ششم

نظم نوین جهانی و امنیت خلیج فارس

کتابنامه

بنادر ایران در خلیج فارس

نام مولف/مترجم: حسین نوربخش

موضوع اثر: ایران پژوهی

سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: دفتر پژوهشهای فرهنگی.

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۰۴ص. مصور، جدول، نقشه. - از ایران چه

می دانم؟ ۳۶

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

ایران از دیرباز تا امروز با داشتن سابقه‌ی طولانی و درخشان در امر دریانوردی و سفر به راه‌های دور دریایی و نیز کشتی سازی و ابداع و اختراع ابزارهای مربوط به سفرهای دریایی، ناگزیر در امر بندر سازی و ایجاد پناهگاه‌های مطمئن برای کشتی‌های خود دارای سابقه و تجربه بوده و برای نگاهداری و حفاظت از شناورهای خویش به ایجاد پناهگاه و بندر اقدام کرده است؛ چرا که ساخت بندر و پناهگاه کشتی، لازمه دریانوردی، کشتی سازی و داد و ستدهای دریایی است. در این مجموعه حوضچه‌ها و بنادر باستانی در دوره اردشیر ساسانی، بنادر جزیره ای، بنادر قدیمی غرب و میانه خلیج فارس و بندر ایرانی اومانه در دریای عمان؛ تجارت در جزیره قشم و بندر لنگه در صد سال اخیر و بنادر و لنگرگاه‌های امروزی نظیر هرمزگان، بوشهر، و بنادر خوزستان شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیش سخن

فصل یکم: بندر و بندرگاه

فصل دوم: بنادر قدیمی و مراکز بازرگانی خلیج فارس در گذشته

فصل سوم: بنادر و مراکز بازرگانی خلیج فارس در صد سال اخیر

فصل چهارم: بنادر و لنگرگاه‌های امروزی ایران در خلیج فارس

پی نوشت

مأخذ

خلیج فارس

نام مولف/مترجم: ناصر تکمیل همایون

موضوع اثر: معرفی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: دفتر پژوهشهای فرهنگی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۰۷ص. مصور، نقشه. - از ایران چه می دانم؟/ ۱۰

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این کتاب، نخست به شرایط اقلیمی و پیشینه جغرافیایی (طبیعت و اقلیم، بنادرو جزایر) پرداخته شده و آن گاه نخستین جلوه‌های زیستی، نام و نشان، همزیستی فرهنگی در عهد باستان بررسی شده و سپس خلیج فارس در دوره اسلامی و تطورات حکومتی - شرایط مدنی و اقتصادی آن شرح داده شده است همچنین از ورود استعمار به خلیج فارس دگرگونی‌های اجتماعی و سیاسی، اسلام و اسلام گرایی نوین و کشورهای استعماری - جایگزینی امپریالیسم آمریکا، خروج ظاهری استعمار پیر (آمریکا) - مسأله بحرین - تشکیل امارات عربی و، موقعیت جدید ساکنان "برالعرب"، پدید آوردن تضادهای گوناگون قومی - اجتماعی، اخلال در نام تاریخی - خلیج فارس، فتنه انگیزی‌های برون منطقه ای، ادعای واهی درباره جزایر سه گانه تنبها و ابوموسی و مراحل واکنش در برابر انقلاب، پایه‌های موضع گیری علیه ایران، سیاست ضد اسلامی استعمار و تصمیم گیری بنیادی درباره خلیج فارس در این اثر شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیش سخن

فصل یکم: شرایط اقلیمی و پیشینه‌ی جغرافیایی

فصل دوم: حیات انسان و نام و نشان تاریخی

فصل سوم: خلیج فارس و حیات نوین اسلامی

فصل چهارم: استعمار و زیان‌های آن

فصل پنجم: کاربرد سیاست‌های جدید امپریالیستی

فصل ششم: ناهماهنگی‌های منطقه‌ای و موانع استعمار ساخته

فصل هفتم: خلیج فارس در مسیر انقلاب اسلامی

سخن پایانی

پی نوشت

امارات خلیج فارس: پژوهش اقتصادی، سیاسی و اجتماعی

نام مولف/مترجم: جان دیوک آنتونی؛ ترجمه: مهدی مظفری
 موضوع اثر: بررسی وضعیت جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی
 سال انتشار: ۱۳۵۷ محل انتشار: تهران، نام انتشارات: پژوهشگاه علوم انسانی
 قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۸۳ ص.: نمودار
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب حاضر، حاصل سفر نویسنده به مناطق خلیج فارس است که نویسنده در این سفر با اقامت متوالی در امارت‌های شیخ نشین و ارتباط مستقیم با مردم و زمامداران و بررسی منابع دست اول، اطلاعات ذیقیمتی درباره مسائل اقتصادی و مالی، سیاست داخلی و خارجی، موقعیت جغرافیایی، وضعیت اجتماعی و جمعیتی مناطق بحرین، قطر، امارات متحده عربی: ابوظبی، دوبی، شارجه، رأس الخیمه، و عمان، ام القوین، فجیره در اختیار علاقه مندان به حوزه خلیج فارس قرار می‌دهد و همچنین در این اثر نظام حکومتی و محرکهای سیاسی نه کشور عربی خلیج فارس و پایان سلطه صد ساله بریتانیا و استقلال هر کدام از این شیخ نشین‌ها بررسی شده است و سپس تاثیر متقابل نیروهای سنتی و تجدد خواه، جمعیت‌های بومی و مهاجر، شیخ نشین‌های منفرد و بلوک نشین و همسایه‌های ساحلی این مناطق شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بخش یکم

چهار اصل ثبات و تغییر

بخش دوم

بحرین و قطر

بحرین

قطر

بخش سوم

امارات متحده عرب

کلیات

ابو ظبی

دوبی

شارجه

راس الخیمه

سه امیرنشین کوچک امارات متحده عرب: عمان، ام القوین و فجیره

بخش چهارم

نتایج - دوران انتقالی، کتابنامه

خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن هیجدهم میلادی

نام مولف/مترجم: راجرز.ام سیوری و جی. بی. کلی؛ ترجمه: حسن زنگنه

موضوع اثر: سیر تحول خلیج فارس در طول تاریخ

سال انتشار: ۱۳۷۷. محل انتشار: قم، نام انتشارات: مرکز بوشهر شناسی، همسایه

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۱۹ص.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این اثر شامل اطلاعاتی درباره خلیج فارس در دوره‌ی باستان، در زمان هخامنشیان، دوران اسکندر و جانشینانش، فعالیت‌های تجاری یونان- روم در دریای سرخ در زمان پارتیان، رونق تجارت در زمان ساسانیان است و همچنین در این مجموعه توضیحی از خلیج فارس در اوایل اسلام، شکوفایی تجارت چین در قرن هفتم و دهم میلادی، جزیره هرمز، سلطه پرتغالیها و هلندیها بر خلیج فارس، ظهور قدرتهای محلی در قرن هجدهم، گسترش دزدی دریایی و ایجاد قدرت مطلقه انگلستان شرح داده شده است. اطلاعاتی هم در خصوص موقعیت جغرافیایی کشورهای عمان، ظفار، اباضیه، مدخل خلیج فارس، شارجه، ابو ظبی، قطر، مجمع الجزایر بحرین، الحساء، کویت، بصره، اعراب کعب، ایران، بوشهر، بندرعباس و وهابیت و حضور انگلیسی‌ها در خلیج فارس داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه مترجم

فصل اول - خلیج فارس در دوران باستان

فصل دوم - تاریخ خلیج فارس از سال ۶۰۰ تا ۱۸۰۰ میلادی

فصل سوم - خلیج فارس در اواخر قرن ۱۸ میلادی

اعلام

عوامل تأثیر گذار داخلی در خلیج فارس

The Impact of the Internal Factors on the Persian Gulf

نام مولف/مترجم: محمد علی امامی

موضوع اثر: موقعیت بین‌المللی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ

و انتشارات

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۵۳ص.

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این کتاب مجموعه‌ای از ساختار سیاسی و اجتماعی، مبانی مشروعیت حکومت‌ها و چالش‌ها و مشکلات اساسی در مناطق خلیج فارس است. این اثر علاوه بر، بررسی وضعیت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی (درآمدهای نفتی) و فرهنگی جوامع خلیج فارس، مسائل و بحرانهای مختلف (هویت، توسعه، کشورسازی) این منطقه را نیز شرح می‌دهد. همچنین در این کتاب حاکمان و خاندانهای آنها، شیوخ و قبیله، نخبگان آزاد- پیشرو- دینی، بدویان و شهرنشینان، کارگران و مهاجران، معضلات نسل جوان، اقتصاد و نفت، جنگ نفت و مسئله امنیت، خرید اسلحه و خود کفایی دفاعی توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول - ساختار سیاسی و اجتماعی کشورهای عرب خلیج فارس

فصل دوم - مبانی مشروعیت در حکومت‌های عربی خلیج فارس

فصل سوم - چالش‌ها و مشکلات اساسی

فصل چهارم - نفت و اقتصاد

فصل پنجم - در جستجوی امنیت

نتیجه گیری ها

فهرست منابع

نبرد قدرتها در خلیج فارس

The struggle for the Persian Gulf

نام مولف/مترجم: محمود طلوعی

موضوع اثر: جنبه‌های استراتژیک

سال انتشار: ۱۳۶۶. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: موسسه پیک ترجمه و نشر

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۴۳ص: مصور، نقشه، نمونه

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این کتاب اطلاعاتی درباره تاریخچه خلیج فارس و مشخصات طبیعی و جغرافیایی آن، آغاز دریانوردی ایرانیان، اکتشافات دریائی، و رقابت عثمانی‌ها، انگلیسی‌ها، هلندی‌ها، فرانسوی‌ها و روسی‌ها برای تسلط به خلیج فارس و ایران، نیروی دریائی نادرشاه در این منطقه، اوضاع خلیج فارس در زمان سلطنت کریمخان و اوائل قاجاریه و اوضاع خلیج فارس در دوره امیرکبیر آورده شده است. همچنین شرحی از گذشته عمان و دزدان دریایی ساکن در آن مناطق و امارات متحده‌ی عربی و تسلط آل سعودی‌ها بر سرزمین عربستان آورده شده است. و کشورهای قطر، بحرین، کویت، عراق، و بنادر و جزایر ایران، و امتیاز دادرسی قرارداد ۱۹۳۳، جنگ جهانی دوم و پیامدهای آن، ملی شدن نفت، رقابت آمریکا و شوروی در خلیج فارس، هدف‌های آمریکا در خلیج فارس و آخرین تحولات این منطقه در این اثر بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول: دریای پارس یا خلیج فارس

فصل دوم: پنج قرن رقابت، برای سیادت بر خلیج فارس

فصل سوم: ساحل نشینان خلیج فارس

فصل چهارم: نفت و خلیج فارس

فصل پنجم: بحران در خلیج فارس

ضمایم

فهرست منابع

**خلیج فارس و بوشهر: روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا در
سال‌های ۱۳۳۹ق-۱۳۰۸ق/۱۹۲۰-۱۸۹۰**

نام مولف/مترجم: عبدالکریم مشایخی

موضوع اثر: سیاسی و اقتصادی

سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران،

بنیاد ایران‌شناسی شعبه استان بوشهر

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۳۲۰ص. مصور، نقشه

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

بندر بوشهر، یکی از مراکز مهم و قدیمی تمدن ایران در کرانه‌های شمالی خلیج فارس به شمار می‌رود. در دوره سلسله‌های آریایی ایران باستان، آباد و از جهت موقعیت تجاری و نظامی از اهمیت زیادی برخوردار بوده است. در این کتاب موقعیت جغرافیایی و پیشینه تاریخی بوشهر، و سلطه گری‌های پرتغالیها در خلیج فارس و بندر ریگ، و همچنین حضور هلندیها در این منطقه و جزیره خارگ، فعالیتهای کمپانی هند شرقی انگلیس در خلیج فارس و فعالیت‌های تجاری - اقتصادی آنها در این منطقه، ریشه تاریخی جنگ هرات و لشکرکشی انگلیسی‌ها به بوشهر، مقاومت انگلیسی‌ها در برابر نیروهای ملی - اسلامی در رخدادهای مشروطه‌خواهی در بوشهر و تجاوز نظامی بریتانیا به بوشهر و مقاومت رئیس علی دلواری و آثار و بناهای انگلیسیها در بوشهر شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بحثی درباره‌ی منابع و مآخذ

بخش اول: پرتغالیها و هلندیها، پیشگامان حضور در خلیج فارس و بوشهر

فصل اول: موقعیت جغرافیایی و پیشینه تاریخی بوشهر

فصل دوم: پرتغالیها، نخستین اروپاییان سلطه‌گر در خلیج فارس

فصل سوم: حضور پرتغالیها در منطقه بندر ریگ

فصل چهارم: حضور هلندیها در خلیج فارس

فصل پنجم: هلندیها و تاسیس کلنی و کلیسا در جزیره خارک

فصل ششم: پایان کار هلندیها در جزیره خارک

بخش دوم: ظهور و افول منافع بریتانیا در خلیج فارس و بوشهر

فصل اول: حضور بریتانیا در خلیج فارس

فصل دوم: ریشه‌های تاریخی جنگ هرات و هجوم انگلیس به بوشهر و جزیره

خارک

فصل سوم: مخالفت بریتانیا با سیاست «پیش به سوی شرق آلمان» در منطقه خلیج

فارس

فصل چهارم: ایستادگی انگلستان در برابر نیروهای ملی-اسلامی در رخدادهای

مشروطه خواهی در بوشهر

فصل پنجم: تجاوز نظامی بریتانیا به بوشهر و مقاومت رئیس علی دلواری

بخش سوم: آثار تاریخی و بناهای انگلیسیها در بوشهر

فصل اول: عمارت کوتی و سرکنسولگری انگلیس در سبزآباد بوشهر

فصل دوم: گورستانها و یادگارهای انگلیسیها در بوشهر

فصل سوم: قبرستان ژنرال (جرنیل)

فصل چهارم: قبرستان انگلیسیها در محله بهمنی بوشهر

فصل پنجم: تاسیس نخستین اداره پست انگلیس در بوشهر

بخش چهارم: تکاپوی سیاسی - اقتصادی فرانسویها در حوزه خلیج فارس

فصل اول: پیشینه روابط خارجی ایران و فرانسه

فصل دوم: رقابت انگلیس و فرانسه در خلیج فارس

فصل سوم: کنسولها و نمایندگان سیاسی فرانسه در بوشهر

بخش پنجم: نقش خلیج فارس در سیاست پیش به سوی شرق آلمان

فصل اول: سیاست توسعه طلبانه آلمان در خلیج فارس

فصل دوم: گسترش روابط اقتصادی ایران و آلمان در دوره ناصرالدین شاه قاجار

فصل سوم: موقعیت استراتژیک بندر بوشهر و اهداف توسعه طلبانه آلمانها

در خلیج فارس

فصل چهارم: فعالیت مأمورین آلمان علیه انگلیس در افغانستان و ایران در خلال

جنگ جهانی اول

بخش ششم: فعالیتهای اقتصادی روسیه در حوزه خلیج فارس

فصل اول: دولت روسیه و اندیشه سلطه بر خلیج فارس

فصل دوم: فعالیتهای تجاری روسیه در خلیج فارس

بخش هفتم: شهبندری عثمانی در خلیج فارس

فصل اول: عثمانیها در خلیج فارس

نتیجه

کتابنامه

تصاویر و اسناد

اعلام

جزیره‌ی قشم صدف ناشکافته‌ی خلیج فارس

Qeshm Island: the uncut pearl in the Persian Gulf

نام مولف/مترجم: علی بلوکباشی

موضوع اثر: معرفی قشم

سال انتشار: ۱۳۷۹. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: دفتر پژوهشهای فرهنگی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۰۲ ص. مصور، نقشه. - از ایران چه می‌دانم؟ ۲/۹

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

جزیره قشم در منابع اسلامی، تا حدوده سده دهم هجری، به نام‌های دیگری مانند کاوان یا بنی کاوان و لاف شهرت داشته است که بعد از دوره‌ی صفوی به نام قشم معروف شده است. در این اثر نام‌های دیگر جزیره قشم در طول تاریخ ذکر شده است و همچنین موقعیت جغرافیایی و طبیعی، جغرافیای انسانی، بناهای تاریخی و فرهنگی، جامعه‌ی جزیره نشین، فرهنگ‌های موجود در این جزیره، اقتصاد سنتی - بازرگانی و اقتصاد جدید، فعالیتهای آموزشی، بهداشتی، درمانی شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

درآمد. آشنایی با جزیره و نام آن

فصل یکم: سیمای طبیعی-جغرافیایی

فصل دوم: سیمای تاریخی- فرهنگی

فصل سوم: سیمای اجتماعی- فرهنگی

فصل چهارم: سیمای اجتماعی-اقتصادی

فصل پنجم: سیمای آموزش و بهداشت

فهرست و مآخذ

ژئوپولیتیک منطقه خلیج فارس (با تاکید بر شیعیان)

The geopolitics of Persian Gulf Region (with Emphasis on Shiites)

نام مولف/ مترجم: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۵۳ ص. جدول، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

خلیج فارس یکی از مناطق بسیار حساس در جهان و دارای تاریخ و تمدن باستانی است که با ظهور تمدنهای درخشانی مانند ایلام، آکاد و...، در سرزمینهای بین‌النهرین و همجوار با این منطقه، اهمیت فراوانی یافته و نقش تجاری و سیاسی برتری در جهان پیدا کرده و در قرن نوزدهم و بیستم به دلیل وجود منابع عظیم نفتی و گازی حوادث و بحرانهای مهمی در این منطقه به وقوع پیوسته است. در این مجموعه ویژگی‌های توپوگرافی، اقلیمی، جمعیتی، ویژگی‌های قومی، مذهبی و نژادی، تحولات جمعیتی و ویژگیها و ساختار اقتصادی، وضعیت اقتصادی کشورهای منطقه و شیعیان آن مناطق، منابع هیدروکربوری، تاریخچه اکتشاف و بهره برداری از ذخائر و منابع نفتی و گازی، اهداف آمریکا از حمله به عراق، احزاب و جریانهای سیاسی و مذهبی در عراق و پیامدهای منطقه‌ای تجدید حیات شیعه در عراق، عربستان، بحرین، کویت، قطر، امارات متحده عربی، عمان و ایران بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

بخش یک: جغرافیای طبیعی منطقه‌ی خلیج فارس

فصل اول: ویژگی‌های توپوگرافی، مرفولوژی و هیدرو- اقلیمی

بخش دو: جغرافیای انسانی- سیاسی منطقه‌ی خلیج فارس

فصل دوم: «جمعیت» و «ویژگی‌های قومی، مذهبی و نژادی»

بخش سه: جغرافیای اقتصادی منطقه‌ی خلیج فارس

فصل سوم: ویژگیها و ساختار اقتصادی

فصل چهارم: منابع هیدروکربوری

بخش چهار: ژئوپولیتیک شیعه

فصل پنجم: پیدایش، اندیشه و موقعیت شیعیان

منابع

خلیج فارس (هارتلند جهان): مخزن انرژی دنیا و اهمیت ژئوپلیتیک آن

نام مولف/مترجم: سیروس غفاریان

موضوع اثر: جغرافیای تاریخی

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: مدرسه

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۱۶ص.: مصوررنگی)، نقشه

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در کتاب خلیج فارس با استفاده از مستندهای تاریخی و جغرافیایی سعی شده تا حقانیت نام خلیج فارس را به تمام دنیا اعلام نماید. همچنین تاریخچه نام خلیج فارس، وضعیت جغرافیایی، سهم خلیج فارس در خاورمیانه، نقش کانال سوئز در خلیج فارس و اقیانوس هند، ذخائر نفتی در این منطقه، تاریخ پیدایش سرزمینهای حوزهای خلیج فارس، نفوذ فرهنگ و تمدن ایران در ساحل جنوبی خلیج فارس و جزیره العرب، بندرها و جزیرههای آن و اهمیت این بنادر در منطقه و نقش و اهمیت جزیرههای تنب و ابوموسی در خلیج فارس در این اثر بررسی و شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

فصل اول: نظری به وضعیت جغرافیایی خلیج فارس

فصل دوم: خاورمیانه و خلیج فارس

فصل سوم: خلیج فارس، کانال سوئز و اقیانوس هند، ژئوپلیتیک درهم تنیده

فصل چهارم: خلیج فارس، بزرگ ترین مخزن انرژی در جهان

فصل پنجم: آبریان: مهم ترین محصول منطقه‌ی خلیج فارس پس از نفت

فصل ششم: تاریخچه‌ی نام خلیج فارس

فصل هفتم: نگاهی به جغرافیای تاریخی سرزمین‌های حوزه خلیج فارس

فصل هشتم: نفوذ فرهنگ و تمدن ایران در ساحل جنوبی خلیج فارس و

جزیره‌العرب

فصل نهم: بندرها و جزیره‌های خلیج فارس و اهمیت آن‌ها

فصل دهم: جزیره‌های تنب و ابوموسی و اهمیت آن‌ها

فصل یازدهم: تاریخچه‌ی خلیج فارس از دورترین زمان تا کنون

فصل دوازدهم: تصاویر و نقشه‌های خلیج فارس

خلیج فارس در نگاه ایرانیان (مجموعه مقالات)

نام مؤلف/مترجم: امیر هوشنگ انوری

موضوع اثر: تاریخ خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: بنیاد ایران شناسی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۴۸ ص. نقشه، نمونه

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این کتاب مجموعه‌ای از مقالات درباره خلیج فارس است که حاصل تلاش و پژوهشهای ایرانیان است. در این مقالات پیشینه‌ی تاریخی نام خلیج فارس، دریای عمان، جغرافیای تاریخی و سواحل خلیج فارس، کاخ‌های زمستانی هخامنشیان در این منطقه، کاوش‌های باستان شناسی بندر سیرف، موقعیت خلیج فارس در زمان فتحعلی شاه، احیای تجارت دریایی ایران و معین التجار، سفرهای دریایی دریانوردان به بندر کنگ، سرزمین بحرین و غیره شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

خلیج فارس و نام آن

دریای مکران و پارس یا دریای عمان

جغرافیای تاریخی خلیج فارس

سواحل جنوبی خلیج فارس

نامه‌ای فارسی از امام عمان و زنگبار

کاخ زمستانی هخامنشیان در ساحل خلیج فارس

بررسی تاریخی‌چهره‌ی کاوش‌های باستان شناسی بندرسیراف

نام خلیج فارس

نام خلیج فارس و باستان شناسان خارجی

موقع خلیج فارس در زمان سلطنت فتعلی شاه قاجار

معین التجار بوشهری و احیای تجارت دریایی ایران در خلیج فارس

سفرهای دریایی دریانوردان بندر کنگ از خلیج فارس تا آفریقا و هندوستان

سرزمین بحرین

فلفل روسیاه راه نورد

فهرست نام‌های اشخاص و مکان‌ها

پیوست‌ها

سیاست بین‌المللی در خلیج فارس: تبارشناسی فرهنگی

نام مؤلف/مترجم: آرشین ادیب مقدم؛ ترجمه: داود غرایاق زندی

موضوع اثر: سیاست و حکومت در این منطقه

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: شیرازه

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ح ح، ۳۷۲ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این اثر به مطالعه و بررسی کشمکش‌های موجود در خلیج فارس؛ جغرافیای سیاسی اتحاد عربی، در برابر عجم؛ جنگ و دعوی مشروعیتی ایران و عراق؛ وحدت اسلامی و چالش برای نظم بین‌المللی؛ جغرافیای سیاسی ایران اسلامی و انقلاب آن؛ پیامد جنگ ایران و عراق؛ حمله عراق به کویت؛ اصلاحات چنگانه در خلیج فارس؛ منابع کشمکش به خاطر ذخائر انرژی در این منطقه و مقاومت منطقه‌ای در برابر سلطه طلبان؛ سیاست خارجی آمریکا در منطقه خلیج فارس و روانشناسی خشونت پرداخته است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار مترجم

مقدمه مترجم

فصل اول؛ مطالعه کشمکش در خلیج فارس: درآمدی شناخت شناسانه

فصل دوم؛ خلیج فارس در میانه استقلال و انقلاب: دگرگونی مفهومی و پیامدهای منطقه ای

فصل سوم؛ نظام وستفالی و جامعه آنارشیک خلیج فارس: جنگ دوم خلیج فارس و پیامدهای آن

فصل چهارم؛ لویتان کیست؟ منابع همکاری و کشمکش در خلیج فارس "پساخیالی"

فصل پنجم؛ پیش به سوی تبارشناسی فرهنگی آنارشی در خلیج فارس: تأملات نهایی و ایده هایی برای پژوهش های آتی

یادداشت ها

کتاب شناسی

ضمائم

نرم تنان مروارید ساز خلیج فارس

نام مولف/مترجم: مهدی تجلی پور

موضوع اثر: اقتصادی - تجاری

سال انتشار: ۱۳۶۲. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: موسسه مطالعات فرهنگی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: نه، ۱۹۷، ۱۷ ص. مصور

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

پیش از کشف نفت در منطقه‌ی خلیج فارس، مروارید و صدف مروارید از منابع مهم اقتصادی این منطقه به شمار می‌رفت و بازارهای مهم جهانی را تحت تاثیر خود قرار داده بود. این کتاب به معرفی علوم دریایی و استفاده اقتصادی از این منابع پرداخته است و همچنین نرم‌تنان مروارید ساز، و چگونگی تولید مروارید، پرورش و دوام و فساد آن، انواع مروارید و موارد استفاده آن، بانک‌ها و معادن و صدفهای مروارید ساز، غواصی برای صید صدف مروارید، صدف و صنایع آن، تجارت مروارید، جزایر و بنادر مهم صید و تجارت مروارید و صدف در خلیج فارس معرفی و شرح داده شده است. واژه نامه‌ای نیز برای راهنمای استفاده کنندگان و علاقه مندان به این منابع گرانبها در کتاب گنجانده شده و درباره‌ی هر کلمه شرحی نیز داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

یادداشت

فصل اول: نرم‌تنان مروارید ساز خلیج فارس

فصل دوم: پیدایش و تولید مروارید

فصل سوم: پرورش مروارید و مروارید پرورشی

فصل چهارم: دوام و فساد مروارید

فصل پنجم: انواع مروارید

فصل ششم: کشف مروارید و موارد استفاده‌ی آن

فصل هفتم: بانک‌ها و معادن صدفهای مروارید ساز خلیج فارس

فصل هشتم: غواصی برای صید صدف مروارید در خلیج فارس

فصل نهم: صدف و صنایع وابسته به آن

فصل دهم: بازرگانی مروارید و صدف مروارید در خلیج فارس

فصل یازدهم: خلاصه و متن چند نامه، گزارش و بخشنامه مربوط به صید صدف

مروارید در خلیج فارس

فصل دوازدهم: جزایر و بنادر مهم صید و تجارت مروارید و صدف مروارید در

خلیج فلارس

فصل سیزدهم: واژه نامه

فصل چهاردهم: منابع فارسی

کریمخان زند و خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: احمد فرامرزی ؛ به کوشش حسن فرامرزی

موضوع اثر: تاریخ

سال انتشار: ۱۳۴۶. محل انتشار: تهران، نام انتشارات [بی نا]

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۱۲ص. مصور، نقشه. - (تاریخ و جغرافیای

خلیج فارس) (۱)

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این کتاب، شرح وقایع و رخدادهای خلیج فارس از زمان روی کار آمدن کریمخان زند تا مرگ او و فتح بصره دست صادق خان زند و چگونگی تخلیه آن شهر می‌پردازد. همچنین چگونگی روابط ایران با امپراطوری و یا خلافت عثمانی توضیح داده شده و علل و اختلافات این دو کشور و روابط سیاسی ایران و عربها شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

فهرست مطالبی برای معرفی ندارد

صدام و بحران خلیج فارس

نام مولف: مترجم: حسام الدین امامی

موضوع اثر: اقتصادی و سیاسی

سال انتشارات: ۱۳۷۰. محل انتشارت: [بی جا]، نام انتشارات: جاویدان

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۳۲ ص: مصور.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

آمریکا برای تأمین تداوم جریان نفت ارزان قیمت، عناصر سرسپرده‌ای مانند صدام را در حوزه‌های جنوبی خلیج فارس بر مسند قدرت نشاند تا با استخراج بیش از حد این ماده پرارزش قیمت آن را پایین نگه داشته و بازیهای سیاسی و اقتصادی خود را در این منطقه اجرا کند. در این اثر شرحی درباره نقش صدام تکریتی در عراق و ظهور و اعتلای حزب بعث، جنگ نفت، نقش سازمان ملل در جریان بحران خلیج فارس، همسوئی آمریکا- شوروی در زمینه بحران این منطقه، استراتژی آمریکا و متحدانش، سلاحها و مهمات گروه ائتلاف علیه عراق، استراتژی نظامی عراق در برابر استراتژی آمریکا و متحدانش و تاریخچه اختلافات مرزی عراق - کویت آمده است.

معرفی فصول کتاب

کتاب اول: صدام، بازی نفت و بحران خلیج فارس

فصل اول: در پشت پرده دود

فصل دوم: پدر خوانده‌ای از تکریت

فصل سوم: یا رستمکاران

فصل چهارم: میراث بخت النصر

فصل پنجم: ظهور و اعتلای حزب بعث

فصل ششم: نه پیروزی، نه صلح

فصل هفتم: روابط مخصوص

فصل هشتم: صنایع مرگ آفرین

فصل نهم: جنگ پنهانی نفت

فصل دهم: گرگ و بره

کتاب دوم: پیامدها - پیش بینی ها

ایران و خلیج فارس: دورنمای گذشته و چشم انداز آینده

نام مولف: مترجم: جان اف. ستاندیش؛ ترجمه: عبدالرضا سالاربهزادی

موضوع اثر: تاریخ

سال انتشارات: ۱۳۸۳. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: نشر نی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۴۱۱ص، مصور، نقشه

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

تاریخ ایران از ادوار باستان تا دوران اخیر و موقعیت سوق الجیشی خزر و رابطه‌ی ایران با خلیج فارس و بررسی روابط آن در منطقه و ناتوانی ایران در آبراه‌های خلیج فارس توسط انگلیسی‌ها به دلیل محافظت از راه‌های دسترسی به امپراتوری هند در این کتاب به تصویر کشیده شده است و همچنین درباره کویر لوت و جاده‌ها و مراکز استقرار جمعیت در این مناطق و کتاب دین و مذهب، فرهنگ و نقل و انتقال آرا و عقاید و آداب و رسوم مردم ایران شرحی داده شده است.

معرفی فصول کتاب

سخنی از مترجم

پیشگفتار

۱. زمان و مکان

۲. دروازه‌ها (دربندها)ی خزر

۳. تأثیر و نفوذ ایران و زبان پارسی برهند مغولی

۴. شیعه و صوفی

۵. لوت ایران

۶. بریتانیا و خلیج [فارس]

۷. بحرین و ادعای ایران

۸. جنگ ایران ۱۸۵۶-۱۸۵۷

ضمیمه

نمایه

فهرست نقشه‌ها و تصاویر

کتابشناسی موضوعی خلیج فارس: فارسی و عربی (کتابها، مقاله ها، رساله ها، اسناد و مدارک)

نام مولف: / مترجم: بیژن اسدی

موضوع اثر: کتابشناسی

سال انتشارات: ۱۳۶۸. محل انتشار: [تهران]، نام انتشارات: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۴۲ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

هدف کتابشناسی حاضر، گردآوری مشخصات، بیشترین اطلاعات و مدارک مربوط به مباحث مختلف خلیج فارس، اعم از سیاسی، اقتصادی، نظامی، تاریخی، جغرافیایی، اجتماعی، فرهنگی، حقوقی، کشتیرانی و سایر مباحث علمی منطقه خلیج فارس به طور عام و مسائل کشورهای همجوار به طور خاص به زبان عربی و فارسی است. در این کتاب منابع از نظر موضوعی در سه بخش اصلی و ۵۳ قسم فرعی تقسیم و معرفی شده است و همچنین یک بخش متمم حاوی فهرست منابع و مدارک در این اثر آمده است.

معرفی فصول کتاب

مقدمه

بخش ۱: کلیات

بخش ۲: مسائل عمومی کشورهای منطقه

بخش ۳: کشورهای منطقه به طور خاص

بخش ۴: فهرست متمم

فهرست منابع و مآخذ

نمایه ها

خلیج فارس در نیمه‌ی نخست قرن بیستم

Persian Gulf in the First mid of 20 Century

نام مولف/مترجم: امیر هوشنگ انوری

موضوع اثر: بررسی تحولات سیاسی اقتصادی و اجتماعی خلیج فارس در اوایل قرن بیستم

سال انتشار: ۱۳۸۹. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: خانه تاریخ و تصویر ابریشمی
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۵۵۹ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب حاضر با بررسی تأثیر جهان در شکل‌گیری رویدادهای این خلیج آغاز می‌شود و سپس نقش هر یک از کشورهای بزرگ انگلستان، روسیه - شوروی، آلمان و فرانسه توضیح داده می‌شود و همچنین کشورهای حوزه‌ی خلیج فارس را به تفکیک بررسی می‌کند و تحولات سیاسی ایران به عنوان مهم‌ترین کشور منطقه به شکل ریز و جزئی و منسجم، به طور پیوسته طی پنجاه سال شرح داده شده است و مباحث اقتصادی، تجاری، امور مالی، گمرک، قاچاق و صنعت مربوط به کرانه‌های جنوبی و شمالی خلیج فارس در این اثر عرضه شده است و ساختارهای جمعیتی؛ آموزش، پرورش و مطبوعات بومی؛ ویژگی‌های اجتماعی؛ مسئله‌ی کشف حجاب؛ بیماری‌ها و وضعیت بهداشت عمومی؛ نقش مذهب و علما ارائه شده است.

معرفی فصول کتاب:

دیباچه

بخش اول: بررسی تحولات خلیج فارس در بستر جهان

بخش دوم: بررسی تحولات خلیج فارس در بستر منطقه (کرانه‌های جنوبی)

بخش سوم: بررسی تحولات سیاسی کرانه‌های ایرانی نشین خلیج فارس

بخش چهارم: بررسی تحولات اقتصادی با تأکید بر کرانه‌های شمالی خلیج

فارس

بخش پنجم: بررسی تحولات اجتماعی کرانه‌های ایرانی نشین خلیج فارس

سالشمار

کتابنامه

نمایه (اشخاص و مکان)

نقشه‌ها

جزیره کیش مروارید خلیج فارس

نام مولف/مترجم: ایرج افشار سیستانی

موضوع اثر: جایگاه کیش در خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۷۷. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: هیرمند

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۲۸ص. مصور(رنگی)، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

جزیره‌ی کیش با پهنه‌ای حدود ۹۱ کیلومتر مربع، در شمال خاوری خلیج فارس و در ۱۷ کیلومتری کرانه‌ی آن قرار دارد. این کتاب جزو منابع ایران شناسی است و بیشتر مورد استفاده‌ی پژوهندگان، استادان و نویسندگان است و جایگاه جغرافیایی و طبیعی کیش در خلیج فارس و همچنین درباره‌ی زمین شناسی، زلزله، خاک، آب و هوا و پوشش گیاهی، پیشینه‌ی تاریخی و آثار باستانی، جایگاه مردمان آن و نیز دین، زبان و آداب و رسوم، اقتصاد کشاورزی و بازرگانی کیش در این کتاب شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

بخش اول: نگاهی به خلیج فارس

فصل اول : جایگاه جغرافیایی، طبیعی و جایگاه استراتژیک و ژئوپولیتیک

فصل دوم : پیشینه نام خلیج فارس

بخش دوم : جزیره کیش، مروارید خلیج فارس

فصل اول : جایگاه جغرافیایی و طبیعی

فصل دوم: نام، پیشینه تاریخی و آثار باستانی

فصل سوم: جایگاه اجتماعی

فصل چهارم : اقتصاد جزیره کیش

بخش سوم: فهرست‌ها

کتیبه خارک در خلیج فارس و دیگر آثار باستانی نویافته

نام مولف/مترجم: رضا مرادی غیاث آبادی

موضوع اثر: آثار باستانی خارک

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: مهرآج

قطع کتاب: وزیری تعداد صفحات: ۱۶، ۴۸ ص.: مصور (بخشی رنگی)، عکس

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

جزیره‌ی خارک، تاق‌دیس مرجانی در خلیج فارس به طول و عرض تقریبی هشت در چهار کیلومتر است که از نظر تقسیمات کشوری تابع استان و شهرستان بوشهر است. در این کتاب ابتدا ویژگی‌های خارک شرح داده شده است و سپس به مطالعه و آوانویسی و خوانش کتیبه‌ای که به خط میخی فارسی باستان در سال ۱۳۸۶ در حین عملیات راهسازی در جزیره خارک کشف شده است پرداخته است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

جزیره‌ی خارک

سنگ نبشته خارک، گزارش خوانش کتیبه نوبافته در جزیره‌ی خارک

حرف الفبای تازه در خط میخی فارسی باستان سنگ نبشته‌ی خارک

صخره کندهای نوبافته، سمت نمای جغرافیایی و نردهای باستانی

تصاویر رنگی مربوط به متن کتاب

متن ترجمه شده به زبان انگلیسی

جزایر خرد - سیاست‌های کلان: جزایر تنب و ابوموسی در خلیج فارس

نام مولف: هوشنگ امیر احمدی، ترجمه: اسدالله امرایی
 موضوع اثر: موقعیت بین‌المللی و سیاسی جزایر تنب و ابوموسی
 سال انتشار: ۱۳۷۸. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: کتابسرای تندیس
 قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۵۶ص: نقشه، ضمیمه
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این اثر درباره‌ی اختلافات ارضی خلیج فارس با کشورهای امارات متحده عربی است. جزیره ابوموسی در وسط خلیج فارس قرار دارد و مساحت آن بیش از چهار مایل مربع است. جمعیت هفتصد تا هزار نفری آن را ایرانیان تشکیل می‌دهند. تنب بزرگ و کوچک در نزدیکی ساحل ایران واقع شده‌اند و جمعیت ثابتی در آن زندگی نمی‌کنند علاوه بر امارات متحده عربی، کشورهای غربی از جمله ایالت متحده آمریکا، بخاطر ذخایر نفتی و موقعیت جغرافیایی این جزایر، سعی در چپاول آنها دارند. در این کتاب جریان‌های سیاسی مانند ریشه تاریخی یا ظهور و گستره دولت‌های ایرانی در خلیج فارس و چگونگی شکل‌گیری شیخ‌نشین‌ها از تشکلهای قبیله‌ای تا تمامیت‌های معین سیاسی، دلایل پنهان استراتژیک و سیاست استعماری بریتانیا در دست‌اندازی به جزایر ایران مورد بررسی قرار گرفته است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

- ۱- ابعاد سیاسی - استعماری مناقشه ایران و امارات متحده عربی
- ۲- چشم اندازهای تاریخ ارضی جزایر تنب و ابوموسی
- ۳- مبنای حقوقی حاکمیت ایران بر جزیره ابوموسی
- ۴- بررسی حقوقی مالکیت جزایر تنب

اسناد

فهرست منابع

خلیج فارس از دیدگاه آمار و ارقام (فارسی - انگلیسی)

Persian Gulf in figures (English-Persian)

نام مولف/مترجم: بیژن اسدی

موضوع اثر: سیاسی و بین‌المللی

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

مرکز مطالعات خلیج فارس

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۶۷، ۶۳ ص: جدول

این کتاب دو زبانه است.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتابی که پیش رو دارید حاوی مهمترین اطلاعات و آمار و ارقام مربوط به مسائل گوناگون منطقه خلیج فارس و کشورهای همجوار آن است. این کتاب با توجه به دارا بودن اهمیت منطقه از لحاظ موقعیت و ویژه جغرافیایی، سیاسی - استراتژیک و اقتصادی که بخش قابل توجهی از موضوع‌های پژوهشی مهم جهان سیاست معاصر را به خود اختصاص داده است مورد بررسی قرار داده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول: عمومی، اجتماعی و فرهنگی

فصل دوم: نفت و انرژی

فصل سوم: اقتصاد و تجارت

فصل چهارم: نظامی، تسلیحات، جنگ ایران و عراق

کتابشناسی

جزیره‌ی خارگ در یتیم خلیج فارس

نام مولف/مترجم: جلال آل احمد

موضوع اثر: منوگرافی مولف

سال انتشار: ۱۳۶۱. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: چاپخانه سپهر

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۸۱ص.: مصور، نقشه

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این اثر گزارشی از سفر نویسنده به جزیره خارگ است که مشخصات جغرافیایی خارگ و موقعیت محلی و طبیعت آب و خاک؛ آثار باستانی؛ زندگی روزمره و آداب و رسوم؛ کار؛ زندگی، افسانه و متل و گویش مردمان آن در این کتاب شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

- به عنوان مقدمه

۱- آشنایی با خارگ

۲- چادر نشینان عهد نفت

۳- زمینه‌ی زندگی خارگیان

۴- آثار الباقیه

۵- ورق‌ی به تاریخ

۶- آخرین دیدار

۷- افسانه و روایت

۸- فرهنگ

۹- ضمائم

جغرافیای تاریخی خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: پیروز مجتهدزاده

موضوع اثر: معرفی شواهد و آثار مربوط به نام خلیج فارس در طول تاریخ

سال انتشار: ۱۳۵۴، محل انتشار: تهران، نام انتشارات: دانشگاه تهران.

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۰۲ص: مصور، نقشه- (موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران؛ ۱۴۹۲).

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این اثر علمی شامل یک سلسله سند و مدرک نوشته شده و چند نقشه تهیه شده توسط دانشمندان و جغرافیا نویسان عرب است. خلیج فارس نزد هیچ ملتی، جز برخی منابع مغرض عربی، به هیچ نامی جز «خلیج فارس» خوانده نمی شود. در سال ۱۹۵۱، سرهنگ عبدالکریم قاسم برای نخستین بار خلیج فارس را با نام جعلی خلیج عربی بکار برد ولی با وجود اسناد و مدارک موجود موفق نشد این نام را بین المللی کند.

معرفی فصول کتاب:

- _ توضیح
- _ مقدمه
- _ وجوه تباین در حدود جغرافیائی بحر فارس و خلیج فارس از دیدگاه علمای اسلامی و عرب
- _ زمینه و سابقه
- _ فرضیات جغرافیائی علمای اسلامی و عرب
- _ دریای بین‌قاره‌ای فارس در مدارک و آثار عربی
- _ گرایش ترسیم جغرافیایی از حدود دریای پارس قدیم به حدود خلیج فارس امروز
- _ وجوه تباین میان بحر فارس و خلیج فارس از نظر علمای عرب در قرن حاضر
- _ دلیل انتساب دریای جنوب ایران به سرزمین فارس از نظر علمای عرب چیست؟
- _ ختم کلام
- _ فرهنگ اسامی جای‌ها و اماکن جغرافیائی و تاریخی که در متن نام برده شد
- _ فهرست منابع
- _ پیوست‌ها
- _ آثار دیگر مولف

ژئوپولیتیک خلیج فارس: ویژگی‌های زمین‌شناسی، تاریخی و جغرافیایی

نام مولف/مترجم: علی میثمی

موضوع اثر: آشنایی با جغرافیای تاریخی و زمین‌شناسی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۹. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: بهین

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۷۹ ص. مصور، نقشه، جدول.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

مشخصات جغرافیایی و زمین‌شناسی حوزه خلیج فارس و چگونگی تشکیل منابع عظیم نفتی و گازی، تاثیر جریان‌های منطقه‌ای بر خلیج فارس و همچنین نام خلیج فارس در طول تاریخ و حضور انسان‌های اولیه در آنجا و نقشه خلیج فارس در دوران قدیم تا به امروز و جزایر و بنادر ایران در خلیج فارس در این اثر بررسی و معرفی شده‌اند. و همچنین به معرفی کشورهای کویت، الحسا، بحرین، قطر، شیخ نشین‌های هفتگانه پرداخته است. و ویژگی‌های سکونت، آب و هوایی، خاک و صنعت نفت جزیره قشم و خارک و دخالت کشورهای بیگانه در خلیج فارس در این کتاب عرضه شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

- بخش اول : ویژگی‌های زمین شناسی حوزه خلیج فارس
 - بخش دوم : اقیانوس شناسی و تحول آن در خلیج فارس
 - بخش سوم : تاریخ خلیج فارس
 - بخش چهارم : نقشه خلیج فارس
 - بخش پنجم : جزایر خلیج فارس
 - بخش ششم : بنادر ایران در خلیج فارس
 - بخش هفتم: آشنایی با امارات خلیج فارس
 - بخش هشتم: آشنایی کلی با جزیره‌ی قشم
 - بخش نهم: آشنایی کلی با جزیره‌ی خارک
 - بخش دهم: اشاراتی به دخالت کشورهای بیگانه در خلیج فارس
- منابع و مآخذ

دفاع از نام خلیج فارس

Defending the name of the Persian Gulf

نام مولف/مترجم: تحقیق و نگارش عباس مجتهدی؛ ویرایش شبنم بیدل
موضوع اثر: خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۸۳، محل انتشار: تهران، نام انتشارات: رسا
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۸۸ص: مصور، نقشه.
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

دریای بین ایران و شبه جزیره عربستان را به شکل مکتوب و مدون از سال ۲۶۰۰ سال پیش با نام دریای پارس می‌شناسند. پیشرفتگی آب در سرزمینی است که تا محور ۱۲۰۰ کیلومتر از تنگه هرمز تا اروندرود ادامه دارد. هرودت مورخ شهیر یونان باستان و رفوس تاریخ دان بزرگ رم باستان در حدود ۲۰۰۰ سال پیش در آثار تاریخی خود نام دریای پارس را استفاده کرده اند. در این اثر خلیج فارس از زمان پیدایش تا امروز و همچنین ارتباط آن با جهان و دشمنانی که سعی در نابود کردن نام خلیج فارس را دارند و راهکارهایی که برای حفظ نام خلیج فارس باید انجام داد ارائه شده است و همچنین اسناد و مدارکی هم برای اثبات نام خلیج فارس در کتاب گنج‌انده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

فصل اول: دریای پارس

فصل دوم: جهان و خلیج فارس

فصل سوم: دشمنان خلیج فارس

فصل چهارم: منصفان جهان عرب

فصل پنجم: اشتباهات عجیب

فصل ششم: چه باید کرد؟

فصل هفتم: اسناد و مدارک

فرهنگ پرندگان آبی خلیج فارس

Dictionary of Water Birds of Persian Gulf and Oman Sea

نام مؤلف/مترجم: بهروز بهروزی راد

موضوع اثر: پرندگان آبی منطقه خلیج فارس و دریای عمان

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: سازمان حفاظت محیط زیست

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۵۶. مصور(رنگی)، جدول

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب فرهنگ پرندگان آبی خلیج فارس حاوی دانستنی هایی مفید درباره حیات وحش خلیج فارس و دریای عمان است که به دو زبان فارسی و انگلیسی مشخصات، زیستگاه، غذا، جمعیت، حفاظت، تولید مثل، پراکنش آنها شرح داده شده است و نام پرندگان به زبان لاتین، انگلیسی، فرانسوی، آلمانی، سویسی، اسپانیایی، عربی، هلندی و فارسی و گونه های پرندگان با عکس رنگی نشان داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

۱. محل زیست پرندگان در خلیج فارس
۲. خانواده کشیم
۳. خانواده نوک سرخ دریایی
۴. خانواده کبوتر دریایی
۵. خانواده بومی
۶. خانواده مرغ سقا(پلیکان)
۷. خانواده دارقاز(باکلان)
۸. خانواده مارگردن
۹. خانواده حواصیل

۱۰. خانواده لک لک
۱۱. خانواده آق ناز (اکراس)
۱۲. خانواده مرغ حسینی (فلامینگو)
۱۳. خانواده اردک
۱۴. خانواده یلوه
۱۵. خانواده سلیم خرچنگ خوار
۱۶. خانواده صدف خوار
۱۷. خانواده اوست
۱۸. خانواده گلاریول
۱۹. سلیم
۲۰. خانواده آبچلیک
۲۱. خانواده چاخ لق
۲۲. خانواده کاکایی اقیانوسی (اسکوا)
۲۳. خانواده کاکایی
۲۴. خانواده پرستو دریایی

فرهنگ دریایی خلیج فارس (صید، دریا، کشتی)

The Persian Gulf marine dictionary

نام مولف/مترجم: حسین نور بخش

موضوع اثر: واژه نامه دریایی

سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: امیرکبیر

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۷۰ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این کتاب در بردارنده‌ی لغات و اصطلاحات دریایی از قبیل انواع تورها، صدف‌ها، شناورها، گونه‌های مختلف مرواریدها، ماهی‌ها، باده‌ها و توفان‌های دریایی، ستاره‌های راهنما، بندرها، سواحل، کشتیها، کارکنان کشتیهای صید ماهی، نحوه‌ی تقسیم درآمد حاصل از صید، حمل و نقل، ریشه و سبب نامگذاری بسیاری از لغات و اصطلاحات است. این اثر براساس حروف الفبا تنظیم و تلفظ درست لغات و اصطلاحات با اعراب (کسره، فتحه، ضمه) و به صورت لاتین ذکر شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

فرهنگ دریایی خلیج فارس (از الف تا ی)

واژه نامه‌ی دریایی

فهرست منابع

فهرست اعلام

زیرساختار داده‌های مکانی منطقه‌ای دریای خزر و خلیج فارس

Infrastructures of the regional spacial data of the Persian Gulf and the Caspian Sea

نام مولف/مترجم: محمد حسن نامی

موضوع اثر: آشنایی با استراتژیک و زیرساختار داده‌های مکانی خلیج فارس و دریای خزر و مدیریت آنها برای استفاده بهینه از این دو منطقه

سال انتشار: ۱۳۸۶ (چاپ دوم با اصلاحات). محل انتشار: تهران، نام انتشارات: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۰۹ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

ویژگی‌های بارزی همچون نفت، میراث فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، دفاعی و ملی مناطق دریای خزر و خلیج فارس باعث گردیده تا مناطق مزبور تحت تاثیر عوامل داخلی و خارجی گوناگونی قرار داشته باشد و با چالش‌های مختلفی از سوی کشورهای ذی نفع مواجه باشند. در این اثر با تاکید بر لزوم مدیریت حوضه‌های آبی با محوریت داده‌های مکانی، زیرساختار داده‌های مکانی منطقه‌ای مورد بحث قرار گرفته است. در اینجا سعی شده است تا اهمیت زیر ساختار داده‌های مکانی منطقه‌ای دریای خزر و خلیج فارس به منظور مدیریت بهینه و کمک به تصمیم‌گیری در جهت حل مسائل گوناگون در سطح منطقه‌ای شرح داده شود.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

فصل ۱: زیر ساختار داده‌های مکانی

فصل ۲: مرزهای آبی در دریا‌های بسته و نیمه بسته

فصل ۳: زیرساختار داده‌های مکانی منطقه‌ای

فصل ۴: سیستم اطلاعات مکانی

جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (جزیره لاوان)

The Geography of Iranian Islands in Persian Gulf (Lavan)

نام مولف/مترجم: تهیه کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
موضوع اثر: کلیاتی درباره خلیج فارس و آشنایی با مشخصات عمومی جغرافیای طبیعی، انسانی

و اقتصادی جزیره لاوان

سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: شانزده، ۲۶۷ص: مصور(رنگی)، نقشه، جدول، نمودار.
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کلیاتی درمورد خلیج فارس و موقعیت جغرافیایی، زمین شناسی، آب و هوا، خاک شناسی، پوشش گیاهی، جانوری، جمعیت و پیشینه تاریخی این جزیره و همچنین تجهیزات بندری و فرودگاهی، کشاورزی، صنعت نفت، بازرگانی، حمل و نقل و دیگر ویژگی های این منطقه به منظور بهره وری از داده های تحلیلی و آمار در این کتاب شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

پیشگفتار- کلیاتی در مورد خلیج فارس

جزیره لاوان

بخش اول: مشخصات عمومی

بخش دوم: جغرافیای طبیعی

بخش سوم: جغرافیای انسانی

بخش چهارم: جغرافیای اقتصادی

**جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان بوشهر (جزایر خارک،
خارکو، شیف، ام الکرم، جبرین، نخیلو، فارسی)**

**The Geography of Iranian Islands in Persian Gulf (Khark,
Kharku, Shif, Ommolkaram, Jabrin, Nakhilu, Farsi)**

نام مؤلف/ مترجم: تهیه کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
موضوع اثر: کلیاتی درباره خلیج فارس و جغرافیای طبیعی، انسانی و اقتصادی
جزایر خارک، خارکو، شیف، ام الکرم، جبرین، نخیلو، فارسی
سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: سازمان جغرافیایی
نیروهای مسلح
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: چهارده، ۲۹۸ص: مصور (بخشی رنگی)،
نقشه، جدول، نمودار.
محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

با مطالعه این مجموعه به یک جمع بندی کلی از اطلاعات ساختاری جزایر
خارک، خارکو، شیف، ام الکرم، جبرین، نخیلو، فارسی و دیگر جزایر خلیج فارس
دست خواهیم پیدا کرد و همچنین داده های تحلیلی و آماری از لحاظ موقعیت
جغرافیایی، توپوگرافی و ناهمواریها، زمین شناسی و آب و هوا، هیدرولوژی، منابع
آب، جانور شناسی، پوشش گیاهی، جانوری، جمعیت، مراکز موجود در جزیره به
طور جامع شرح داده شده و موقعیت جغرافیایی خلیج فارس به طور کامل بررسی
شده است.

معرفی فصول کتاب:**مقدمه**

پیشگفتار - کلیاتی در مورد خلیج فارس

جزیره‌ی خارک

بخش اول: مشخصات عمومی

بخش دوم: جغرافیای طبیعی

بخش سوم: جغرافیای انسانی

بخش چهارم: جغرافیای اقتصادی

جزیره‌ی خارکو

بخش اول: مشخصات عمومی

بخش دوم: جغرافیای طبیعی

بخش سوم: جغرافیای انسانی

بخش چهارم: جغرافیای اقتصادی

جزیره‌ی شیف

بخش اول: مشخصات عمومی

بخش دوم: جغرافیای طبیعی

بخش سوم: جغرافیای انسانی

بخش چهارم: جغرافیای اقتصادی

جزایر کوچک

بخش اول: جزایر سواحل بندر دیز

بخش دوم: جزیره هم مرز آبی با عربستان

موازنه نظامی در خلیج فارس و خاورمیانه

نام مولف/مترجم: آنتونی.آچ. کوردسمن ؛ ترجمه مرکز مطالعات نو تحقیقات دفاعی نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (ندسا)
 موضوع اثر: راهبردهای نظامی، سیاسی خلیج فارس در خاورمیانه
 سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: نشر سایه روشن.
 قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۲۸ص: جدول، نمودار.
 کتاب حاضر ترجمه کتاب : The Military Balance in the Persian Gulf and Middle East
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این مجموعه حاوی اطلاعات آماری از مجموع نیروهای نظامی، زمینی، هوایی، دریایی خلیج فارس و خاورمیانه از قبیل منابع بی ثباتی، ضعف نیروها، آمار جمعیت‌ها، نیروهای انسانی فعال، مجموع خودروهای رزمی زرهی، مجموع تانک‌های رزمی، تعداد توپ‌های خود کششی و کششی، تسلیحات توپخانه‌ای عملیاتی، سکوها، پرتاب راکت چند منظوره، هواپیماهای رزمی، هواپیماهای جنگنده، سیستم‌های پدافند، کشتیهای جنگی مجهز به انواع موشک‌های ضد کششی در منطقه و همچنین برگزیده‌ای از توسعه‌ی نیرویی در شمال و جنوب خلیج فارس و همچنین سلاح‌های کشتار جمعی در این منطقه است. در این مجموعه تعریفی از موازنه نظامی و ارزیابی چهره‌ی تغییر یافته موازنه نظامی در خاورمیانه و نظامی‌ترین منطقه جهان و همچنین موازنه‌ی نظامی در آفریقای شمالی و کشورهای عربی و اسرائیل ارائه شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

موازنه نظامی در خلیج فارس (۲۰۰۱)

- قسمت اول: مجموع نیروهای نظامی خلیج فارس
- قسمت دوم: هزینه‌های نظامی خلیج فارس
- قسمت سوم: نقل و انتقال تسلیحاتی خلیج فارس
- قسمت چهارم: آمار جمعیت‌ها و نیروهای انسانی نظامی در خلیج فارس
- قسمت پنجم: نیروهای زمینی خلیج فارس
- قسمت ششم: نیروهای هوایی خلیج فارس
- قسمت هفتم: نیروهای دریایی خلیج فارس
- قسمت هشتم: برگزیده‌ای از توسعه‌های نیرویی در شمال خلیج فارس
- قسمت نهم: تاثیر توسعه‌های نیرویی در جنوب خلیج فارس
- قسمت دهم: سلاح‌های کشتار جمعی در خلیج فارس

موازنه نظامی در خاورمیانه «الف»

- قسمت اول: موازنه نظامی در خاورمیانه چیست؟
- قسمت دوم: ارزیابی چهره تغییر یافته موازنه نظامی در خاورمیانه
- قسمت سوم: نظامی‌ترین منطقه جهان

موازنه نظامی در خاورمیانه «ب»

- قسمت چهارم: موازنه نظامی در آفریقای شمالی [کشورهایی که معمولاً در زمره خاورمیانه بزرگ به حساب می‌آیند]
- قسمت پنجم: موازنه نظامی در کشورهای عربی و اسرائیل
- قسمت ششم: سلاح‌های کشتار جمعی

نگرشی تئوریک بر خلیج فارس و مسائل آن

نام مؤلف/مترجم: نویسندگان فرهاد قاسمی، جواد صالحی.

موضوع اثر: روابط بین‌المللی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات

استراتژیک خاورمیانه.

قطع کتاب: وزیری، تعداد صفحات: ۲۰۶ ص.: مصور، نمودار.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

منطقه خلیج فارس به عنوان یکی از حوزه‌های مهم و استراتژیک جهان به شمار می‌رود. دلایل مربوط به متغیرهای ژئوپلیتیکی، ژئو اکونومیکی، موقعیت ارتباطاتی و تامین انرژی سایر مناطق باعث شده تا براهمیت این منطقه افزوده گردد و به همین دلیل پیوند محکمی بین خلیج فارس و کشورهای تابع بین‌المللی به ویژه بخش کنترلی آن وجود دارد. این منطقه در طول تاریخ شاهد بروز وقایع، آشوبها، بی‌نظمی‌ها و مداخلات متعددی بوده است. بر این اساس در این کتاب سعی شده تا ابعاد و جنبه‌های مهم این منطقه و ظرفیت و الگوهای رفتاری آن از سه بعد خرد، کلان و عنصر پیوند دهنده میان منطقه و سیستم بین‌الملل را توضیح داده شود و در نتیجه توان ظرفیت سازی و تاثیرگذاری تعیین کننده خلیج فارس را بر روندهای اقتصاد جهانی و اقتصاد غربی در روابط بین‌الملل و انرژی آشکار می‌سازد.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

طرح پژوهش

فصل اول: طرح مفهومی و تئوریک مطالعات منطقه‌ای در سیاست بین‌الملل

فصل دوم: ساخت شناسی سیستم تابعه خلیج فارس : نگرشی تئوریک بر

چارچوب سیستمی پدیده نظم

در سیستم تابعه خلیج فارس

فصل سوم: شکل‌گیری و سامان‌دهی الگوهای رفتاری در سیستم تابعه

خلیج فارس

محاكمه‌ی خلیج فارس نویسان

نام مولف/مترجم: احمد مدنی

موضوع اثر: سیر تحول خلیج فارس در طول تاریخ

سال انتشار: بی تا. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: شرکت افست «سهامی عام».

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۶۶ص. نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

بسیاری از بیگانگان درباره‌ی خلیج فارس تحقیق‌های فراوانی انجام داده و کتاب‌های گوناگونی نوشته اند. با بررسی آنچه که در گذشته نوشته شده به این نتیجه می‌رسیم که شماری از نویسندگان سیاسی بوده اند و وظایف ویژه‌ای داشته‌اند تا به اسم پژوهشگر و خاورشناس راستی و واقعیت‌ها را به گونه‌ای دیگر به مردم جهان نشان دهند در این اثر هم تنها به خلیج فارس نویسانی اعتراض شده که بساط استعمار را در جهان گسترده اند و حقایق را وارونه جلوه داده اند در میان به ظاهر محققان و پژوهشگران گذشته خلیج فارس، انگلیسی زبانان به لحاظ موقعیت ویژه‌ای که در منطقه خلیج فارس داشته اند بیشتر تلاش کرده اند تا حقیقت را پنهان نگه دارند.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

خلیج فارس نویسان

نام خلیج فارس

پاسخی دیگر

دریانوردی ایرانیان

تلاش‌های پراکنده

برداشت گام‌های علمی

دوران انحطاط

پرتو پیروزی

طوفان بر فراز هرمز

دژی تسخیر پذیر

درخششی دیگر

خلیج فارس در پهنه کارزار

تلاش پس از رکود

به سوی سقوط

داستان راهزنان دریائی

برده گری و قاچاق اسلحه

منابع، به فارسی و دیگر زبان ها

جزیره‌ی قشم و خلیج فارس

نام مولف/مترجم: حسین نوربخش

موضوع اثر: آشنایی با جزیره قشم و موقعیت آن در خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۶۹. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: امیرکبیر

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۵۶۳ص. مصور، عکس (رنگی)، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

جزیره‌ی قشم بزرگترین و پهناورترین جزیره‌ی دریای پارس است نام این جزیره از دیرباز به صورت ابر کاوان، ابر طافان، برکوان، برگوان، جزیره لافست و... در متون قدیم یافت می‌شود. نزدیکی این جزیره با جزایر هرمز و کیش باعث شده است که در اغلب ماجراهای سیاسی و نظامی و حوادث بزرگ اجتماعی و اقتصادی حضور داشته باشد. پرتغالی‌ها در طول تسلط ستمگرانه خود بر سواحل خلیج فارس دائماً بر جزیره قشم دست اندازی می‌کردند. جزیره‌ی قشم دارای روستاهای زیاد، آب شیرین، اراضی زراعتی، نخلستان‌های بارور، معادن نمک فراوان و معدن گل سرخ، فرآورده‌های دریایی و معدنی است و از نظر ارتباطات بازرگانی یکی از ارزشمندترین و پرسابقه ترین جزیره‌ی دریای پارس است. زبان مردم بومی این جزیره آمیخته از زبان فارسی، بلوچی، لهجه‌ای کمزاری و لهجه قدیم جرونی است در این کتاب ارتباط بین جزیره قشم و خلیج فارس به طور کامل شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

پیشگفتار نویسنده

۱. موقعیت جغرافیایی
۲. وضع طبیعی
۳. آب و هوا
۴. وضعیت آب جزیره
۵. پوشش گیاهی و درختان
۶. حیوانات و پرندگان
۷. حوادث طبیعی و پیش بینی نشده
۸. بنادر، لنگرگاهها و پناهگاهها
۹. نامهای جزیره
۱۰. حوادث و رویدادهای تاریخی
۱۱. جزیره قشم در تقسیمات کشوری
۱۲. سربندر (مرکز جزیره)
۱۳. جمعیت
۱۴. دین و مذهب اهالی
۱۵. مساجد و زیارتگاهها
۱۶. نام علما و بزرگان
۱۷. زبان، لهجه و لغات
۱۸. سازمانها و تاسیسات
۱۹. آموزش و پرورش
۲۰. بهداشت و درمان
۲۱. آثار تاریخی
۲۲. جاذبههای توریستی

- ۲۳. راههای ارتباطی
- ۲۴. برق جزیره
- ۲۵. صنایع دستی
- ۲۶. کارگاههای نساجی و لنج سازی
- ۲۷. صید ماهی، میگو و مروارید
- ۲۸. آداب و رسوم و شیوهی زندگی
- ۲۹. غذاها، خوراکیها و نانها
- ۳۰. ضرب المثلها و اعتقادات
- ۳۱. کشاورزی
- ۳۲. معادن
- ۳۳. اوزان و مقیاسها
- ۳۴. سیمای اقتصادی جزیره
- ۳۵. بندرآزاد
- ۳۶. گورستانها
- ۳۷. واژه‌های محلی لنج و کشتی
- ۳۸. فرهنگ لغات
- ۳۹. فهرستها

جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (جزیره سیری)

The Geography of Iranian Islands in Persian Gulf (Siri)

نام مولف/مترجم: تهیه کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
موضوع اثر: کلیاتی درباره خلیج فارس و جغرافیای طبیعی، انسانی و اقتصادی جزیره سیری
سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۲۶ص: مصور(رنگی)، نقشه، جدول، نمودار.
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

خلیج فارس به عنوان یک حوزه‌ی شناخته شده‌ی جغرافیایی در جهان است و با توجه به تحولات جاری و متاثر از شرایط نوین جهان در سیاست بین‌المللی اهمیت بسزایی دارد. در مجموعه‌ی حاضر درباره مشخصات عمومی و موقعیت جغرافیایی، توپوگرافی، زمین شناسی، آب و هوا، منابع آب، خاکشناسی، پوشش گیاهی و جانوری، جمعیت، تاسیسات زیر بنایی، منابع بازرگانی، کشاورزی، دامداری و نفت خام جزیره‌ی سیری اطلاعاتی جامعی داده شده است و همچنین جدول ها، نمودار و عکس هایی نیز برای شناخت بهتر این منطقه در این کتاب گنجانده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیش گفتار

کلیاتی در مورد خلیج فارس

جزیره سیری

بخش اول: مشخصات عمومی

بخش دوم: جغرافیای طبیعی

بخش سوم: جغرافیای انسانی

بخش چهارم: جغرافیای اقتصادی

نام خلیج فارس در طول تاریخ

نام مولف/مترجم: تحقیق و تعلیق محمد جواد مشکور
 موضوع اثر: ریشه‌های استعمال نامگذاری خلیج فارس بوسیله یونانیان و رومیها
 سال انتشار: [۱۳۵۵]، محل انتشار: [تهران]، نام انتشارات: [وزارت اطلاعات و جهانگردی، اداره کل انتشارات].
 قطع کتاب: وزیری. صفحات: ۶۷ص: مصور(بخشی رنگی).
 کتاب دو زبانه است.
 عنوان به عربی: الخلیج الفارسی و اسمه عبر التاريخ
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

خلیج فارس دریای کم عمقی است که در حاشیه‌ی غربی اقیانوس هند واقع شده و بین شبه جزیره عربستان و جنوب غربی کشور ایران قرار دارد. آسوریان این دریا را در کتیبه‌های خود به نام نارمرتوکه به معنی رود تلخ است یاد کرده اند و این قدیمی‌ترین نامی است که از خلیج فارس در دوره‌ی قبل از اسلام به جای مانده است. در کتب جغرافیایی و تاریخی دوره‌ی اسلامی از این خلیج بااسامی بحر فارس یا البحر الفارسی یا الخلیج الفارس یا خلیج فارس یاد کرده اند. نام خلیج فارس از دوهزارو پانصد سال پیش خلیج پارس یا بحر پارس نام داشته است و خلیج عربی قبل از این تاریخ به بحر احمر اطلاق می‌شد. ریشه‌های علمی نامگذاری خلیج فارس بوسیله‌ی یونانیان و رومیها و سپس استعمال آن بوسیله‌ی جغرافی دانان و مورخان عرب، اسلام و جهان درهمه‌ی زبانهای زنده‌ی دنیا از آغاز تا امروز در این کتاب شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

۱. اوضاع طبیعی
۲. نام خلیج فارس در پیش از اسلام
۳. نام خلیج فارس در دوره اسلامی
۴. انجام سخن
۵. رؤس مطالب متن عربی
۶. اسم الخلیج الفارسی قبل الاسلام
۷. اسم الخلیج الفارسی فی العهد الاسلامی
۸. نتیجه
۹. أرجوزه بر العرب و العجم فی خلیج فارس للملاح العربی احمد بن ماجد النجدی

سیاست امنیتی آمریکا در خلیج فارس

نام مولف / مترجم: امیر اسدیان

موضوع اثر: سیاست آمریکا برای حفظ و تثبیت جایگاه خود در خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۱۶ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

ذخایر نفتی موجود در این منطقه و نیاز کشورهای صنعتی به آن علت اصلی اهمیت این منطقه برای قدرتهای بزرگ به ویژه آمریکا است. خلیج فارس از لحاظ اقتصادی و ژئوپلیتیکی نیز جایگاه ویژه‌ای برای کشورهای قدرتمند دارد. در دوران جنگ سرد، خلیج فارس نیز مانند دیگر مناطق جهان سوم زیر سلطه‌ی آمریکا و شوروی (سابق) قرار داشت. آمریکا برای حفظ موقعیت خود در این منطقه از شیوه حفظ منافع ملی استفاده کرد. در این اثر به بررسی تاریخی، اهداف و فراز و نشیب استراتژی‌ها و سیاست‌های امنیتی آمریکا در خلیج فارس پرداخته است و به طور تفصیلی ابعاد مختلف سیاست آمریکا که کنترل، تضعیف و تهدید جمهوری اسلامی ایران و عراق بوده است را بررسی و تبیین کرده است. همچنین روند تحولات و سازوکارهای این استراتژی شرح داده شده و پیامدها و نتایج آن تحلیل گردیده است.

معرفی فصول کتاب:

سخن ناشر

مقدمه

فصل اول: مروری بر سیاست امنیتی آمریکا در خلیج فارس تا پایان جنگ سرد

گفتار اول: چارچوب سیاست امنیتی آمریکا

گفتار دوم: علایق و اهداف آمریکا در خلیج فارس

گفتار سوم: موانع و شرایط بازدارنده‌ی منافع آمریکا در خلیج فارس

فصل دوم: پایان جنگ سرد و تاثیر آن بر سیاستهای جهانی و منطقه‌ای آمریکا

گفتار اول: نظم نوین جهانی

گفتار دوم: سیستم امنیت تک قطبی آمریکا در خلیج فارس

فصل سوم: پایان سیاست موازنه منطقه‌ای ایران و عراق

گفتار اول: انقلاب اسلامی ایران و توازن قدرت در خلیج فارس

گفتار دوم: توازن قوا؛ استراتژی منطقه‌ای آمریکا در خلیج فارس

فصل چهارم: سیاست مهار دوگانه در تئوری و عمل...

گفتار اول: شناخت سیاست مهار دوگانه

گفتار دوم: سیاست مهار ایران

گفتار سوم: مهار عراق

خلیج فارس

نام مولف/مترجم: سرآرنولد ویلسن؛ ترجمه محمد سعیدی
 موضوع اثر: تغییر و تحولات خلیج فارس در طول تاریخ
 سال انتشار: ۱۳۶۶. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
 قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۳۳ ص.
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

خلیج فارس همواره محل مبادله‌ی کالا و تجارت میان شرق و غرب است و بر همین اساس صحنه‌ی رقابت و منازعات گسترده بوده است ابتدا سیاحان پرتغالی، سپس کمپانیها و کشورهای هلند، انگلیس و فرانسه در قرن هفدهم و هجدهم یکی پس از دیگری به غلبه و تهاجم و گاه به بهانه تجارت سعی در حفظ منافع خود در این منطقه می‌کردند تا تسلط سیاسی خویش را در این منطقه حفظ کنند بدین منظور گاهی با اعمالی ظاهر فریبانه خود را نوع دوست و طرفدار مردم معرفی می‌کردند و در عین بهره‌کشی از مردم، علم مبارزه با برده‌داری را برافراشتند و رسم برده‌داری را منسوخ اعلام کردند. در صورتی که دیگر در آن زمان بهره‌کشی مرسوم نبود و با رشد صنایع در اروپا نیاز آنها به انرژی و نفت خلیج فارس بیشتر می‌شد آنها برای حفظ خود در این منطقه میان کشورهای منطقه اختلاف ایجاد کردند تا تسلط خود را به این منطقه بیشتر کنند در این کتاب وقایع مهم خلیج فارس در طول تاریخ به طور کامل شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

۱. انسان اولیه در خلیج فارس و عمان

۲. خلیج فارس در قدیمترین ازمه‌ی تاریخی

۳. نویسندگان قدیم

۴. قرون وسطی: عراق- خوزستان - فارس - کرمان و مکران

۵. قرون وسطی: عمان و بحرین

۶. سیرف - کیش - هرمز

۷. ورود پرتغالیها

۸. رقابت انگلیسها و پرتغالیها

۹. اخراج پرتغالیها

۱۰. هلندیها

۱۱. قرن هیجدهم: توسعه‌ی نفوذ انگلیس

۱۲. دزدان دریائی

۱۳. تجارت برده

۱۴. توسعه‌ی امارت نشینهای عرب

۱۵. خلیج فارس در سیاست بین‌المللی

فهرست اعلام

جنگ در خلیج فارس از دیدگاه: کمیته روابط خارجی سنای آمریکا

نام مولف/مترجم/تهیه کننده: روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
موضوع اثر: بررسی موقعیت نظامی، سیاسی و اقتصادی خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۵۷، محل انتشار: تهران، نام انتشارات: روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۷۴ص.
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

وجود بزرگترین منابع نفت و گاز در منطقه خلیج فارس و اهمیت تنگه هرمز به عنوان منطقه نفت خیز و صدور آن به جهان سرمایه داری و وابستگی شدید صنایع غرب به خصوص کشورهای اروپایی و ژاپن به این ماده‌ی حیاتی و استقرار نظامی مبتنی بر اسلام و وجود مسلمانان زجر کشیده در این منطقه باعث شده است تا استکبار جهانی بخصوص آمریکا از همان پیروزی انقلاب اسلامی در صدد ضربه زدن به انقلاب و اسلام و تقویت کشورهای مرتجع منطقه باشد. پس از سقوط رژیم پهلوی و پیروزی مکرر رزمندگان اسلام در جنگ عراق و ایران باعث شد که رژیم بعثی صدام برای حفظ خود در منطقه به روشهای غیر انسانی متوسل شده و نفتکشها و کشتیهای باربری ایران را مورد هدف قرار داد تا بدین طریق جمهوری اسلامی را تحت فشار اقتصادی قرار دهد و از سوی دیگر باعث نا امنی در منطقه شده و جنگ را بین المللی کند در برابر همه‌ی نابرابری و ستمها، ایران اعلام کرد که در شرایط ضروری تنگه هرمز را خواهد بست این باعث گردید که استکبار جهانی حیات خود را در خطر ببیند و خود را در مقابل این خطر تجهیز کند. این کتاب ترجمه کامل گزارش رسمی دو هیئت به سرپرستی چارلز اچ است که به مناطق بحرین، عراق، رژیم صهیونیستی اسرائیل، کویت، عمان، عربستان سعودی، سوریه، امارت متحده عربی و نیروی دریایی مستقر در خلیج فارس و اقیانوس هند فرستاده شده بودند تا نتایج نظامی، سیاسی و اقتصادی اوضاع منطقه را بررسی و مورد ارزیابی قرار دهند و نتایج این سفر را در گزارشی رسمی تنظیم و به کنگره ارائه نمایند.

معرفی فصول

خلاصه‌ای از گزارش

فصل اول: سابقه تاریخی

فصل دوم: سیاست ایالات متحده در خلیج فارس

فصل سوم: موقعیت نظامی

فصل چهارم: دورنماهای سیاسی

فصل پنجم: ارزیابی انرژی

عوامل تاثیر گذار خارجی در خلیج فارس

نام مولف/مترجم: محمد علی امامی

موضوع اثر: موقعیت بین‌المللی ایران در منطقه

سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۹۶ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

موقعیت جغرافیایی و اقتصادی و به ویژه ذخایر نفتی خلیج فارس از دیر باز مورد توجه کشورهای قدرتمند و استعمارگر جهانی بوده است. استعمارگران اروپایی برای کسب منافع مادی و نفوذ در سرزمین‌های شرقی به ویژه هند سعی می‌کردند به منطقه خلیج فارس تسلط یابند قبل از شروع دوران استعمار اروپایی این منطقه یک حلقه‌ی ارتباطی میان آسیا، اروپا و آفریقا بود که حمل ابریشم، ادویه و سایر کالاهای مورد نیاز اروپائیان از این حوزه صورت می‌گرفت حضور انگلیس در خلیج فارس باعث شد که خلیج فارس میدان رقابت بین بریتانیا و سایر استعمارگران باشد انگلیس برای حفظ موقعیت خود در این منطقه تمام نواحی و نقاط مجاور این منطقه، از قبیل: عربستان و امارت‌های عرب را با هم متحد ساخت. با شروع جنگ جهانی اول و فروپاشی امپراتوری‌های روسیه، آلمان و عثمانی خیال انگلستان از رقابتی خود برای تسلط به این منطقه آسوده شد. بعدها آمریکا توانست امتیاز نفتی در این منطقه به دست آورد و با ایجاد تنش‌هایی در این حوزه به هدف خود که دست یافتن به ثروت عظیم و ملی منطقه یعنی نفت دست یابد.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بخش اول - قدرتهای تاثیرگذار در خلیج فارس

فصل اول - انگلیس و خلیج فارس

فصل دوم - ایالات متحده و خلیج فارس در عصر دوقطبی

فصل سوم - ایالات متحده و دوره کشمکشها در خلیج فارس

بخش دوم - قدرتهای با نفوذ در خلیج فارس

فصل اول - مساله حضور اروپا در خلیج فارس

فصل دوم - جایگاه اوراسیا و آسیا در خلیج فارس

فصل سوم - نقش بازیگران پیرامونی منطقه خلیج فارس

بخش سوم - پدیدههای نوین منطقهای و جهانی در خلیج فارس

فصل اول - چشم انداز چالشهای منطقهای

فصل دوم - اسطورههای جدید جهانی در خلیج فارس

**جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان: بخش کیش
(جزایر کیش و هندورابی).**

The Geography of Iranian Islands in Persian Gulf

(Kish, Hendurabi)

نام مولف/مترجم: تهیه کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
موضوع اثر: کلیاتی درباره خلیج فارس و جغرافیای طبیعی، انسانی و اقتصادی
جزیره‌های کیش و هندورابی
سال انتشار: ۱۳۸۳. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: بیست، ۳۱۲ ص: مصور (رنگی)، نقشه،
جدول، نمودار.
محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این اثر کلیاتی درباره‌ی خلیج فارس و همچنین موقعیت جغرافیایی و تقسیمات کشوری، توپوگرافی، زمین شناسی، تکتونیک و لرزه خیزی، ژئومورفولوژی، آب و هوا، هیدرولوژی، پوشش گیاهی، حیات جانوری، و دیگر ویژگیهای جزایر شیدور، فارور، فارورگان همراه با جدول نمودار و عکس با دید اطلاعاتی و آماری به طور کامل شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

پیشگفتار - کلیاتی در مورد خلیج فارس

جزیره‌ی کیش

بخش اول: مشخصات عمومی

بخش دوم: جغرافیای طبیعی
بخش سوم : جغرافیای انسانی
بخش چهارم : جغرافیای اقتصادی

جزیره هندورابی

بخش اول: مشخصات عمومی
بخش دوم: جغرافیای طبیعی
بخش سوم : جغرافیای انسانی
بخش چهارم : جغرافیای اقتصادی

پیش درآمدی بر تاریخ پزشکی خلیج فارس

Introduction to the Persian Gulf medical history

نام مولف / مترجم: ایرج نبی پور

موضوع اثر: تاریخچه پزشکی در خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: بوشهر، تهران، نام انتشارات: انتشارات علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر با همکاری دانشگاه علوم پزشکی تهران، مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی و مرکز تحقیقات غدد درون ریز و متابولیسم

قطع کتاب: بیاضی، تعداد صفحات: ۱۱۷ص: مصور، نقشه، جدول

محل نگهداری اثر: / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

دریای خلیج فارس بیش از سایر دریاها مورد توجه تاریخ و جغرافیا نویسان، اقتصاددانان و سیاستمداران قرار گرفته است. سرگذشت حوادث خلیج فارس به قدیمی ترین دوران تاریخ بشر می رسد و فن پزشکی حتی در دوران پیش از تاریخ نیز وجود داشته است ولی منابع چاپی و مکتوب درباره ی تاریخچه پزشکی در خلیج فارس کم است که در این اثر سعی شده است که شکل گیری مکاتب گوناگون پزشکی، نفوذ اندیشه های طبی، تغییر روش های پزشکی و چگونگی گذار به مدرنیته را در ایران شرح داده شود. در این کتاب کاوش های انجام شده در مناطق باستانی منطقه خلیج فارس، اطلاعاتی در زمینه آثار باستانی، ارتباطات بازرگانی با کشورهای همجوار، مجسمه های کشف شده در این مناطق، اجساد بدست آمده از شخصیت های مهم ایران، کتاب های نوشته شده در این زمینه، دریانوردی، آئین و مراسم رفع بیماری، حضور کشورهای بیگانه در این سرزمین و نفوذ طب نوین در خلیج فارس و ایران و شخصیت مهم در رشته طب در دوران عیلامی، هخامنشیان، اشکانیان، ساسانیان و همچنین در دوره نفوذ اسلام به ایران، صفویه تا قاجاریه و در دوره ی قاجاریه توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

دوران علیام

هخامنشیان

اشکانیان

ساسانیان

تمدن اسلامی

صفویه تا قاجاریه

قاجاریه

منابع

سخت پوستان ایران

Crustaceans of Iran

نام مولف / مترجم: حسن محمدیان

موضوع اثر: سخت پوستان

سال انتشار: ۱۳۸۲، محل انتشار: تهران. نام انتشارات: شبیره

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۲۴ ص. مصور.

عنوان روی جلد: سخت پوستان ایران: گزارش پراکندگی ۵۰۰ گونه از سخت پوستان در فلات ایران، خلیج فارس و دریای عمان و دریای مازندران به همراه معرفی انواع میگو، خرچنگ و سخت پوستان ذره بینی آبهای داخلی و دریایی محل نگهداری اثر: / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

سخت پوستان گروهی از بی مهرگان هستند که از نظر تغذیه ماهیان در سیستم‌های آبی از اهمیت اقتصادی بالایی برخوردارند و برای حفظ تعادل در محیط زیست ضروری هستند. این کتاب نتیجه تحقیق و گزارش درباره‌ی سخت پوستان ایران است که هدف عمده آن معرفی گروه‌های مهم سخت پوستان، تعداد اعضاء، اسامی علمی و نحوه پراکندگی هر کدام در آبهای داخلی و خشکی‌های فلات ایران، دریای عمان، سواحل خلیج فارس و دریای مازندران است.

تمامی انواع سخت پوستان خشکی، دریاچه ها، چشمه ها، برکه ها، استخرها، جویبارهای کوهستانی و گونه‌های دریایی در مجموع در یکی از گروه‌های عالی (با اندازه‌های درشت) و یا گروه‌های ریزتر ذره بینی (پاروپایان، آبشش پایان و صدف داران) قرار می‌گیرند که در این اثر شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

مشخصات عمومی

طبقه بندی

سخت پوستان فلات ایران

سخت پوستان خلیج فارس و دریای عمان

سخت پوستان دریای مازندران

فهرست الفبایی گونه‌ها

فهرست منابع

مجموعه‌ی مقالات پنجمین سمینار خلیج فارس: ۲۹-۲۸ آذرماه ۱۳۷۳

نام مولف/ مترجم: مرکز مطالعات خلیج فارس
 موضوع اثر: مقاله‌ها و خطابه‌ها درباره‌ی خلیج فارس
 سال انتشار: ۱۳۷۴، محل انتشار: تهران. نام انتشارات: موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه
 قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۹۳ ص. نقشه، جدول، نمودار.
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب فوق‌گزیده مقالاتی است که در سمینار خلیج فارس سال ۱۳۷۳ ارائه شده و یا به دبیرخانه سمینار رسیده و به علت فرصت کم مجالی جهت ارائه در جلسات نیافته است. در این کتاب سخنرانیهای مقام محترم ریاست جمهوری وقت، وزیر امور خارجه، معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و معاون وزارت امور خارجه در کشورهای عربی و آفریقایی و سرپرست مرکز مطالعات خلیج فارس آمده است. همچنین مقالاتی درباره‌ی ثبات سیاسی، امنیت خلیج فارس در دوران پس از جنگ، همکاری خلیج فارس و دریای عمان، ایران در وضعیت جدید ژئوپلیتیک خلیج فارس، علم و تکنولوژی در این منطقه، حفاظت از محیط زیست و اکوسیستم، دیدگاههای وزارت نفت و دورنمای همکاریهای کشور حوزه خلیج فارس و بحرین آب، روابط ایران و کشورهای خلیج فارس، صلح اعراب و اسرائیل و شناخت خلیج فارس توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

فصل اول- سخنرانیهای افتتاحیه

فصل دوم - همکاری و امنیت خلیج فارس

فصل سوم - محیط زیست

فصل چهارم- نفت و گاز

فصل پنجم- آب

فصل ششم- سایر مقالات

امنیت و خلیج فارس: تهدیدها و راهبردها

نام مؤلف/مترجم: عباس نیک ضمیر، احسان اله حجتی

موضوع اثر: امنیت ملی و جنبه‌های استراتژیکی

سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: پرسمان

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ح، ۲۹۱ص. جدول.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

خلیج فارس به عنوان منطقه‌ای "ژئوپلیتیک" از ابعاد گوناگونی، حائز اهمیت است. از نظر منابع نفتی و غیر نفتی از جایگاه خاصی برخوردار می‌باشد. آبزیان این منطقه اعم از ماهیها، صدف و مروارید از منابع پردرآمد این منطقه هستند. علاوه بر این‌ها خلیج فارس و تنگه هرمز یکی از مهمترین گذرگاه‌های آبی جهان است که روزانه چندین میلیون بشکه نفت از آن صادر و از تنگه هرمز عبور می‌کند. که در کتاب فوق ابتدا نام خلیج فارس و قدمت و اصالت آن بررسی شده و سپس اهمیت خلیج فارس و موقعیت حقوقی آن به عنوان دریای نیمه بسته توضیح داده شده است. مقوله‌ی کلی امنیت، تعاریف و ویژگی‌های آن، استراتژی تامین امنیت و اهداف امنیتی کشورها و عوامل تهدید کننده امنیت و دیدگاه‌های کشورهای گوناگون در مورد امنیت خلیج فارس نظیر کشورهای خارج از منطقه، همجوار منطقه و کشورهای منطقه به ویژه طرح امنیتی آمریکا برای خلیج فارس، دکترین امنیت دسته جمعی و همگرایی و همبستگی منطقه‌ای، نقش و اهمیت ایران در امنیت خلیج فارس و چالشها و فرصتها در این منطقه در این اثر شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول: کلیات

فصل دوم: امنیت و ویژگی‌های آن

فصل سوم: امنیت خلیج فارس، دیدگاه‌ها و موانع آن

فصل چهارم: امنیت دسته جمعی

فصل پنجم: جمهوری اسلامی ایران در جستجوی امنیت منطقه

نتیجه گیری

بحرین و خلیج فارس

نام مولف/مترجم: جفری نوگت و تئودور توماس؛ ترجمه همایون الهی
موضوع اثر: شرح موقعیت تاریخی و اجتماعی بحرین در منطقه
سال انتشار: ۱۳۶۹. محل انتشار: [تهران]، نام انتشارات: قومس
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۷۳ص.::جدول، شکل.
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این کتاب به معرفی بحرین در زمان گذشته و حال پرداخته و موقعیت جغرافیایی آن را در منطقه خلیج فارس مشخص کرده و پیشرفت و توسعه هایی که در زمینه صنعت مروارید داشته را بیان کرده است و جایگاه تاریخی بحرین و مهاجرت به شهر، رشد جمعیت، آموزش پرورش و راهکارهایی که برای زندگی بهتر و بهداشت و تغذیه و تغییراتی که در سنتهای خانوادگی بوجود آمده را شرح داده است. همچنین در این اثر دگرگونی هایی که در مشاغل و ساخت صنعتی بحرین رخ داده توضیح داده شده و موقعیت اجتماعی زنان و مقام آنان در خانواده و جامعه مشخص شده است. و نیز سرمایه ملی در این کشور با تاکید بر اختصاص درآمدهای نفتی در گذشته، حال و آیند بر هزینه های نفتی ارزیابی و پیشنهادهایی نیز در این زمینه شده است. در کتاب فوق نیازهای آبی این کشور و آبهای زیر زمینی و غیر طبیعی و منابع جدید آب و کیفیت و قیمت آن مورد بررسی قرار گرفته و صنایعی همچون آلومینیم، کشتی سازی، صنایع پتروشیمی و مراکز مالی مانند ساختار مالی و بانکداری و موقعیت آن در ساحل خلیج فارس و همچنین تاثیر سنگاپور در توسعه بخش خدمات و صنایع مالی و تجاری و محیط زیست این کشور و همکاری هایی که در اقتصاد کشورهای عربی رخ داده توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول: مقدمه

فصل دوم :

موقعیت جغرافیایی

تقلا برای توسعه

فصل سوم : صنعت صید مروارید بحرین، گذشته چگونه بود و چرا چنین بود؟

فصل چهارم: بعضی از تغییرات اجتماعی و نوسازی در بحرین

فصل پنجم: دگرگونی نقش زنان در بحرین

فصل ششم: مقام زن در بحرین: ملاحظات اجتماعی و فرهنگی

فصل هفتم: هزینه عمومی: سرمایه ملی در بحرین از ۱۹۳۵ تا ۱۹۸۱ با تأکید خاص

بر تخصیص درآمدهای نفتی در گذشته، حال و آینده

فصل هشتم: بحرین و منابع آبی آن

فصل نهم: ارزیابی صنایع اصلی بحرین و دورنمای آینده آن

فصل دهم: مراکز مالی و آینده آن

فصل یازدهم: سنگاپور الگوی توسعه بحرین

فصل دوازدهم: بحرین و شورای همکاری خلیج فارس: درسهایی درباره‌ی همکاری

اقتصادی کشورهای عربی

خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: اقبال یغمائی

موضوع اثر: خلیج فارس در طول تاریخ

سال انتشار: ۱۳۵۲. محل انتشار: تهران، نام انتشارات: اداره کل نگارش و وزارت فرهنگ هنر

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۴۹ ص. مصور، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این کتاب چگونگی پیدایش خلیج فارس و کشورهای اطراف آن توضیح داده شده و قدیمی ترین نام این خلیج و حکومت هایی که این نام را به کار می بردند و آثار و منابعی که نام خلیج همیشه فارس در آن به کار برده شده آمده است. وقایع تلخ و شیرینی که در منطقه خلیج فارس در طول حکومت فرمانروایان هخامنشی، مقدونی، پارتها، ساسانیان، صفویان، زندیه، افشاریه، قاجاریه و پهلوی روی داده و استعمارگری هایی که توسط دولت های پرتغالی، روسی و انگلیسی بر این منطقه روا داشته شده است را ذکر کرده است. در کتاب حاضر جزایر، بنادر، شهرها و آثار باستانی و صنعت و منابع درآمدی و ضرب المثل ها و قصه گویی آنها مانند نفت، مروارید و کانیه در مناطقی مانند جزیره هرمز، لارک، قشم، هنگام، ابوموسی، تنب ها، سیری، کیش، هندرابی، لاوان، خارک و در شهرها و بندرهایی مانند خرمشهر، آبادان، شاهرور، ماه شهر، دیلم، بوشهر، بندر کنگان، طاهری، عسلویه، بندر عباس و... بیان کرده است. ویژگیها و موقعیت جغرافیایی سرزمینهای ساحل جنوبی خلیج فارس نظیر کویت، بحرین، قطر، ابوظبی و شیخ نشینهای دبئی، شارجه، عجمان، ام القوین، راس الخیمه، فجیره نیز در این کتاب شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول: پیدایی - تولد دریای فارس

فصل دوم: دریای پارس، نامی جاویدان

فصل سوم: درخشش تاریخ در پهنه‌ی افق دریای فارس

فصل چهارم: دانه‌های الماس بر آبهای فیروزه فام خلیج فارس

فصل پنجم: پاره‌های پیروزه بر کنار ه‌های شمالی

فصل ششم: کانها و گنجینه‌ها - طلای سیاه فگرانیهاتر از مروارید تابناک

فصل هفتم: برکرانه‌های جنوبی خلیج فارس

فصل هشتم: بازرگانی، صید مروارید و ماهی درخلیج فارس

فصل نهم: قصه‌ها و ترانه‌ها

توضیحات و استدراکات

برخی مآخذ و منابع این کتاب

خلیج فارس و مسایل آن

نام مولف/مترجم: همایون الهی

موضوع اثر: تاریخ و اوضاع اقتصادی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل انتشارات: تهران. نام انتشارات: شرکت آموزشی فرهنگی و انتشاراتی اندیشه، قومن

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۵۰ ص. جدول، نمودار.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

خلیج فارس و کشورهای حاشیه آن در طول تاریخ از اهمیت زیادی برخوردار بوده و امروز نیز یکی از مهمترین مناطق اقتصادی و سیاسی جهان را تشکیل می‌دهند. در کتاب فوق، اهمیت وضعیت جغرافیایی و سابقه تاریخی خلیج فارس و حضور آن در صحنه بین‌الملل ذکر شده و همچنین وضعیت اقتصادی، بهداشتی این منطقه در طول سلطه گری‌ها و هجوم کشورهایمانند پرتغالیها، هلندیها، فرانسه، انگلستان، روسیه، آلمان، بلژیک شرح داده شده است و موقعیت جغرافیایی خلیج فارس و اهمیت آن در جنگ جهانی اول، جنگ جهانی دوم و بعد جنگ جهانی دوم و تحولاتی که در این منطقه و کشورهای اطراف آن بعد از جنگ رخ داده آمده است و همچنین تاثیر مثبت منفی وجود نفت در این منطقه و شورای همکاری خلیج فارس و نیز حضور ابرقدرتهایی مانند ایالت متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی در خلیج فارس بیان شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

قسمت اول: خلیج فارس در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران

قسمت دوم: تحولات در خلیج فارس

قسمت سوم: ابر قدرتها در خلیج فارس

فهرست منابع فارسی

فهرست منابع غیر فارسی

خلیج فارس و کشورهای جنوبی آن: پژوهش در زمینه‌ی شناخت امارات عربی متحده، بحرین، عراق، عربستان، عمان، قطر، کویت

نام مؤلف/مترجم: ایرج افشار (سیستانی)

موضوع اثر: جغرافیای تاریخی، سیاسی، نظامی، اقتصادی و طبیعی خلیج فارس و کشورهای جنوبی آن

سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: مرکز نشر و تحقیقات قلم آشنا

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۷۷ص. مصور، نقشه،

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این اثر چگونگی پیدایش خلیج فارس، موقعیت زمین شناسی، جایگاه جغرافیایی، رودهای جاری در این منطقه، آب و هوا و منابع طبیعی و بندرها و جزیره‌های این مناطق ذکر شده است و همچنین جایگاه ژئوپلیتیک، استراتژیک و نظامی این منطقه و نام خلیج فارس پیش از اسلام، پس از اسلام و پیدایش نام جعلی خلیج عربی و اسناد حقوقی خلیج فارس و حضور سازمان ملل در این منطقه و پیشینه تاریخی خلیج فارس در دوره‌های پیش از اسلام، پس از اسلام، دیلمیان، سلجوقیان، اتابکان فارس، تیموریان، صفوی، افشار، زند و قاجار و نیز ساختار اجتماعی، سیاسی، امنیتی و اقتصادی این منطقه بیان شده است. جایگاه جغرافیایی، طبیعی، سیاسی، تاریخی و نام آنها، پیش از اسلام پس از اسلام، نژاد، زبان، دین، جمعیت، آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، و شیخ نشینهای آن و اقتصاد (کشاورزی، دامداری، شیلات و بازرگانی)، آب و هوا و منابع طبیعی کشورهایمانند امارات عربی متحده، بحرین، عراق، عربستان، عمان، قطر، کویت در این کتاب توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

آوانگاری

بخش اول - نگاهی به خلیج فارس

فصل اول: جغرافیای طبیعی خلیج فارس

فصل دوم : جایگاه ژئوپولیتیک و استراتژیک و نظامی خلیج فارس

فصل سوم : نام خلیج فارس

فصل چهارم: پیشینه‌ی تاریخی خلیج فارس

فصل پنجم: ساختار اجتماعی سیاسی و اقتصادی خلیج فارس

بخش دوم- نگاهی به امارات عربی متحده

فصل اول: ساختار جغرافیایی، طبیعی، سیاسی و تاریخی

فصل دوم : ساختار اجتماعی، تقسیمات سیاسی و اقتصادی

بخش سوم- نگاهی به بحرین

فصل اول: ساختار جغرافیایی، طبیعی، سیاسی و تاریخی

فصل دوم : ساختار اجتماعی، تقسیمات سیاسی و اقتصاد

بخش چهارم- نگاهی به عراق

فصل اول: ساختار جغرافیایی، طبیعی، سیاسی و تاریخی

فصل دوم : ساختار اجتماعی، تقسیمات سیاسی و اقتصاد

بخش پنجم- نگاهی به عربستان

فصل اول: ساختار جغرافیایی، طبیعی، سیاسی و تاریخی

فصل دوم : ساختار اجتماعی، تقسیمات سیاسی و اقتصاد

بخش ششم- نگاهی به سلطان نشین عمان

فصل اول: ساختار جغرافیایی، طبیعی، سیاسی و تاریخی

فصل دوم : ساختار اجتماعی، تقسیمات سیاسی و اقتصاد

بخش هفتم- نگاهی به قطر

فصل اول: ساختار جغرافیایی، طبیعی، سیاسی و تاریخی

فصل دوم : ساختار اجتماعی، تقسیمات سیاسی و اقتصاد

بخش هشتم- نگاهی به کویت

فصل اول: ساختار جغرافیایی، طبیعی، سیاسی و تاریخی

فصل دوم : ساختار اجتماعی، تقسیمات سیاسی و اقتصاد

بخش نهم- فهرستها

بستک و خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: جمیل موحد

موضوع اثر: معرفی بستک در طول تاریخ و ارتباط آن با خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۴ محل انتشار: تهران. نام انتشارات: بال کبوتران

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۳۹ ص. مصور، جدول

چاپ دوم: با مقدمه جدید، تکمله و نقد نوشته ها

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

بستک، ناحیه کوچکی از حوالی خلیج فارس است که در این کتاب معنی لغوی بستک و دلائل نام گذاری آن به این نام و مشخصات جغرافیایی، آب و هوایی، رود ها، کوه ها و معادن، جنگل، راه ها، حوادث طبیعی و اجتماعی این منطقه شرح داده شده است. همچنین تاریخ جغرافیای سیاسی، اجتماعی و مردم بومی و محلی، دانشمندان و نویسندگان و علماء بستک در این اثر آورده شده اند. درباره فرهنگ و آداب و رسوم مردم این شهر از قبیل زبان، واحدهای اندازه گیری، دین و مذهب، تفریح ها، مراسم جشن و عزا و اوضاع اقتصادی، صنعت و داد و ستد بازرگانی، رشد فرهنگ نیز در کتاب فوق اطلاعاتی ذکر شده است.

معرفی فصول کتاب:

گفتاری با خوانندگان

آشنایی با کتاب «چاپ اول»

آشنایی با کتاب «چاپ دوم»

خلیج فارس را چگونه مطالعه کنیم

فصل اول- اوضاع طبیعی و جغرافیایی بستر

فصل دوم- تاریخ و مردم شناسی بستر

فصل سوم- جغرافیای سیاسی بخش بستر

فصل چهارم- شهر بستر

فصل پنجم- ادارات و مؤسسات دولتی بستر

فصل ششم- فرهنگ عامه

فصل هفتم- اقتصاد بستر

فصل هشتم- تکمله

فصل نهم- نقدها و نظرات خوانندگان

سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین

نام مولف/مترجم: جواد صفی نژاد

موضوع اثر: معرفی سیراف و دریانوردان سیرافی و سفرنامه‌های آنها

سال انتشار: ۱۳۸۴ محل انتشار: بوشهر. نام انتشارات: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۴۲، ۳۰ ص: مصور، جدول.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

کتاب دو زبانه است.

The Travels of Suleyman Sirafi and Other Iranian pioneer Navigators from
the Persian Gulf to China

• معرفی کتاب:

بندر سیراف یکی از مراکز قدیمی تمدن ایران زمین به شمار می‌رود که در گذشته سهم عمده‌ای در تجارت جهانی برعهده داشته و در قرون نخست اسلامی زادگاه بزرگترین دریانوردان تاریخ بوده است. کتاب حاضر گزارشی مستند از بزرگ مردان و دریانوردان و تاجران سیرافی یعنی سلیمان و ابوزید حسن سیرافی است. همچنین این کتاب یادآور این موضوع است که این دریانورد چهارصد سال قبل از مارکوپولو و بسیاری از دریانوردان اروپایی، به سرزمین چین سفر کرده و سفرنامه‌ای نیز از خود به یادگار گذاشته است. این کتاب دو زبانه است که قسمت دوم آن ترجمه همین اثر به زبان انگلیسی است.

معرفی فصول کتاب:

فهرست مندرجات ندارد

تحولات خلیج فارس ۲۰۰۲-۲۰۰۳

نام مولف / مترجم: مقنر سلامه، عبدالرضا همدانی

موضوع اثر: گزارش تحقیقاتی

سال انتشار: ۱۳۸۲ محل انتشار: تهران. نام انتشارات: پژوهشکده مطالعات راهبردی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۵ ص.

عنوان روی جلد: گزارش پژوهشی

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این اثر گزارشی از مهمترین تحولات خلیج فارس در سال ۲۰۰۲ ذکر شده است که در آن گفتمان میان جامعه عربستان سعودی و آمریکا و حملات تبلیغاتی علیه عربستان سعودی و اتهاماتی که به این کشور وارد شده ذکر شده است. همچنین درباره موضوع امنیت، فعالیتهای خیریه و عام المنفعه و نظامهای آموزشی که کشورهای منطقه خلیج فارس با مسائل و معضلاتی در این زمینه مواجه بودند بحث شده است و نیز درباره مسائل دفاعی مانند موافقتنامه دفاعی ایران و کویت، بحثهای پیرامون وضعیت حضور نظامی آمریکا در پایگاه هوایی شاهزاده سلطان در پادشاهی عربستان سعودی و همکاری عربستان با آمریکا در جنگ علیه عراق و استفاده از پایگاه آنان در هنگام جنگ و نقش پایگاه عدید در قطر و آخرین تحولات تسلیحاتی در سال ۲۰۰۲ در این اثر شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

فهرست مندرجات ندارد

نمایی از ایران خلیج همیشه فارس

نام مولف/مترجم: گردآورنده: امیرحسین بختیاری

موضوع اثر: آثار تاریخی و راهنما

سال انتشار: ۱۳۸۵ محل انتشار: تهران. نام انتشارات: انتشارات ایرانشناسی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۳۶ ص. مصور(رنگی)، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در کتاب حاضر ابتدا اسناد و مدارکی دال بر سندیت نام و نشان خلیج جنوب ایران یعنی خلیج فارس ارائه شده است و سپس به طور جداگانه استان‌ها و مشخصات جغرافیایی و شهرهای آن و موقعیت آنها در ایران و جاذبه‌های تاریخی و گردشگری این شهرها و استان‌ها و همچنین موقعیت آب و هوایی، کوهها و رودهای تک تک استان معرفی شده اند به همراه معرفی، نقشه‌های جغرافیایی این شهرها و منتخبی از تصاویر هر استان آورده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

خلیج فارس

راهنمای نقشه ها

استان آذربایجان شرقی

استان آذربایجان غربی

استان اردبیل

استان اصفهان

استان ایلام

استان بوشهر

استان تهران
استان چهارمحال بختیاری
استان خراسان جنوبی
استان خراسان رضوی
استان خراسان شمالی
استان خوزستان
استان زنجان
استان سمنان
استان سیستان و بلوچستان
استان فارس
استان قزوین
استان قم
استان کردستان
استان کرمان
استان کرمانشاه
استان کهگیلویه و بویراحمد
استان گلستان
استان گیلان
استان لرستان
استان مازندران
استان مرکزی
استان هرمزگان
استان همدان
استان یزد
منابع و مآخذ

جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه**Guerre du Golfe le Dossier Secret**

نام مولف / مترجم: پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه: هوشنگ لاهوتی
 موضوع اثر: جنبه‌های سیاسی خلیج فارس
 سال انتشار: ۱۳۷۰ محل انتشار: تهران. نام انتشارات: پاژنگ
 قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۱۴ ص.
 محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در مورد اهمیت و نقش حیاتی خلیج فارس و موقعیت اقتصادی و سیاسی آن و نیز ثروتهای زیر و روی آبهای گرم و بخصوص ذخائر سرشار و گرانبهای نفت و گاز این منطقه، کشورهای غربی تلاشهای زیادی برای سلطه و تسلط به این منطقه داشته اند که در این کتاب نویسنده ضمن نقل حوادث و رویدادهای مهم بحران این منطقه، روند نمایشی آن را از ابتدای پیدایش از جهات مختلف مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داده است و علل و انگیزه‌های متفاوت و نیز بحث و گفتگوها و بازی‌های سیاسی به شیوه روزنامه نگاری حکایت شده است. در این کتاب نقش پنهانی قدرت‌های بزرگ مانند آمریکا در تفرقه افکنی میان کشورهای "برادر" عربی، پرده برمی دارد. و همچنین کمک‌های مالی و تسلیحاتی کشورهای قدرتمند به عراق در جنگ با ایران و اشغال کویت توسط دولت عراق در این کتاب شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

فهرست مندرجات ندارد

بررسی مالکیت ایران بر جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک بر پایه ی اسناد تاریخی، سیاسی، حقوقی

نام مولف/مترجم: محمدرضا موفق یساقی

موضوع اثر: اعاده حاکمیت بر جزایر سه گانه

سال انتشار: ۱۳۷۸. محل انتشار: مشهد. نام انتشارات: الف

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۸۳ص. مصور، نمونه، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این اثر وضع طبیعی جزایر، موقعیت جغرافیایی و اهمیت خلیج فارس و جزایر آن، به لحاظ اقتصادی، نظامی و... بررسی شده است. و همچنین وضعیت مالکیت جزایر از آغاز نخستین سلسله های شاهنشاهی در ایران و دردوره ی ورود اسلام تا ظهور جواسم در خلیج فارس بحث شده است. و نیز در زمینه های تاریخی که منجر به ظهور جواسم در خلیج فارس شده و علل و انگیزه هایی که باعث تصرف بسیاری از جزایر ایرانی از سوی بریتانیا گشته است ذکر شده است و عواملی که باعث افزایش نفوذ ایران در خلیج فارس شده و سیر تاریخی اشغال جزایر سه گانه و اعتراضات پیاپی ایران تا اعاده حاکمیت مجدد پس از خروج نیروهای انگلیسی از خلیج فارس بیان شده است و نیز اعتراض دولتهای عربی به سازمان ملل متحده در خصوص اعاده حاکمیت ایران بر این جزایر اشاره شده است. و در آخر، دلایل و مدارک ایران بر مالکیت سه جزیره با استفاده از اسناد، نقشه ها، خطوط محدودیت، گفته ها و اظهار نظرهای نخبگان سیاسی و مسئولان دولت بریتانیا در خلیج فارس، بحث های حقوقی در خصوص هویت جواسم پرداخته و دلایلی که امارات متحده ی عربی در ادعای خود بر مالکیت این سه جزیره ارائه کرده در این کتاب به بحث و نقد گذارده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فهرست بسیار طولانی دارد

پیشگفتار

فصل اول:

فصل دوم:

فصل سوم:

نتیجه

از مروارید تا نفت: تاریخ خلیج فارس (از بندر سیراف تا کنگان و عسلویه)

نام مولف/مترجم: رضا طاهری

موضوع اثر: تاریخ

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: شیراز. نام انتشارات: داستان سرا

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۴۸۶ ص. مصور، نقشه.

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

بخشی از این کتاب در مورد تاریخ خلیج فارس و نقش اعراب در این منطقه و ورود اسلام به منطقه است. همچنین شرحی نیز درباره‌ی نام سیراف، نظر تاریخ‌نگاران درباره این شهر، وضعیت اجتماعی، همسایگان، ویرانی آن، آثار بازمانده از این شهر و مردان نامی سیراف آمده است. در این اثر، تاریخ پیدایش کنگان، نام‌ها و لهجه‌ها، و همچنین درباره‌ی تشکیل حکومت‌های صفوی، افشاریه، زندیه، قاجاریه، پهلوی و حکومت اسلامی در حال حاضر و رخدادهایی که در طول حکومت هریک از این فرمانروایان در منطقه خلیج فارس و سیراف و بندر عسلویه و شهرهای نزدیک این منطقه رخ داده توضیح داده شده است. تاریخچه‌ی نفت، گاز (منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس - عسلویه)، مروارید، شتران بادپای جنوبی، از بازرگانی تا سلطه‌گری در خلیج فارس، شرح مختصری از وضعیت بندر کنگان در حال حاضر و وجود خاندان‌های عرب در سواحل شمالی خلیج فارس و همسایگان کنگان توضیحی داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بخش اول: تاریخ سواحل خلیج فارس و بندر سیراف

بخش دوم: تاریخ بندر کنگان

بخش سوم: ضمیمه‌ها

ماخذ و منابع

تحول و ثبات در خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: محمد مسجد جامعی

موضوع اثر: تغییر و تحولات در منطقه

سال انتشار: ۱۳۶۹ محل انتشار: قم. نام انتشارات: حمید

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۲۸ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

موقعیت تاریخی و ویژگی‌های شیخ نشینها، وضعیت اجتماعی و سیاسی، اقتصادی، و مذهبی آنان در گذشته و حال و همچنین درباره‌ی کشف نفت، اسلام و عربیت در این منطقه در زمان قدیم و جدید و دیدگاه خلیجیان نسبت به غرب، شرق، اسرائیل، ایران و عراق، روابط ایرانیان با شیخ نشین ها، موقعیت و ویژگی‌های ایران و رابطه آن با ناسیونالیسم عرب و شیعیان و آسیب پذیریهایشان در این اثر بحث شده است. و نیز درباره‌ی امنیت در خلیج فارس و دیدگاه انگلیسیها و آمریکائیهها نسبت به این منطقه و آسیب پذیری ایران، کیفیت ورود فرهنگ نوین و ریشه‌های بحرانی آن و همچنین درباره‌ی گرایش اعراب به کشورهای غربی و توسعه طلبی اسرائیل، برخورد اعراب با تمدن نوین و بازتاب آن و ساختار اجتماعی و ثبات سیاسی مناطق اعراب در این کتاب بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول: نگاهی از درون به شیخ نشین‌های خلیج فارس

فصل دوم: امنیت در خلیج فارس

فصل سوم: چپگرایی و راستگرایی اعراب

فصل چهارم: ساختار اجتماعی و ثبات سیاسی

مصادر کتاب

راهنمای منطقه و کشورهای حوزه خلیج فارس Directory of Persian Gulf Region & countries

نام مولف: / مترجم: فیروزه میررضوی، بهزاد احمدی لفوریکی
موضوع اثر: تاریخ و موقعیت بین‌المللی خلیج فارس
سال انتشارات: ۱۳۸۳. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۵۵ ص. جدول، نمودار.
محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این اثر، منطقه خلیج فارس از دیدگاه آماری، تاریخی، جغرافیایی و زیست محیطی مورد بررسی قرار گرفته است. و نگاهی اجمالی و دقیق نیز به بحث مرزها و اختلافات موجود در این زمینه، جزایر، ذخایر انرژی و همچنین نوع و میزان حضور نظامی آمریکا در منطقه انداخته شده است. هفت کشور امارات متحده عربی، بحرین، عربستان سعودی، عمان، قطر، کویت و یمن هرکدام از نظر اطلاعات عمومی، وضعیت جغرافیایی و طبیعی، ساختار سیاسی و نوع روابط قوا، روابط خارجی کشورها، توان نظامی، قدرت مالی و اقتصادی و فرهنگ، آداب و رسوم هر یک از کشورهای یاد شده در این کتاب مورد بحث قرار گرفته است.

معرفی فصول کتاب

یادداشت ناشر

بخش اول: منطقه خلیج فارس

بخش دوم: کشورهای حوزه خلیج فارس

علائم اختصاری

منابع

ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس

نام مولف: مترجم: علی اصغر کاظمی

موضوع اثر: اوضاع سیاسی و اجتماعی

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، وزارت امور خارجه.

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: سیزده، ۲۴۹ ص. نقشه، جدول.

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

مقوله‌ی حاکمیت ملی و صلاحیت قانونگذاری و تصمیم‌گیری و اجرای قوانین دولت ساحلی بر مناطق مختلف دریایی مجاور سرزمین خلیج فارس از دیرباز فکر حقوقدانان، اقتصاددانان، سیاستمداران و متخصصان استراتژی را به خود جلب کرده است که این حاکمیت تمام جنبه‌ها و ابعاد استفاده از دریا را، اعم از کشتیرانی، بهره‌برداری از منابع جاندار و بی‌جان، آلودگی، محیط زیست، انجام تحقیقات و پژوهشهای علمی، انجام آزمایشها و مانورهای نظامی و... همه از جنبه‌ی مادی و هم معنوی و روانی را شامل می‌شود. که در این اثر درباره‌ی صحنه‌ی رقابت و حاکمیت استعمارگران، نمونه‌هایی از قراردادهای تحمیلی از سوی سلطه‌گران، فرایند ادعا و اعتراض یا مذاکره و مصالحه، طبیعت و آثار حقوقی این منطقه، حدود حاکمیت کشورهای ساحلی به این دریا، قوانین وضع شده‌ی ایران در باب دریاها، اعمال حاکمیت در سرزمین دریای خلیج فارس، و دکترین‌هایی بوجود آمده در این باره، ماهیت حقوقی در آبهای داخلی خلیج فارس و شرایط و ضوابط اقامت و تجارت در این منطقه بحث شده است و همچنین درباره‌ی وضعیت و موقعیت حقوقی تنگه هرمز و اروندرود در منطقه خلیج فارس و ایران توضیح داده شده است و نیز درباره حقوق ایران درباره‌ی منابع اقتصادی و مناطق انحصاری صید ایران در این منطقه و حقوق دریاها و اسناد حقوقی، قوانین و موافقتنامه‌های ایران با سایر کشورها و اطلاعات کلی در مورد جغرافیا، اکولوژی، جزایر و منابع خلیج فارس در این کتاب شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب

پیشگفتار

فصل اول: اعمال حاکمیت در خلیج فارس : مرور تاریخی

فصل دوم: مبانی حقوقی اعمال حاکمیت در خلیج فارس

فصل سوم: اعمال حاکمیت در دریای سرزمینی و منطقه‌ی نظارت

فصل چهارم: اعمال حاکمیت در آبهای داخلی

فصل پنجم: اعمال حاکمیت در تنگه‌ی هرمز

فصل ششم: اعمال حاکمیت در اروندرود

فصل هفتم: اعمال حاکمیت و صلاحیت در فلات قاره و مناطق انحصاری

اقتصادی خلیج فارس

فصل هشتم: آینده‌ی حاکمیت ایران در خلیج فارس از دیدگاه حقوق دریاهای

ضمیمه‌ی الف) اسناد حقوقی، قوانین و موافقتنامه‌های ایران با سایر کشورهای

خلیج فارس

ضمیمه‌ی ب) اطلاعات کلی در مورد جغرافیا، اکولوژی، جزایر و منابع خلیج فارس

ضمیمه‌ی پ) نقشه‌های خلیج فارس

فهرست منابع

روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه

The Political Psychology of the Persian Gulf War: Leaders, publics, and the process of conflict

نام مولف/مترجم: ویراستار: استانی ای. رنشون؛ ترجمه جلیل روشندل
 موضوع اثر: جنبه‌های روانشناسی و سیاسی جنگ خلیج فارس
 سال انتشار: ۱۳۷۶. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: وزارت امور خارجه
 قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ ص. جدول، نمودار.
 محل نگهداری اثر: (برای کتابخانه‌ها و موسسات): مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این کتاب شامل مقاله‌هایی است که پژوهشگران علاقه‌مند به منطقه خلیج فارس آن را به رشته‌ی تحریر درآورده‌اند و رنشون آن‌ها را جمع‌آوری و ویراستاری کرده و تفسیری نیز بر آن‌ها افزوده است. ریشه‌های تاریخی و روانشناختی جنگ خلیج فارس، الگوهای شکل گرفته و یا در حال شکل گرفتن سیاستهای خاورمیانه و رویارویی دو رهبر، جرج بوش و صدام حسین که هر یک نقشی روشن و اساسی در گسترش و شکل‌گیری اشغال کویت توسط عراق دارند ذکر شده است. ماهیت رهبری و قضاوت این دو رهبر قبل از شروع جنگ و در خلال جنگ و بازتاب منازعه بوش و صدام حسین، شیوه‌های تاثیرگذاری مردم در جهان عرب در قبال رویدادهای جنگ و شهادتها و دلاوری‌های عامه مردم و افکار عمومی اسرائیل، آمریکا در زمان جنگ تجزیه و تحلیل شده است و همچنین با بررسی اسناد و مدارک مقایسه‌ای درباره‌ی وجود تشابه و افتراق در پاسخ‌های عامه مردم در دیگر جنگ‌ها بررسی شده و در پایان به تحلیل نتیجه منازعه در خاورمیانه پرداخته شده است.

معرفی فصول کتاب:

یادداشت مترجم

دیباچه

پیشگفتار

مقدمه

بخش اول: ریشه‌های جنگ خلیج فارس

بخش دوم: رهبران؛ رهبری و تصمیم‌گیری

بخش سوم: روند منازعه

بخش چهارم: عامه مردم

بخش پنجم: نتایج منازعه

تفسیری بر بخش پنجم

بخش ششم: پایان ماجرا

خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه‌ی هرمز

نام مولف/مترجم: محمد رضا حافظ نیا

موضوع اثر: جنبه‌های استراتژیک تنگه هرمز

سال انتشار: ۱۳۷۱ محل انتشار: نام انتشارات: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: پانزده، ۵۳۵ ص: مصور، نقشه، نمودار، جدول.

محل نگهداری اثر / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در کتاب حاضر ارتباط مسائل منطقه خلیج فارس با تنگه هرمز، وضعیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی این منطقه و هریک از کشورهای حاشیه آن، اهداف قدرتهای جهانی در منطقه استراتژیک خلیج فارس و تنگه هرمز، موقعیت و مشخصات طبیعی و حدود تنگه هرمز و جزایر پیرامون آن، جغرافیای تاریخی و سیر چرخش حاکمیت بر تنگه هرمز تا به امروز و نقش ارتباطی- اقتصادی تنگه هرمز و میزان وابستگی کشورهای منطقه خلیج فارس به این تنگه بررسی و شرح داده شده است. سپس نگاهی کلی به پدیده مناطق و بنادر آزاد صنعتی و تجاری در منطقه خلیج فارس و رابطه آن با تنگه هرمز شده است و رابطه تنگه هرمز با اقتصاد جهانی و صدور و فروش نفت، به عنوان شاه‌رگ تزریق خون به اقتصاد جهانی و سیاستها و طرحها و اقدامات دولتهای منطقه خلیج فارس در زمینه چنگدانه کردن مجاری حمل نفت و کالا و تاثیر آن بر اهمیت تنگه هرمز و جایگاه تنگه هرمز در حقوق بین‌الملل دریاها و حدود حاکمیت دولتهای ساحلی آن یعنی ایران و عمان بررسی شده است و همچنین به نقش تنگه هرمز در موازنه منطقه‌ای و جهانی از حیث سیاسی - نظامی اشاره شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بخش اول: وضعیت ژئوپلیتیکی منطقه‌ی خلیج فارس

بخش دوم: اهداف و استراتژی قدرتهای جهانی در خلیج فارس و تنگه‌ی هرمز

بخش سوم: موقعیت و مشخصات طبیعی تنگه‌ی هرمز

بخش چهارم: جغرافیای تاریخی و چرخش حاکمیت در تنگه‌ی هرمز

بخش پنجم: نقش اقتصادی و ارتباطی تنگه‌ی هرمز

فصل اول: تنگه‌ی هرمز و اقتصاد کشورهای منطقه‌ی خلیج فارس

فصل دوم: تنگه‌ی هرمز و مناطق آزاد تجاری- صنعتی منطقه

فصل سوم: تنگه‌ی هرمز و اقتصاد جهانی

بخش ششم: طرحهای کاهش دهنده‌ی اهمیت تنگه‌ی هرمز

بخش هفتم: تنگه‌ی هرمز و حقوق بین‌الملل دریاهای

بخش هشتم: نقش سیاسی و نظامی تنگه‌ی هرمز

فصل اول: ژئواستراتژی تنگه‌ی هرمز

فصل دوم: ژئوپلیتیک تنگه‌ی هرمز

بخش نهم: نتیجه‌گیری و پیشنهاد، فهرست جدولها، نمودارها، نقشه‌ها و عکسها،

منابع

سرزمینهای شمالی پیرامون خلیج فارس و دریای عمان:

در صد سال پیش ۱۳۳۲ - ۱۳۲۴ ه.ق

"مغاص اللئالی و منازل اللیالی"

نام مولف/مترجم: محمدعلی خان سدیدالسلطنه بندرعباسی؛ استخراج و تنظیم و تحشیه

و تعلیقات: احمد اقتداری

موضوع اثر: سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نظامی

سال انتشار: ۱۳۷۱. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: جهان معاصر

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۲۳ ص. مصور.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب حاوی مجموعه‌ای از مطالب متفرقه در خصوص آداب و رسوم، تجارت، کشتی رانی، وضع سیاسی و حکومتی، مسائل جغرافیائی و اوضاع اجتماعی، راهها و خطوط ارتباطی، مداخلات انگلستان و روسیه در خلیج فارس، اثرات انقلاب مشروطیت در خلیج فارس، شرح حوادث و وقایع و ریشه شناسی علل و اسباب وقایع، نقل قطعاتی از شعرای آن نواحی، خودسری‌های شیخ خزعل در خوزستان، ارتباط بصره و خرمشهر، نرخ ارزاق و اجناس، مالیات‌ها و عوارض دولتی و بلدی، نفت خوزستان، امتیاز داری، امتیاز تلگراف و غیره در سواحل و جزائر شمالی خلیج فارس از قبیل بوشهر، خوزستان، شیبکویه، بندرلنگه، بندر خمیر، بستک، لارستان، بندر عباس، میناب، چاه بهار و گوادر و پسایند، جزایر قشم، هنگام، هرموز و لارک، کیش، لاوان و اندرابی، جزیره‌های تنب، فرور، بوموسی، سیری، خارک در صد سال پیش است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

دیباچه

فصل اول: بوشهر در صد سال پیش

فصل دوم: خوزستان در صد سال پیش

فصل سوم: شیبکویه در صد سال پیش

فصل چهارم: بندرلنگه در صد سال پیش

فصل پنجم: بندر خمیر در صد سال پیش

فصل ششم: بستک در صد سال پیش

فصل هفتم: لارستان در صد سال پیش

فصل هشتم: بندر عباس در صد سال پیش

فصل نهم: میناب در صد سال پیش

فصل دهم: چاه بهار و گوادر و پسایندر در صد سال پیش

فصل یازدهم: جزیره قشم در صد سال پیش

فصل دوازدهم: جزیره هنگام در صد سال پیش

فصل سیزدهم: هرموز و لارک در صد سال پیش

فصل چهاردهم: جزیره کیش در صد سال پیش

فصل پانزدهم: جزیره‌های لاوان و اندرابی در صد سال پیش

فصل شانزدهم: جزیره‌های تنب در صد سال پیش

فصل هفدهم: جزیره فرور در صد سال پیش

فصل هیجدهم: جزیره بوموسی در صد سال پیش

فصل نوزدهم: جزیره سیری در صد سال پیش

فصل بیستم: شهادت نامه به حقانیت ایران در جزائر اربعه

فصل بیست و یکم: جزیره خارک در صد سال پیش

فصل بیست و دوم: مسافرت و تجارت عمومی و کسب و کار مردم در صد سال پیش

فهرست‌های عام

جنگ خلیج فارس، پرونده محرمانه

نام مولف/مترجم: پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه موسی احمدزاده

موضوع اثر: جنگ عراق و کویت و علل آن

سال انتشار: ۱۳۷۴. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: اطلاعات

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۰۴ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

مسائل مربوط به آغاز بحران جنگ خلیج فارس تا روز ۲۹ نوامبر ۱۹۹۰ و تمام جزئیات این روزها در این اثر تحلیل و تفسیر شده است. صدام که در فکر زمامداری جهان عرب بود با قلدری برای حمله به کویت نقشه کشید و غرب عمدتاً آمریکا با پیامهای ابهام آمیز او را به سمت اجرای نقشه‌های خود کشاند تا بعد، اهداف خود را که نابود کردن قدرت نظامی و اقتصادی عراق بود جامعه عمل پوشاند. چندی بعد از ۲۹ نوامبر جنگ متحدین علیه عراق آغاز شد که نتیجه آن نابودی بخش عظیمی از تاسیسات عراق بود که در این کتاب تمام رویدادها بررسی و شرح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

اشاره

فصل اول: دست آوردهای اولیه

فصل دوم: نقش غرب

فصل سوم: تردید و سردرگمی

فصل چهارم: ملاقات گلاسپی با صدام

فصل پنجم: تهاجم

فصل ششم: ضربه هولناک

فصل هفتم: پشت پرده ها

فصل هشتم: آمادگی رزمی متحدین

فصل پایانی: روند بحران تا ۲۹ نوامبر

اتحاد شوروی و خلیج فارس در دهه ۱۹۸۰

The Soviet Union and the Persian Gulf in the 1980s

نام مولف/مترجم: کارول ر. سیوتز؛ ترجمه بیژن اسدی
 موضوع اثر: جنگ ایران و عراق و روابط شوروی در این منطقه
 سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار تهران: نام انتشارات: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ
 سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
 قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۶۴ ص. : جدول.
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

محور و تمرکز اصلی این کتاب بررسی سیاست‌های شوروی در قبال جنگ ایران و عراق بوده است. البته تاثیر انقلاب اسلامی و ارزیابی‌ها و عملکردهای سیاسی شوروی مورد تحلیل و تفسیر قرار گرفته است و تعبیرهای شوروی درباره انقلاب ایران و ارزیابی‌های مربوط به آثار و نتایج فراوان احیاء مجدد روند اسلامی که متوجه دوستان شوروی در خاورمیانه بوده شرح داده است. همچنین ریشه‌ها و روند جنگ ایران و عراق بررسی شده است و سپس این جنگ و مسائل و مشکلاتی را که برای مسکو بوجود آورده بررسی شده است. در این کتاب تاثیرات مخرب بار ادامه حالت جنگی در منطقه، روابط اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی با ایران و عراق و یمن و پیمان دوستی و همکاری بین آنها و همچنین ادعای آمریکا درباره تهدید شوروی علیه ایران توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه مترجم

آشنایی با نویسنده

مقدمه نویسنده

فصل اول: دیدگاه‌های شوروی درباره اسلام به عنوان یک نیروی سیاسی جهان سوم

مطالعات جهان سومی شوروی و اسلام

فصل دوم: جنگ ایران و عراق

فصل سوم: گورباچف و جنگ ایران و عراق

فصل چهارم: تهاجم دیپلماتیک

فصل پنجم: نتیجه گیری

پیوست ها

کتابشناسی برگزیده

نمایه

جهان سوم حقوق بشرو حق توسعه

نام مؤلف/مترجم: ترجمه: ن. خواجهی نوری؛ ویرایش: هایده تولایی
موضوع اثر: جنگ و رابطه آن با توسعه در کشورهای جهان سوم
سال انتشار: 1389. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: نشانه
قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۲۸ص. مصور.
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این کتاب دربرگیرنده‌ی چهار مقاله است که مقاله‌ی نخست، با تحلیل تعاریف خاص، حق توسعه در جهان سوم را توصیف می‌کند و با تاکید بر مسوولیت‌های خود این کشورها در ایجاد توسعه، آن را فرایندی چند بعدی می‌داند و اظهار می‌دارد که توسعه صرفاً فرایندی اقتصادی و مالی نیست بلکه فرهنگی نیز است. در مقاله دوم به سیر روند تکامل علم و تکنولوژی در جهان سوم می‌پردازد. مقاله سوم به بررسی و تحلیل برخی نگرش‌های انتقادی و بیانیه جهانی حقوق بشر پرداخته است و در آخر مقاله چهارم به نقد جنگ خلیج فارس و دلایل واقعی آن به مثابه‌ی یک مثال واقعی از پشت پرده در مناسبات بین‌المللی نگاه کرده است. در مجموع هر چهار مقاله برخی جنبه‌های گوناگون جهانی شدن، اقتصاد بازار و چالش‌های آن در برابر حقوق بین‌الملل و عواقب مخرب جنگ در برابر فرایند توسعه را مورد بررسی و تحلیل قرار داده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

۱- جهان سوم و حق توسعه: دستور جلسه‌ی هزاره‌ی سوم

۲- علم، تکنولوژی و "معجزه‌ی غربی"

۳- بیانیه‌ی جهانی حقوق بشر از منظر پست مدرنیته

۴- درک جنگ خلیج فارس

مسائل مرز دریایی ایران و کویت

Nautical Border issues of Iran and Kuwait

نام مولف/مترجم: محمد حسن نامی

موضوع اثر: ادعاهای ایران و کویت نسبت به مناطق دریایی خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۰۰ ص. نقشه (رنگی).
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این کتاب نگاهی کلی به خلیج فارس پرداخته شده و ویژگی‌های طبیعی، انسانی، تاریخی و سیاسی حوزه خلیج فارس بررسی شده است. از آنجایی که منطقه خلیج فارس یک منطقه ژئوپلیتیکی است مرزها، مناطق دریایی تحت حاکمیت و صلاحیت کشورهای ساحلی آن و ویژگی‌های این مناطق شرح داده شده است. همچنین مفهوم حقوقی و جغرافیایی خلیج فارس، نحوه تقسیم منطقه فلات قاره و مرزهای دریایی بین این مناطق، وجود جزایر در محدوده مورد تحدید و تبعات آن، مرزهای دریایی در خلیج فارس، ویژگی‌های تاریخی، جغرافیایی و طبیعی کویت، مسایل مرزی کویت، مسایل مرزی کویت با عراق، مرز کویت و عربستان سعودی، مرز دریایی ایران و کویت و مذاکرات دو جانبه، حدود جغرافیایی مرز دریایی ایران کویت، عوامل تاثیرگذار در عدم تعیین مرز دریایی ایران و کویت، اعتراض و ادعاهای عراق به کویت، حوزه انرژی آرش، ضرورت اقتصادی، امنیتی و سیاسی و محیط زیست مرز دریایی ایران و کویت بررسی و تحلیل شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول: خلیج فارس و کشورهای حاشیه آن

فصل دوم: کویت و مسائل سرزمینی و مرزی آن

فصل سوم: مرز دریایی ایران و کویت

فصل چهارم: ضرورت‌های افراز مرز دریایی ایران و کویت

نتیجه گیری

منابع و مأخذ

فهرست اشکال

فهرست نقشه ها

علل خیزش شیعیان حاشیه جنوبی خلیج فارس
(عربستان سعودی، بحرین، کویت)

**The Causes of the Uprising of the Shiites of the Southern Coasts of
the Persian Gulf (Saudi Arabia, Bahrain, Kuwait)**

نام مولف/مترجم: مرتضی کاظمی دینان

موضوع اثر: شیعه، سیاست و جنبش‌های اسلامی در خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: قم. نام انتشارات: شیعه شناسی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۶۲ ص. نمودار

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این اثر با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی به تعریف ویژگی‌های انواع جنبش‌های اجتماعی و خاستگاه آنها، فرهنگ سیاسی شیعه امامیه و مبانی و اصول و مکاتب آن، حاکمیت شیعه و نگاه شیعه به قدرت، نظریات موجود درباره جنبش‌های شیعه، مهم‌ترین جنبش‌های شیعی معاصر، جنبش مشروطیت در ایران، انقلاب اسلامی ایران، جنبش شیعیان عراق، رهبران شیعی در پیروزی انقلاب اسلامی ایران، احیای اندیشه دینی، بسیج توده‌های مردم، وضعیت جامعه شناختی شیعیان در عراق، علل حمله دوم آمریکا به عراق، اهمیت عراق برای شیعیان و تاثیر به قدرت رسیدن آنها در منطقه، طرح گسترش دموکراسی در منطقه، مشکلات پیش روی دولت - ملت سازی در عراق و ویژگی‌های خاص نظام فدرالی در عراق می‌پردازد و همچنین اطلاعات عمومی، موقعیت ژئوپلیتیک و ساختار سیاسی، فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی شیعیان عربستان، بحرین و کویت در این کتاب بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

سخنی با خواننده

مقدمه

فصل اول: مبانی و کلیات

فصل دوم: انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ ایران

فصل سوم: قدرت یابی شیعیان در عراق (پس از حمله دوم آمریکا به این کشور)

فصل چهارم: دموکراسی سازی و دولت - ملت سازی در خاورمیانه

فصل پنجم: نشانه‌های خیزش شیعیان در کشورهای عربستان، بحرین و کویت

نشانه‌های خیزش شیعیان در عربستان سعودی

نشانه‌های خیزش شیعیان در بحرین

نشانه‌های خیزش شیعیان در کویت

فصل ششم: نتیجه گیری

ژئوپلیتیک شیعه و نگرانی غرب از انقلاب اسلامی

The Geopolitics of the Shiite and Western Anxiety about the Islamic Revolution

نام مولف/مترجم: نفیسه فاضلی نیا

موضوع اثر: فعالیتهای سیاسی شیعه، اسلام و غرب

سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: قم. نام انتشارات: شیعه شناسی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۲۴ص: نمودار.

محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

در این اثر با اشاره به نظریات کلاسیک و جدید ژئوپلیتیک، بر اهمیت عنصر «مذهب» و «تشیع» در جغرافیای سیاسی و نظریه «ساختار - کارگزار» و کاربرد آن در تحلیل عناصر نگرانی غرب از انقلاب اسلامی در حوزه ژئوپلیتیک شیعه پرداخته شده است. نقش ایدئولوژی تشیع در آگاهی و بینش کارگزاران انقلاب اسلامی و تأثیر آن بر منطقه در قالب بحث صدور انقلاب و تهدید منافع غرب (بحث کارگزار) مطرح شده است و در سه سطح داخلی، منطقه‌ای و جهانی با محوریت بحث ژئوپلیتیک شیعه و پراکندگی جغرافیایی شیعیان و اهمیت آن مطرح شده است. شیعیان منطقه پس از انقلاب اسلامی، هم به عنوان عنصر ژئوپلیتیک داخلی و هم خارجی منافع غرب را در منطقه تهدید می‌کنند و شیعیان یکی از عوامل مهم در تعیین معادلات سیاسی - امنیتی منطقه به شمار می‌روند. در خاتمه این کتاب، انقلاب اسلامی را بر مبنای اصول ایدئولوژیک، ایستارهای ضد استعماری، موقعیت منطقه‌ای جغرافیایی با اهداف، گسترش اسلام ناب، استقرار عدالت جهانی و حمایت از مستضعفان جهان بررسی و شرح داده است.

معرفی فصول کتاب: مقدمه

فصل اول: مفاهیم و چارچوب‌های نظری

گفتار اول: مفاهیم

گفتار دوم: پیشینه نظری

گفتار سوم: نظریه « ساختار - کارگزار »

فصل دوم: ایدئولوژی تشیع، انقلاب اسلامی و صدور انقلاب (کارگزار)

گفتار اول: ایدئولوژی انقلاب اسلامی

گفتار دوم: صدور انقلاب اسلامی

فصل سوم: فرصت‌ها و محدودیت‌ها (ساختار)

گفتار اول: ساختار و ماهیت نظام سیاسی ایران

گفتار دوم: پراکندگی جغرافیایی شیعیان و اهمیت آن

گفتار سوم: انقلاب اسلامی و ساختار نظام بین‌الملل

خاتمه: تأثیر تعامل ساختار و کارگزار بر منافع غرب در منطقه

روابط بین‌المللی خاورمیانه

International Relations of the Middle East

نام مولف/مترجم: لوئیس فاست؛ ترجمه: احمد سلطانی نژاد
 موضوع اثر: سیاست، حکومت و روابط خارجی در خاورمیانه
 سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: دفتر مطالعات سیاسی و
 بین‌المللی (وزارت امور خارجه)
 قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۵۸۲ص. نمودار، جدول.
 محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کتاب حاضر مجموعه مقالاتی است که از دیدگاه‌های مختلف به مسائل و موضوعات مهم روابط بین‌المللی خاورمیانه پرداخته است. در این اثر جزئیات اساسی درباره ظهور خاورمیانه مدرن در نظام بین‌المللی قرن بیستم، علل وقوع جنگ سرد و عواملی که موجب تحولات منطقه‌ای شدند، دوره‌ی پس از جنگ سرد، رویدادها و تحولات پس از جنگ سرد، روابط بین‌الملل و اقتصاد سیاسی بین‌الملل، پیوندهای قطعی میان نفت و تحکیم و تکوین نظام مدرن دولتی، برخورد فرایندهای جهانی شدن، تحلیل دموکراتیک، اقتصاد سیاسی دولت‌ها، تداوم ستیز، ماهیت رژیم‌های حاکم و ابهام درباره‌ی رابطه‌ی میان دموکراسی و اسلام، قدرت تبیینی و محدودیت‌های هویت منطقه خلیج فارس، همکاری و اتحاد پیرامون مسائل هسته‌ای در منطقه، مسئله جنگ، صلح در منطقه و موانع موجود در برابر تمامی راه حل‌های دراز مدت ستیز منطقه‌ای، جنگ اعراب - اسرائیل و تلاش جهت برقراری صلح، توافق نامه اُسلو، غلبه عراق و عربستان سعودی در منطقه، سیاست ایالات متّحده آمریکا در قبال این منطقه و تکامل و توسعه رویکردهای اروپایی نسبت به خاورمیانه بررسی و تحلیل شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

بخش اول: مرور تاریخی

فصل اول: پیدایش دولت‌های مدرن در خاورمیانه

فصل دوم: جنگ سرد در خاورمیانه

فصل سوم: خاورمیانه از جنگ سرد تا کنون: دویارگی جغرافیای سیاسی و جغرافیای

اقتصادی

بخش دوم: موضوعات موجود در روابط بین‌الملل و اقتصاد سیاسی بین‌الملل

فصل چهارم: نفت و اقتصاد سیاسی خاورمیانه در روابط بین‌الملل خاورمیانه

فصل پنجم: برخورد فرآیندهای جهانی شدن در خاورمیانه

فصل ششم: معمای اصلاحات سیاسی در خاورمیانه

فصل هفتم: سیاست هویت در روابط بین‌الملل خاورمیانه

فصل هشتم: اتحادها، همکاری و منطقه گرایی در خاورمیانه

فصل نهم: جنگ و امنیت در خاورمیانه

بخش سوم: مسائل و بازیگران اصلی

فصل دهم: منازعه اعراب و اسرائیل

فصل یازدهم: ظهور و سقوط روند صلح اُسلو

فصل دوازدهم: سیاست بین‌الملل در منطقه خلیج فارس

فصل سیزدهم: ایالات متّحده در خاورمیانه

فصل چهاردهم: اروپا در خاورمیانه

فهرست جدول‌ها و نمودارها

اسناد لانه جاسوسی: خلیج فارس، روابط نظامی ایران و آمریکا، سفارت شوروی در ایران

نام مولف/مترجم: ایالات متحده. سفارت (ایران)

موضوع اثر: اسناد و مدارک موجود در رابطه با خلیج فارس، آمریکا و شوروی
سال انتشار: ۱۳۸۸ محل انتشار: تهران. نام انتشارات: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۶۲۶ص. این اثر چند جلدی است که جلد یازدهم این کتاب به بررسی موضوع خلیج فارس می‌پردازد
محل نگهداری اثر: مخزن/ کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

جلد یازدهم کتاب اسناد لانه جاسوسی حاوی سیصد و یک سند نویافته است که در زمینه خلیج فارس، روابط نظامی ایران و آمریکا، و سفارت شوروی است. صد و پانزده سند از این اثر در رابطه با نگاه مردم و حاکمان کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس نسبت به انقلاب اسلامی و ارزش‌های منادی این حرکت، اهمیت نفت و برهم خوردن معادلات آمریکا و غرب در پی فروپاشی حکومت پهلوی و سقوط ژاندارم منطقه، اهمیت تنگه استراتژیک هرمز و ویژگی‌هایی از حاکمان شیخ‌نشین‌های حاشیه جنوبی خلیج فارس است. و همچنین صد و هفده سند دیگر حاوی نکات جالبی از روابط نظامی ایران و آمریکاست. این اسناد به خوبی، نحوه روابط ایران و آمریکا در زمان حاکمیت پهلوی دوم را نشان می‌دهد. و شصت و نه سند پایانی هم به سفارت شوروی در ایران اختصاص دارد. در این اسناد رقابت دو ابرقدرت یعنی آمریکا و شوروی در عین حفظ حریم یکدیگر، برای کسب منافع بیشتر آمده است. در این کتاب اسناد هر فصل به ترتیب تاریخ، در پی هم آمده است. سندهای بدون تاریخ نیز، بر اساس محتوا، در محل مناسب جای گرفته‌اند.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بخش اول/ خلیج فارس

انقلاب اسلامی و کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس

نفت در خلیج فارس

نقش نظامی غرب، به ویژه آمریکا، در خلیج فارس

تنگه هرمز

زندگی نامه هایی از شیوخ خلیج فارس

بخش دوم/ روابط نظامی ایران و آمریکا

بخش سوم/ سفارت شوروی در ایران

فهرست اعلام

کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس

Countries and Boundaries in the Geopolitical Region of the Persian Gulf: Writings on the Political Geography of the Persian Gulf

نام مولف/مترجم: پیروز مجتهدزاده؛ ترجمه: حمید رضا ملک محمدی نوری
موضوع اثر: جغرافیای سیاسی و منطقه استراتژیک
سال انتشار: ۱۳۷۳. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: وزارت امور خارجه
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۴۹ص: نقشه، جدول.
محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

منطقه‌ای که خلیج فارس نامیده می‌شود هشت کشور ایران، عراق، کویت، عربستان سعودی، بحرین، قطر، امارات عربی متحده و عمان را در بر می‌گیرد. سرزمین‌های هفت کشور کرانه‌ای است و تنها کشور بحرین است که به شکل مجسم الجزایر در آبهای خلیج فارس قرار دارد. ایران دارای طولانی‌ترین کرانه‌ها را در خلیج فارس دارد و امارات متحده طولانی‌ترین کرانه‌ها را در میان کشورهای عربی خلیج فارس برخوردار است. که در این کتاب به طور کامل شرح داده شده است. اساس و پایه این کتاب را پنج گزارش در ارتباط با تاریخ و جغرافیای سیاسی منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس تشکیل می‌دهد. در این اثر درباره نام خلیج فارس و ادعای دروغین برخی از کشورهای عربی نسبت به عربی بودن نام این خلیج، مفهوم منطقه ژئوپلیتیک و خاورمیانه، حساسیتهای امنیتی در این منطقه، تقسیمات مرزهای دریایی در خلیج فارس، مرزهای تعیین شده میان ایران و دیگر کشورهای خلیج فارس، رابطه ایران با عربستان سعودی، بحرین، قطر، امارات عربی متحده، عمان و دیگر کشورهای خلیج فارس، وجود جزایری از جمله تنب‌ها و ابوموسی و پیشینه تاریخی این جزایر، موقعیت ایران و بریتانیا، سرنوشت خود مختاری قواسم لنگه، تبانی بریتانیا و قواسم مسندم، خلیج فارس در

دورهٔ هخامنشیان، پارتیان، ساسانیان و صفویان، تحول نقش ایران در نیمه دوم قرن بیستم در منطقه و روابط آن با عمان، عربستان، پاکستان و عراق، سرزمین و مرزهای امارات عربی متحده و مسائل و مشکلات آنها، استقلال بحرین و تحولات آن، پیشینه تاریخی عربستان در تاریخ و پیدایش کویت و عراق و نقش آفرینی آن در این منطقه توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

بخش اول: نگاهی کلی به جغرافیای سیاسی و مرزهای بین‌المللی در خلیج فارس

بخش دوم: پیدایش کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس

دریای پارسیان Persian Sea

نام مولف/مترجم: دیوید لانگ؛ ترجمه حیدر عرفان

موضوع اثر: سیاست و حکومت

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار تهران: نام انتشارات: لیان

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۷۰ ص.

محل نگهداری اثر: مخزن

این کتاب ترجمه خیلی بدی دارد. / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

این اثر که به صورت تحت اللفظی به فارسی ترجمه شده است حاوی اطلاعاتی درباره تاریخ و تاریخچه خلیج فارس، موقعیت جغرافیایی، آداب و رسوم همسایگان آن، دریانوردان، موقعیت استراتژیک خلیج فارس و حوادث و رویدادهای به وقوع پیوسته در این منطقه، معرفی کشورهای مانند عربستان، کویت، عراق و قطر، آب و هوا، گویش‌ها و لهجه‌ها موجود در این مناطق، وجود نفت در این منطقه، همسایگان ایران، آشنایی با اقوام نژادی مانند لر و قشقایی، کرد، ترک، مسلمانان شیعه و سنی در عراق و ایران و همچنین معرفی کشورهای امارات متحده عربی (آب‌خوس، ابوظبی، دبی، شارجه، ام القوین، راس الخیمه، فجیره)، معرفی گروهک و فرقه‌های موجود در میان این کشورها، و دگرگونی موقعیت شغلی در این منطقه ذکر شده است. معرفی کشورهای عمان، ایران، عراق، عربستان، کویت، بحرین، قطر و ویژگی‌های جغرافیایی و سیاسی این مناطق، کشف نفت در مسجد سلیمان و سلطه انگلیسی‌ها و ایالت متحده به منطقه خاورمیانه برای دستیابی به نفت، تشکیل اوپک در سال ۱۹۷۰ برای یکپارچه کردن قیمت نفت در این کتاب توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیش درآمد

- ۱- سامان خشکی - آبی دریای پارسیان و مردمانش
- ۲- کشوره شهرهای همگرا
- ۳- سیاست پویا در سرزمین‌های دریای پارسیان
- ۴- پیدایی امیرنشین‌های هفتگانه
- ۵- بیگانگان نفتی و دریای فارس
- ۶- اوپک و آُپک
- ۷- پیش به سوی توده (ملی) گرایی
- ۸- آینده روشن در چاره گیری نفت دریا
- ۹- دورنمای فراکاوی در دریای پارسیان
- ۱۰- ساختار داشتمان تودگانی (ملی)
- ۱۱- فرمانمداری‌های یکپارچه تازی
- ۱۲- پیشامدهای و چشمداشت ها
- ۱۳- پاگشایی امریکا به دریای فارس
- ۱۴- پیوست

اطلس جلبکهای دریایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان

نام مولف/مترجم: بایرام محمد قرنجیک، کیومرث روحانی قادیکلای
موضوع اثر: آشنایی با جلبکهای دریایی، خلیج فارس و دریای عمان
سال انتشار: ۱۳۸۹، محل انتشار: تهران، نام انتشارات: موسسه تحقیقات شیلات ایران،
مدیریت اطلاعات علمی

عنوان به انگلیسی: Atlas of the sea algae of the persian gulf and oman sea coasts

قطع کتاب: رحلی. تعداد صفحات: م، ۱۷۰ص: مصور(رنگی)، جدول.

محل نگهداری اثر: مرجع / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

کشور ایران دارای بیش از دو هزار کیلومتر مرز آبی در جنوب کشور شامل سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان است و آبزیان متنوعی از جمله گیاهان دریایی در پهنه آبهای آن زیست می نمایند که کمتر بدان توجه شده است. اطلس حاضرها مربوط به جلبکهای ماکروسکوپی دریایی است و اعضای جلبکهای ساحلی شاخه های جلبکهای سبز، قهوه ای و قرمز را شامل می شود و همچنین نقشه خلیج فارس و دریای عمان و نقشه تفصیلی و موقعیت زیستگاههای نمونه برداری، شمایی از ایستگاهها، اسامی گونه ها شرح داده شده اند. اگر چه در علم جدید در طبقه بندی، جلبکها گیاه محسوب نشده و در سلسله مربوط به خود یعنی پروتیستا قرار دارند اما رده بندی گروههای کوچکتر هنوز دستخوش تغییراتی است به ویژه از لحاظ اطلاعات جدید که بوسیله بیوتکنولوژی و بیولوژی مولکولی فراهم می شود. جلبکهای دریایی برای قرن ها به صورت مستقیم و غیر مستقیم، به عنوان غذا، دارو و صنعت از قبیل نساجی، رنگ، فیلم، عکاسی، آرایشی و بهداشتی و فن آوری زیستی مورد استفاده بوده اند. این اثر بر اساس روشهای تحقیق مدون پروژه های مذکور، نمونه برداری از نمونه های جلبکی در دو مرحله مجزا از مناطق جزر و مدی و زیر جزر و مدی تا اعماق ۱۰ متری بعمل آمده است. در این بررسی اقدام به انجام

گشت‌های تحقیقاتی در سواحل و عملیات غواصی در دریا به صورت ماهانه در طول سواحل استان سیستان و بلوچستان و استان هرمزگان گردیده است که طی این بررسی‌ها، در مجموع ۱۵۰ گونه جلبکی شناسایی گردیده است که شامل ۳۹ گونه جلبک‌های سبز (۳ راسته، ۷ خانواده و ۱۳ جنس)، ۴۰ گونه جلبک‌های قهوه‌ای (شامل ۴ راسته، ۶ خانواده و ۱۶ جنس) و ۷۱ گونه جلبک‌های قرمز (شامل ۱ راسته، ۱۹ خانواده و ۳۱ جنس) می‌باشد.

معرفی فصول کتاب:

نقشه خلیج فارس و دریای عمان

نقشه تفصیلی و موقعیت زیستگاههای نمونه برداری

شمایی از ایستگاهها

اسامی گونه ها

فصل اول : جلبکهای سبز Chlorophyta

فصل دوم: جلبکهای قهوه‌ای Phaeophyta

فصل سوم : جلبکهای قرمز Rhodophyta

تصاویر گونه ها

منابع

خلیج فارس Persian Gulf

نام مولف/مترجم: محمد مهدوی گورابی، ابراهیم امینی زاده

موضوع اثر: منطقه خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۹۰. محل انتشار: تهران. نام انتشارات: خانه کتاب

قطع کتاب: وزیری، تعداد صفحات: ۳۷۵ص. مصور، نقشه، جدول

محل نگهداری اثر: مخزن / کتابخانه بنیاد دانشنامه جهان اسلام

• معرفی کتاب:

خلیج فارس یا دریای پارس آبراهی است که بوسیله ۸ کشور: ایران، عراق، کویت، عربستان سعودی، بحرین، قطر، امارات متحده و عمان احاطه شده است. امارات متحده عربی بعد از ایران دارای بیشترین ساحل در حدود ۶۵۰ کیلو متر می‌باشد. این خلیج توسط تنگه هرمز به دریای عمان و از طریق آن با دریاهای آزاد مرتبط است که در این اثر ویژگی‌های جغرافیایی و استراتژیک خلیج فارس، پیشینه نام خلیج فارس در طول تاریخ و در میان ملل مختلف، ویژگی‌های توپوگرافی، هیدروگرافی و معرفی جزیره‌های خلیج فارس به ویژه جزایر ایرانی آن، موزه و اقتصاد خلیج فارس، حضور بیگانگان در این منطقه، تاریخچه دریانوردی در دوران باستان و بعد از اسلام، اختراعات دریانوردان باستان، تقویم‌های دریایی، اصطلاحات دریانوردی آمده است. همچنین اکوسیستم خلیج فارس و دریاس خزر، پرورش انواع ماهی‌ها و معرفی نام‌های محلی آنها، خرچنگ و میگو، عرفی بنادر کرانه جنوبی و شمالی خلیج فارس و مهم ترین بنادر تجاری ایران شرح داده شده است. این کتاب کنوانسیون‌ها و آیین نامه‌های بین‌المللی الزامات دریانوردی نوین، صب علائم کمک ناوبری در این منطقه، ارائه خدمات راهنمایی کشتیها در بنادر، تجزیه و تحلیل ایمنی دریانوردی از منظر تردد و کشتیرانی در آبراههای خلیج فارس و تاریخچه کشتی و اصول فیزیکی شناوری و تقسیم بندی شناورها، کشتی‌های اقیانوس پیما و قایق‌های خلیج فارس توضیح داده است. و نیز پیشینه تاریخی امنیت در این منطقه و موقعیت نظامی، پایگاه‌های نظامی،

حضور ناوگان‌های نظامی قدرت‌های بزرگ در خلیج فارس، حضور نیروهای نظامی دریایی کشورهای منطقه، قدرت نیروی دریایی ایران در خلیج فارس، حوزه‌های اصلی تهدیدات بر منطقه و استراتژی آمریکا و دول غربی در ایجاد جنگ‌های نوین در منطقه در این مجموعه توضیح داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

- فصل اول : خلیج فارس از منظر جغرافیایی، تاریخی و سیاسی
- فصل دوم : خلیج فارس از منظر دریانوردی باستان
- فصل سوم : خلیج فارس از منظر آبریان دریایی و محیط زیست
- فصل چهارم : خلیج فارس از منظر بنادر تجاری و نفتی
- فصل پنجم : خلیج فارس از منظر ارائه خدمات نوین دریایی و بندری
- فصل ششم : خلیج فارس از منظر گونه‌های شناورهای متردد در آن
- فصل هفتم : خلیج فارس از منظر امنیت

منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه

مجلس شورای اسلامی

امنیت خلیج فارس تهدیدها و راهبردها

نام مؤلف/مترجم: عباس نیک ضمیر، احسان اله حجتی
موضوع اثر: امنیت ملی خلیج فارس - جنبه‌های استراتژیکی خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران: پرسمان.
عنوان به انگلیسی :
قطع کتاب: تعداد صفحات: ج، ۲۴۷ص: جدول.
محل نگهداری اثر: کتابخانه مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل اول کتاب به تفصیل به اهمیت خلیج فارس از لحاظ ژئوپلیتیک توجه می‌شود. اهمیت استراتژیک خلیج فارس به پیش از قرن شانزدهم برمیگردد اما از اوایل قرن شانزدهم با توسعه تجارت بین‌الملل اهمیت آن مشهودتر گردید بگونه‌ای که برخی معتقدند این منطقه کلید ورود به قلب جهان است و هر کس به قلب تسلط پیدا کند میتواند بر جهان فرمان براند. ذخائر غنی هیدروکربن بسیار در خلیج فارس اهمیت دارد همچنین کشف منابع نفتی غنی در سواحل منطقه که بدنبال خود صنایع عظیم استخراج و تصفیه نفت و تانک‌های عظیم و پیچیده حمل و نقل نفت را آورده است.

در فصل دوم امنیت تعریف و ویژگیهای آن برشمرده میشود و همچنین استراتژیهای تامین امنیت و اهداف امنیتی کشورها و عوامل تهدید کننده امنیت بیان میشود. امنیت در منطقه خلیج فارس و دیدگاههای گوناگون در این خصوص بخصوص دیدگاه و طرح آمریکا در خصوص امنیت خلیج فارس در فصل سوم بررسی میشود. در فصل چهارم امنیت دسته جمعی، تعریف و پیش فرضهای آن و همگرایی و همبستگی در منطقه را که میتوان در دو بعد موانع همگرایی و عوامل همگرایی مورد بحث قرار داد در فصل چهارم بررسی شده است. و در فصل آخر به بررسی نقش ایران در سیستمهای گوناگون امنیتی منطقه در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ و نگرانیهای امنیتی این کشور در منطقه پرداخته می‌شود.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- کلیات

فصل دوم- امنیت و ویژگی‌های آن

فصل سوم- امنیت خلیج فارس، دیدگاه‌ها و موانع آن

فصل چهارم- امنیت دسته جمعی

فصل پنجم- جمهوری اسلامی ایران در جستجوی امنیت منطقه

نتیجه گیری

روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه

نام مولف/مترجم: استانی ای. رنشون (ویراستار)؛ ترجمه جلیل روشندل
موضوع اثر: جنگ خلیج فارس و جنبه‌های روانشناسی آن
سال انتشار: ۱۳۷۶. محل انتشار: تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات.
عنوان به انگلیسی:

The Political Psychology of the Persian Gulf War: Leaders Publics and the Process of Conflict.

قطع کتاب: تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص. : جدول، نمودار.
محل نگهداری اثر: کتابخانه مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

محتوای کتاب صرفاً محدود به مباحث اختصاصی روانشناسی و یا روانشناسی جنگ نیست بلکه روایتی است از دیدگاه روانشناسی سیاسی در مورد مجموعه رویدادهایی که نام جنگ خلیج فارس را به خود گرفته است. در بخش اول با ریشه‌های روانشناختی جنگ سروکار دارد و برای زمینه سازی بحث و تحلیل پویش‌های جنگی که بدنبال آن آمد ضروری است. سه فصلی که در بخش دوم آورده شده بر جرج بوش، صدام حسین، و ماهیت رهبری و قضاوتشان متمرکز است. در این فصل انگیزه و تصمیم‌گیری هر دو رهبر یعنی جرج بوش و صدام حسین آزموده میشود اما از دیدگاه کیفیت قضاوتهایشان قبل از جنگ و طی آن. دو فصلی که بخش سوم را تشکیل میدهد برگسترش جنگ خلیج فارس متمرکزند. طبیعت روند منازعه را به موازات توسعه آن به قصد درک اینکه چرا بازدارندگی در این مورد ویژه تحقق نیافت مورد بررسی قرار میگیرد. در بخش چهارم آن تمرکز را گسترش داده و شیوه‌های تأثیرپذیری و تأثیرگذاری مردم را مورد آزمون قرار می‌دهد. بخش‌های نهایی به میان نتایج جنگ می‌پردازد. این نتایج ظاهراً در خاورمیانه ملموس بوده است. در این فصل جزئیات چگونگی مورد

سوال قرار گرفتن بسیاری از اسطوره‌ها و تصوراتی را مورد بحث قرار می‌دهد که برای دهها سال اساس و پایه سیاستهای خاورمیانه‌ای را تشکیل میداده‌اند. سرانجام در پایان ماجرا برخی از اظهارنظرهای حساس را که در مورد هدایت جنگ چه در زمان وقوع و چه به کمک رویدادهای بعدی مورد آزمون قرار داده و کوشیده میشود که یک ارزیابی کلی از آن ارائه داده شود.

معرفی فصول کتاب:

پیش‌گفتار

مقدمه

فصل اول- ریشه‌های جنگ خلیج فارس

فصل دوم- رهبران، رهبری و تصمیم‌گیری

فصل سوم- روند منازعه

فصل چهارم- عامه مردم

فصل پنجم- نتایج منازعه

فصل ششم- پایان ماجرا

سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹

نام مولف/مترجم: فاطمه مومنی

موضوع اثر: منطقه خلیج فارس و دخالت انگلستان در آن

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد

ایران‌شناسی، شعبه استان بوشهر.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۲۷ص. : مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این پژوهش کوشش شده است سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس از ۱۹۱۹ تا ۱۹۳۹ میلادی بررسی شود. آغاز حضور بریتانیا در خلیج فارس مربوط به قرن هفدهم میلادی است ولی با توجه به اهمیت سیاسی، اقتصادی و نظامی خلیج فارس، تکاپوی بریتانیا از اواخر قرن ۱۹ در این منطقه بیشتر شد و در اوایل قرن ۲۰ با کشف نفت علائق بریتانیا به خلیج فارس افزایش یافت و روند انگلیسی کردن دریای خلیج فارس سرعت بیشتری به خود گرفت. جنگ جهانی اول، اگرچه برای گروه‌های درگیری عاقبت خوشی نداشت ولی برای بریتانیا پیروزی در پی داشت و خروج رقبای از مناطق تحت نفوذش را فراهم کرد. بنابراین سیاست‌های بریتانیا بعنوان قدرت برتر در منطقه خلیج فارس از سال ۱۹۱۹ تغییر یافت ولی از این پس بریتانیا وارد گردابی از مشکلات جهانی و منطقه‌ای شد که این مشکلات یکی پس از دیگری منافع بریتانیا را در خلیج فارس مورد تهدید قرار دادند و بدین ترتیب نفوذ بریتانیا در منطقه با چالش مواجه شد تا جایی که عمده ترین سیاست کرگزاران بریتانیا، حفظ وضع موجود به شمار میرفت.

اهداف این کتاب نیز در جهت روشن نمودن سیاست‌های بریتانیا در منطقه و

عوامل چالش نفوذ و قدرت بریتانیا در این مقطع زمانی می‌باشد.

معرفی فصول کتاب:

پیش گفتار

فصل اول - سابقه تاریخی

فصل دوم - شکلی گیری قدرتهای منطقه‌ای و چالش قدرت بریتانیا در خلیج فارس

فصل سوم - سیاست بریتانیا در جزایر شمالی خلیج فارس

فصل چهارم - سیاست‌های بریتانیا در برابر شیخ نشینهای جنوبی خلیج فارس

فصل پنجم - وضعیت اقتصادی بریتانیا و نفت خلیج فارس

رهنامه هزار مسیر در خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: شکور عبدی

موضوع اثر:

سال انتشار: محل انتشار: تهران: شکور عبدی

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۸۶ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

کتاب حاضر چکیده تجارب بیست ساله ناخدا عبدالامیر نصاری معروف به حاج احمد می باشد که در داخل خلیج فارس سفرهای زیادی با کشتی و لنج انجام داده است نوشته شده است تا مورد استفاده ناخدایانی که در روی شناور خود نقشه ندارند قرار گیرد، و بتوانند از هر نقطه ای به نقطه دیگر مسافرت کنند.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

قسمت اول- حرکت از بنادر و جزایر ایران به سایر نقاط خلیج فارسی

قسمت دوم- حرکت از بنادر عربی به سایر نقاط خلیج فارس

سیاست انرژی کشورهای عربی خلیج فارس

نام مولف/مترجم: توماس سی. بارگر؛ ترجمه بیژن اسدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۰. محل انتشار: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب.

عنوان به انگلیسی: Energy policies of the world: ARAB STATES of the PERSIAN GULF

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۴۰ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این بررسی سعی شده است عوامل تاریخی و اجتماعی که بر سیاست انرژی کشورهای عربی واقع در حوزه خلیج فارس بویژه صنعت نفت تأثیر دارند مورد بررسی قرار گیرند. به شرح جزئیات قیمت گذاری، تولید و مشارکت آنان در صنعت نفت منطقه خلیج فارس، تشکیل سازمان کشورهای تولید کننده و صادرکننده نفت و تحریم تجاری نفتی سال ۱۹۷۳ اعراب میپردازد. یک ناظر عینی از طریق مشاهده و تحقیق و نیز بررسی سیاستهای عمومی این کشورها و نیز احتیاجات و هدفهای ویژه هر کشور قادر است زمان و روال سیاست انرژی کشورهای این منطقه را که تأثیر گسترده‌ای بر صنعت و رشد و توسعه بسیاری از کشورهای جهان دارد ارزیابی کند.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل ۱- اوضاع اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشورهای عربی خلیج فارس

فصل ۲- صنعت نفت

فصل ۳- تحریم نفتی ۱۹۷۳ اعراب

فصل ۴- نفت و گاز طبیعی فلات قاره

فصل ۵- عوامل تعیین کننده سیاست انرژی

فصل ۶- سیاستهای هفت کشور خلیج فارس (کویت، عربستان سعودی، بحرین،

قطر، امارات متحده عربی، عمان)

کتیبه خارک در خلیج فارس و دیگر آثار باستانی نویافته

نام مولف/مترجم: رضا مرادی غیاث آبادی

موضوع اثر: کتیبه خارک

خارک - آثار تاریخی

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران: مهرآج.

عنوان به انگلیسی: Kharg inscription

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۸۰ ص: مصور، عکس

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در پاییز ۱۳۸۶ سنگ نبشته‌ای به خط میخی فارسی باستان در طی یک عملیات راهسازی در جزیره خارک از زیر خاک بیرون آمد که در نوع خود و در قیاس با دیگر کتیبه‌های فارسی باستان هخامنشی، کاملاً ممتاز و دارای ویژگیهای خاص و منحصر بفرد بود. اما در یکی از روزهای خرداد ۱۳۸۷ با ضربات عاملان و مخرب شخص یا اشخاص نامعلوم تخریب گردید. عکس‌های ارائه شده در این کتاب تنها بازمانده کتیبه‌ای است که عمری بلند در زیرزمین و عمری کوتاه و چند ماهه پس از کشف داشت.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

فصل ۱- جزیره خارک

فصل ۲- سنگ نبشته خارک، گزارش خوانش کتیبه نویافته در جزیره خارک

فصل ۳- حرف الفبای تازه در خط میخی فارسی باستان سنگ نبشته خارک

فصل ۴- صخره کندهای نویافته، سمت نمای جغرافیایی و نردهای باستانی

تصاویر رنگی مربوط به متن کتاب

متن ترجمه شده به زبان انگلیسی

بندر دیر نگرینی بر ساحل خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: عبدالحسین بحرینی نژاد، حیدر دوراهی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: قم: نورالنور

جلد ۳

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۲۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

بطور کامل به وضعیت جغرافیایی و آداب و رسوم بندر دیر میپردازد که موضوع کتاب در فهرست مندرجات جزئی نگر آن کاملاً روشن است.

معرفی فصول کتاب:

نگاهی به منطقه دشتی

مشخصات جغرافیایی

وضعیت جغرافیایی دشتی

منطقه دشتی در ادوار مختلف

پیشینه تاریخی دشتی

نگاهی گذرا به شهرستان دیر

موقعیت جغرافیایی

تنوع زیستی و حیات وحش شهرستان دیر

تپه‌های گیاهی منطقه بردخوان

بندر صیادی دیر بزرگترین بندر صیادی کشور

امکانات آموزشی

امکانات درمانی و بهداشتی

امکانات تفریحی

امکانات ورزشی

امکانات پذیرایی و جهانگردی
 مشخصات اسکله صیادی بندر دیر
 تأسیسات بندری
 جزایر سواحل بندر دیر
 بوشهر، گنجینه‌ی خلیج فارس
 سفرهای دریایی
 اهمیت دریا و دریانوردی از نظر اسلام
 ملوانان و کارگران کشتی
 معرفی تعدادی از ناخداهای دیر
 نامه نگاری برادران ناخدا
 جنگل حراء نگینی سبز بر ساحل دیر
 عوامل محدود کننده و تهدید کننده جنگل حراء دیر
 سالنامه آماری شهرستان دیر در سال ۱۳۸۱
 سالنامه آماری شهرستان دیر در سال ۱۳۸۲
 مشاهیر منطقه
 شهدای روحانی شهرستان دیر
 آیه ا... حاج میرزا احمد دشتی
 شرح حال مشایخ بحرینی دشتی
 خادمین قرآن
 سادات جلیل القدر قاهری
 مرحوم سید محمد رفیع موسوی کراماتی
 معرفی شاعران شهرستان دیر
 ضرب المثلها
 اشعار عروسی و تشییع
 برخی از اصلاحات گویش دشتی
 زبان زرگری

اصطلاحات محلی

فرهنگیان اهل قلم

فعالیت‌های فرهنگی

بندر دیر نگینی بر ساحل خلیج فارس

موفقیت‌های نمایش آوای باد

پیدایش مکتب خانه در روستای لمبدان پائینی

خبری جالب و عملی در رابطه با درخت حرا

نمودارها

روستای بردستان

بردخون در بستر جغرافیا و تاریخ

نگاهی به روستای دوراهک

آبدان در یک نگاه

ذکر چند خاطره از سالخوردگان روستای بردستان

تنگ نخل کجاست؟

گلزارک کجاست؟

جمال خان سعیدی

مختار سناسیری

زین الدین سناسیری

ماهی و خواص آن

طرز تهیه چند غذای محلی

آمارها و اطلاعات جالب و خواندنی شبکه و مرکز بهداشت شهرستان دیر در سال ۱۳۸۳

به یاد حیدر (یادنامه مرحوم حیدر دوراهکی)

(زندگینامه مرحوم حیدر دوراهکی از زبان خودش)

عکس‌ها و ضمائم و

منابع

هجوم انگلیس به جنوب ایران ۱۸۳۹ و ۱۸۵۶

نام مولف/مترجم: جی. بی کلی؛ ترجمه حسن زنگنه

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۳. محل انتشار: بوشهر: کنگره هشتادمین سالگرد شهادت رئیس علی دلواری

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۱۶ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

نویسنده در کتاب طی دو فصل با استناد به آرشیو راکد وزارت امور خارجه انگلیس، ایندیا آفیس و گزارشهای محرمانه دیگر تصویر زنده و جاندار از روایت انگلیسی جنگ ایران و انگلیس در سالهای ۱۸۳۸ و ۱۸۵۶ میلادی بر سر مسئله هرات و هجوم نیروهای زمینی و دریائی انگلیس به خلیج فارس و جنوب ایران به دست داده اسکه که کاملاً نو و بکر می باشد.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل ۱- بحران در روابط ایران و انگلیس ۱۸۴۱-۱۸۳۷

فصل ۲- جنگ انگلیس با ایران ۷-۱۸۵۶

شلیک اولین توپهای جنگ جهانی سوم: علل تهاجم واشنگتن علیه عراق

نام مولف / مترجم: جک بارنز؛ ترجمه شهره ایزدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۳. محل انتشار: تهران: مترجم.

عنوان به انگلیسی :

Washington's Assault on Iraq OPENING GUNS OF WORLD WAR III

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۲۱ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل ۱- ویران سازی عراق

فصل ۲- نتایج جنگ واشنگتن «خاطره تلخ ویتنام» را تقویت میکند.

فصل ۳- نه یک «نظم نوین جهانی» بلکه افزایش عدم ثبات نظم کهن و روبه

افول امپریالیسم جهانی

فصل ۴- تجاوز قتل عام بود، نه جنگ

فصل ۵- کارگران بلشویک مردم را علیه امپریالیسم و جنگ تهییج می کنند.

مسائل منطقه‌ای ایران با تاکید بر خلیج فارس

نام مولف/ مترجم: محمد اسماعیل خدادادی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: قم: یاقوت.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۲۱۵ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل اول ضرورت آشنایی با مسائل منطقه‌ای و جایگاه خاورمیانه در نظام جهانی بررسی شده است. در فصل دوم جغرافیای طبیعی و موقعیت استراتژیکی خلیج فارس و آشنایی با کشورهای حوزه خلیج فارس شامل ایران، عربستان، عراق، کویت، بحرین، قطر، عمان، امارات متحده عربی می‌باشد. ویژگیهای اقتصادی خلیج فارس، خلیج فارس در آئینه زمان و ترتیبات امنیتی خلیج فارس از دیگر مباحث مطرح شده در این فصل است. در فصل سوم مسائل شرق ایران شامل پاکستان، افغانستان که شامل کلیات، تاریخچه سیاسی، ساختار سیاسی، احزاب سیاسی، سیاست خارجی و روابط ایران با این دو کشور بررسی شده است. در فصل چهارم کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز شامل تاجیکستان، ترکمنستان، آذربایجان، ازبکستان، قزاقستان، قرقیزستان، ارمنستان، گرجستان و در انتها ترکیه و فلسطین در فصل پنجم پرداخته شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول - کلیات

فصل دوم - خلیج فارس و مسائل آن

فصل سوم - مسائل شرق ایران

فصل چهارم - کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز

فصل پنجم - ترکیه و فلسطین

آمریکا در خلیج فارس: چالش‌ها و چشم اندازها

نام مولف/مترجم: سامی حجار، ترجمه ابوالقاسم راه چمنی
 موضوع اثر: نیروهای مسلح ایالات متحده، روابط نظامی خلیج فارس و ایالات متحده
 سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران: ابرار معاصر تهران.
 عنوان به انگلیسی: US military presence in the gulf: challenges and prospects
 قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۴۳ص.
 محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این نکته که چرا ایالات متحده نیروهای خود را در منطقه خلیج فارس حفظ میکند و چشم اندازهای بلند مدت این حضور نظامی چیست پرسش‌های بنیادینی است که اصول این کتاب را تشکیل میدهند.
 ابتدا منافع آمریکا در خلیج و خاورمیانه مورد بررسی قرار گرفته است، سپس سیاست‌ها و استراتژی‌هایی که برای تحقق این منافع تدوی شده مورد کاوش قرار گرفته است. ضمن آنکه نیروها و گرایش‌های عمده‌ای که منافع آمریکا و حضور نظامی آن در منطقه را به چالش میکشانند نیز مورد شناسایی قرار میگیرد. در واقع برآورد و بررسی استراتژی و سیاستهای آمریکا اصلی‌ترین موضوع این کتاب است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- منافع آمریکا در منطقه

فصل دوم- سیاست مهار

فصل سوم- استراتژی آمریکا در خلیج فارس

فصل چهارم- موافقت نامه‌های همکاری‌های دفاعی

فصل پنجم- چالش‌های امنیتی

فصل ششم- سیاستهای آمریکا و دیدگاههای کشورهای خلیج فارس

فصل هفتم- برآورد منطقه ای

فصل هشتم- مبارزه با تروریسم

فصل نهم- نتیجه گیری و توصیه ها

پی نوشت ها

نمایه ها

پشت پرده جنگ خلیج فارس

نام مولف/مترجم: جان پیگلر؛ ایوب باقرزاده

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۳. محل انتشار: تهران: امید فردا

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۲۰۷ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این کتاب با حقایق بروز و وقوع همه یا اکثر جنگ‌هایی که بعد از جنگ بین‌الملل دوم به این طرف در نقاط مختلف جهان رخ داده و جان میلیون‌ها نفر را تباه کرده آشنا می‌شوید. در کتاب مسائل پشت پرده رویدادهای جهانی و نقش دول و رسانه‌های گروهی را که در این وقایع داشته‌اند، و از نظر افراد عادی پنهان مانده فاش می‌نماید.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه مترجم

مقدمه ناشر

مقدمه نویسنده

فصل اول- تروریست‌ها

فصل دوم- کسانی که به حساب نمی‌آیند

فصل سوم- جهادکنندگان

فصل چهارم- مسلح کردن جهان

امنیت خلیج فارس: گزارش مؤسسه مطالعات دفاعی لندن

نام مؤلف/مترجم: حاکم قاسمی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل انتشار: تهران: دانشگاه امام حسین، پژوهشکده علوم استراتژیک.

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۰۶ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این مجموعه نویسنده با معرفی سه مرکز قدرت در خلیج فارس (ایران، عراق و شورای همکاری خلیج فارس) و در کنار آنها قدرتهای غربی با نفوذ در منطقه بویژه آمریکا به عنوان بازیگران منطقه خلیج فارس سعی کرده است با توجه به وضعیت فعلی هر یک از آنها دیدگاهها و جهت گیریهای متعارض در منطقه را که میتواند مانعی برای دستیابی به توافق در مورد ترتیبات امنیتی منطقه ای گردد، ترسیم نماید.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- ایران: جستجوی جایگاهی شایسته

فصل دوم- عراق: سنگ بنای منطقه

فصل سوم- شورای همکاری خلیج فارس: اتحاد سیاسی

فصل چهارم- غرب: شعبده باز ماهر

فصل پنجم- نتیجه گیری

استراتژی و طرحریزی نیروها برای اهداف امریکا در خلیج فارس

نام مولف/مترجم: کاوه باسمنجی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: روشنگران.

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۵۴ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این کتاب می‌کوشد مسائل عمومی طرحریزی نیرو را از طریق بررسی دقیق یک مورد پر اهمیت روشن سازد: مورد خلیج فارس. دو پرسش مطرح می‌شود: معتبرترین استراتژی برای بازدارش شوروی از یک تهاجم مقیاس بزرگ به منطقه خلیج فارس چیست؟ و برای عملی ساختن این استراتژی چه ساختار نیرویی مورد نیاز است؟ استراتژی نخست -تشدید عمومی- مربوط به دهه‌های ۶۰-۱۹۵۰ است. در آن زمان، تکنولوژی از پیشرفت امروزی برخوردار نبود. عیب‌های این استراتژی به تفصیل در کتاب تشریح شده‌اند.

نظریه دوم که تشدید افقی خوانده می‌شود برای جبران نقایص استراتژی اول بوجود آمده است. این استراتژی مبتنی بر انجام ضد حمله از سوی امریکا علیه هدفهای شوروی در بیرون از منطقه خلیج فارس است. در این نظریه زدن ضربات شدید به هدفهای حساس شوروی پیش بینی شده است تا این کشور را وادار به دست شستن از ایران کند.

استراتژی سوم -دفاع متعارف- اساساً یک جنگ سنتی با استفاده از نیروهای استقرار سریع، و تکیه بر نقاط ضعف ارتش شوروی و نیز شرایط جغرافیایی ایران است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول - مقدمه

فصل دوم - استراتژی ۱ تشدید عمودی

فصل سوم - استراتژی ۲ تشدید افقی

فصل چهارم - استراتژی ۳ دفاع متعارف

فصل پنجم - نتیجه گیری

جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه

نام مولف/مترجم: پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه هوشنگ لاهوتی
موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: پاژنگ.

عنوان به انگلیسی : Guerre Du Golfe Le Dossier Secret

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۱۴ص.

محل نگهداری : کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

جنگ خلیج فارس از لحاظ کاربرد میزان سلاح‌های نظامی و عطف توجه جهان، بعد از جنگ جهانی دوم و جنگهای ویتنام تا کنون سابقه نداشته مهر تأیید بر این واقعیت نهاد که همه می‌دانند اشغال کویت تنها یک بهانه بود، همچنان که بحران خلیج فارس نیز ساخته و پرداخته غرب و پوششی برای پنهان داشتن هدفهای دیگر آنان بشمار می‌رفت.

در این مجموعه کوشیده می‌شود از جنگ خلیج فارس، شروع و ماجراهای اتفاق افتاده با اسنادی بررسی شود.

معرفی فصول کتاب:

بدون فصل بندی

تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس

نام مولف/مترجم: شهرام شاهوردی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۶. محل انتشار: تهران: معاونت تبلیغات و روابط عمومی.

عنوان به انگلیسی:

Structural Changes In The International System And Their Impacts On The Persian Gulf

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۹۵ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

مهمترین سوالی که در این مجموعه به آن پاسخ داده میشود این است که چه تغییرات ساختاری در نظام جهانی رخ نموده و چه تأثیراتی بر حوزه خلیج فارس گذاشته است؟ این تحقیق در چهار فصل ارائه می‌شود. در مقدمه موضوع مطرح و ارکان و پایه‌های نظیر تحقیق بیان شده است. در فصل دوم نظام متحول جهانی، تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر حوزه خلیج فارس مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. فصل سوم نیز اهداف ایالات متحده از حضور نظامی در خلیج فارس را مورد پژوهش قرار میدهد. در این راستا سیاست مهار دوگانه و ضرورت وجود یک سیستم امنیتی برای منطقه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. فصل چهارم نیز بررسی اختلافات ارضی و مرزی و بروز تنش میان کشورهای منطقه و فروش فزاینده تسلیحات را در بر می‌گیرد. همچنین سعی شده است راهبردهایی جهت دستیابی به یک مکانیسم امنیتی در حوزه خلیج فارس و میان کشورهای حاشیه آن به دست داده شود.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- مقدمه و طرح تحقیقاتی نظام بین‌الملل و خلیج فارس

فصل دوم- ساختار متحول نظام بین‌الملل

فصل سوم- اهداف ایالات متحده از حضور نظامی در خلیج فارس

فصل چهارم- اختلافات ارضی و مرزی و فروش فزاینده تسلیحات

خلیج فارس در اسناد تاریخی

نام مؤلف/مترجم: عبدالجلیل رضوی

موضوع اثر:

سال انتشار: محل انتشار:؟: سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس مدیریت خدمات شهری.

عنوان به انگلیسی: Persian Gulf in the Historical Documents:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۲۱ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این مجموعه تصاویری از خلیج فارس در نقشه‌های مختلف ارائه شده است. در زیر هر نقشه توضیح فارسی و انگلیسی آن داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

- فصل اول- خلیج فارس در نقشه‌های دوران باستان از آغاز تا ۴۰۰ میلادی
- فصل دوم- خلیج فارس در نقشه‌های دوران قرون وسطی از ۴۰۰ تا ۱۴۷۰ میلادی
- فصل سوم- خلیج فارس در نقشه‌های دوران رنسانس از ۱۴۷۰ تا ۱۷۰۰ میلادی
- فصل چهارم- خلیج فارس در نقشه‌های دوران جدید
- فصل پنجم- خلیج فارس در نقشه‌های آسیا
- فصل ششم- خلیج فارس در نقشه‌های ایران
- فصل هفتم- خلیج فارس در نقشه‌های عراق و عربستان

اطلس جلبک‌های دریایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان

نام مؤلف/مترجم: بایرام محمد قرنجیک، کیومرث روحانی قادیکلایی
موضوع اثر: اطلس جلبک‌های دریایی در دریای عمان و خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران، موسسه تحقیقات شیلات ایران، مدیریت اطلاعات علمی.

عنوان به انگلیسی: Atlas of the sea algae of the Persian Gulf and Oman sea coasts
قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۶۹ ص: مصور (رنگی).

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

اطلس حاضر مربوط به جلبک‌های ماکروسکوپی دریایی است و اعضای جلبک‌های ساحلی شاخه‌های جلبک‌های سبز، قهوه‌ای و قرمز را شامل می‌شود. طی تحقیق انجام شده در کتاب در مجموع ۱۵۰ گونه جلبک شناسایی گردید. این تحقیق به منظور بهره برداری بهینه از آبریان اقدام به تحقیق بر روی گیاهان دریایی در سواحل جنوب کشور عمدتاً در آب‌های دریای عمان و بخشی از آب‌های خلیج فارس کرده است.

معرفی فصول کتاب:

نقشه خلیج فارس و دریای عمان

نقشه تفصیلی و موقعیت زیستگاه‌های نمونه برداری

شمایی از ایستگاه‌ها

اسامی گونه ها

فصل اول- جلبک‌های سبز

فصل دوم- جلبک‌های قهوه ای

فصل سوم- جلبک‌های قرمز

تصاویر گونه ها

نمایی از ایران خلیج همیشه فارس

نام مولف/مترجم: امیر حسین بختیاری

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۵. محل انتشار: تهران: ایرانشناسی.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۳۶ ص: مصور، رنگی.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این کتاب با اسناد و مدارکی دال بر سندیت نام و نشان خلیج جنوب ایران، یعنی خلیج فارس آشنا میشویم تا هیچ سوال و شبهه‌ای برای خواننده باقی نماند. در بخش بعدی بطور جداگانه استانها و مشخصات جغرافیایی و موقعیت آنها در ایران معرفی شده اند که به همراه این معرفی نقشه‌های جغرافیایی آنها به انضمام نقاط گردشگری، تاریخی و منتخبی از تصاویر هر استان آورده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

خلیج فارس

راهنمای نقشه ها

استان آذربایجان شرقی

استان آذربایجان غربی

استان اردبیل

استان اصفهان

استان ایلام

استان بوشهر

استان تهران
استان چهار محال و بختیاری
استان خراسان جنوبی
استان خراسان رضوی
استان خراسان شمالی
استان خوزستان
استان زنجان
استان سمنان
استان سیستان و بلوچستان
استان فارس
استان قزوین
استان قم
استان کردستان
استان کرمان
استان کرمانشاه
استان کهگیلویه و بویراحمد
استان گلستان
استان لرستان
استان مازندران
استان مرکزی
استان هرمزگان
استان همدان
استان یزد

بندر لنگه در ساحل خلیج فارس

نام مولف/مترجم: حسین نوربخش

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۵۸. محل انتشار (بندر عباس): ابن سینا.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۴۰۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

استان هرمزگان به خاطر قرار گرفتن در ساحل خلیج فارس و سوابق تاریخی ارتباطیش با شرق و غرب حوزه دارای یک فرهنگ غنی و دست نخورده و یک سلسله آداب و رسوم و سنتها و پندارهای بومی مخصوص خود است که نظیر آن در سایر استانها کمتر دیده می‌شود. غالب این آداب و رسوم و خصوصیات شناخته نشده و تحقیق کافی درباره آنها صورت نگرفته است. به همین دلیل هر تحقیقی درباره یکی از شهرها و روستاهای حاشیه خلیج فارس و استان هرمزگان ارزنده و سودمند می‌باشد.

معرفی فصول کتاب:

دیباچه

مقدمه کتاب

وجه تسمیه بندرلنگه

سوابق تاریخی و مراحل پیدایش بندرلنگه

چگونگی تشکیل شهر لنگه

دوران درخشش بندر لنگه

جغرافیای طبیعی بندر لنگه

راهها و آب و هوای بندر لنگه
 جمعیت شهر لنگه
 نزدیکترین مراکز جمعیت به شهر لنگه
 دین و مذهب مردم لنگه
 زبان و لهجه اهالی لنگه
 نمونه هایی از افعال محله های لنگه
 محله های بندر لنگه
 برکه های آب بندر لنگه
 صید ماهی در بندر لنگه
 عقیده اهالی لنگه درباره بعضی از انواع ماهی
 حکام بخشداران و فرمانداران لنگه
 آثار قدیمی و باستانی بندر لنگه
 حیوانات وحشی - خزندگان و پرندگان منطقه لنگه
 اسامی ماههای سال در لنگه
 حساب نوروزی در بندر لنگه و خلیج فارس
 حساب و زن و اندازه در بندر لنگه
 نفرین های محلی لنگه
 رجال و بزرگان و افراد سرشناس بندر لنگه
 موسیقی دانان و هنرمندان بندر لنگه
 مردان شوخ و خوشمزه بندر لنگه
 ضرب المثل های لنگه ای
 کارهای دستی بندر لنگه
 عقاید و خرافات مردم لنگه
 آداب و رسوم بندر لنگه
 مراسم عروسی در بندر لنگه

داستانهای محلی بندر لنگه
خاطرات و افسانه‌های دریا
اشعاری که درباره بندر لنگه سروده اند
مدارس و دارالعلم‌های قدیم لنگه
بازرگانی خارجی بندر لنگه
علل تنزل بازرگانی خارجی لنگه
رویدادهای تاریخی و اجتماعی بندر لنگه
طرح جامع شهر لنگه
بندر لنگه امروز
بندر لنگه فردا
طرح هائی برای از بین بردن خرابه‌های شهر لنگه

خلیج فارس مهد پارسیان از باستان تا پهلوی

نام مولف/مترجم: محمود مقدس جعفری

موضوع اثر: تاریخ خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: تهران: اقبال.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۴۴ ص: مصور، نمونه، نقشه رنگی.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل اول که حاکمیت ایرانیان بر خلیج فارس است از قرن هفتم قبل از میلاد آغاز و تا قرن هفتم بعد از میلاد بطول انجامیده و چهارده قرن را شامل میشود. این مقطع را طی دو مرحله مهم تاریخی مورد بررسی قرار داده است: مرحله نخست از ابتدا تاریخ بشر آغاز و با انقراض سلسله مادها به دست کوروش به پایان میرسد. در این زمان برای اولین بار سرزمین ایران شاهد تشکیل امپراتوری عظیم ایرانی میشود. مرحله دوم از آغاز تشکیل حکومت شاهنشاهی کوروش تا شکست یزدگرد سوم در نهاوند ادامه می‌یابد و بالاخره پس از گذشت ۱۲ قرن تسلط بر خلیج فارس و دریای عمان امپراتوری بزرگ شاهنشاهی ایران سقوط می‌کند.

فصل دو حضور ایرانیان در شمال خلیج فارس است. این دوران تاریخی از عصر حکومت اعراب مسلمان تا پایان حکومت تیموریان قرن ۱۵ ادامه می‌یابد که به دلایل متعدد از جمله شکست ایرانیان از اعراب، ضعف قدرت مرکزی در ایران، تشکیل حکومت‌های کوچک و پراکنده، بروز جنگ‌های داخلی، نبود یک حکومت قدرتمند و بالاخره حمله مغول به ایران فرصتی برای تسلط ایرانیان در خلیج فارس فراهم نمی‌آورد.

در فصل سوم حضور بیگانگان در خلیج فارس بررسی میشود. در اوایل قرن شانزدهم بود که کشتی‌های نظامی در حمایت از کشتی‌های تجاری وارد آب‌های خلیج فارس شدند و از این پس توسعه طلبی در خلیج فارس و دریای عمان شکل تازه‌ای

به خود گرفت. در این دوران ایران حکومت صفوی را تجربه میکرد و هلندیها، فرانسویها، پرتغالیها، انگلیسیها برای تسلط بر خلیج فارس رقابت شدیدی از خود نشان می‌دادند.

در فصل چهارم حضور انگلیس در خلیج فارس بررسی میشود. انگلیسها برای تثبیت خود در منطقه با کشتی‌های پرتغالی، هلندی، فرانسوی، ایرانی، عرب و بالاخره بومیان خلیج فارس و دریای عمان در حال کشمکش و جنگ و ستیزه بودند و توانستند به مدت یکصد و پنجاه سال در منطقه حضوری فعال داشته باشند و با نفوذ در حکومت مرکزی ایران در دوره قاجار، سیاست‌های خود را بر ایرانیان و ساحل نشینان منطقه تحمیل نمایند.

در فصل پنجم بوسیله اسناد خلیج فارس، نقشه‌ها و نقاشی‌ها و عکس‌ها از تثبیت نام خلیج فارس یاد میکند.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول- حاکمیت ایرانیان بر خلیج فارس

فصل دوم- حضور ایرانیان در خلیج فارس

فصل سوم- حضور بیگانگان در خلیج فارس

فصل چهارم- حاکمیت انگلیس در خلیج فارس

فصل پنجم- پیوستها (بدون تردید خلیج فارس)

حکومت نادرشاه (به روایت منابع هلندی)

نام مولف/مترجم: ویلم فلور

موضوع اثر: ابوالقاسم سری

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل انتشار: تهران: توس

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۵۹ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

نادر بی گمان در طول تاریخ ایران زمین یکی از مردانی است که وجودش برای حفظ استقلال کشور و نیز اعاده حیثیت و شرف و آبروی ملت ایران سخت ضروری بوده است؛ در فصل آخر است که وضع خلیج فارس در زمان حکومت نادر بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل ۱- دولت نادرشاه به روایت منابع هلندی

فصل ۲- مناسبات ایران با روسیه

فصل ۳- وضع کرمان در (۱۷۴۰-۱۷۳۰)

فصل ۴- وضع ناحیه خلیج فارس در زمان حکومت نادرشاه

فهرستها

فهرست نام کسان

فهرست جای ها

فهرست نژادها، سلسله ها، فرقه ها، شرکت هند خاوری هلند (واک)

فهرست منصب ها و مقام ها، پیشه ها

فهرست اصطلاح های مربوط به دیوان و دیوانیان

فهرست پول و اصطلاح های مربوط به آن

فهرست کشتی ها و اصطلاح های دریایی

من خلیج فارس هستم

نام مولف/مترجم: اقدس کاظمی قمی

موضوع اثر: شعر

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: قم: مثلث عشق.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۵۹ ص.: عکس.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

شعر

معرفی فصول کتاب:

خلیج فارس

خلیج همیشه فارس

سرود خلیج فارس

ایران من

سلام بر مردم ایران

ایران من

مهد دلیران

تهران

سلام بر تمامی استانهای ایران

شهر من، قم

یادته

آبادان سلام

سلام بر خرمشهر همیشه سرافراز

شبی در شیراز
 صحبت با استاد سخن سعدی
 شبی با حافظ
 شبی در اصفهان
 شهر تفرش
 شهر گرگان
 شهر محلات
 سلام بر آستارای همیشه سرافراز
 در شهر کرمان
 در دیدار از شهر ماهان ارتجالا سروده شد
 آذربایجان
 شهر میانه
 سبزوار
 گفتگوی دختر آلاچیق، پاسخ فرزند کویر (ترکمن صحرا)
 ارگ بم
 من تو را می‌سازمت بار دگر با دوستانم
 شهر بم را دوباره بسازیم
 به یاد زنده یاد ایرج بسطامی
 یه یاد فاجعه‌ی زلزله‌ی رودبار گیلان
 استان سیستان - بلوچستان
 همایش زنان بلوچ
 چابهار همیشه بهار
 نمایشگاه بین‌المللی تجارت ایران و افغانستان
 برگزاری نمایشگاه ایران در کشور ترکیه
 هفته‌ی ایران در استانبول را گرامی می‌داریم

هفته‌ی ایران در استانبول
آخ ایران، واخ ایران
نمایشگاه فرانکفورت (آلمان)
تاجیکستان
شبی با مولانا (قونیه)
سرود (ویژه‌ی جام جهانی)
در بازی ایران و آمریکا سروده شد
به نام و یاد ۱۲ امام معصوم (ع)

بهره برداری از منابع نفت خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: حسن بهزادی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: م، ۱۵۷ص. : نقشه، جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این کتاب ضمن بحث در مورد قراردادهای نفتی کوشش شده است موضوع بهره برداری از ذخائر عظیم نفت خلیج فارس و اختلافاتی که معلول بهره برداری از منابع نفت فلات قاره خلیج فارس هست مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

در فصل اول مختصات طبیعی خلیج فارس، وجه تسمیه، پیدایش، موقعیت جغرافیایی، آب و هوا، اهمیت خلیج فارس، منابع حیوانی، معدنی، جزایران بررسی شده است. همچنین مختصات اقتصادی کشورها و شیخ نشینهای خلیج از سایر مباحث فصل است. در فصل دوم تاریخچه نفت، وضع اکتشاف و استخراج نفت، هزینه حفر یک چاه نفت در دریا و مشکلات حقوقی مربوط به استخراج نفت بررسی شده است. در فصل سوم اعلامیه‌ها و فرامین دول و شیخ نشینهای خلیج فارس در زمینه کنترل انحصاری بر منابع طبیعی فلات قاره خلیج فارس کامل بررسی شده است و در انتها در فصل چهارم بخش‌های نفتی دولت ایران و قراردادهای مربوطه در خلیج فارس، نفت عربستان و نفت عراق و قراردادهای نفت کشورها بررسی شده است و در انتها در فصل پنجم مشکل تداخل حدود فلات قاره کشورهای ساحلی خلیج در یکدیگر و راه‌حل‌های پیشنهادی برای حل اختلاف و تعیین مرز فلات قاره دو کشور مقابل هم بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- خصوصیات جغرافیایی خلیج فارس و کشورهای ذینفع
فصل دوم- تاریخچه عملیات اکتشاف و استخراج نفت در خلیج فارس و

پیشرفت آن

فصل سوم- اقدامات حقوقی برای تسلط بر منابع نفتی خلیج فارس
فصل چهارم- قراردادهای بهره برداری و حدود مناطق بهره برداری
فصل پنجم- اختلافهای حقوقی کشورهای ذینفع و راه حلهای پیشنهادی برای
حل اختلافات مزبور

نامی برای همیشه: نگاهی به تاریخ خلیج فارس

نام مولف/مترجم: عبدالکریم مشایخی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۹. محل انتشار: تهران: کانون اندیشه جوان

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۹۶ ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل اول گستره نام خلیج فارس در منابع تاریخی و نام خلیج فارس در منابع دوران اسلامی را میخوانیم. همچنین نقش سرچارلز بلگریو در تغییر نام خلیج فارس از سایر مطالبی است که در فصل اول آمده است. خلیج فارس در دوران سلوکیان، اشکانیان و ساسانیان در فصل دوم بررسی شده است. بندر سیراف، دریانوردان سیرافی، بیوگرافی سلیمان سیرافی، علما و دانشمندان سیراف، انحطاط و زوال سیراف، رکورد سیراف جایگزینی کیش در فصل ۳ بررسی شده است.

با ورود پرتغالی‌ها و هلندی‌ها در هرمز و خارک و اخراج آنها فصل بعدی ایجاد شده است. انعقاد قرارداد سعدون- پرایس در دوره کریم خان و گسترش نفوذ هه جانبه انگلستان در ایران در قرن نوزدهم، حضور آلمانی‌ها در زمان قاجار در خلیج فارس و موقعیت استراتژیک بندر بوشهر و بدنبال آن حضور فرانسوی‌ها و عثمانی‌ها و روسها و تبعات بعدی آن از مطالب فصل پنجم تا نهم است

در فصل دهم لغو مالکیت ایران بر بحرین در دوران محمدرضا پهلوی بررسی شده است و در انتها مالکیت ایران بر ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک و خلیج فارس در هشت سال دفاع مقدس، جنگ خلیج فارس و قرارداد الجزیره و عهدنامه مرزی و حسن همجواری دو کشور ایران و عراق بررسی گردیده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

فصل ۱- جغرافیای طبیعی، حدود و وسعت خلیج فارس

فصل ۲- خلیج فارس در دوران باستان

فصل ۳- خلیج فارس در دوران اسلامی

فصل ۴- ورود پرتغالی‌ها به خلیج فارس و سلطه بر جزیره هرمز

فصل ۵- نخستین تلاشهای انگلستان برای حضور در آبهای خلیج فارس

فصل ۶- آلمان‌ها در خلیج فارس

فصل ۷- فرانسوی‌ها در خلیج فارس

فصل ۸- عثمانی‌ها در خلیج فارس

فصل ۹- دولت روسیه و اندیشه سلطه بر خلیج فارس

فصل ۱۰- مسئله بحرین

فصل ۱۱- مالکیت ایران بر جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک

فصل ۱۲- خلیج فارس در دوران هشت سال دفاع مقدس

خلیج فارس

نام مولف/مترجم: مینو میرزایی - سراج زاهدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: تهران: موسسه فرهنگی هنری طاهر

عنوان به انگلیسی: THE PERSIAN GULF

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۸۸ ص: مصور(رنگی).

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این نوشتار گوشه هایی از رویدادهایی را روایت میکند که در طول سالیان بر کرانه های جنوبی ایران رخ داده است. تاریخچه خلیج فارس، آب و هوا و رودخانه ها، خلیج فارس در دروان پیش از اسلام، دوران اسلام، حمله پرتغالی ها و فرانسویها و هلندی ها و عثمانی ها به این خطه، نفت، تنگه هرمز، بحران آب، بازرگانی، چیزها و بنادر خلیج فارس از مباحثی است که در این مجموعه گنجانده شده است.

معرفی فصول کتاب:

تاریخچه

خلیج فارس از آغاز نخستین تمدن ها

طلای سیاه

تنگه هرمز

بحران آب

بازرگانی در خلیج فارس

جزیره های خلیج فارس

بندرهای خلیج فارس

کشورهای حاشیه خلیج فارس

اکوسیستم‌های آبی ایران (خلیج فارس و دریای عمان)

نام مؤلف/مترجم: پرویز کردوانی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۴. محل انتشار: تهران: قومس

عنوان به انگلیسی :

IRAN AQUA ECOSYSTEMS (Persian Gulf and the Sea of Omman)

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۶۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

فصل اول ویژگیهای طبیعی غیر جاندار خلیج فارس و دریای عمان را بررسی میکند، موقعیت جغرافیایی و ابعاد و چگونگی پیدایش و ساختمان و آب و هوای منطقه خلیج فارس از دیگر مطالب این فصل است، در فصل دوم موجودات زنده یا بیوسنوزاکوسیستم مانند صدفهای دریایی، شکم پایان، جلبکها، فورامی نیفرها، رشته پایان، مایوفونها، در فصل سوم کشورها و جزایر منطقه بعنوان محیطها و منابع آلوده کننده، کشورهای نظیر ایران، امارات، بحرین، عراق، عربستان سعودی، قطر، کویت و جزایر خلیج فارس، در فصل چهارم آلودگی اکوسیستم و خطرات زیست محیطی آن و آلودگی بوسیله سموم کشاورزی و فلزات سنگین بررسی شده است، در فصل پنجم اثرات اکولوژیکی آلودگیهای نفتی در منطقه و در فصل آخر کتاب راههای جلوگیری از آلودگیها و نیز امکان خود پالائی یا پاکسازی طبیعی آلودگیهای نفتی این محیط زیست آبی مورد بررسی قرار گرفته است و در خاتمه پاره‌ای از قوانین و مقررات بین‌المللی ذکر شده اند.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

- فصل ۱- ویژگیهای طبیعی غیر جاندار خلیج فارس و دریای عمان
- فصل ۲- دوم موجودات زنده یا بیوسنوزاکوسیستم
- فصل ۳- کشورها و جزایر منطقه بعنوان محیطها و منابع آلوده کننده
- فصل ۴- آلودگی اکوسیستم و خطرات زیست محیطی آن
- فصل ۵- اثرات اکولوژیکی آلودگیهای نفتی
- فصل ۶- راههای جلوگیری از آلودگیها و نیز امکان خود پالائی یا پاکسازی طبیعی آلودگیها در خلیج فارس و دریای عمان
- فصل ۷- پیوستها

صاعقه در صحرا: استراتژی و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس

نام مولف/مترجم: جیمز بلک ول؛ ترجمه حمید فرهادی نیا، هوشمند نامور تهرانی
موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل انتشار: تهران. ناشر: اطلاعات

عنوان به انگلیسی: Thunder in the desert : strategy and tactics of the Persian gulf war:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۸۰ ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

به بعد نظامی بحران خلیج فارس تا کنون توجه کمتری شده است. جنگ چهل و سه روزه خلیج فارس که در نخستین لحظات بامداد ۱۷ ژانویه ۱۹۹۱ آغاز شد ماهیت کاملاً نظامی داشت و طبعاً به لین لحاظ حاوی نکات آموزنده‌ای است. این کتاب صرفاً رویکرد نظامی به جنگ خلیج فارس دارد و بطور قابل توجهی به تحلیل جزئی ترین مسائل نظامی پرداخته است. از نخستین لحظات شروع جنگ تا ساعات پایانی و پس از آن بطور حرفه‌ای و از نزدیک مسائل نظامی جنگ را مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار مترجمان

سخنی در مورد منابع و مآخذ کتاب

مقدمه

فصل اول- درکنار آبهای بابل

فصل دوم- جنگ ایران و عراق

فصل سوم- ارتش عراق و تجاوز به کویت

فصل چهارم- جنگ غیر متحرک

فصل پنجم- تندباد هورنر

فصل ششم- مرکز بحران

فصل هفتم- جنگ شوارتس (کف)

فصل هشتم- این جنگ چگونه به پیروزی رسید

توفان خلیج

نام مولف/مترجم: الیویه دلاژ، ژرار گریزبک؛ ترجمه اسدالله مبشری، محسن مویدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۶. محل انتشار: تهران. ناشر: اطلاعات

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۷۱ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

منطقه خلیج فارس سرزمین تضادها و شگفتی هاست. از سال ۱۹۷۴ که ثروتها ناگهان رو به افزایش گذاشت، رهبران خلیج به طرق مختلف کرارا اذعان می کردند که کشورهايشان در معرض تندباد حادثه است و در مسیر توفان قرار دارد. در خاورمیانه ستم دیده تنها حکام خلیج صلح و آرامش می خواستند همان چیزی که می شناختند و داشتند: اختلاف اسرائیل و عرب در شمال وجود داشت و اختلاف ایران و عراق وقوع انقلاب اسلامی در شرق و بی ثباتی یمن در جنوب. لیکن در قلمرو آنان، همه چیز آرام بود. شش تن از صاحبان خودکامه نفت در این منطقه وجود دارد: عربستان سعودی، بحرین، کویت، امارات متحده عربی، قطر، عمان.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- در شرق سوئز

فصل دوم- پروردگار نفت را به ما عنایت فرموده است

فصل سوم- عمان پیش از ۱۹۷۰، سرزمینی در قرون وسطی

فصل چهارم- کاریابی با ضمانت برای مهاجران

فصل پنجم- بحران هویت

فصل ششم - طنین انقلاب اسلامی

فصل هفتم - سندیکای پادشاهان

فصل هشتم - نگرانی از ناامنی در خلیج

فصل نهم - انبار باروت

فصل دهم - رویارویی خرس و شاهین

فصل یازدهم - عقاب و شاهین

فصل دوازدهم - جنگ ایران و عراق: خطر نزدیک می‌شود

فصل سیزدهم - عربستان سعودی پدر خوانده منطقه

آینده خلیج فارس سیاست و نفت در دهه ۱۹۹۰

نام مولف/ مترجم: فیلیپ رابینز؛ ترجمه مهدی افشار

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران. ناشر: ایران‌شهر

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۵۲ ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

در فصل اول ایران بعنوان کشوری که بیش از سایر کشورها اقدامات چشمگیری بر دستور جلسات سیاست خارجی کشورهای ساحلی داشته است بررسی شده است. وضعیت ایران در پایان جنگ، سیاست‌های داخلی، مناسبت‌های منطقه‌ای، درآمد نفت و برقراری مناسبات دیپلماتیک با دو ابر قدرت را بررسی کرده است. فصل دوم به کشور عراق می‌پردازد. و به این نکته اذعان دارد که در سراسر دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ دیدگاه غربیان بویژه بریتانیا و ایالات متحده نسبت به آن بطور یکپارچه منفی بود. منافع استراتژیک، تضمین امنیت راههای تدارکاتی، حفظ تولید و صدور نفت، جنگ و تهدیدات داخلی، خاور مدیترانه در این فصل به آن پرداخته شده است.

فصل سوم کشورهای شورای همکاری خلیج فارس مرکب از شش کشور عربی خلیج فارس: عربستان سعودی، کویت، عمان، امارات متحده عربی، بحرین و قطر در می ۱۹۸۱ به انگیزه امنیت خلیج فارس تشکیل شد.

در فصل بعدی ایالات متحده و شوروی بعنوان ابر قدرتهای موجود در خلیج فارس مورد بررسی قرار می‌گیرند و در انتها نفت، اهمیت خلیج فارس، کشورهای عضو اوپک، اعضای اوپک در خارج از خلیج فارس، هزینه تولید نفت، نقش جنگ خلیج فارس در تأمین نفت، و پایان جنگ بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار مترجم

فصل اول- ایران

فصل دوم- عراق

فصل سوم- کشورهای شورای همکاری خلیج

فصل چهارم- ابرقدرتها و خلیج فارس

فصل پنجم- اهمیت عرصه نفت

شیخ نشینهای خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: پیروز مجتهدزاده

موضوع اثر:

سال انتشار: محل انتشار: تهران. ناشر:

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ص:.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

مجموعه فوق شامل مباحث سودمندی از اوضاع جغرافیایی تاریخی، اقتصادی، و سیاسی خلیج فارس و شیخ نشینهای عرب آن که برای آشنایی با کیفیات تجاری و اجتماعی حوزه خلیج فارس بسیار میتواند مفید باشد.

معرفی فصول کتاب:

تقسیم بندی فصلی ندارد.

خلیج فارس از دیدگاه آمار و ارقام (فارسی و انگلیسی)

نام مؤلف/مترجم: بیژن اسدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۸ (چاپ دوم با اصلاحات)، محل انتشار: تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس.

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۶۶،۷۰ ص: جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

حاوی مهمترین اطلاعات و آمار و ارقام مربوط به مسائل گوناگون منطقه خلیج فارس و کشورهای همجوار آن است. این منطقه با توجه به دارا بودن اهمیت ویژه جغرافیایی، سیاسی-استراتژیک و اقتصادی بخش قابل توجهی از موضوعهای پژوهشی مهم جهان سیاست معاصر را به خود اختصاص داده است. اطلاعات عمومی درباره خلیج فارس، اطلاعات عمومی مربوط به کشورهای خلیج فارس، ترکیب جمعیتی، نژادی و مذهبی کشورهای خلیج فارس، تاریخ امتیازها و تولید نفت کشورهای خلیج فارس، ذخایر نفت خلیج فارس، تولید نفت خام کشورها و مناطق نفتی حوزه خلیج فارس، درآمدهای نفتی کشورهای خلیج فارس، ظرفیت پالایش و مالکیت نفت در منطقه خلیج فارس، تولید نفت ماهانه ایران و عراق در خلال جنگ نفتکشها و غیره از مطالبی است که در این کتاب به آن پرداخته شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

فصل ۱- مقدمه

فصل ۲- عمومی، اجتماعی و فرهنگی

فصل ۳- اقتصاد و تجارت

فصل ۴- نظامی، تسلیحات، جنگ ایران و عراق

کتابشناسی

خلیج فارس در حدیث دیگران (مجموعه مقالات)

نام مؤلف/مترجم: امیر هوشنگ انوری

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۶ محل انتشار: تهران: بنیاد ایران شناسی

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۷۹ ص: جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

یکی از برنامه‌های پژوهشی آموزشی بنیاد ایران‌شناسی آن است که مقاله‌ها و کتابهای معتبر در مقوله ایران شناسی مصطلح را به تدریج به فارسی برگرداند. این مجموعه چهارده مقاله در بردارد که چهار مقاله مربوط به «سیراف» است که همین مطلب اهمیت سیراف را در گذشته نشان می‌دهد و فعالیتهای فرهنگی و اقتصادی و سیاسی سیراف را بعنوان یکی از بنادر مهم خلیج فارس یادآوری میکند.

مقاله‌ی «دریای اریتره» به این نکته اشاره دارد که از دیرباز اصولاً دو دریا یا دو خلیج بعنوان دریا/خلیج فارس و دریا/خلیج عربی یا عرب در منطق وجود داشته است؛ خلیجی که در شرق منطقه بوده همواره به نام خلیج فارس یا دریای فارس نامیده شده است و خلیجی که در غرب منطقه بوده و امروزه دریای سرخ نامیده شده است در روزگار قدیم نام دریا یا خلیج عرب داشته است.

مقاله‌ی «تعیین مناطق کشاورزی...» متنی کاملاً فنی و نتیجه تحقیقی باستان شناسی درباره سه منطقه کشاورزی، سیراف در ایران، صحار در یمن و تل سویهات در سوریه است. توضیح درباره کوددهی و حاصلخیز کردن زمین در دوران قدیم و همچنین موارد استفاد از کود و خاکرویه‌های خانگی در منابع و متون نویسندگان چون ابن وحشیه و ادریسی از جمله مطالب خواندنی مقاله است.

مقاله‌ی «نیروی دریایی ایران در خلیج فارس در طی قرن هجدهم میلادی» نوشته فلور، دارای داده‌های قابل توجهی در مورد وضعیت نیروی دریایی خلیج فارس در دوره‌های اخیر است.

مقاله‌ی «خاراکس و کرخه» از منابع یونانی و رومی و برخی متون اسلامی بهره گرفته

است و از این جهت میتواند مورد استفاده قرار گیرد. تغییر مسیر رودخانه‌ها و تأثیری که این تغییر بر چگونگی وضعیت شهرها داشته است و نیز استفاده از یافته‌های باستان‌شناسی از مباحث در خور توجه مقاله است.

مقاله «دیدگاه دولت عثمانی نسبت به حضور بریتانیا در عراق» به حضور و مداخله انگلیس در خلیج فارس اشاره دارد و از نگرانی‌های دولت عثمانی از توطئه‌های انگلستان خبر میدهد.

در مقالات متعدد مربوط به سیراف نیز داده‌های قابل توجهی در مورد اقتصاد شکوفای سیراف، ویرانی سیراف و سربرنیاوردن مجدد آن، راههای ارتباطی سیراف، کشاورزی سیراف، و افول آن ارائه شده است.

معرفی فصول کتاب:

خلیج فارس، اسامی آن و موارد ذکر آنها در منابع پرتغالی
نیروی دریای ایران در خلیج فارس در قرن هیجدهم
خلیج فارس در نزهه المشتاق ادریسی
تجارت خلیج فارس در اواخر دوره باستان
دیدگاه دولت عثمانی نسبت به حضور بریتانیا در عراق و خلیج فارس در دوران
سلطان عبدالحمید دوم
سیراف
سیراف بندری ساسانی
رامشت سیرافی بازرگان ثروتمند قرن دوازدهم میلادی
شناسایی مناطق کشاورزی کود داده شده از طریق نمونه برداری از بقایای ظروف سفالین
خاراکس و کرخه
نام دریای اریتره
اوضاع سیاسی خلیج فارس به هنگام استعمار پرتغال
پریپلوس (سفر دریایی) خلیج فارس
زوال و سقوط قدرت دریایی پرتغال

خلیج فارس در نگاه ایرانیان (مجموعه مقالات)

نام مولف/مترجم: امیر هوشنگ انوری

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۶ محل انتشار: تهران: بنیاد ایران شناسی

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۵۲ص: مصور، نقشه، نمودار.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

نویسندگان دانشمند ایرانی در این کتاب از جمله به چند مسئله که دلمشغولی آنها و نیز همه ایرانیان است توجه کرده اند، عمده ترین آنها نام خلیج فارس است که موضوع چند مقاله است. در این مقالات نشان داده شده است که از دیرباز خلیج فارس را به عجم، بحر فارسی و بحر فارس، و به زبانهای دیگر سینوس پرسیکوس، ماده پرسیک، پرشین گلف، گلف پرسیک و... گفته اند.

محدوده خلیج فارس و تحولات جغرافیایی آن و گستره‌ی قدیمی آن هم که عملاً بیشتر در درون سرزمین ایران صورت گرفته و در نتیجه پیوستگی آن را با ایران عیان میسازد، صرفنظر از اینکه بخش جنوبی آن نیز مدتهای مدید مرتبط با ایران بوده است. کاوشهای باستان شناسی در سواحل خلیج فارس، و نیز ساخت و ساز در این منطقه نیز گزارشگر ارتباط فعالیتهای سواحل شمال و جنوب خلیج فارس با ایران است. تجارت دریایی خلیج فارس بر عهده‌ی ایرانیان بوده است و آنها نام و نشان خود را در تاریخ این خطه ثبت کرده اند و سفرهای دریایی نیز از جمله دلمشغولی‌های آنان بوده است. این نکات بخشی از یافته‌های مقالات و نیز بخشی بسیار کوچک از ارتباط ناگسستنی خلیج فارس و نام آن با ایران است.

□ معرفی فصول کتاب:

- خلیج فارس و نام آن
- دریای مکران و ژارس یا دریای عمان
- جغرافیای تاریخی خلیج فارس
- سواحل جنوبی خلیج فارس
- نامه‌ای فارسی از امام عمان و زنگبار
- کاخ زمستانی هخامنشیان در ساحل خلیج فارس
- بررسی تاریخیچه کاوشهای باستان شناسی بندر سیراف
- نام خلیج فارس
- نام خلیج فارس و باستان شناسان خارجی
- موقع خلیج فارس در زمان سلطنت فتحعلیشاه قاجار
- معین التجار بوشهری و احیای تجارت دریایی ایران در خلیج فارس
- سفرهای دریایی دریانوردان بندر کنگ از خلیج فارس تا افریقا و هندوستان
- سرزمین بحرین
- فلفل روسیاه راه نورد

راه آهن اروپا و خلیج فارس

نام مولف/مترجم: احمد فرامرزی بکوشش حسن فرامرزی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۴۶ محل انتشار: تهران: داورپناه

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۷۹ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

انگلستان بعد از تصرف هندوستان همیشه این وحشت را داشت که مبادا کشور دیگری بر این گوهر گرانبها حمله کند و بواسطه بعد مسافت و موانع بیشماری که در راه داشت، نتواند بموقع مستعمره گرانبهای بزرگ خود کمک برساند. لذا تصمیم گرفت که کانالی در فلسطین حفر کند تا بدینوسیله هم راه هندوستان را نزدیکتر سازد و هم جلوی نفوذ فرانسه را در سوریه و روسیه را در فلسطین بگیرد. نظر دولت انگلیس این بود که این کانال را از بندر حیفا در کنار دریای مدیترانه شروع کند و در بندر عقبه به دریای احمر متصل سازد تا که در قرن نوزدهم شایع شد که روسیه میخواهد ساختمان راه آهنی را شروع کند که منتهی به کویت گردد. روی این اصل بود که ناگهان موشوع راه آهن بغداد پیش آمد و این امر یکی از علل عمده ملحق شدن انگلیس به اتحادیه فرانسه و روسیه به شمار میاید و بالتیجه یکی از مهمترین علل وقوع جنگ بینالملل اول محسوب میشود.

در ادامه اهمیت وجود این خط به عقیده طرفداران آن را میخوانیم که از ان جمله عبارتست از: مدیترانه را به خلیج فارس متصل میسازد و این قضیه چه از لحاظ سیاسی و چه از نظر تجاری دارای اهمیت زیادی است- هزار میل فاصله بین انگلستان و هندوستان را کوتاهتر میکند و مدت طی این فاصله از ۲۰ روز به ۱۰ روز تقلیل میدهد و غیره.

معرفی فصول کتاب:

متصل ساختن مدیترانه به خلیج فارس
اهمیت این خط به عقیده طرفداران آن
آلمان مزاحم جدید انگلستان در خاورمیانه
راه آهن بغداد
انگلستان و راه آهن خلیج فارس

مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی بهره برداری مناسب از ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان

نام مولف/مترجم:

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۹ محل انتشار: تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۵۸.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

معرفی فصول کتاب:

حقوق و مقررات بین‌المللی حفظ محیط زیست دریایی و تطبیق آن بر خلیج فارس

تحقیق و تکنیک در خدمت بهره برداری

تکنولوژی سنجش از دور

کشتاب ورزی آکو آکالچر در سواحل جنوبی کشور

تکثیر و پرورش میگوی خلیج فارس گونه

آخرین برآورد از ذخایر آبزیان خلیج فارس

بهره برداری از ذخایر ماهیان مزوپلاژیک

ماهیان سطح زی یا پلاژیک ریز

میگوی ایران و موضوع مدیریت ذخایر آن در خلیج فارس

وضعیت بهره برداری و مدیریت ذخایر تون

بررسی روشهای معمولی صید دریای عمان خلیج فارس

صید سنتی و مشکلات و راه حل های توسعه

معرفی و بررسی صید به روش پره در جنوب

نقش مدیریت ذخایر در بهره برداری

چگونگی وضعیت ما در بهره برداری از...
الگوی مناسب تحقیقات در مدیریت منابع دریایی و آبی
مروری بر بیماری‌های ماهیان دریایی
افزایش درجه حرارت آب بعنوان فاکتور مرگ افزین ماهی‌ها
چرخه عناصر سنگین سرب، جیوه، کادمیوم
اثرات تغییرات عوامل فیزیکو شیمیایی
بررسی آثار آلودگی‌های محیطی
روابط غذایی و روش‌های بررسی آن در آبزیان
نقش و اهمیت اعتبارات بانکها در توسعه...
نرم تنان خلیج فارس و اثرات آلودگی
قطعه‌نامه کنفرانس بهره برداری مناسب از....

خلیج فارس

نام مولف/مترجم: سر آرنولد ویلسن. ترجمه محمد سعیدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۴۸ محل انتشار: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب

عنوان به انگلیسی: THE PERSIAN GULF

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۳۳ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

هیچ دریای دیگری نیست که بیش از خلیج فارس توجه علمای معرفه الارض و باستان شناس و مورخین و جغرافیا نویسان و سیاستمداران و جنگجویان را مشترکا بخود معطوف ساخته باشد. سرگذشت حوادث خلیج بقدمیمترین ازمنه تاریخی میرسد و ذکر آن در تاریخ مکتوب بشری مقدم بر تمام دریاهاى دیگر آمده است. با آنکه از حیث اهمیت ارتباطی بحر احمر همیشه رقیب قوی پنجه خلیج فارس بوده است معذک در اوایل قرن نوزدهم فرستادگان ناپلئون در تعقیب سیاست جهانگیری خود جهد وافر نمودند که نفوذ خویش را بر آن دریا مستولی سازند. گذشته از عوامل سیاسی و تاریخی موقع و محل خود خلیج نیز بر اهمیت آن افزوده است زیرا دریای مذکور بر سر راه کلیه خطوط بحری در مشرق عدن واقع است و ابهای آن بسواحل عربستان و عراق و ایران میرسد و باین جهت از حیث سوق الجیشی حائز اهمیت فوق العاده میباشد. اهمیت موقع خلیج فارس از جهت دفاع و حفظ منافع هندوستان بخوبی از این نکته استنباط میشود که کلیه قونسولها و مأمورین سیاسی نواحی مختلف آن از طرف حکومت هندوستان تعیین میگردد و قسمتی از نیروی دریائی هند همیشه در آبهای آن مستقر است.

خلیج فارس و بحر احمر در حقیقت دو شعبه بزرگ از اقیانوس هندند که تقریباً بموازات یکدیگر تا قلب دنیای قدیم پیش رفته و هر دو از راه اقیانوس هند به اروپا

متصل میشوند... عمال و مأمورین کمپانی هند شرقی پس از استقرار نفوذ و تسلط خود در خلیج فارس موفق به اجرای سه اقدام مهم شدند که نتایج آن برای عالم انسانیت حائز کمال اهمیت بود: اول دزدی دریائی را از آبهای خلیج برانداختند و آشیان دزدان را در آنجا بهم زدند. دوم از زدوخورد و مجادلات مشایخ عرب و خونریزیهای دائمی ایشان جلوگیری کردند. سوم تجارت برده را ملغی و ممنوع ساختند. علاوه بر این سه اقدام بسیار مهم امروزه هرگونه علائم و آثار دیگری هم از تمدن و امنیت و آسایش در آبهای خلیج مشاهده میشود همه بر اثر جدیت و فداکاری سربازان و ملاحان و مأمورین سیاسی انگلیس بوجود آمده است.

حق تجارت انحصاری کمپانی هند شرقی در سال ۱۸۱۳ ملغی گردید و بتدریج بر اثر پیش آمدهای سیاسی اروپا لازم شد که زمام امور خلیج از دست امنای کمپانی و حکومت بمبئی خارج و بعهدہ حکومت کل هندوستان واگذار شود. در اواخر قرن نوزدهم دولت انگلیس در خلیج فارس رقبای تازه‌ای پیدا کرد و بعضی از دول اروپائی به خیال افتادند که متصرفاتی برای خویش در آنجا احداث نمایند. فرانسویها در سنه ۱۸۹۵ بصدد افتادند که مرکز ذغالی برای خویش در خلیج احداث کنند، روسها بقصد بسط دایره نفوذ و تجارت خویش هیئت‌های متعدد بنواحی خلیج اعزام داشتند، عثمانی بر سر قسمتی از نواحی غربی خلیج تسلط یافته و نسبت به ایالات حسا و بحرین و حتی عمان و کویت دعوی مالکیت و قیومیت می‌کرد. دولت آلمان نیز در تعقیب سیاست مشرقی خود و بنحیال تأسیس خط ارتباطی میان هامبورک و خلیج فارس همه نوع سعی و مجاهدت بعمل می‌آورد که بعنوانین تجارتی متصرفاتی برای خویش در خلیج احداث نماید.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

انسان اولیه در خلیج فارس و عمان

خلیج فارس در قدیمیترین ازمه تاریخی

نویسندگان قدیم

قرون وسطی: عراق - خوزستان - فارس - کرمان و مکران

قرون وسطی: عمان و بحرین

صیرف - کیش - هرمز

ورود پرتغالیها

رقابت انگلیسها و پرتغالیها

اخراج پرتغالیها

هلندیها

قرن هیجدهم. توسعه نفوذ انگلیس

دزدان دریائی

تجارت برده

توسعه امارت نشینهای عرب

خلیج فارس در سیاست بین‌المللی

فهرست اعلام

خلیج فارس در آستانه قرن بیستم

نام مولف/مترجم: ملکم یاپ / بریتون کوپر بوش. ترجمه حسن زنگنه
موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۰ محل انتشار: تهران: به دید،

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۶۵ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این کتاب شامل چهار مقاله علمی-تحلیلی درباره خلیج فارس است که نگارندگان آن با تکیه بر اسناد و منابع و مأخذ معتبر به ارزیابی مسائل منطقه پرداخته‌اند. در اولین مقاله با عنوان خلیج فارس در قرون ۱۹ و ۲۰ نویسنده میکوشد تا ضمن بیان اهمیت حیاتی آبراه خلیج فارس در ارتباطات منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای چالش‌های موجود بین‌قدرت‌های منطقه‌ای که مرکزشان بغداد، تهران و ریاض است و قدرت‌های بین‌المللی به خوانندگان عرضه دارد. بررسی نقش استراتژیک صنعت نفت در خاورمیانه و منافع اقتصادی کلانی که در این رهگذر نصیب کشورهای حاشیه خلیج فارس میشود از مباحث این مقاله است. مسائل تاریخی، اوضاع منطقه خلیج فارس را در پایان جنگ جهانی دوم که در خلال آن اهمیت دایره نمایانگر قدرت‌های فرامنطقه‌ای از بین میرود و قدرت انگلستان کاهش میابد و نفوذ امریکا افزایش پیدا میکند علل و عوامل اصلی این تحولات را روابط اقتصادی امریکا با کشورهای همجوار خلیج فارس و تأمین تسلیحات و جنگ افزار برای آنها برمی شمارد. در دومین مقاله با عنوان سیاست انگلستان در خلیج فارس نویسنده تاریخ روابط سیاسی انگلستان و کشورهای حوزه خلیج فارس را از آغاز تا سالهای آغازین دهه هفتاد میلادی بصورت فشرده، اما منسجم بررسی و تحلیل میکند. شایان نگرش است که براساس اسناد و مدارک تاریخی حضور انگلستان در خلیج فارس ارتباط تنگاتنگی با منافع این قدرت در شبه قاره هند داشته است. حضور مستمر انگلستان

در خلیج فارس معلول چند عامل بود که از جمله میتوان به موضوع دفاع از هند، مسأله نفت، ارتباطات و مسائل استراتژیک اشاره کرد. در این مقاله علت اصلی خروج انگلیس از منطقه خلیج فارس در سال ۱۹۶۷ میلادی، افزایش هزینه‌ها و مخارج و گرفتاریهای مترتب بر این حضور دانسته شده است.

منافع انگلستان، روسیه و آلمان در خلیج فارس در فاصله سالهای ۱۹۱۴-۱۹۰۵ عنوان مقاله دیگری است. انگلیسی‌ها که حضور دیرپایی در آبهای نیلگون خلیج فارس داشتند از سال ۱۹۰۳ که عملاً خواستار رسیدن به تفاهم و تقسیم منافع خود با روس‌ها در ایران بودند اما زمانی که تقسیم مناطق مورد نفوذ به آبهای خلیج فارس می‌رسید با احتیاط عمل میکردند. انگلیس می‌کوشید که از رسیدن پای روسیه به خلیج فارس جلوگیری کرده و روسها نیز در راستای تحقق بخشیدن به وصیت نامه پطر کبیر مبنی بر دسترسی به این دریا پافشاری می‌وزیدند. نویسنده با تحلیلهای علمی-تاریخی چگونگی فراهم شدن زمینه‌های نزدیکی این دو قدرت و رفع اختلافات آنها را بررسی کرده است.

تجارت اسلحه در دریای پارس و بحر عمان عنوان مقاله دیگری است که بدنبال تحولاتی که در نتیجه نزدیکی انگلستان، فرانسه و روسیه در اروپا بوجود آمد و همزمان با کناره گیری لرد کرزن از قدرت در هند یکی از کشمکش‌های اصلی دو دولت انگلیس و فرانسه اختلافاتی بود که این دو دولت بر سر مسأله تجارت اسلحه در خلیج فارس داشتند. از نقطه نظر انگلیسیها عامل اصلی واردات اسلحه در حوزه خلیج فارس و نهایتاً هند فرانسویها بودند که اوضاع این منطقه را بی ثبات نموده و موجبات به خطر افتادن منافع انگلستان را فراهم میکرد. دولت فرانسه برای پایان دادن به تجارت اسلحه در منطقه خواستار دریافت امتیازاتی بود که انگلیسی‌ها از واگذاری آن استنکاف می‌ورزیدند.

معرفی فصول کتاب:

خلیج فارس در قرون ۱۹ و ۲۰

سیاست انگلستان در خلیج فارس

منافع انگلستان، روسیه و آلمان در خلیج فارس

تجارت اسلحه در دریای پارس و بحر عمان

خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن هیجدهم میلادی

نام مؤلف/مترجم: ترجمه حسن زنگنه

نوشته راجرز ام سیوری و جی بی کلی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۷ محل انتشار: تهران: مرکز بوشهر شناسی با همکاری انتشارات همسایه

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۱۹ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

محققان و پژوهشگران خارجی کتب و مقالات زیادی درباره دریانوردی و کشتیرانی و تجارت در دریای پارس به رشته تحریر آورده اند، اما اکثریت قریب به اتفاق آنان به علت تعصب و یا علل دیگر از ابراز حقایق سرباز زده، مبادرت به تحریف واقعیت و واژگونه نویسی کرده اند. مورخان در بیان نظریات نیش دار در پژوهشهای خود مغرضانه از بعضی کتب ادبی و یا اشعار برخی از شعرا بدون اینکه از شاهنامه فردوسی و یا گرشاسب نامه اسدی طوسی هم استفاده کنند، سود برده و سرگذشت کشتیرانی ایران و ناوبری ایرانیان را وارونه جلوه داده اند. اما راجرز ساروی از معدود پژوهشگرانی است که با تحقیق عالمانه بگونه‌ای صریح و روشن در کمال اعتدال و انصاف علمی بر نظریات آنان خط بطلان کشیده است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- خلیج فارس در دوران باستان

خلیج فارس در دوران باستان

تاریخ اولیه خلیج فارس

خلیج فارس در زمان هخامنشیان

خلیج فارس در دوران اسکندر و جانشینانش

فعالتهای تجارته یونان- روم در دریای سرخ در زمان پارتیان

رونق مجدد تجارت خلیج فارس در زمان ساسانیان

فصل دوم- تاریخ خلیج فارس از سال ۶۰۰ تا ۱۸۰۰ میلادی

خلیج فارس در اوایل اسلام

شکوفایی تجارت چین از قرن هفتم تا دهم میلادی

هرمز مروارید خلیج فارس

سلطه پرتغالیها بر خلیج فارس ۱۶۲۲-۱۵۰۵

سلطه هلندیها در خلیج فارس ۱۷۰۰-۱۶۳۰

خلیج فارس در قرن هیجدهم- ظهور قدرتهای محلی، گسترش دزدان

دریایی، ایجاد قدرت مطلقه انگلستان

خلیج فارس در پایان قرن ۱۸

فصل سوم- خلیج فارس در اواخر قرن ۱۸ میلادی

خلیج فارس در اواخر قرن ۱۸ میلادی

عمان

ظفار

اباضیه

مدخل خلیج فارس

شارجه

ابوظبی

قطر

مجمع الجزایر بحرین

الحسا

کویت

بصره

اعراب کعب

ایران

بوشهر

بندر عباس

وهایت

انگلیسیها در خلیج فارس

خلیج فارس از دیرباز تاکنون: یکصد سال کشمکش پس از پنج هزار سال جنگ و ستیز در گاهواره تمدن.

نام مولف/مترجم: احمد اقتداری

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۷ محل انتشار: تهران: امیرکبیر

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۴۱۳ص:.. مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

مسائلی چون تشکیل امارات متحده عرب، بازگشت جزایر ایرانی تنب کوچک و بزرگ و ابوموسی منصوبه انگلستان به ایران، ملی شدن صنعت نفت ایران، تحولات سیاسی و بازرگانی منطقه خلیج فارس، گفتگوها و گفت و شنیدها و جنگ و صلحهای منطقه، جنگهای نظامی در منطقه و ادعاها و مخالف خوانیهای کشورهای عرب همسایه و غیر همسایه ایران درباره جزایر ایرانی خلیج فارس، مسائل بازرگانی و دریانوردی، مسائل نفت و حمل و نقل نفت از خلیج فارس، مسائل فرهنگی و مدنی منطقه خلیج فارس، همه و همه در طول زمان و متناسب با تحولات دوران، مسائلی آفریده اند که موجب کشمکشها و بروز حوادث و وقایع جدید در خلیج فارس شده اند و خلیج فارس را پس از پنج هزار سال جنگ و ستیز که در این گاهواره تمدن رخ داده است بر سر زبانها انداخته است. در کتاب ابتدا تمدن عیلام، سومر، بابل، آشور و خلیج فارس در شاهنشاهی هخامنشی بررسی شده است. حضور اسکندر و اقوام تازی در خلیج فارس و بدنبال آن قیام زنگیان و بردگان و جنبش قرمطیان توضیح داده شده است. سیراف و کیش، هرمز جزیره خارک از دیگر مطالبی است که در قسمت شکوه خلیج فارس به آن پرداخته شده است. سرزمینهای کویت، قطر، ابوظبی، شیخ نشین دویی، شارجه، عجمان، ام القیوین، راس الخیمه، فجیره و مسقط از دیگر مطالب این کتاب است. در ادامه به نفت کشورهای و نعمتهای دریا از جمله مروارید، نمک، خاک سرخ، گوگرد و زرنیخ و ماهی اشاره کرده است.

معرفی فصول کتاب:

بخش اول

فصل اول- دریای پارس

فصل دوم- پنج هزار سال جنگ و ستیز در گاهواره تمدن

فصل سوم- اسکندر در خلیج فارس

فصل چهارم- اقوام تازی بر ساحل خلیج فارس

فصل پنجم- جنبشهای دینی و سیاسی در ساحل خلیج فارس

فصل ششم- دریانوردان بی باک

فصل هفتم- شکوه دیرینه خلیج فارس

فصل هشتم- سیاحان در خلیج فارس

فصل نهم- سرزمینهای ساحلی و جزایر خلیج فارس

فصل دهم- بحرین: بهشت دریا

فصل یازدهم- طلای سیاه

فصل دوازدهم- نعمتهای دریا

فصل سیزدهم- جهازات بادپیما

فصل چهاردهم- سرود ساحل

فصل پانزدهم- امید به آینده

بخش دوم

فصل اول- نام خلیج فارس در متون و نقشه ها

فصل دوم- عمانات- امارات متحده عرب

فصل سوم- بحرین، «ایالت میش ماهیگ» ساسانی

فصل چهارم- تأثیرات خارجی جنبش ملی نفت ایران

فصل پنجم- تاریخ دریانوردی ایران

فصل ششم- دریانوردی و کشتیرانی هخامنشیان

فصل هفتم- از دریای پارس تا دریای چین

خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم:

موضوع اثر:

سال انتشار: محل انتشار: تهران. ناشر: چاپخانه سازمان سمعی و بصری هنرهای زیبای کشور.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۵۱، ق ص: جدول، نمودار.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در خلیج فارس با توجه با اسناد دیپلماسی سخن رانده شده است. فعالیت هلندی‌ها و فرانسوی‌ها در خلیج فارس و رقابت آنها با انگلیسی‌ها، فعالیت سیاسی دولتهای معظم در خلیج فارس در قرن نوزدهم و اسناد سیاسی ۱- واگذاری جزیره کوریا مورییا ۲- قرارداد بازرگانی بین مسقط و فرانسه مورخ ۱۷ نوامبر ۱۸۴۴ ۳- مناسبات بین امریکا و حکمران مسقط ۴- نام هلرد کلرندون ۲۹ آپریل ۱۸۶۹ راجع به بحرین ۵- راجع به بحرین ۶- قرارداد شیوخ سواحل متصالحه ۷- جلوگیری از واگذاری پایگاه راه آهن بروسها در کویت ۸- تجزیه و تحلیل لرد کورزن درباره‌ی سیاست انگلستان در ایران و در خلیج فارس (۱۸۹۹) مستخرج از سند شماره‌ی ۶۱۵ وزارت خارجه انگلیس در این قسمت توضیح داده شده است.

در مقاله منابع اقتصادی خلیج فارس محمدعلی امام شوشتری نویسنده آن به منابع ثروتی خلیج فارس از جمله: منابع کشاورزی، منابع کانی که شامل نفت، آهن، خاک سرخ، نمک، گوگرد، سنگ شیشه سرب است و منابع دریایی که شامل مروارید، مرجان و ماهی است پرداخته است. همچنین در ادامه بندرهای بازرگانی در خلیج فارس شامل بندر ابله، بندر سوق بحر، بندر مهروبان، بندر سینیز، بندر جنابه، بندر نجیرم، بندر سیراف، بندر هرمز و بندر کیش میباید را معرفی کرده است.

حسین فرهودی در مقاله کارهای عمرانی در سواحل و جزائر خلیج فارس اقدامات

عمرانی در سواحل و بنادر خلیج فارس را به شرح زیر بیان کرده است:
ارتباطات و مواصلات- قسمت راهسازی، پست و تلگراف و ارتباط رادیویی،
فرودگاهها، ترازایی، نقشه برداری و عکس برداری از بنادر، ژئودرمی، نقشه برداری
شهرها، اطلاع اسکله‌های بنادر، انبار کردن کالاها، سریندر، صنایع شیلات، شهرسازی و
تأمین آب و برق، موسسات بهداشتی و بهداشتی، فعالیتهای بهداشتی، مبارزه با مالاریا و
ریشه کنی آن، امور فرهنگی.

در جغرافیای تاریخی خلیج فارس سعید نفیسی از ابتدا تا انتها جغرافیای تاریخی آن
را بررسی کرده است و تغییرات نامهای بنادر و جزایر را عنوان کرده است.
دریانوردی در خلیج فارس و پیشینه تاریخی آن را احمد مدنی در چند بخش نوشته
است. در بخش نخست از باستان زمان تا ظهور دین اسلام، در بخش دوم از آغاز سده
هفتم میلادی و در بخش سوم از زمان شاهنشاه فقیه تا کنون.

مقاله نظر اجمالی باقتصاد خلیج فارس و اهمیت آن برای ایران را جمشید بهنام
نگاشته است ابتدا نقاط ازدحام اجتماعی و اقتصادی نو در کرانه‌های خلیج فارس و دوم
کانون‌های اقتصادی در کرانه‌های خلیج را بررسی کرده است. و در جداولی حجم
بازرگانی خارجی ایران و صادرات نفت خام ایران، مصرف داخلی نفت را با ارقام و
آمار ارائه کرده است.

خلیج فارس در زمان صفویه توسط خان‌بابا بیانی نگاشته شده است حضور پرتغالیها
و اسپانیایی ها، اقدامات پادشاه صفوی برای اخراج آنها، فتح جاسک، کمپانی هند
انگلیس و فرستادن فردی بنام ادوارد کونوک به دربار ایران، مذاکرات نمایندگان کمپانی
هند انگلیس با دولت ایران، سقوط هرمز، مرگ شاه عباس و وقایع پس از آن از مسائلی
است که در این مقاله به آن پرداخته شده است.

آثار باستانی در خلیج فارس را محمدتقی مصطفوی اینگونه نگاشته است که به
معرفی آثار باستانی این خلیج پرداخته است. بوشهر، ریشهر، عیلام، گناوه، خارک،
سیراف، جزیره کیش، هرمز و بحرین از جمله این آثار است.

گریشمن در مقاله جزیره‌ی خارک به تنهایی به ثروت خلیج فارس پرداخته است و

اقدامات باستان شناسی را بیان کرده است که از آن جمهل میتوان به قبرهای مسیحیان، اهالی پالمیر، کلیسا و صومعه‌ی متعلق به نسطوریان که مسیحیان ایرانی زمان ساسانیان هستند، راه دریایی خلیج فارس، و بررسی اینکه به چه دلیل در طی قرون متمادی جزیره خارک دائما محل اقامت یک عده مردمی بوده که با دنیا ارتباط داشتند؟ و چرا اهالی پالمیر این کاروان داران بزرگ قرون اولیه‌ی عصر حاضر نیز نمایندگی‌های تجارتنی خود را در این جزیره تأسیس کردند؟

زبانهای محلی و فولکلور خلیج فارس را احمد اقتداری نگاشته است. ابتدا به سابقه تاریخی خلیج فارس، سرزمین خوزستان، آتشکده بزرگ و باشکوه آذر فرنبغ، هرمز پرداخته است. سکه‌های رایج و متداول، اسامی نقاط و دیها و آبادیها، نام جزایر واقع در خلیج فارس، ابزار، آلات وادوات زندگانی و نام غذاها، میوه ها، سبزیها، نامهای جشن ها و بازیها، اسامی اشخاص زنان و مردان و اینکه همه آنچه بالا نام بردیم فارسی است.

لهجه مردم، اسامی بازیها، نام امکنه و ادبیات عامیه و ابیات محلی و ترانه‌ها و مثلها از دیگر موارد بکار رفته در این مقاله است.

غلامحسین مقتدر در منابع ثروت در خلیج فارس این ثروت را شامل: مروارید، نفت، ماهیها و جانوران دریایی، خاک سرخ، گوگرد و زرنیخ، محصولات کشاورزیو نیشکر دانسته است.

اوضاع اجتماعی خلیج فارس آخرین مقاله این کتاب به قلم محمدحسین رکن زاده آدمیت است که در آن اوضاع خلیج فارس قبل اسلام و بعد اسلام بررسی شده است. آداب و رسوم و اخلاق و طرز معیشت مردم، لهجه ها، عقاید دینی، صنایع مردم از مباحث آن است.

معرفی فصول کتاب:

شمه‌ای از تاریخ دیپلماسی خلیج فارس
منابع اقتصادی خلیج فارس

کارهای عمرانی در سواحل و جزایر خلیج فارس

جغرافیای تاریخی خلیج فارس

دریانوردی در خلیج فارس و پیشینه‌ی تاریخی آن

نظر اجمالی باقتصاد خلیج فارس

خلیج فارس در زمان صفویه

آثار باستانی در خلیج فارس

جزیره‌ی خارک

زبانهای محلی و فولکلور خلیج فارس

منابع ثروت در خلیج فارس

اوضاع اجتماعی خلیج فارس

خلیج فارس در گذر زمان

نام مؤلف/مترجم: سید علی موسوی قمی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۶. محل انتشار: تهران، ناشر: بنیاد نبوت

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۹۱ص: مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

گنج‌های هنگفت هرمز، اهمیت فوق‌العاده خلیج فارس بعنوان واسطه بازرگانی بین شرق و غرب انظار حریص جهانگشایان را از دیرباز به خود جلب کرده است. در اوایل قرن ۱۵ فغفوران چین علاقه زیادی به خلیج فارس پیدا کردند و کوشیدند با طرحهای گوناگون به آن نزدیک شوند. و در نتیجه سه لشکرکشی دریایی به مقاصد خود رسیدند. ۶۵ سال بعد از رفتن آخرین ناوگان سلطه طلبان چینی از اقیانوس هند پرتغالیها کوشیدند به خلیج فارس برسند. در نیمه دوم قرن ۱۵ آنان مصرانه سعی کردند که امور این تجارت فوق‌العاده سودمند را بدست خود بگیرند. به نظر بنیانگذار امپراتوری پرتغالی برای جاویدان ساختن سیادت پرتغال بر آسیای مرکزی و خاورمیانه به هر قیمت شده لازم است که به هدفهای سه‌گانه زیر تحقق بخشید: ۱- عدن تصرف شود و بدین ترتیب بر مدخل بحر احمر کنترل شدید برقرار گردد. ۲- جزیره هرمز حفظ شود و بدین ترتیب نگهداشتن تنگه هرمز در دست پرتغال امکان پذیر گردد. ۳- حفظ کنترل تمام و کمال بر گوا و دئیو بازرگانان شرکت هند شرقی بعد از اینکه با شلیک توپخانه استعمارگران پرتغالی را از خلیج فارس بیرون و تماس نزدیک با حاکمان ایران صفوی برقرار و تجارتخانه‌های خود را در جاسک و سپس در شیراز و اصفهان تأسیس کردند، سعی کردند انحصار صدور ابریشم ایرانی را بدست خود بگیرند، و درعین حال استفاده از حقی که بموجب قرارداد با عباس صفوی برای گرفتن نیمی از درآمد ناشی از عوارض گمرکی هرمز داشتند غافل نمیانند ولی بلافاصله رقابت فزاینده هلندی‌ها را احساس

کردند که آنها نیز موفق به دایر نمودن تجارتخانه‌ی خود در بندرعباس شده بودند و مبارزه را بر سر انحصار تجارت ابریشم ایرانی آغاز کرده بودند. مبارزه شدید انگلیس و هلند بر سر برتری دریایی و دستیابی به بازارهای شرق منجر به دو جنگ بزرگ یکی در سالهای ۱۶۵۴-۱۶۵۲ و دیگری در سالهای ۱۶۶۷-۱۶۶۵ گردید.

در امریکا منابع تحقیقاتی متعدد در اختیار دولت و مراکز علمی که با آنها ارتباط نزدیک دارند، رسانه‌های گروهی و مطبوعات سعی کرده و میکنند که این تصور را بوجود آورند که گویا توجه امریکا به خلیج فارس احیرا جلب گردیده و تنها با تمایل نفت رسانی از این منطقه به کشورهای پیشرفته صنعتی و مقدم بر همه حتی نه به ایالات متحده بلکه ژاپن و اروپای غربی ارتباط دارد و امریکا میکوشد آزادی کشتیرانی در این منطقه را حفظ نماید اما مطالعه سیاست امریکا در منطقه خلیج فارس بعد از جنگ جهانی دوم، و واقعیات انکارناپذیر تاریخی مربوط به دوره قبل از آن، امکان میدهد تا این اظهارات جعل کنندگان امریکایی تاریخ و سیاست معاصر کاملاً تکذیب گردد.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

ترقی نوعدوستی

فصل اول- خلیج فارس در روابط بین‌المللی از قدیم الایام تا قرن پانزدهم

نفوذ چین در خلیج فارس

استعمارگران پرتغالی در خلیج فارس

فصل دوم- نزاع بر سر سلطه خلیج فارس

نزاع در راه تبدیل خلیج فارس به دریاچه‌ی بریطانی

فصل سوم- تلاش امپریالیسم آمریکا برای استقرار سیادت در خلیج فارس

صفحات فراموش شده تاریخ

مبارزه بر سر تشکیل امپراتوری نفتی در خلیج فارس

تلاش برای تبدیل خلیج فارس به دریاچه‌ی آمریکائی

خلیج فارس در دوران سربلندی و شکوه

نام مؤلف/مترجم: عباس مسعودی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۵۲ محل انتشار: تهران، از انتشارات موسسه اطلاعات

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۴۴ ص: مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

چشم دوختن ابرقدرتها به خلیج فارس، نفت و اهمیت جهانی خلیج فارس، نقش ایران در خلیج فارس از مسائلی است که در ابتدا به آن پرداخته شده است. در مرحله بعدی کشورها و امارت نشین های خلیج فارس و اوضاع و احوال هریک بررسی شده است. در ابتدا سلطان نشین عمان در گذشته و حال، موقعیت جغرافیایی عمان، منابع طبیعی سلطان نشین عمان، جنگهای خانگی، تاریخ سیاسی عمان، توسعه روابط سیاسی، شورشیان ظفار و امام عمان، و گفته های یک زندانی قلعه جلالی، نفت درآمد مهم عمان، قیام فرزند علیه پدر، پایان زندگی سلطان سعید، درآمد حاصله از نفت، افکار مرفقی سلطان قابوس، هدفهای سلطان قابوس، دوران سیاه سلطان سعید، بهداشت و آموزش و پرورش از مسائلی است که به آن اشاره شده است.

دومین امارت نشین امارات خلیج فارس است، اهمیت تنگه و نقش سازنده ایران، مشی ایران نسبت به همسایگان، سفرای شاهنشاهی ایران در کشورهای خلیج فارس، ۷ امیرنشین زیر چتر وحدت، رهبران امارات متحده عربی، چگونگی تشکیل آن، هیئت وزیران، پارلمان، بیانیه کنفرانس شیوخ، ورود به سازمان ملل متحد، ابوظبی پایتخت امارات متحده، سبزی کاری به قیمت گزاف، موقعیت طبیعی ابوظبی و تاریخچه آن، نقش شرکتهای نفتی در ابوظبی، جمعیت آن، اختلافات ارضی در

ابوظبی، اختلافات ارضی میان امارات، دوران دموکراسی، روابط سیاسی، مدارس ایرانیان در امارات، لزوم تدریس عربی در مدارس ایرانیان، خدمات بهداشتی ایران در خلیج فارس، موقعیت فیجره و دبستان ایرانیان در آن، دویی، نفت و انبارهای شناور در دویی، موقعیت شارجه در امارات، جزیره ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک در خلیج فارس، عجمان و ام القوین و رأس النخیمه، از دیگر مطالب این آیتم است. قطر، استقلال و آهنگ پیشرفت در قطر، الغاء قراردادهای بریتانیا، سیاست خارجی کشور مستقل قطر، علل برکنار شدن حاکم سابق قطر، موقعیت طبیعی و جغرافیایی قطر، روابط قطر با همسایگان، مجلس قانونگذاری در قطر، تعداد مدارس ابتدائی و متوسطه، خدمات شیخ خلیفه در آموزش و پرورش و غیره از مطالبی است که در این کتاب آمده است. (این کتاب تقسیم بندی فصلی ندارد).

خلیج فارس در عصر استعمار

نام مؤلف/مترجم: ر. وادالا/ ترجمه شفیع جوادی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۴ محل انتشار: [تهران]: کتاب سحاب

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۸۶، ۳۴ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

اصل این کتاب به قطع وزیری در ۱۵۲ صفحه با حروف ریز، شامل گفتار و بخش‌های پیوست می‌باشد. فقط یک نقشه ساده جغرافیایی دارد که عیناً در این کتاب چاپ شده است. مطالب کتاب با وجودی که بسیار در زمان‌های گذشته چاپ شده است اما تازگی دارند، بویژه فهرست منابع بسیار غنی آن، نام بادهای محلی، نام ماهیان، اوضاع تاریخی و جغرافیایی، آمارهای جمعیتی، ارقام و نوع صادرات و واردات و غیره که در این کتاب یاد شده است بسیار مناسب برای پژوهشگران است.

معرفی فصول کتاب:

پیش گفتار - سخنی چند از برگرداننده

اوضاع جغرافیایی خلیج فارس

الف - آسیائیان در خلیج فارس

ب - اروپائیان در خلیج فارس

۱- پرتغالیان

۲- هلندیان

۳- فرانسویان

۴- روسان

۵- آلمانیان

۶- بلژیکیان

۷- انگلیسیان

- ج- ملیت‌های دیگر
 اهمیت جهانی خلیج فارس
 وضع بازرگانی در خلیج فارس
 کشتی رانی در خلیج فارس
 نام محلی ماهیانی که در خلیج فارس صید میکنند
 بادهای محلی که در خلیج فارس میوزند
 برنامه اقتصادی فرانسه در خلیج فارس
 ضمایم، بنادر و جزایر ایران در خلیج فارس
 گمرکات امپراطوری ایران
 اقسام پول، اوزان و اندازه‌های رایج در خلیج فارس
 پول‌ها
 اوزان
 واحدهای طول و سطح
 تنگستانیان
 فرانسویان در خلیج فارس از سده‌ی ۱۷ تا ۲۰
 مبلغان کارم در خلیج فارس
 فرانسویان در بصره
 اولین کنسولگری فرانسویان در بصره
 فرانسویان در بندرعباس
 مرکز بازرگانی هند فرانسوی در بندرعباس
 فرانسویان در بندر بوشهر
 منافع فرانسه در بوشهر
 فرانسویان در سایر بنادر خلیج فارس
 خلاصه نتایج و اثر فعالیت فرانسه در خلیج فارس از سده هفدهم تا آغاز جنگ
 بزرگ جهانی
 برنامه فرانسه در خلیج فارس

خلیج فارس (هارتلند جهان) مخزن انرژی دنیا و اهمیت ژئوپلیتیک آن

نام مولف/مترجم: سیروس غفاریان

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۸ محل انتشار: تهران: مدرسه.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۱۶ ص: مصور (بخشی رنگی).

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این کتاب کوشیده میشود تا به خوانندگان بگویند این خلیج برابر با مستندهای تاریخی و جغرافیایی همیشه نام ایران و فارسی داشته و دارد. تنب یک واژه‌ی تنگستانی است و به معنی تپه است و واژه‌ی تنبو به معنی تپه‌ی کوچک است. چون بیشترین ساحل در کرانه‌های خلیج فارس و دریای عمان به ایران تعلق دارد اگر دلائل تاریخی هم نداشته باشیم طبق یک سنت بین‌المللی در پیشرفتگی‌های آب هر کشوری که بیشترین ساحل را دارد، خلیج به نام آن کشور است. حوزه‌ی خلیج فارس از جنبه جغرافیای سیاسی، که در اصطلاح به آن ژئوپلیتیک میگویند، در منطقه خاورمیانه و نزدیک یک موقعیت ویژه سیاسی نظامی دارد. تنگه هرمز گلوگاه جهان صنعتی است و اگر کشورهای این منطقه زمانی بتوانند هم سو و متحد شوند، جهان صنعتی قادر نخواهد بود که خواسته‌های خود را بر ملتهای این منطقه تحمیل کند.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- نظری به وضعیت جغرافیایی خلیج فارس

فصل دوم- خاورمیانه و خلیج فارس

فصل سوم- خلیج فارس، کانال سوئز و اقیانوس هند، ژئوپلیتیک در هم تنیده

- فصل چهارم- خلیج فارس، بزرگترین مخزن انرژی در جهان
- فصل پنجم- آبریان: مهم ترین محصول منطقه‌ی خلیج فارس پس از نفت
- فصل ششم- تاریخچه‌ی نام خلیج فارس
- فصل هفتم- نگاهی به جغرافیای تاریخی سرزمینهای حوزه‌ی خلیج فارس
- فصل هشتم- نفوذ فرهنگ و تمدن ایران در ساحل جنوبی خلیج فارس و
جزیره‌العرب
- فصل نهم- بندرها و جزیره‌های خلیج فارس و اهمیت آنها
- فصل دهم- جزیره‌های تنب و ابوموسی و اهمیت آنها
- فصل یازدهم- تاریخچه‌ی خلیج فارس از دورترین زمان تا کنون
- فصل دوازدهم- تصاویر و نقشه‌های خلیج فارس

علل خیزش شیعیان حاشیه جنوبی خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، کویت)

نام مولف/مترجم: مرتضی کاظمی دینان

موضوع اثر: شیعه و سیاست خلیج فارس، منطقه، جنبش‌های اسلامی، خلیج فارس، منطقه، شیعه و سیاست، عربستان سعودی، شیعه و سیاست، بحرین، شیعه و سیاست، کویت

سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: قم. ناشر: شیعه شناسی

عنوان به انگلیسی:

The causes of the uprising of the Shiites of the southern coasts of the Persian golf (Saudi Arabia Bahrain Kuwait).

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۶۲ ص: جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

ابتدا جنبش‌های اجتماعی، بسترها و انواع و مراحل جنبش‌های اجتماعی تعریف شده است. در ادامه جنبش‌های اسلامی در مصر و مهمترین جنبش‌های شیعی معاصر و جنبش مشروطیت در ایران و جنبش شیعیان در عراق بررسی شده است. در فصل دوم انقلاب اسلامی ایران و نقش رهبران شیعی در پیروزی انقلاب بیان شده است. در فصل سوم وضعیت جامعه شناختی شیعیان در عراق، شکاف‌های قومی و مذهبی در عراق، علل حمله دوم آمریکا به عراق و تأثیر به قدرت رسیدن شیعیان عراق بر اوضاع منطقه بررسی شده است. در فصل چهارم حوزه فعالیت‌های طرح خاورمیانه بزرگ با ارتقای دموکراسی، ایجاد جوامع متکی بر دانش و گسترش فضاهای اقتصادی بیان گردیده است. در فصل پنجم ابتدا موقعیت سیاسی و ژئوپلیتیک عربستان بررسی شده است در ادامه روند اصلاحات در عربستان و عوامل درونی و بیرونی و همچنین موانع اصلی اصلاحات در عربستان بررسی شده است و فعالیت‌های سیاسی اجتماعی شیعیان

عربستان بررسی شده است. نشانه‌ای خیزش شیعیان در بحرین و در کویت نیز مطالب بعدی کتاب است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- مبانی و کلیات

فصل دوم- انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ ایران

فصل سوم- قدرت یابی شیعیان در عراق (پس از حمله دوم آمریکا به این کشور)

فصل چهارم- دموکراسی سازی و دولت- ملت سازی در خاورمیانه

فصل پنجم- نشانه‌های خیزش شیعیان در کشورهای عربستان، بحرین و کویت

فصل ششم- نتیجه گیری

سیاست انگلیس در خلیج فارس و جزایر بحرین نفت و مروارید و اسناد مالکیت ایران بر بحرین

نام مؤلف/مترجم: م. ع. منشور گرکانی

موضوع اثر:

سال انتشار: محل انتشار: ناشر: چاپخانه مظاهری

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۸۹. ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

الجزائر بحرین در جنوب خلیج فارس معرفی شده است. جزیره منامه، ساحل شمالی این جزیره، قلعه پرتغالیها، ساحل غربی، جزیره ام نعمان، جریانهای دریائی، ساحل شرقی منامه را معرفی کرده است. در معرفی جزیره محرق نوشته شده است که اجساد مردگان را سکنه این جزایر که زرتشتیان بودند در این جزیره میسوزانند و بعدها اعراب نام این جزیره را بهمین مناسبت محرق گذاشتند یعنی محل سوزاندن. در دامه داستان نفت را تعریف کرده است که یکی از ثروتمندترین مناطق روی زمین از حیث چاههای نفت میباشد. همچنین صید مروارید در این مکان بسیار رواج دارد. و محل صید مروارید موسم به هیارات است و بیشتر این محلها در کرانه عمان و بحرین واقع شده است. از دیگر صادرات دریایی صدف وزنیو جلد سنگ پشت است که خیلی قیمتی است و سومی کف دریاست که برای صنایع شیمی بکار میرود و آخرین آن میگو است که از صادرات عمده میباشد. تاریخ جزایر بحرین قبل از میلاد مسیح زمان اشکانیان، ساسانیان، شاپور دوم، انوشیروان، اسلام، اتابکان فارس، صفویان، کریم خان زند، و دوره قاجار بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

کتاب هیچگونه فصل بندی ندارد.

بحران خلیج فارس (جنگ نفت)

نام مولف/مترجم: کار مشترک دفتر سیاسی و معاونت تبلیغات و روابط عمومی
موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰ محل انتشار: تهران. ناشر: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش
عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۵۸ ص: نقشه، مصور (رنگی).

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

معرفی کتاب:

بحرانی که از دوم اوت ۱۹۹۰ برابر با یازده مرداد ۱۳۶۹ با تجاوز نیروهای نظامی عراق به کشور کوچک کویت آغاز شد، چنان تبعات و پیامدهای گسترده و بزرگی به دنبال خود داشت که میتوان آن را بزرگترین رویداد برای ملل عرب و حتی منطقه، پس از شکل گیری حکومت اسرائیل دانست. در روزشمار رویدادهای این بحران از ۱۷ ژوئیه تا ۲۸ فوریه کلیه آنچه در هر روز رخ داده است به نگارش در آمده است. سپس کویت معرفی شده است دشتی بسیار خشک و داغ با ۱۷۸۱۷ کیلومتر مربع مساحت که در انتهای شمال غربی خلیج فارس و در همسایگی کشورهای عراق و عربستان واقع شده است. سپس مهمترین ادعاهای عراق و ریشه های اختلاف عراق با کویت بیان شده است که از انجمله میتوان به ۱- عراق ادعا میکرد که بدهی های عراق به کویت مربوط به جنگ ایران و عراق است ۲- اختلافات مرزی موجود بین عراق و کویت از سال ۱۹۶۱ حل نشده و عراق خواستار تصرف و تملک دو جزیره بویان و وره بوده است. ۳- به نظر عراق کویت قطعنامه های اوپک را محترم نشمرده و از این طریق خسارات زیادی به عراق وارد شده است و... مشکل اعراب و موارد اختلاف آنها مسئله بعدی است که به آن اشاره شده است سپس ادعاهای ارضی عراق نسبت به کویت در طی ادوار مختلف بررسی شده است جنگ و بدنبال آن قطعنامه های شورای امنیت پیرامون بحران خلیج فارس و طرح های عملیاتی مقدماتی جنگ خلیج فارس از مطالب این اثر است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- مقدمه

روزشمار رویدادهای بحران خلیج فارس

آشنایی با کویت و اهم ادعاهای عراق

جنگ نفت

مشکل اعراب و موارد اختلاف آنها

ادعاهای ارضی عراق نسبت به کویت

نبرد زمینی (صد ساعته)

قطعنامه‌های شورای امنیت پیرامون بحران خلیج فارس

فصل دوم- هفته اول

هفته دوم

هفته سوم

هفته چهارم

هفته پنجم

هفته ششم

خلاصه ۴۳ روز عملیات

فصل سوم-

۱۶ تا ۲۰ ژانویه

۲۱ تا ۲۷ ژانویه

۲۸ ژانویه تا ۳ فوریه

۱۸ تا ۲۴ فوریه

۴ تا ۱۰ فوریه

۱۱ تا ۱۷ فوریه

۲۴ تا ۲۸ فوریه

فصل چهارم- ارزیابی دانش نوین جنگ

هوایماهای ب 52 پیشرفته

تجهیزات و سلاحهایی با تکنولوژی پیشرفته

فصل پنجم- بحران خلیج فارس «از نگاه آمار»

جنگ خلیج فارس آزمایشگاه سلاحهای وایرانگر

پیامدهای جنگ در عراق

عراق و کویت کانون تغییر و تحولات آینده

فصل ششم- نگرشی دیگر به جنگ خلیج فارس

علت استیصال روحی و روانی ارتش عراق در جنگ خلیج فارس

لرد کرزن در خلیج فارس بر پایه اسناد وزارت امور خارجه

نام مولف/مترجم: ابراهیم صفایی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰ محل انتشار: تهران. ناشر: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وابسته به

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۱۱ ص:.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

رویدادهای مهم سیاسی دوران مظفرالدین شاه بوده است برزد کرزن از رجال معروف بیست و پنج سال اول قرن بیستم در بریتانیا، در سال ۱۸۸۶ به نمایندگی پارلمان انگلستان انتخاب گردید و در ۱۸۸۹ تصمیم به سیاحت بخشی از سرزمین خاورمیانه گرفت. لرد کرزن طی سفر خود به بازدید از سه بندر ایران بندرعباس، بندر لنگه و بندر بوشهر پرداخت. این رویداد و اسناد مربوط به این رویداد که در آرشیو وزارت امور خارجه موجود بوده محتوای این کتاب را تشکیل می‌دهد.

معرفی فصول کتاب

خلیج فارس و کانال سوئز

نام مؤلف/مترجم: هانری لایروس / ترجمه محمود خواجه نوری

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۵۲ محل انتشار: تهران. ناشر: مرکز مطالعات عالی بین‌المللی

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:

تعداد صفحات: ۱۸۹ ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

مشکلات سیاسی خاورمیانه که عملاً سراغاز آنها پس از جنگ جهانی دوم است حائز چنان اهمیتی شده‌اند که بسیاری از مسائل جهانی مهم دیگر را تحت الشعاع قرار داده‌اند. بحران روابط اعراب و اسرائیل که یکی از نتایج آن بسته شدن کانال سوئز است متبع و منشا مهم این مشکلات بشمار میرود ولی بموازات آن مسائل دیگری نیز مطرح میباشند. بعلت وجود منابع عظیم و سرشار نفت در این منطقه، خاصه در نواحی مجاور خلیج فارس، اهمیت استراتژیکی کانال سوئز و اقیانوس هند و وجه ارتباط آن دو یعنی دریای سرخ و برخورد سیاست قدرتهای بزرگ و رقابت آنها، در این قسمت از جهان اوضاع حساسی بوجود آمده است که تجزیه و تحلیل آن جهت بدست آوردن راه حل عملی و منطقی کمال لزوم را دارد. این کتاب از جهاتی درخور توجه است: وسعت اطلاعات علمی و عملی مؤلف که مدتی فرمانده ناوگان فرانسه در دریای سرخ و اقیانوس هند و قریب به پنج سال وابسته نظامی و دریائی دولت متبوع خود در اتیوپی، عربستان سعودی و سودان بوده است که اطلاعاتی بسیار کسب کرده است. روشن و منجز بودن مطالب کتاب که احاطه کلی نسبت به مسائل موردبحث را آسان میسازد، تجزیه و تحلیل دقیق مسائل و نتیجه گیری منطقی از آنها.

معرفی فصول کتاب

منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس

نام مولف/مترجم: پائول جابر، گری سیک، هیساهیکو اوکازاکی، دومینگو موئیسسی ؛

ترجمه مجید قهرمانی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰، محل انتشار: تهران. ناشر: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ

و ارشاد اسلامی، سفید

عنوان به انگلیسی

قطع کتاب:

تعداد صفحات: ۸۲ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

غرب و ژاپن در منطقه خلیج فارس منافع مشخص و حیاتی دارند که در بیشتر سالهای دهه ۱۹۸۰ در معرض خطر قرار داشت. این منافع در دهه اخیر نیز همچون چهارده گذشته در حول مسئله مهم حفظ انرژی بوده است. منطقه خلیج فارس کماکان بزرگترین منبع جهانی هیدروکربن ارزان قیمت برای سایر کشورها بوده است. مجاورت با اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به اهمیت ژئواستراتژیک منطقه می افزاید. ارزش استراتژیکی این منطقه ایالات متحده آمریکا را برانگیخت که در سال ۱۹۴۹ در صدد حضور دریایی دائمی در خلیج فارس باشد، به نحوی که تا پائیز ۱۹۸۷ حضور نظامی آمریکا و غرب در خلیج فارس و دریای عرب بیش از شصت واحد دریایی را شامل می شد که سی واحد آن از جمله دو ناو هواپیمابر نیروی واکنش سریع از آن آمریکا بود.

سه کارشناس بحران خلیج فارس، دیدگاههای خود را پیرامون مسائل عمده ای که در هشت سال تداوم خصومت میان ایران و عراق مطرح شده است، ارائه مینمایند. گری سیک با ارائه سوابق تاریخی سیاست های آمریکا در منطقه پس از جنگ جهانی دوم

بحث اصلی خود را اینگونه ادامه می‌دهد که قدرتهای بزرگ با اینکه دید روشنی از منافع ملی خود دارند، ولی در انتقال عملی دید آن به حیطه سیاسی با مشکل زیادی مواجه بوده‌اند، بویژه در منطقه‌ای همچون خاورمیانه که درگیریهای منطقه‌ای خودسرانه همراه با نفوذ خارجی است. وی پیش‌بینی می‌کند که قدرتهای بزرگ در صورت همنوایی با کشورهای منطقه می‌توانند منافع آنان را به بهترین شکل حفظ کنند.

هیساکواوکازاکی سفیر پیشین ژاپن در عربستان معتقد است که سیاست ژاپن نسبت به جنگ ایران و عراق، به خاطر وابستگی شدید آن کشور به نفت خلیج فارس و عدم تمایل به وخیم شدن روابط دوستانه با کشورهای تولیدکننده مهم بی‌طرفانه است. وی به غرب توصیه می‌کند که نسبت به تهران خویشتن‌داری کنند تا به مسکو برای توسعه نفوذش فرصتی داده نشود. وی در عین حال معتقد است که کاربرد زور از جانب امریکا نیز موجه است.

از دیدگاه دومینگوی مؤسسی به جز یک سلسله از سیاستهای ملی مشخص در مورد دخالت تاریخی اروپا، یعنی انگلستان و فرانسه، در این منطقه هیچ سیاست اروپایی همگونی در خلیج فارس وجود ندارد. وی سیاست انگلیس را متمایل به ایران توصیف می‌کند در حالی که فرانسه نیز به وضوح با عراق همدردی می‌کند. وی خطر بنیادگرایی اسلامی را نیز مورد تأکید قرار می‌دهد، و معتقد است که بنیادگرایی اسلامی که برای روابط فرانسه با کشورهای مغرب و حتی دو میلیون مسلمان دارد، بسیار پر اهمیت است.

معرفی فصول کتاب:

فهرست

پیشگفتار

مقدمه: منافع غرب و ثبات خلیج فارس

تهدیدات خارجی: اتحاد شوروی

خطرات منطقه ای: ایران

سیاستهای اصلی ایران و تأثیرات آن

آخرین صحنه از یک جنگ (بی فرجام)

مخاطرات و فرصتها برای آمریکا

دیدگاه آمریکا

میراث انگلیس

رقابت آمریکا و شوروی

رقابت دریایی

سیاست دوستونی

جنگ اکتبر

دیگو گارسیا و مذاکرات پیرامون تسلیحات دریایی

نفت

اپک

واکنش آمریکا

انقلاب ایران

تجاوز به افغانستان

دکترین کارنر و شکل گیری نیروی مشترک واکنش سریع

فرماندهی مرکزی

سیاستهای منطقه ای و منافع آمریکا

جنگ نفت کشها

دیپلماسی بین‌المللی و جنگ ایران و عراق

چند نکته

دیدگاه ژاپنی ها

نفت

موقعیت ژئواستراتژیک

ویژگیهای منحصر به فرد مذهبی، زبانی و قومی

مسأله خلیج فارس

دیدگاه اروپایی ها

نقش اروپاییان در خلیج فارس

اروپایی ها و ابرقدرتها

نقش شوروی در خلیج فارس

ژاپن و تلاشهای بین‌المللی برای خاتمه دادن به جنگ

ضمیمه

درباره نویسندگان

جغرافیای خلیج فارس

نام مولف/مترجم: بهرام آزادبخت، سیمین ارمغان

موضوع اثر: خلیج فارس - جغرافیای تاریخی

سال انتشار: ۱۳۸۸ محل انتشار: تهران. ناشر: آبیژ

عنوان به انگلیسی: Geography of Persian Gulf

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۹۲ ص: مصور، جدول، نمودار، نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

خلیج فارس دریایی است بین شبه جزیره عربستان و ایران که در دو طرف آن فلاتهای ایران و عربستان واقع شده اند. دریای کم نظیری در سطح کره زمین است که هم از لحاظ موقعیت طبیعی و هم به لحاظ اقتصادی و سیاسی جایگاهی ممتاز در جهان دارد. ویژگیهای طبیعی خلیج فارس مشخصات زمین شناسی، دریایی، آب و هوایی، منابع آب، رودخانه های ورودی به خلیج فارس، پوشش گیاهی آن، پراکندگی جانوری از مسائلی است که در فصل یک کتاب بررسی شده است. در فصل دو درباره سواحل خلیج فارس و ویژگی های آن، در کشور عراق، کویت، عربستان، امارات متحده عربی میخوانیم. همچنین جزایر خلیج فارس که متعلق به کشورهای عراق، امارات، بحرین، عربستان، ایران، عمان، کویت و قطر را معرفی کرده است. در فصل سوم پیشینه تاریخی نام گذاری خلیج فارس با تاکید مؤسسات، دایره المعارفها و اشخاص بر نام خلیج فارس، ورود ایرانیان به خلیج فارس و ماجرای ظفار در خلیج فارس بیان شده است. همچنین کشورهای حاشیه خلیج فارس یک به یک معرفی شده اند.

در فصل چهارم نیز حوزه های نفتی، مروارید، صدف، معادن، محصولات کشاورزی، گردشگری، شهرنشینی، محیط زیست و توسعه خلیج فارس تحت عنوان ویژگی های اقتصادی خلیج فارس بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- ویژگی‌های طبیعی خلیج فارس

فصل دوم- سواحل و جزایر خلیج فارس

فصل سوم- تاریخ سیاسی و انسانی کشورهای خلیج فارس

فصل چهارم- ویژگی‌های اقتصادی خلیج فارس

از مروارید تا نفت تاریخ خلیج فارس (از بندر سیراف تا کنگان و عسلویه)

نام مولف/مترجم: رضا طاهری

موضوع اثر: خلیج فارس - تاریخ

سال انتشار: ۱۳۸۶ محل انتشار: شیراز. ناشر: داستان سرا.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۴۹۶ ص: مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

بخش اول تمدن سیراف است تا دوران زوال که خلاصه‌ای از وضعیت دریای فارس را نیز در بردارد. سیراف از دیدگان تاریخ نگاران، وضعیت اجتماعی سیراف، همسایگان سیراف، ویرانی سیراف، آثار بازمانده از سیراف و مردان نامی سیرافی در این بخش آمده است. بخش دوم تاریخ کنگان است. نام‌ها و لهجه‌های این بندر، حضور پرتغالی‌ها، یهودیان، بحرین و عربها در این بندر، حمله کمپانی هند به بندر، میرمهنا، و تاریخی از این بندر از زمان صفویه تا سقوط رضا خان پهلوی در این بخش ذکر شده است. در ضمیمه‌ها به عناوین زیر برمیخوریم: نگاهی به کارنامه نفت در دریای آتش، نگاهی به کارنامه گاز، نگاهی به کارنامه مروارید، شتران بادپای جنوبی، از بازرگانی تا سلطه‌گری در خلیج فارس، خلاصه‌ای از وضعیت بندر کنگان در حال حاضر، خاندان‌های عرب در سواحل شمالی خلیج فارس و نگاهی به همسایگان بندر کنگان.

معرفی فصول کتاب:

بخش اول- تاریخ سواحل خلیج فارس و بندر سیراف

بخش دوم- تاریخ بندر کنگان

بخش سوم- ضمیمه‌ها

دزدان دریایی در خلیج فارس از افسانه تا واقعیت

نام مولف/ مترجم: شیخ سلطان بن محمد القاسمی؛ ترجمه محمدباقر وثوقی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۳ محل انتشار: تهران. ناشر: همسایه.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ص: ۲۵۵.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در اوایل قرن نوزدهم میلادی در حالی که انگلستان در حال تحکیم مواضع خود در هندوستان و منطقه بود، شرایط جدیدی در خاورمیانه شکل گرفت که تداوم آن مانع از دستیابی انگلیس به منافع بیشتر میشد. بخش عمده‌ای از تجارت خلیج فارس و حوزه اقیانوس هند در این دوره توسط ناوگانهای تجاری محلی انجام میشد و در واقع تجارت منطقه‌ای توسط بومیان خلیج فارس و حوزه اقیانوس هند رونق بسیاری یافت. کمپانی هند شرقی در این دوره برای بدست گرفتن اختیار مطلق بازرگانی در خلیج فارس و اقیانوس هند تلاش گسترده‌ای را آغاز کرد. یکی از طرحهای موردنظر مسئولین کمپانی ایجاد شرایطی بود تا بتوانند توان حمل و نقل ناوگانهای محلی را نابود کره و به حداقل برسانند. تنها راه دستیابی به این هدف شکل دادن تهاجم گسترده نظامی به منطقه و نابودی ناوگان حمل و نقل محلی بود. آنها به دنبال بهانه‌ای بودند تا بتوانند با توسل به آن شرایط لازم را برای اجرای عملیات گسترده نظامی بوجود آورند. این بهانه در اوایل قرن نوزدهم میلادی و به دنبال بروز چند حادثه دزدی دریائی بدست آمد و شعار مبارزه با دزدان دریایی زمینه لازم را ایجاد کرد. گزارشهای جعلی و مبالغه آمیز کارگزاران انگلیسی در اوایل قرن نوزدهم موجب شد تا مسئولین کمپانی هند شرقی و دولت انگلستان مجوز لازم برای لشکرکشی گسترده به سواحل و بنادر خلیج فارس را صادر کنند و عملیات نظامی وسیعی علیه ناوگانهای تجاری محلی شکل گرفت.

دوره‌ای که با تثبیت و تحکیم قدرت انگلستان و تضعیف و کاهش قدرت کشورها و حکومت‌های محلی همراه بود و تمامی این حوادث بر مبنای گزارش‌های دروغین و جعلی مأمورین انگلیسی شکل گرفت، و از آن دوره تا کنون هیچ گاه این اسناد بطور کامل نقد و بررسی نگردیده است. مورخین انگلیسی و از آنجمله لوریمر و کلی با توجه به اهداف توسعه طلبانه خود در خلیج فارس این اسناد را منتشر کرده و براساس آن تصویر نادرستی از وضعیت عمومی منطقه ترسیم نموده اند. در این کتاب بطور کامل به نقد و بررسی گزارش‌های رسمی انگلیس در اوایل قرن نوزدهم پرداخته شده است. و نویسندگان علاوه بر نقد و بررسی جزء به جزء گزارشها در تلاش برای شناسایی مقاصد و نیت کارگزاران انگلیسی در منطقه خلیج فارس به یافته‌های جدیدی رسیده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار مترجم

مقدمه مؤلف

بررسی منابع

فصل اول- خلیج فارس در قرن هیجدهم میلادی

فصل دوم- اتهام دزدی دریایی

فصل سوم- درگیری رأس الخیمه

فصل چهارم- مذاکرات و قرارداد ۱۸۱۴

فصل پنجم- انهدام قواسم

ایران، عراق جدید و نظام سیاسی - امنیتی خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: کیهان برزگر

موضوع اثر: عراق - روابط خارجی - ایران

ایران - روابط خارجی - عراق

عراق - جنبه‌های استراتژیکی خلیج فارس

منطقه - امنیت ملی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۷ محل انتشار: تهران. ناشر: دفتر گسترش تولید علم ابسته به معاونت

پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی

عنوان به انگلیسی :

Iran, the new Iraq and the Persian Gulf Political – Security System

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۹۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

کتاب حاوی مجموعه دیدگاهها و عقاید نویسنده در حوزه تحولات قدرت و سیاست در عراق جدید، ضرورت باز تعریف نقش قدرتهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، و آثار آن بر منطقه خلیج فارس میباشد. با تشکیل اولین دولت شیعی در عراق جدید و در جهان عرب، ظرفیت‌های نقش سازی ایران در منطقه خاورمیانه به طور عام و در منطقه خلیج فارس بطور خاص افزایش یافته است. این امر بسترهای تشکیل یک ائتلاف استراتژیک بین ایران و عراق و تأثیرات آن بر نظم سیاسی امنیتی منطقه خلیج فارس را فراهم کرده است. کتاب سعی بر تجزیه و تحلیل تغییرات ساخت قدرت و سیاست در عراق تأثیرات آن در ساختار ژئوپلیتیک و نظام سیاسی - امنیتی خلیج فارس و همچنین نقش بازیگران مهم فرامنطقه‌ای همچون آمریکا در این فرایند دارد. فصل اول سعی در آزمون این فرضیه دارد که بروز بحران‌های منطقه‌ای بعد از حوادث ۱۱ سپتامبر یک سری تغییرات جدید ژئوپلیتیک در منطقه خاورمیانه و خلیج فارس به همراه داشته است.

در فصل دوم نویسنده بحث میکند که تحولات سیاسی در عراق جدید چشم اندازهای قدرت و سیاست در سطح منطقه خاورمیانه و به خصوص منطقه خلیج فارس را تغییر داده و بدنبال خود تضادها و واقعیت‌های پیچیده حساس آشکار کرده است. این تضادها و واقعیتها عبارتند از: تضعیف جایگاه ابرقدرتها در نزد ملتها و دولت‌های منطقه، تضاد میان دموکراسی سازی و امنیت سازی همزمان، چالش‌های تقویت یا تضعیف قدرت دولت مرکزی در رقابت‌های قومی- مذهبی، جایگاه ایدئولوژی و مذهب در سیاست و قدرت منطقه و نهایتاً خلا قدرت و تضاد منافع بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای.

در فصل سوم نویسنده به تجزیه و تحلیل چالشها و فرصتهای عراق جدید برای منافع و امنیت ملی ایران می‌پردازد. بحث اصلی نویسنده در این فصل این است که حضور یک حکومت متعادل و متشکل از تمامی گروه‌های قومی در عراق نقش تعیین کننده‌ای در روابط ایران و عراق جدید خواهد داشت

در فصل چهارم به تجزیه و تحلیل جایگاه و نقش عنصر شیعی در روابط ایران و عراق جدید می‌پردازد و می‌گوید که تقویت و حمایت ایران از نقش عنصر شیعه در عراق جدید نه فقط براساس تقویت زمینه‌های ایدئولوژیک، بلکه در جهت ائتلاف سازی و استراتژیک کردن نقش شیعیان در تحولات قدرت و سیاست منطقه و از این طریق تثبیت و تقویت نقش ایران در منطقه خلیج فارس و در چارچوب شکل دهی یک نظام سیاسی- امنیتی جدید در این منطقه است.

در فصل پنجم نویسنده به نقد نظریه ظهور نقش منطقه‌ای ایران، جایگاه عراق جدید و استراتژی‌های آمریکا در برخورد با ایران می‌پردازد.

فصل ششم بررسی ریشه‌های منازعه ایران و آمریکا در منطقه و در عراق جدید است. نویسنده بحث میکند که فراتر از تضادهای ایدئولوژیک و سابقه منفی تاریخی در روابط دو کشور، تضاد اصلی ایران و آمریکا در منطقه براساس تعریف نقش‌های جدید است.

در فصل هفتم نویسنده به تجزیه و تحلیل چارچوب نظری شناخت نظام سیاسی امنیتی در منطقه خلیج فارس می‌پردازد. در این فصل نویسنده سعی دارد که با تجزیه و تحلیل و نقد نظریه‌های روابط بین‌الملل همچون نوواقع گرایی و هم گرایی منطقه‌ای به نظریه و الگوی

مناسب در تحلیل نظام جدید امنیت و همکاری خلیج فارس با توجه به تحولات سیاسی بعد از بحران عراق در سال ۲۰۰۳ دست یابد.

و در فصل هشتم ضرورت شکل‌گیری یک نظام جدید سیاسی امنیتی در منطقه خلیج فارس را با توجه به تغییرات و بروز واقعیت‌های جدید سیاسی-امنیتی، فرهنگی و اجتماعی در عراق جدید و به تبع تأثیرات آن بر منطقه مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

معرفی فصول کتاب:

سرآغاز

پیشگفتار

مقدمه

بخش اول- عراق جدید و چشم اندازهای قدرت و سیاست در خاورمیانه

فصل اول: بحران‌های منطقه‌ای و تغییرات جدید ژئوپلیتیکی در خاورمیانه

فصل دوم: بحران عراق و تغییرات قدرت و سیاست در خاورمیانه

بخش دوم- ایران و عراق جدید: فصل نو در روابط خاورمیانه

فصل سوم: ایران و عراق جدید: چالش‌ها و فرصت‌ها

فصل چهارم: عنصر شیعی در روابط ایران و عراق جدید

بخش سوم- ایران و آمریکا در عراق جدید

فصل پنجم: آمریکا، عراق جدید و نظریه ظهور نقش منطقه‌ای ایران

فصل ششم: تضاد نقش‌ها: ریشه‌های منازعه ایران و آمریکا در عراق جدید

بخش چهارم: ایران، عراق جدید و نظام سیاسی - امنیتی خلیج فارس

فصل هفتم: چارچوب نظری شناخت و نظام سیاسی - امنیتی خلیج فارس

فصل هشتم: عراق جدید و ویژگی‌های نظام جدید سیاسی - امنیتی خلیج فارس

نتیجه‌گیری پژوهش

منابع

نمایه

نگرشی تئوریک بر خلیج فارس و مسائل آن

نام مولف/مترجم: فرهاد قاسمی، سید جواد صالحی

موضوع اثر: خلیج فارس، منطقه - روابط خارجی

روابط بین‌المللی

خلیج فارس، منطقه - موقعیت بین‌المللی

خلیج فارس، منطقه - سیاست و حکومت - قرن ۲۰ م.

سال انتشار: ۱۳۸۶ محل انتشار: تهران. ناشر: مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات

استراتژیک خاورمیانه

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۰۶ ص: مصور، نمودار.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

حوزه خلیج فارس بعنوان یکی از گستره‌های جغرافیائی سیستم بین‌الملل در طول فرآیند تاریخی، به دلایل مربوط به متغیرهای ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی و موقعیت ارتباطاتی بعنوان سیستمی تابع از سیستم بین‌الملل پا به عرصه حیات نهاده و بدلائل کارکردی از جمله تأمین انرژی سایر سیستمهای تابعه موجود بویژه تابعه اصلی و مرکزی هر روز بر اهمیت آن افزوده می‌گردد. هدف از نگارش نخست هدف تئوریک و تلاش معطوف به رفع خلاء تئوریک موجود در حوزه مطالعات منطقه‌ای بطور عام و خلیج فارس بطور خاص می‌باشد عبارتی بنیان نهادن طرح مفهومی جامع در مطالعه سیستم تابعه خلیج فارس و پرهیز از تقلیل گرایی در تبیین نظم منطقه‌ای آن می‌باشد. هدف دیگر دستیابی به برخی از بنیانهای لازم در سیاستگذاری منطقه‌ای در حوزه خلیج فارس است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

طرح پژوهش

فصل اول- طرح مفهومی و تئوریک مطالعات منطقه‌ای در سیاست بین‌المللی

فصل دوم- ساخت شناسی سیستم تابعه خلیج فارس: نگرشی تئوریک بر

چارچوب سیستمی پدیده نظم در سیستم تابعه خلیج فارس

فصل سوم- شکل‌گیری و سامان‌دهی الگوهای رفتاری در سیستم تابعه خلیج

فارس

نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم:

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل انتشار: تهران: سحاب؛ وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات

سیاسی و بین‌المللی

عنوان به انگلیسی :

historical documents on the Persian on the Persian Gulf Geographical maps and

قطع کتاب: سلطانی. تعداد صفحات: ۱۶۲، چ: نقشه، نمونه عکسی.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

ابتدا پژوهشی درباره نام خلیج فارس میخوانیم معرفی خلیج فارس، تاریخچه خلیج فارس در دوره پیش از اسلام، استیلای پرتغالیان، ظهور انگلستان و شکست پرتغالیان، نفوذ انگلیس از قرن ۱۹ به بعد.

به منظور اثبات قدمت تاریخی نام خلیج فارس به چند نقشه و سند که از بزرگترین دولتها و قدرتهای زمان باستان یا جغرافی دانان دوران قدیم به جا مانده اشاراتی موجه کرده است و در پایان به این نکته میرسد که در همه آنها ابهای جنوب جمهوری اسلامی ایران بنام خلیج فارس اطلاق شده است.

پیشینه خلیج فارس در فرهنگ اسلامی است که نکته رسیده شده در منابع لاتین در همین جا نیز استفاده می‌شود.

معرفی فصول کتاب:

بدون هیچ گونه تقسیم بندی فصلی

سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین

نام مولف/مترجم: جواد صفی نژاد

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۴. محل انتشار: بوشهر: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

عنوان به انگلیسی :

THE TRAVELS of SULEYMAN SIRAFI AND OTHER IRANIAN PIONEER
NAVIGATORS FROM THE PERSIAN GULF TO CHINA

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۴۲، 30: مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

بندر سیراف یکی از مراکز قدیمی تمدن ایران زمین به شمار میرود که در گذشته سهم عمده‌ای در تجارت جهانی برعهده داشته و در قرون نخست اسلامی زادگاه بزرگترین دریانوردان تاریخ بوده است. زندگی در دریا و مبادلات تجاری با اقصی نقاط عالم، انچنانبا حیات دریانوردان سیرافی عجین بوده که به قول ابن حوقل کسانی از ایشان همه عمر خود را در دریا گذرانده. اسامی دریانوردان سیرافی بسیاری رسیده است که بارها در مسیر سیرفا به چین دریانوردی کرده اند. از انجمله سلیمان سیرافی است که نوشته حاضر گزارشی مستند از نقش بالنده این مرد در رشد و ترقی اجتماعی و اقتصادی این بندر است.

این کتاب به اهمیت این موضوع میپردازد که این دریانورد، چگونه چهارصد سال قبل از مارکوپولو و بسیاری از دریانوردان اروپایی، به سرزمین چین سفر کرده و سفرنامه‌ای نیز از خود به یادگار گذاشته است.

معرفی فصول کتاب:

بدون تقسیم بندی فصلی

میرمهنّا بندرریگی، رویاروی انگلیسیها و هلندیها در خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: قاسم یاحسینی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۴. محل انتشار: تهران: پروین

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۶۷: مصور، نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در یک جمع بندی منابع انجام شده درباره میرمهنّا را به سه دسته منابع کلاسیک فارسی، منابع معاصر فارسی و منابع فرنگی تقسیم کرده است. سپس هر یک از منابع انجام شده را مورد بررسی و نقد قرار داده است. جغرافیای بندر ریگ که زادبوم میرمهنّا است مطلب بعدی است بندر ریگ در شمال بوشهر قرار گرفته است و آب و هوای گرم و مرطوب با بارش کم باران در زمستان دارد. همچنین تاریخ بندر ریگ از هجوم استعمارگران پرتغالی به بعد را بررسی کرده است.

مرگ نادرشاه و اوضاع کشور، قدرتهای موجود در خلیج فارس (فرانسه، هلند، انگلستان)، قبایل موجود در بندرعباس، قشم، نواحی اروند رود و فلاحیه، بوشهر، تنگستان و دشتستان، لاور، عسلویه و کنگان، گناوه، خورموج و بطور کلی وضعیت کلی خلیج فارس پس از مرگ نادرشاه افشار تا به قدرت رسیدن کریم خان زند را بررسی کرده است.

سرگذشتنامه میرناصر زعابی پدر میرمهنّا براساس گزارشهای کارگزاران کمپانیهای هند شرقی مطلب دیگر این کتاب است. قتل میرناصر به دست میرمهنّا و فرار میرحسین، قتل میرحسین و سرانجام درگیری میرمهنّا با انگلیسیها نیز از دیگر مطالب موجود در کتاب است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل ۱- منابع و مطالعات انجام شده درباره میرمهنّا

فصل ۲- بندر ریگ زادبوم میرمهنّا

فصل ۳- اوضاع کلی خلیج فارس از مرگ نادرشاه تا ظهور کریم خان

فصل ۴- میرناصر بندریگی

فصل ۵- چرا میرمهنّا پدرش را به قتل رساند؟

فصل ۶- میرمهنّا و میرحسین

فصل ۷- نخستین درگیری با هلندی ها

فصل ۸- میرمهنّا، شیخ سعدون و انگلیسی ها

فصل ۹- همه علیه میرمهنّا

فصل ۱۰- میرمهنّا در خارگو

فصل ۱۱- اخراج هلندی ها از خارگ توسط میرمهنّا

فصل ۱۲- میرمهنّا پس از اخراج هلندی ها از خارگ

فصل ۱۳- پایان کار میرمهنّا

فصل ۱۴- افسانه مبارزات ضد استعماری میرمهنّا

فصل ۱۵- سالشمار قیام میرمهنّا

منابع و مأخذ

نمایه

منافع بریتانیا در خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: عبدالامیر محمد امین

ترجمه علی رجبی یزدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: امیرکبیر

عنوان به انگلیسی :

این کتاب در سال ۱۳۶۷ تحت عنوان "منافع انگلیسی‌ها در خلیج فارس..." با ترجمه

علی میرسعید تافی توسط انتشارات زرین منتشر شده است.

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۵۲: مصور، نقشه، جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

ابتدا موقعیت بریتانیا در خلیج فارس بررسی شده است این دوره شامل دو بخش ۱۷۴۷-۱۷۵۶ و ۱۷۵۶-۱۷۶۳ میباشد وقایعی که منجر به اخراج کمپانی هند شرقی از بندر عباس شد در این جا بحث شده است. افزایش فعالیتهای تجاری بریتانیا در بصره و ارتباط در خشکی، تاسیس مرکز تجاری بوشهر و ارتباط اولیه بریتانیا با کریم خان زند، اقدامات بریتانیا در پاشانشین بغداد و جنگ علیه کعب و برخورد کریم خان، افول منافع بریتانیا و تجارت کمپانی هند شرقی با خلیج فارس، صادرات و واردات آن به خارج و داخل انگلستان، تجارت مابین هندوستان و خلیج فارس، و کاهش تجارت بریتانیا در خلیج از مسائلی است که در کتاب نگاشته شده است.

معرفی فصول کتاب:

فصل ۱- موقعیت بریتانیا در خلیج فارس تا سال ۱۷۴۷

فصل ۲- موقعیت بریتانیا در خلیج فارس بین سالهای ۱۷۴۷-۱۷۶۳

فصل ۳- توسعه منافع بریتانیا در بصره سالهای ۱۷۴۷-۱۷۶۳

فصل ۴- افزایش قدرت و فعالیتهای بریتانیا در خلیج فارس مرحله نخست:

۱۷۶۳-۱۷۶۷

فصل ۵- افزایش قدرت و فعالیتهای بریتانیا در خلیج فارس مرحله دو: ۱۷۶۷-

۱۷۷۳

فصل ۶- افول منافع بریتانیا در خلیج فارس

فصل ۷- تجارت بریتانیا در خلیج فارس

ماموریت سرپرسی کاکس در خلیج فارس و ایران

نام مولف/مترجم: فیلیپ گریوز؛ حسن زنگنه
 موضوع اثر: خلیج فارس، منطقه- روابط خارجی- قرن ۱۳ق
 ایران- روابط خارجی- قرن ۱۳ق
 کاکس، پرس زاخاریا- سرگذشت نامه
 سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران، به دید.
 عنوان به انگلیسی: The life of Sir Percy Cox
 قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۲۲: مصور.
 محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این کتاب ترجمه‌ای است از فصل‌هایی از کتاب «شرح حال سرپرسی کاکس» نوشته فیلیپ گریوز که در سال ۱۹۴۱ در لندن منتشر شده است. این کتاب حاوی اطلاعات بکری است که مترجم تنها فصل‌های مربوط به حضور کاکس در خلیج فارس و ایران را برای ترجمه برگزیده است. سرپرستی کاکس مأمور مجرب و کارکنسته انگلیس در خلیج فارس در یکی از حساسترین مقاطع تاریخ ایران به عنوان وزیر مختار بریتانیا در تهران برگزیده شد تا نقشه‌های دوست دیرینه خود لرد کرزن را برای قبضه کردن امور ایران و سپردن زمام امور به دست مستشاران انگلیسی، تحقق بخشد اما بیداری شهید مدرس و شیخ محمد خیابانی ترفندهای این شخصیت سیاسی انگلیس را نقش بر آب ساخت و قرارداد تحت حمایتی ایران در سال ۱۹۱۹ میلادی که در زمان کابینه وثوق الدوله به امضا رسیده بود با شکست مواجه ساخت.

پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس

نام مولف/مترجم: پیر سالینجر

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: خجسته.

عنوان به انگلیسی :

عنوان به فرانسه: dossier secret Guerre de Golfe, le.

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۵۰.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

حمله عراق به کویت و بدنبال آن عملیات سپر صحرا و جنگ آمریکا و متحدينش با عراق را ميتوان نتيجه اجتناب ناپذير حمله عراق به ايران و جنگ هشت ساله خونين دانست. حمله عراق به ايران بدنبال آمادگيهايي كه از شش ماه قبل انجام شده بود و غالب روزنامه‌هاي معتبر جهان به گوشه و كنایه آن را قبل از جنگ مطرح ساخته بودند بعمل آمد.

بسياري از غربيان معتقدند كه شريكان را ميتوان از نظر احساسی تحريك كرد و آنان را به راهی كشاند كه به زبان خودشان و به نفع دشمنانشان عمل كنند. اين شيوه را آمريكائي‌ها در خاورميانه آزمودند و با تحريك صدام حسين در بسياري از وقايع به نتيجه رسيدند. با اين استدلال گمان ميكردند كه ميتوانند ايران را هم له يا عليه عراق وارد معرکه سازند. اگر ايران را به زبان عراق وارد معرکه ميكردند تحصيل حاصل ود و متحد قدرتمندی در شرق عراق داشتند كه زودتر عراق را به زانو در مي‌آوردند و اگر ايران را به نفع عراق وارد گود مي‌ساختند در آنصورت نيز با يك تير دو نشان ميزدند هم عراق را به بهانه‌اي قدرتمند كوبيده بودند و هم از اينران انتقام گذشته را گرفته بودند.

اين كتاب نشان مي‌دهد كه مسئوليت اصلي تأمين تسليحات سنگين صدام حسين،

به عهده ملل غرب و اتحاد شوروی بود که در نهایت به ائتلاف ضد عراق منجر گردید.

معرفی فصول کتاب:

معرفی نویسندگان

مقدمه مترجم

مقدمه

فصل ۱- من تلافی خواهم کرد.

فصل ۲- تاریخی خشونت بار

فصل ۳- شما در حال جنگ اقتصادی هستید

فصل ۴- گرگ و گوسفند

فصل ۵- تازه آغاز کار است

فصل ۶- کویت را ترک خواهید کرد

فصل ۷- من به عربستان سعودی حمله نخواهم کرد

فصل ۸- خطی در ماسه کشیده شده است.

فصل ۹- شمارش معکوس تا جنگ

فصل ۱۰- روزها میگذرد

فصل ۱۱- اتوموبیل خود را امشب در گاراژ بگذارید

موخره

ضمیمه ۱

ضمیمه ۲

ضمیمه ۳

نامی برای همیشه: نگاهی به تاریخ خلیج فارس

نام مولف/مترجم: عبدالکریم مشایخی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۹. محل انتشار: تهران: کانون اندیشه جوان

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۹۶ ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

گستره نام خلیج فارس در منابع تاریخی و نام خلیج فارس در منابع دوران اسلامی همچنین نقش سرچارلز بلگریو در تغییر نام خلیج فارس از مطالبی است که در این کتاب مورد بررسی قرار می‌گیرد. خلیج فارس در دوران سلوکیان، اشکانیان و ساسانیان، بندر سیراف، دریانوردان سیرافی، بیوگرافی سلیمان سیرافی، علما و دانشمندان سیراف، انحطاط و زوال سیراف، رکورد سیراف جایگزینی کیش از موضوعات مورد بررسی است. ورود پرتغالی‌ها و هلندی‌ها در هرمز و خارک و اخراج آنها، انعقاد قرارداد سعدون- پرایس در دوره کریم خان و گسترش نفوذ هه جانبه انگلستان در ایران در قرن نوزدهم، حضور آلمانی‌ها در زمان قاجار در خلیج فارس و موقعیت استراتژیک بندر بوشهر و بدنبال آن حضور فرانسوی‌ها و عثمانی‌ها و روسها و تبعات بعدی آن از مطالبی که مورد بحث قرار می‌گیرد. لغو مالکیت ایران بر بحرین در دوران محمدرضا پهلوی نیز بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

- فصل ۱- جغرافیای طبیعی، حدود و وسعت خلیج فارس
- فصل ۲- خلیج فارس در دوران باستان
- فصل ۳- خلیج فارس در دوران اسلامی
- فصل ۴- ورود پرتغالی‌ها به خلیج فارس و سلطه بر جزیره هرمز
- فصل ۵- نخستین تلاشهای انگلستان برای حضور در آبهای خلیج فارس
- فصل ۶- آلمان‌ها در خلیج فارس
- فصل ۷- فرانسوی‌ها در خلیج فارس
- فصل ۸- عثمانی‌ها در خلیج فارس
- فصل ۹- دولت روسیه و اندیشه سلطه بر خلیج فارس
- فصل ۱۰- مسئله بحرین
- فصل ۱۱- مالکیت ایران بر جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک
- فصل ۱۲- خلیج فارس در دوران هشت سال دفاع مقدس

خلیج فارس

نام مولف/مترجم: مینو میرزایی - سراج زاهدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: تهران: موسسه فرهنگی هنری طاهر

عنوان به انگلیسی: THE PERSIAN GULF

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۸۸ ص: مصور(رنگی).

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این نوشتار گوشه هایی از رویدادهایی را روایت میکند که در طول سالیان بر کرانه های جنوبی ایران رخ داده است. تاریخچه خلیج فارس، آب و هوا و رودخانه ها، خلیج فارس در دروان پیش از اسلام، دوران اسلام، حمله پرتغالی ها و فرانسویها و هلندی ها و عثمانی ها به این خطه، نفت، تنگه هرمز، بحران آب، بازرگانی، جزیرها و بنادر خلیج فارس از مباحثی است که در این مجموعه گنجانده شده است.

معرفی فصول کتاب:

تاریخچه

خلیج فارس از آغاز نخستین تمدن ها

طلای سیاه

تنگه هرمز

بحران آب

بازرگانی در خلیج فارس

جزیره های خلیج فارس

بندرهای خلیج فارس

کشورهای حاشیه خلیج فارس

اکوسیستم‌های آبی ایران (خلیج فارس و دریای عمان)

نام مؤلف/مترجم: پرویز کردوانی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۴. محل انتشار: تهران: قومس

عنوان به انگلیسی :

IRAN AQUA ECOSYSTEMS (Persian Gulf and the Sea of Omman)

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۶۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

فصل اول ویژگیهای طبیعی غیر جاندار خلیج فارس و دریای عمان را بررسی میکند، موقعیت جغرافیایی و ابعاد و چگونگی پیدایش و ساختمان و آب و هوای منطقه خلیج فارس از دیگر مطالب این فصل است، در فصل دوم موجودات زنده یا بیوسنوزاکوسیستم مانند صدفهای دریایی، شکم پایان، جلبکها، فورامی نیفرها، رشته پایان، مایوفونها، در فصل سوم کشورها و جزایر منطقه بعنوان محیطها و منابع آلوده کننده، کشورهای نظیر ایران، امارات، بحرین، عراق، عربستان سعودی، قطر، کویت و جزایر خلیج فارس، در فصل چهارم آلودگی اکوسیستم و خطرات زیست محیطی آن و آلودگی بوسیله سموم کشاورزی و فلزات سنگین بررسی شده است، در فصل پنجم اثرات اکولوژیکی آلودگیهای نفتی در منطقه و در فصل آخر کتاب راههای جلوگیری از آلودگیها و نیز امکان خود پالائی یا پاکسازی طبیعی آلودگیهای نفتی این محیط زیست آبی مورد بررسی قرار گرفته است و در خاتمه پاره‌ای از قوانین و مقررات بین‌المللی ذکر شده اند.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

- فصل ۱- ویژگیهای طبیعی غیر جاندار خلیج فارس و دریای عمان
- فصل ۲- دوم موجودات زنده یا بیوسنوزاکوسیستم
- فصل ۳- کشورها و جزایر منطقه بعنوان محیطها و منابع آلوده کننده
- فصل ۴- آلودگی اکوسیستم و خطرات زیست محیطی آن
- فصل ۵- اثرات اکولوژیکی الودگیهای نفتی
- فصل ۶- راههای جلوگیری از آلودگیها و نیز امکان خود پالائی یا پاکسازی طبیعی الودگیها در خلیج فارس و دریای عمان
- فصل ۷- پیوستها

صاعقه در صحرا: استراتژیک و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس

نام مولف/مترجم: جیمز بلک ول؛ ترجمه حمید فرهادی نیا، هوشمند نامور تهرانی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل انتشار: تهران. ناشر: اطلاعات

عنوان به انگلیسی :

Thunder in the desert : strategy and tactics of the Persian gulf war

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۸۰ ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

به بعد نظامی بحران خلیج فارس تا کنون توجه کمتری شده است. جنگ چهل و سه روزه خلیج فارس که در نخستین لحظات بامداد ۱۷ ژانویه ۱۹۹۱ آغاز شد ماهیت کاملاً نظامی داشت و طبقاً به لین لحاظ حاوی نکات آموزنده‌ای است. این کتاب صرفاً رویکرد نظامی به جنگ خلیج فارس دارد و بطور قابل توجهی به تحلیل جزئی‌ترین مسائل نظامی پرداخته است. از نخستین لحظات شروع جنگ تا ساعات پایانی و پس از آن بطور حرفه‌ای و از نزدیک مسائل نظامی جنگ را مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

معرفی فصول کتاب:

سخنی در مورد منابع و مآخذ کتاب

مقدمه

فصل اول- درکنار آبهای بابل

فصل دوم- جنگ ایران و عراق

فصل سوم- ارتش عراق و تجاوز به کویت

فصل چهارم- جنگ غیر متحرک

فصل پنجم - تندباد هورنر

فصل ششم - مرکز بحران

فصل هفتم - جنگ شوارتس (کف)

فصل هشتم - این جنگ چگونه به پیروزی رسید

توفان خلیج

نام مولف/مترجم: الیویه دلاژ، ژرار گریزبک؛ ترجمه اسدالله مبشری، محسن مویدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۶۶. محل انتشار: تهران. ناشر: اطلاعات

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۷۱ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

منطقه خلیج فارس سرزمین تضادها و شگفتی هاست. از سال ۱۹۷۴ که ثروتها ناگهان رو به افزایش گذاشت، رهبران خلیج به طرق مختلف کرارا اذعان میکردند که کشورهایشان در معرض تندباد حادثه است و در مسیر توفان قرار دارد. در خاورمیانه ستمدیده تنها حکام خلیج صلح و آرامش میخواستند همان چیزی که میشناختند و داشتند: اختلاف اسرائیل و عرب در شمال وجود داشت و اختلاف ایران و عراق وقوع انقلاب اسلامی در شرق و بی ثباتی یمن در جنوب. لیکن در قلمرو انسان، همه چیز آرام بود. شش تن از صاحبان خودکامه نفت در این منطقه وجود دارد: عربستان سعودی، بحرین، کویت، امارات متحده عربی، قطر، عمان.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- در شرق سوئز

فصل دوم- پروردگار نفت را به ما عنایت فرموده است

فصل سوم- عمان پیش از ۱۹۷۰، سرزمینی در قرون وسطی

فصل چهارم- کاریابی با ضمانت برای مهاجران

فصل پنجم- بحران هویت

فصل ششم - طنین انقلاب اسلامی

فصل هفتم - سندیکای پادشاهان

فصل هشتم - نگرانی از ناامنی در خلیج

فصل نهم - انبار باروت

فصل دهم - رویارویی خرس و شاهین

فصل یازدهم - عقاب و شاهین

فصل دوازدهم - جنگ ایران و عراق: خطر نزدیک می شود

فصل سیزدهم - عربستان سعودی پدر خوانده منطقه

آینده خلیج فارس سیاست و نفت در دهه ۱۹۹۰

کتاب: تعداد صفحات: ۲۵۲ص: نقشه.

نام مولف/ مترجم: فیلیپ رابینز؛ ترجمه مهدی افشار
موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران. ناشر: ایرانشهر

عنوان به انگلیسی :

قطع محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

در فصل اول ایران بعنوان کشوری که بیش از سایر کشورها اقدامات چشمگیری بر دستور جلسات سیاست خارجی کشورهای ساحلی داشته است بررسی شده است. وضعیت ایران در پایان جنگ، سیاست‌های داخلی، مناسبت‌های منطقه‌ای، درآمد نفت و برقراری مناسبات دیپلماتیک با دو ابر قدرت را بررسی کرده است. فصل دوم به کشور عراق می‌پردازد. و به این نکته اذغان دارد که در سراسر دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ دیدگاه غربیان بویژه بریتانیا و ایالات متحده نسبت به آن بطور یکپارچه منفی بود. منافع استراتژیک، تضمین امنیت راههای تدارکاتی، حفظ تولید و صدور نفت، جنگ و تهدیدات داخلی، خاور مدیترانه در این فصل به آن پرداخته شده است.

فصل سوم کشورهای شورای همکاری خلیج فارس مرکب از شش کشور عربی خلیج فارس: عربستان سعودی، کویت، عمان، امارات متحده عربی، بحرین و قطر در می ۱۹۸۱ به انگیزه امنیت خلیج فارس تشکیل شد.

در فصل بعدی ایالات متحده و شوروی بعنوان ابر قدرتهای موجود در خلیج فارس مورد بررسی قرار می‌گیرند و در انتها نفت، اهمیت خلیج فارس، کشورهای عضو اوپک، اعضای اوپک در خارج از خلیج فارس، هزینه تولید نفت، نقش جنگ خلیج فارس در تأمین نفت، و پایان جنگ بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار مترجم

فصل اول- ایران

فصل دوم- عراق

فصل سوم- کشورهای شورای همکاری خلیج

فصل چهارم- ابرقدرتها و خلیج فارس

فصل پنجم- اهمیت عرصه نفت

شیخ نشینهای خلیج فارس

نام مولف/مترجم: پیروز مجتهدزاده

موضوع اثر:

سال انتشار: محل انتشار: تهران. ناشر:

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ص:.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• خلاصه

مجموعه فوق شامل مباحث سودمندی از اوضاع جغرافیایی تاریخی، اقتصادی، و سیاسی خلیج فارس و شیخ نشینهای عرب آن که برای آشنایی با کیفیات تجاری و اجتماعی حوزه خلیج فارس بسیار می‌تواند مفید باشد.

معرفی فصول کتاب:

تقسیم بندی فصلی ندارد

راهبرد آمریکا در خلیج فارس

نام مؤلف/ مترجم: سیمون هندرسن؛ ترجمه احمد عظیمی بلوریان

موضوع اثر: روابط خلیج فارس با آمریکا

سال انتشار: ۱۳۸۳. محل انتشار: تهران: رسا.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۸۲ص: نقشه، جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

پس از حمله‌های تروریستی یازده سپتامبر ۲۰۰۱، اتحاد نیم قرنیه آمریکا با عربستان سعودی دچار شکنندگی شد. واشنگتن از دیرباز راههای حفظ مناسبات راهبردی با کشوری را یافته بود که فرهنگ ارزشها و جامعه آن فرسنگها از آمریکا دور و برای ما کاملاً بیگانه بود. اما چون خلیج فارس بیش از نیمی از ذخایر نفت جهان را در خود دارد آمریکا به سادگی نمیتواند این منطقه را رها کند. از اینرو واشنگتن بر آن بوده است که دوستان و متحدانی بیابد که نیازمندتر و سخاوتمندتر باشند. آمریکا بر مبنای روندی که در سال ۱۹۹۱ با آغاز عملیات طوفان صحرا شکل گرفته است به کشورهای کوچک عرب در سواحل خلیج فارس روی آورد و بدون آنکه گردو خاکی براه بیندازد، یک انقلاب آرام در سیاست امنیتی منطقه راه انداخت، که در آن کویت، بحرین، قطر، امارات متحده عربی و عمان در راهبرد دفاعی آمریکا به بازیگران خط مقدم دفاعی آمریکا تبدیل شدند و در حالیکه همه این کشورها به لحاظ فرهنگی، اجتماعی و سیاسی محافظه کار هستند، یکایک آنها راهی به سوی فضای باز سیاسی و اصلاحات اقتصادی گشوده اند و شتاب این آهنگ نیز بیش از آن است که سعودی‌ها حتی فکر آن را کرده باشند. هر چه واشنگتن و ریاض هر روز از هم دورتر میشوند، آمریکا و کشورهای کوچک عرب خلیج فارس به هم نزدیکتر میشوند. ثروت باورنکردنی این کشورها که از نفت و گاز به هم زده اند، و

جمعیت اندکشان، در دودمان‌های حاکم، این احساس دائمی را بوجود آورده است که در برابر فشار همسایگان بزرگتر آسیب پذیرند. اکنون شاید حضور آمریکا در خلیج فارس پس از دوران صدام حسین از نظر دیپلماتیک بی اهمیت جلوه کند. اما با این همه، چالش‌های گذار عراق به حکومتی جدید و ادامه حکومت روحانیان در ایران، حضور گسترده نظامی آمریکا را در منطقه و خاصه در کشورهای محافظه کار عرب خلیج فارس، تا آینده‌ای قابل پیش بینی الزامی می‌سازد. واشنگتن طی سالها تحول سیاسی کند اما آگاهانه، نظام مشارکت سیاسی را تشویق کرده تا منطقه بیشتر بر پایه رضایت ثبات یابد تا بر پایه کنترل.

آمریکا باید راهبردی روشن و حساس در پیش گیرد. رسیدن به چنین هدفی، ان هم در زمانی که مقتضیات فوری نظامی در کنار هدفهای دیپلماتیک، بلندمدت وضعیت ناراحت کننده‌ای را بوجود می‌آورد، دشوار است. واشنگتن همچنین باید موجبات انحلال شورای همکاری خلیج فارس را فراهم کند. اوپک، سازمان کشورهای صادرکننده نفت، نیز باید منحل شود. تغییر در آرایش نیروها در خلیج فارس در پرتو فروپاشی رژیم صدام حسین، طیف گسترده‌ای از فرصت‌ها را در اختیار واشنگتن قرار می‌دهد که خود را در رقابتهای جزئی منطقه گرفتار نکند.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه مترجم

پیشگفتار

یادداشت نویسنده

نقشه ۱: خلیج فارس: دورنمای منطقه

نقشه ۲: خلیج فارس: نمای شمالی

نقشه ۳: خلیج فارس: نمای جنوبی

نقشه ۴: خلیج فارس: نفت و گاز

فصل ۱- آمریکا و خلیج فارس: دوستی تازه

فصل ۲- روابط درونی خلیج فارس: مرزها و چشم و هم چشمی‌های تاریخی

فصل ۳- چالش جانشینی

فصل ۴- نفت و گاز

فصل ۵- ویژگی‌های مردم شناسی و مردم سالاری

فصل ۶- همکاری نظامی و امنیتی

فصل ۷- فرصت‌ها و چالش‌های باقی مانده برای سیاست آمریکا

پیوست ۱- گاهشماری رویدادها در خلیج فارس

پیوست ۲- مسائل مرزی

پیوست ۳- امور خانوادگی

نمایه

جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (سیری)

نام مؤلف/مترجم: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

موضوع اثر:

سیری - جغرافیا

جزیره‌های ایران

سال انتشار: ۱۳۸۲. محل انتشار: تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۲۶ص: مصور، جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این مجموعه با استفاده از آخرین اطلاعات، نقشه‌ها و تصاویر موجود به شرح آخرین وضعیت و چگونگی اطلاعات مربوط به جزایر ایرانی و جزیره سیری در خلیج فارس پرداخته شده است. در بخش اول موقعیت جغرافیایی جزیره بررسی شده است در بخش دوم توپوگرافی و ژئومورفولوژی، زمین شناسی و تکتونیک، آب و هوا، هیدرولوژی، منابع آب، خاکشناسی، پوشش گیاهی و حیات جانوری جزیره فوق پرداخته شده است. در بخش سوم جمعیت، پیشینه تاریخی، تأسیسات زیربنایی و مراکز موجود در جزیره را بررسی کرده است و در انتها کشاورزی، دامداری، شیلات، صنایع بازرگانی، نفت خام، امکانات حمل و نقل، تأسیسات بندری و فرودگاهی جزیره پرداخته شده است.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

کلیاتی در مورد خلیج فارس

بخش اول: مشخصات عمومی

بخش دوم: جغرافیای طبیعی

بخش سوم: جغرافیای انسانی

بخش چهارم: جغرافیای اقتصادی

الگوهای اعتماد سازی در منطقه خلیج فارس

نام مولف/مترجم: طاهره ابراهیمی فر

موضوع اثر:

جنبه‌های استراتژیکی منطقه خلیج فارس

امنیت ملی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات:.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

اقدامات اعتماد سازی به عنوان تسهیل کننده همکاری به طیف وسیعتری از استراتژی‌های ایجاد اعتماد در روابط بین‌الملل تعلق دارد. طیفی که دارای هدف مشترکی در غلبه بر بدگمانی‌های بنیادین به منظور همکاری در یک سیستم بی‌نظم بین‌المللی می‌باشد. این کتاب در ۸ فصل ارائه شده و درصدد پیدا کردن الگوها و ابزارهایی برای مهار ترس و عنصر بی‌اعتمادی در منطقه خلیج فارس می‌باشد و راه کارهای ممکن را برای برقراری فرایند اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس مورد کندوکاو قرار می‌دهد.

ابتدا تأثیر پدیده جهانی بر روند اعتماد سازی منطقه خلیج فارس مورد مطالعه قرار می‌گیرد و ضمن بررسی عوامل همگرایی و موانع مخرب همگرایی در منطقه، نگاهی کوتاه به تاریخچه اعتماد سازی در ادبیات روابط بین‌الملل خواهد داشت. سپس ضرورت اعتمادسازی، با توجه به موانع موجود بر سر راه آن، در منطقه مورد بررسی قرار می‌گیرد. در آنها الگوها، ابزارها و راهکارهای اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس مورد تحقیق و ارزیابی قرار می‌گیرد.

معرفی فصول کتاب:

- فصل ۱- تعاملات و چالش‌های امنیتی
- فصل ۲- عوامل تنش‌زا در منطقه خلیج فارس
- فصل ۳- بررسی عوامل مشترک در منطقه خلیج فارس
- فصل ۴- ضرورت و اهمیت اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس
- فصل ۵- موانع اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس
- فصل ۶- الگوهای اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس
- فصل ۷- ابزارهای اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس
- فصل ۸- راه کارهای عملی در روند اعتماد سازی در منطقه خلیج فارس

تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس

نام مولف/مترجم: شهرام شاهوردی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۶. محل انتشار: تهران: معاونت تبلیغات و روابط عمومی سازمان

عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

عنوان به انگلیسی :

Structural Changes In The International System And Their Impacts On The Persian Gulf

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۹۵ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این پژوهش بدنبال پاسخ به این سؤال است که چه تغییرات ساختاری در نظام جهانی رخ نموده و چه تأثیراتی بر حوزه خلیج فارس گذارده است؟ تحقیق در چهار فصل ارائه میشود. در فصل اول طرح موضوع، ارکان و پایه‌های نظری تحقیق و روش تحقیق و سازماندهی تحقیق بررسی شده است.

در فصل دوم نظام متحول جهانی، تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر حوزه خلیج فارس مورد تجزیه و تحلیل قرار میگیرد. فصل سوم نیز اهداف ایالات متحده از حضور نظامی در خلیج فارس را مورد پژوهش قرار میدهد. در این راستا سیاست مهار دوگانه و ضرورت وجود یک سیستم امنیتی برای منطقه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. فصل چهارم نیز بر روی اختلافات ارضی و مرزی و بروز تنش میان کشورهای منطقه و فروش فزاینده تسلیحات را در بر میگیرد. همچنین سعی شده است راهبردهایی جهت دستیابی به یک مکانیسم امنیتی در حوزه خلیج فارس و میان کشورهای حاشیه آن به دست داده شود.

معرفی فصول کتاب:

فصل یک- مقدمه و طرح تحقیقاتی نظام بین‌الملل و خلیج فارس

فصل دو- ساختار متحول نظام بین‌الملل

فصل سه- اهداف ایالات متحده از حضور نظامی در خلیج فارس

فصل چهار- اختلافات ارضی و مرزی و فروش فزاینده تسلیحات

استراتژی غرب در خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: عباس سیاوش پوری

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: کمال علم

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۳۸ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

حوزه خلیج فارس از دیدگاه سیستمی، متعادل کننده نظم اقتصاد جهانی است؛ درحالی که از عدم تعادل قرار گرفته است. این پژوهش به بنیادی ترین نیاز منطقه خلیج فارس در قلمرو اصل شناخت پاسخ میدهد. بخش اول در فصل اول کاربرد تئوری سیستمها را در طرح پژوهش دنبال میکند بخش دوم موقعیت جغرافیایی ساختمان و تاریخچه پیدایش خلیج فارس موقعیت جغرافیایی و حدود و سعت خلیج فارس را شرح میدهد. در فصل سوم نفوذ پرتغالیها، هلندیها، فرانسویان، انگلستان و آلمان را در خلیج فارس بررسی می کند.

بخش دوم فصل اول آن هدفهای اصلی و فرعی استراتژی سیاسی غرب را در چارچوب تئوریک اهداف بررسی می کند در فصل دوم هدفهای اصلی، فرعی، هدفها در تئوری و هدفها در عمل استراتژی نظامی غرب بررسی میشود. همین مسئله در باره استراتژی اقتصادی غرب در فصل سوم بررسی می شود. و در انتها از مطالب گفته شده نتیجه گیری و راه حلهای لازم ارائه می شود.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بخش اول

فصل ۱- کلیات و تعاریف

فصل ۲- موقعیت جغرافیایی و سوابق تاریخی خلیج فارس

فصل ۳- نفوذ بیگانگان در خلیج فارس

فصل ۴- نفوذ غرب در نیمه اول قرن بیستم

بخش دوم

فصل ۱- استراتژی سیاسی غرب

فصل ۲- استراتژی نظامی غرب

فصل ۳- استراتژی اقتصادی غرب

بخش سوم

فصل ۱- نتیجه گیری

فصل ۲- راه حلها

جنگ خلیج فارس و آینده خاورمیانه

نام مولف/مترجم: محمود طلوعی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: تهران

عنوان به انگلیسی :

THE PERSIAN GULF WAR AND THE FUTURE OF THE MIDDLE EAST

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۳۱۰ ص: مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

کتاب حاضر مشتمل بر سه قسمت است: بخش اول به گذشته خلیج فارس و رقابتهای استعماری در این منطقه و داستان کشف نفت در کشورهای ساحلی خلیج فارس اختصاص دارد. در این بخش به تاریخچه پیدایش هر یک از کشورهای ساحلی خلیج فارس و سابقه خاندانهای حاکم بر این کشورها نیز اشاره شده است. بخش دوم به بحران کنونی در منطقه خلیج فارس که زمینه‌های آن از آغاز دهه ۱۹۸۰ فراهم شده اختصاص یافته است. آمریکا و خلیج فارس، جنگ ایران و عراق، جنگ خلیج فارس از مطالب این بخش است. بخش سوم به ترجمه چند مقاله از آخرین شماره‌های مطبوعات خارجی اختصاص یافته است که از نظر سندیت حائز اهمیت است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

بخش اول: رقابتهای استعماری در خلیج فارس

فصل ۱- گذشته خلیج فارس

فصل ۲- پنج قرن رقابت برای سیادت بر خلیج فارس

فصل ۳- ساحل نشینان خلیج فارس

فصل ۴- نفت و خلیج فارس

بخش دوم: جنگ خلیج فارس و آینده خاورمیانه

فصل ۱- آمریکا و خلیج فارس

فصل ۲- جنگ ایران و عراق

فصل ۳- دامی که برای صدام گسترده شد

فصل ۴- جنگ خلیج فارس

فصل ۵- پیامدهای جنگ

ضمائم

۱- اسراری از روابط آمریکا و عراق

۲- شوروی و جنگ خلیج فارس

۳- صدام و عقده هایش

۴- جنگ خلیج فارس به روایت تصویر

مشعلهای خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: آلکسی واسیلیف؛ ترجمه سیروس ایزدی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۵۸. محل انتشار: تهران: شرکت سهامی کتابهای جیبی.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۵۵ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

آتش مشعلهای گاز با نیرویی گوناگون در کویت، عربستان سعودی، قطر، عراق، عمان و در بحرین زبانه می‌کشد. دیری است کوچ نشینان بدوی و ماهیگیران، راه خود را با نگاه بر این مشعلها، باز می‌یابند.

در فصل ۱ با خاندان انحصارگر و امتیازها در منطقه خلیج فارس آشنا می‌شویم، فصل ۲ دزدان دریایی، چتر جنگی آمریکا و رقابت کهنه و نو را می‌بینیم. فصل ۳ بادیه نشینها، کویت ۲۰۰۰ و قاچاقچیان مجهز به تلکس و در فصل ۴ آوت سایدرها (اغیار)، اوپک، رویارویی در تهران و کامیابی عراق آمده است. فصل ۵ تحریم، بحران و انحصارها، ضد اوپک بررسی شده است و در ادامه مصاحبه هنری کیسنجر با مجله نیوزیک، خلاصه مصاحبه شاه مخلوع با آرنودو یرچگریو، مداخله نیروهای مسلح ایران در عمان، امپریالیسم کوچک محلی، سوی جنگی مسأله و موج اعتراضها بررسی می‌شود.

معرفی فصول کتاب:

آغاز سخن

فصل ۱- تقسیم نفت میان هفت خواهران

فصل ۲- دزدان دریایی

فصل ۳- پاتریسین‌ها و پلبین‌ها (خودیه‌ها و دهاتیهای بیگانه)

فصل ۴- واپس نشینی کارتل

فصل ۵- غرش تندر

فصل ۶- جهان چهارم

خلیج همیشه فارس: دانستنی هایی درباره بنادر آبادان، خرمشهر، بوشهر،
عسلویه و... شگفتی های جزایر کیش، قشم و دیگر جزایر...

نام مولف/مترجم: احمد عابدیان

موضوع اثر: خلیج فارس

جغرافیای تاریخی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: تهران: نوآور.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۵۲ص: مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل اول موقعیت ژئوپولیتیک ایران و خلیج فارس و نفت و عوامل تأثیرگذار بر قیمت نفت بررسی شده است. در فصل دوم موقعیت جغرافیایی خلیج فارس از نظر آب و هوا، بنادر، جزایر، تنگه هرمز، رودهای مهم خلیج فارس، معادن آن و انواع ماهی های جنوب به تصویر کشیده شده است. در فصل سوم حضور اقوام بیگانه از جمله پرتغالی ها، عثمانی ها، هلندی ها، انگلیسی ها، فرانسوی ها، روسها و آمریکایی ها و تأثیرات آنها در این خطه بررسی شده است.

فصل چهارم اهمیت خلیج فارس به عنوان شاهرگ اقتصادی تامین انرژی، فصل پنجم خلیج فارس در نظام بین الملل و چالش های اروپا در برابر امریکا و بالعکس در خلیج فارس، فصل ششم نام خلیج فارس و تغییرات آن و در آخر در فصل هفتم جدایی بحرین از ایران و دلایل اهمیت جزایر سه گانه تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل ۱- موقعیت ژئولیتیکی ایران و خلیج فارس

فصل ۲- موقعیت جغرافیایی خلیج فارس

فصل ۳- موقعیت تاریخی و سیاسی نظامی خلیج فارس

فصل ۴- موقعیت اقتصادی خلیج فارس

فصل ۵- خلیج فارس در نظام بین‌الملل (چالش‌ها)

فصل ۶- نام خلیج فارس

فصل ۷- جدایی بحرین از ایران، چگونگی بازپس‌گیری جزایر ایرانی تنب بزرگ و

کوچک و ابوموسی

تاریخ خلیج فارس و ممالک همجوار

نام مولف/مترجم: محمدباقر وثوقی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۴. محل انتشار: تهران: سمت.

عنوان به انگلیسی :

The History of the Persian Gulf and Its Bordering Territories

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۵۹۱ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل یک مشخصات طبیعی، شرایط آب و هوایی، بادهای و جریانهای دریایی، جزایر و بنادر و جغرافیای سیاسی خلیج فارس شرح داده شده است. در فصل دوم و سوم نگاهی به دیلمون بعنوان قدیمی ترین بندرگاه خلیج فارس مکن و ملوخی لیان و ایالات و ولایات و شهرها و آبادیهای خلیج فارس در دوره هخامنشیان شده است. دوره سلوکی و اشکانی و تحولات خلیج فارس در این دوره از مطالب فصل چهارم است. در فصل پنجم حکومتهای محلی پس کرانه‌ای در اواخر دوره اشکانی، شهرسازی سازی در دوره ساسانی، و تجارت دریایی خلیج فارس و هند و چین و محدوده و نام خلیج فارس در متون یونان و روم باستان بررسی شده است. فصل ششم با بررسی بحرین بعنوان دروازه ورود مسلمانان به ایران آغاز میشود و در ادامه فتح عمان و قشم را میخوانیم مهاجرات گسترده عرب به سواحل شمالی خلیج و تجارت خلیج با بنادر چین و شرق افریقا از دیگر مطالب این بخش است. خلافت فاطمی، افول سیراف و صحار، رشد و رونق کیش بعنوان کانون اقتصاد خلیج، اتابکان فارس و حمله مغول از مطالب فصل هشتم است. در فصل نهم تاریخ ملوک هرموز با شکل گیری قدرت در آن و مقایسه ملوک قدیم و جدید هرموز و تجارت و وضعیت اجتماعی و سیاست مذهبی هرموز شکل میگیرد. در فصل دهم

طلایه داران پرتغالی را در شرف میبینیم و حضور پرتغالی‌ها در خلیج فارس. آزادی هرموز، وضعیت اقتصادی هرموز در قرن یازدهم، دیپلماسی انگلستان در این دوره، نتایج سقوط هرموز در اقتصاد دریایی ایران، بندرعباس کانون تبادل اقتصادی خلیج فارس و رقابت‌های دفاتر تجاری بیگانه در بندرعباس از مطالب فصل یازدهم و دوازدهم می‌باشد.

وضعیت داخلی ایران در فاصله سقوط اصفهان تا مرگ نادرشاه و نیروی دریایی ایران در دوره نادرشاه، افول بندرعباس، جابجایی کانونهای تجاری در خلیج فارس، بندر ریگ و رقابت با بوشهر، بندر بصره، کریم خان زند و خلیج فارس از مطالب فصل سیزدهم است. در ادامه عصر رقابت انگلستان و فرانسه در ایران را می‌بینیم تا اینکه در فصل شانزدهم موقعیت ایران از نگاه دیپلماسی انگلستان، تیمورتاش و خلیج فارس، مذاکرات ایران و انگلیس بر سر جزایر خلیج فارس، تقویت نیروی دریایی ایران، تحولات عمان، کویت، بحرین، کویت و موقعیت انگلستان و قدرتهای منطقه‌ای در خلیج فارس در دوره پهلوی اول را می‌بینیم. و در انتها در فصل هفدهم وضعیت اقتصادی و سیاسی قدرتهای بزرگ، تحولات منطقه خاورمیانه پس از جنگ جهانی دوم، تشکیل اوپک و تأثیر آن بر خلیج فارس و خروج نیروهای نظامی انگلستان از خلیج فارس و آثار و نتایج آن از مطالب این فصل است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

- فصل ۱- جغرافیای خلیج فارس
- فصل ۲- خلیج فارس در دوره باستان
- فصل ۳- تحولات خلیج فارس در دوره هخامنشیان
- فصل ۴- تحولات خلیج فارس از حمله اسکندر به ایران تا دوره ساسانیان
- فصل ۵- تحولات خلیج فارس در دوره ساسانیان
- فصل ۶- تجارت خلیج فارس در قرون نخستین اسلامی
- فصل ۷- تحولات اقتصادی و سیاسی خلیج فارس در دوره آل بویه
- فصل ۸- تحولات اقتصادی و سیاسی خلیج فارس از قرن پنجم تا قرن هشتم
- فصل ۹- تحولات اقتصادی و سیاسی خلیج فارس از قرن هشتم تا ورود
پرتغالی‌ها به شرق
- فصل ۱۰- خلیج فارس در عصر حضور پرتغالیها
- فصل ۱۱- تحولات خلیج فارس در قرن یازدهم هجری
- فصل ۱۲- تحولات خلیج فارس از فتح هرموز تا سقوط اصفهان
- فصل ۱۳- خلیج فارس در دوره افشاریه و زندیه
- فصل ۱۴- تحولات سیاسی و اقتصادی خلیج فارس در دوره اول قاجاریه
- فصل ۱۵- خلیج فارس در دوره دوم قاجاریه
- فصل ۱۶- مسئله خلیج فارس در دوره پهلوی اول
- فصل ۱۷- مروری کوتاه بر رئوس مهمترین تحولات خلیج فارس پس از...

ریشه‌های پیدایش منازعات ارضی در خلیج فارس

نام مولف/مترجم: عبدالله جاسبی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران: دفتر فرهنگ مقاومت.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۱۸۳ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

منازعات ارضی در منطقه خلیج فارس یکی از اصلی‌ترین مسائلی است که گریبانگیر همه کشورهای مشرف بر ابهای خلیج فارس می‌باشد. این اختلافات که قدمتی تاریخی دارد، همواره با پیدایش و تأسیس دولتهای جدید که اکثراً پس از جنگ جهانی دوم شکل یافتند، شدت پیدا کرده و سرانجام در چند مورد منطقه را دچار تشنج بحران و التهاب حاد نموده است. محور اصلی در این کتاب نیز راجع به همین اختلافات ارضی است که با ارائه پیشینه‌ای مختصر از علل و عوامل دخیل در بروز و وقوع بحرانها همراه است. در فصل اول خلیج فارس از منظر ژئواستراتژیک و نفوذ عثمانی‌ها و پرتغالی‌ها و هلندیها و انگلیسها و امریکایی‌ها در خلیج فارس می‌باشد و در ادامه پیدایش دولتهای معاصر در خلیج فارس شامل ایران، عراق، عربستان سعودی، کویت، امارات متحده عربی، بحرین، قطر را می‌خوانیم. در فصول بعدی عوامل موثر در مرزبندی و تعیین سرحدات، نقش انگلیس در منازعات مرزی و در انتها اشغال کویت و جنگ دوم خلیج فارس را می‌خوانیم.

معرفی فصول کتاب:

پیش گفتار

چارچوب کلی سیاسی منطقه

فصل اول- خلیج فارس از منظر ژئواستراتژیک

فصل دوم- رقابت بین‌المللی بر سر خلیج فارس

فصل سوم- پیدایش دولتهای معاصر در خلیج فارس

بحران مرزها

فصل چهارم- مرزها... معضل خلیج فارس

فصل پنجم- اشغال کویت و جنگ دوم خلیج فارس

نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: چارلیس دانیال

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۴۵. محل انتشار: تهران: چاپخانه موسوی

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۲۳۹ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

فصل اول مجموعه شامل چهار بخش است از پیدایش خلیج فارس و ساختمان آن از لحاظ زمین شناسی و مقایسه آن با مناطق اطراف گفتگو میشود. در این فصل از عوامل عمده و مساعد معرفت الارضی که سبب ایجاد منابع مهمی از نفت بوسعت زیاد در زیر کف خلیج فارس شده و همچنین امتیازی که این دریا از نظر بهره‌برداری بعلت عمق کم آن بر سایر دریاها دارد سخن بمیان می‌آید. مختصری در مورد آب و هوا و مقدار بارندگی و باد گفته شده است. همچنین بحثی راجع به کرانه‌های شمالی و جنوبی و جزایر خلیج فارس و ثروت و تاریخچه اقتصادی و سیاسی آن بمیان آمده است.

فصل دوم به پنج بخش تقسیم شده است سخن از فلات قاره و تعریف آن در حقوق بین‌الملل و اصطلاحات آب داخلی- دریای ساحلی منطقه نظارت و دریای آزاد مشروحاً بیان شده است. در بخش‌های آخر این فصل فلات قاره ایران در خلیج فارس و قانون فلات قاره ایران و قانون نفت فلات قاره ایران و منابع نفتی کشورهای اطراف خلیج فارس و اختلافات ناشی از امتیازات نفتی مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل سوم از مطالعات علمی و زمین شناسی مخازن و منابع نفتی فلات قاره ایران در خلیج فارس و طرز اکتشاف و استخراج و بهره‌برداری از نفت آن و مشکلات ناشی از حفاری و خوردگی فلزات دستگاههای حفاری گفتگو میشود و

شرح عملیاتی که تاکنون در فلات ایران در خلیج فارس انجام شده و قراردادهایی که بمنظور کاوش و استخراج و بهره برداری از این منطقه منعقد گردیده داده شده است. فصل چهارم در سه بخش بطور اختصار قراردادهای منعقد بین شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای آجیپ میزاریا و پان امریکن و شش شرکت جدید را بیان می نماید.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- خلیج فارس

فصل دوم- فلات قاره

فصل سوم- نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس

فصل چهارم- بدون سر عنوان

بهره‌برداری از منابع نفت خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: حسن بهزادی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۰. محل انتشار: تهران

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: م، ۱۵۷ص. : نقشه، جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این کتاب ضمن بحث در مورد قراردادهای نفتی کوشش شده است موضوع بهره‌برداری از ذخائر عظیم نفت خلیج فارس و اختلافاتی که معلول بهره‌برداری از منابع نفت فلات قاره خلیج فارس هست مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

در فصل اول مختصات طبیعی خلیج فارس، وجه تسمیه، پیدایش، موقعیت جغرافیایی، آب و هوا، اهمیت خلیج فارس، منابع حیوانی، معدنی، جزایران بررسی شده است. همچنین مختصات اقتصادی کشورها و شیخ نشینهای خلیج از سایر مباحث فصل است. در فصل دوم تاریخچه نفت، وضع اکتشاف و استخراج نفت، هزینه حفر یک چاه نفت در دریا و مشکلات حقوقی مربوط به استخراج نفت بررسی شده است. در فصل سوم اعلامیه‌ها و فرامین دول و شیخ نشینهای خلیج فارس در زمینه کنترل انحصاری بر منابع طبیعی فلات قاره خلیج فارس کامل بررسی شده است و در انتها در فصل چهارم بخش‌های نفتی دولت ایران و قراردادهای مربوطه در خلیج فارس، نفت عربستان و نفت عراق و قراردادهای نفت کشورها بررسی شده است و در انتها در فصل پنجم مشکل تداخل حدود فلات قاره کشورهای ساحلی خلیج در یکدیگر و راه‌حل‌های پیشنهادی برای حل اختلاف و تعیین مرز فلات قاره دو کشور مقابل هم بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- خصوصیات جغرافیایی خلیج فارس و کشورهای ذینفع

فصل دوم- تاریخچه عملیات اکتشاف و استخراج نفت در خلیج فارس و

پیشرفت آن

فصل سوم- اقدامات حقوقی برای تسلط بر منابع نفتی خلیج فارس

فصل چهارم- قراردادهای بهره برداری و حدود مناطق بهره برداری

فصل پنجم- اختلافهای حقوقی کشورهای ذینفع و راه حلهای پیشنهادی برای

حل اختلافات مزبور

امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها

نام مولف/مترجم: عباس نیک ضمیر، احسان اله حجتی
 موضوع اثر: امنیت ملی خلیج فارس - جنبه‌های استراتژیکی خلیج فارس
 سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران: پرسمان.
 عنوان به انگلیسی :
 قطع کتاب: تعداد صفحات: ج، ۲۴۷ص: جدول.
 محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل اول کتاب به تفصیل به اهمیت خلیج فارس از لحاظ ژئوپلیتیک توجه میشود. اهمیت استراتژیک خلیج فارس به پیش از قرن شانزدهم برمیگردد اما از اوایل قرن شانزدهم با توسعه تجارت بین‌الملل اهمیت آن مشهودتر گردید بگونه‌ای که برخی معتقدند این منطقه کلید ورود به قلب جهان است و هر کس به قلب تسلط پیدا کند میتواند بر جهان فرمان براند. ذخائر غنی هیدروکربن بسیار در خلیج فارس اهمیت دارد همچنین کشف منابع نفتی غنی در سواحل منطقه که بدنبال خود صنایع عظیم استخراج و تصفیه نفت و تانکرهای عظیم و پیچیده حمل و نقل نفت را آورده است.

در فصل دوم امنیت تعریف و ویژگیهای آن برشمرده میشود و همچنین استراتژیهای تامین امنیت و اهداف امنیتی کشورها و عوامل تهدید کننده امنیت بیان میشود. امنیت در منطقه خلیج فارس و دیدگاههای گوناگون در این خصوص بخصوص دیدگاه و طرح آمریکا در خصوص امنیت خلیج فارس در فصل سوم بررسی میشود. در فصل چهارم امتت دسته جمعی، تعریف و پیش فرضهای آن و همگرایی و همبستگی در منطقه را که میتوان در دو بعد موانع همگرایی و عوامل همگرایی مورد بحث قرار داد در فصل چهارم بررسی شده است. و در فصل آخر به بررسی نقش ایران در سیستمهای گوناگون امنیتی منطقه در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ و نگرانیهای امنیتی این کشور در منطقه پرداخته می‌شود.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- کلیات

فصل دوم- امنیت و ویژگی‌های آن

فصل سوم- امنیت خلیج فارس، دیدگاه‌ها و موانع آن

فصل چهارم- امنیت دسته جمعی

فصل پنجم- جمهوری اسلامی ایران در جستجوی امنیت منطقه

نتیجه گیری

روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه

نام مولف/مترجم: استانی ای. رنسون (ویراستار)؛ ترجمه جلیل روشندل
موضوع اثر: جنگ خلیج فارس و جنبه‌های روانشناسی آن
سال انتشار: ۱۳۷۶. محل انتشار: تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات.
عنوان به انگلیسی

The Political Psychology of the Persian Gulf War: Leaders, Publics and the
Process of Conflict.

قطع کتاب: تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص: جدول، نمودار.
محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

محتوای کتاب صرفاً محدود به مباحث اختصاصی روانشناسی و یا روانشناسی جنگ نیست بلکه روایتی است از دیدگاه روانشناسی سیاسی در مورد مجموعه رویدادهایی که نام جنگ خلیج فارس را به خود گرفته است.

در بخش اول با ریشه‌های روانشناختی جنگ سروکار دارد و برای زمینه سازی بحث و تحلیل پویای جنگی که بدنبال آن آمد ضروری است. سه فصلی که در بخش دوم آورده شده بر جرج بوش، صدام حسین، و ماهیت رهبری و قضاوتشان متمرکز است. در این فصل انگیزه و تصمیم گیری هر دو رهبر یعنی جرج بوش و صدام حسین آزموده می شود اما از دیدگاه کیفیت قضاوتهایشان قبل از جنگ و طی آن. دو فصلی که بخش سوم را تشکیل میدهد بر گسترش جنگ خلیج فارس متمرکزند. طبیعت روند منازعه را به موازات توسعه آن به قصد درک اینکه چرا بازدارندگی در این مورد ویژه تحقق نیافت مورد بررسی قرار می گیرد.

در بخش چهارم آن تمرکز را گسترش داده و شیوه‌های تأثیرپذیری و تأثیرگذاری مردم را مورد آزمون قرار می دهد. بخش‌های نهایی به میان نتایج جنگ می پردازد. این نتایج

ظاهراً در خاورمیانه ملموس بوده است. در این فصل جزئیات چگونگی مورد سوال قرار گرفتن بسیاری از اسطوره‌ها و تصوراتی را مورد بحث قرار میدهد که برای دهها سال اساس و پایه سیاستهای خاورمیانه‌ای را تشکیل می‌داده‌اند. سرانجام در پایان ماجرا برخی از اظهارنظرهای حساس را که در مورد هدایت جنگ چه در زمان وقوع و چه به کمک رویدادهای بعدی مورد آزمون قرار داده و کوشیده می‌شود که یک ارزیابی کلی از آن ارائه داده شود.

معرفی فصول کتاب:

پیش گفتار

مقدمه

فصل اول- ریشه‌های جنگ خلیج فارس

فصل دوم- رهبران، رهبری و تصمیم‌گیری

فصل سوم- روند منازعه

فصل چهارم- عامه مردم

فصل پنجم- نتایج منازعه

فصل ششم- پایان ماجرا

سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸- ۱۹۳۹ م

نام مولف/مترجم: فاطمه مومنی

موضوع اثر: منطقه خلیج فارس و دخالت انگلستان در آن

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد

ایران‌شناسی، شعبه استان بوشهر.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۲۷ص. : مصور.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این پژوهش کوشش شده است سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس از ۱۹۱۹ تا ۱۹۳۹ میلادی بررسی شود. آغاز حضور بریتانیا در خلیج فارس مربوط به قرن هفدهم میلادی است ولی با توجه به اهمیت سیاسی، اقتصادی و نظامی خلیج فارس، تکاپوی بریتانیا از اواخر قرن ۱۹ در این منطقه بیشتر شد و در اوایل قرن ۲۰ با کشف نفت علایق بریتانیا به خلیج فارس افزایش یافت و روند انگلیسی کردن دریای خلیج فارس سرعت بیشتری به خود گرفت. جنگ جهانی اول، اگرچه برای گروه‌های درگیری عاقبت خوشی نداشت ولی برای بریتانیا پیروزی در پی داشت و خروج رقبا از مناطق تحت نفوذش را فراهم کرد. بنابراین سیاست‌های بریتانیا بعنوان قدرت برتر در منطقه خلیج فارس از سال ۱۹۱۹ تغییر یافت ولی از این پس بریتانیا وارد گردابی از مشکلات جهانی و منطقه‌ای شد که این مشکلات یکی پس از دیگری منافع بریتانیا را در خلیج فارس مورد تهدید قرار دادند و بدین ترتیب نفوذ بریتانیا در منطقه با چالش مواجه شد تا جایی که عمده ترین سیاست کرگزاران بریتانیا، حفظ وضع موجود به شمار می‌رفت. اهداف این کتاب نیز در جهت روشن نمودن سیاست‌های بریتانیا در منطقه و عوامل چالش نفوذ و قدرت بریتانیا در این مقطع زمانی می‌باشید.

• معرفی فصول کتاب:

پیش گفتار

فصل اول- سابقه تاریخی

فصل دوم- شکلی گیری قدرتهای منطقه‌ای و چالش قدرت بریتانیا در خلیج

فارس

فصل سوم- سیاست بریتانیا در جزایر شمالی خلیج فارس

فصل چهارم- سیاست‌های بریتانیا در برابر شیخ نشینهای جنوبی خلیج فارس

فصل پنجم- وضعیت اقتصادی بریتانیا و نفت خلیج فارس

امنیت خلیج فارس: گزارش مؤسسه مطالعات دفاعی لندن

نام مولف/مترجم: حاکم قاسمی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل انتشار: تهران: دانشگاه امام حسین، پژوهشکده علوم استراتژیک.

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۰۶ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این مجموعه نویسنده با معرفی سه مرکز قدرت در خلیج فارس (ایران، عراق و شورای همکاری خلیج فارس) و در کنار آنها قدرتهای غربی با نفوذ در منطقه برپایه آمریکا به عنوان بازیگران منطقه خلیج فارس سعی کرده است با توجه به وضعیت فعلی هر یک از آنها دیدگاهها و جهت گیریهای متعارض در منطقه را که میتواند مانعی برای دستیابی به توافق در مورد ترتیبات امنیتی منطقه ای گردد، ترسیم نماید.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- ایران: جستجوی جایگاهی شایسته

فصل دوم- عراق: سنگ بنای منطقه

فصل سوم- شورای همکاری خلیج فارس: اتحاد سیاسی

فصل چهارم- غرب: شعبده باز ماهر

فصل پنجم- نتیجه گیری

استراتژی و طرحریزی نیروها برای اهداف امریکا در خلیج فارس

نام مولف/مترجم: کاوه باسمنجی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: روشنگران.

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۵۴ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این کتاب میکوشد مسائل عمومی طرحریزی نیرو را از طریق بررسی دقیق یک مورد پر اهمیت روشن سازد: مورد خلیج فارس. دو پرسش مطرح میشود: معتبرترین استراتژی برای بازدارش شوروی از یک تهاجم مقیاس بزرگ به منطقه خلیج فارس چیست؟ و برای عملی ساختن این استراتژی چه ساختار نیرویی مورد نیاز است؟ استراتژی نخست -تشدید عمومی- مربوط به دهه‌های ۶۰-۱۹۵۰ است. در آن زمان، تکنولوژی از پیشرفت امروزی برخوردار نبود. عیب‌های این استراتژی به تفصیل در کتاب تشریح شده اند.

نظریه دوم که تشدید افقی خوانده میشود برای جبران نقایص استراتژی اول بوجود آمده است. این استراتژی مبتنی بر انجام ضد حمله از سوی امریکا علیه هدفهای شوروی در بیرون از منطقه خلیج فارس است. در این نظریه زدن ضربات شدید به هدفهای حساس شوروی پیش بینی شده است تا این کشور را وادار به دست شستن از ایران کند.

استراتژی سوم -دفاع متعارف- اساسا یک جنگ سنتی با استفاده از نیروهای استقرار سریع، و تکیه بر نقاط ضعف ارتش شوروی و نیز شرایط جغرافیایی ایران است.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول - مقدمه

فصل دوم - استراتژی ۱ تشدید عمودی

فصل سوم - استراتژی ۲ تشدید افقی

فصل چهارم - استراتژی ۳ دفاع متعارف

فصل پنجم - نتیجه گیری

جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه

نام مولف/مترجم: پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه هوشنگ لاهوتی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل انتشار: تهران: پاژنگ.

عنوان به انگلیسی: Guerre Du Golfe Le Dossier Secret

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۱۴ص.

محل نگهداری اثر:

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

جنگ خلیج فارس از لحاظ کاربرد میزان سلاح‌های نظامی و عطف توجه جهان، بعد از جنگ جهانی دوم و جنگهای ویتنام تا کنون سابقه نداشته مهر تأیید بر این واقعیت نهاد که همه می‌دانند اشغال کویت تنها یک بهانه بود، همچنان که بحران خلیج فارس نیز ساخته و پرداخته غرب و پوششی برای پنهان داشتن هدفهای دیگر آنان بشمار می‌رفت.

در این مجموعه کوشیده می‌شود از جنگ خلیج فارس، شروع و ماجراهای اتفاق افتاده با اسنادی بررسی شود.

معرفی فصول کتاب:

بدون فصل بندی

تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: شهرام شاهوردی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۷۶. محل انتشار: تهران: معاونت تبلیغات و روابط عمومی.

عنوان به انگلیسی

Structural Changes in the International System and their Impacts on the Persian Gulf

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۹۵ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

مهمترین سؤالی که در این مجموعه به آن پاسخ داده میشود این است که چه تغییرات ساختاری در نظام جهانی رخ نموده و چه تأثیراتی بر حوزه خلیج فارس گذاشته است؟ این تحقیق در چهار فصل ارائه می‌شود. در مقدمه موضوع مطرح و ارکان و پایه‌های نظیر تحقیق بیان شده است. در فصل دوم نظام متحول جهانی، تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر حوزه خلیج فارس مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. فصل سوم نیز اهداف ایالات متحده از حضور نظامی در خلیج فارس را مورد پژوهش قرار میدهد. در این راستا سیاست مهار دوگانه و ضرورت وجود یک سیستم امنیتی برای منطقه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. فصل چهارم نیز بررسی اختلافات ارضی و مرزی و بروز تنش میان کشورهای منطقه و فروش فزاینده تسلیحات را در بر می‌گیرد. همچنین سعی شده است راهبردهایی جهت دستیابی به یک مکانیسم امنیتی در حوزه خلیج فارس و میان کشورهای حاشیه آن به دست داده شود.

معرفی فصول کتاب:

فصل اول- مقدمه و طرح تحقیقاتی نظام بین‌الملل و خلیج فارس

فصل دوم- ساختار متحول نظام بین‌الملل

فصل سوم- اهداف ایالات متحده از حضور نظامی در خلیج فارس

فصل چهارم- اختلافات ارضی و مرزی و فروش فزاینده تسلیحات

خلیج فارس در اسناد تاریخی

نام مولف/مترجم: عبدالجلیل رضوی

موضوع اثر:

سال انتشار: محل انتشار:؟: سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس مدیریت خدمات شهری.

عنوان به انگلیسی Persian Gulf in the Historical Documents

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۲۱ص: نقشه.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این مجموعه تصاویری از خلیج فارس در نقشه‌های مختلف ارائه شده است.
در زیر هر نقشه توضیح فارسی و انگلیسی آن داده شده است.

معرفی فصول کتاب:

- فصل اول- خلیج فارس در نقشه‌های دوران باستان از آغاز تا ۴۰۰ میلادی
- فصل دوم- خلیج فارس در نقشه‌های دوران قرون وسطی از ۴۰۰ تا ۱۴۷۰ میلادی
- فصل سوم- خلیج فارس در نقشه‌های دوران رنسانس از ۱۴۷۰ تا ۱۷۰۰ میلادی
- فصل چهارم- خلیج فارس در نقشه‌های دوران جدید
- فصل پنجم- خلیج فارس در نقشه‌های آسیا
- فصل ششم- خلیج فارس در نقشه‌های ایران
- فصل هفتم- خلیج فارس در نقشه‌های عراق و عربستان

اطلس جلبک‌های دریایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان

نام مولف/مترجم: بایرام محمد قرنجیک، کیومرث روحانی قادیکلایی
موضوع اثر: اطلس جلبک‌های دریایی در دریای عمان و خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران، موسسه تحقیقات شیلات ایران، مدیریت اطلاعات علمی.

عنوان به انگلیسی: Atlas of the sea algae of the Persian Gulf and Oman sea coasts
قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۶۹ص: مصور (رنگی).

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

معرفی کتاب:

اطلس حاضر مربوطه به جلبک‌های ماکروسکوپی دریایی است و اعضای جلبک‌های ساحلی شاخه‌های جلبک‌های سبز، قهوه‌ای و قرمز را شامل می‌شود. طی تحقیق انجام شده در کتاب در مجموع ۱۵۰ گونه جلبک شناسایی گردید. این تحقیق به منظور بهره برداری بهینه از آبزیان اقدام به تحقیق بر روی گیاهان دریایی در سواحل جنوب کشور عمدتاً در آب‌های دریای عمانو بخشی از آب‌های خلیج فارس کرده است.

معرفی فصول کتاب:

نقشه خلیج فارس و دریای عمان

نقشه تفصیلی و موقعیت زیستگاه‌های نمونه برداری

شمایی از ایستگاه‌ها

اسامی گونه ها

فصل اول- جلبک‌های سبز

فصل دوم- جلبک‌های قهوه ای

فصل سوم- جلبک‌های قرمز

تصاویر گونه ها

مسائل منطقه‌ای ایران با تاکید بر خلیج فارس

نام مؤلف/مترجم: محمد اسماعیل خدادادی

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: قم: یاقوت.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۲۱۵ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه مجلس

• معرفی کتاب:

در فصل اول ضرورت آشنایی با مسائل منطقه‌ای و جایگاه خاورمیانه در نظام جهانی بررسی شده است. در فصل دوم جغرافیای طبیعی و موقعیت استراتژیکی خلیج فارس و آشنایی با کشورهای حوزه خلیج فارس شامل ایران، عربستان، عراق، کویت، بحرین، قطر، عمان، امارات متحده عربی می‌باشد. ویژگیهای اقتصادی خلیج فارس، خلیج فارس در آئینه زمان و ترتیبات امنیتی خلیج فارس از دیگر مباحث مطرح شده در این فصل است. در فصل سوم مسائل شرق ایران شامل پاکستان، افغانستان که شامل کلیات، تاریخچه سیاسی، ساختار سیاسی، احزاب سیاسی، سیاست خارجی و روابط ایران با این دو کشور بررسی شده است. در فصل چهارم کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز شامل تاجیکستان، ترکمنستان، آذربایجان، ازبکستان، قزاقستان، قرقیزستان، ارمنستان، گرجستان و در انتها ترکیه و فلسطین در فصل پنجم پرداخته شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- کلیات

فصل دوم- خلیج فارس و مسائل آن

فصل سوم- مسائل شرق ایران

فصل چهارم- کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز

فصل پنجم- ترکیه و فلسطین

آمریکا در خلیج فارس: چالش‌ها و چشم اندازها

نام مولف/مترجم: سامی حجار، ترجمه ابوالقاسم راه چمنی
 موضوع اثر: نیروهای مسلح ایالات متحده، روابط نظامی خلیج فارس و ایالات متحده
 سال انتشار: ۱۳۸۱. محل انتشار: تهران: ابرار معاصر تهران.
 عنوان به انگلیسی: US military presence in the gulf: challenges and prospects
 قطع کتاب: تعداد صفحات: ۱۴۳ص.
 محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

این نکته که چرا ایالات متحده نیروهای خود را در منطقه خلیج فارس حفظ می‌کند و چشم اندازهای بلند مدت این حضور نظامی چیست پرسش‌های بنیادینی است که اصول این کتاب را تشکیل می‌دهند.

ابتدا منافع آمریکا در خلیج و خاورمیانه مورد بررسی قرار گرفته است، سپس سیاست‌ها و استراتژی‌هایی که برای تحقق این منافع تدوی شده مورد کاوش قرار گرفته است. ضمن آنکه نیروها و گرایش‌های عمده‌ای که منافع آمریکا و حضور نظامی آن در منطقه را به چالش میکشانند نیز مورد شناسایی قرار می‌گیرد. در واقع برآورد و بررسی استراتژی و سیاستهای آمریکا اصلی‌ترین موضوع این کتاب است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل اول- منافع آمریکا در منطقه

فصل دوم- سیاست مهار

فصل سوم- استراتژی آمریکا در خلیج فارس

فصل چهارم- موافقت نامه‌های همکاری‌های دفاعی

فصل پنجم - چالش‌های امنیتی

فصل ششم - سیاستهای آمریکا و دیدگاه‌های کشورهای خلیج فارس

فصل هفتم - برآورد منطقه ای

فصل هشتم - مبارزه با تروریسم

فصل نهم - نتیجه گیری و توصیه ها

پی نوشت ها، نمایه ها

پشت پرده جنگ خلیج فارس

نام مولف/مترجم: جان پیگلر؛ ایوب باقرزاده

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۳. محل انتشار: تهران: امید فردا

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۲۰۷ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این کتاب با حقایق بروز و وقوع همه یا اکثر جنگ‌هایی که بعد از جنگ بین‌الملل دوم به این طرف در نقاط مختلف جهان رخ داده و جان میلیون‌ها نفر را تباه کرده آشنا می‌شوید. در کتاب مسائل پشت پرده رویدادهای جهانی و نقش دول و رسانه‌های گروهی را که در این وقایع داشته‌اند، و از نظر افراد عادی پنهان مانده فاش می‌نماید.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه مترجم

مقدمه ناشر

مقدمه نویسنده

فصل اول- تروریست‌ها

فصل دوم- کسانی که به حساب نمی‌آیند

فصل سوم- جهادکنندگان

فصل چهارم- مسلح کردن جهان

نمایی از ایران خلیج همیشه فارس

نام مولف/مترجم: امیر حسین بختیاری

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۸۵. محل انتشار: تهران: ایرانشناسی.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب:.. تعداد صفحات: ۱۳۶ ص:.. مصور، رنگی.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در این کتاب با اسناد و مدارکی دال بر سندیت نام و نشان خلیج جنوب ایران، یعنی خلیج فارس آشنا می‌شویم تا هیچ سوال و شبهه‌ای برای خواننده باقی نماند. در بخش بعدی بطور جداگانه استانها و مشخصات جغرافیایی و موقعیت آنها در ایران معرفی شده اند که به همراه این معرفی نقشه‌های جغرافیایی آنها به انضمام نقاط گردشگری، تاریخی و منتخبی از تصاویر هر استان آورده شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

خلیج فارس

راهنمای نقشه ها

استان آذربایجان شرقی

استان آذربایجان غربی

استان اردبیل

استان اصفهان

استان ایلام

استان بوشهر

استان تهران
استان چهار محال و بختیاری
استان خراسان جنوبی
استان خراسان رضوی
استان خراسان شمالی
استان خوزستان
استان زنجان
استان سمنان
استان سیستان و بلوچستان
استان فارس
استان قزوین
استان قم
استان کردستان
استان کرمان
استان کرمانشاه
استان کهگیلویه و بویراحمد
استان گلستان
استان لرستان
استان مازندران
استان مرکزی
استان هرمزگان
استان همدان
استان یزد

بندر لنگه در ساحل خلیج فارس

نام مولف/مترجم: حسین نوربخش

موضوع اثر:

سال انتشار: ۱۳۵۸. محل انتشار (بندر عباس): ابن سینا.

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۴۰۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

استان هرمزگان به خاطر قرار گرفتن در ساحل خلیج فارس و سوابق تاریخی ارتباطیش با شرق و غرب حوزه دارای یک فرهنگ غنی و دست نخورده و یک سلسله آداب و رسوم و سنتها و پندارهای بومی مخصوص خود است که نظیر آن در سایر استانها کمتر دیده میشود. غالب این آداب و رسوم و خصوصیات شناخته نشده و تحقیق کافی درباره آنها صورت نگرفته است. به همین دلیل هر تحقیقی درباره یکی از شهرها و روستاهای حاشیه خلیج فارس و استان هرمزگان ارزنده و سودمند می باشد.

معرفی فصول کتاب:

دیباچه

مقدمه کتاب

وجه تسمیه بندرلنگه

سوابق تاریخی و مراحل پیدایش بندرلنگه

چگونگی تشکیل شهر لنگه

دوران درخشش بندر لنگه

جغرافیای طبیعی بندر لنگه

راهها و آب و هوای بندر لنگه
 جمعیت شهر لنگه
 نزدیکترین مراکز جمعیت به شهر لنگه
 دین و مذهب مردم لنگه
 زبان و لهجه اهالی لنگه
 نمونه هایی از افعال محله های لنگه
 محله های بندر لنگه
 برکه های آب بندر لنگه
 صید ماهی در بندر لنگه
 عقیده اهالی لنگه درباره بعضی از انواع ماهی
 حکام بخشداران و فرمانداران لنگه
 آثار قدیمی و باستانی بندر لنگه
 حیوانات وحشی - خزندگان و پرندگان منطقه لنگه
 اسامی ماههای سال در لنگه
 حساب نوروزی در بندر لنگه و خلیج فارس
 حساب و زن و اندازه در بندر لنگه
 نفرین های محلی لنگه
 رجال و بزرگان و افراد سرشناس بندر لنگه
 موسیقی دانان و هنرمندان بندر لنگه
 مردان شوخ و خوشمزه بندر لنگه
 ضرب المثل های لنگه ای
 کارهای دستی بندر لنگه
 عقاید و خرافات مردم لنگه
 آداب و رسوم بندر لنگه
 مراسم عروسی در بندر لنگه

داستانهای محلی بندر لنگه
خاطرات و افسانه‌های دریا
اشعاری که درباره بندر لنگه سروده اند
مدارس و دارالعلم‌های قدیم لنگه
بازرگانی خارجی بندر لنگه
علل تنزل بازرگانی خارجی لنگه
رویدادهای تاریخی و اجتماعی بندر لنگه
طرح جامع شهر لنگه
بندر لنگه امروز
بندر لنگه فردا
طرح هائی برای از بین بردن خرابه‌های شهر لنگه

خلیج فارس مهد پارسیان از باستان تا پهلوی

نام مولف/مترجم: محمود مقدس جعفری

موضوع اثر: تاریخ خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۸۶. محل انتشار: تهران: اقبال.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۴۴ ص: مصور، نمونه، نقشه رنگی.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

در فصل اول که حاکمیت ایرانیان بر خلیج فارس است از قرن هفتم قبل از میلاد آغاز و تا قرن هفتم بعد از میلاد بطول انجامیده و چهارده قرن را شامل می‌شود. این مقطع را طی دو مرحله مهم تاریخی مورد بررسی قرار داده است: مرحله نخست از ابتدا تاریخ بشر آغاز و با انقراض سلسله مادها به دست کوروش به پایان می‌رسد. در این زمان برای اولین بار سرزمین ایران شاهد تشکیل امپراتوری عظیم ایرانی می‌شود. مرحله دوم از آغاز تشکیل حکومت شاهنشاهی کوروش تا شکست یزدگرد سوم در نهاوند ادامه می‌یابد و بالاخره پس از گذشت ۱۲ قرن تسلط بر خلیج فارس و دریای عمان امپراتوری بزرگ شاهنشاهی ایران سقوط می‌کند.

فصل دو حضور ایرانیان در شمال خلیج فارس است. این دوران تاریخی از عصر حکومت اعراب مسلمان تا پایان حکومت تیموریان قرن ۱۵ ادامه می‌یابد که به دلایل متعدد از جمله شکست ایرانیان از اعراب، ضعف قدرت مرکزی در ایران، تشکیل حکومت‌های کوچک و پراکنده، بروز جنگ‌های داخلی، نبود یک حکومت قدرتمند و بالاخره حمله مغول به ایران فرصتی برای تسلط ایرانیان در خلیج فارس فراهم نمی‌آورد.

در فصل سوم حضور بیگانگان در خلیج فارس بررسی می‌شود. در اوایل قرن شانزدهم بود که کشتی‌های نظامی در حمایت از کشتی‌های تجاری وارد آب‌های خلیج فارس شدند و از این پس توسعه طلبی در خلیج فارس و دریای عمان شکل تازه‌ای

به خود گرفت. در این دوران ایران حکومت صفوی را تجربه می‌کرد و هلندیها، فرانسویها، پرتغالیها، انگلیسیها برای تسلط بر خلیج فارس رقابت شدیدی از خود نشان می‌دادند.

در فصل چهارم حضور انگلیس در خلیج فارس بررسی می‌شود. انگلیسها برای تثبیت خود در منطقه با کشتی‌های پرتغالی، هلندی، فرانسوی، ایرانی، عرب و بالاخره بومیان خلیج فارس و دریای عمان در حال کشمکش و جنگ و ستیزه بودند و توانستند به مدت یکصد و پنجاه سال در منطقه حضوری فعال داشته باشند و با نفوذ در حکومت مرکزی ایران در دوره قاجار، سیاست‌های خود را بر ایرانیان و ساحل نشینان منطقه تحمیل نمایند.

در فصل پنجم بوسیله اسناد خلیج فارس، نقشه‌ها و نقاشی‌ها و عکس‌ها از تثبیت نام خلیج فارس یاد می‌کند.

معرفی فصول کتاب:

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول- حاکمیت ایرانیان بر خلیج فارس

فصل دوم- حضور ایرانیان در خلیج فارس

فصل سوم- حضور بیگانگان در خلیج فارس

فصل چهارم- حاکمیت انگلیس در خلیج فارس

فصل پنجم- پیوستها (بدون تردید خلیج فارس)

حکومت نادرشاه (به روایت منابع هلندی)

نام مولف/مترجم: ویلم فلور

موضوع اثر: ابوالقاسم سری

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل انتشار: تهران: توس

عنوان به انگلیسی:

قطع کتاب: تعداد صفحات: ۲۵۹ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

نادر بی گمان در طول تاریخ ایران زمین یکی از مردانی است که وجودش برای حفظ استقلال کشور و نیز اعاده حیثیت و شرف و آبروی ملت ایران سخت ضروری بوده است؛ در فصل آخر است که وضع خلیج فارس در زمان حکومت نادر بررسی شده است.

معرفی فصول کتاب:

مقدمه

فصل ۱- دولت نادرشاه به روایت منابع هلندی

فصل ۲- مناسبات ایران با روسیه

فصل ۳- وضع کرمان در (۱۷۴۰-۱۷۳۰)

فصل ۴- وضع ناحیه خلیج فارس در زمان حکومت نادرشاه

فهرستها

فهرست نام کسان

فهرست جای ها

فهرست نژادها، سلسله ها، فرقه ها، شرکت هند خاوری هلند (واک)

فهرست منصب ها و مقام ها، پیشه ها

فهرست اصطلاح های مربوط به دیوان و دیوانیان

فهرست پول و اصطلاح های مربوط به آن

فهرست کشتی ها و اصطلاح های دریایی

من خلیج فارس هستم

نام مولف/مترجم: اقدس کاظمی قمی

موضوع اثر: شعر

سال انتشار: ۱۳۸۷. محل انتشار: قم: مثلث عشق.

عنوان به انگلیسی :

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۵۹ ص.: عکس.

محل نگهداری اثر: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

• معرفی کتاب:

شعر

معرفی فصول کتاب:

خلیج فارس

خلیج همیشه فارس

سرود خلیج فارس

ایران من

سلام بر مردم ایران

ایران من

مهد دلیران

تهران

سلام بر تمامی استانهای ایران

شهر من، قم

یادته

آبادان سلام

سلام بر خرمشهر همیشه سرافراز

شبی در شیراز
 صحبت با استاد سخن سعدی
 شبی با حافظ
 شبی در اصفهان
 شهر تفرش
 شهر گرگان
 شهر محلات
 سلام بر آستارای همیشه سرافراز
 در شهر کرمان
 در دیدار از شهر ماهان ارتجالا سروده شد
 آذربایجان
 شهر میانه
 سبزوار
 گفتگوی دختر آلاچیق، پاسخ فرزند کویر (ترکمن صحرا)
 ارگ بم
 من تو را می‌سازمت بار دگر با دوستانم
 شهر بم را دوباره بسازیم
 به یاد زنده یاد ایرج بسطامی
 یه یاد فاجعه‌ی زلزله‌ی رودبار گیلان
 استان سیستان - بلوچستان
 همایش زنان بلوچ
 چابهار همیشه بهار
 نمایشگاه بین‌المللی تجارت ایران و افغانستان
 برگزاری نمایشگاه ایران در کشور ترکیه
 هفته‌ی ایران در استانبول را گرامی می‌داریم

هفته‌ی ایران در استانبول

آخ ایران، واخ ایران

نمایشگاه فرانکفورت (آلمان)

تاجیکستان

شبی با مولانا (قونیه)

سرود (ویژه‌ی جام جهانی)

در بازی ایران و آمریکا سروده شد

در بازی ایران و کره سروده شد

به نام و یاد ۱۲ امام معصوم (ع)

منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه

سازمان بنادر و دریانوردی

شناسایی مناطق حساس دریای خلیج فارس (پایان نامه)

نام مولف: علیرضا سفیانیان

موضوع اثر: خلیج فارس و مناطق سوق الجیشی

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل نشر: تهران. موسسه ناشر: دانشگاه تهران، دانشکده منابع

طبیعی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۲۹ ص، جدول و نمودار.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

کمیته حفاظت محیط زیست دریایی در جهت شناسایی مناطق حساس دریایی چندسال است که کار خود را در زمینه تعیین ضوابط و فاکتورهایی که دلیل بر حساس بودن منطقه و همچنین مشخص نمودن تدابیر حفاظتی ویژه از آنها را شروع کرده است. در همین رابطه سازمان بنادر کشتیرانی و سازمان حفاظت محیط زیست طرح شناسایی مناطق حساس دریایی را بعنوان یکی از اولویتهای برنامه‌های حفاظت محیط زیست خلیج فارس و دریای عمان در نظر گرفته اند. در این اثر سعی بر تشریح ضوابط قانونی و حقوقی طرح مناطق حساس دریایی، ویژگیهای این مناطق و بررسی مناطق حفاظت شده موجود در منطقه خلیج فارس و تطبیق این دو با یکدیگر در چهارچوب طرح شناسایی مناطق حساس دریایی است. در این اثر موارد زیر بعنوان ویژگیهای مناطق حساس دریایی بررسی شده است:

۱- ضوابط اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت و منابع طبیعی برای ایجاد مناطق

حفاظت شده.

۲- موقعیت دریایی مناطق حفاظت شده در خلیج فارس.

۳- خطرات احتمالی عملیات کشتیرانی بویژه نفتکشها برای مناطق حفاظت شده

دریایی.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

فصل اول - محیط زیست

فصل دوم - خطرات زیست محیطی کشتیها برای مناطق حفاظت شده دریایی

فصل سوم - مواد و روشها

جمع بندی و نتیجه گیری

شرح جداول و نمودارها

روشهای بهبود زمینهای پست در سواحل شمالغربی خلیج فارس با تاکید بر منطقه بندر امام خمینی (پایان نامه)

نام مؤلف: حسین مثقالی

موضوع اثر: مقایسه و ارزیابی روشهای بهبود

سال انتشار: ۱۳۷۳. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: دانشگاه تهران، دانشکده فنی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۵۲ ص. جدول و نمودار.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

سواحل شمالغربی خلیج فارس جزء محیطهای کرانه‌ای و پست است. رسوبات این نواحی عمدتاً از رس تا ماسه‌های نسبتاً ریز تشکیل شده است. داشتن یک درک کلی از خواص مهندسی خاک، از دیدگاه به کارگیری نظریه‌های موجود در طراحی پی‌ها و سازه‌های خاکی امری ضروری است. لذا می‌بایستی وضعیت ژئوتکنیکی زمین بطور کامل بررسی گردد. پی سازی در هر خاکی نیازها و خطراتی بدنبال دارد که در خاکهای سست و اشباع اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. ماهیت و روشهای بهبود خاک بطور اعم و خاکیهای چسبنده بطور اخص، به منظور آشنایی و کاربرد هریک مطرح شده است. مهمترین روشهای معمول شامل روش جابجایی، پیش بارگذاری، زهکشی، شمع آهک زنده، تخلیط عمیق و مسلح کردن می‌باشد که به تفصیل در این اثر بررسی شده است. در آخر راه حل‌های مناسب و روشهای اجرا متناسب با هریک از سازه‌ها در این اثر ارائه شده است.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

فصل اول - اطلاعات زمین شناسی و بررسی اوضاع محلی

فصل دوم - بررسی وضعیت ژئوتکنیکی منطقه

فصل سوم - پی سازی، نیازها و خطرات

فصل چهارم - روشهای بهبود خاک

فصل پنجم - بررسی مطالعات انجام شده و پروژه‌های به اجرا درآمده

فصل ششم - بررسی مواد و مصالح مناسب

فصل هفتم - انواع سازه‌های بندری

فصل هشتم - نتیجه گیری: راه‌های مناسب و روشهای اجرا

دریای خزر - خلیج فارس (از دیدگاه زمین شناسی، اقیانوس شناسی، شرایط طبیعی)

نام مؤلف: حمید مهربانا

موضوع اثر: بنادر عمده ایران و مدیریت آنها

سال انتشار: ۱۳۷۵. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان بنادر و کشتیرانی.

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۸۲ ص، جدول.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

مفهوم بنادر عمده در حقیقت بنادری است که در یک منطقه دارای اهمیت استراتژیکی، جغرافیایی، تجاری و اقتصادی بوده و به همین دلیل سایر بنادر و کشورهای اطراف نیازمند خدمات آن می باشند. بنادر عمده غالباً در مناطق پرجمعیت واقع شده اند به همین جهت ایجاد زنجیره های ارتباطی جدید آنها مساله غامضی است. علاوه بر آن تشکیلات و ارگانهایی که عمدتاً در ارتباط با امور اجتماعی می باشند در مناطقی که خطوط ارتباطی شبکه راهها از آنجا می گذرند، وجود دارد. مطالعه وضعیت بنادر اصلی، برای ما مشخص می کند که این گونه بنادر امروزه از یک طرف بایستی خدمات مورد تقاضا را که رو به فزونی است ارائه کنند و از طرف دیگر مسائل محیط زیستی مرتبط را پاسخگو باشند.

معرفی فصول اثر:

مدیریت در بنادر عمده

بنادر عمده و تکنولوژی

دریای خزر

خلیج های دریای مازندران

نوسانات سطح آب دریای خزر

بندر انزلی

تاریخچه

بندر نوشهر

لرزه شناسی

ترکمن و شبه جزایر آشوراده (میانکاله)

بندر امیرآباد

خلیج فارس

تقسیم بندی بنادر

موقعیت بندر امام خمینی

بندر عباس (شهید رجائی و شهید باهنر)

بندر شهید بهشتی چابهار

خلیج فارس و جزایر ایرانی

نام مؤلف: حسین نوربخش

موضوع اثر: خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۶۲. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سنایی.

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۴۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

در آبهای نیلگون خلیج فارس، پاره‌های کوچک و بزرگی از خاک وطن وجود دارد که به آنها «جزیره» می‌گویند. پیش از آنکه ما ایرانیان به جزایر توجه نماییم و در فکر استفاده از موقعیت و امکانات آنها باشیم، غارتگران دریاها ارزش جزایر را دریافتند و مدتها در آنها به غارت و چپاول ثروت جزایر پرداختند و یا از موقعیت مناسب جغرافیایی، دریایی، تجاری، سوق الجیشی جزایر استفاده‌ها نمودند و بهره‌ها بردند. جزایر ایرانی خلیج فارس مانند سرزمینها و بنادر مجاور آنها دارای سرگذشتهای عبرت آموز و شگفت انگیزی می‌باشند. متأسفانه اقدامات دولتهای گذشته ایران، از برافراشتن پرچم و یا تعیین و اعزام یک یا چند مامور به این جزایر و انجام چند طرح عمرانی محدود در آنها تجاوز نکرد و خیلی زودتر از آنچه تصور می‌رفت اکثر جزایر و خصوصاً مردم آنها بدست فراموشی سپرده شد. در این کتاب به آشنا ساختن مردم و بخصوص جوانان نقاط دیگر کشور با سرزمینهای پراکنده در خلیج فارس پرداخته شده است؛ قابلیتها و امکانات جزایر نیز در این اثر آمده است.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

قسمت اول - وضع عمومی جزایر

قسمت دوم - وضع اختصاصی جزایر (استان هرمزگان و جزایر تابعه آن)

چکیده گزارش نهایی مطالعات امکان‌پذیری مقدماتی طرح آبراه خلیج فارس - دریای خزر

نام مؤلف: گروه سازه‌های دریایی

موضوع اثر: طرح مطالعاتی

سال انتشار: ۱۳۷۶. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت جهاد سازندگی

نوع اثر: اسناد و مدارک. تعداد صفحات: ۱۶ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

در این اثر به مطالعه امکان‌پذیری آبراه خلیج فارس - دریای خزر پرداخته شده است. مطالعات این طرح به طور مقدماتی، امکان تحقق اتصال خلیج فارس به دریای خزر را بوسیله احداث آبراه قابل کشتیرانی بررسی می‌نماید که از جنبه‌های گوناگون فواید ارزشمندی را در پی داشته است. اطلاعات بدست آمده از این مطالعات، شناخت واقعی تری را از منابع موجود و ظرفیتهای با اهمیت کشور، در محدوده نسبتاً وسیعی ارائه می‌نماید. لذا حاصل این مطالعات مستقل از احداث آبراه می‌تواند مورد بهره برداری و یا برنامه ریزی دیگر دستگاه‌های اجرایی و تحقیقاتی کشور قرار گیرد.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

اهم نتایج کلی

نتایج مطالعات تخصصی

پیشنهادهای

ثبات سیاسی و حاکمیت در خلیج فارس، نقش حمل و نقل، بهره‌برداری از بنادر بوسیله بخشهای خصوصی

نام مؤلف: ولی الله فتحی

موضوع اثر: خلیج فارس و ثبات سیاسی

سال انتشار: ۱۳۷۳. محل نشر: نام انتشارات:

نوع اثر: اسناد و مدارک. تعداد صفحات: ۱۳ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

در این مقاله علاوه بر ثبات سیاسی و اعمال حاکمیت در خلیج فارس نسبت به نقش حمل و نقل و چگونگی فعالیتهای بخشهای خصوصی در بنادر عنوان شده است. شیلات و سایر ارگانها چون بخشداری یا دهمداری، اداره پست، شرکت نفت... و همه نهادها و ارگانهایی که به هر نحوی با مردم و دریا و مسایل مملکتی سروکار دارند باید در بنادر و جزایر وجود داشته باشند.

معرفی فصول اثر:

نقش حمل و نقل

پایانه ها

مراجع تصمیم گیری

قوانین مربوط به اجاره اماکن در حال حاضر

تثبیت درآمدهای سازمان بنادر و کشتیرانی و گمرک در اماکن استیجاری

طرح پایانه ها

اداره پایانه ها

انعقاد قرارداد

انجام مطالعات و تهیه طرح بنادر کوچک در ۱۴ نقطه خلیج فارس و دریای عمان

نام مؤلف: مهندسین مشاور هلندی (ندکو) جهت سازمان بنادر و کشتیرانی
موضوع اثر: بندر، طرح عمرانی، خلیج فارس و دریای عمان
سال انتشار: ۱۳۵۷. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: مهندسین مشاور هلندی ندکو
نوع اثر: اسناد و مدارک. تعداد صفحات: ۱۳۸ ص. نقشه و جدول
محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

در اسفندماه سال ۱۳۵۶ سازمان بنادر و کشتیرانی دولت شاهنشاهی ایران با عقد قراردادی مهندسین مشاور هلندی ندکو را برای انجام خدمات مربوط به مطالعه و تهیه طرح بنادر کوچک را برگزید. مدت این مطالعه و تهیه طرح مربوط به احداث تاسیسات ماهیگیری در بنادر کوچک ۱۷ ماه بوده و پیشنهاداتی در رابطه با منطقه بندی ساحل خلیج فارس می‌شود.

معرفی فصول اثر:

دیباچه

خلاصه و نتایج

مقدمه

شرح گزارش مربوط به مطالعات شناسائی محلی از مناطق انتخابی

پیشنهاد جهت منطقه بندی نواحی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان

طبقه بندی بنادر کوچک

تعیین اولویتها

شرایط ساحلی و فیزیکی

شرح تاسیسات برای بنادر کوچک

اظهار نظر در مورد فراهم بودن مصالح ساختمانی

برآورد هزینه

ملاحظات اقتصادی

نقشه برداریهای تکمیلی

صورت نقشه ها

صورت جداول

مجموعه مقالات سمینار خلیج فارس ۲۹-۲۸ آذر ماه ۱۳۷۳

موضوع اثر: خلیج فارس و کنگره ها، مقالات و کنفرانسها، موقعیت بین‌المللی
سال انتشار: ۱۳۷۴. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور
خارجه

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۹۳.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

تحولاتی که در سطح جهانی طی چند سال اخیر به وقوع پیوسته پیامدهای مهمی
برای منطقه خلیج فارس به همراه داشته است. مطرح شدن فزاینده مناسبات اقتصادی
در میان کشورها و قطب بندی جدید بین‌المللی در زمینه‌های صنعت و تکنولوژی،
خلیج فارس را که دارای ذخایر عظیم نفت و گاز می‌باشد بیش از گذشته مورد توجه
قدرتها و قطبهای سلطه جو و توسعه طلب قرار داده است. پنجمین سمینار خلیج فارس
با عنوان «افقهای همکاری در خلیج فارس و دریای عمان» در دفتر مطالعات سیاسی
وبین‌المللی برگزار شد، طیف وسیعی از موضوعات مورد همکاری میان کشورهای
خلیج فارس و دریای عمان را مدنظر قرار داد که عبارتند از همکاریهای سیاسی -
امنیتی، اقتصادی، نفت و گاز، شیلات و محیط زیست دریایی.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

فصل اول - سخنرانیهای افتتاحیه

فصل دوم - همکاری و امنیت خلیج فارس

فصل سوم - محیط زیست

فصل چهارم - نفت و گاز

فصل پنجم - آب

فصل ششم - سایر مقالات

مجموعه مقالات چهارمین سمینار خلیج فارس: دورنمای صلح و ثبات در خلیج فارس و دریای عمان

موضوع اثر: خلیج فارس، کنگره ها، مقاله ها و خطابه ها

سال انتشار: ۱۳۷۳. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۵۳۷ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

هر زمان که صحبت از جغرافیای سیاسی و اهمیت و حساسیت مناطق سوق الجیشی جهان در محفلی از محافل تخصصی به میان می‌آید، بدون تردید نام خلیج فارس بر آن در صدر حدیث می‌درخشد. خاتمه جنگ سرد نه تنها از اهمیت خلیج فارس نکاست، بلکه برعکس، مطرح شدن روز افزون اهمیت اقتصاد و تجارت بین‌الملل در اداره شئون ملتها و دولتها، خلیج فارس را که بیش از دو سوم ذخایر شناخته شده جهان را در خود جای داده است، بیش از پیش مطرح ساخته است. در فصل اول این مجموعه مقالات، سخنرانیهای افتتاحیه مقامات وزارت امور خارجه و سایر مسئولان جمهوری اسلامی ایران آمده است و در فصل دوم، مقالاتی که به بررسی اولین محور سمینار، یعنی «امنیت منطقه ای» پرداخته، نقل شده است. در فصل سوم، سخنرانیها و مقالات مربوط به عوامل مؤثر در آینده قیمت نفت آمده و در فصل چهارم، از وضعیت آینده عراق صحبت شده است. فصل پنجم نیز به مقالاتی اختصاص یافته که در خصوص محورهای سه گانه سمینار دریافت شده است.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

فصل اول - سخنرانیهای افتتاحیه

فصل دوم - امنیت خلیج فارس

فصل سوّم - نفت (عوامل مؤثر در آینده بهای نفت)

فصل چهارم - عراق

فصل پنجم - سایر مقالات

لرد کرزن در خلیج فارس

نام مؤلف: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه

موضوع اثر: جغرافیای تاریخی

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل

وزارت امور خارجه

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۱۱ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

سفر لرد کرزن در خلیج فارس یکی از رویدادهای مهم سیاسی دوران پادشاهی مظفرالدین شاه بوده است. این کتاب مشتمل بر پژوهش اجمالی در مسائل تاریخی و جغرافیایی و اجتماعی و اقتصادی و آثار و اماکن تاریخی و آداب و رسوم محلی در مناطق مختلف ایران است. این کتاب به صورت یک سفرنامه است که وضعیت بنادر جنوبی ایران را در زمان قاجار نشان می‌دهد.

معرفی فصول اثر:

فصل بندی ندارد

کتاب الفوائد فی اصول علم البحر والقواعد: آئین‌های دریانوردی کهن در اقیانوس هند و خلیج فارس

نام مؤلف: احمدبن ماجد ابن ماجد. مترجم: احمد اقتداری و امید اقتداری

موضوع اثر: دریانوردی

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۵۸۵ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

این کتاب مهمترین اثر ابن ماجد است که به زبان عربی نوشته شده است. این کتاب از حیث مطالعه جغرافیایی، جغرافیای دریایی، آئینهای دریانوردی و کشتی رانی در خلیج فارس و اقیانوس هند، ستاره شناسی دریایی و... مطالب گوناگونی دارد. این کتاب از جهت زبانشناسی ایرانی و جمع آوری و ثبت و ضبط لغات و اصطلاحات دریانوردی پیش از اسلام و تا اواخر دوره عباسیان بسیار ارزنده است.

معرفی فصول اثر:

مقدمه در معرفی کتاب

دریانوردان و آثار و کارهای آنها

دریانوردی در اقیانوس هند پس از ابن ماجد

کشتی‌ها

دیباچه

فایده نخستین - اصل فنون دریا

فایده دوم - اصول و اسباب کشتی راندن

فایده سوم - منازل بیست و هشت گانه قمر

فایده چهارم - اخنان؛ خانه‌ها و آنچه بدان پیوند دارد

- فایده پنجم - آنچه اهل صنعت دریانوردی بدان نیازمندند
- فایده ششم - دیرات سه گانه «راههای دریایی سه گانه»
- فایده هفتم - در باشیات و قیاسات و آنچه بدان مربوط است
- فایده هشتم - اشارات و سیاسات
- فایده نهم - کرانه‌های دریا در همه جهان
- فایده دهم - جزیره‌های بزرگ و مشهور
- فایده یازدهم - زمانهای سفر و بادهای موسمی

خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز

نام مؤلف: محمدرضا حافظ نیا

موضوع اثر: جنبه‌های استراتژیکی خلیج فارس و تنگه هرمز

سال انتشار: ۱۳۷۱. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۵۳۶ ص. جدول و نمودار

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

موقع استراتژیکی، موقعیتی است که بالقوه قدرت کنترل جهانی را به دارنده آن بدهد. تنگه‌ها و گذرگاههای طبیعی دریایی، موقعیتهایی هستند که هم در قدرت ملی تاثیر دارند هم در استراتژیهای نظامی بری و بحری مورد توجه قرار می‌گیرند. تنگه هرمز یکی از تنگه‌های مهم بین‌المللی است که در جنوب غرب آسیا واقع شده است و خلیج فارس را با اقیانوس هند پیوند می‌دهد، این عامل جغرافیایی در طول تاریخ، نقش ارتباطی و بازرگانی مهمی را بین اروپا و مدیترانه و هلال خصیب با جنوب و جنوب شرق آسیا به عهده داشته است، و بدین لحاظ قدرتهای منطقه‌ای و یا برون منطقه‌ای، همواره در صدد حاکمیت یافتن بر آن بوده اند. در بخش اول این کتاب به بررسی اجمالی وضعیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی منطقه اختصاص دارد. بخش دوم به بررسی اهداف قدرتهای جهانی در منطقه و در بخش سوم موقعیت و مشخصات طبیعی و حدود تنگه بیان شده است. در بخش چهارم به جغرافیای تاریخی و سیر چرخش حاکمیت در تنگه پرداخته شده است. در بخش ششم به بررسی سیاستها و طرحها و اقدامات دولتهای منطقه خلیج فارس در زمینه چنگانه کردن مجاری حمل نفت و کالا و تاثیر آن بر اهمیت تنگه هرمز اختصاص یافته است. در بخش هفتم جایگاه تنگه در حقوق بین‌الملل دریاها و حدود حاکمیتهای دولتهای ساحلی مشخص شده است. پس از هر بحثی در هر مورد پیشنهاداتی ارائه شده است.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

بخش اول - وضعیت ژئوپلیتیکی منطقه خلیج فارس

بخش دوم - اهداف و استراتژی قدرتهای جهانی در خلیج فارس و تنگه هرمز

بخش سوم - موقعیت و مشخصات طبیعی تنگه هرمز

بخش چهارم - جغرافیای تاریخی و چرخش حاکمیت در تنگه هرمز

بخش پنجم - نقش اقتصادی و ارتباطی تنگه هرمز

بخش ششم - طرحهای کاهش دهنده اهمیت تنگه هرمز

بخش هفتم - تنگه هرمز و حقوق بین الملل دریاها

بخش هشتم - نقش سیاسی و نظامی تنگه هرمز

بخش نهم - نتیجه گیری و پیشنهاد

مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس

نام مؤلف: مرکز مطالعات خلیج فارس - وزارت امور خارجه

موضوع اثر: امنیت خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و

انتشارات

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۲۸ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

خلیج فارس از هزاران سال پیش آبراه ارتباطی و صحنه تلاش و مبارزه ملل و اقوام بوده که همچنان اهمیت خود را پس از گذشت قرن‌ها حفظ کرده است. پس از کشف نفت اهمیت این منطقه بیشتر شده و متعاقباً تحولات بین‌المللی بویژه دگرگونی در نظام دوقطبی، خلیج فارس و مسئله حفظ امنیت در آن را به عنوان سرنوشت سازترین مناطق جهان مطرح نموده است. یکی از اهداف اساسی مرکز مطالعات خلیج فارس، گردآوری اطلاعات دقیق و جامع با روش علمی در مورد خلیج فارس و مبادله اطلاعات رایج در سطح بین‌المللی در خصوص این آبراه حیاتی می‌باشد. مباحث مطرح شده در این سمینار در رابطه با امنیت خلیج فارس می‌باشد.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

نظرات کلی در مورد بحران خلیج فارس

گزارش دبیر سومین کنفرانس خلیج فارس

نفت و امنیت در خلیج فارس

چارچوب امنیتی کشورهای منطقه خلیج فارس

بررسی سیر طرح‌های امنیتی در خلیج فارس

بحران کنونی خلیج فارس: درس‌هایی برای ابرقدرتها

دکترین جیمی کارتر رئیس جمهور اسبق آمریکا درباره امنیت خلیج فارس

- مفهوم امنیت دریایی در تاریخ ایران
- طرحهای امنیتی خلیج فارس
- اختلافات مرزی و ارضی بین دولتهای خلیج فارس و تاثیر آن بر امنیت منطقه
- پدیداری الگوهای ساختار امنیتی در خلیج فارس
- بحران خلیج فارس (برخی از موضوعهای حیاتی)
- امنیت خلیج فارس در یک تفاهم صلح آمیز
- امنیت خلیج فارس: غرب در برابر دیگران؟! یک دیدگاه جهان سومی
- مصر و نظام عربی در امنیت خلیج فارس
- همکاری نظامی کنونی شوروی - آمریکا و تاثیر آن بر امنیت ایران
- امنیت منطقه‌ای در خلیج فارس و منافع جمهوری اسلامی در ایران
- امنیت و همکاری منطقه‌ای در خلیج فارس
- پاکستان و بحران خلیج فارس
- منابع انرژی خلیج فارس
- امنیت منطقه‌ای در خلیج فارس در چارچوب قطعنامه ۵۹۸
- خلیج فارس و مشکلات امنیتی
- اقدامات امنیتی در منطقه خلیج فارس « سناریوهای پس از جنگ سرد و پس از بحران کویت »
- امنیت و بی ثباتی در منطقه خلیج فارس (ایران و خلیج فارس در دوره دگرگونی)
- امنیت دسته جمعی در خلیج فارس
- ایران و بحران خلیج فارس
- ایران و دگرگونی تعادل قدرت در خلیج فارس
- تضادهای سیاسی بحران خلیج فارس
- ماوراء حمله صدام حسین به کویت
- امنیت منطقه‌ای پس از بحران در خاورمیانه
- دیدگاههای آمریکا درباره امنیت آینده خلیج فارس

منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه سازمان بنادر و دریانوردی ۴۵۵

مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس اردیبهشت ماه ۱۳۶۷

نام مؤلف: مرکز مطالعات خلیج فارس

موضوع اثر: مقالات و کنفرانسها

سال انتشار: ۱۳۶۹. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: دفتر مطالعات سیاسی و بین الملل

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۷۶۰ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

در این سمینار در زمینه های تاریخی، جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی، نفتی، سیاسی، حقوقی، نظامی، استراتژیکی و محیط زیست توسط اساتید دانشگاهها و مقامات دولتی و صاحب نظران مقالات بسیاری ارائه گردیده است. بطور کلی هدف از سمینار عبات بوده از توسعه روابط میان ایران و همسایگانش در خلیج فارس و بهره برداری از مسائل مطروحه در برنامه ریزی های عمران و آبادانی جنوب کشور.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

سیاست انرژی کشورهای عربی و آمریکا در منطقه جنوبی خلیج فارس

نفت و خلیج فارس

علاق و استراتژی آمریکا در خلیج فارس

شوروی و خلیج فارس

نقش زور در ایجاد هژمونی منطقه ای در جهان در حال تغییر امروز

خلیج همیشه فارس

نقش آلمان در تحولات خلیج فارس در ابتدای قرن بیستم و جنگ جهانی اول

اسلام و تداوم نقش فرهنگی ایران در خلیج فارس

آباد کردن خلیج فارس

- زمان شناسی تاریخ خلیج فارس
 چین و خلیج فارس
 فرضیه برای مطالعه استراتژیک خلیج فارس
 جنگهای غیر کلاسیک در خلیج فارس
 خلیج فارس از نظر تاریخی
 خلیج فارس در نقشه‌های کهن
 نقش ناوگان نفتکش ایران در خلیج فارس
 علایق استراتژیک و هدفهای آمریکا در خلیج فارس و تقویت نظامی کشورهای
 عرب منطقه
 استراتژی‌های صدور نفت از خلیج فارس
 شیخ نشینهای خلیج فارس و تجارت
 موضوع حاکمیت در خلیج فارس
 کلیاتی درباره ماهیگیری و اصطلاحات آن در خلیج فارس
 تحلیلی بر اوضاع ژئوپلتیک و استراتژیک خلیج فارس
 حفاظت محیط زیست در خلیج فارس
 سوابق تاریخی و وجه تسمیه خلیج فارس
 مسئله بیطرفی در جنگ خلیج فارس از دیدگاه حقوق بین‌المللی عمومی
 موقعیت نظامی خلیج فارس، جزیره‌ها و بندرهای آن
 بررسی مسئله مهاجرت و نیروی کار در خلیج فارس
 سیاست خارجی ژاپن در خلیج فارس
 صادرات و واردات از طریق اسکله‌های موجود و آینده در خلیج فارس
 خلیج فارس در آیین زمان
 بررسی مسائل خلیج فارس در ابعاد اقتصادی
 نقش نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه خلیج فارس
 امنیت ملی و امنیت دستجمعی

حفاظت محیط زیست

خلیج فارس در ادب فارسی

مختصری دربارهٔ جغرافیای تاریخی خلیج فارس از قدیمترین ایام تا مشروطیت

جغرافیای سیاسی طرحهای تفکیک تردد در خلیج فارس و تنگهٔ هرمز

حفاظت محیط زیست در خلیج فارس

مقررات حقوق بین‌الملل حاکم بر خلیج فارس: خلیج فارس به عنوان دریای نیمه بسته

مروری بر عملکرد نیروهای نظامی در خلیج فارس و دورنمای آینده

مقدمه‌ای بر تاریخ تحولات خلیج فارس

تنگه‌های مورد استفادهٔ بین‌المللی و امنیت کشورهای ساحلی در زمان جنگ

سازهٔ دفاعی خلیج فارس

تهدیدات و تجهیزات نظامی کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در خلیج فارس

مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ آبان ۱۳۶۸

موضوع اثر: خلیج فارس و جنبه‌های استراتژیک آن و موقعیت بین‌المللی
سال انتشار: ۱۳۷۲. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و
انتشارات

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۳۴ ص
محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

در میان آبراههای جهان کمتر آبراهی به اهمیت و حساسیت خلیج فارس و دهانه استراتژیک آن، تنگه هرمز می‌توان یافت، اهمیتی که از نخستین فجر تاریخ و شکوفایی اولین تمدنهای بشری لمس شده و تا به امروز که عصر صنعت است و زمان مطرح بودن نفت به عنوان عصب اصلی اقتصاد معاصر به شمار می‌آید. این کتاب محتوی مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی خلیج فارس است. موضوع و محور اصلی بحثهای این کنفرانس، «عوامل همبستگی در این منطقه» است. به نظر می‌رسد که اتحاد و همبستگی بین کشورهای منطقه خلیج فارس باعث خواهد شد که موقعیت آنها در صحنه بین‌المللی تحکیم بیشتری یابد. با گسترش فزاینده سازمانها و نهادهای اقتصادی بین‌المللی در جهان یکی از مهمترین راهها موفقیت در تجارت بین‌المللی، ایجاد همبستگی اقتصادی در سطح منطقه انگاشته می‌شود.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

گزارش آقای عباس ملکی دبیر کل کنفرانس بین‌المللی خلیج فارس

نقش خلیج فارس در اهمیت استراتژیکی اقیانوس هند

استراتژی و نقش ژاپن در خلیج فارس

همگرایی‌های استراتژیک در خلیج فارس

- تنگه هرمز و امنیت جمعی در خلیج فارس
- امنیت دسته جمعی و ابرقدرتها: روندهایی مهم در رابطه با کشورهای خلیج فارس
- اهمیت تنگه هرمز به لحاظ ژئوپلیتیک و منابع آبهای ساحلی
- پدیداری نظم نوین در خلیج فارس
- خلیج فارس و مسئله نفت
- مسئله سکوهای نفتی: نقض تکالیف بین‌المللی و مسئولیتهای بین‌المللی ناشی از آن
- بهترین عملکرد در شرایط سخت تحولات اقتصادی در خلیج فارس با توجه به درآمد پایین نفت
- تجارت خلیج فارس از دیدگاه تاریخی
- همکاری‌های دریایی در خلیج فارس
- دریاهای بسته و نیمه بسته از دیدگاه حقوق بین‌الملل
- منابع غیرنفتی در خلیج فارس
- کشورهای جامعه اروپا و خلیج فارس
- آرشیو سیاسی آلمان و خلیج فارس
- روابط خلیج فارس و شرق آفریقا از روزگاران کهن
- خلیج فارس در آئینه خاور دور
- یکپارچگی اجتماعی و چندگانگی فرهنگی در خلیج فارس
- بررسی ابعاد محیطی و سستی و شکل شهرنشینی در منطقه خلیج فارس
- رژیم حقوقی اروند رود و سابقه تاریخی آن

مجموعه مقالات خلیج فارس

موضوع اثر: مقالات و کنفرانسها

سال انتشار: ۱۳۶۹. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر

مطالعات سیاسی و بین‌المللی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۷۶ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

از نظر تاریخی، خلیج فارس واحد یک پارچه‌ای بوده که حرکت مردم و مهاجرت‌های مداوم در اطراف آن صورت می‌گرفته است. خلیج فارس، شبکه وسیع فرهنگی و انسانی با زمینه‌های گوناگون اجتماعی، قومی و مذهبی را در برمی‌گیرد که نشان از پیشینه هزاران ساله دارد. مجموعه مقالات خلیج فارس کتابی است حاوی مقالات سیاسی، تاریخی، جغرافیایی، فرهنگی در مورد خلیج فارس که عمدتاً توسط اندیشمندان و استادان ایرانی نگاشته شده و گذشت ایام نه تنها از ارزش کار ایشان کم نکرده، بلکه جمع‌آوری آنها در مجموعه‌ای می‌تواند موجب غنای فکری و پژوهشی و رونق کار محققان در این زمینه شود.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

خلیج فارس در روزگار باستان

نام خلیج فارس

تاریخ دوهزار و پانصد ساله خلیج فارس

آثار باستانی در خلیج فارس

نقشه خلیج فارس

جغرافیای تاریخی خلیج فارس

- منابع اقتصادی خلیج فارس
 دریانوردی در خلیج فارس و پیشینه تاریخی آن
 زبانهای محلی و فولکلور خلیج فارس
 اوضاع اجتماعی خلیج فارس
 آثار باستانی خلیج فارس (جزیره قشم)
 جزایر خلیج فارس
 بنادر ایران در خلیج فارس
 سرزمین بحرین
 سخنی چند درباره جزیره خارک و آثار باستانی آن
 تصرف بصره به دست ایرانیان در زمان شهریاری زند
 کشور عراق از دیدگاه فرهنگ و تمدن، رنگ ایرانی دارد نه عربی
 جزیره خارک
 خلیج فارس در زمان صفویه
 مختصری از سیاست دولتهای اروپایی در خلیج فارس با توجه به اسناد دیپلماسی
 دریای مکران و پارس یا دریای عمان
 مسقط و بستگیهای تاریخی آن با ایران
 مسئله هرمز در روابط ایران و پرتغال
 اسناد فارسی، عربی و ترکی در آرشیو ملی پرتغال درباره هرمز و خلیج فارس
 هرموز و جنگ دریایی امامقلی خان سردار شاه عباس
 بغداد و بصره در قلمرو شهریار زند
 موقع خلیج فارس در زمان سلطنت فتحعلیشاه قاجار
 روابط ایران با حکومت مستقل نجد
 نامه‌ای فارسی از امام عمان و زنگبار

مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی بهره برداری مناسب از ذخائر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان

نام مؤلف: شرکت سهامی شیلات ایران

موضوع اثر: حیوانهای دریایی

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل نشر: بندر عباس. مؤسسه ناشر: شرکت سهامی شیلات ایران

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۵۸ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

اولین کنفرانس ملی بهره برداری مناسب از ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان با همکاری دست اندرکاران امور صیادی کشور برگزار گردید. حدود سه چهارم سطح کره زمین را آب اقیانوسها، دریاها و دریاچهها فراگرفته و در پرتو پیشرفتهای فنی و تکنولوژیک در سالهای اخیر، مسئله بهره برداری از منابع دریاها و در نتیجه تدوین مقررات رژیم حاکم بر اقیانوسها و دریاها اهمیت خاصی یافته است. در این مجموعه مقالات روشهای مناسب بهره برداری از آبزیان خلیج فارس آورده شده است.

معرفی فصول اثر:

پیام ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

حقوق و مقررات بین‌المللی حفظ محیط زیست دریایی و تطبیق آن بر خلیج فارس

تحقیق و تکنیک در خدمت بهره برداری اصولی از ذخایر ماهیها وسایر آبزیان خلیج

فارس و دریای عمان

تکنولوژی سنجش از دور و کاربرد آن در بهره گیری از منابع آبی

کشتاب ورزی (آکوآکالچر) در سواحل جنوبی کشور

تکثیر و پرورش میگوی خلیج فارس گونه

آخرین برآورد از ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان سهم جمهوری اسلامی

ایران

بهره برداری از ذخایر ماهیان مزوپلاژیک

ماهیان سطح زی یا پلاژیک ریز و نقش و اهمیت آنها در اقتصاد شیلاتی جهان و

ایران

میگوی ایران و موضوع مدیریت ذخایر آن در خلیج فارس

وضعیت بهره برداری و مدیریت ذخایر تون ماهیان و گونه‌های مشابه در خلیج

فارس و دریای عمان

بررسی روشهای معمولی صید دریای عمان، خلیج فارس و اهمیت کاربرد روشهای

جدید در امر بهره برداری مطلوب از ذخایر

صید سنتی و مشکلات و راه حل‌های توسعه

معرفی و بررسی صید به روش پره در جنوب

نقش مدیریت ذخایر در بهره برداری مناسب از ذخایر آبزیان

چگونگی وضعیت ما در بهره برداری از ذخایر خلیج فارس و دریای عمان

الگوی مناسب تحقیقات در مدیریت منابع دریایی و آبی

مروری بر بیماریهای ماهیان دریایی

افزایش درجه حرارت آب به عنوان فاکتور مرگ آفرین ماهی ها

چرخه عناصر سنگین سرب، جیوه، کادمیوم... ونحوه جذب و اثرات آن بر آبزیان

اثرات تغییرات عوامل فیزیکی شیمیایی آب دریا بر ذخایر آبزیان

بررسی آثار آلودگیهای محیطی و نفت و فضولات دریایی بر رفتار آبزیان و ذخایر

آنها با تاکید بر استان بوشهر

روابط غذایی و روشهای بررسی آن در آبزیان

نقش و اهمیت اعتبارات بانکها در توسعه بهره برداری مناسب از ذخایر آبزیان خلیج

فارس و دریای عمان

نرم تنان خلیج فارس و اثرات آلودگی

قطعه نامه کنفرانس بهره برداری مناسب از ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان

مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران

نام مؤلف: بهمن نعیمی ارفع

موضوع اثر: جنگ ایران و عراق، شورای همکاری خلیج فارس، روابط خارجی
سال انتشار: ۱۳۷۰. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۴۵ ص.

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

اساس هر اتحاد و گروه بندی منطقه‌ای و بین‌المللی بین کشورها وجود منافع مشترک میان آنهاست. هدف این کتاب تبیین مبانی رفتاری شورای همکاری در قبال جمهوری اسلامی ایران در طول جنگ تحمیلی و بحث در این زمینه است که تاسیس شورا نیز مانند نظام امنیتی حاکم بر منطقه در قبل از پیروزی انقلاب نتوانست به همگرایی کشورهای منطقه و مالا ایجاد ثبات و امنیت واقعی در خلیج فارس کمک کند. اکنون با درک تجارب ناموفق ناشی از دکرینهای امنیتی مختلف در قبل و بعد از پیروزی انقلاب، بویژه با تهاجم اخیر عراق به کویت و لشکرکشی بی سابقه غرب به منطقه، زمان آن فرا رسیده است که کشورهای ناحیه خلیج فارس به طور جدی در پی ایجاد نظم امنیتی نوین و پایداری باشند که منافع مشروع کلیه ملتها و دولتهای منطقه را تضمین نماید.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

فصل اول - نگاهی به دکرینهای امنیتی در مورد منطقه

فصل دوم - تشکیل شورای همکاری و دیدگاههای شورا پیرامون مسائل امنیتی

فصل سوم - استراتژی شورای همکاری در جریان جنگ تحمیلی در قبال جمهوری

اسلامی ایران و آثار آن بر روابط خارجی شورا

فصل چهارم - ضرورت برقراری نظام نوین امنیتی در منطقه

ماهیان خلیج فارس

نام مؤلفین: هارولد بلگواد و لوپتین/نام مترجمین: دکتر اسماعیل اعتماد و دکتر بابا مخیر

موضوع اثر: ماهی ها

سال انتشار: ۱۳۶۹. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: دانشگاه تهران

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۳۹ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

دکتر بلگواد مؤلف کتاب با همکاری لوپتین مجموعه نسبتاً کاملی از ماهیان خلیج فارس جمع آوری کرده و تحقیقات پر ارزشی در این باره انجام داده است. وسعت اطلاعات و دقت نظر و همچنین روشهای علمی که بلگواد در تحقیقات خود بکار برده است باعث گردید که این کتاب نه تنها اطلاعات جامع و تازه‌ای از ماهیان خلیج فارس بدهد بلکه یک اثر و مدرک بسیار ارزنده علمی در زمینه ماهی شناسی باشد.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار مترجمان

پیشگفتار مؤلفان

خصوصیات فیزیکی خلیج فارس

صورت نام ایستگاهها

خلاصه سیستماتیکی ماهیان بررسی شده

توصیف نمونه‌های ماهیان

گزیده اسناد خلیج فارس (جلد اول)

نام مؤلف: واحد نشر اسناد

موضوع اثر: اسناد و مدارک

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۵۷۷ ص. نقشه

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و دریا نوردی

• معرفی اثر:

جلد اول از سری اسناد خلیج فارس مربوط به جزایر خلیج فارس از تاریخ ۱۳۲۰ هجری قمری تا پایان حکومت رضاخان پهلوی است که یکی از مهمترین مقاطع تاریخ خلیج فارس و نمایانگر تحولات سرنوشت ساز اکثر جزایر آن است. در این مجموعه سعی شده است با مطالعه هزاران سند موجود در آرشیو وزارت امور خارجه، اسناد مهم و کلیدی انتخاب شده و پس از بازخوانی به شکلی در کنار یکدیگر قرار گیرند که تا حد ممکن پیوستگی اسناد حفظ شده و خود گویای واقعیت باشند.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول - بحرین

فصل دوم - تنب و ابوموسی

فصل سوم - قشم

فصل چهارم - کیش

فصل پنجم - هرمز

فصل ششم - هنگام

نقشه‌ها

گزیده اسناد خلیج فارس (جلد سوم)

نام مؤلف: واحد نشر اسناد

موضوع اثر: اسناد و مدارک

سال انتشار: ۱۳۷۳. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۷۰۷ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این کتاب سومین جلد از مجموعه «گزیده اسناد خلیج فارس» می‌باشد که در آن اسناد مربوط به تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی کشورهای بحرین، عربستان سعودی، قطر، کویت و جزیره هرمز و همچنین نفوذ استعمار انگلیس در امور داخلی و روابط خارجی کشورهای مزبور، اختلافات و منازعات فیما بین عربستان سعودی و انگلستان بر سر حاکمیت واحه بُریمی و نیز روابط سیاسی کشورهای نامبرده با ایران ارائه شده است.

معرفی فصول اثر:

فصل اول - تاریخچه مختصر «بحرین، عربستان سعودی، قطر، کویت، جزیره هرمز»

فصل دوم - اسناد بحرین

فصل سوم - اسناد عربستان سعودی

فصل چهارم - واحه بُریمی

فصل پنجم - اسناد قطر

فصل ششم - اسناد کویت

فصل هفتم - اسناد جزیره هرمز

گزیده اسناد خلیج فارس (جلد چهارم)

نام مؤلف: واحد نشر اسناد

موضوع اثر: اسناد و مدارک

سال انتشار: ۱۳۷۴. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۶۰۶ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

● معرفی اثر:

این کتاب جلد چهارم از سری اسناد خلیج فارس می باشد که بدلیل اهمیت ویژه خلیج فارس منتشر شده است و در ادامه سری اسناد قبل منتشر شده است.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول - امارات متحده عربی

فصل دوم - بحرین

فصل سوم - عربستان سعودی

فصل چهارم - عمان

فصل پنجم - قطر

فصل ششم - کویت

فصل ضمیمه

کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس

نام مؤلف: پیروز مجتهدزاده

موضوع اثر: خلیج فارس و جنبه‌های استراتژیکی

سال انتشار: ۱۳۷۲. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۳۱ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

منطقه‌ای که خلیج فارس نامیده می‌شود، هشت کشور را در بر می‌گیرد. سرزمینهای منطقه از آن ایران، عراق، کویت، عربستان سعودی، بحرین، قطر، امارات متحده عربی و عمان است. پیدایش این کشورها و مرزهای آنها در خلیج فارس از موارد جالب مطالعات جغرافیایی مربوط به چگونگی ساختار سازمانهای سیاسی در جامعه‌های بشری به شمار می‌آیند؛ این نکته‌ای است که در این کتاب مورد توجه قرار گرفته است.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

مقدمه مؤلف

بخش اول - نگاهی کلی به جغرافیای سیاسی و مرزهای بین‌المللی در خلیج فارس

بخش دوم - پیدایش کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس

سمینار خلیج فارس (جلد اول)

موضوع اثر: خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۴۲. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: اداره کل انتشارات رادیو

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۲۶ ص و نقشه و تصویر

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این سمینار در سال ۱۳۴۱ برگزار شده است. در این جلد متن دوازده سخنرانی در زمینه‌های جغرافیای طبیعی، زمین شناسی، آب و هوا، تاریخ، نام جزایر و بنادر، فلات قاره خلیج فارس و تاریخ نقشه برداری و موضوعهای دیگر مربوط به خلیج فارس منتشر شده است.

معرفی فصول اثر:

- ۱- خلیج فارس، ساختمان و پیدایش آن
- ۲- جغرافیای طبیعی خلیج فارس
- ۳- آب و هوای خلیج فارس
- ۴- نام خلیج فارس
- ۵- جزایر خلیج فارس
- ۶- سرزمین بحرین
- ۷- بنادر ایران در خلیج فارس
- ۸- فلات قاره ایران در خلیج فارس
- ۹- سواحل جنوبی خلیج فارس
- ۱۰- نقشه خلیج فارس
- ۱۱- خلیج فارس در روزگاران باستان
- ۱۲- تاریخ دوهزارو پانصدساله خلیج فارس

سمینار خلیج فارس (جلد دوم)

موضوع اثر: خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۴۲. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: اداره کل انتشارات رادیو

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۲۲۶ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این کتاب جلد دوم از سمینار خلیج فارس است که شامل دوازده سخنرانی در رابطه با منابع اقتصادی، آثار باستانی، دریانوردی، اوضاع اجتماعی، کارهای عمرانی، منابع ثروت و زبانهای محلی خلیج فارس می باشد.

معرفی فصول اثر:

- ۱- شمه‌ای از تاریخ دیپلماسی خلیج فارس
- ۲- منابع اقتصادی خلیج فارس
- ۳- کارهای عمرانی در سواحل و جزایر خلیج فارس
- ۴- جغرافیای تاریخی خلیج فارس
- ۵- دریانوردی در خلیج فارس و پیشینه تاریخی آن
- ۶- نظر اجمالی به اقتصاد خلیج فارس
- ۷- خلیج فارس در زمان صفویه
- ۸- آثار باستانی در خلیج فارس
- ۹- جزیره خارک
- ۱۰- زبانهای محلی و فولکلور خلیج فارس
- ۱۱- منابع ثروت در خلیج فارس
- ۱۲- اوضاع اجتماعی خلیج فارس

خلیج فارس، نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی (۱۸۷۵-۱۹۰۰)

نام مؤلف: محمد علی جناب

موضوع اثر: خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۵۶. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۸۰ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

کتب حاضر قسمتی از یادداشت‌های نویسنده درباره گذشته خلیج فارس در یکی از حساسترین و پر رونق‌ترین ادوار تاریخی آن می‌باشد. در این تالیف آمده که چگونه قدرتهای بزرگ ربع آخر قرن نوزدهم برای نفوذ در خلیج فارس و یا پیدا کردن جای پای مناسب در این منطقه تلاش نموده و تدابیر مختلف بکار بسته‌اند، و چه سان عنداللزوم از مأموران حرفه‌ای و متخصصین مترصد خود در پوششهای گوناگون بهره گرفته‌اند و از چه راهها و با تحمل چه مرارتها کوشیده‌اند تا نفوذ انحصاری خود را در خلیج فارس مستقر و مستمر گردانند و پای رقیبان را از صحنه کوتاه کنند. حتی ملاحظه می‌شود که آنها تا چه میزان بهم نان قرض داده و از یاری‌های یکدیگر و گروهها استفاده کرده‌اند.

معرفی فصول اثر:

قسمت اول - مختصری از تاریخ سیاسی خلیج فارس (از زمانهای پیشین تا ۱۸۷۵)

قسمت دوم - رویدادهای مؤثر در اوضاع سیاسی خلیج فارس

فصل اول - اوضاع داخلی ایران و اثر آن در خلیج فارس

فصل دوم - روابط سیاسی ایران و عثمانی و تأثیر آن در خلیج فارس

فصل سوم - امارات کرانه‌های جنوبی خلیج فارس و اثر آنها در منطقه

فصل چهارم - اوضاع سیاسی سلطان‌نشین مسقط و عمان و تأثیر آن در خلیج فارس

فصل پنجم - بریتانیا و خلیج فارس

فصل ششم - فعالیت روسیه تزاری در خلیج فارس از ۱۸۹۹ به بعد

فصل هفتم - فعالیت فرانسویها در خلیج فارس از ۱۸۹۹ به بعد

فصل هشتم - فعالیت آلمانیها در خلیج فارس از ۱۸۹۹ به بعد

فصل نهم - فعالیت بلژیکیها در خلیج فارس از ۱۸۹۹ به بعد

فصل دهم - فعالیت آمریکاییها در خلیج فارس از ۱۸۹۹ به بعد

خلیج فارس و مسائل آن

نام مؤلف: همایون الهی

موضوع اثر: خلیج فارس - تاریخ

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: انتشارات اندیشه با همکاری نشر قومس

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۵۰ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

هدف این کتاب ارائه اطلاعات لازم در مسایل کشورهای حوزه خلیج فارس می باشد. هر یک از کشورهای منطقه در مسائل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و نظامی جهت گیریهای مخصوص به خود را دارند. در قسمت اول این کتاب یک سابقه تاریخی مختصر از این منطقه بصورت یک واحد جغرافیایی - سیاسی و بدون پرداختن به تاریخ عمومی کشورهای منطقه ارائه شده است. در قسمت دوم به مسائل مشترک کشورهای حوزه خلیج فارس توجه شده و بالاخره ضمن اشاره ای کوتاه به اهمیت این منطقه، سیاست دو قدرت خارجی یعنی ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی بعنوان نماینده دو بلوک سیاسی و دو ایدئولوژی متفاوت در قسمت سوم بیان شده است.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

قسمت اول - خلیج فارس در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران

قسمت دوم - تحولات در خلیج فارس

قسمت سوم - ابرقدرتها در خلیج فارس

بحرین و خلیج فارس

نام مؤلف: جفری نوگت و تئودور توماس / نام مترجم: همایون الهی

موضوع اثر: منطقه خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۶۹. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: قومس

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۱۷۳ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این کتاب در راه شناخت گذشته، حال و برخی احتمالات مربوط به آینده بحرین و خلیج فارس سعی به دستیابی به چند عنصر در این تغییر شکلها دارد که شامل برخی امکانات قابل دسترس برای مردم بحرین است که در جهت دادن به تغییرات می‌تواند مؤثر باشد. در بخشهایی از آن جایگاه بحرین، گسترش اولیه مبارزات و روبرو شدن مردم با این مبارزات مختصراً شرح داده شده است.

معرفی فصول اثر:

فصل اول - مقدمه

فصل دوم - موقعیت جغرافیایی

فصل سوم - صنعت صید مروارید بحرین، گذشته چگونه بود و چرا چنین بود؟

فصل چهارم - بعضی از تغییرات اجتماعی و نوسازی در بحرین

فصل پنجم - دگرگونی نقش زنان در بحرین

فصل ششم - مقام زن در بحرین: ملاحظات اجتماعی و فرهنگی

فصل هفتم - هزینه عمومی

فصل هشتم - بحرین و منابع آبی آن

فصل نهم - ارزیابی صنایع اصلی بحرین و دورنمای آینده آن

فصل دهم - مراکز مالی و آینده آن

فصل یازدهم - سنگاپور الگوی توسعه بحرین

فصل دوازدهم - بحرین و شورای همکاری خلیج فارس: درسهایی درباره همکاری اقتصادی کشورهای عربی

ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس

نام مؤلف: علی اصغر کاظمی

موضوع اثر: خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۶۸. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی

و بین الملل

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۴۹ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

مقوله حاکمیت ملی و صلاحیت قانونگذاری و تصمیم گیری و اجرای قوانین دولت ساحلی بر مناطق مختلف دریایی مجاور سرزمین آن از دیرباز فکر حقوقدانان، اقتصاددانان، سیاستمداران و متخصصان استراتژی را به خود معطوف کرده است. این حاکمیت تمام جنبه‌ها و ابعاد استفاده از دریا را در برمی گیرد. هدف این کتاب روشن کردن جنبه‌های مختلف موضوع حاکمیت ایران در خلیج فارس می‌باشد. آبراهی که بدون اغراق نبض نظم سیاسی و اقتصادی جهان به شمار می‌آید.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

فصل اول - اعمال حاکمیت در خلیج فارس: مرور تاریخی

فصل دوم - مبانی حقوقی اعمال حاکمیت در خلیج فارس

فصل سوم - اعمال حاکمیت در دریای سرزمینی و منطقه نظارت

فصل چهارم - اعمال حاکمیت در آبهای داخلی

فصل پنجم - اعمال حاکمیت در تنگه هرمز

فصل ششم - اعمال حاکمیت در اروندرود

فصل هفتم - اعمال حاکمیت و صلاحیت در فلات قاره و مناطق انحصاری -

اقتصادی خلیج فارس

فصل هشتم - آینده حاکمیت ایران در خلیج فارس از دیدگاه حقوق دریاهای

مجموعه مقالات هفتمین نشست کمیته توسعه و مدیریت ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان

نام مؤلف: شرکت سهامی شیلات ایران

موضوع اثر: ماهیگیری

سال انتشار: ۱۳۷۱. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: شرکت سهامی شیلات ایران

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

در این مجموعه مقالات سعی شده تا وضعیت شیلات و ماهیگیری در خلیج فارس و دریای عمان، آلودگی محیط زیست دریایی خلیج فارس و تکثیر آبزیان و مکانیزم همکاریهای منطقه ایی نشان داده شود.

معرفی فصول اثر:

مروری بر وضعیت شیلات جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان

مروری بر وضعیت شیلات شمال کشور

تکثیر و پرورش آبزیان در جمهوری اسلامی ایران

مروری بر وضعیت ذخایر آبزیان اقتصادی ایران در خلیج فارس و دریای عمان

چشم انداز توسعه صید خرد در خلیج فارس

برنامه‌های توسعه امکانات صید و صیادی در جمهوری اسلامی ایران

روشهای اعمال مدیریت صید در محدوده آبهای جمهوری اسلامی ایران

آلودگی محیط زیست دریایی در منطقه آبهای خلیج فارس

مکانیزم همکاریهای تحقیقاتی در منطقه خلیج فارس و دریای عمان

عوامل خوردگی اسکله‌های بتنی در بنادر خلیج فارس (پایان نامه)

نام مؤلف: سعید حسامی

موضوع اثر: خوردگی

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: دانشگاه علم و صنعت، دانشکده عمران

قطع کتاب: رقعی، تعداد صفحات: ۴۳۰ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

کلیه ساختارها و اسکله‌های بنادر جنوب ایران هم‌اکنون دچار مشکلات فراوان ورم خوردگی بتن و ریختن قسمتهایی از آن و همچنین خوردندگی میلگردهای داخل آن شده که نتیجتاً منجر به پایان رسیدن زودرس عمر این ساختارها خواهد گردید. در این پایان نامه خوردگی بتن و بتن ملخ و روشهای حفاظتی در مقابل عوامل خوردنده به صورت کامل مورد بررسی قرار گرفته است. در انتها توصیه‌های طراحی و اجرایی برای ساخت بتن در مناطق خلیج فارس آورده شده است و عوامل مختلف تهیه بتن تا زمان پایان عمل‌آوری بصورت جداگانه مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

معرفی فصول اثر:

چکیده

مقدمه

فصل اول - تخریب بتن در شرایط محیطی خلیج فارس

فصل دوم - مقاومت و دوام بتن در مقابل عوامل مهاجم

فصل سوم - مواد مضاف، موارد استفاده و مزیت آنها در بتن اسکله‌ها

فصل چهارم - سیمانهای بوزولانی و سرباره آهنگدازی

فصل پنجم - تعمیرات بتن تخریب شده

فصل ششم - توصیه‌های طراحی و اجرایی برای ساخت اسکله‌های بتنی در مناطق خلیج فارس

بررسی نحوه فعالیت لنجهای تجاری در حمل و نقل دریایی حوزه خلیج فارس و دریای عمان: تحلیل میدان دامنه عمل در حیطه حمل و جابجایی کالا

نام مؤلف: حمید ودادی

موضوع اثر: حمل و نقل دریایی و لنج تجاری

سال انتشار: ۱۳۸۵. محل انتشار: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان بنادر و کشتیرانی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۹۴ ص. جدول و نقشه

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

موضوع فعالیت لنجهای تجاری دامنه اصلی این اثر را تشکیل می‌دهد و حدود این کار بازگشت به مسائلی مشتمل بر این موارد دارد: الف) ماهیت فعالیتهای تجاری لنجها از منظر سطوح مطالعاتی. ب) فعالیت لنجهادر حوزه حمل و نقل دریایی به عنوان یک وسیله حمل و نقلی. ج) موضوع ته لنجی و سهمیه ملوانی. د) موضوع لنجهای تجاری و ارتباط با فعالیتهای تجاری گریزنده از نظارت قانون.

معرفی فصول اثر:

فصل اول - بررسی ادبیات موضوع و تبیین مسئله

فصل دوم - روش تحقیق

منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه سازمان بنادر و دریانوردی ۴۸۱

شناسنامه بنادر کشور: جزایر خلیج فارس (جلد نهم)

نام مؤلف: عبدالحمید قره گزلو

موضوع اثر: شناسایی بنادر جنوبی

سال نشر: ۱۳۷۴. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان بنادر و کشتیرانی اداره کل

مطالعات و تحقیقات

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۲۹ ص. جدول و تصویر

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر حاوی اطلاعات موجود بنادر در ابعاد مختلفی از جمله اطلاعات زیربنایی و روبنایی، آب و هوا، منابع مختلف زیرزمینی در دسترس، جزر و مد و همچنین اطلاعات شهری و دریایی است.

فصل بندی ندارد.

شناسنامه بنادر کشور: جزایر خلیج فارس (جلد هفتم)

نام مؤلف: عبدالحمید قره گزلو

موضوع اثر: شناسایی بنادر جنوبی

سال نشر: ۱۳۷۴. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان بنادر و کشتیرانی اداره کل

مطالعات و تحقیقات

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۲۹ ص. جدول و تصویر

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر حاوی اطلاعات موجود بنادر در ابعاد مختلفی از جمله اطلاعات زیربنایی و روبنایی، آب و هوا، منابع مختلف زیرزمینی در دسترس، جزر و مد و همچنین اطلاعات شهری و دریایی است.

فصل بندی ندارد.

منابع مربوط به خلیج فارس موجود در کتابخانه سازمان بنادر و دریانوردی ۴۸۳

گزارش ماموریت شرکت در سمینار بررسی مسائل جنگ خلیج فارس و اثرات آن بر کشتیرانی

نام مؤلف: علی رشیدی

موضوع اثر: اسناد و مدارک

تاریخ انتشار: ۱۳۶۴. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت راه و ترابری سازمان بنادر

و کشتیرانی

قطع اثر: رقعی. تعداد صفحات ۱۸ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

● معرفی اثر:

بعد از جنگ ایران و عراق سمیناری برگزار می‌شود در ارتباط با مسائل جنگ خلیج فارس؛ این اثر گزارشی در رابطه با این سمینار می‌باشد و دارای موضوعات خلیج فارس، جنگ دریایی، حقوق بین‌الملل دریایی، حملات موشکی و گزارش ماموریت می‌باشد.

فصل بندی ندارد.

مطالعات شناسایی و توجیهی پروژه پل خلیج فارس، گزارش پیش توجیهی (جلد اول - گزارش فنی)

نام مؤلف: ندارد

موضوع اثر: خلیج فارس و پل سازی

سال انتشار: ۱۳۷۶. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان منطقه آزاد قشم

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۱۳۹ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

در این گزارش نحوه انجام مطالعات تخصصی پایه، روسازه و زیرسازه و نتایج بدست آمده از بررسی گزینه‌های مطرح ارائه شده است. در فصل اول این گزارش مطالعات زمین شناسی و لرزه خیزی، مطالعات ژئوتکنیک بیان گردیده است. در فصل دوم روسازه گزینه‌های مطرح مورد بررسی قرار گرفته و در هر مورد ضمن توضیح، روشهای پیشنهادی برای اجرا نیز بیان گردیده است. در فصل سوم زیرسازه‌های مناسب برای گزینه‌های مطرح مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل چهارم به ارزیابی گزینه‌ها پرداخته شده و در فصل پنجم گزینه‌های برتر پل خلیج فارس جهت ادامه مطالعه معرفی شده اند.

معرفی فصول اثر:

چکیده

پیشگفتار

فصل اول - مطالعات تخصصی پایه

فصل دوم - طراحی روسازه گزینه‌های مطرح

فصل سوم - طراحی زیرسازه گزینه‌های مطرح

فصل چهارم - ارزیابی گزینه‌های مطرح

فصل پنجم - جمع بندی و نتیجه گیری

**مطالعات شناسایی و توجیهی پروژه پل خلیج فارس، گزارش پیش
توجیهی (جلد دوم - نقشه ها)**

نام مؤلف: ندارد

موضوع اثر: خلیج فارس و پل سازی

سال انتشار: ۱۳۷۶. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان منطقه آزاد قشم

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۶۳ ص. نقشه

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر در ادامه گزارش پیش توجیهی آمده و حاوی نقشه می باشد.

فصل بندی ندارد.

وجه تسمیه خلیج فارس

نام مؤلف: وزارت امور خارجه، اداره نهم سیاسی
موضوع اثر: خلیج فارس و شواهد حقوقی آن
سال انتشار: ندارد. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۷ ص
محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر در رابطه با اسم خلیج فارس بوده و با سوابق تاریخی همراه با شواهد حقوقی و اجتماعی و اقتصادی اصالت وجه تسمیه خلیج فارس را مورد بررسی قرار داده است.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

الف) سابقه تاریخی

ب) شواهد حقوقی

ج) شواهد جغرافیایی و اجتماعی و اقتصادی

مطالعه و بررسی ایجاد تاسیسات دریافت زائدات نفتی از کشتی‌ها در بنادر و پایانه‌های نفتی ایران در خلیج فارس (پایان نامه)

نام مؤلف: جمال پاکروان

موضوع اثر: پایانه‌های نفتی، محیط زیست و شیلات

سال انتشار: ۱۳۷۵. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: دانشکده منابع طبیعی

قطع کتاب: رقعی. تعداد صفحات: ۷۰ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

خلیج فارس بعنوان عظیم‌ترین منبع نفتی جهان دارای سکوه‌های تولید و بهره برداری، پالایشگاه‌های بزرگ در سواحل خود و بنادر مهم صادرات نفت است که هر ساله پذیرای هزاران کشتی کوچک و بزرگ و تانکرهای نفت است. بدلیل تعدد کار و تراکم مناطق نفتی و تردد بسیار زیاد کشتی‌ها وقوع حوادث و ایجاد آلودگی امری اجتناب ناپذیر است. در این رساله ضمن پرداختن به اهمیت موضوع چگونگی ایجاد تاسیسات دریافت کننده زائدات نفتی، نیاز یا عدم نیاز آن در بنادر و پایانه‌های نفتی ایران در خلیج فارس مورد بررسی قرار گرفته است.

معرفی فصول اثر:

فصل اول - اهمیت موضوع

فصل دوم - تشریح تاسیسات دریافت

فصل سوم - معرفی بنادر و پایانه‌های نفتی ایران در خلیج فارس

فصل چهارم - مکان یابی مناسب

منطقه ویژه خلیج فارس

نام مؤلفین: حسن رجائی، ناصر کیوان راد

موضوع اثر: آلاینده‌های دریایی

سال انتشار: ۱۳۷۵. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان تخصصی دریایی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۳۲ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر بحثی است پیرامون ضمیمه ششم مارپل ۷۳/۷۸ که هم اکنون در کمیته محیط زیست سازمان بین‌المللی دریانوردی در دست بررسی می‌باشد. این موضوع در ارتباط با آن دسته از مواد آلاینده‌ای است که از طریق عملیات کشتیرانی در دریا و یا در بندر به هوا وارد می‌شوند.

معرفی فصول اثر:

آشنایی با قوانین و مقررات زیست محیطی در دریا

مناطق ویژه

جلوگیری از آلودگی هوا ناشی از کشتیها

۱ - تشریح عمومی منطقه خلیج فارس

۲ - شرایط زیست محیطی

۳ - کاربری سرزمین

۴ - ساختار جغرافیایی اقتصادی کشورهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان

۵ - تجزیه و تحلیل داده‌ها

گزارش تحقیقاتی تهیه آهک از ماسه بادی‌های خوزستان و کناره شمالی خلیج فارس و دریای عمان

نام مؤلفین: نرمین سید عسگری و احمد حاکمی
موضوع اثر: آهک، ماسه بادی، کناره خلیج فارس
سال انتشار: ۱۳۶۵. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن
قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۷ ص. نوع اثر: اسناد و مدارک
محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

● معرفی اثر:

چون در خوزستان و قسمتهایی از کناره شمالی خلیج فارس و دریای عمان، معادن سنگ آهک در دسترس نیست، بهره‌گیری از ماسه بادی‌های آهکی مناسبتر خواهد بود. بررسی‌ها نشان داده است که ماسه بادی‌های مناطق فوق دارای آهک زیادی بوده که پختن آنها برای بدست آوردن آهک می‌تواند اقتصادی‌تر از حمل آهک باشد. هدف این پروژه بررسی نحوه تهیه آهک از ماسه بادی‌های آهک دار می‌باشد.

معرفی فصول اثر:

- ۱ - مقدمه
- ۲ - هدف پروژه
- ۳ - بهره‌برداری از ماسه بادی‌های دارای نرمه سنگ آهک
- ۴ - نتیجه‌گیری

فهرست کشتی‌های جنگی کشورهای بیگانه در خلیج فارس
(بحران ۱۹۹۰)

نام مؤلف: ندارد

موضوع اثر: آمار کشتی‌های جنگی

سال نشر: ندارد. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات

سیاسی و بین‌الملل

نوع اثر: اسناد و مدارک. تعداد صفحات: ۱۷ ص. جدول

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر به معرفی تعداد و اسامی کشتی‌های جنگی پرداخته است که در بحران ۱۹۹۰ در خلیج فارس بوده اند. این اثر بیشتر آماری از کشتی‌های بیگانگان می‌باشد.

فصل بندی ندارد.

سیستم بویه گذاری

نام مؤلف: ملک رضا ملکپور

موضوع اثر: بویه گذاری، وظایف فرماندهان

سال انتشار: ندارد. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان بنادر و کشتیرانی

نوع اثر: اسناد و مدارک. تعداد صفحات: ۵۲ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

● معرفی اثر:

مجموعاً در تمام راههای آبی دنیا دو سیستم بویه گذاری لاترال و کاردینال بکار می‌رود. به غیر از آبهای نزدیک بحرین سیستم بویه گذاری لاترال در تمام نقاط خلیج فارس مورد استفاده قرار گرفته است. این اثر به تشریح سیستمهای بویه گذاری در خلیج فارس پرداخته است.

فصل بندی ندارد.

راهنمای مصور تشخیص ماهی‌های شیلاتی (تجارتی) خلیج فارس

نام مؤلف: محققین مؤسسه تحقیقات شیلات جنوب ایران

موضوع اثر: ماهی‌های خلیج فارس

سال انتشار: ندارد. محل نشر: بوشهر. مؤسسه ناشر: شیلات جنوب ایران

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۲۱ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر نتیجه بررسیهای انجام شده فائو با مشارکت کشورهای ایران، عراق، کویت، بحرین، عربستان سعودی، قطر، امارات متحده عربی و عمان در خلیج فارس انجام شده است. این اثر به شناسایی ماهی‌های خلیج فارس پرداخته و می‌تواند مورد استفاده دست اندرکاران امر صید و بهره برداری از آبزیان و همچنین علاقه مندان به امور ماهی شناسی و شیلاتی خلیج فارس قرار گیرد. در این راهنما تصویرهای سیاه و سفید و رنگی ماهی‌های که از نظر تجارتی بطور عادی در منطقه مشاهده می‌گردند با تشریح مشخصات و اندازه‌های آنها به چاپ رسیده است.

معرفی فصول اثر:

- ۱ - پیشگفتار
- ۲ - نمره‌های کد (فقط به انگلیسی)
- ۳ - منابع مورد استفاده (فقط به انگلیسی)
- ۴ - راهنمای مصور برای تیره‌ها
- ۵ - راهنمای مصور برای گونه‌ها
- ۶ - تصویرهای رنگی
- ۷ - راهنمای حروفی (فقط به انگلیسی)

خلیج فارس

نام مؤلف: منصور اعلمی فر

موضوع اثر: خلیج فارس

سال انتشار: ندارد. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان بنادر و کشتیرانی

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۶۵ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر بطورکلی در رابطه به وضعیت طبیعی، اقتصادی، اجتماعی و قوانین و مقررات دریایی خلیج می‌پردازد.

معرفی فصول اثر:

- ۱ - وضعیت طبیعی و جغرافیایی
- ۲ - آبنگاری
- ۳ - دما و شوری سطح دریا
- ۴ - هواشناسی
- ۵ - دینامیک آبها
- ۶ - تجارت دریایی خلیج فارس
- ۷ - بنادر و لنگرگاهها
- ۸ - کابوتاژ (حمل و نقل ساحلی)
- ۹ - سازمان بنادر و کشتیرانی
- ۱۰ - بهداشت
- ۱۱ - قوانین و مقررات دریایی
- ۱۲ - دریانوردی

خلیج فارس

نام مؤلف: مشاوران مدیریت پی اس راس و شرکاء

موضوع اثر: جغرافیای خلیج فارس

سال انتشار: ندارد. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: مهندسی نیروی زمینی سپاه

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۲۲۲ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر به خلیج فارس می‌پردازد و از جهات مختلف آن را بررسی می‌کند مانند تاریخ سیاسی، جغرافیای سیاسی، معابر و سواحل و..... به طور کل می‌توان گفت که این اثر خلیج فارس را از نظر جغرافیای انسانی و طبیعی مورد توجه قرار داده است.

معرفی فصول اثر:

مختصری بر تاریخ سیاسی خلیج فارس

جغرافیای سیاسی کشورهای خلیج فارس

معابر و سواحل خلیج فارس

ساختمان و پیدایش خلیج فارس

اقلیم در خلیج فارس

منابع آب شیرین در خلیج فارس

منابع آب در ساحل شمالی خلیج فارس

منابع در عراق

منابع آب در جزایر خلیج فارس

جزایر خلیج فارس

برنامه سخنرانی‌های سمینار بررسی مسائل خلیج فارس

نام مؤلف: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

موضوع اثر: مقالات

سال انتشار: ۱۳۶۷. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۹ ص
محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این اثر حاوی مقالات مختلف در ارتباط با مسائل خلیج فارس می‌باشد. این خلاصه مقالات در رابطه با موضوعات مختلف بوده است.

معرفی فصول اثر:

مقدمه‌ای بر تاریخ تحولات خلیج فارس
خلیج فارس در آیین زمان
آباد کردن خلیج فارس
امنیت ملی و جمعی در خلیج فارس
استراتژیهای صدور نفت از خلیج فارس
خلیج فارس در ادب فارسی
تاریخچه، عملکرد و آتیه شورای همکاری
مقولاتی پیرامون موقعیت جغرافیایی و نظامی خلیج فارس
حفاظت محیط زیست در خلیج فارس
خلیج فارس در نقشه‌های کهن
نقش نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه
حمل و نقل دریایی در خلیج فارس

ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس
جغرافیای سیاسی طرحهای تفکیک تردد در تنگه هرمز و خلیج فارس
بررسی نیروی کار خارجی در خلیج فارس
خلیج فارس و تجارت بین‌الملل
چین و خلیج فارس
شوروی و خلیج فارس
اسلام و تداوم نقش فرهنگی ایران در خلیج فارس

اگر حادثه امیکو کادیس در خلیج فارس اتفاق بیفتد

نام مؤلف: ندارد

موضوع اثر: حوادث آلوده کننده دریا

سال انتشار: ندارد. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان بنادر و کشتیرانی

نوع اثر: اسناد و مدارک. تعداد صفحات: ۱۶ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

حادثه ۱۷ مارس ۱۹۷۸ که در اثر آن یک کشتی نفتکش در سواحل فرانسه غرق شد سبب گردید که آبهای ساحلی فرانسه به مقیاس وسیعی به وسیله نفت خام محمول کشتی آلوده گردد. علیرغم اقدامات سریع و جدی دولت فرانسه به منظور مقابله با اثرات وخیم سانحه، خسارات گرانباری به بار آمد. سئوالی که مطرح می شود اینست که امکانات و تجهیزات کشورهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان برای مقابله با خطرات ناشی از آلودگی آب در نتیجه نشست مواد نفتی چیست؟ این اثر برای پاسخ به این سؤال انجام گرفته است.

رئوس مورد بحث در اثر:

مقدمه

قانون، وظیفه سازمان، موقعیت خاص خلیج فارس و دریای عمان

عوامل آلوده کننده دریا

آمار حوادث نفتکشها

بررسی آماری دلایل حوادث نفتکشها

وضعیت نفتکشهای موجود

مهمترین حوادث آلوده کننده دریا

بررسی اثرات آخرین حادثه

اقدامات بین‌المللی انجام شده از دیدگاه حقوقی و فنی
نقاط ضعف اجرای اقدامات بین‌المللی
بررسی نکات مشترک حوادثی که رخ داده است
بررسی کمبودها و نقائصی که در ایجاد حادثه مؤثر بوده اند
بررسی یک حادثه احتمالی در خلیج فارس
امکانات خلیج فارس و اقداماتی که انجام شده است
کمبودهای خلیج فارس و پیشنهادات لازم
اقداماتی که باید انجام گردد
شرح طرحهایی که باید پیاده شوند

اقلیم سواحل خلیج فارس و دریای عمان

نام مؤلف: قسمت تحقیقات و بررسیهای علمی هواشناسی کل کشور

موضوع اثر: جغرافیای طبیعی خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۴۹. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سازمان هواشناسی

نوع اثر: اسناد و مدارک. تعداد صفحات: ۱۴ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

● معرفی اثر:

این اثر به توضیح جغرافیای طبیعی خلیج فارس و دریای عمان مانند وضع اقلیمی، بارندگی، درجه حرارت، طوفان، باد، فشار جو و.... می‌پردازد.

فصل بندی ندارد

منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس

نام مؤلفین: پائول جابر، گری سیک، هیساهیکو اوکازاکی، دومینگو موئسی

نام مترجم: مجید قهرمانی

موضوع اثر: سیاسی

سال انتشار: ۱۳۷۰. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: سفیر

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۸۲ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این کتاب مجموعه مقالات نویسندگان برجسته‌ای است که در نوشته‌های خود دیدگاه‌های مختلف پیرامون یک منطقه مهم و حیاتی برای غرب و ژاپن را بیان کرده‌اند. سه مقاله این کتاب مقالاتی است که در گروه مطالعاتی ارائه شد. مقاله چهارم را پائول جابر که تا این اواخر از همکاران ارشد شورا در امور خاور میانه بوده است، نوشته است.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

مقدمه: منافع غرب و ثبات خلیج فارس

دیدگاه آمریکا

دیدگاه ژاپنی‌ها

دیدگاه اروپایی‌ها

ضمیمه

درباره نویسندگان

سرزمینهای شمالی پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صد سال پیش مغاص اللئالی و منار اللیالی»

نام مؤلف: محمدعلی خان سدید السلطنه بندرعباسی / مترجم: احمد اقتداری

موضوع اثر: تاریخ و جغرافیای خلیج فارس

سال انتشار: ۱۳۷۱. محل نشر ک تهران. مؤسسه ناشر: انتشارات جهان معاصر

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۲۳ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

این کتاب حاوی مجموعه‌ای از مطالب متفرقه در خصوص آداب و رسوم، تجارت، کشتی رانی، وضع سیاسی و حکومتی، مسائل جغرافیایی و اوضاع اجتماعی، راهها و خطوط ارتباطی، مداخلات انگلستان و روسیه در خلیج فارس، اثرات انقلاب مشروطه در خلیج فارس، شرح حوادث و وقایع اتفاقیه و ریشه شناسی علل و اسباب وقایع، نقل قطعاتی از شعرای آن نواحی، خودسری‌های شیخ خزعل در خوزستان، ارتباط بصره و خرمشهر، نرخ ارزاق و اجناس، مالیاتها و عوارض دولتی و بلدی در سواحل و جزایر خلیج فارس در دوسوی شمالی و جنوبی آن است.

معرفی فصول اثر:

مقدمه

دیباچه

فصل اول - بوشهر در صد سال پیش

فصل دوم - خوزستان در صد سال پیش

فصل سوم - شیبکویه در صد سال پیش

فصل چهارم - بندر لنگه در صد سال پیش

فصل پنجم - بندر خمیر در صد سال پیش

- فصل ششم - بستک در صد سال پیش
- فصل هفتم - لارستان در صد سال پیش
- فصل هشتم - بندر عباس در صدسال پیش
- فصل نهم - میناب در صد سال پیش
- فصل دهم - چاه بهار و گوادر و پایندر در صدسال پیش
- فصل یازدهم - جزیره قشم در صدسال پیش
- فصل دوازدهم - جزیره هنگام در صدسال پیش
- فصل سیزدهم - هرموز و لارک در صدسال پیش
- فصل چهاردهم - جزیره کیش در صدسال پیش
- فصل پانزدهم - جزیره‌های لاوان و اندرابی در صدسال پیش
- فصل شانزدهم - جزیره‌های تنب در صدسال پیش
- فصل هفدهم - جزیره فرور در صدسال پیش
- فصل هیجدهم - جزیره ابوموسی در صدسال پیش
- فصل نوزدهم - جزیره سیری در صدسال پیش
- فصل بیستم - شهادت نامه به حقانیت ایران در جزایر اربعه
- فصل بیست و یکم - جزیره خارک در صدسال پیش
- فصل بیست و دوم - مسافرت و تجارت عمومی و کسب و کار مردم در صدسال پیش

فرهنگ دریایی خلیج فارس (صید، دریا، کشتی)

نام مؤلف: حسین نور بخش

موضوع اثر: فرهنگنامه

سال انتشار: ۱۳۸۱. محل نشر: تهران. مؤسسه ناشر: انتشارات امیر کبیر

قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۷۲ ص

محل نگهداری اثر: کتابخانه سازمان بنادر و کشتیرانی

• معرفی اثر:

در این کتاب به محلهای صید، انواع تورها، صدفها، شناورها، گونه‌های مختلف مرواریدها، ماهیها، بادها و توفانهای دریایی، ستاره‌های راهنما، بندرها، سواحل، کشتی‌ها، کارکنان کشتیهای صید ماهی، مروارید، نحوه تقسیم درآمد حاصل از صید، حمل و نقل، ریشه و سبب نامگذاری، بسیاری از لغات و کلمات، اشاره شده و می‌توان با بسیاری از ابداعات ایرانیان در زمینه صید، دریا و کشتی آشنا شد. در ضمن این اثر دارای فرهنگهای پیوست نیز می‌باشد.

معرفی فصول اثر:

پیشگفتار

مقدمه

فرهنگ دریایی خلیج فارس (از الف تا ی)

واژه نامه دریایی

فهرست منابع

فہرست الفیائی منابع موجود در کتابخانہ ملی

الف - منابع به ترتیب الفبایی نام خانوادگی مولف :

۱. آزادبخت، بهرام؛ ارمغان، سیمین. جغرافیای خلیج فارس، تهران: آبیژ، ۱۳۸۸. ۱۸۳ص: مصور، جدول، نمودار، نقشه.
۲. آل احمد، جلال. جزیره خارک: در یتیم خلیج فارس، تهران: امیرکبیر ۱۳۷۰. [۱۸۲]ص: مصور، نقشه، نمونه، عکس. مونوگرافی؛ ۱.
۳. آل احمد، جلال. جزیره خارک، در یتیم خلیج فارس، تهران: اندیشه، ۱۳۷۶. ۲۴۸ص: مصور، نقشه.
۴. آهنی، علی. فرانسه و مجامع بین‌المللی در برابر بحران خلیج فارس، [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی] تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشار ۱۳۷۲، ص ۳۲۴
۵. ابراهیمی فر، طاهره. الگوهای اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه]، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. ح، ۳۰۲ ص.
۶. اداره عقیدتی سیاسی. بحران خلیج فارس (جنگ نفت). کار مشترک دفتر سیاسی و معاونت تبلیغات و روابط عمومی [تهران]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۰. ۱۵۸ ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه
۷. اداره کل انتشارات و رادیو. سمینار خلیج فارس (نخستین: ۱۳۴۱: تهران)، [بی‌جا]: ۱۳۴۲ - ج: مصور، جدول، نقشه، عکس، نمودار، + یک ورق نقشه تا شده
۸. ادیب‌مقدم، آرشین. سیاست بین‌المللی در خلیج فارس: تبارشناسی فرهنگی / ترجمه داود غرایق‌زندی. تهران: شیرازه. ۱۳۸۸، ح ۳۷۲، ص.
۹. اسدپور، حمید. تاریخ اقتصادی و سیاسی خلیج فارس در عصر افشاریه و زندیه [با همکاری] موسسه مطالعات فرهنگ و تمدن ایران زمین. تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۷. ۴۲۰ ص: جدول.
۱۰. اسدی، بیژن. خارجیان در خلیج فارس، تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران (باز)، ۱۳۸۴، ص ۱۴۰.

۱۱. اسدی، بیژن. خلیج فارس از دیدگاه آمار و ارقام (فارسی - انگلیسی)، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس، ۱۳۶۸. 63۷۰۰ ص. تمام جدول
۱۲. اسدی، بیژن. خلیج فارس و مسائل آن، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۸، دوازده، ۶۲۸ ص. + یک نقشه (تا شده)
۱۳. اسدی، بیژن. علائق و استراتژی ابرقدرت‌ها در خلیج فارس: ۱۳۶۸ - ۱۳۵۷، تهران: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱، ط، ۲۰۸ ص. جدول
۱۴. اسدی، بیژن. کتابشناسی موضوعی خلیج فارس: فارسی و عربی (کتابها، مقاله‌ها و رسانه‌ها، اسناد و مدارک)، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸، چهارده، ۴۴۲ ص.
۱۵. اسدیان، امیر. سیاست امنیتی امریکا در خلیج فارس، ویراستار ادبی فضل‌الله رزاقی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۱. ص ۲۱۶
۱۶. اسرائیل و خلیج فارس «گذشته و آینده». نویسنده جودت بهجت؛ مترجم علیرضا قربان‌پور، ناظر علمی امیرمحمد حاجی یوسفی. تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۹. ۳۱۰ ص.
۱۷. اشرافی، مرتضی؛ اشرافی، مجتبی. تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی خلیج فارس، قم: علامه بهبهانی، ۱۳۸۹. ۱۷۰ ص.
۱۸. اطلس نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی درباره خلیج فارس از ماقبل تاریخ تا زمان حاضر تهران: ۱۳۴۹. ز، ۳۰۰ ص. فقط نقشه (بخشی رنگی)
۱۹. افشار (سیستانی)، ایرج. جغرافیای تاریخی دریای پارس شامل: اوضاع جغرافیایی، تاریخی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی خلیج فارس، دریای مکران (دریای عمان)، بندرها و جزیره‌های ایران، کشورها و امارات کرانه‌های جنوبی دریای پارس، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری: ۱۳۷۶، ۸۸۷ ص، مصور، نقشه، جدول، نمودار

۲۰. افشار (سیستانی)، ایرج. خلیج فارس و کشورهای جنوبی آن؛ پژوهش در زمینه شناخت امارات عربی متحده، بحرین، عراق، عربستان، عمان، قطر، کویت. تهران: مرکز نشر و تحقیقات قلم آشنا، ۱۳۸۱. ۳۷۷ ص: مصور، نمونه، نقشه، جدول، نمودار
۲۱. افشار (سیستانی)، ایرج. نام خلیج فارس بر پایه اسناد تاریخی و نقشه‌های جغرافیایی. [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. ۱۶۷ ص: مصور، نقشه، نمونه
۲۲. افشار سیستانی، ایرج [پژوهش و نگارش]. جزیره کیش مروارید خلیج فارس، تهران: هیرمند، ۱۳۷۷. ۱۲۸ ص: مصور. نقشه.
۲۳. اقبال، عباس. مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس، [بی‌جا] ب. ۱۵۰. ۱۴ ص: نقشه
۲۴. اقبال، عباس. مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس، تهران: اساطیر، ۱۳۸۴. [۱۶۵] ص: نقشه.
۲۵. اقتداری، احمد. آثار شهرهای باستانی سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: روایت، ۱۳۷۵. ۵؛ ۱۳۳۳ ص: مصور، نقشه، (سلسله انتشارات انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۶۵. گنجینه ایران ۲)
۲۶. اقتداری، احمد. خلیج فارس از دیرباز تاکنون. خلیج فارس، دریای پرماجرای ایرانی: یکصد سال کشمکش پس از پنج هزار سال جنگ و ستیز در گاهواره تمدن. تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۷. ۴۱۳ ص: مصور.
۲۷. اقتداری، احمد. خلیج فارس، [تهران]: ابن‌سینا، ۱۳۴۵. ۲۴۸ ص.
۲۸. اقتداری، احمد. خلیج فارس، تهران: ابن‌سینا: فرانکلین، ۱۳۴۵. [۲]، [۲۶۱]، [۱] ص: نقشه (تا شده): مصور.
۲۹. امامی، حسام‌الدین [تالیف و برگردان]. صدام و بحران خلیج فارس. [تهران]: جاویدان، ۱۳۷۰. ۴۳۲ ص: مصور، عکس
۳۰. امامی، محمدعلی. عوامل تاثیرگذار خارجی در خلیج فارس، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه] تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ

و انتشارات، ۱۳۸۲. ۲۹۶ ص.

۳۱. امامی، محمدعلی. عوامل تاثیرگذار داخلی در خلیج فارس، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۵، ده، ۳۵۳ ص.

۳۲. امیرابراهیمی، عبدالرضا. خلیج فارس، تهران. ۱۶۱ ص. نقشه، جدول

۳۳. امیراحمدی، هوشنگ [تالیف و گردآوری]. جزایر خرد - سیاست‌های کلان: جزایر تنب و ابوموسی در خلیج فارس. ترجمه اسدالله امرائی. تهران: کتابسرای تندیس، ۱۳۸۴. ۲۵۶ ص.: مصور، نقشه، نمونه.

۳۴. امیراحمدی، هوشنگ [ویراسته و تالیف]؛ جزایر کوچک سیاستهای بزرگ. ترجمه

علیرضا کاوه جبلی، بهروز عطائی‌فر، تهران: نشر آمن. ۱۳۸۱، ص ۲۲۱

۳۵. امین، عبدالامیر. منافع انگلیسی‌ها در خلیج فارس (تجاری - سیاسی): از ابتدا تا پایان قرن هیجدهم [از آغاز ورود تا دوران کریم‌خان زند]، ترجمه علی میرسعید قاضی. تهران: زرین، ۱۳۶۷، ص ۱۹۵

۳۶. امین، عبدالامیر. منافع بریتانیا در خلیج فارس، ترجمه علی رجبی یزدی. تهران:

امیرکبیر، ۱۳۷۰. ۲۵۲ ص. مصور، نقشه، جدول

۳۷. امینی، افسون [گردآورنده]. خلیج فارس: سومین مجموعه شعر جشنواره سراسری آزاد جوان. مرکز آفرینش‌های ادبی. تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۸۶. ۱۰۸ ص.

۳۸. امینی، ریحانه. روزگاران: کتاب خلیج فارس [به سفارش] شرکت جوان سیر ایشار.

تهران: روایت فتح، ۱۳۸۸ [۱۰۱] ص:؛ ۱۱ × ۱۶ س.م

۳۹. امینی، ریحانه. روزگاران: کتاب خلیج فارس، تهران: انتشارات روایت فتح، ۱۳۸۸.

[۴، ۱۰۱] ص: ۵/۱۲ × ۵/۲۱ س.م

۴۰. امینی، ریحانه. روزگاران: کتاب خلیج فارس، تهران: روایت فتح، ۱۳۸۳، [۱۰۱] ص.

مصور: ۱۸ × ۵/۹ س.م

۴۱. انجم‌روز، عباس. سیر تاریخی برقع از باستان تا به امروز برقع‌پوشان خلیج فارس و

- دریای عمان. ۱۳۷۱، ۱۵۸ ص: مصور
۴۲. انجمن پژوهشگران ایران. جغرافیای سیاسی خلیج فارس (گذشته، اکنون و آینده) پاریس، خاوران، ۱۳۷۳. [۱۲۳] ص: نقشه.
۴۳. انصاری، مهدی؛ یزدانفام، محمود. جنگ محدود ایران و آمریکا در خلیج فارس ۱ مهر تا ۲۷ آبان ۱۳۶۶. مجری موسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه ناب، مدیریت بهره‌دهی مرکز اسناد دفاع مقدس. تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد دفاع مقدس، ۱۳۸۷. ۹۹۲ ص: مصور، نقشه، جدول
۴۴. انوری، امیر هوشنگ. خلیج فارس در نیمه نخست قرن بیستم براساس اسناد وزارت امور خارجه ایران، تهران، خانه تاریخ و تصویر ابریشمی، ۱۳۹۰، ۵۵۹ ص، نقشه
۴۵. انوری، امیر هوشنگ [گردآورنده]. خلیج فارس در نگاه ایرانیان (مجموعه مقالات)، معاونت پژوهشی بنیاد ایران‌شناسی (گروه پژوهشی خلیج فارس). ویراستاران فاطمه دفتری، شکوه ذاکری؛ زیر نظر حسن حبیبی. تهران: بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۸۶. ۳۴۸ ص: مصور، نقشه، نمونه
۴۶. انوری، امیر هوشنگ. خلیج فارس در حدیث دیگران (مجموعه مقالات)، ویراستاران ع. روحبخشان، علی محمد طرفداری و شکوه ذاکری؛ زیر نظر حسن حبیبی. تهران: بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۸۶، ۳۷۹ ص: جدول.
۴۷. انوری، امیر هوشنگ. گزیده مقالات و اخبار روزنامه‌های مهم درباره خلیج فارس ۱۳۲۰ - ۱۲۵۳ ه. ش. مقدمه و بررسی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و بازبینی نهایی حسن حبیبی؛ تهران: بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۸۷. ۷۱۶ ص: جدول: ۲۵ × ۳۴ س. م
۴۸. بارگر، توماس س. سیاست انرژی کشورهای عربی خلیج فارس، ترجمه بیژن اسدی. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰. ۱۴۰ ص: جدول. نقشه
۴۹. بانداریفسکی، گریگوری. سلطه‌طلبان و امپریالیستان در خلیج فارس، ترجمه از و. سفرانف؛ تحریر ادبی از ا. ناصر [مسکو]: بنگاه نشریاتی خبرگزاری مطبوعاتی نووستی، ۱۳۶۰ - ۱۹۸۱. [۲۵۳] ص: ۱۰/۵ × ۱۶/۵ س. م
۵۰. بایندر، غلامعلی. جغرافیای خلیج فارس، ص ۱۱۳، ج. ص. نقشه (تا شده). جدول

۵۱. بایندر، غلامعلی. خلیج فارس خرمشهر: [بی‌نا]، ۱۳۱۷. ۱۴۸. دص + ۹ ورق جدول تا شده
۵۲. بایندر، غلامعلی. خلیج فارس همراه سه نقشه، تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۸۸. ۱۴۸. د، ص: مصور، نقشه، جدول
۵۳. بختیاری، امیرحسین. نمایی از ایران خلیج همیشه فارس، تهران: انتشارات ایرانشناسی، ۱۳۸۵. ۱۳۶ ص. مصور (رنگی) نقشه
۵۴. بستک و خلیج فارس.. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۹، ۱۷۴ ص.
۵۵. بلک ول، جیمز. صاعقه در صحرا: استراتژی و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس، ترجمه حمید فرهادی‌نیا، هوشمند نامور تهرانی. تهران: اطلاعات، ۱۳۷۲. ۳۸۰ ص. مصور، نقشه، جدول
۵۶. بلگریو، چارلز. ساحل دزدان دریایی، سفرنامه دریائی لایخ به خلیج فارس. اثر ارسکین لایخ، ترجمه حسین ذوالقدر، آناهیتا، ۱۳۶۹، ص ۳۲۰.
۵۷. بلوکباشی، علی. جزیره قشم: صدف ناشکافته خلیج فارس، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۷۹. ۱۰۲ ص: مصور، نقشه
۵۸. بوندارفسکی، گریگوری. برتری جویان و امپریالیست‌ها در خلیج فارس، مترجم س. م. زمان‌زاده. تهران. ص ۱۳۶
۵۹. به ترتیب الفبایی مولف
۶۰. بهرامی، علیرضا. جنگ خلیج فارس «بزرگترین فاجعه زیست محیطی جهان»، تهران: نسیم حیات: صریر، ۱۳۸۴. ۱۳۵ ص.
۶۱. بهزادی، حسن. بهره‌برداری از منابع خلیج فارس. [بی‌جا]. م. ۱۵۷ ص. نقشه، جدول
۶۲. بهزادی، حسن. بهره‌برداری از منابع نفت خلیج فارس، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۴۵ تهران، چهر (چاپخانه). م. [۱۵۸] ص: مصور، نقشه، جدول + یک برگ جدول تا شده
۶۳. بیگدلی، حسنعلی. بررسی اوضاع اقتصادی کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و روابط بازرگانی آنها با ایران. معاونت امور اقتصادی، دفتر اقتصاد بین‌الملل. تهران: وزارت برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۴. ۶۹

ص. جدول

۶۴. پ. تبریزنیا، مجتبی [به کوشش]. ژوهشنامه خلیج فارس دفتر سوم، تهران: خانه کتاب، ۱۳۸۹. ۶۰۰ ص.: مصور.

۶۵. پریماکف، یوگنی. یادداشتهای پریماکف در جنگ خلیج فارس: جنگی که پرهیز از آن ممکن نبود. ترجمه محمود شمس. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۰، ۸۵ ص.

۶۶. پژوهشکده تحقیقات راهبردی. شورای همکاری خلیج فارس: سیاست خارجی و روندهای داخلی؛ گروه پژوهشی سیاست خارجی. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۹، ۲۸۰ ص.

۶۷. پیامدهای بازرگانی ایجاد منطقه آزاد تجاری بین‌اتحادیه گمرکی شورای همکاری خلیج فارس و ثاقب، حسن [مجری طرح]. اتحادیه اروپا بر تجارت ایران، مسئول طرح علی دینی ترکمانی؛ همکاران طرح یوسف حسن‌پور... [و دیگران]؛ مشاور طرح محمدضا رفعتی؛ [تهیه‌کننده] معاونت پژوهش و آموزش گروه مطالعات و پژوهشهای بازار مشترک اسلامی. تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۸۵. ف، ۲۳۱ ص.: جدول.

۶۸. پیلگر، جان. پشت پرده جنگ خلیج فارس، مترجم ایوب باقرزاده. تهران: امید فردا، ۱۳۸۳. ۲۰۷ ص.

۶۹. تقی‌زاده انصاری، محمد. تحولات نفتی خلیج فارس و گسترش نقش ایالات متحده در منطقه. تهران: نشر البرز، ۱۳۷۴. [۱۹۷] ص. نقشه. جدول

۷۰. تکمیل همایون، ناصر. خلیج فارس، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۸۰، ۱۰۷ ص. مصور، نقشه، عکس

۷۱. ثاقب، حسن و همکاران (همکاران اصغر نادری، مختار قاعدی). قواعد مبدا در موافقت‌نامه تجارت آزاد بین‌ایران و شورای همکاری خلیج فارس، پدیدآورندگان ناظر علمی سیف‌اله صادقی یارندی. تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۹. ک. ۲۹۰ ص.: جدول. نمودار.

۷۲. جابر، پاپول [و دیگران]. منافع قدرت‌های بزرگ در خلیج فارس، مترجم مجید قهرمانی. تهران: نشر سفیر، ۱۳۷۰. ۸۲ ص.
۷۳. جاشوا، اپستین. استراتژی و طرح‌ریزی نیروها برای اهداف امریکا در خلیج فارس، ترجمه کاوه باسمنجی تهران: روشنگران، ۱۳۷۰. ۲۵۴ ص. مصور، نقشه، جدول، نمودار
۷۴. جاشویی، اسماعیل [عکاس]. سیراف، مروارید خلیج فارس، مدیر هنری مصطفی خوبانی؛ ترجمه عبدالعزیز بلادی؛ ناظر فنی مرتضی خوبانی. بوشهر: کنگره بین‌المللی سیراف، موسسه فرهنگی هنری دیبازر، ۱۳۸۴. ۱۵۰ ص. مصور (رنگی)
۷۵. جعفری ولدانی، اصغر. تحولات مرزها و نقش ژئوپولیتیک آن در خلیج فارس، تهران: نشر قومس، ۱۳۷۴. ۲۸۷ ص. نقشه، جدول.
۷۶. جعفری ولدانی، اصغر. ژئوپولیتیک جدید دریای سرخ و خلیج فارس [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. سیزده، ص.: ۲۲۷
۷۷. جعفری ولدانی، اصغر. کانون‌های بحران در خلیج فارس، تهران: کیهان، ۱۳۷۷. ۳۹۳ ص. نقشه.
۷۸. جلالی، نادره [به کوشش]. سیاست بریتانیا در خلیج فارس (بررسی غائله شیخ خزعل)، [برای مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی] تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۹. پانزده، ۲۸۱ ص. مصور. نمونه. عکس
۷۹. جناب، محمدعلی. خلیج فارس آشنائی با امارات آن، [بی‌جا] ۶۶۶ ص. مصور، نقشه.
۸۰. جناب، محمدعلی. خلیج فارس نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی ۱۸۷۵ - ۱۹۰۰، تهران، ص ۱۸۰.
۸۱. جناب، محمدعلی. خلیج فارس: نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی ۱۸۷۵ - ۱۹۰۰. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی، [] ۱۳. ص ۱۷۶
۸۲. جهانیان، منوچهر؛ پوراحمد، احمد [تهیه و تدوین]. همایش ملی فرهنگی -

- گردشگری خلیج فارس (هفتمین: ۱۳۹۰: قشم) مجموعه مقالات هفتمین همایش ملی فرهنگی - گردشگری خلیج همیشه فارس. [برای] جهاد دانشگاهی، مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران. تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۰ - ج.: مصور، جدول
۸۳. حافظ نیا، محمدرضا. خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز [تهران]: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، ۱۳۷۱. ۵۳۶ ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول، عکس، نمودار (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها؛ ۵۲: جغرافیا؛ ۷)
۸۴. حبیبی، احمد. در دری در کناره‌های خلیج فارس، قم: موسسه فرهنگی همسایه، ۱۳۷۵. ۵۱۹ ص.
۸۵. حجار، سامی. امریکا در خلیج فارس: چالش‌ها و چشم‌اندازها. نویسنده: مترجم ابوالقاسم چمنی، تهران: ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۱، ۱۴۳ ص. انتشارات موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران؛ ۲۲.
۸۶. حسینی کازرونی، احمد. بوشهر شهر آفتاب و دریا: مجموعه ۱۵ مقاله پیرامون بوشهر و برخی از بنادر و جزایر خلیج فارس، تهران: لیان، ۱۳۸۴. ۲۸۰ ص.
۸۷. حمیدی، جعفر. منظومه‌هایی برای خلیج فارس، تهران: لیان، ۱۳۸۸. ۶۱ ص.
۸۸. حیدری، حجت‌اله. بررسی‌های تاریخی خلیج فارس و نقشه‌های تاریخی، خرم‌آباد: افلاک، ۱۳۸۸. ۶۴ ص.: نقشه.
۸۹. خدادادی، محمداسماعیل. مسائل منطقه‌ای ایران باتاکید بر خلیج فارس، قم: یاقوت، ۱۳۸۱. ۲۱۵ ص.
۹۰. خلیج فارس [بی‌جا]، ج. ۲۳۵ ص: مصور.
۹۱. خلیلی، حسین. امنیت در خلیج فارس (اولویت‌ها و راهکارها)، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۰. ۴۸۱ ص.
۹۲. خیراندیش، عبدالرسول؛ تبریزنیا، مجتبی [به کوشش]. پژوهشنامه خلیج فارس دفتر اول و دوم، تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۰. ۳۵۲ ص.

۹۳. دامغانی، محمود. استراتژی ابرقدرتها در خلیج فارس (مجموعه مقالات)، ۱۳۶۷
([بی جا]، اقبال) ۸۸ ص. مصور
۹۴. دانیال، چارلیس. نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس [T بی جا: بی نا] ۱۳۴۵
(تهران: موسوی (چاپخانه)، ۲۳۹ ص.
۹۵. درودیان، محمد. شلمچه تا حلبچه: بررسی وقایع سیاسی - نظامی جنگ در سال
۱۳۶۶ درگیری با آمریکا در خلیج فارس، انتقال منطقه نبرد از جنوب به غرب.
ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ الاسلامی؛ ویرایش نهایی مهدی انصاری. تهران:
سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۶، ۲۸۰ ص.:
جدول، نقشه.
۹۶. دژگانی، فاطمه (ایران). قشم نگینی بر خلیج فارس، تهران: سیروان، ۱۳۸۴. ۳۳۶، ۳۰
ص. تصویر: مصور، جدول
۹۷. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. گزیده اسناد خلیج فارس، وزارت امور خارجه،
دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، واحد انتشارات، ۱۳۶۸، ج.: نمونه. ج ۵ (چاپ
اول: ۱۳۷۵)، ج ۳ (چاپ اول: ۱۳۷۳)، ج ۴ (چاپ اول، ۱۳۷۴)؛ ج ۲ (چاپ اول:
۱۳۶۹).
۹۸. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. لرد کورزن در خلیج فارس، تهران: وزارت امور
خارجه جمهوری اسلامی ایران، اداره انتشار اسناد، ۱۳۷۰، ۱۱۱ ص.: نمونه
۹۹. دلدل، اسکندر. خلیج فارس، تهران: نوین، ۱۳۶۳. ۳۷۶ ص. مصور، نقشه، عکس
۱۰۰. دنچف، الکس؛ کوهن، دن [ویراسته]. دیدگاه‌های بین‌المللی درباره جنگ
خلیج فارس «دوازده مقاله»، ترجمه محمدحسین آریا؛ [برای دفتر مطالعات
سیاسی و بین‌المللی] تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات،
۱۳۷۵، [نوزده]، ۴۹۰ ص.
۱۰۱. دهقانی فیروزآبادی، جلال. فرصت‌ها و چالش‌های دیپلماسی فرهنگی
جمهوری اسلامی ایران در حوزه خلیج فارس، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر
و ارتباطات، ۱۳۸۶، ۵۸ ص.

۱۰۲. راثین، اسماعیل. کتابنامه خلیج فارس، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی هـ [130] ص
۱۰۳. رابینز، فیلیپ. آینده خلیج فارس، [جاناتان استرن]؛ ترجمه مهدی افشار، تهران: نشر ایرانشهر، ۱۳۷۰. د، ۲۵۰ص. مصور، نقشه، جدول
۱۰۴. رزم‌آرا، علی. جغرافیای نظامی ایران: جزایر ایران در خلیج فارس، [بی‌جا]: [بی‌نا]، ۱۳۲۰. ۱۳۳ص.: مصور.
۱۰۵. رزم‌آرا، علی. جغرافیای نظامی ایران: جزایر ایران در خلیج فارس، [بی‌جا]: [بی‌نا]، ۱۳۲۰. [۱۳۵] ص، مصور، نقشه، جدول+۱۱ ورق نقشه تاخورده.
۱۰۶. رستمی، علی‌اکبر. نقش غرب در رقابت تسلیحاتی منطقه خلیج فارس (با تاکید بر آمریکا)، تهیه‌کننده مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی ندسا، تهران: سایه روشن، ۱۳۸۲. ۳۷۶ص. مصور. جدول
۱۰۷. رستمی، مرتضی. خلیج فارس خلیج همیشه ایرانی، لاهیجان: رستم و سهراب، ۱۳۸۸. ۱۰۰ص.: مصور، جدول
۱۰۸. رنشون، استانی‌ای [ویراستار]. روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه، ترجمه جلیل روشندل. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات ۱۳۷۶. بیست و پنج، ۵۳۱ص. جدول. نمودار
۱۰۹. روشندل، جلیل؛ سیف‌زاده، حسین. تعارضات ساختاری داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی در خلیج فارس. تهران: مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه، ۱۳۸۲. ب. [۲۲۲] ص. جدول
۱۱۰. زارعی، ابراهیم [به کوشش]. دیدگاهها: بررسی جنگ خلیج فارس، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۳. ۱۲۲ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، عکس.
۱۱۱. ژاکار، رولان. اسرار جنگ خلیج فارس، ترجمه عباس آگاهی تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰. ۳۳۲ص. نقشه

۱۱۲. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس استان بوشهر (جزایر خارک، خارکو، شیف، ام‌الکرم، جبرین، نخیلو، فارسی). تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۱. چهارده، ۲۹۸ص. مصور (بخشی رنگی). نقشه، جدول، نمودار
۱۱۳. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس استان هرمزگان (جزایر شیدوز، قارور و فارورگان). تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. شانزده، ۲۳۰ص. مصور، نقشه.
۱۱۴. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس استان هرمزگان، بخش کیش (جزایر کیش و هندورایی). تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۳. بیست، ۳۱۲ص. مصور (رنگی)، نقشه، جدول، نمودار
۱۱۵. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (جزیره سیری). تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۱. ۱۲۶ص. مصور، جدول.
۱۱۶. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان: جزیره لاوان. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. ۲۶۷ص. مصور (رنگی). نقشه (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
۱۱۷. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان، شهرستان قشم: (جزایر قشم، لارک، هرمز و هنگام). تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. بیست و یک، ۶۲۷ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.
۱۱۸. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. نگاهی به عراق و جنگ سلطه: گزارش خبری - تحلیلی از جنگ دوم خلیج فارس، تهیه‌کننده معاونت سنجش از دور و جغرافیا. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. ج ۲۲۷ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، عکس (رنگی)
۱۱۹. ساعدی، غلامحسین. گمشده‌ی لب دریا: داستانی از کرانه‌های خلیج فارس،

- نقاشی از زمان زمانی، تهران، ۴۵ ص. مصور (بخش رنگی)
۱۲۰. سالینجر، پیر؛ لوران، اریک. پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس، ترجمه محمود ریاضی. تهران: خجسته، ۱۳۷۰. ص ۳۵۰.
۱۲۱. سالینجر، پیر؛ لوران، اریک. جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه. ترجمه هوشنگ لاهوتی، تهران: پاژنگ، ۱۳۷۰، ص ۲۱۴.
۱۲۲. سالینجر، پیر؛ لوران، اریک. جنگ خلیج فارس، پرونده محرمانه، ترجمه مصطفی رحیمی، تهران: نشر البرز، ۱۳۷۰، ص ۳۲۷.
۱۲۳. سالینجر، پیر؛ لوران، اریک. جنگ خلیج فارس، پرونده محرمانه، ترجمه موسی احمدزاده. تهران: اطلاعات، ۱۳۷۰، ۲۰۴ ص.
۱۲۴. ستوده، منوچهر [با تصحیح و تحشیه]. سفرنامه بنادر و جزایر خلیج فارس: در زمان محمدشاه قاجار ۱۲۵۰ تا ۱۲۶۴ قمری، از مهندسی ناشناخته، [تهران]: موسسه فرهنگی جهانگیری: نشر برزو: تاریخ، ۱۳۶۷. ۱۲۲ ص.
۱۲۵. سدیدالسلطنه (کبابی)، محمدعلی. بندرعباس و خلیج فارس (اعلام الناس فی احوال بندرعباس)، تصحیح و مقدمه و فهرس از احمد اقتداری؛ به کوشش علی ستایش تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳. ۲ ج. در یک مجلد مصور، نقشه، نمونه، عکس.
۱۲۶. سدیدالسلطنه بندرعباسی (کبابی)، محمدعلی خان. سرزمین‌های شمالی پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صد سال پیش (مغاض اللئالی و منار الیالی) تصحیح احمد اقتداری. تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۶، ۴۲۰ ص. مصور، نمونه، عکس
۱۲۷. سعیدی‌نیا، حبیب‌الله. گمرک بوشهر و نقش آن در تجارت خلیج فارس در دوره قاجار، ویراستار علی اصغر قهرمانی مقبل. بوشهر: دانشگاه خلیج فارس، ۱۳۸۹، ۲۶۵ ص.
۱۲۸. سمیع‌پور، حجت. خلیج همیشه فارس، مشهد: هلیاتوس، ۱۳۸۳، ۳۶ ص. مصور، نقشه

۱۲۹. سمینار خلیج فارس (ششمین: ۱۳۷۴: تهران) مجموعه مقالات ششمین سمینار خلیج فارس، آذر ۱۳۷۴. [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی] مرکز مطالعات خلیج فارس؛ به کوشش عباس خادم حقیقت. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵. هفت. ۴۳۸ ص.: جدول
۱۳۰. سیاوش پوری، عباس. استراتژی غرب در خلیج فارس، تهران: کمال علم، ۱۳۷۰. ۲۳۸ ص. جدول. نمودار
۱۳۱. سیوتز، کارول. ر. اتحادیه شوروی و خلیج فارس در دهه ۱۹۸۰، ترجمه بیژن اسدی. تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۵. ۲۶۴ ص.
۱۳۲. سیوری، راجرز.ام.؛ کلی، جی. بی. خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن ۱۸ میلادی، ترجمه حسن زنگنه [بوشهر] مرکز بوشهرشناسی، قم موسسه فرهنگی همسایه، ۱۳۷۷.
۱۳۳. شاملو، محسن. خلیج فارس، [بی جا]: چاپخانه صبح امروز، ۱۳۴۷. ۲۹۹ ص.: نقشه
۱۳۴. شاه‌حسین‌زاده، رویا [نویسنده و تصویرگر]. خلیج فارس، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، نشر صف، ۱۳۹۰، ۱۲ ص: مصور (رنگی)؛ ۱۷ × ۲۴ س.م.
۱۳۵. شهابی، سیف‌الرضا. دیدگاه‌های شورای همکاری خلیج فارس، تهران: اطلاعات، ۱۳۸۷. ۲۵۹ ص.: جدول.
۱۳۶. شیرازدی، رضا. بررسی اجمالی جنگ‌های خلیج فارس (۱۹۸۰ - ۲۰۰۳ م.)، تهران: صریر، ۱۳۸۶. ۱۳۴ ص.
۱۳۷. صادقی گویا، علی. دفاع زمینی در ایران ۱۴۰۰، ویراستار فرهاد فیاض. تهران: ایران سبز، ۱۳۸۰ [۵۶۷] ص. نقشه، نمودار
۱۳۸. صالح‌پور، سیروس. خط مرگبار، تهران: پروا، ۱۳۷۴. ۹۰ ص. نقشه.
۱۳۹. الصباح، سالم الجبیر. امارات خلیج فارس و مسئله نفت، ترجمه علی بیگدلی

تهران: موسسه مطالعات و انتشارات تاریخی میراث ملل، ۱۳۶۸. ۱۱۶ ص. : نقشه

۱۴۰. صداقت کیش، جمشید. کتابشناسی توصیفی خلیج فارس، شیراز، نوید شیراز؛ بوشهر: بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۷۹، ۴۷۰ ص.

۱۴۱. صفوی پور، محمدرضا. روش‌ها و منش‌های بازیگران در خلیج فارس، تهیه کننده مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (ندسا). تهران: سایه‌روشن، ۱۳۸۶. ۵۲۴ ص. : مصور، جدول، عکس، نقشه

۱۴۲. صفی‌نژاد، جواد. سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین، تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران. ۱۳۸۳. [۵۲]، ۳۰ ص. : مصور. نقشه

۱۴۳. طاهری، رضا. از مروارید تا نفت: تاریخ خلیج فارس (از بندر سیراف تا کنگان و عسلویه)، شیراز: داستان‌سرا، ۱۳۸۸. ۴۹۶ ص. : مصور.

۱۴۴. طبرسا، نقی. جزایر سه‌گانه در خلیج فارس: پژوهشی تاریخی - حقوقی، نظارت و اجرا مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران - معاونت پژوهشی. تهران: ابرار معاصر تهران. ۱۳۹۰. ۱۰۴۲ ص. : مصور.

۱۴۵. طبری‌زاده، رمضان؛ مرعی، مجتبی. آموزه‌های جنگ خلیج فارس (۲۰۰۳ - ۱۹۹۱). تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشکده فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۳۸۸. [۹۱] ص. : مصور، نقشه.

۱۴۶. طلوعی، محمود. جنگ خلیج فارس و آینده خاورمیانه، تهران: انتشارات تهران، ۱۳۷۰ [۳۱۰] ص. عکس.

۱۴۷. طلوعی، محمود. نبرد قدرتها در خلیج فارس، [تهران]: پیک ترجمه و نشر، ۱۳۶۶. [۲۴۶] ص. مصور، نقشه، نمونه، عکس

۱۴۸. عابدیان، احمد. خلیج همیشه فارس: راهنمای بازدید از دیدنی‌های شگفت‌انگیز جزیره کیش و جزایر و بنادر جنوبی ایران... و سایر مطالب

- متنوع ایران در این کتاب، تهران: نوآور: پاریس، ۱۳۹۰. ۱۵۲ ص.: مصور
۱۴۹. عجم، محمد. اسناد نام خلیج فارس؛ میراثی کهن و جاودان، دیپاچه پیروز مجتهدزاده تهران: اوین، ۱۳۸۸. [۲۵۷] ص.: نقشه، نمونه.
۱۵۰. غفاریان، سیروس. خلیج فارس (هارتلند جهان) مخزن انرژی دنیا و اهمیت ژئوپلیتیک آن، تهران: مدرسه، ۱۳۸۹. ۱۸۰ ص. [۳۳] ص. تصویر: مصو (بخش رنگی)
۱۵۱. غلامی، بهادر؛ محمدی، حمیدرضا. ژئوپلیتیک گاز طبیعی خلیج فارس، تهران: انتخاب. ۱۳۸۹. ۱۵۲ ص.: مصور، جدول، نقشه، نمودار.
۱۵۲. فرامرزی، احمد. راه آهن اروپا و خلیج فارس، بکوشش حسن فرامرزی. تهران: کتابخانه ابن سینا، ۱۳۴۶. ۷۹ س.
۱۵۳. فرامرزی، احمد. کریمخان زند و خلیج فارس، به کوشش حسن فرامرزی، تهران: د. ۱۱۲ ص.: مصور، نقشه، عکس
۱۵۴. فرامرزی، حسین [به کوشش]. تاریخ و جغرافیای خلیج فارس، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶ - ج. تحول و ثبات (مقدمه‌ای بر شناخت شیخ‌نشین‌های خلیج فارس). تألیف محمد مسجد جامعی. تهران. ص ۲۰۸.
۱۵۵. فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. آمریکا و بحران خلیج فارس [مرکز مطالعات استراتژی ملی آمریکا] تهیه و تدوین روابط عمومی [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ستاد مرکزی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۴. د. [۳۳] ص. نقشه (رنگی)
۱۵۶. فقیه، خورشید. زوال هلند در خلیج فارس با ظهور میرمهنای بندر ریگی، بوشهر: انتشارات شروع، ۱۳۸۳. ۲۱۶ ص.: مصور، نمونه.
۱۵۷. فلور، ویلم. بوشهر دروازه‌ی تجاری ایران در خلیج فارس، قاسم یاحسینی [مترجم]، [غلامعلی تمهید]؛ [به سفارش] حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی استان بوشهر. بوشهر: شروع، ۱۳۸۹. ۹۶ ص.: مصور، جدول.
۱۵۸. فلور، ویلم. هلندیان در جزیره خارک - خلیج فارس - در عصر کریم‌خان

- زند، ترجمه ابوالقاسم سری. تهران: توس، ۱۳۷۱. ۳۱۰ ص. جدول
۱۵۹. قائم مقامی، جهانگیر. اسناد فارسی، عربی و ترکی در آرشیو ملی پرتغال درباره هرموز و خلیج فارس، تهران: ارتش، ستاد بزرگ ارتشباران، اداره روابط عمومی، ۱۳۵۴. ج.
۱۶۰. قائم مقامی، جهانگیر. بحرین و مسائل خلیج فارس، تهران: کتابخانه طهوری، ۱۳۴۱. [۱۹۸] ص.: نمونه.
۱۶۱. قاسمی نراقی، علی اصغر [گردآوری و تنظیم]. شورای همکاری خلیج فارس. [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه]، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۸. [هشت]، ۳۶۴ ص. + ۱ نقشه (رنگی)
۱۶۲. القاسمی، سلطان بن محمد. بازرگانی و جنگ قدرت‌ها در خلیج فارس (۱۶۲۰ - ۱۸۲۰). مترجم فرامرز فرامرزی. تهران: همسایه. ۱۳۸۷. ۳۳۶ ص.: جدول.
۱۶۳. القاسمی، سلطان بن محمد. دزدان دریائی در خلیج فارس «از افسانه تا واقعیت»، مترجم محمدباقر وثوقی، تهران: همسایه، ۱۳۸۳، ۲۵۵ ص.: جدول.
۱۶۴. القاسمی، سلطان بن محمد. روابط عمان و فرانسه و تأثیر آن بر تحولات خلیج فارس (۱۹۰۰ - ۱۷۱۵ م.)، مترجمین محمدباقر وثوقی، فرامرز فرامرزی، تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۷. ۱۷۴ ص.: مصور.
۱۶۵. قویدل، اکبر و... [دیگران] جغرافی همسایگان ایران و کشورهای کناره جنوبی خلیج فارس سال دوم آموزش متوسطه عمومی اقتصاد اجتماعی. فرهنگ و ادب. [تهران]: وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۶۰. ص ۸۵
۱۶۶. قیطاسی، امین. نادرشاه افشار به سوی امپراتوری دریاها: شرح تحولات منطقه‌ای و نقش نیروی دریایی نادرشاه در خلیج فارس تهران: فراگفت... ۱۳۸۹. ۲۰۰ ص.: نقشه، جدول

۱۶۷. کاتبی، علی. مرآت الممالک: سفرنامه‌ای به خلیج فارس، هند، ماوراءالنهر و ایران، ترجمه از ترکی محمود تفضلی، علی گنجه‌ای. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۵، ص ۲۲۳
۱۶۸. کازرونی [متخلص به نادری]، محمد ابراهیم. تاریخ بنادر و جزایر خلیج فارس: در زمان محمدشاه قاجار ۱۲۵۰ تا ۱۲۶۴ قمری، با تصحیح و تحشیه منوچهر ستوده [تهران]: موسسه فرهنگی جهانگیری، ۱۳۶۷. یازده، ص ۱۷۷.
۱۶۹. کاظمی قمی، اقدس [شاعر]. من خلیج فارس هستم، قم: مثلث عشق، ۱۳۸۷. ۱۵۹ ص.: مصور
۱۷۰. کاظمی، علی اصغر. ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸. سیزده، ۲۴۹ ص. نقشه، جدول.
۱۷۱. کاظمی، علی اصغر. ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴. سیزده، ۲۴۹ ص. مصور. نقشه، جدول
۱۷۲. کاظمی دینان، مرتضی. علل خیزش شیعیان حاشیه جنوبی خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، کویت)، قم: شیعه‌شناسی، ۱۳۸۸. ۲۶۳ ص.: نمودار.
۱۷۳. کاوری، بنجامین. منافع استراتژیکی امریکا در خلیج فارس، مترجم محمد زمان خدایی. اهواز: معتبر، ۱۳۸۸، ۱۷۹ ص.
۱۷۴. کتاب جغرافیای طبیعی و تاریخ سیاسی خلیج فارس. تالیف علی ملک‌زاده، تهران: ۱۳۳۳، ت. ۱۷۰ ص. مصور. نقشه (بخشی رنگی)، عکس
۱۷۵. کتابخانه مرکز مدارک علمی. کتابشناسی گزیده خلیج فارس، تهیه شده در کتابخانه مرکز مدارک علمی [تهران: موسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی، مرکز مدارک علمی، کتابخانه]. ۱۳۵۶ ص ۱۹.
۱۷۶. کریستال، جیل. نفت و سیاست در خلیج فارس: حکومتگران و بازرگانان در

- کویت و قطر؛ برگردان ناهید سلامی، شاپور جورکش، تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۷۸. ۳۲۸ص. : نمودار.
۱۷۷. کنفرانس بین‌المللی بررسی علمی اثرات نشت نفت در خلیج فارس (اولین: ۱۳۶۳ : تهران) دانشگاه تهران. مجموعه اولین کنفرانس بین‌المللی بررسی علمی اثرات نشت نفت خلیج فارس، ۳۰ اردیبهشت - ۶ خرداد ۱۳۶۳، [تهران : موسسه انتشارات و چاپ ۱۳۶۴؛ ۴۳۵ ص. مصور، نقشه، جدول، نمودار
۱۷۸. کوبورسی، اتیف. نفت، صنعت و توسعه در کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، [ترجمه گروه مترجمین نشر قومس؛ زیر نظر همایون الهی] [تهران]: نشر قومس، ۱۳۶۹. [۱۷۳]ص. جدول، نمودار
۱۷۹. کیانی هفت‌لنگ، کیانوش [گردآورنده]. خلیج فارس: مجموعه مقالات نخستین همایش طرح تدوین دانشنامه خلیج فارس، مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی - نهم اردیبهشت ۱۳۸۸. تهران: مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی، ۱۳۹۱، ۲۲۱ص.: نمودار، نقشه (رنگی)
۱۸۰. گریوز، فیلیپ. ماموریت سرپرسی کاکس در خلیج فارس و ایران، ترجمه حسن زنگنه، تهران: به‌دید، ۱۳۸۰، ۲۷۲ص. مصور. رنگی
۱۸۱. گلوردی، عیسی. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان، شهرستان بوموسی (جزایر بوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک). تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۱. چهارده. ۳۲۸ص.: مصور (بخشی رنگی). نقشه (رنگی)، جدول، نمودار (بخشی رنگی).
۱۸۲. گلوردی، عیسی. جغرافیای کامل جزایر ایرانی خلیج فارس، تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۱. ج. مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول، نمودار
۱۸۳. گنجی، محمدحسین؛ وثوقی، محمدباقر؛ صفی‌نژاد، جواد [با همکاری فاطمه فریدی، مجید امیرهوشنگ انوری]. وصف خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی، مقدمه، تدوین و بازبینی نهایی حسن حبیبی، تهران: بنیاد ایرانشناسی، ۱۳۸۶.

- ۴۴۰ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، جدول ۲۹ × ۴۰ س.م
۱۸۴. لایروس، هانری. خلیج فارس و کانال سوئز. ترجمه و تلخیص محمود خواجه‌نوری. تهران: دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، ۱۳۵۲.
- [۱۹۱] ص.: نقشه.
۱۸۵. لوانتن، پل؛ برژینسکی، زیگنیو؛ تامسن، اسکات. سقوط ۸۴، ترجمه محسن پگاه. [تهران]: هفته، ۱۳۶۲. [۲۲۳] ص.: نقشه، جدول.
۱۸۶. لوریمر، ج.ج. وقایع‌نگاری خلیج فارس بخش تاریخ ایران، ترجمه عبدالمحمد آیتی؛ زیر نظر حسن حبیبی. تهران: بنیاد ایرانشناسی، ۱۳۸۸، ۳۲۰ ص.: ۲۲ × ۲۹ س.م.
۱۸۷. مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب. راهنمای نقشه‌ی مصور تاریخی خلیج فارس: (از آغاز تاکنون). پدیدآورندگان بخش تحقیقات و مطالعات جغرافیایی، با همکاری علی‌اکبر محمودیان؛ زیر نظر محمدرضا سحاب.
۱۸۸. متقی‌زاده، زینب. جغرافیای سیاسی شیعیان منطقه خلیج فارس، به اهتمام مؤسسه شیعه‌شناسی، قم: مؤسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۴. ص ۲۲۴
۱۸۹. مجتهدزاده، پیروز. امنیت و مسایل سرزمینی در خلیج فارس: جغرافیای سیاسی دریایی، ترجمه امیرمسعود اجتهادی، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۰. چهل و هفت، ۳۴۱ ص. نقشه، نمونه
۱۹۰. مجتهدزاده، پیروز. جزایر تنب و ابوموسی: رهنمونی در کاوش برای صلح و همکاری در خلیج فارس. ترجمه حمیدرضا ملک‌محمودی نوری؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه. تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵. پانزده، ۱۲۷ ص. نقشه. نمونه.
- نمودار
۱۹۱. مجتهدزاده، پیروز. جغرافیای تاریخی خلیج فارس نام خلیج فارس در درازای تاریخ [برای] مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (ندسا) تهران: تمیشه، ۱۳۸۳. ۱۶۰ ص.: مصور. نقشه

۱۹۲. مجتهدزاده، پیروز. جغرافیای تاریخی خلیج فارس، تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ، ۱۳۵۴. ۷۲ ص.: مصور، نقشه (تا شده).
۱۹۳. مجتهدزاده، پیروز. خلیج فارس، کشورها و مرزها، تهران: عطائی، ۱۳۷۹. ۶۳۹ ص.: مصور، نقشه، نمودار
۱۹۴. مجتهدزاده، پیروز. شیخ‌نشین‌های خلیج فارس شامل مباحث سودمندی از اوضاع تهران: عطایی، ۱۳۴۹، ۲۲۰ ص.: مصور، نقشه، جدول، عکس
۱۹۵. مجتهدزاده، پیروز. کشورها و مرزها د منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس. ترجمه و تنظیم حمیدرضا ملک محمدی نوری، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱، ص ۲۳۱
۱۹۶. مجتهدزاده، پیروز. کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس، ترجمه و تنظیم حمیدرضا ملک محمدی نوری. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳، [۱۳]، ۲۴۹ ص.: مصور، نقشه، جدول
۱۹۷. مجتهدزاده، پیروز. کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس، ترجمه و تنظیم حمیدرضا ملک محمدی نوری. تهران: مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۸۵. ۲۴۹ [۱۰] ص.: مصور، نقشه، جدول
۱۹۸. مجتهدی، عباس [تحقیق و نگارش]. دفاع از نام خلیج فارس. ویرایش شبنم بیدل، تهران: رسا، ۱۳۸۳. ۸۸ ص.: مصور، نقشه، نمونه
۱۹۹. مدنی، احمد. محاکمه خلیج فارس نویسان. تهران: توس، ۱۳۵۷. ۱۶۶ ص.: نقشه. انتشارات توس، ۱۷۲
۲۰۰. مرادی غیاث‌آبادی، رضا. کتیبه خارک در خلیج فارس، تهران: معراج، ۱۳۸۸، ۴۸، [۱۶]، ۱۶ ص.: مصور (بخشی رنگی)، عکس
۲۰۱. مرکز مطالعات خلیج فارس. مجموعه مقالات پنجمین سمینار خلیج فارس

۲۹ - ۲۸ آذرماه ۱۳۷۳ [دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی]، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴. هفت. ۲۹۳ ص.: جدول، نقشه، نمودار

۲۰۲. مرکز مطالعات خلیج فارس. مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس بهمن ماه ۱۳۶۹، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات ۱۳۷۲، هفت، ص ۳۲۵

۲۰۳. مرکز مطالعات خلیج فارس. مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس بهمن‌ماه ۱۳۶۹، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲، هفت ۳۲۵ ص.

۲۰۴. مرکز مطالعات خلیج فارس [به کوشش پرویز افشاری]. همایش بین‌المللی خلیج فارس (پانزدهمین: ۱۳۸۳: تهران) مجموعه مقالات پانزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس «خلیج فارس: امنیت و همکاری منطقه‌ای در روند تحول سیاست‌های جهانی»، اسفندماه ۱۳۸۳ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات ۱۳۸۴ - ۲ ج.: جدول. نمودار

۲۰۵. مرکز مطالعات خلیج فارس [به کوشش مجتبی فردوسی‌پور]. همایش بین‌المللی خلیج فارس (چهاردهمین: ۱۳۸۲: تهران) مجموعه مقالات چهاردهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس: «خلیج فارس، تحولات منطقه‌ای پس از اشغال عراق»، تهران بهمن‌ماه ۱۳۸۲. [برگزارکننده] مرکز مطالعات خلیج فارس و خاورمیانه، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی؛ تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۳، شانزده، ۶۰۴ ص.: نقشه، جدول، نمودار.

۲۰۶. مرکز مطالعات خلیج فارس. سمینار بررسی مسائل خلیج فارس (چهارمین: ۱۳۷۲: تهران) مجموعه مقالات چهارمین سمینار خلیج فارس: دورنمای صلح و ثبات در خلیج فارس و دریای عمان، تیرماه ۱۳۷۲. دفتر مطالعات

- سیاسی و بین‌المللی تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳، ۵۴۷ ص. نقشه، جدول، نمودار
۲۰۷. مرکز مطالعات خلیج فارس. سمینار بررسی مسائل خلیج فارس (دومین: ۱۳۶۸ : تهران) مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ آبان - اول آذرماه ۱۳۶۸. وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲، ده، ۳۳۴ ص.
۲۰۸. مرکز مطالعات خلیج فارس. سمینار بررسی مسایل خلیج فارس (نخستین: ۱۳۶۷ : تهران) مجموعه مقالات: سمینار «بررسی مسائل خلیج فارس» تهران، اردیبهشت ماه ۱۳۶۷، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸، ۷۶۰ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار
۲۰۹. مرکز مطالعات خلیج فارس. سمینار خلیج فارس (سومین: ۱۳۶۹ : تهران) خلاصه مقالات سومین سمینار خلیج فارس ۱ - ۲ بهمن‌ماه ۱۳۶۹ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی مرکز مطالعات خلیج فارس. [بی‌جا]: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹.
۲۱۰. مرکز مطالعات خلیج فارس. گزارش مقدماتی سومین سمینار خلیج فارس ۱ - ۲ بهمن‌ماه ۱۳۶۹، تهران، ص ۳۹.
۲۱۱. مرکز مطالعات خلیج فارس [به کوشش مجتبی فردوسی‌پور]. همایش بین‌المللی خلیج فارس (دوازدهمین: ۱۳۸۰ : تهران) مجموعه مقالات دوازدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس (خلیج فارس - آسیا در پرتو تحولات جدید جهانی) (اسفندماه) ۱۳۸۰. [برگزار کننده] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱، ۸۳۲ ص. نقشه (رنگی). جدول. نمودار
۲۱۲. مرکز مطالعات خلیج فارس [به کوشش مجتبی فردوسی‌پور]. همایش بین‌المللی خلیج فارس (دهمین: ۱۳۷۸ : تهران) مجموعه مقالات دهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس: به سوی قرن بیست و یکم. [برگزار

- کننده]، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۰، یازده، ۴۰۰ ص. جدول، نمودار.
۲۱۳. مرکز مطالعات خلیج فارس [به کوشش مجتبی فردوسی‌پور]. همایش بین‌المللی خلیج فارس (سیزدهمین: ۱۳۸۱: تهران) مجموعه مقالات سیزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس: خلیج فارس در پرتو دگرگونی‌های جهانی و تحولات منطقه‌ای (اسفندماه) ۱۳۸۱، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۲. چهارده، ص ۵۴۰.
۲۱۴. مرکز مطالعات خلیج فارس [به کوشش مجتبی فردوسی‌پور]. همایش بین‌المللی خلیج فارس (یازدهمین: ۱۳۷۹: تهران) مجموعه مقالات یازدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس (جایگاه خلیج فارس در مناسبات جهانی) (دی ماه) ۱۳۷۹. [یرگزار کننده] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۰، ۳۰۴ ص. جدول، نمودار
۲۱۵. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ. اولین عملیات دریایی سپاه پاسداران در خلیج فارس: نبرد العمیه: گزارش تحلیلی و مستند عملیات کربلای ۳. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ تحقیقات میدانی محمد اسحاقی؛ طراحی، تنظیم و نگارش گزارش عملیات محمد اسحاقی، هادی نخعی؛ تحقیقات تکمیلی و تدوین نهایی مهدی خداوردی‌خان؛ نظارت و ویرایش بهالالدین شیخ‌الاسلامی، مهدی انصاری، تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۷۵. ۲۲۴ ص. مصور.
۲۱۶. مسجد جامع، محمد. تحول و ثبات در خلیج فارس [ویرایش] ۲. [تهران]: حمید، ۱۳۶۹. ص ۳۲۸
۲۱۷. مسعودی، عباس [یادداشت‌های سفر]. دیداری از شیخ‌نشین‌های خلیج فارس: [از عباس مسعودی]. [بی‌جا]: ایران چاپ (موسسه اطلاعات)، ۱۳۴۵.

- ۱۱۰ ص.: مصور، نقشه، عکس.
۲۱۸. مسعودی، عباس. خلیج فارس پس از خروج نیروهای انگلیس، تهران، ۱۰۵ ص. مصور، عکس
۲۱۹. مسعودی، عباس. خلیج فارس در دوران سربلندی و شکوه، تهران: اطلاعات، ۱۳۵۲. ۱۴۴ ص.: مصور، نقشه.
۲۲۰. مسعودی، عباس [متن سخنرانی]. خلیج فارس در معرض رقابت‌ها و تحریکات: متن سخنرانی سناتور عباس مسعودی در کلوب روتاری ایران در جلسه ۲۶ تیرماه ۱۳۵۱. [عباس مسعودی]. [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳. ۳۱، ۲۳ ص.: عکس
۲۲۱. مشایخی، عبدالکریم. خلیج فارس و بوشهر: روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا در سالهای ۱۳۳۹ ق. — ۱۳۰۸ ق. — ۱۹۲۰ — ۱۸۹۰. تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایران‌شناسی شعبه استان بوشهر، ۱۳۸۶. ۳۱۰ ص.: مصور، نمونه، نقشه
۲۲۲. مشایخی، عبدالکریم. نامی برای همیشه: نگاهی به تاریخ خلیج فارس، تهران: کانون اندیشه جوان. ۱۳۸۹. [۱۹۶] ص.: مصور. نقشه
۲۲۳. مشکور، محمدجواد [تحقیق و تعلیق]. نام خلیج فارس در طول تاریخ (به دو زبان فارسی و عربی)، دو مقدمه فرید قاسملو، عطاءالله تدوین. تهران: المعی، ۱۳۸۷. ۶۷ ص. نقشه
۲۲۴. مشکور، محمدجواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ، تهران: وزارت اطلاعات و جهانگردی، اداره کل انتشارات، ۱۳۵۵ ش. ۶۷ ص. نقشه
۲۲۵. المشیخی، محمدبن عوض. الاعلام فی الخلیج العربی واقعہ و مستقبلہ. فارسی، رسانه‌ها در کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس. ترجمه حسن بشیر. تهران: دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، ۱۳۸۹. ۵۷۱ ص.
۲۲۶. مظفری، مهدی (مترجم). امارات خلیج فارس: پژوهش اقتصادی، سیاسی و اجتماعی [تهران]: پژوهشگاه علوم انسانی، ۱۳۵۷. ۱۸۳ ص.

۲۲۷. مقتدر، غلامحسین. کلید خلیج فارس. تهران: علمی، ۱۳۳۳ و. [۱۶۰] ص.: مصور، نقشه، عکس.

۲۲۸. مقدس جعفری، محمود. خلیج فارس، مهد پارسیان از باستان تا پهلوی، با پیوستی موجز از محمدجواد مشکور. تهران: اقبال، ۱۳۸۶. ۲۴۴ ص.: مصور، نقشه (بخشی رنگی)، نمونه.

۲۲۹. ملک‌زاده، علی. جغرافیای طبیعی و تاریخ سیاسی خلیج فارس، تهران: IV، ۱۷۰ ص.: مصور، نقشه

۲۳۰. منابع خلیج فارس در کتابخانه ملی

۲۳۱. منتظرالقائم، اصغر [به اهتمام]. همایش بین‌المللی خلیج فارس در گستره تاریخ (۱۳۸۴: اصفهان) International conference on the persian Gulf. in the scope of History (2005:Isfahan). مجموعه مقالات همایش بین‌المللی خلیج فارس در گستره تاریخ ۳ - ۴ خرداد ۱۳۸۴ - المؤتمر الدولي الخليج فارسی فی مراحل التاريخ: الخليج الفارسی فی مدى التاريخ 24 , 25 May 2005. برگزارکننده گروه تاریخ دانشگاه اصفهان... [و دیگران] ویراستار محمدرضا زادحوش. اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۸۴ - ج.: نقشه

۲۳۲. منشور گرگانی، م.ع. سیاست انگلیس در خلیج فارس و تاریخ و جغرافیای جزایر بحرین: (نفت و مروارید) و اسناد مالکیت ایران بر بحرین [بی‌جا: بی‌نا، ۱۳]: تهران؛ مظاهری [۱۹۲] ص. ۱ + برگ نقشه (تا شده).

۲۳۳. موحد، جمیل. برنامه جزیره ابوموسی در خلیج فارس [بی‌جا]: سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۵۳، ۱۷ ص.

۲۳۴. موسسه تحقیقات علمی و فنی ماهیگیری دریایی شیلات جنوب ایران. با انواع ماهی و میگوی خلیج فارس و دریای عمان و طرز طبخ آنها آشنا شوید، [بی‌جا]:، ۱۳۵۵، ۱۶ ص.: ۲۹/۵ × ۲۹ س.م

۲۳۵. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب. خلیج فارس در نقشه‌های کهن. پدیدآورندگان هیئت مولفین بخش تحقیقات و مطالعات جغرافیایی موسسه

- جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب؛ زیرنظر محمدرضا سحاب؛ [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی معاونت امور فرهنگی. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۸۴. ۸۸ ص.: نقشه (رنگی)
۲۳۶. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب. نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی: ۱۳۶۸. ج. ۶۲ ص.: نقشه، نمونه عکسی.
۲۳۷. موسوی قمی، علی. خلیج فارس در گذر زمان، بنیاد نبوت، ۱۳۶۶، ۱۹۱ ص.: مصور، نقشه، نمونه
۲۳۸. مومنی، فاطمه. سیاستهای بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸ - ۱۹۳۹ م. تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایران‌شناسی، شعبه استان بوشهر، ۱۳۸۷. ۲۲۷ ص.: مصور. نمونه
۲۳۹. مومنی، میرقاسم [گردآوری و تدوین]. کتاب خاورمیانه (۴) (ویژه خلیج فارس)، نظارت و اجرا موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، معاونت پژوهشی، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران: ۱۳۸۴، ۲۰۴ ص.
۲۴۰. مهدوی گورابی، محمد؛ امینی‌زاده، ابراهیم [گردآوری]، خلیج فارس، تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۰. ۳۷۶ ص.: مصور، جدول، نقشه
۲۴۱. میثمی، علی. ژئوپلیتیک خلیج فارس و ویژگی‌های زمین‌شناسی، تاریخی و جغرافیایی، تهران: بهین، ۱۳۸۹. ۲۷۹ ص.: مصور، جدول
۲۴۲. میررضوی، فیروزه؛ احمدی لفورکی، بهزاد [گردآوری و تدوین]. راهنمای منطقه و کشورهای حوزه خلیج فارس. نظارت و اجرا موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، معاونت تولید تهران: ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۳. ۴۵۵ ص.: جدول، نمودار
۲۴۳. میرزا محمد، علیرضا. الخلیج فارس: عبر القرون و الاعصار. طهران، ۲۶۳ ص.: مصور، نقشه (بخشی رنگی)

۲۴۴. میرزایی، مینو. خلیج فارس، مترجم سراج زاهدی. تهران: طاهر، ۱۳۸۶. ۳۰۰ ص.

۲۴۵. میلر، جودیت؛ میلروا، لوری. از تکریت تا کویت، ترجمه حسن تقی‌زاده میلانی. تهران: کویر. ۱۳۷۰. هشت، ۳۰۲ ص.

۲۴۶. میلر، جودیت؛ میلروی، لوری. صدام حسین و بحران خلیج فارس Husayn, Saddam، ترجمه احمد قاضی [تهران]: زرین، ۱۳۷۰ ص ۴۴۸.

۲۴۷. نامی، محمدحسن؛ محمدپور، علی. جغرافیای سیاسی و حقوقی آب‌های ایران (خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر). تهران: زیتون سبز: نشر شهره، ۱۳۸۹، ۱۲۹ ص، نقشه(رنگی).

۲۴۸. نبی‌پور، ایرج. پیش‌درآمدی بر تاریخ پزشکی خلیج فارس - Introduction to the Persian Gulf Medical History [با همکاری] بنیاد ایرانشناسی شعبه بوشهر و مرکز پژوهش‌های سلامت خلیج فارس. بوشهر: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر؛ تهران: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، ۱۳۸۶. ۱۱۷ ص.: مصور، نقشه؛ $\times 23/5$ ۲۳/۵ ۵/۲۱ س.م.

۲۴۹. نجات حسینی، محسن. بر فراز خلیج فارس: خاطرات محسن نجات حسینی عضو سازمان مجاهدین خلق ایران (۱۳۵۵ - ۱۳۴۵ هـ ش) تهران: نشر نی، ۱۳۸۲. ۴۶۳ ص.

۲۵۰. نخله، امیل آ. روابط امریکا و اعراب در خلیج فارس، ترجمه کارو. تهران: صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش، ۱۳۵۹. ۱۱۹ ص.: نقشه، جدول

۲۵۱. نصیری، قدیر. ایران چالش‌ها و بایسته‌های راهبردی در خلیج فارس، تهران: ستاد کل نیروهای مسلح، مرکز تحقیقات استراتژیک دفاعی، معاونت پژوهش، ۱۳۸۳. ۹۸ ص.: جدول

۲۵۲. نعمتی، نجیبه. جزیره عشق: داستان‌هایی برگرفته از تاریخ جزیره هرمز و خلیج فارس، تهران: تدریس. ۱۳۹۰. [۲۴۲] ص.
۲۵۳. نعیمی ارفع، بهمن. مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران: ضرورت برقراری نظام نوین امنیتی در منطقه و ملاحظات در این زمینه، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [تهران]: وزارت امور خارجه: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۰، ص ۱۴۵.
۲۵۴. نکاست، اسحاق. عراق، لبنان و حوزه خلیج فارس، ترجمه ارسلان قربانی شیخ‌نشین؛ ویراستار علمی رضا سیمبر. تهران: دانشگاه امام صادق (ع): پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷. ۲۶۰ ص.
۲۵۵. نوربخش، حسین [تحقیق و نگارش]. جزیره قشم و خلیج فارس، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۹. [۵۶۴] ص.: مصور (بخشی رنگی)، نقشه (بخشی تا شده)، جدول.
۲۵۶. نوربخش، حسین. بنادر ایران خلیج فارس، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۸۱. ۱۰۰ ص. مصور، نقشه
۲۵۷. نوربخش، حسین. بندر لنگه در ساحل خلیج فارس، هرمزگان: اداره کل فرهنگ و هنر استان هرمزگان، ۱۳۵۸. [۴۰۹] ص.: مصور، عکس
۲۵۸. نوربخش، حسین. بندرکنگ، شهر دریانوردان و کشتی‌سازان در ساحل خلیج فارس. تحقیق و نگارش [ویرایش] ۲ [تهران]: ۱۳۷۴. [۳۹۹] ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول، عکس
۲۵۹. نوربخش، حسین. چگونگی صید مروارید در آب‌های خلیج فارس، بندرعباس، ۱۵۶ ص. مصور، عکس.
۲۶۰. نوربخش، حسین. خلیج فارس و جزایر ایرانی، تهران: سنائی، ۱۳۶۲. ۴۴۸، ۶۴ ص.: مصور، نقشه، جدول، عکس
۲۶۱. نورزاده بوشهری، اسمعیل. ایران کنونی و خلیج فارس، تهران: روزنامه امید، ۱۳۲۵. ۲۱۵ ص.: مصور، عکس.

۲۶۲. نوروزاده بوشهری، اسمعیل. فلات قاره و جزایر خلیج فارس: اسرار سیاسی نفت ایران، [بی جا: بی نا]، ۱۳۳۸ (تهران: تابش (چاپخانه)). ۱۶۳ ص.: مصور.
۲۶۳. نوروزی فر، محمد. خلیج فارس از گذشته تا حال، [برای معاونت پژوهش مدیریت پژوهش و تجربیات هنری]. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۴. ۲۱۵ ص.: مصور، نقشه، عکس
۲۶۴. نوری زاده بوشهری، اسمعیل. نظری بایران و خلیج فارس، [بی جا: بی نا، ۱۳] [۲، ۱۲۷] ص.
۲۶۵. نوری زاده بوشهری، اسمعیل. نظری بایران و خلیج فارس، [بی جا]. [۱۲۷] ص. عکس
۲۶۶. نوری، مهدی. مهمترین رویدادهای سیاسی جمهوری اسلامی ایران و کشورهای حوزه خلیج فارس (سالهای ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۸)، تهران: اندیشه ظهور، ۱۳۹۰. ۳۰۶ ص.: جدول
۲۶۷. نوگت، جفری؛ توماس، تئودور. بحرین و خلیج فارس، ترجمه همایون الهی. تهران: نشر قومس، ۱۳۶۹. ۱۷۳ ص.: مصور، جدول، نمودار
۲۶۸. نیک‌ضمیر، عباس؛ حجتی، احسان‌اله. امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها، تهران: پرسمان، ۱۳۸۲. ح. [۲۹۱] ص. جدول
۲۶۹. وادالا، ر. خلیج فارس در عصر استعمار، ترجمه‌ی شفیع جوادی، تهران: کتاب سحاب، ۱۳۶۴، ۱۸۶۰ 34 ص.
۲۷۰. واعظی، غلامحسین؛ لطفی، حیدر [گردآورندگان]. همایش ملی جایگاه خلیج فارس در تحولات استراتژیک جهان (۱۳۸۷: گرمسار) مجموعه مقالات همایش ملی جایگاه خلیج فارس در تحولات استراتژیک جهان. [برای] دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرمسار. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، ۱۳۸۸. ص ۹۷۷: مصور، نقشه، جدول، نمودار
۲۷۱. وثوقی، محمدباقر [گردآوری]. خلیج فارس، فرهنگ و تمدن: مجموعه مقالات. مجری همایش دانشکده ادبیات علوم انسانی دانشگاه تهران [گروه

- تاریخ،] موسسه مطالعات فرهنگ و تمدن ایران زمین؛ به کوشش و تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۷. ۵۷۹ ص.
۲۷۲. وثوقی، محمدباقر. تاریخ خلیج فارس و ممالک همجوار، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۴. ۵۹۱ ص. جدول.
۲۷۳. وثوقی، محمدباقر. تاریخ مهاجرات اقوام در خلیج فارس: ملوک هرموز، شیراز: دانشنامه فارس، ۱۳۸۰. [۵۱۰] ص. مصور، جدول
۲۷۴. وثوقی، محمدباقر. علل و عوامل جابجایی کانون‌های تجاری در خلیج فارس، تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام، ۱۳۸۹، ۳۳۴ ص.
۲۷۵. وثوقی، محمدباقر [به کوشش]. تحولات سیاسی صفحات جنوبی ایرانی: مجموعه گزارش‌های کارگزاران بنادر و جزایر مسکون خلیج فارس [برای] مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. ۲۵۶ ص. جدول
۲۷۶. ولیزاده، محمدرضا. سیاستهای جدید آمریکا در خلیج فارس با توجه به تحولات اخیر عراق. ویراستار رمضانعلی قربان‌پور، محمد دانشور، تهران: همای دانش، ۱۳۸۳، ۲۰۰ ص.
۲۷۷. ویلسون، آرنولد. خلیج فارس، ترجمه محمد سعیدی. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۸. [۳۳۴] ص.
۲۷۸. ویلسون، آرنولد. خلیج فارس، ترجمه محمد سعیدی. تهران: ص ۳۳۳
۲۷۹. ویلسون، سر آرنولد. خلیج فارس: مجموعه وقایع تاریخی و گزارش [صحیح: گزارش] نظامی خلیج از قدیمترین ازمه تا اوایل قرن بیستم T ترجمه محمد سعیدی، تهران: ۱۳۱۰ (تهران: فره‌مند). ح، ۲۳۵ ص. مصور
۲۸۰. هالیدی، فرد. مزدوران انگلیسی: نیروی ضد اغتشاش در خلیج فارس [مترجم] اختر شریعت زاده، تهران: آگاه، ۱۳۵۸، ۸۶ ص.
۲۸۱. هالیس، رزماری. امنیت خلیج فارس: گزارش موسسه مطالعات دفاعی لندن،

- ترجمه حاکم قاسمی. تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم دفاعی استراتژیک، ۱۳۷۲. ۱۰۶ ص.
۲۸۲. همتی، محسن. خلیج فارس دروازه تمدن‌ساز، ویراستار گیتی سبزواری. تهران: فرزین، ۱۳۸۶. ۱۰۹ ص.:: ۱۱ × ۲۱ س.م
۲۸۳. الهی، همایون. خلیج فارس و مسائل آن، ویراست ۲. تهران: قومس، ۱۳۸۴. [ر]، ۴۶۵ ص.:: مصور، نقشه، جدول، نمودار
۲۸۴. الهی، همایون. خلیج فارس و مسایل آن، تهران: نشر قومس، ۱۳۷۳. ۳۵۰ ص.:: جدول، نمودار.
۲۸۵. یاحسینی، سیدقاسم. نجیرم بندر گمشده‌ی ایران در خلیج فارس، تهران: آینه کتاب، ۱۳۸۹. ۱۳۰ ص
۲۸۶. یاحسینی، قاسم. میرمهنا بندر ریگی، تهران: پروین، ۱۳۷۴. ۱۶۷ ص. مصور، نقشه
۲۸۷. یدرلوند، لارش؛ وستاندر، هنریک. اسلحه و مهمات سوئدی در کشورهای منطقه خلیج فارس، ترجمه فخرالدین فانی، سوئد: ۱۹۸۸م - ۱۳۶۷. ۵۸ ص. مصور، نقشه، جدول
۲۸۸. یرگین، دانیل. نفت ایران از آغاز تا جنگ خلیج فارس، ترجمه ابراهیم صادقی‌نیا. تهران: هیرمند، ۱۳۷۶. ۹۲ ص. مصور، عکس
۲۸۹. یغمائی، اقبال. خلیج فارس، [تهران]. ص ۱۴۹.
۲۹۰. یغمائی، اقبال. خلیج فارس، تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل نگارش، ۱۳. [۴] ۱۴۹ ص.:: مصور، نقشه، نمونه، عکس.

ب - به ترتیب الفبایی عنوان کتاب :

- ۱- آثار شهرهای باستانی سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان. تالیف احمد اقتداری، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: روایت، ۱۳۷۵. ۵؛ ۱۳۳۳ ص. مصور، نقشه، (سلسله انتشارات انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۶۵. گنجینه ایران ۲)
- ۲- آمریکا و بحران خلیج فارس / [مرکز مطالعات استراتژی ملی آمریکا]؛ تهیه و تدوین روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ستاد مرکزی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۴. د. [۳۳] ص. نقشه (رنگی)
- ۳- آموزه‌های جنگ خلیج فارس (۲۰۰۳ - ۱۹۹۱). نویسندگان رمضان طبری‌زاده، مجتبی مرئی. تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشکده فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۳۸۸. [۹۱] ص. مصور، نقشه.
- ۴- آینده خلیج فارس. نویسنده فیلیپ رابینز، [جاناتان استرن]؛ ترجمه مهدی افشار تهران: نشر ایران‌شهر، ۱۳۷۰. د، ۲۵۰ ص. مصور، نقشه، جدول
- ۵- ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس. علی‌اصغر کاظمی [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸. سیزده، ۲۴۹ ص. نقشه، جدول.
- ۶- ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس. علی‌اصغر کاظمی؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴. سیزده، ۲۴۹ ص. مصور. نقشه، جدول
- ۷- اتحادیه شوروی و خلیج فارس در دهه ۱۹۸۰. کارول ر. سیوتز؛ ترجمه بیژن اسدی. تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۵. ۲۶۴ ص.
- ۸- از تکریت تا کویت. نوشته جودیت میلر و لوری میلروا؛ ترجمه حسن تقی‌زاده میلانی. تهران: کویر. ۱۳۷۰. هشت، ۳۰۲ ص.
- ۹- از مروارید تا نفت: تاریخ خلیج فارس (از بندر سیراف تا کنگان و عسلویه). رضا

- طاهری. شیراز: داستان سرا، ۱۳۸۸. ۴۹۶ ص. : مصور.
- ۱۰- استراتژی ابرقدرتها در خلیج فارس (مجموعه مقالات). محمود دامغانی ۱۳۶۷
[بی جا]، اقبال) ۸۸ ص. مصور
- ۱۱- استراتژی غرب در خلیج فارس. عباس سیاوش پوری تهران: کمال علم، ۱۳۷۰.
۲۳۸ ص. جدول. نمودار
- ۱۲- استراتژی و طرح ریزی نیروها برای اهداف امریکا در خلیج فارس. جاشوا
اپستین، ترجمه کاوه باسمنجی تهران: روشنگران، ۱۳۷۰. ۲۵۴ ص. مصور، نقشه،
جدول، نمودار
- ۱۳- اسرائیل و خلیج فارس «گذشته و آینده». نویسنده جودت بهجت؛ مترجم
علیرضا قربان پور، ناظر علمی امیرمحمد حاجی یوسفی. تهران: دانشگاه امام صادق
(ع)، ۱۳۸۹. ۳۱۰ ص.
- ۱۴- اسرار جنگ خلیج فارس. رولان ژاکار؛ ترجمه عباس آگاهی تهران: دفتر نشر
فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰. ۳۳۲ ص. نقشه
- ۱۵- اسلحه و مهمات سوئدی در کشورهای منطقه خلیج فارس. نویسندگان: لارش
یدرلوند، هنریک وستاندر؛ ترجمه فخرالدین فانی، سوئد: ۱۹۸۸م - ۱۳۶۷. ۵۸ ص.
مصور، نقشه، جدول
- ۱۶- اسناد فارسی، عربی و ترکی در آرشیو ملی پرتغال درباره هرموز و خلیج فارس/
جهانگیر قائم مقامی. تهران: ارتش، ستاد بزرگ ارتشباران، اداره روابط عمومی،
۱۳۵۴. ج.
- ۱۷- اسناد نام خلیج فارس؛ میراثی کهن و جاودان/ نویسنده محمد عجم؛ دیباچه
پیروز مجتهدزاده تهران: اوین، ۱۳۸۸. [۲۵۷] ص.:: نقشه، نمونه.
- ۱۸- اطلس ۱ نقشه های جغرافیایی و اسناد تاریخی درباره خلیج فارس از ماقبل
تاریخ تا زمان حاضر تهران: ۱۳۴۹. ز، ۳۰۰ ص. فقط نقشه (بخشی رنگی)
- ۱۹- اطلس جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس از ماقبل تاریخ تا زمان حاضر
تهران. ط، ۳۱۴ ص. مصور. نقشه

- ۲۰- اطلس نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی درباره خلیج فارس: از ماقبل تاریخ تا زمان حاضر تهران: ز. G، ص ۳۰۱.
- ۲۱- الاعلام فی الخلیج العربی واقعہ و مستقبلہ. فارسی، رسانه‌ها در کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس. محمدبن عوض المشیخی؛ ترجمه حسن بشیر. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۹. ۵۷۱ ص.
- ۲۲- امارات خلیج فارس و مسئله نفت. سالم الجبیر الصباح، ترجمه علی بیگدلی تهران: موسسه مطالعات و انتشارات تاریخی میراث ملل، ۱۳۶۸. ۱۱۶ ص. : نقشه
- ۲۳- امارات خلیج فارس: پژوهش اقتصادی، سیاسی و اجتماعی. ترجمه مهدی مظفری. [تهران]: پژوهشگاه علوم انسانی، ۱۳۵۷. ۱۸۳ ص.
- ۲۴- امریکا در خلیج فارس: چالش‌ها و چشم‌اندازها. نویسنده: سامی حجار، مترجم ابوالقاسم چمنی، تهران: ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۱، ۱۴۳ ص. انتشارات موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران؛ ۲۲.
- ۲۵- امنیت خلیج فارس: گزارش موسسه مطالعات دفاعی لندن. [رزماری هالیس]؛ ترجمه حاکم قاسمی. تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم دفاعی استراتژیک، ۱۳۷۲. ۱۰۶ ص.
- ۲۶- امنیت در خلیج فارس (اولویت‌ها و راهکارها). تالیف حسین خلیلی، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۰. ۴۸۱ ص.
- ۲۷- امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها. عباس نیک‌ضمیر، احسان‌اله حجتی، تهران: پرسمان، ۱۳۸۲. ح. [۲۹۱] ص. جدول
- ۲۸- امنیت و مسایل سرزمینی در خلیج فارس: جغرافیای سیاسی دریایی. تالیف پیروز مجتهدزاده؛ ترجمه امیرمسعود اجتهادی، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۰. چهل و هفت، ۳۴۱ ص. نقشه، نمونه
- ۲۹- اولین عملیات دریایی سپاه پاسداران در خلیج فارس: نبرد العمیه: گزارش تحلیلی و مستند عملیات کربلای ۳. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ تحقیقات میدانی محمد اسحاقی؛ طراحی، تنظیم و نگارش گزارش

عملیات محمد اسحاقی، هادی نخعی؛ تحقیقات تکمیلی و تدوین نهایی مهدی خداوردی خان؛ نظارت و ویرایش بهالدین شیخ الاسلامی، مهدی انصاری، تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۵. ۲۲۴ ص. مصور.

۳۰- ایران چالش‌ها و بایسته‌های راهبردی در خلیج فارس. قدیر نصیری تهران: ستاد کل نیروهای مسلح، مرکز تحقیقات استراتژیک دفاعی، معاونت پژوهش، ۱۳۸۳. ۹۸ ص. : جدول

۳۱- ایران کنونی و خلیج فارس. اسمعیل نورزاده بوشهری. تهران: روزنامه امید، ۱۳۲۵. ۲۱۵ ص. : مصور، عکس.

۳۲- بازرگانی و جنگ قدرت‌ها در خلیج فارس (۱۶۲۰ - ۱۸۲۰). تالیف سلطان بن محمد القاسمی؛ مترجم فرامرز فرامرزی. تهران: همسایه. ۱۳۸۷. ۳۳۶ ص. : جدول.

۳۳- بحران خلیج فارس (جنگ نفت). کار مشترک دفتر سیاسی و معاونت تبلیغات و روابط عمومی [تهران]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی، ۱۳۷۰. ۱۵۸ ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه

۳۴- بحرین و خلیج فارس. مولف جفری. نوگت، تئودور توماس؛ ترجمه همایون الهی. تهران: نشر قومس، ۱۳۶۹. ۱۷۳ ص. : مصور، جدول، نمودار

۳۵- بحرین و مسائل خلیج فارس. جهانگیر قائم مقامی. تهران: کتابخانه طهوری، ۱۳۴۱. [۱۹۸] ص. : نمونه.

۳۶- بر فراز خلیج فارس خاطرات محسن نجات حسینی عضو سازمان مجاهدین خلق ایران (۱۳۵۵ - ۱۳۴۵ هـ ش) تهران: نشر نی، ۱۳۸۲. ۴۶۳ ص.

۳۷- برتری جویان و امپریالیست‌ها در خلیج فارس. نویسنده گریگوری بوندارفسکی؛ مترجم س. م. زمان‌زاده. تهران. ۱۳۶ ص

۳۸- بررسی اجمالی جنگ‌های خلیج فارس (۱۹۸۰ - ۲۰۰۳ م.). تالیف رضا شیرازدی. تهران: صریر، ۱۳۸۶. ۱۳۴ ص.

۳۹- بررسی اوضاع اقتصادی کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و روابط بازرگانی

- آنها با ایران. پدیدآورنده حسنعلی بیگدلی؛ معاونت امور اقتصادی، دفتر اقتصاد بین‌الملل. تهران: وزارت برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۴. ۶۹ ص. جدول
- ۴۰- بررسی‌های تاریخی خلیج فارس و نقشه‌های تاریخی. تالیف حجت‌اله حیدری. خرم‌آباد: افلاک، ۱۳۸۸. ۶۴ ص. : نقشه.
- ۴۱- برنامه جزیره ابوموسی در خلیج فارس [بی‌جا]: [سازمان برنامه و بودجه]، ۱۳۵۳، ۱۷ ص.
- ۴۲- بستک و خلیج فارس. نوشته جمیل موحد. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۹، ۱۷۴ ص.
- ۴۳- بنادر ایران خلیج فارس. حسین نوربخش تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۸۱. ۱۰۰ ص. مصور، نقشه
- ۴۴- بندر لنگه در ساحل خلیج فارس. نوشته حسین نوربخش. هرمزگان: اداره کل فرهنگ و هنر استان هرمزگان، ۱۳۵۸. [۴۰۹] ص. مصور، عکس
- ۴۵- بندرعباس و خلیج فارس (اعلام الناس فی احوال بندرعباس). تالیف محمدعلی سدیدالسلطنه (کبابی)؛ تصحیح و مقدمه و فهرس از احمد اقتداری؛ به کوشش علی ستایش تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳. ۲ ج. در یک مجلد مصور، نقشه، نمونه، عکس.
- ۴۶- بندرکنگ، شهر دریانوردان و کشتی‌سازان در ساحل خلیج فارس. تحقیق و نگارش حسین نوربخش [ویرایش] ۲ [تهران]: حسین نوربخش، ۱۳۷۴. [۳۹۹] ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول، عکس
- ۴۷- بوشهر دروازه‌ی تجاری ایران در خلیج فارس / ویلم فلور؛ [مترجم] قاسم یاحسینی، [غلامعلی تمهید]؛ [به سفارش] حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی استان بوشهر. بوشهر: شروع، ۱۳۸۹. ۹۶ ص. مصور، جدول.
- ۴۸- بوشهر شهر آفتاب و دریا: مجموعه ۱۵ مقاله پیرامون بوشهر و برخی از بنادر و جزایر خلیج فارس. احمد حسینی کازرونی. تهران: لیان، ۱۳۸۴. ۲۸۰ ص.
- ۴۹- بهره‌برداری از منابع خلیج فارس. تالیف حسن بهزادی [بی‌جا]. م. ۱۵۷ ص. نقشه، جدول

۵۰- بهره‌برداری از منابع نفت خلیج فارس. تالیف حسن بهزادی. [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۴۵ تهران، چهر (چاپخانه). م. [۱۵۸]ص: مصور، نقشه، جدول + یک برگ جدول تا شده

۵۱- پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس. پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه محمود ریاضی. تهران: خجسته، ۱۳۷۰. ص ۳۵۰.

۵۲- پژوهشنامه خلیج فارس دفتر اول و دوم. به کوشش عبدالرسول خیراندیش و مجتبی تبریزنیا. تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۰. ۳۵۲ ص.

۵۳- پژوهشنامه خلیج فارس دفتر سوم. به کوشش مجتبی تبریزنیا. تهران: خانه کتاب، ۱۳۸۹. ۶۰۰ ص: مصور.

۵۴- پشت پرده جنگ خلیج فارس. نویسنده جان پیلگر؛ مترجم ایوب باقرزاده. تهران: امید فردا، ۱۳۸۳. ۲۰۷ ص.

۵۵- پیامدهای بازرگانی ایجاد منطقه آزاد تجاری بین‌اتحادیه گمرکی شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه اروپا بر تجارت ایران. مجری طرح حسن ثاقب؛ مسئول طرح علی دینی ترکمانی؛ همکاران طرح یوسف حسن‌پور... [و دیگران]؛ مشاور طرح محمدضا رفعتی؛ [تهیه‌کننده] معاونت پژوهش و آموزش گروه مطالعات و پژوهشهای بازار مشترک اسلامی. تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۸۵. ف، ۲۳۱ص: جدول.

۵۶- پیش‌درآمدی بر تاریخ پزشکی خلیج فارس - Introduction to the Persian Gulf Medical History. ایرج نبی‌پور؛ [با همکاری] بنیاد ایران‌شناسی شعبه بوشهر و مرکز پژوهش‌های سلامت خلیج فارس. بوشهر: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر؛ تهران: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، ۱۳۸۶. ۱۱۷ص: مصور، نقشه؛ ۲۳/۵ × ۵/۲۱ س.م.

۵۷- تاریخ اقتصادی و سیاسی خلیج فارس در عصر افشاریه و زندیه. حمید اسدپور؛

- [با همکاری] موسسه مطالعات فرهنگ و تمدن ایران زمین. تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۷. ۴۲۰ ص.: جدول.
- ۵۸- تاریخ بنادر و جزایر خلیج فارس: در زمان محمدشاه قاجار ۱۲۵۰ تا ۱۲۶۴ قمری. تالیف محمد ابراهیم کازرونی متخلص به نادری؛ با تصحیح و تحشیه منوچهر ستوده [تهران]: موسسه فرهنگی جهانگیری، ۱۳۶۷. یازده، ص ۱۷۷.
- ۵۹- تاریخ خلیج فارس و ممالک همجوار. محمدباقر وثوقی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۴. ۵۹۱ ص.: جدول.
- ۶۰- تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی خلیج فارس. نویسندگان مرتضی اشرافی، مجتبی اشرافی. قم: علامه بهبهانی، ۱۳۸۹. ۱۷۰ ص.
- ۶۱- تاریخ مهاجرات اقوام در خلیج فارس: ملوک هرموز/ محمدباقر وثوقی. شیراز: دانشنامه فارس، ۱۳۸۰. [۵۱۰] ص. مصور، جدول
- ۶۲- تاریخ و جغرافیای خلیج فارس. به کوشش حسین فرامرزی. تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶ - ج.
- ۶۳- تحول و ثبات (مقدمه‌ای بر شناخت شیخ‌نشین‌های خلیج فارس). تالیف محمد مسجد جامعی. تهران. ص ۲۰۸.
- ۶۴- تحول و ثبات در خلیج فارس. تالیف محمد مسجد جامعی [ویرایش] ۲. [تهران]: حمید، ۱۳۶۹. ص ۳۲۸
- ۶۵- تحولات سیاسی صفحات جنوبی ایرانی: مجموعه گزارش‌های کارگزاران بنادر و جزایر مسکون خلیج فارس. به کوشش محمدباقر وثوقی؛ [برای] مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. ۲۵۶ ص. جدول
- ۶۶- تحولات مرزها و نقش ژئوپولیتیک آن در خلیج فارس. اصغر جعفری ولدانی. تهران: نشر قومس، ۱۳۷۴. ۲۸۷ ص. نقشه، جدول.
- ۶۷- تحولات نفتی خلیج فارس و گسترش نقش ایالات متحده در منطقه. تالیف محمد تقی‌زاده انصاری. تهران: نشر البرز، ۱۳۷۴. [۱۹۷] ص. نقشه. جدول

- ۶۸- تعارضات ساختاری داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی در خلیج فارس. جلیل روشندل و حسین سیف‌زاده. تهران: مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه، ۱۳۸۲. ب. [۲۲۲] ص. جدول
- ۶۹- تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. ۱۳. ۳۱ ص.
- ۷۰- جزایر تنب و ابوموسی: رهنمونی در کاوش برای صلح و همکاری در خلیج فارس. پیروز مجتهدزاده؛ ترجمه حمیدرضا ملک‌محمودی نوری؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵. پانزده، ۱۲۷ ص. نقشه. نمونه. نمودار
- ۷۱- جزایر خرد - سیاست‌های کلان: جزایر تنب و ابوموسی در خلیج فارس. تالیف و گردآوری هوشنگ امیراحمدی؛ ترجمه اسدالله امرائی. تهران: کتابسرای تندیس، ۱۳۸۴. ۲۵۶ ص.: مصور، نقشه، نمونه.
- ۷۲- جزایر سه‌گانه در خلیج فارس: پژوهشی تاریخی - حقوقی. نقی طبرسا؛ نظارت و اجرا مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران - معاونت پژوهشی. تهران: ابرار معاصر تهران. ۱۳۹۰. ۱۰۴۲ ص.: مصور.
- ۷۳- جزایر کوچک سیاستهای بزرگ. ویراسته [تالیف] هوشنگ امیراحمدی؛ ترجمه علیرضا کاوه جبلی، بهروز عطائی‌فر، تهران: نشر آمن. ۱۳۸۱، ص ۲۲۱
- ۷۴- جزیره خارک: در یتیم خلیج فارس. جلال آل‌احمد. تهران: امیرکبیر ۱۳۷۰. [۱۸۲] ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس. مونوگرافی؛ ۱.
- ۷۵- جزیره خارک، در یتیم خلیج فارس. جلال آل‌احمد. تهران: اندیشه، ۱۳۷۶. ۲۴۸ ص.: مصور، نقشه.
- ۷۶- جزیره عشق: داستان‌هایی برگرفته از تاریخ جزیره هرمز و خلیج فارس. نجیبه نعمتی. تهران: تدریس. ۱۳۹۰. [۲۴۲] ص.
- ۷۷- جزیره قشم و خلیج فارس. تحقیق و نگارش حسین نوربخش. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۹. [۵۶۴] ص.: مصور (بخشی رنگی)، نقشه (بخشی تا شده)، جدول.
- ۷۸- جزیره قشم: صدف ناشکافته خلیج فارس. علی بلوکباشی. تهران: دفتر

- پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۷۹. ۱۰۲ص: مصور، نقشه
- ۷۹- جزیره کیش مروارید خلیج فارس / پژوهش و نگارش ایرج افشار سیستانی. تهران: هیرمند، ۱۳۷۷. ۱۲۸ص: مصور. نقشه.
- ۸۰- جغرافی همسایگان ایران و کشورهای کناره جنوبی خلیج فارس سال دوم آموزش متوسطه عمومی اقتصاد اجتماعی. فرهنگ و ادب. مولفان اکبر قویدل و... [دیگران] [تهران]: وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۶۰. ص ۸۵
- ۸۱- جغرافیای تاریخی خلیج فارس نام خلیج فارس در درازای تاریخ. تالیف پیروز مجتهدزاده؛ [برای] مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (ندسا) تهران: تمیشه، ۱۳۸۳. ۱۶۰ص: مصور. نقشه
- ۸۲- جغرافیای تاریخی خلیج فارس. تالیف پیروز مجتهدزاده. تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ، ۱۳۵۴. ۷۲ص: مصور، نقشه (تا شده).
- ۸۳- جغرافیای تاریخی دریای پارس شامل: اوضاع جغرافیایی، تاریخی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی خلیج فارس، دریای مکران (دریای عمان)، بندرها و جزیره‌های ایران، کشورها و امارات کرانه‌های جنوبی دریای پارس. ایرج افشار (سیستانی)، تهران پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری: ۱۳۷۶، ۸۸۷ص، مصور، نقشه، جدول، نمودار
- ۸۴- جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس استان بوشهر (جزایر خارک، خارکو، شیف، ام‌الکرم، جبرین، نخیلو، فارسی). تهیه‌کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۱. چهارده، ۲۹۸ص. مصور (بخشی رنگی). نقشه، جدول، نمودار
- ۸۵- جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس استان هرمزگان (جزایر شیدوز، قارور و فارورگان). تهیه‌کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. شانزده، ۲۳۰ص: مصور، نقشه.
- ۸۶- جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس استان هرمزگان، بخش کیش (جزایر کیش و هندورایی). تهیه‌کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. تهران: سازمان جغرافیایی

- نیروهای مسلح، ۱۳۸۳. بیست، ۳۱۲ص. مصور (رنگی)، نقشه، جدول، نمودار
- ۸۷- جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (جزیره سیری). تهیه‌کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۱. ۱۲۶ص. مصور، جدول.
- ۸۸- جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان: جزیره لاوان. تهیه‌کننده سازمان جغرافیای نیروهای مسلح، تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. ۲۶۷ص. مصور (رنگی). نقشه (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
- ۸۹- جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان، شهرستان بوموسی (جزایر بوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک). تالیف عیسی گلوردی. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۱. چهارده. ۳۲۸ص.: مصور (بخشی رنگی). نقشه (رنگی)، جدول، نمودار (بخشی رنگی).
- ۹۰- جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان، شهرستان قشم: (جزایر قشم، لارک، هرمز و هنگام). تهیه‌کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. بیست و یک، ۶۲۷ص.: مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.
- ۹۱- جغرافیای خلیج فارس. بهرام آزادبخت، سیمین ارمغان. تهران: آییژ، ۱۳۸۸. ۱۸۳ص.: مصور، جدول، نمودار، نقشه.
- ۹۲- جغرافیای خلیج فارس. غ. بایندر ۱۱۳، ج. ص. نقشه (تا شده). جدول
- ۹۳- جغرافیای سیاسی خلیج فارس (گذشته، اکنون و آینده) پاریس: انجمن پژوهشگران ایران: خاوران، ۱۳۷۳. [۱۲۳] ص.: نقشه.
- ۹۴- جغرافیای سیاسی شیعیان منطقه خلیج فارس. زینب متقی‌زاده، به اهتمام موسسه شیعه‌شناسی، قم: موسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۴. ص ۲۲۴
- ۹۵- جغرافیای سیاسی و حقوقی آب‌های ایران (خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر) محمدحسن نامی، علی محمدپور. تهران: زیتون سبز: نشر شهره، ۱۳۸۹، ۱۲۹ ص، نقشه (رنگی).

- ۹۶- جغرافیای طبیعی و تاریخ سیاسی خلیج فارس. تالیف علی ملک‌زاده. تهران: IV، ۱۷۰ص: مصور، نقشه
- ۹۷- جغرافیای نظامی ایران: جزایر ایران در خلیج فارس. تالیف علی رزم‌آرا. [بی‌جا]: [بی‌نا]، ۱۳۲۰. ۱۳۳ص: مصور.
- ۹۸- جغرافیای نظامی ایران: جزایر ایران در خلیج فارس. تالیف علی رزم‌آرا. [بی‌جا]: بی‌نا]، ۱۳۲۰. [۱۳۵] ص، مصور، نقشه، جدول+ ۱۱ ورق نقشه تاخورد.
- ۹۹- جغرافیای کامل جزایر ایرانی خلیج فارس. تالیف عیسی گلوردی، تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، - ۱۳۸۱. ج. مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول، نمودار
- ۱۰۰- جنگ خلیج فارس «بزرگترین فاجعه زیست محیطی جهان». علیرضا بهرامی. تهران: نسیم حیات: صریر، ۱۳۸۴. ۱۳۵ ص.
- ۱۰۱- جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه. پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه هوشنگ لاهوتی، تهران: پاژنگ، ۱۳۷۰، ص ۲۱۴.
- ۱۰۲- جنگ خلیج فارس و آینده خاورمیانه. نویسنده محمود طلوعی، تهران: انتشارات تهران، ۱۳۷۰ [۳۱۰]ص. عکس.
- ۱۰۳- جنگ خلیج فارس، پرونده محرمانه. پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه مصطفی رحیمی، تهران: نشر البرز، ۱۳۷۰، ص ۳۲۷.
- ۱۰۴- جنگ خلیج فارس، پرونده محرمانه. نوشته پیر سالدینجر، اریک لوران؛ ترجمه موسی احمدزاده. تهران: اطلاعات، ۱۳۷۰، ۲۰۴ص.
- ۱۰۵- جنگ محدود ایران و آمریکا در خلیج فارس ۱ مهر تا ۲۷ آبان ۱۳۶۶. مهدی انصاری، محمود یزدانفام؛ مجری موسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه ناب، مدیریت بهره‌دهی مرکز اسناد دفاع مقدس. تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد دفاع مقدس، ۱۳۸۷. ۹۹۲ص: مصور، نقشه، جدول
- ۱۰۶- چگونگی صید مروارید در آب‌های خلیج فارس. تالیف حسین نوربخش، بندرعباس، ۱۵۶ص. مصور، عکس.

- ۱۰۷- خارجیان در خلیج فارس. تالیف بیژن اسدی. تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران (باز)، ۱۳۸۴، ص ۱۴۰.
- ۱۰۸- خط مرگبار. سیروس صالح‌پور، تهران: پروا، ۱۳۷۴. ۹۰ص. نقشه.
- ۱۰۹- خلیج فارس ثر نیمه نخست قرن بیستم براساس اسناد وزارت امور خارجه ایران، امیر هوشنگ انوری، تهران، خانه تاریخ و تصویر ابریشمی، ۱۳۹۰، ۵۵۹ ص، نقشه
- ۱۱۰- الخلیج فارس: عبر القرون و الأعصار. تالیف علیرضا میرزا محمد، طهران، ۲۶۳ ص. مصور، نقشه (بخشی رنگی)
- ۱۱۱- خلیج همیشه فارس. تهیه و تنظیم حجت سمیع‌پور. مشهد: هلیاتوس، ۱۳۸۳، ۳۶ ص.: مصور، نقشه
- ۱۱۲- خلیج همیشه فارس: راهنمای بازدید از دیدنی‌های شگفت‌انگیز جزیره کیش جزایر و بنادر جنوبی ایران... و سایر مطالب متنوع ایران در این کتاب. مولف احمد عابدیان. تهران: نوآور: پاریسا، ۱۳۹۰. ۱۵۲ ص.: مصور
- ۱۱۳- خلیج فارس (هارتلند جهان) مخزن انرژی دنیا و اهمیت ژئوپلتیک آن. نوشته سیروس غفاریان. تهران: مدرسه، ۱۳۸۹. ۱۸۰ ص. [۳۳] ص. تصویر: مصو (بخش رنگی)
- ۱۱۴- خلیج فارس [بی‌جا]، ح. ۲۳۵ ص: مصور.
- ۱۱۵- خلیج فارس آشنائی با امارات آن. نویسنده محمدعلی جناب [بی‌جا] ۶۶۶ ص. مصور، نقشه.
- ۱۱۶- خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن ۱۸ میلادی. نوشته راجرز.ام. سیوری و جی. بی. کلی؛ ترجمه حسن زنگنه [بوشهر] مرکز بوشهرشناسی، قم موسسه فرهنگی همسایه، ۱۳۷۷.
- ۱۱۷- خلیج فارس از دیدگاه آمار و ارقام (فارسی - انگلیسی). تدوین و ترجمه بیژن اسدی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس، ۱۳۶۸. 63۷۰۰ ص. تمام جدول

- ۱۱۸- خلیج فارس از دیرباز تاکنون. خلیج فارس، دریای پرماجرای ایرانی: یکصد سال کشمکش پس از پنج هزار سال جنگ و ستیز در گاهواره تمدن. تالیف و تحقیق احمد اقتداری، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۷. ۴۱۳ص: مصور.
- ۱۱۹- خلیج فارس از گذشته تا حال. تحقیق و تالیف محمد نوروزی‌فر، [برای معاونت پژوهش مدیریت پژوهش و تجربیات هنری]. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۴. ۲۱۵ص: مصور، نقشه، عکس
- ۱۲۰- خلیج فارس پس از خروج نیروهای انگلیس. به قلم عباس مسعودی، تهران، ۱۰۵ص. مصور، عکس
- ۱۲۱- خلیج فارس خلیج همیشه ایرانی. مرتضی رستمی. لاهیجان: رستم و سهراب، ۱۳۸۸. ۱۰۰ص: مصور، جدول
- ۱۲۲- خلیج فارس در حدیث دیگران (مجموعه مقالات). به کوشش امیرهوشنگ انوری؛ ویراستاران ع. روحبخشان، علی محمد طرفداری و شکوه ذاکری؛ زیرنظر حسن حبیبی. تهران: بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۸۶، ۳۷۹ص: جدول.
- ۱۲۳- خلیج فارس در دوران سربلندی و شکوه. بقلم عباس مسعودی. تهران: اطلاعات، ۱۳۵۲. ۱۴۴ص: مصور، نقشه.
- ۱۲۴- خلیج فارس در عصر استعمار. اثر ر. وادالا؛ ترجمه‌ی شفیع جواد، تهران: کتاب سحاب، ۱۳۶۴، ۱۸۶۰ 34ص.
- ۱۲۵- خلیج فارس در گذر زمان. علی موسوی قمی، بنیاد نبوت، ۱۳۶۶، ۱۹۱ص: مصور، نقشه، نمونه
- ۱۲۶- خلیج فارس در معرض رقابت‌ها و تحریکات: متن سخنرانی سناتور عباس مسعودی در کلوب روتاری ایران در جلسه ۲۶ تیرماه ۱۳۵۱. [عباس مسعودی]. [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳. ۳۱، ۲۳ص: عکس
- ۱۲۷- خلیج فارس در نقشه‌های کهن. پدیدآورندگان هیئت مولفین بخش تحقیقات و مطالعات جغرافیایی موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب؛ زیرنظر محمدرضا سحاب؛ [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی معاونت امور

- فرهنگی. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۸۴. ۸۸ ص.: نقشه (رنگی)
- ۱۲۸- خلیج فارس در نگاه ایرانیان (مجموعه مقالات). گردآورنده امیرهوشنگ انوری؛ معاون پژوهشی بنیاد ایران‌شناسی (گروه پژوهشی خلیج فارس). ویراستاران فاطمه دفتری، شکوه ذاکری؛ زیر نظر حسن حبیبی. تهران: بنیاد ایران‌ناسی، ۱۳۸۶. ۳۴۸ ص.: مصور، نقشه، نمونه
- ۱۲۹- خلیج فارس دروازه تمدن‌ساز. محسن همتی؛ ویراستار گیتی سبزواری. تهران: فرزین، ۱۳۸۶. ۱۰۹ ص.: ۱۱ × ۲۱ س.م
- ۱۳۰- خلیج فارس نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی ۱۸۷۵ - ۱۹۰۰. نویسنده محمدعلی جناب، تهران، ص ۱۸۰.
- ۱۳۱- خلیج فارس و بوشهر: روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا در سالهای ۱۳۳۹ ق. - ۱۳۰۸ ق.. ۱۹۲۰ - ۱۸۹۰. عبدالکریم مشایخی. تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایران‌شناسی شعبه استان بوشهر، ۱۳۸۶. ۳۱۰ ص.: مصور، نمونه، نقشه
- ۱۳۲- خلیج فارس و جزایر ایرانی. تألیف حسین نوربخش، تهران: سنائی، ۱۳۶۲. ۴۴۸، ۶۴ ص.: مصور، نقشه، جدول، عکس
- ۱۳۳- خلیج فارس و کانال سوئز. تألیف هانری لافروس؛ ترجمه و تلخیص محمود خواجه‌نوری. تهران: دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، ۱۳۵۲. [۱۹۱] ص.: نقشه.
- ۱۳۴- خلیج فارس و کشورهای جنوبی آن؛ پژوهش در زمینه شناخت امارات عربی متحده، بحرین، عراق، عربستان، عمان، قطر، کویت. پژوهش و نگارش ایرج افشار (سیستانی)، تهران: مرکز نشر و تحقیقات قلم آشنا، ۱۳۸۱. ۳۷۷ ص.: مصور، نمونه، نقشه، جدول، نمودار
- ۱۳۵- خلیج فارس و مسائل آن. بیژن اسدی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۸.

- دوازده، ۶۲۸ ص. + یک نقشه (تا شده)
- ۱۳۶- خلیج فارس و مسائل آن. مولف همایون الهی. ویراست ۲. تهران: قومس، ۱۳۸۴. [ر]، ۴۶۵ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار
- ۱۳۷- خلیج فارس و مسایل آن. مولف همایون الهی. تهران: نشر قومس، ۱۳۷۳. ۳۵۰ ص.: جدول، نمودار.
- ۱۳۸- خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز. محمدرضا حافظ نیا [تهران]: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، ۱۳۷۱. ۵۳۶ ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول، عکس، نمودار (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها؛ ۵۲: جغرافیا؛ ۷)
- ۱۳۹- خلیج فارس همراه سه نقشه. تالیف غلامعلی بایندر. تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۸۸. ۱۴۸. د، ص.: مصور، نقشه، جدول
- ۱۴۰- خلیج فارس. احمد اقتداری. تهران: ابن سینا: فرانکلین، ۱۳۴۵. [۲]، [۲۶۱]، [۱] ص. نقشه (تا شده): مصور.
- ۱۴۱- خلیج فارس. احمد اقتداری، [تهران]: ابن سینا، ۱۳۴۵. ۲۴۸ ص.
- ۱۴۲- خلیج فارس. اسکندر دلد، تهران: نوین، ۱۳۶۳. ۳۷۶ ص. مصور، نقشه، عکس
- ۱۴۳- خلیج فارس. بایندر. خرمشهر: [بی نا]، ۱۳۱۷. ۱۴۸. دص + ۹ ورق جدول تا شده
- ۱۴۴- خلیج فارس. تالیف آرنولد ویلسون؛ ترجمه محمد سعیدی. تهران: ص ۳۳۳
- ۱۴۵- خلیج فارس. تالیف آرنولد ویلسن؛ ترجمه محمد سعیدی. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۸. [۳۳۴] ص.
- ۱۴۶- خلیج فارس. عبدالرضا امیرابراهیمی، تهران. ۱۶۱ ص. نقشه، جدول
- ۱۴۷- خلیج فارس. گردآوری محمد مهدوی گورابی. ابراهیم امینی زاده. تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۰. ۳۷۶ ص.: مصور، جدول، نقشه
- ۱۴۸- خلیج فارس. محسن شاملو. [بی جا]: چاپخانه صبح امروز، ۱۳۴۷. ۲۹۹ ص.: نقشه
- ۱۴۹- خلیج فارس. مولف مینو میرزایی؛ مترجم سراج زاهدی. تهران: طاهر، ۱۳۸۶. ۳۰۰ ص.

- ۱۵۰- خلیج فارس. ناصر تکمیل همایون، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۸۰، ۱۰۷ ص. مصور، نقشه، عکس
- ۱۵۱- خلیج فارس. نوشته اقبال یغمائی [تهران]. ص ۱۴۹.
- ۱۵۲- خلیج فارس. نوشته اقبال یغمائی. تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل نگارش، ۱۳. [۴] ۱۴۹ ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس.
- ۱۵۳- خلیج فارس. نویسنده و تصویرگر رویا شاه حسین زاده. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، نشر صف، ۱۳۹۰، ۱۲ ص: مصور (رنگی)؛ ۱۷ × ۲۴ س.م.
- ۱۵۴- خلیج فارس: سومین مجموعه شعر جشنواره سراسری آزاد جوان. به اهتمام افسون امینی؛ [گردآورنده] مرکز آفرینش‌های ادبی. تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۸۶. ۱۰۸ ص.
- ۱۵۵- خلیج فارس: مجموعه مقالات نخستین همایش طرح تدوین دانشنامه خلیج فارس، مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی - نهم اردیبهشت ۱۳۸۸. گردآورنده کیانوش کیانی هفت‌لنگ. تهران: مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی، ۱۳۹۱، ۲۲۱ ص.: نمودار، نقشه (رنگی)
- ۱۵۶- خلیج فارس: مجموعه وقایع تاریخی و گذارش [صحیح: گزارش] نظامی خلیج از قدیمترین ازمینه تا اوایل قرن بیستم. تالیف سر آرنولد ویلسون؛ ترجمه محمد سعیدی، تهران: ۱۳۱۰ (تهران: فرهومند). ح، ۲۳۵ ص. مصور
- ۱۵۷- خلیج فارس: نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی ۱۸۷۵ - ۱۹۰۰. نویسنده محمدعلی جناب، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی، [] ۱۳. ص ۱۷۶
- ۱۵۸- خلیج فارس، کشورها و مرزها. تالیف پیروز مجتهدزاده. تهران: عطائی، ۱۳۷۹. ۶۳۹ ص.: مصور، نقشه، نمودار
- ۱۵۹- خلیج فارس، مهد پارسیان از باستان تا پهلوی. پژوهش محمود مقدس جعفری؛ با پیوستی موجز از محمدجواد مشکور. تهران: اقبال، ۱۳۸۶. ۲۴۴ ص.: مصور، نقشه (بخشی رنگی)، نمونه.

- ۱۶۰- خلیج فارس؛ فرهنگ و تمدن: مجموعه مقالات. مجری همایش دانشکده ادبیات علوم انسانی دانشگاه تهران [گروه تاریخ]، موسسه مطالعات فرهنگ و تمدن ایران زمین؛ به کوشش و گردآوری محمدباقر وثوقی. تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۷. ۵۷۹ ص.
- ۱۶۱- در دری در کناره‌های خلیج فارس. احمد حبیبی، قم: موسسه فرهنگی همسایه، ۱۳۷۵. ص ۵۱۹.
- ۱۶۲- دزدان دریائی در خلیج فارس «از افسانه تا واقعیت». مولف سلطان بن محمد القاسمی؛ مترجم محمدباقر وثوقی، تهران: همسایه، ۱۳۸۳، ۲۵۵ ص.:: جدول.
- ۱۶۳- دفاع از نام خلیج فارس. تحقیق و نگارش عباس مجتهدی؛ ویرایش شبنم بیدل، تهران: رسا، ۱۳۸۳. ۸۸ ص.:: مصور، نقشه، نمونه
- ۱۶۴- دفاع زمینی در ایران ۱۴۰۰. تالیف علی صادقی گویا، ویراستار فرهاد فیاض. تهران: ایران سبز، ۱۳۸۰ [۵۶۷] ص. نقشه، نمودار
- ۱۶۵- دیداری از شیخ‌نشین‌های خلیج فارس: یادداشت‌های سفر سناتور عباس مسعودی [از عباس مسعودی]. [بی‌جا]: ایران چاپ (موسسه اطلاعات)، ۱۳۴۵. ۱۱۰ ص.:: مصور، نقشه، عکس.
- ۱۶۶- دیدگاهها: بررسی جنگ خلیج فارس. به کوشش ابراهیم زارعی، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۳. ۱۲۲ ص. مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، عکس.
- ۱۶۷- دیدگاه‌های بین‌المللی درباره جنگ خلیج فارس «دوازده مقاله». ویراسته الکس دنچف و دن کوهن؛ ترجمه محمدحسین آریا؛ [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی] تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵، [نوزده]، ۴۹۰ ص.
- ۱۶۸- دیدگاه‌های شورای همکاری خلیج فارس. سیف‌الرضا شهابی. تهران: اطلاعات، ۱۳۸۷. ۲۵۹ ص.:: جدول.
- ۱۶۹- راه‌آهن اروپا و خلیج فارس. تالیف احمد فرامرزی؛ بکوشش حسن فرامرزی.

تهران: کتابخانه ابن سینا، ۱۳۴۶. ۷۹ س.

۱۷۰- راهنمای منطقه و کشورهای حوزه خلیج فارس. نظارت و اجرا موسسه

فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، معاونت تولید؛

گردآوری و تدوین فیروزه میررضوی، بهزاد احمدی لفورکی. تهران: ابرار

معاصر تهران، ۱۳۸۳. ۴۵۵ ص.: جدول، نمودار

۱۷۱- راهنمای نقشه‌ی مصور تاریخی خلیج فارس: (از آغاز تاکنون). پدیدآورندگان

بخش تحقیقات و مطالعات جغرافیایی مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، با

همکاری علی‌اکبر محمودیان؛ زیرنظر محمدرضا سحاب.

۱۷۲- روابط امریکا و اعراب در خلیج فارس. نوشته امیل آ. نخله؛ ترجمه کارو.

تهران: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش، ۱۳۵۹. ۱۱۹

ص.: نقشه، جدول

۱۷۳- روابط عمان و فرانسه و تأثیر آن بر تحولات خلیج فارس (۱۹۰۰ - ۱۷۱۵ م.).

تالیف سلطان بن محمد القاسمی؛ مترجمین محمدباقر وثوقی، فرامرز فرامرزی،

تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۷. ۱۷۴ ص.: مصور.

۱۷۴- روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه.

ویراستار استانی ای. رنثون؛ ترجمه جلیل روشندل. تهران: وزارت امور خارجه،

موسسه چاپ و انتشارات ۱۳۷۶. بیست و پنج، ۵۳۱ ص. جدول. نمودار

۱۷۵- روزگاران: کتاب خلیج فارس. ریحانه امینی. تهران: انتشارات روایت فتح،

۱۳۸۸. [۴، ۱۰۱] ص.: ۵/۱۲ × ۵/۲۱ س. م

۱۷۶- روزگاران: کتاب خلیج فارس. ریحانه امینی، [به سفارش] شرکت جوان سیر

ایثار. تهران: روایت فتح، ۱۳۸۸ [۱۰۱] ص.: ۱۱ × ۱۶ س. م

۱۷۷- روزگاران: کتاب خلیج فارس. ریحانه امینی، تهران: روایت فتح، ۱۳۸۳،

[۱۰۱] ص. مصور: ۵/۹ × ۱۸ س. م

۱۷۸- روش‌ها و منش‌های بازیگران در خلیج فارس. مولف و مترجم محمدرضا

صفوی‌پور؛ تهیه‌کننده مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی نیروی دریایی سپاه

- پاسداران انقلاب اسلامی (ندسا). تهران: سایه روشن، ۱۳۸۶. ۵۲۴ ص.: مصور، جدول، عکس، نقشه
- ۱۷۹- زوال هلند در خلیج فارس با ظهور میرمهنای بندر ریگی. تالیف خورشید فقیه. بوشهر: انتشارات شروع، ۱۳۸۳. ۲۱۶ ص.: مصور، نمونه.
- ۱۸۰- ژئوپلیتیک جدید دریای سرخ و خلیج فارس / تالیف اصغر جعفری ولدانی، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. سیزده، ص.: ۲۲۷
- ۱۸۱- ژئوپلیتیک خلیج فارس و ویژگی‌های زمین‌شناسی، تاریخی و جغرافیایی. تالیف علی میثمی. تهران: بهین، ۱۳۸۹. ۲۷۹ ص.: مصور، جدول
- ۱۸۲- ژئوپلیتیک گاز طبیعی خلیج فارس. بهادر غلامی؛ حمیدرضا محمدی. تهران: انتخاب. ۱۳۸۹. ۱۵۲ ص.: مصور، جدول، نقشه، نمودار.
- ۱۸۳- ساحل دزدان دریایی. تالیف چارلز بلگریو. سفرنامه دریائی لاخ به خلیج فارس. اثر ارسکین لاخ، ترجمه حسین ذوالقدر، آناهیتا، ۱۳۶۹، ص ۳۲۰.
- ۱۸۴- سرزمین‌های شمالی پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صد سال پیش (مغاض اللثالی و منار الیالی) / تالیف محمدعلی خان سدیدالسلطنه بندرعباسی (کبابی)؛ تصحیح احمد اقتداری. تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۶. ۴۲۰ ص.: مصور، نمونه، عکس
- ۱۸۵- سفرنامه بنادر و جزایر خلیج فارس: در زمان محمدشاه قاجار ۱۲۵۰ تا ۱۲۶۴ قمری. از مهندسی ناشناخته؛ با تصحیح و تحشیه منوچهر ستوده. [تهران]: موسسه فرهنگی جهانگیری: نشر برزو: تاریخ، ۱۳۶۷. ۱۲۲ ص.
- ۱۸۶- سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین. نویسنده جواد صفی‌نژاد. تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران. ۱۳۸۳. [۵۲]، ۳۰ ص.: مصور. نقشه
- ۱۸۷- سقوط ۸۴. نویسندگان پل لوانتن، زیگنیو برژینسکی، اسکات تامسن؛ ترجمه محسن پگاه. [تهران]: هفته، ۱۳۶۲. [۲۲۳] ص.: نقشه، جدول.
- ۱۸۸- سلطه‌طلبان و امپریالیستان در خلیج فارس. گریگوری بانداریفسکی؛ ترجمه از

- و. سفرائف؛ تحریر ادبی از ا. ناصر [مسکو]: بنگاه نشریاتی خبرگزاری مطبوعاتی نووستی، ۱۳۶۰ - ۱۹۸۱. [۲۵۳] ص: ۱۰/۵ × ۱۶/۵ س.م.
- ۱۸۹- سمینار بررسی مسائل خلیج فارس (چهارمین: ۱۳۷۲: تهران) مجموعه مقالات چهارمین سمینار خلیج فارس: دورنمای صلح و ثبات در خلیج فارس و دریای عمان، تیرماه ۱۳۷۲. مرکز مطالعات خلیج فارس دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳، ۵۴۷ ص. نقشه، جدول، نمودار
- ۱۹۰- سمینار بررسی مسائل خلیج فارس (دومین: ۱۳۶۸: تهران) مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ آبان - اول آذرماه ۱۳۶۸. مرکز مطالعات خلیج فارس تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲، ده، ۳۳۴ ص.
- ۱۹۱- سمینار بررسی مسایل خلیج فارس (نخستین: ۱۳۶۷: تهران) مجموعه مقالات: سمینار «بررسی مسائل خلیج فارس» تهران، اردیبهشت ماه ۱۳۶۷، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس، ۱۳۶۸، ۷۶۰ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار
- ۱۹۲- سمینار خلیج فارس (سومین: ۱۳۶۹: تهران) خلاصه مقالات سومین سمینار خلیج فارس ۱ - ۲ بهمن‌ماه ۱۳۶۹ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی مرکز مطالعات خلیج فارس. [بی‌جا]: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس؛ ۱۳۶۹.
- ۱۹۳- سمینار خلیج فارس (ششمین: ۱۳۷۴: تهران) مجموعه مقالات ششمین سمینار خلیج فارس، آذر ۱۳۷۴. [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [مرکز مطالعات خلیج فارس؛ به کوشش عباس خادم حقیقت. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵. هفت. ۴۳۸ ص.: جدول
- ۱۹۴- سمینار خلیج فارس (نخستین: ۱۳۴۱: تهران) خلیج فارس. [بی‌جا]: اداره کل انتشارات و رادیو، ۱۳۴۲ - ج.: مصور، جدول، نقشه، عکس، نمودار، + یک

ورق نقشه تا شده

۱۹۵- سیاست امنیتی امریکا در خلیج فارس. امیر اسدیان؛ ویراستار ادبی فضل‌الله

رزاقی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۱. ص ۲۱۶

۱۹۶- سیاست انرژی کشورهای عربی خلیج فارس. نوشته توماس س. بارگر؛

ترجمه بیژن اسدی. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰. ۱۴۰ ص.:

جدول. نقشه

۱۹۷- سیاست انگلیس در خلیج فارس و تاریخ و جغرافیای جزایر بحرین: (نفت و

مروارید) و اسناد مالکیت ایران بر بحرین. تألیف م. ع. منشور گرگانی [بی‌جا:

بی‌نا، ۱۳]: تهران؛ مظاهری [۱۹۲] ص. ۱ + برگ نقشه (تا شده).

۱۹۸- سیاست بریتانیا در خلیج فارس (بررسی غائله شیخ خزعل). به کوشش نادره

جلالی؛ [برای مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی] تهران: وزارت امور خارجه،

مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۹. پانزده، ۲۸۱ ص. مصور. نمونه. عکس

۱۹۹- سیاست بین‌المللی در خلیج فارس: تبارشناسی فرهنگی / نویسنده آرشین

ادیب‌مقدم، ترجمه داود غریاق‌زندی. تهران: شیرازه. ۱۳۸۸، ح ح، ۳۷۲ ص.

۲۰۰- سیاستهای بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸ - ۱۹۳۹

م. فاطمه مومنی. تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد

ایران‌شناسی، شعبه استان بوشهر، ۱۳۸۷. ۲۲۷ ص. مصور. نمونه

۲۰۱- سیاستهای جدید آمریکا در خلیج فارس با توجه به تحولات اخیر عراق.

محمدرضا ولیزاده؛ ویراستار رمضانعلی قربان‌پور، محمد دانشور، تهران: همای

دانش، ۱۳۸۳، ۲۰۰ ص.

۲۰۲- سیر تاریخی برقع از باستان تا به امروز برقع‌پوشان خلیج فارس و دریای

عمان. نگارش عباس انجم‌روز، ۱۳۷۱، ۱۵۸ ص. مصور

۲۰۳- سیراف، مروارید خلیج فارس. عکاس اسماعیل جاشویی؛ مدیر هنری مصطفی

خوبانی؛ ترجمه عبدالعزیز بلادی؛ ناظر فنی مرتضی خوبانی. بوشهر: کنگره

بین‌المللی سیراف، موسسه فرهنگی هنری دیباذر، ۱۳۸۴. ۱۵۰ ص. مصور (رنگی)

- ۲۰۴- شلمچه تا حلبچه: بررسی وقایع سیاسی - نظامی جنگ در سال ۱۳۶۶
 درگیری با امریکا در خلیج فارس، انتقال منطقه نبرد از جنوب به غرب.
 تدوین و نگارش محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ الاسلامی؛
 ویرایش نهایی مهدی انصاری. تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز
 مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۶، ۲۸۰ص: جدول، نقشه.
- ۲۰۵- شورای همکاری خلیج فارس. گردآوری و تنظیم علی اصغر قاسمی نراقی،
 [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه]. تهران:
 وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۸. [هشت]، ۳۶۴ص. + ۱
 نقشه (رنگی)
- ۲۰۶- شورای همکاری خلیج فارس: سیاست خارجی و روندهای داخلی؛ [به
 سفارش] پژوهشکده تحقیقات راهبردی، گروه پژوهشی سیاست خارجی. تهران:
 مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۹، ۲۸۰ص.
- ۲۰۷- شیخ‌نشین‌های خلیج فارس شامل مباحث سودمندی از اوضاع.... تالیف پیروز
 مجتهدزاده. تهران: عطایی، ۱۳۴۹، ۲۲۰ص: مصور، نقشه، جدول، عکس
- ۲۰۸- شیلات جنوب ایران: با انواع ماهی و میگوی خلیج فارس و دریای عمان و
 طرز طبخ آنها آشنا شوید. [بی جا]: موسسه تحقیقات علمی و فنی ماهیگیری
 دریایی شیلات جنوب ایران، ۱۳۵۵، ۱۶ص: ۲۰/۵ × ۲۹ س.م
- ۲۰۹- صاعقه در صحرا: استراتژی و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس. نوشته جیمز
 بلک ول؛ ترجمه حمید فرهادی‌نیا، هوشمند نامور تهرانی. تهران: اطلاعات،
 ۱۳۷۲. ۳۸۰ص. مصور، نقشه، جدول
- ۲۱۰- صدام حسین و بحران خلیج فارس Husayn, Saddam. نویسندگان جودیت
 میلر و لوری میلروی، ترجمه احمد قاضی [تهران]: زرین، ۱۳۷۰ ص ۴۴۸.
- ۲۱۱- صدام و بحران خلیج فارس. تالیف و برگردان حسام‌الدین امامی [تهران]:
 جاویدان، ۱۳۷۰. ۴۳۲ص. مصور، عکس
- ۲۱۲- عراق، لبنان و حوزه خلیج فارس. نویسنده اسحاق نکاست، ترجمه ارسلان

- قربانی شیخ‌نشین؛ ویراستار علمی رضا سیمبر. تهران: دانشگاه امام صادق (ع): پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷. ۲۶۰ ص.
- ۲۱۳- علائق و استراتژی ابرقدرت‌ها در خلیج فارس: ۱۳۶۸ - ۱۳۵۷. تالیف بیژن اسدی، تهران: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱، ط، ۲۰۸ ص. جدول
- ۲۱۴- علل خیزش شیعیان حاشیه جنوبی خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، کویت). مرتضی کاظمی دینان. قم: شیعه‌شناسی، ۱۳۸۸. ۲۶۳ ص.: نمودار.
- ۲۱۵- علل و عوامل جابجایی کانون‌های تجاری در خلیج فارس. محمدباقر وثوقی. تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام، ۱۳۸۹، ۳۳۴ ص.
- ۲۱۶- عوامل تاثیرگذار خارجی در خلیج فارس/ محمدعلی امامی، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه] تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۲. ۲۹۶ ص.
- ۲۱۷- عوامل تاثیرگذار داخلی در خلیج فارس. تالیف محمدعلی امامی؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۵، ده، ۳۵۳ ص.
- ۲۱۸- فرانسه و مجامع بین‌المللی در برابر بحران خلیج فارس. تالیف علی آهنی [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی] تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشار ۱۳۷۲، ص ۳۲۴
- ۲۱۹- فرصت‌ها و چالش‌های دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در حوزه خلیج فارس. جلال دهقانی فیروزآبادی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۸۶، ۵۸ ص.
- ۲۲۰- فلات قاره و جزایر خلیج فارس: اسرار سیاسی نفت ایران. تالیف اسمعیل نوروزاده بوشهری. [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۳۸ (تهران: تابش (چاپخانه)). ۱۶۳ ص.: مصور.
- ۲۲۱- قشم نگینی بر خلیج فارس. نویسنده و محقق فاطمه (ایران) درگانی. تهران: سیروان، ۱۳۸۴. ۳۳۶، ۳۰ ص. تصویر: مصور، جدول
- ۲۲۲- قواعد مبدا در موافقت‌نامه تجارت آزاد بین‌ایران و شورای همکاری خلیج

- فارس. پدیدآورندگان حسن ثاقب و همکاران (همکاران اصغر نادری، مختار قاعدی)؛ ناظر علمی سیف‌اله صادقی یارندی. تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۹. ک. ۲۹۰ ص.:: جدول. نمودار.
- ۲۲۳- کانون‌های بحران در خلیج فارس. نوشته اصغر جعفری ولدانی. تهران: کیهان، ۱۳۷۷. ۳۹۳ ص. نقشه.
- ۲۲۴- کتاب جغرافیای طبیعی و تاریخ سیاسی خلیج فارس. تالیف علی ملک‌زاده، تهران: ۱۳۳۳، ت. ۱۷۰ ص. مصور. نقشه (بخشی رنگی)، عکس
- ۲۲۵- کتاب خاورمیانه (۴) (ویژه خلیج فارس). گردآوری و تدوین میرقاسم مومنی، نظارت و اجرا موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، معاونت پژوهشی، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران: ۱۳۸۴، ۲۰۴ ص.
- ۲۲۶- کتابشناسی توصیفی خلیج فارس. تالیف جمشید صداقت‌کیش. شیراز، نوید شیراز؛ بوشهر: بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۷۹، ۴۷۰ ص.
- ۲۲۷- کتابشناسی گزیده خلیج فارس. تهیه شده در کتابخانه مرکز مدارک علمی [تهران: موسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی، مرکز مدارک علمی، کتابخانه]. ۱۳۵۶ ص ۱۹.
- ۲۲۸- کتابشناسی موضوعی خلیج فارس: فارسی و عربی (کتابها، مقاله‌ها و رسانه‌ها، اسناد و مدارک). بیژن اسدی. تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸، چهارده، ۴۴۲ ص.
- ۲۲۹- کتابنامه خلیج فارس. اسماعیل رائین، هـ [130] ص
- ۲۳۰- کتیبه خارک در خلیج فارس. رضا مرادی غیاث‌آبادی. تهران: معراج، ۱۳۸۸، ۴۸، [۱۶]، ۱۶ ص.:: مصور (بخشی رنگی)، عکس
- ۲۳۱- کریمخان زند و خلیج فارس. تالیف احمد فرامرزی؛ به کوشش حسن فرامرزی، تهران: د. ۱۱۲ ص.:: مصور، نقشه، عکس
- ۲۳۲- کشورها و مرزها د منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در

جغرافیای سیاسی خلیج فارس. نوشته پیروز مجتهدزاده؛ ترجمه و تنظیم حمیدرضا ملک محمدی نوری، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و

انتشارات، ۱۳۷۱، ص ۲۳۱

۲۳۳- کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس. نوشته پیروز مجتهدزاده، ترجمه و تنظیم حمیدرضا ملک محمدی نوری. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳، [۱۳]، ۲۴۹ ص.: مصور، نقشه، جدول

۲۳۴- کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس. نوشته پیروز مجتهدزاده، ترجمه و تنظیم حمیدرضا ملک محمدی نوری. تهران: مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۳۸۵. ۲۴۹ [۱۰] ص.: مصور، نقشه، جدول

۲۳۵- کلید خلیج فارس. تألیف مقتدر. تهران: علمی، ۱۳۳۳ و. [۱۶۰] ص.: مصور، نقشه، عکس.

۲۳۶- کنفرانس بین‌المللی بررسی علمی اثرات نشت نفت در خلیج فارس (اولین: ۱۳۶۳ : تهران) مجموعه اولین کنفرانس بین‌المللی بررسی علمی اثرات نشت نفت خلیج فارس، ۳۰ اردیبهشت - ۶ خرداد ۱۳۶۳، دانشگاه تهران [تهران]: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ ۱۳۶۴؛ ۴۳۵ ص. مصور، نقشه، جدول، نمودار

۲۳۷- گزارش مقدماتی سومین سمینار خلیج فارس ۱ - ۲ بهمن‌ماه ۱۳۶۹. مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران، ص ۳۹.

۲۳۸- گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه]. تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، واحد انتشارات، ۱۳۶۸، ج.: نمونه. ج ۵ (چاپ اول: ۱۳۷۵)، ج ۳ (چاپ اول: ۱۳۷۳)، ج ۴ (چاپ اول، ۱۳۷۴)؛ ج ۲ (چاپ اول: ۱۳۶۹).

۲۳۹- گزیده مقالات و اخبار روزنامه‌های مهم درباره خلیج فارس ۱۳۲۰ - ۱۲۵۳

ه.ش. مقدمه و بررسی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و بازرینی نهایی حسن حبیبی؛ تدوین امیر هوشنگ انوری، تهران: بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۸۷. ۷۱۶ ص.:
جدول: ۲۵ × ۳۴ س.م

۲۴۰- گمرک بوشهر و نقش آن در تجارت خلیج فارس در دوره قاجار. تالیف حبیب‌الله سعیدی‌نیا؛ ویراستار علی‌اصغر قهرمانی مقبل. بوشهر: دانشگاه خلیج فارس، ۱۳۸۹، ۲۶۵ ص.

۲۴۱- گمشده‌ی لب دریا: داستانی از کرانه‌های خلیج فارس. نوشته‌ی غلامحسین ساعدی؛ نقاشی از زمان زمانی، تهران، ۴۵ ص. مصور (بخش رنگی)
۲۴۲- الگوهای اعتمادسازی در منطقه خلیج فارس. تالیف طاهره ابراهیمی‌فر؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه]. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. ح، ۳۰۲ ص.

۲۴۳- لرد کورزن در خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، اداره انتشار اسناد، ۱۳۷۰، ۱۱۱ ص.: نمونه
۲۴۴- ماموریت سرپرسی کاکس در خلیج فارس و ایران. نوشته فیلیپ گریوز؛ ترجمه حسن زنگنه، تهران: به‌دید، ۱۳۸۰، ۲۷۲ ص. مصور. رنگی

۲۴۵- مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران: ضرورت برقراری نظام نوین امنیتی در منطقه و ملاحظات در این زمینه. بهمن نعیمی ارفع [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [تهران]: وزارت امور خارجه: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۰، ص ۱۴۵.

۲۴۶- مجموعه مقالات پنجمین سمینار خلیج فارس ۲۹ - ۲۸ آذرماه ۱۳۷۳. مرکز مطالعات خلیج فارس [دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی]. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴. هفت. ۲۹۳ ص.: جدول، نقشه، نمودار

۲۴۷- مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس بهمن ماه ۱۳۶۹. مرکز مطالعات خلیج فارس تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات ۱۳۷۲، هفت، ص ۳۲۵

- ۲۴۸- مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس بهمن‌ماه ۱۳۶۹ - مرکز مطالعات خلیج فارس. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲، هفت ۳۲۵ ص.
- ۲۴۹- محاکمه خلیج فارس نویسان. احمد مدنی. تهران: توس، ۱۳۵۷. ۱۶۶ ص.: نقشه. انتشارات توس، ۱۷۲
- ۲۵۰- مرآت الممالک: سفرنامه‌ای به خلیج فارس، هند، ماوراءالنهر و ایران. به قلم علی کاتبی، ترجمه از ترکی محمود تفضلی، علی گنجه‌ای. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۵، ص ۲۲۳
- ۲۵۱- مزدوران انگلیسی: نیروی ضد اغتشاش در خلیج فارس. فرد هالیدی؛ [مترجم] اختر شریعت زاده، تهران: آگاه، ۱۳۵۸، ۸۶ ص.
- ۲۵۲- مسائل منطقه‌ای ایران باتاکید بر خلیج فارس. محمداسماعیل خدادادی. قم: یاقوت، ۱۳۸۱. ص ۲۱۵
- ۲۵۳- مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس. به قلم عباس اقبال [بی‌جا] ب. ۱۵۰. ۱۴ ص. نقشه
- ۲۵۴- مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس. به قلم عباس اقبال. تهران: اساطیر، ۱۳۸۴. [۱۶۵] ص.: نقشه.
- ۲۵۵- من خلیج فارس هستم. شاعر اقدس کاظمی قمی. قم: مثلث عشق، ۱۳۸۷. ۱۵۹ ص.: مصور
- ۲۵۶- منافع استراتژیکی امریکا در خلیج فارس. بنجامین کاوری؛ مترجم محمد زمان خدایی. اهواز: معتبر، ۱۳۸۸، ۱۷۹ ص.
- ۲۵۷- منافع انگلیسی‌ها در خلیج فارس (تجاری - سیاسی): از ابتدا تا پایان قرن هیجدهم [از آغاز ورود تا دوران کریم‌خان زند]. نوشته امین؛ ترجمه علی میرسعید قاضی. تهران: زرین، ۱۳۶۷، ص ۱۹۵
- ۲۵۸- منافع بریتانیا در خلیج فارس. نوشته عبدالامیر امین؛ ترجمه علی رجبی یزدی. تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۰. ۲۵۲ ص. مصور، نقشه، جدول

- ۲۵۹- منافع قدرت‌های بزرگ در خلیج فارس. نویسندگان پایول جابر... [و دیگران]؛ مترجم مجید قهرمانی. تهران: نشر سفیر، ۱۳۷۰. ۸۲ ص.
- ۲۶۰- منظومه‌هایی برای خلیج فارس. جعفر حمیدی. تهران: لیان، ۱۳۸۸. ۶۱ ص.
- ۲۶۱- مهمترین رویدادهای سیاسی جمهوری اسلامی ایران و کشورهای حوزه خلیج فارس (سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۸). پژوهشگر مهدی نوری. تهران: اندیشه ظهور، ۱۳۹۰. ۳۰۶ ص.: جدول
- ۲۶۲- میرمهنا بندر ریگی. نوشته قاسم یاحسینی، تهران: پروین، ۱۳۷۴. ۱۶۷ ص. مصور، نقشه
- ۲۶۳- نادرشاه افشار به سوی امپراتوری دریاها: شرح تحولات منطقه‌ای و نقش نیروی دریایی نادرشاه در خلیج فارس و... امین قیطاسی. تهران: فراگفت... ۱۳۸۹. ۲۰۰ ص.: نقشه، جدول
- ۲۶۴- نام خلیج فارس بر پایه اسناد تاریخی و نقشه‌های جغرافیایی. پژوهش و نگارش ایرج افشار (سیستانی). [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. ۱۶۷ ص. مصور، نقشه، نمونه
- ۲۶۵- نام خلیج فارس در طول تاریخ (به دو زبان فارسی و عربی). تحقیق و تعلیق محمدجواد مشکور، دو مقدمه فرید قاسملو، عطاءالله تدوین. تهران: المعی، ۱۳۸۷. ۶۷ ص. نقشه
- ۲۶۶- نام خلیج فارس در طول تاریخ. تحقیق و تعلیق از محمدجواد مشکور، تهران: وزارت اطلاعات و جهانگردی، اداره کل انتشارات، ۱۳۵۵ ش. ۶۷ ص. نقشه
- ۲۶۷- نامی برای همیشه: نگاهی به تاریخ خلیج فارس. عبدالکریم مشایخی. تهران: کانون اندیشه جوان. ۱۳۸۹. [۱۹۶] ص.: مصور. نقشه
- ۲۶۸- نبرد قدرتها در خلیج فارس. محمود طلوعی. [تهران]: پیک ترجمه و نشر، ۱۳۶۶. [۲۴۶] ص. مصور، نقشه، نمونه، عکس
- ۲۶۹- نجیرم بندر گمشده‌ی ایران در خلیج فارس. سیدقاسم یاحسینی. تهران: آینه

- کتاب، ۱۳۸۹. ۱۳۰ ص
- ۲۷۰- نظری بایران و خلیج فارس. نگارش اسمعیل نوریه زاده بوشهری، [بی جا].
[۱۲۷] ص. عکس
- ۲۷۱- نظری بایران و خلیج فارس. نگارش اسمعیل نوریه زاده بوشهری. [بی جا]:
بی نا، [۱۳] [۲، ۱۲۷] ص.
- ۲۷۲- نفت ایران از آغاز تا جنگ خلیج فارس. دانیل یرگین؛ ترجمه ابراهیم
صادقی نیا. تهران: هیرمند، ۱۳۷۶. ۹۲ ص. مصور، عکس
- ۲۷۳- نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس. نگارش چارلیس دانیال. [بی جا: بی نا]
۱۳۴۵ (تهران: موسوی (چاپخانه)، ۲۳۹ ص.
- ۲۷۴- نفت و سیاست در خلیج فارس: حکومتگران و بازرگانان در کویت و قطر.
جیل کریستال؛ برگردان ناهید سلامی، شاپور جورکش. تهران: موسسه
مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۷۸. ۳۲۸ ص. : نمودار.
- ۲۷۵- نفت، صنعت و توسعه در کشورهای شورای همکاری خلیج فارس. تالیف
اتیف کوبورسی؛ [ترجمه گروه مترجمین نشر قومس؛ زیر نظر همایون الهی]
[تهران]: نشر قومس، ۱۳۶۹. [۱۷۳] ص. جدول، نمودار
- ۲۷۶- نقش غرب در رقابت تسلیحاتی منطقه خلیج فارس (با تاکید بر آمریکا).
تهیه کننده مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی ندسا، علی اکبر رستمی، تهران:
سایه روشن، ۱۳۸۲. ۳۷۶ ص. مصور. جدول
- ۲۷۷- نقشه های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس. تهران: وزارت امور
خارج، دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی
سحاب، ۱۳۶۸. ج. ۶۲ ص.: نقشه، نمونه عکسی.
- ۲۷۸- نگاهی به عراق و جنگ سلطه: گزارش خبری - تحلیلی از جنگ دوم خلیج
فارس. تهیه کننده سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح معاونت سنجش از دور و
جغرافیا. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۲. ج ۲۲۷ ص.:
مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، عکس (رنگی)

- ۲۷۹- نمایی از ایران خلیج همیشه فارس. امیرحسین بختیاری. تهران: انتشارات ایرانشناسی، ۱۳۸۵. ۱۳۶ ص. مصور (رنگی) نقشه
- ۲۸۰- وصف خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی. پدیدآورندگان محمدحسین گنجی، محمدباقر وثوقی، جواد صفی‌نژاد، با همکاری فاطمه فریدی، مجید امیرهوشنگ انوری، مقدمه، تدوین و بازبینی نهایی حسن حبیبی. تهران: بنیاد ایرانشناسی، ۱۳۸۶. ۴۴۰ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، جدول ۲۹ × ۴۰ س.م
- ۲۸۱- وقایع‌نگاری خلیج فارس بخش تاریخ ایران. نوشته ج.ج. لوریم؛ ترجمه عبدالمحمد آیتی؛ زیر نظر حسن حبیبی. تهران: بنیاد ایرانشناسی، ۱۳۸۸، ۳۲۰ ص.؛ ۲۲ × ۲۹ س.م
- ۲۸۲- هلندیان در جزیره خارک - خلیج فارس - در عصر کریم‌خان زند. ویلم فلور؛ ترجمه ابوالقاسم سری. تهران: توس، ۱۳۷۱. ۳۱۰ ص. جدول
- ۲۸۳- همایش بین‌المللی خلیج فارس (پانزدهمین: ۱۳۸۳: تهران) مجموعه مقالات پانزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس «خلیج فارس: امنیت و همکاری منطقه‌ای در روند تحول سیاست‌های جهانی... اسفندماه ۱۳۸۳ / [برگزارکننده] مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، به کوشش پرویز افشاری. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات ۱۳۸۴ - ۲ ج.: جدول. نمودار
- ۲۸۴- همایش بین‌المللی خلیج فارس (چهاردهمین: ۱۳۸۲: تهران) مجموعه مقالات چهاردهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس: «خلیج فارس، تحولات منطقه‌ای پس از اشغال عراق» تهران بهمن‌ماه ۱۳۸۲. [برگزارکننده] مرکز مطالعات خلیج فارس و خاورمیانه، [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی؛ به کوشش مجتبی فردوسی‌پور. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۳، شانزده، ۶۰۴ ص.: نقشه، جدول، نمودار.
- ۲۸۵- همایش بین‌المللی خلیج فارس (دوازدهمین: ۱۳۸۰: تهران) مجموعه مقالات دوازدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس (خلیج فارس - آسیا در پرتو

تحولات جدید جهانی (اسفندماه) ۱۳۸۰. [برگزار کننده] مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی؛ به کوشش مجتبی فردوسی‌پور. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱، ۸۳۲ ص. نقشه (رنگی). جدول. نمودار

۲۸۶- همایش بین‌المللی خلیج فارس (دهمین: ۱۳۷۸ : تهران) مجموعه مقالات دهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس: به سوی قرن بیست و یکم. [برگزار کننده] مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی؛ به کوشش مجتبی فردوسی‌پور تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۰، یازده، ۴۰۰ ص. جدول، نمودار.

۲۸۷- همایش بین‌المللی خلیج فارس (سیزدهمین: ۱۳۸۱ : تهران) مجموعه مقالات سیزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس: خلیج فارس در پرتو دگرگونی‌های جهانی و تحولات منطقه‌ای (اسفندماه) ۱۳۸۱. [برگزار کننده] مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، به کوشش مجتبی فردوسی‌پور، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۲. چهارده، ص ۵۴۰.

۲۸۸- همایش بین‌المللی خلیج فارس (یازدهمین: ۱۳۷۹ : تهران) مجموعه مقالات یازدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس (جایگاه خلیج فارس در مناسبات جهانی) (دی ماه) ۱۳۷۹. [برگزار کننده] مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، به کوشش مجتبی فردوسی‌پور، تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۰، ۳۰۴ ص. جدول، نمودار

۲۸۹- همایش بین‌المللی خلیج فارس در گستره تاریخ (۱۳۸۴ : اصفهان)

International conference on the persian Gulf in the scope of History

(2005:Isfahan). مجموعه مقالات همایش بین‌المللی خلیج فارس در گستره

تاریخ ۳ - ۴ خرداد ۱۳۸۴ - الموتر الدولی الخلیج فارسی فی مراحل التاریخ:

الخلیج الفارسی فی مدی التاریخ 25 May 2005 , 24. برگزارکننده گروه

- تاریخ دانشگاه اصفهان... [و دیگران]؛ به اهتمام اصغر منتظرالقائم؛ ویراستار محمدرضا زاده‌هوش. اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۸۴ - ج.: نقشه
- ۲۹۰- همایش ملی جایگاه خلیج فارس در تحولات استراتژیک جهان (۱۳۸۷): گرمسار) مجموعه مقالات همایش ملی جایگاه خلیج فارس در تحولات استراتژیک جهان. گردآورندگان غلامحسین واعظی، حیدر لطفی، [برای] دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرمسار. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، ۱۳۸۸. ص ۹۷۷: مصور، نقشه، جدول، نمودار
- ۲۹۱- همایش ملی فرهنگی - گردشگری خلیج فارس (هفتمین: ۱۳۹۰: قشم) مجموعه مقالات هفتمین همایش ملی فرهنگی - گردشگری خلیج همیشه فارس. تهیه و تدوین منوچهر جهانیان، احمد پوراحمد، [برای] جهاد دانشگاهی، مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران. تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۰ - ج.: مصور، جدول
- ۲۹۲- یادداشتهای پریماکف در جنگ خلیج فارس: جنگی که پرهیز از آن ممکن نبود. نوشته یوگنی پریماکف؛ ترجمه محمود شمس. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۰، ۸۵ ص.

فهرست عمومی کتابهای خلیج فارس

الف - فهرست الفبایی عنوان کتابهای خلیج فارس

۱. ۲۵ سال حاکمیت امریکا بر ایران. جواد منصوری، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۶۴.
۲. ۲۵۰۰ سال بر روی دریاها. فرج الله رسائی، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۳. ۲۵۰۰ سال بر روی دریاها. فرج الله رسائی، تهران: وزارت جنگ، ستاد نیروی دریایی شاهنشاهی، ۱۳۵۰.
۴. ۱۷۴ / *الگوهای اعتماد سازی در منطقه خلیج فارس*. طاهره ابراهیمی فر، سال ۱۳۸۰، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: :).
۵. آثار شهرهای باستانی سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان. احمد اقتداری، تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۴۸.
۶. آثار کشف شده دوران تاریخی ایران در جزیره قشم. نوشته جواد بابک زاده، سخنرانی چهارمین اجلاس هیئت تاریخ و فرهنگ ایران از زمان اشکانیان، تهران: انتشارات اداره کل وزارت فرهنگ، ۱۳۵۵.
۷. آخرین تلاشها در آخرین روزها (مطالبی ناگفته پیرامون انقلاب اسلامی ایران). ابراهیم یزدی، تهران: قلم، چ ۴، ۱۳۶۳.
۸. آخرین ماموریت. معزالدین مهدوی، تهران: چاپخانه بهمن، ۱۳۴۲.
۹. آل بویه و اوضاع زمان ایشان. علی اصغر فقیهی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۱۰. *آمریکا در خلیج فارس: چالش‌ها و چشم‌اندازها*. سامی حجار، ترجمه ابوالقاسم راه چمنی، سال ۱۳۸۱، تهران، ابرار معاصر تهران (تعداد صفحات: ۱۴۳ ص).
۱۱. *آمریکا در خلیج فارس: چالش‌ها و چشم‌اندازها*. سامی حجار، ترجمه ابوالقاسم راه چمنی
۱۲. آمریکا و بحران خلیج فارس، مرکز مطالعات استراتژی ملی آمریکا. تهیه و تدوین روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، تهران: سپاه پاسداران، واحد انتشارات ۱۳۶۴.
۱۳. *آینده خلیج فارس سیاست و نفت در دهه ۱۹۹۰*. فیلیپ رابینز، ترجمه مهدی افشار، سال ۱۳۷۰، تهران. نشر ایران‌شهر (تعداد صفحات: ۲۵۲ ص: نقشه)

۱۴. آینده خلیج فارس سیاست و نفت در دهه ۱۹۹۰. فیلیپ رابینز، ترجمه مهدی افشار، سال ۱۳۷۰، تهران، انتشارات ایرانشهر (تعداد صفحات: ۲۵۲ ص: نقشه).
۱۵. آینده‌نگری اقتصاد ایران، بهمن آبادیان. ترجمه محمد فرد سعیدی، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.
۱۶. ابعاد بین‌المللی انقلاب ایران. ریمون آرون، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۱۷. ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس. علی اصغر کاظمی، سال ۱۳۶۸، تهران، مؤسسه ناشر: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل (تعداد صفحات: ۲۴۹ ص).
۱۸. اثرات تجاوز عراق بر محیط زیست. مول هادی منافی، تهران: [بی‌نا]، کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷.
۱۹. اثرات کاهش نفت ایران بر بازارهای جهانی. بهمن آرمان، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۲۰. احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم. ابو عبدالله محمد ابن احمد مقدسی؛ ترجمه علینقی منزوی، تهران: شرکت مولفان و مترجمان ایران، چ اول، ۱۳۶۱.
۲۱. احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم. مقدسی، لیدن: مطبعه بریل، چ دوم، ج اول.
۲۲. اختلافات ایران و عراق در خصوص حق مالکیت و حقوق کشتیرانی دو کشور در اروندرود (شط العرب)، محمود مسلمی عقیلی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۹.
۲۳. اروپای غربی و اقیانوس هند، خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل. نویل براون، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۲۴. از دریای پارس تا دریای چین. احمد اقتداری، تهران: شرکت مسائل حمل و نقل ایران، ۱۳۶۴.
۲۵. از شکست تا پیروزی ماجراهای نفت. علیرضا طاهری، تهران: مرکز تحقیقات، ۱۳۵۵.
۲۶. از عرب تا دیالمه. عباس پرویز، تهران [بی‌نا]، ۱۳۳۸.
۲۷. از گله دار تا بوشهر. مولف سراورل اشتین؛ ترجمه احسان نظری، به کوشش علی نعیمی گله داری، شیراز: ایلاف، ۱۳۸۳.

۲۸. از مروارید تا نفت تاریخ خلیج فارس (از بندر سیراف تا کنگان و عسلویه). رضا طاهری، سال ۱۳۸۶، شیراز، داستان سرا (تعداد صفحات: ۴۹۶ ص: مصور).
۲۹. استراتژی ابرقدرتها در خلیج فارس (مجموعه مقالات). محمود دامغانی، [بی‌نا]: اقبال، ۱۳۶۷. مصور.
۳۰. استراتژی شوروی در خلیج فارس. مولف محمد علی آتشبرگ، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی ۱۳۵۴.
۳۱. استراتژی غرب در ایران. تالیف عباس سیاوش پوری، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۳۲. استراتژی غرب در خلیج فارس. عباس سیاوش پوری، تهران: کمال علم، ۱۳۷۰، جدول، نمودار؛ (مجموعه اجتماعی و سیاسی، شماره ۱)
۳۳. استراتژی غرب در خلیج فارس. عباس سیاوش پوری، سال ۱۳۷۰، تهران، کمال علم (تعداد صفحات: ۲۳۸ ص).
۳۴. استراتژی و طرحریزی نیروها برای اهداف آمریکا در خلیج فارس. ترجمه کاوه باسمنجی، سال ۱۳۷۰، تهران، روشنگران (تعداد صفحات: ۲۵۴ ص).
۳۵. استراتژی و طرحریزی نیروها برای اهداف آمریکا در خلیج فارس. مترجم کاوه باسمنجی
۳۶. اسرار جنگ خلیج فارس. رولان ژاکار؛ ترجمه عباس آگاهی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰، نقشه.
۳۷. اسناد فارس، عربی، ترکی در آرشیو ملی پرتقال درباره هرمز و خلیج فارس. تالیف جهانگیر قائم مقامی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۵.
۳۸. اشکال العالم، جیهانی. ابوالقاسم ابن محمد، ترجمه عبد الاسلام کاتب، مقدمه فیروز منصوری، مشهد: استان قدس، ۱۳۶۸.
۳۹. اصناف در عصر عباسی. مولف ابراهیم شیخی صباح؛ ترجمه هادی عالم زاده، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۲.
۴۰. اصول سیاست خارجی ایران. مولف حسین سمنانی، [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۶.

۴۱. اطلاعات عمومی درباره شیخ نشین‌ها و جزایر خلیج فارس. داریوش فرزانه، تهران: [بی تا]، نیروی دریایی شاهنشاهی
۴۲. اطلس جغرافیایی و اسناد تاریخی درباره خلیج فارس از ما قبل تاریخ تا زمان حاضر. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، تهران: [بی تا]، ۱۳۴۹.
۴۳. *اطلس جلبک‌های دریایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان*. بایرام محمد قرنجیک، کیومرث روحانی قادیکلایی، سال ۱۳۸۸. محل، تهران، موسسه تحقیقات شیلات ایران، مدیریت اطلاعات علمی.
۴۴. *اطلس جلبک‌های دریایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان*. بایرام محمد قرنجیک، کیومرث روحانی قادیکلایی، سال ۱۳۸۸، تهران، موسسه تحقیقات شیلات ایران، مدیریت اطلاعات علمی (تعداد صفحات: ۱۶۹ ص.: مصور (رنگی)).
۴۵. اعترافات ژنرال خاطرات ارتشبد عباس قره باغی. عباس قره باغی، تهران: نشر نی، ۱۳۶۴.
۴۶. *الاعلاق النفسیه*. ابن رسته، ترجمه دکتر حسین قرچانلو، تهران: انتشارات امیر کبیر، چ اول، ۱۳۶۵.
۴۷. اقتصاد نفت ایران. محمود قاسم زاده، [بی جا: بی تا]، ۱۳۳۲.
۴۸. اقلیم پارس. محمد تقی مصطفوی، تهران: نشر انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۷۵.
۴۹. اقلیم سواحل خلیج فارس و دریای عمان. قسمت تحقیقات و بررسیهای علمی هواشناسی کل کشور
۵۰. اقیانوس هند. آذردخت پور فرخ، [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علم اقتصادی و سیاسی، ۱۳۵۴.
۵۱. *کوسیستم‌های آبی ایران (خلیج فارس و دریای عمان)*. پرویز کردوانی، سال ۱۳۷۴، تهران، نشر قومس (تعداد صفحات: ۲۶۸ ص.).
۵۲. *کوسیستم‌های آبی ایران (خلیج فارس و دریای عمان)*. پرویز کردوانی، سال ۱۳۷۴، تهران، انتشارات قومس (تعداد صفحات: ۲۶۸ ص.).
۵۳. اگر حادثه امیکو کادیس در خلیج فارس اتفاق بیفتد. سال؟ تهران، سازمان بنادر و

- کشتیرانی، (تعداد صفحات: ۱۶ ص).
۵۴. امارات خلیج فارس و مسئله نفت. سالم الجیر الصباح؛ ترجمه علی بیدگلی، تهران: انتشارات میراث ملل، ۱۳۶۸.
۵۵. امارات متحده عربی. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۶۴.
۵۶. امپراتوری هخامنشی. نوشته پیر بریان؛ ترجمه ناهید ضروغان، تهران: نشر قطره، ۱۳۸۱، ج اول.
۵۷. امپریالیسم انگلیس در ایران و قفقاز. لیونل چارلز دنسترویل؛ ترجمه حسین انصاری، تهران: کتابخانه منوچهری، ۱۳۵۷.
۵۸. امنیت خلیج فارس تهدیدها و راهبردها، عباس نیک ضمیر، احسان اله حجتی، ۱۳۸۱. تهران: پرسمان.
۵۹. امنیت خلیج فارس (گزارش مؤسسه مطالعات دفاعی لندن). روزماری هالپس؛ ترجمه حاکم قاسمی، تهران: دانشگاه امام حسین، ۱۳۷۲.
۶۰. امنیت خلیج فارس: گزارش مؤسسه مطالعات دفاعی لندن. ترجمه حاکم قاسمی، سال ۱۳۷۲، تهران: دانشگاه امام حسین، پژوهشکده علوم استراتژیک.
۶۱. امنیت خلیج فارس: گزارش مؤسسه مطالعات دفاعی لندن. ترجمه حاکم قاسمی، سال ۱۳۷۲، تهران: دانشگاه امام حسین، پژوهشکده علوم استراتژیک (تعداد صفحات: ۱۰۶ ص).
۶۲. امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها. عباس نیک ضمیر؛ احسان اله حجتی، سال ۱۳۸۱، تهران، پرسمان (تعداد صفحات: چ، ۲۴۷ ص: جدول).
۶۳. امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها. عباس نیک ضمیر؛ احسان اله حجتی، سال ۱۳۸۱، تهران، پرسمان (تعداد صفحات: چ، ۲۴۷ ص: جدول).
۶۴. امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها. عباس نیک ضمیر؛ احسان اله حجتی، سال ۱۳۸۱، تهران، پرسمان (تعداد صفحات: چ، ۲۴۷ ص: جدول).
۶۵. امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها. عباس نیک ضمیر؛ احسان اله حجتی،

- سال ۱۳۸۱، تهران، پرسمان (تعداد صفحات: چ، ۲۴۷ص: جدول).
۶۶. امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها. عباس نیک ضمیر؛ احسان اله حجتی، سال ۱۳۸۱، تهران، پرسمان (تعداد صفحات: چ، ۲۴۷ص: جدول).
۶۷. امنیت و مسائل سرزمینی در خلیج فارس. ترجمه مسعود اجتهادی، تهران: انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۸۰.
۶۸. امور کشتی رانی در بنادر ایران. گیتی کوزه گران، [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۵۰-۱۳۴۹.
۶۹. انجام مطالعات و تهیه طرح بنادر کوچک در ۱۴ نقطه خلیج فارس و دریای عمان، مهندسین مشاور هلندی (ندکو) جهت سازمان بنادر و کشتیرانی، سال ۱۳۵۷، تهران، مهندسین مشاور هلندی ندکو (تعداد صفحات: ۱۳۸ ص. نقشه و جدول)
۷۰. انقلاب اسلامی و مدل اقتصادی آن. علی بی نیاز، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۷.
۷۱. انقلاب ایران در دو حرکت. مهدی بازرگان، تهران، مهدی بازرگان، ۱۳۶۳.
۷۲. انگلیسی‌ها در ایران، سردنيس رایت؛ ترجمه غلامحسین صدری افشار، تهران: دنیا، ۱۳۵۷.
۷۳. اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران پس از شهریور ۲۰. جهانگیر پورزند، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۸.
۷۴. اوضاع سیاسی و اقتصادی ایران در دوره جنگ بین‌المللی دوم. بشیر بختی، [بی‌جا: بی‌تا]، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۷۵. اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ جهانی دوم. همایون الهی؛ (ترجمه از متن آلمانی)، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۱.
۷۶. اهمیت اقیانوس هند و خلیج فارس در سیاست خارجی اتحاد جماهیر شوروی. داریوش فارسی مدان، [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۸.
۷۷. ایدئولوژی نهضت مشروطیت ایران. مولف فریدون آدمیت، تهران: انتشارات پیام، ۱۳۵۵.
۷۸. ایران، عراق جدید و نظام سیاسی - امنیتی خلیج فارس. کیهان برزگر، سال ۱۳۸۷،

- تهران، دفتر گسترش تولید علم وابسته به معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی (تعداد صفحات: ۲۹۸ ص).
۷۹. ایران از آغاز تا اسلام، نوشته رومن گیرشمن. ترجمه محمد معین، تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۷۲.
۸۰. ایران به روایتی که ناگفته ماند. محمد حسنین هیکل؛ ترجمه حمید احمدی، تهران: الهام، ج ۲، ۱۳۶۲.
۸۱. ایران در جنگ بزرگ (۱۹۱۸-۱۹۱۴)، مورخ الدوله سپهر. تهران: [بی نا]، ۱۳۳۶.
۸۲. ایران در جنگ جهانی اول. ل. ی. میروشینکف؛ ترجمه ع. دخانیاتی، تهران: امیر کبیر، ۱۳۴۴.
۸۳. ایران در جنگ دوم جهانی. احمد علی سپهر (مورخ الدوله)، تهران: انتشارات دانشگاه ملی ایران، ۱۳۵۵.
۸۴. ایران در زمان ساسانیان. آرتور کریستین سن؛ ترجمه رشید یاسمی، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۷۰.
۸۵. ایران در سپیده دم تاریخ. جرج کامرون؛ ترجمه حسن انوشه، تهران: علمی فرهنگی، ۱۳۷۲.
۸۶. ایران در عهد باستان. محمد جواد مشکور، تهران: انتشارات اشرفی، ۱۳۵۷.
۸۷. ایران کنونی و خلیج فارس. اسماعیل نوری زاده بوشهری، تهران: [بی نا]، ۱۳۲۵.
۸۸. ایران و اقیانوس هند. شهرام چوبین، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۴.
۸۹. ایران و امنیت خلیج فارس (نگاهی به اوضاع امارات متحده عربی و پیشرفتهای آن). لرد چالفونت؛ ترجمه بهمن آقایی، مسائل جهان، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۴.
۹۰. ایران و انگلستان در خلیج فارس. داریوش همایون، [بی جا]، آیندگان، ۱۳۴۶.
۹۱. ایران و ایرانیان. مولف ادوارد دنیس راس؛ ترجمه الف. شایگان ملایری، [بی جا]، آراین پور، ۱۳۱۱.
۹۲. ایران و چالش‌های بایسته راهبردی در خلیج فارس. تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک دفاعی، ۱۳۸۳.

۹۳. ایران و سازمان ملل متحد. میر رحیم موسوی نژاد، [بی جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۴.
۹۴. ایران و قدرتهای بزرگ در جنگ جهانی دوم. پژوهشی درباره امپریالیسم، ایرج ذوقی، تهران: پاژنگ، ۱۳۶۷.
۹۵. ایران و قضیه ایران. جرج ناتانیل کرزن، ترجمه وحید مازندرانی، تهران: مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، چ دوم، ۱۳۶۲. روابط ایران و شوروی در پنجاه سال اخیر، مولف محمد کمانگر، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۰.
۹۶. ایران و مسئله ایران. ترجمه علی جواهر کلام، تهران: ابن سینا، ۱۳۳۰.
۹۷. ایران و مشکلات اقتصادی جهان. عبدالرحمن بیطار، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۳.
۹۸. ایران: هشدار به آمریکا و غرب. اندره فونتن، [بی جا]، بامداد، ۱۳۵۸.
۹۹. ایران، سراب قدرت. رابرت گراهام، ترجمه فیروز فیروزی، تهران: سحاب کتاب، ۱۳۵۸.
۱۰۰. ایرانشهر بر مبنای جغرافیای موسی خورنی. مارکورات یوزف؛ ترجمه مریم میر احمدی، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۳.
۱۰۱. ایران نامه یا کارنامه ایرانیان در عصر ساسانیان. مولف عباس (مهرین) شوشتری، تهران: آسیا ۱۳۵۲.
۱۰۲. ایرانی ها و شرق آفریقا. عبدالعزیز فهمی، تهران، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۷.
۱۰۳. بازرگانی دریایی ساسانیان. دیوید وایت هاوی و اندریو ویلیامسون؛ ترجمه ملکیان، تهران: کشتیرانی آریا، ۱۳۵۵.
۱۰۴. بازرگانی دریایی ساسانیان. دیوید وایت هاوس و اندرو ویلیامسن؛ ترجمه گیوا آقاسی، تهران: [بی نا]، ۱۳۵۵.
۱۰۵. بحران خلیج فارس (جنگ نفت). کار مشترک دفتر سیاسی و معاونت تبلیغات و روابط عمومی، سال ۱۳۷۰، تهران، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش (تعداد

- صفحات: ۱۵۸ ص: نقشه، مصور (رنگی).
۱۰۶. بحران خلیج فارس (جنگ نفت). کار مشترک دفتر سیاسی و معاونت تبلیغات و روابط عمومی، تهران: ارتش جمهوری اسلامی، اداره عقیدتی و سیاسی، ۱۳۷۰. مصور، نقشه.
۱۰۷. بحران. هامیلتون جوردن، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲.
۱۰۸. بحرین حقوق هزار و هفتصد ساله ایران. تالیف سعید نفیسی، تهران: طهوری، ۱۳۳۳.
۱۰۹. بحرین و مسائل خلیج فارس. جهانگیر قائم مقامی، تهران: طهوری، ۱۳۴۱.
۱۱۰. بحرین و خلیج فارس، جفری نوگت و تئودور توماس، ترجمه همایون الهی، سال ۱۳۶۹، تهران، نشر قومس (تعداد صفحات: ۱۷۳ ص).
۱۱۱. برتری جویان و امپریالیست‌ها در خلیج فارس. گریگوری بوندرافسکی؛ ترجمه ش. م. زمان زاده، تهران: ابوریحان، ۱۳۶۱.
۱۱۲. بررسی آثار حقوقی خلیج فارس به عنوان دریایی نیمه بسته. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.
۱۱۳. بررسی روابط خارجی ایران. بهمن آقایی، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۱۱۴. بررسی زمین لرزه تاریخی سیراف با استفاده از داده‌های ژئوفیزیکی دریایی، مگنتومتري و تصاویر ماهواره‌ای. جعفری، سید محی‌الدین - ساجدی، سید حسام‌الدینی و تقابنی، مسعود [بی‌جا: بی‌نا].
۱۱۵. بررسی زمینه‌های جنگ داخلی ۱۳ ژانویه و نگاهی به روابط جمهوری اسلامی ایران با یمن جنوبی. محمد ولی زاده، [بی‌جا: بی‌نا]، وزارت امور خارجه، ۱۳۶۵.
۱۱۶. بررسی منطقه خلیج فارس و روابط ایران با کشورهای عراق، عربستان سعودی، کویت، جمهوری عربی یمن، عمان، امارات عربی متحده، مولف ترانه نوریان، [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی، ۵۷-۱۳۵۶.
۱۱۷. بررسی نحوه فعالیت لنجهای تجاری در حمل و نقل دریایی حوزه خلیج فارس

- و دریای عمان: تحلیل میدان دامنه عمل در حیطه حمل و جابجایی کالا. حمید ودادی، سال ۱۳۸۵، تهران، سازمان بنادر و دریانوردی (تعداد صفحات: ۳۹۴ ص. جدول و نقشه).
۱۱۸. برنامه سخنرانی‌های سمینار بررسی مسائل خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، سال ۱۳۶۷، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (تعداد صفحات: ۴۹ ص).
۱۱۹. برهان قاطع. نوشته محمد حسین بن خلف تبریزی، به اهتمام دکتر محمد معین، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۱، ج دوم.
۱۲۰. بستک و خلیج فارس. تالیف جمیل موحد، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۹، مصور.
۱۲۱. بلوای عربستان. لورنس کلنل، تهران: کتابخانه مرکزی، چ اول، ۱۳۲۴.
۱۲۲. بنادر ایران در خلیج فارس. سلطانعلی سلطانی بهبهانی، تهران: اداره کل انتشارات و رادیو، ۱۳۴۱، جلد اول.
۱۲۳. بندر دیرنگینی بر ساحل خلیج فارس، عبدالحسین بحرینی نژاد، حیدر دوراهی، سال ۱۳۸۲، قم انتشارات نورالنور (قطع کتاب: وزیر. تعداد صفحات: ۴۲۸ ص)
۱۲۴. بندر سیراف، شکل بندی شهر ایرانی در صد اسلام. نسرين فقيه، [بی‌جا]، هنر و مردم، ۱۳۵۴.
۱۲۵. بندر عباس و خلیج فارس (اعلام الناس فی احوال بندرعباس). محمد علی سدید السلطنه (کبابی)؛ تصحیح و مقدمه و فهرس از احمد اقتداری؛ به کوشش علی ستایش، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳، ج ۲. در یک مجلد: مصور، نقشه، نمونه.
۱۲۶. بندر کنگ. بندر عباس: [بی‌نا]، ۱۳۵۹.
۱۲۷. بندر لنگه در ساحل خلیج فارس. حسین نوربخش، سال ۱۳۵۸، بندر عباس، ابن سینا.
۱۲۸. بندر لنگه در ساحل خلیج فارس. حسین نوربخش، سال ۱۳۵۸، بندر عباس، انتشارات ابن سینا (تعداد صفحات: ۴۰۸ ص).
۱۲۹. بندرعباس و خلیج فارس. چ دوم؛ تصحیح و مقدمه و فهرس از احمد

- اقتداری، به کوشش علی ستایش، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
۱۳۰. بهره برداری از منابع خلیج فارس. حسن بهزادی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۵. مصور.
۱۳۱. بهره برداری از منابع نفت خلیج فارس. حسن بهزادی، سال ۱۳۸۰، تهران (تعداد صفحات: م، ۱۵۷ص. : نقشه، جدول).
۱۳۲. بهره برداری از منابع نفت خلیج فارس. حسن بهزادی، سال ۱۳۸۰، تهران (تعداد صفحات: م، ۱۵۷ص. : نقشه، جدول).
۱۳۳. بهره‌برداری از منابع خلیج فارس. رساله دکتر، مولف حسن بهزادی، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۴۳-۱۳۴۲.
۱۳۴. بهره‌برداری شیلات خلیج فارس و دریای عمان. قباد ایرانی، روابط بین‌الملل، ش ۵، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.
۱۳۵. پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس. پیر سالینجر، ترجمه منعمود ریاضی، سال ۱۳۷۰، تهران، خجسته (تعداد صفحات: ۳۵۰).
۱۳۶. پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس. پیر سالینجر، سال ۱۳۷۰، تهران، خجسته (تعداد صفحات: ۳۵۰).
۱۳۷. پشت پرده جنگ خلیج فارس. جان پیگلر، ترجمه ایوب باقرزاده، سال ۱۳۸۳، تهران، امید فردا (تعداد صفحات: ۲۰۷ص).
۱۳۸. پشت پرده جنگ خلیج فارس. جان پیگلر؛ ترجمه ایوب باقرزاده، سال ۱۳۸۳، تهران، انتشارات امید فردا
۱۳۹. پلیس جنوب ایران (سی. پی. آر). فلورید سفیری؛ ترجمه منصوره اتحادیه (نظام مافی) و منصوره جعفری فشارکی (رفیعی)، تهران: نشر تاریخ ایران، ۱۳۶۴.
۱۴۰. پلیس جنوب ایران. منیژه راضی، تهران: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۱.
۱۴۱. تاثیر اسلام در فرهنگ هند. تاراچند؛ ترجمه علی پیرنیا، عز الدین عثمانی، تهران: [بی‌تا]، پاژنگ.
۱۴۲. تاریخ اجتماعی ایران در عصر ساسانیان. امیر اکبری، مشهد: محقق، ۱۳۸۲.

۱۴۳. تاریخ اجتماعی ایران. مرتضی راوندی، تهران [بی نا]، ۱۳۶۴، ج پنجم.
۱۴۴. تاریخ ادبیات در ایران. ذبیح الله صفا، [بی جا]، انتشارات فردوس، چ سیزدهم، ۱۳۷۲، ج اول.
۱۴۵. تاریخ اقتصادی ایران. چارلز عیسوی؛ ترجمه یعقوب آژند، تهران: نشر گستره، ۱۳۶۲.
۱۴۶. تاریخ اکتشافات جغرافیایی. اولسن اوریان؛ ترجمه مهندس رضا مشایخی، تهران: [بی تا]، زوار.
۱۴۷. تاریخ الثغالی، با دیباچه مجتبی مینوی و پیشگفتار و ترجمه محمد فضائلی، تهران: [بی نا]، ۱۳۶۸.
۱۴۸. تاریخ انقلاب ایران. محمد عباسی، تهران: انتشارات شرق، ۱۳۵۸.
۱۴۹. تاریخ ایران از آغاز تا سلاجقه. ریچارد فرای؛ ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۳.
۱۵۰. تاریخ ایران از اسلام تا سلاجقه (تاریخ کمبریج). مولف ریچارد نلسون فرای؛ ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۳، ج ۴.
۱۵۱. تاریخ ایران باستان. ایوانف، م. س؛ ترجمه سیروس ایزدی و حسین تحویلی، تهران: انتشارات دنیا، ۱۳۵۹.
۱۵۲. تاریخ ایران قدیم. حسن پیرنیا، تهران: خیام، ۱۳۵۵.
۱۵۳. تاریخ ایران کمبریج از سلوکیان تا فروپاشی دولت ساسانی. آ. بریل جی؛ ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۸.
۱۵۴. تاریخ ایران. مولفان حسن پیرنیا و عباس اقبال، تهران: کتابفروشی خیام، چ سوم، ۱۳۶۲.
۱۵۵. تاریخ ایران، از زمان باستان تا امروز. آ. گرانوسکی و دیگران؛ ترجمه کیخسرو کشاورزی، تهران: انتشارات پویش، ۱۳۵۹.
۱۵۶. تاریخ بنادر و جزایر خلیج فارس. محمد ابراهیم کازرونی متخلص به نادری؛ به تصحیح و تحشیه منوچهر ستوده، [بی جا]: موسسه فرهنگی جهانگردی، ۱۳۶۷.

مصور. زنده در سده ۱۳ق.

۱۵۷. تاریخ بنادر و جزایر خلیج فارس. نوشته محمد ابراهیم کازرونی؛ تصحیح و تحشیه دکتر منوچهر ستوده، تهران: موسسه فرهنگی جهانگیری، ۱۳۶۷.

۱۵۸. تاریخ بیست ساله ایران. حسین مکی، تهران: امیر کبیر؛ ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۳.

۱۵۹. تاریخ پانصد ساله خوزستان. احمد کسروی تبریزی، تهران: خواجه، ۱۳۶۲.
۱۶۰. تاریخ پیامبران و شاهان، (سنی ملوک الارض و الانبیاء). مولف حمزه اصفهانی؛ ترجمه جعفر شعار، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۶۴.

۱۶۱. تاریخ تمدن ایران باستان. محمود زنجانی، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۸۰.
۱۶۲. تاریخ ثعالبی. محمد بن اسماعیل ثعالبی، پاره نخست ایران باستان، ترجمه محمد فضائلی، تهران: نشر نقره، ۱۳۶۸.

۱۶۳. تاریخ خلیج العربی - الحديث و المعاصر. عبدالقادر البخار مصطفی و آخرون، البصره: جامعه البصره، ۱۹۸۴.

۱۶۴. تاریخ خلیج فارس و ممالک همجوار. محمدباقر وثوقی، سال ۱۳۸۴، تهران، انتشارات سمت (تعداد صفحات: ۵۹۱ص).

۱۶۵. تاریخ دو هزار و پانصد ساله ایران. عباس پرویز، تهران: علی اکبر علمی، ۱۳۴۳، ج ۳.

۱۶۶. تاریخ دیپلماسی ایران (۳۹-۱۹۱۹)، تالیف ولادیمیر پوتیمکین، تهران: کتابخانه ایران [بی تا].

۱۶۷. تاریخ روابط خارجی ایران از صفویه تا پایان جنگ جهانی دوم. تالیف عبدالرضا هوشنگ مهدوی، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۹.

۱۶۸. تاریخ روابط خارجی ایران در یک قرن اخیر. عبدالرضا هوشنگ مهدوی، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۴.

۱۶۹. تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در دوره رضا شاه. علی اصغر زرگر، تهران: انتشارات پروین - معین، ۱۳۷۷.

۱۷۰. تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در قرن نوزدهم میلادی. محمود محمود، تهران: اقبال، ۱۳۴۴-۱۳۴۵-۸ جلد.
۱۷۱. تاریخ روابط سیاسی ایران و قدرت‌های بزرگ. ایرج ذوقی، تهران: انتشارات پاژنگ، ۱۳۶۸.
۱۷۲. تاریخ روابط شوروی با کشورهای حوزه خلیج فارس. باقر ولی بیگ، [بی‌جا]، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۶۶.
۱۷۳. تاریخ سیاسی خلیج فارس. محمد صادق نشأت، تهران: کانون کتاب، ۱۳۴۵، چاپ اول: ۱۳۴۴.
۱۷۴. تاریخ سیاسی معاصر ایران. جلال‌الدین مدنی، تهران: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۰.
۱۷۵. تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران در دوره معاصر. سعید نفیسی، تهران: شرق، ۱۳۳۵.
۱۷۶. تاریخ طبری. محمد بن جریر طبری؛ ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: اساطیر، ۱۳۶۲، ج ۲.
۱۷۷. تاریخ عرب. فیلیپ حتی؛ ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: انتشارات آگاه چ دوم، ۱۳۶۶.
۱۷۸. تاریخ عیلام. نوشته پیر آمیه؛ ترجمه شیرین بیانی، تهران: انتشارات تهران، ۱۳۴۹.
۱۷۹. تاریخ قرن هجدهم انقلاب کبیر فرانسه و امپراتوری ناپلئون. آلبرماله ژول ایزاک؛ ترجمه رشید یاسمی، چ دوم، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۷.
۱۸۰. تاریخ کمبریج از آمدن سلجوقیان تا فروپاشی دولت ایلخانان. جی. ا. بوبل؛ ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۶، ج پنجم.
۱۸۱. تاریخ گمرک ایران. مجید یکتایی، تهران: انتشارات دانش، ۱۳۵۵.
۱۸۲. تاریخ مردوخ. محمد مردوخ کردستانی، تهران: چاپخانه ارتش، ۱۳۳۵.
۱۸۳. تاریخ معاصر ایران از انقلاب مشروطیت تا انقلاب سفید. حسن نبوی، تهران: انتشارات دانشسرای عالی، ۱۳۵۰.

۱۸۴. تاریخ مفصل ایران (از تاسیس ماد تا عصر حاضر). عبدالله رازی، تهران: اقبال، چ دوم، ۱۳۳۵.
۱۸۵. تاریخ مفصل ایران. عباس اقبال، تهران: شرکت مطبوعات، ۱۳۲۷.
۱۸۶. تاریخ منتظم ناصری. محمد حسن خان ضیع الدوله، چاپ سنگی، تهران: [بی‌نا]، ۱۲۹۸ هجری قمری.
۱۸۷. تاریخ مهاجرت اقوام در خلیج فارس (ملوک هرموز). محمد باقر وثوقی، شیراز: دانشنامه فارس، شیراز، چ اول، ۱۳۸۰.
۱۸۸. تاریخ مهاجرت اقوام در خلیج فارس. محمد باقر وثوقی، شیراز: دانشنامه فارس، ۱۳۸۰.
۱۸۹. تاریخ نوین ایران. م. س. ایوانف؛ ترجمه تیزابی، تهران: انتشارات اسلوج، ۱۳۵۶.
۱۹۰. تاریخ و جغرافیای خلیج فارس. احمد فرامرزی؛ به کوشش حسین فرامرزی، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶.
۱۹۱. تاریخ یعقوبی. احمد بن ابی واضع یعقوب؛ ترجمه محمد ابراهیم آیتی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، چ هفتم، ۱۳۷۴، ج اول.
۱۹۲. تاریخچه خلیج فارس و بحرین. اسدالله موثقی، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۱۹۳. تاریخچه و اهمیت سیاسی و اقتصادی خلیج فارس. عبدالله غفاری، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۵.
۱۹۴. تاریخی عمومی. اسماعیل دولتشاهی، تهران: امیر کبیر، ۱۳۴۷.
۱۹۵. تجارت الامم. ابو علی مسکویه رازی؛ ترجمه علی نقی منزوی، تهران: توس، چ اول، ۱۳۷۶.
۱۹۶. تجارت ایران در خلیج فارس (پایان نامه دکتری). حمید اسدپور، تهران: دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۲.
۱۹۷. تجارت خلیج فارس از دیدگاه تاریخی. ویرای سیری؛ ترجمه سید امیر مرتضوی، مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۲.

۱۹۸. تجاوز عراق به ایران و موضع گیری سازمان ملل متحد. نسرین مصفا و دیگران، تهران: [بی نا]، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین المللی، ۱۳۶۶.
۱۹۹. تجربه ۲۸ مرداد. فرج اله میزانی (جوانشیر)، تهران: انتشارات حزب توده، ۱۳۵۹.
۲۰۰. تجزیه و تحلیل رویدادهای اخیر و راز عقب نشینی گام به گام آمریکا در ایران. الف. عرفان، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۷.
۲۰۱. تحریر تاریخ و صاف. عبدالمحمد آیتی، تهران: انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۶.
۲۰۲. تحقیقی پیرامون صادرات ایران و امکانات توسعه آن به شیخ نشین ها و امارات خلیج فارس. محمد حسین رضا، [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علوم سیاسی و اقتصادی، ۱۳۵۲.
۲۰۳. تحلیل تاریخی سیاست خارجی ایران. حافظ فرمانفرمائی؛ ترجمه اسماعیل شاکری، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۵.
۲۰۴. تحلیلی از ناسیونالیسم و تاثیرش بر سیاست خارجی ایران. کریم امیر فتحی، [بی جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۶.
۲۰۵. تحلیلی بر انقلاب اسلامی. منوچهر محمدی، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۵.
۲۰۶. تحول اوضاع اقتصادی ایران در جنگ دوم. مهدی خرمی، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۲.
۲۰۷. تحول روابط منطقه ای در سیاست خارجی ایران. جعفر آذرمیگن، [بی جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۶.
۲۰۸. تحول و ثبات در خلیج فارس. محمد مسجد جامعی، قم: انتشارات حمید، ۱۳۶۹.
۲۰۹. ترجمه مجید قهرمانی، سال ۱۳۷۰، تهران نشر سفیر (تعداد صفحات: ۸۲ ص)
۲۱۰. تطبیق لغات جغرافیایی قدیم و جدید ایران. محمد حسن خان اعتماد السلطنه، به تصحیح میرهاشم محدث، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۳.
۲۱۱. تغییرات ساختاری در نظام بین الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس. شهرام

- شاهوردی، سال ۱۳۷۶، تهران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران (تعداد صفحات: ۹۵ص).
۲۱۲. *تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس*. شهرام شاهوردی، سال ۱۳۷۶.
۲۱۳. *تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس*. شهرام شاهوردی، سال ۱۳۷۶، تهران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران (تعداد صفحات: ۹۵ص).
۲۱۴. *تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس*. شهرام شاهوردی، سال ۱۳۷۶، تهران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی (تعداد صفحات: ۹۵ص).
۲۱۵. تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری. آدام متز؛ ترجمه علیرضا ذکاوتی قراگزلو، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۲، ج دوم.
۲۱۶. التنبیه و الاشراف. علی بن حسن مسعودی؛ ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، چ دوم، ۱۳۶۵.
۲۱۷. توطئه در ایران، دو برداشت از یک متن. سایروس ونس و زیگینیو برژینسکی؛ ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲.
۲۱۸. توطئه در تهران. لاسلو هاواس، تهران: [بی‌تا]، فرخی.
۲۱۹. *توفان خلیج*. الیویه دلاژ، ژرار گریزبک، ترجمه اسدالله مبشری، محسن مویدی، سال ۱۳۶۶، تهران، موسسه اطلاعات عنوان به (تعداد صفحات: ۲۷۱ ص).
۲۲۰. *توفان خلیج*. الیویه دلاژ؛ ژرار گریزبک، ترجمه اسدالله مبشری؛ محسن مویدی، سال ۱۳۶۶، تهران، موسسه اطلاعات (تعداد صفحات: ۲۷۱ ص).
۲۲۱. ثبات سیاسی و حاکمیت در خلیج فارس، نقش حمل و نقل، بهره برداری از بنادر بوسیله بخشهای خصوصی. ولی الله فتحی، سال ۱۳۷۳ (تعداد صفحات: ۱۳ ص).
۲۲۲. جزیره خارک در دوره استیلای نفت. خسرو خسروی، تهران: دانشگاه تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱۳۴۲.

۲۲۳. جزیره قشم و خلیج فارس. تحقیق و نگارش از حسین نوربخش، تهران: نشر امیر کبیر، ۱۳۶۹.
۲۲۴. جستارهایی از تاریخ اجتماعی ایران؛ هلندیان در جزیره خارک و خلیج فارس. تالیف ویلم فلور؛ ترجمه ابوالقاسم سری، تهران: انتشارات توس، ۱۳۷۱.
۲۲۵. جغرافیای اقتصادی نفت ایران. فتح الله سعادت، تهران [بی نا]، ۱۳۴۶.
۲۲۶. جغرافیای تاریخی خلیج فارس. تالیف پیروز مجتهد زاده، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۴، نقشه، نمونه..
۲۲۷. جغرافیای تاریخی دریای پارسی. تالیف ایرج افشار سیستانی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، ۱۳۷۶.
۲۲۸. جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی. مولف لسترنج، گای، ترجمه محمود عرفان، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چ چهارم، ۱۳۷۳.
۲۲۹. جغرافیای تاریخی سیراف. محمد حسن سمسار، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۵۷.
۲۳۰. جغرافیای تاریخی فارس. پاول شوانس؛ ترجمه کیکاووس جهانداری، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، چ اول، ۱۳۷۲.
۲۳۱. جغرافیای تاریخی فارس. تالیف محمد جعفر حسینی خورموجی، تهران: [بی نا]، ۱۲۷۶، نویسنده کتاب در زمان ناصرالدین شاه می زیسته و کتاب به خط آقا کمره ای است.
۲۳۲. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (سیری). سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح (سال ۱۳۸۲، تهران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح (تعداد صفحات: ۱۲۶ص: مصور، جدول).
۲۳۳. جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (سیری). سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، سال ۱۳۸۲ (تعداد صفحات: ۱۲۶ص: مصور، جدول).
۲۳۴. جغرافیای خلیج فارس. بهرام آزادبخت، سیمین ارمغان، سال ۱۳۸۸، تهران، آییژ (تعداد صفحات: ۱۹۲ ص: مصور، جدول، نمودار، نقشه).

۲۳۵. جغرافیای سیاسی و اقتصادی ایران. جهانگیر اسفندیار، [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۳.
۲۳۶. جغرافیای طبیعی و تاریخ سیاسی خلیج فارس. علی ملک زاده، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۲۳.
۲۳۷. جغرافیای کامل ایران. عبدالرضا فرجی و دیگران، تهران: انتشارات سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی (وابسته به وزارت آموزش و پرورش)، ۱۳۶۶، ج ۲.
۲۳۸. جغرافیای نظامی ایران، خلیج فارس. علی رزم آرا، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۱۶.
۲۳۹. جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲. غلامرضا نجاتی، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۴.
۲۴۰. جنگ حقیقی. ریچارد نیکسون، ترجمه جعفر ثقه الاسلامی، تهران: انتشارات نوین، ۱۳۶۲.
۲۴۱. جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه. پیر سالیانجر، اریک لوران؛ ترجمه هوشنگ لاهوتی، سال ۱۳۷۰، تهران: پاژنگ.
۲۴۲. جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه. پیر سالیانجر، اریک لوران؛ ترجمه هوشنگ لاهوتی، سال ۱۳۷۰، تهران: پاژنگ (تعداد صفحات: ۲۱۴ ص).
۲۴۳. جنگ خلیج فارس و آینده خاورمیانه. محمود طلوعی، سال ۱۳۷۰، تهران (تعداد صفحات: ۳۱۰ ص: مصور).
۲۴۴. جنگ عراق با ایران و صلح پایدار. سیروس ناصری، تهران: [بی‌نا]، کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷.
۲۴۵. جنوب ایران. تهیه کننده متن خانه ترجمه؛ با همکاری علی اصغر فیاض، تهران: کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی، ۱۳۵۲، عکس. مندرجات: خلیج فارس.
۲۴۶. جنوب در مبارزات ضد استعماری. علیمراد فراشبندی، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۵.
۲۴۷. چابهار و دریای پارس: اوضاع طبیعی، جغرافیایی، تاریخی. ایرج افشار، تهران:

- صدیقی، ۱۳۷۲.
۲۴۸. چالش برای قدرت و ثروت در جنوب ایران از ۱۷۵۰ تا ۱۸۵۰ م. گرمون استیفان
رای؛ ترجمه حسن زنگنه، قم: همسایه، چ اول، ۱۳۷۸.
۲۴۹. چرا در ظفار وارد نبرد شدیم؟ رستاخیز، احمد شکر نیا، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۴.
۲۵۰. چکیده گزارش نهایی مطالعات امکانپذیری مقدماتی طرح آبراه خلیج فارس -
دریای خزر. گروه سازه‌های دریایی، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت جهاد
سازندگی (تعداد صفحات: ۱۶ ص).
۲۵۱. چهره جدید ایران در جهان اسلام و عرب. محمد حسنین هیکل، [بی جا]، امید
ایران، ش ۱۷، ۱۳۵۸.
۲۵۲. الحاق ایران به پیمان دفاعی و جنبه‌های اقتصادی آن. ارسلان خلعتبری، س ۳،
ش ۱۱۷، [بی جا: بی نا]، ۱۳۳۴.
۲۵۳. الحدود الشرقيه لشبه الجزيره العربيه. جی. بی. کلی، تعریب و تعلیق خیری
حماد، بیروت: دارمکتبه الحیاه، ۱۹۷۱.
۲۵۴. حدود العالم من المشرق الى المغرب. به کوشش منوچهر ستوده، تهران: کتابخانه
طهوری، ۱۳۶۲.
۲۵۵. حقوق ایران در خلیج فارس براساس مقررات بین‌المللی. مؤلف لقاء الله فنائیان،
تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۵.
۲۵۶. حکومت نادرشاه (به روایت منابع هلندی). ویلم فلور، ترجمه ابوالقاسم سری،
سال ۱۳۶۸، تهران، توس (تعداد صفحات: ۲۵۹ ص).
۲۵۷. حکومت نادرشاه (به روایت منابع هلندی). ویلم فلور، سال ۱۳۶۸، تهران،
انتشارات توس (تعداد صفحات: ۲۵۹ ص).
۲۵۸. حوض الخلیج العربی. [الطبعه]، [القاهره]: مکتبه الانجلو المصریه، ۱۹۷۵.
۲۵۹. خدمات متقابل اسلام و ایران. مرتضی مطهری، قم: [بی تا]، انتشارات اسلامی.
۲۶۰. خط‌مشی و استراتژی شوروی در خلیج فارس. محمدرضا فتاحی، [بی جا: بی نا]،
دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۶۶.

۲۶۱. خلع ید از شرکت نفت انگلیس و ایران. شمس‌الدین امیر علایی، تهران: دهخدا، ۱۳۵۷.
۲۶۲. الخلیج العربی. جان جاک بیربی، تعریب نجده هاجر و سعید الغز، بیروت [بی‌جا: بی‌تا].
۲۶۳. خلیج فارس (هارتلند جهان) مخزن انرژی دنیا و اهمیت ژئوپلیتیک آن. سیروس غفاریان
۲۶۴. خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن هیجدهم میلادی. سیوری، راجرز. ام-کلی، جی، بی، گردآورنده و مترجم حسن زنگنه، بوشهر: مرکز بوشهر شناسی با همکاری نشر همسایه، ۱۳۷۷.
۲۶۵. خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن ۱۸ میلادی. مولفان راجر. ام. سیوری و جی. بی. کلی؛ ترجمه حسن زنگنه، قم: مرکز بوشهر شناسی، ۱۳۷۷.
۲۶۶. خلیج فارس از دیدگاه آمار و ارقام (فارسی و انگلیسی). بیژن اسدی، سال ۱۳۶۸ (چاپ دوم با اصلاحات)، تهران، وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس (تعداد صفحات: ۶۶، ۷۰ ص: جدول).
۲۶۷. خلیج فارس از دیدگاه آمار و ارقام فارسی و انگلیسی. تدوین و ترجمه بیژن اسدی، تهران: دفتر مطالعات خلیج فارس، ۱۳۶۸: مصور، جدول.
۲۶۸. خلیج فارس از دیرباز تاکنون: یکصد سال کشمکش پس از پنج هزار سال جنگ و ستیز در گاهواره تمدن. احمد اقتداری، سال ۱۳۸۷، تهران، انتشارات امیرکبیر (تعداد صفحات: ۴۱۳ ص: مصور).
۲۶۹. خلیج فارس در آستانه قرن بیستم. ملک‌م یاپ / بریتون کوپر بوش، ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۸۰، تهران، به دید، (تعداد صفحات: ۲۶۵ ص:).
۲۷۰. خلیج فارس در اسناد تاریخی. عبدالجلیل رضوی، سال، سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس مدیریت خدمات شهری.
۲۷۱. خلیج فارس در اسناد تاریخی. عبدالجلیل رضوی، سال، سازمان منطقه ویژه

- اقتصادی انرژی پارس مدیریت خدمات شهری (تعداد صفحات: ۱۲۱ ص.: نقشه).
۲۷۲. خلیج فارس در حدیث دیگران (مجموعه مقالات). امیر هوشنگ انواری، سال ۱۳۸۶، تهران، بنیاد ایران شناسی (تعداد صفحات: ۳۷۹ ص.: جدول).
۲۷۳. خلیج فارس در دوران سربلندی و شکوه. عباس مسعودی، تهران: موسسه اطلاعات، ۱۳۵۲.
۲۷۴. خلیج فارس در دوران سربلندی و شکوه. عباس مسعودی، سال ۱۳۵۲، تهران، انتشارات موسسه اطلاعات (تعداد صفحات: ۱۴۴ ص.: مصور).
۲۷۵. خلیج فارس در عصر استعمار. اثر ر. وادالا؛ ترجمه شفیع جوادی، تهران: کتاب سحاب، ۱۳۶۴.
۲۷۶. خلیج فارس در عصر استعمار. ر. وادالا، ترجمه شفیع جوادی، سال ۱۳۶۴، تهران، کتاب سحاب (تعداد صفحات: ۱۸۶، ۳۴ ص.).
۲۷۷. خلیج فارس در گذر زمان. سید علی موسوی قمی، تهران: بنیاد نبوت، ۱۳۶۶ مصور، نقشه، چاپ اول: ۱۳۶۶.
۲۷۸. خلیج فارس در گذر زمان. سید علی موسوی قمی، سال ۱۳۶۶، تهران، انتشارات بنیاد نبوت (تعداد صفحات: ۱۹۱ ص.: مصور).
۲۷۹. خلیج فارس در نگاه ایرانیان (مجموعه مقالات). امیر هوشنگ انواری، سال ۱۳۸۶، تهران، بنیاد ایران شناسی (تعداد صفحات: ۳۵۲ ص.: مصور، نقشه، نمودار).
۲۸۰. خلیج فارس مهد پارسیان از باستان تا پهلوی. محمود مقدس جعفری، سال ۱۳۸۶، تهران، اقبال (تعداد صفحات: ۲۴۴ ص.: مصور، نمونه، نقشه رنگی).
۲۸۱. خلیج فارس مهد پارسیان از باستان تا پهلوی. محمود مقدس جعفری، سال ۱۳۸۶، تهران، انتشارات اقبال (تعداد صفحات: ۲۴۴ ص.: مصور، نمونه، نقشه رنگی).
۲۸۲. خلیج فارس و اقیانوس هند در سیاست بین المللی. عباس امیری، تهران: موسسه پژوهش های سیاسی و اقتصادی بین المللی، ۱۳۵۵ = ۲۵۳۵.
۲۸۳. خلیج فارس و بحر عمان. اسکندر دلد، تهران: نوین، ۱۳۶۳، مصور، نقشه، عکس.

۲۸۴. خلیج فارس و جزایر ایرانی. حسین نوربخش، تهران: سنایی، ۱۳۶۲: مصور، نقشه، جدول، عکس.
۲۸۵. خلیج فارس و جزایر ایرانی. حسین نوربخش، تهران: کتابخانه سنایی، ۱۳۶۲.
۲۸۶. خلیج فارس و جزایر ایرانی. حسین نوربخش، سال ۱۳۶۲، تهران، سنایی (تعداد صفحات: ۴۴۸ ص).
۲۸۷. خلیج فارس و شیخ نشین‌ها و موضوع تشکیل فدراسیون آنها. علی دمقیان، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۴۹.
۲۸۸. خلیج فارس و قراردادهای نفتی ایران، محترم نعمت گرگانی، [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۰-۱۳۴۹.
۲۸۹. خلیج فارس و کانال سوئز. هانری لابروس؛ ترجمه و تلخیص محمود خواجه نوری، تهران: دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، ۱۳۵۲، نقشه، جدول.
۲۹۰. خلیج فارس و کانال سوئز. هانری لابروس، ترجمه محمود خواجه نوری، سال ۱۳۵۲، تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی (تعداد صفحات: ۱۸۹ ص: نقشه).
۲۹۱. خلیج فارس و مسائل آن. همایون الهی، تهران: اندیشه، توس، ۱۳۶۸، جدول.
۲۹۲. خلیج فارس و نقش استراتژیکی تنگه هرمز. محمدرضا حافظ نیا، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها، ۱۳۷۱، مصور، نقشه، جدول، عکس، نمودار.
۲۹۳. خلیج فارس. احمد اقتداری، تهران: ابن سینا، با همکاری فرانکلین، ۱۳۴۵. (انتشارات ابن سینا و فرانکلین، شماره ۶ جوانان).
۲۹۴. خلیج فارس. اقبال یغمایی، تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل نگارش، ۱۳۵۲.
۲۹۵. خلیج فارس. تهران: کتابهای جیبی، با همکاری فرانکلین، چ دوم، ۱۳۵۶، چ اول، ۱۳۴۵.
۲۹۶. خلیج فارس. سال انتشار؟ تهران، چاپخانه سازمان سمعی و بصری هنرهای

- زیبای کشور (تعداد صفحات: ۱۵۱، ق ص: جدول، نمودار).
۲۹۷. خلیج فارس. سر آرنولد ویلسن، ترجمه محمد سعیدی، سال ۱۳۴۸، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب
۲۹۸. خلیج فارس. سرآرنولد ویلسن؛ ترجمه محمد سعیدی، تهران وزارت فرهنگ و آموزش عالی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۶. (شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۵) چاپ اول: ۱۳۱۰. مندرجات: از قدیمیترین ازمه تا اوایل قرن بیستم میلادی.
۲۹۹. خلیج فارس. سرآرنولد ویلسون، ترجمه سعید محمدی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، چ دوم، ۱۳۴۸.
۳۰۰. خلیج فارس. سرتیپ غلامعلی بایندر، خرمشهر: [بی نا]، ۱۳۱۷.
۳۰۱. خلیج فارس. عبدالرضا امیر ابراهیمی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی.
۳۰۲. خلیج فارس. عبدالرضا امیر ابراهیمی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی، ۱۳۵۵.
۳۰۳. خلیج فارس. کتاب جوان، مولف احمد اقتداری، تهران: انتشارات خوارزمی، چ اول، ۱۳۴۵.
۳۰۴. خلیج فارس. محسن شاملو، تهران: [بی نا]، ۱۳۴۷.
۳۰۵. خلیج فارس. مشاوران مدیریت پی اس راس و شرکاء، سال ؟ تهران، مهندسی نیروی زمینی سپاه (تعداد صفحات: ۲۲۲ ص).
۳۰۶. خلیج فارس. منصور اعلمی فر، سال ؟ تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی (تعداد صفحات: ۶۵ ص)
۳۰۷. خلیج فارس. مینو میرزایی - سراج زاهدی، سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه فرهنگی هنری طاهر (تعداد صفحات: ۲۸۸ ص: مصور (رنگی)).
۳۰۸. خلیج فارس. مینو میرزایی؛ سراج زاهدی، سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه فرهنگی هنری طاهر (تعداد صفحات: ۲۸۸ ص: مصور (رنگی)).
۳۰۹. خلیج فارس. ناصر تکمیل همایون، تهران: دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۸۰.
۳۱۰. خلیج فارس. ناصر تکمیل همایون، تهران: دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۸۴.

۳۱۱. خلیج فارس. ویلسون سرآرنولد؛ ترجمه محمد سعیدی، تهران: [بی‌نا: بی‌تا].
۳۱۲. خلیج فارس، آشنایی با امارات آن. محمد علی جناب، تهران: چاپ شریعت و شرق، ۱۳۴۹.
۳۱۳. خلیج فارس، نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی (۱۹۰۰-۱۸۷۵). محمد علی جناب، سال ۱۳۵۶، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی (تعداد صفحات: ۱۸۰ ص).
۳۱۴. خلیج فارس، نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی ۱۹۰۰-۱۸۷۵. محمد علی جناب، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی، ۱۳۵۶.
۳۱۵. خلیج فارس؛ آشنایی با امارات آن. محمد علی جناب، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴. مصور، نقشه.
۳۱۶. خلیج همیشه فارس. فریبرز بختیاری، [بی‌جا]، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۶۷.
۳۱۷. خلیج همیشه فارس: دانستنی‌هایی درباره بنادر آبادان، خرمشهر، بوشهر، عسلویه و... شگفتی‌های جزایر کیش، قشم و دیگر جزایر... احمد عابدیان، سال ۱۳۸۷، تهران، نوآور (تعداد صفحات: ۱۵۲ ص: مصور).
۳۱۸. خلیج فارس و اقیانوس هند در سیاستهای بین‌الملل. تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۳۱۹. خلیج فارس و جزایر ایرانی. تهران: کتابخانه سنایی، ۱۳۶۲.
۳۲۰. خلیج فارس. ترجمه محمد سعیدی، تهران: بنگاه نشر و ترجمه کتاب، ۱۳۴۸.
۳۲۱. خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن هیجدهم میلادی. راجرز ام. سیوری و جی. بی کلی، ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۷۷، تهران، مرکز بوشهر شناسی با همکاری انتشارات همسایه (تعداد صفحات: ۲۱۹ ص).
۳۲۲. دایره المعارف سرزمین و مردم ایران. عبدالحسین سعیدیان، تهران: مجله علم و زندگی، ۱۳۶۰.
۳۲۳. درآمد نفت و توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور. غلامرضا مقدم، س ۲، ش ۲، [بی‌نا]، ۱۳۵۳.

۳۲۴. درباره خلیج فارس از ما قبل تا زمان حاضر (اسناد و نقشه ها). عباس سحاب «گردآورنده»، تهران: سحاب ۱۳۵۱.
۳۲۵. دریا و دلاوران: سواحل و جزایر خلیج فارس. صدیقه موسوی همدانی، [بی‌جا: بی‌نا]
۳۲۶. دریانوردی ایرانیان. اسماعیل رابین، تهران: چاپ زیبا، ۱۳۵۶، ج اول.
۳۲۷. دریانوردی ایرانیان، از عصر استعمار تا امروز. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۰.
۳۲۸. دریانوردی در خلیج فارس و رابطه با آفریقای شرقی از قرن نهم تا قرن دوازدهم هجری. ریکس، توماس، تهران: فرهنگ ایران زمین، ۱۳۵۱، ج هیجدهم.
۳۲۹. دریانوردی عرب در دریای هند در روزگار باستان و در نخستین سده‌های میانه. با ترجمه محمد مقدم، تهران: ابن سینا (فرانکلین)، ۱۳۳۸.
۳۳۰. دریانوردی عرب در دریای هند در روزگار باستان. مولف جرج ف. حورانی؛ ترجمه دکتر محمد مقدم، تهران: ابن سینا [بی‌تا].
۳۳۱. دریانوردی عرب. جرج حورانی؛ ترجمه مقدم، تهران: فرانکلین، ۱۳۳۸.
۳۳۲. دریای پارس و سرزمین‌های سواحل متصالح. هاوولی دونالد؛ ترجمه حسن زنگنه، قم: مرکز بوشهر شناسی با همکاری انتشارات همسایه، ۱۳۷۷.
۳۳۳. دریای خزر - خلیج فارس (از دیدگاه زمین شناسی، اقیانوس شناسی، شرایط طبیعی). حمید مهردادنا، سال ۱۳۷۵، تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی (تعداد صفحات: ۸۲ ص، جدول).
۳۳۴. دزدان دریایی در خلیج فارس از افسانه تا واقعیت. شیخ سلطان بن محمد القاسمی، ترجمه محمدباقر وثوقی، سال ۱۳۸۳، تهران، همسایه (تعداد صفحات: ص: ۲۵۵).
۳۳۵. دست پنهان سیاست انگلیس در ایران. احمدخان ملک ساسانی، تهران: هدایت، بابک، ۱۳۵۲.
۳۳۶. دفاع دکتر مصدق از نفت در زندان زرهی. حسن صدر، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۳۳۷. دلیل الخلیج، القسم التاريخی. ترجمه مکتب الترجمة به دیوان حاکم قطر، طبع

- بمطابق العرویه علی نفقه الشیخ احمد بن علی آل ثانی حاکم قطر، الدوحه، قطر: ۱۹۶۷، فی سبعة اجزاء.
۳۳۸. دوله الامارات المتحده و جيرانها. عبدالله محمد مرسى، الكويت: دارالقلم، ۱۹۸۱.
۳۳۹. دیاسپورای ایرانی. عبدالرسول خیراندیش، فصلنامه ماه تاریخ جغرافیا، تهران: [بی‌نا]، ش ۵۴-۵۵، ۱۳۸۱.
۳۴۰. دیداری از شیخ نشین‌های خلیج فارس (یادداشت‌های سفر عباس مسعودی). تهران: موسسه اطلاعات، ۱۳۴۵.
۳۴۱. دیداری از شیخ نشین‌های خلیج فارس، تألیف محمد علی مسعودی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۵، مصور.
۳۴۲. دیداری تازه از شیخ نشین‌های خلیج فارس پس از خروج نیروهای انگلیس. عباس مسعودی، تهران موسسه اطلاعات، ۱۳۴۸، مصور.
۳۴۳. دیدگاه سیاسی چین درباره امنیت خلیج فارس. تاد زولک، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۳.
۳۴۴. دیدگاه‌های بین‌المللی درباره جنگ خلیج فارس. الکس ذنجف، دن کوهن؛ ترجمه محمدحسین آریا، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۵.
۳۴۵. دیکتاتوری و توسعه سرمایه داری در ایران. فرد هالیدی؛ ترجمه فصل الله نیک آیین، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۸.
۳۴۶. دیگر شرکتی به نام کنسرسیوم در ایران دخالت ندارد. حسن نزیه، سروش، سال اول، ش ۷، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۸.
۳۴۷. راه آهن اروپا و خلیج فارس (جلد چهارم تاریخ و جغرافیای خلیج فارس). احمد فرامرزی؛ به کوشش حسین فرامرزی، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶.
۳۴۸. راه آهن اروپا و خلیج فارس. احمد فرامرزی بکوشش حسن فرامرزی، سال ۱۳۴۶، تهران، انتشارات داوورپناه
۳۴۹. راه آهن اروپا و خلیج فارس. به کوشش حسن فرامرزی، تهران: [ابن سینا]، ۱۳۴۶.
۳۵۰. راهبرد آمریکا در خلیج فارس. سیمون هندرسن، ترجمه احمد عظیمی بلوریان،

- سال ۱۳۸۳، تهران، رسا (تعداد صفحات: ۱۸۲ص: نقشه، جدول).
۳۵۱. راهبرد آمریکا در خلیج فارس. سیمون هندرسن، ترجمه احمد عظیمی بلوریان، سال ۱۳۸۳، تهران، رسا (تعداد صفحات: ۱۸۲ص: نقشه، جدول).
۳۵۲. راهنمای مصور تشخیص ماهی‌های شیلاتی (تجارتی) خلیج فارس. مؤسسه تحقیقات شیلات جنوب ایران، سال؟. بوشهر، شیلات جنوب ایران (تعداد صفحات: ۲۲۱ ص)
۳۵۳. راه‌های ارتباطی و تجاری سیراف. حسن حسین‌زاده شانه چی، [بی‌جا: بی‌نا].
۳۵۴. رقابت روس و انگلستان در ایران و افغانستان. پیوکارلو ترنزیو؛ ترجمه دکتر عباس آذرین، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۹.
۳۵۵. روابط ایران و انگلیس در جنگ جهانی اول. تالیف ویلیام جی اولسون؛ ترجمه حسن زنگنه، تهران: نشر پژوهش شیراز، ۱۳۸۱.
۳۵۶. روابط ایران و چین و موضع چین در قبال جنگ ایران و عراق. سعید تقی‌زاده، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۵.
۳۵۷. روابط بازرگانی ایران با کشورهای اتحاد جماهیر شوروی و آلمان غربی. عبدالله صدر شهیدی، [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۱-۱۳۵۰.
۳۵۸. روابط سیاسی ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی. جواد مهذب، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۴.
۳۵۹. روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه. استانی ای. رنئون (ویراستار)، ترجمه جلیل روشندل، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص: : جدول، نمودار).
۳۶۰. روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه. استانی ای. رنئون (ویراستار)، ترجمه جلیل روشندل، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص: : جدول، نمودار).

۳۶۱. روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه. استانی ای. رنثون (ویراستار)، ترجمه جلیل روشندل، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص. : جدول، نمودار).
۳۶۲. روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه. استانی ای. رنثون (ویراستار)؛ ترجمه جلیل روشندل، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص. : جدول، نمودار).
۳۶۳. روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه، استانی ای. رنثون (ویراستار)؛ ترجمه جلیل روشندل، ۱۳۷۶. تهران وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات.
۳۶۴. روس و انگلیس در ایران (۱۹۱۴-۱۸۶۴). فیروز کاظم زاده؛ ترجمه منوچهر امیری، تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، چ دوم، ۱۳۷۱.
۳۶۵. روسیه شوروی و جنگ عراق با ایران. محی الدین مصباحی، تهران [بی‌نا]، کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۷ مرداد ۱۳۶۷.
۳۶۶. روشهای بهبود زمینهای پست در سواحل شمالغربی خلیج فارس با تاکید بر منطقه بندر امام خمینی. (پایان نامه)، حسین مثقالی، سال ۱۳۷۳، تهران، دانشگاه تهران، دانشکده فنی (تعداد صفحات: ۱۵۲ ص. جدول و نمودار).
۳۶۷. رهنامه هزار مسیر در خلیج فارس. شکور عبدی، محل انتشار تهران، شکور عبدی
۳۶۸. ریشه‌های پیدایش منازعات ارضی در خلیج فارس. عبدالله جاسبی، سال ۱۳۸۰، تهران، دفتر فرهنگ مقاومت (تعداد صفحات: ۱۸۳ ص).
۳۶۹. زمان‌شناسی تاریخی خلیج فارس. مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، مولف جعفر حمیدی، تهران [بی‌نا] ۱۳۶۷.
۳۷۰. زمینه‌های همگرایی در منطقه خلیج فارس از ۱۹۷۱ تاکنون. پایان نامه کارشناسی

- ارشد، محمدی، یدالله، دانشگاه تربیت مدرس، تهران [بی نا]، ۱۳۷۰.
۳۷۱. زندگی اقتصادی ایران. منوچهر فرهنگ، تهران: موسسه عالی ارتباطات اجتماعی، ۱۳۴۹.
۳۷۲. زوال دولت هلند در خلیج فارس. فقیه خورشید، بوشهر: انتشارات شروع، ۱۳۸۳.
۳۷۳. ساختار حکومت عربستان سعودی. نصرت الله آشتی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی (وابسته به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران)، ۱۳۶۶.
۳۷۴. سال ۱۳۴۹، تهران، سازمان هواشناسی (تعداد صفحات: ۱۴ ص).
۳۷۵. سال ۱۳۷۰. تهران، روشنگران (تعداد صفحات: ۲۵۴ ص).
۳۷۶. سال ۱۳۷۰، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین الملل وزارت امور خارجه (تعداد صفحات: ۱۱۱ ص)
۳۷۷. سال ۱۳۷۴، تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی اداره کل مطالعات و تحقیقات (تعداد صفحات: ۱۲۹ ص. جدول و تصویر).
۳۷۸. سال ۱۳۷۶، تهران، سازمان منطقه آزاد قشم (تعداد صفحات: ۶۳ ص. نقشه).
۳۷۹. سال ۱۳۸۱، تهران، ابرار معاصر تهران.
۳۸۰. سال ۱۳۸۸، تهران، انتشارات مدرسه (تعداد صفحات: ۲۱۶ ص: مصور (بخشی رنگی)).
۳۸۱. سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران؛ بنیاد ایرانشناسی، شعبه استان بوشهر (تعداد صفحات: ۲۲۷ ص: مصور).
۳۸۲. سایه های جنگ بر امیر نشین های خلیج فارس. شارل زرگیب، تهران: [بی نا]، ۱۳۶۴.
۳۸۳. سرزمین بحرین. علی زرین قلم، تهران: سیروس، ۱۳۳۷
۳۸۴. سرزمین های جنوبی خلیج فارس و سلطان نشین عمان. اداره نهم سیاسی، تهران: وزارت امور خارجه، چ دوم، ۱۳۵۰.
۳۸۵. سرزمین های جنوبی خلیج فارس و سلطان نشین عمان. اداره نهم وزارت خارجه،

- تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۰.
۳۸۶. سرزمینهای شمالی پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صد سالپیش مغاص اللئالی و مناراللیالی». محمدعلی خان سدید السلطنه بندرعباسی، ترجمه احمد اقتداری، سال ۱۳۷۱، تهران، انتشارات جهان معاصر (تعداد صفحات: ۴۲۳ ص).
۳۸۷. سرزمینهای شمالی، پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صد سال پیش ۱۳۲۴ - ۱۳۳۲ق. محمد علی سدید السلطنه بندرعباسی؛ به اهتمام و تصحیح احمد اقتداری، تهران: جهان معاصر، ۱۳۷۱.
۳۸۸. سرکنسولگری بریتانیا در بوشهر (۱۹۱۴-۱۷۶۳). صفورا برومند، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۳۸۹. سرگذشت کشتی رانی ایرانیان. حسن هادی؛ ترجمه امید اقتداری، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱.
۳۹۰. سرنوشت نفت ایران در بحرین. جمال فروهر، ش ۷۱۰، [بی‌جا]، تهران، مصور، ۱۳۳۶.
۳۹۱. سفرنامه ابن بطوطه. ابن بطوطه؛ ترجمه علی موحد، تهران: انتشارات آگاه، چ پنجم، ۱۳۷۰.
۳۹۲. سفرنامه ابن حوقل: ایران در صوره الارض. ترجمه و توضیح از جعفر شعار، چ ۲، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۶.
۳۹۳. سفرنامه برادران شرلی، مولف آنتوان شرلی و رابرت شرلی. ترجمه آوانس به کوشش علی دهباشی، تهران: انتشارات نگاه، ۱۳۶۲.
۳۹۴. سفرنامه جنوب ایران. فردریک هوسه، ک، بابن؛ ترجمه و تعلیقات از محمدحسن خان اعتمادالسلطنه به تصحیح میرهاشم محدث، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
۳۹۵. سفرهای دریایی مسلمین در اقیانوس هند. محمود طاهری، تهران: به نشر، ۱۳۷۸.
۳۹۶. سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین. جواد صفی نژاد، سال ۱۳۸۴، بوشهر، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران (تعداد صفحات: ۴۲، 30: مصور).

۳۹۷. سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین. جواد صفی نژاد، سال ۱۳۸۴، بوشهر، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران (تعداد صفحات: ۴۲، ۳۰: مصور).
۳۹۸. سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس به چین. جواد صفی نژاد، تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران با همکاری کنگره بین‌المللی سیراف، چ اول، ۱۳۸۴.
۳۹۹. سقوط ۷۹. پل امیل اردمن؛ ترجمه حسین ابوترابیان، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۷.
۴۰۰. سقوط شاه. فریدون هویدا، ترجمه ح. الف. مهران، تهران: انتشارات اطلاعات، چ ۳، ۱۳۶۵.
۴۰۱. سلسله التواریخ یا اخبار الصين و الهند. سلیمان تاجر سیرافی با گردآوری و اضافات: ابوزید حسن سیرافی؛ ترجمه: دکتر حسین قرچانلو، تهران: انتشارات اساطیر و مرکز بین‌المللی گفتگوی تمدن‌ها، ۱۳۸۱.
۴۰۲. سمینار خلیج فارس (جلد اول). رادیو ایران، سال ۱۳۴۲، تهران، اداره کل انتشارات رادیو (تعداد صفحات: ۲۲۶ ص و نقشه و تصویر).
۴۰۳. سمینار خلیج فارس (جلد دوم). رادیو ایران، سال ۱۳۴۲، تهران، اداره کل انتشارات رادیو (تعداد صفحات: ۲۲۶ ص و نقشه و تصویر).
۴۰۴. سیاست انرژی کشورهای عربی خلیج فارس. توماس سی بارگر؛ ترجمه بیژن اسدی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰.
۴۰۵. سیاست انرژی کشورهای عربی و آمریکا در خلیج فارس. حمدالله آصفی، ناصر فرشاد گهر، غلامرضا وطن دوست [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۴۰۶. سیاست انرژی کشورهای عربی خلیج فارس، توماس سی. بارگر؛ ترجمه بیژن اسدی انتشار ۱۳۶۰. تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب. تعداد صفحات: ۱۴۰ ص.
۴۰۷. سیاست انگلیس در خلیج فارس و جزایر بحرین نفت و مروارید و اسناد مالکیت ایران بر بحرین.
۴۰۸. سیاست انگلیس در خلیج فارس: جزایر بحرین و تاریخ و جغرافیا و اسناد مالکیت بحرین ایران. م. ع. منشور گرگانی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۲۵.
۴۰۹. سیاست انگلیس در خلیج فارس و جزایر بحرین (نفت و مروارید). ع. منشور

- گرگانی، تهران: چاپخانه مظاهری، ۱۳۲۵.
۴۱۰. سیاست انگلیس و پادشاهی رضا شاه، هوشنگ صباحی؛ ترجمه پروانه ستاری، تهران: نشر گفتار، ۱۳۷۹.
۴۱۱. سیاست بریتانیا در خلیج فارس (بررسی غائله شیخ خزعل). نادره جلالی، تهران: انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۹.
۴۱۲. سیاست خارجی ایران در خلیج فارس و اقیانوس هند. جزیره کیش، فرمانداری کل بنادر و جزایر بحر عمان، میر حبیب اللهی، کمال، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۵.
۴۱۳. سیاست خارجی ایران و عربستان سعودی از تاسیس اوپک ۱۹۷۸. رحمان پور قربان، [بی جا: بی تا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی.
۴۱۴. سیاست خارجی و امنیت ملی ایران. امیر شاپور زندنیا، [بی جا]، رستاخیز، ۱۳۵۶.
۴۱۵. سیاست روس و انگلیس در ایران. محمد علی کافی، [بی جا: بی تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۴۱۶. سیاست نفتی ایران پس از ملی شدن صنعت نفت تا سال ۱۳۵۷. امیر مسعود میرفخرایی، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۵۹-۱۳۵۸.
۴۱۷. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹. فاطمه مومنی، ۱۳۸۷. تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایرانشناسی، شعبه استان بوشهر.
۴۱۸. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹ م. فاطمه مومنی، سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایرانشناسی، شعبه استان بوشهر (تعداد صفحات: ۲۲۷ ص. : مصور).
۴۱۹. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹ م. فاطمه مومنی، سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایرانشناسی، شعبه استان بوشهر (تعداد صفحات: ۲۲۷ ص. : مصور).
۴۲۰. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹ م. فاطمه مومنی، سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد

- ایرانشناسی، شعبه استان بوشهر (تعداد صفحات: ۲۲۷ص: : مصور).
۴۲۱. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹ م. فاطمه مومنی، سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایرانشناسی، شعبه استان بوشهر (تعداد صفحات: ۲۲۷ص: : مصور).
۴۲۲. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹ م. فاطمه مومنی،
۴۲۳. سیاست یک میلیارد دلاری خلیج. جان هالدین، [بی‌جا]، بولتن دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ش ۱۹، ۱۳۶۷.
۴۲۴. سیاست‌های ایران در حوزه خلیج فارس، خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل. امیر طاهری، ویرایش عباس امیری، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۴۲۵. سیاست‌های بریتانیا از نیمه دوم قرن نوزدهم تا جنگ جهانی اول. محمد مروار، رساله پایان تحصیلی فوق لیسانس، شیراز [بی‌نا]، ۱۳۸۰.
۴۲۶. سیاست‌های بین‌المللی در اقیانوس هند. میرزا، ک. پ. ترجمه فاطمه قدیمی پور، تهران: دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۴۲۷. سیر در قلمرو ایران از سیستان تا خوزستان. محمد فتحی، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.
۴۲۸. سیراف بندر طاهری، اشاراتی از گذشته سیراف- سیراف کنونی (بخش ویژه‌ای درباره قلعه شیخ سیراف). غلامرضا معصومی، [بی‌جا]؛ انجمن آثار ملی، ۱۳۵۲.
۴۲۹. سیراف (بندر طاهری). غلامرضا معصومی، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی و نشر قطره، چ دوم، ۱۳۷۴.
۴۳۰. سیراف، اوضاع اجتماعی سیراف (در شهرهای ایران- محمد یوسف کیانی). محمد حسن سمسار، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸، ج سوم.
۴۳۱. سیراف، بندرگاه میان دریایی راه‌های ابریشم. ناصر تکمیل همایون، [بی‌جا: بی‌نا].
۴۳۲. سیستم بویه گذاری. ملک رضا ملکپور، سال ؟. تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی

(تعداد صفحات: ۵۲ ص)

۴۳۳. شرق نزدیک در تاریخ. ترجمه قمر آریان، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۰.

۴۳۴. شرکت سهامی شیلات ایران، سال ۱۳۷۱، تهران، شرکت سهامی شیلات ایران.

۴۳۵. شکرستان در تاریخ شش هزار ساله خوزستان. ظهیر الاسلامزاده دزفولی (حجازی)، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۰۸، بخش اول.

۴۳۶. شگفتی‌های جهان باستان. سلیمان سیرافی؛ ترجمه محمد لوی عباسی، تهران: گوتنبرگ، ۱۳۳۵.

۴۳۷. شلیک اولین توپهای جنگ جهانی سوم: علل تهاجم واشنگتن علیه عراق، جک بارنز؛ ترجمه شهره ایزدی، سال ۱۳۷۳. (تعداد صفحات: ۲۲۱ ص)

۴۳۸. شناخت جامعه روستایی هرمزگان (انجیروان). محمد علی کرباسی صومعه سرائی، تهران پیمان، ۱۳۵۹.

۴۳۹. شناخت خلیج فارس و سیاست‌های بین‌المللی آن. عبدالحسین فرهودی حسابی، [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی، ۵۲-۱۳۵۱.

۴۴۰. شناسایی مناطق حساس دریای خلیج فارس (پایان نامه). علیرضا سفیانیان، سال: ۱۳۷۲. تهران، دانشگاه تهران، دانشکده منابع طبیعی (تعداد صفحات: ۱۲۹ ص، جدول و نمودار).

۴۴۱. شناسنامه بنادر کشور: جزایر خلیج فارس (جلد نهم). عبدالحمید قره‌گزلو، سال ۱۳۷۴، تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی، اداره کل مطالعات و تحقیقات (تعداد صفحات: ۱۲۹ ص. جدول و تصویر).

۴۴۲. شناسنامه بنادر کشور: جزایر خلیج فارس (جلد هفتم). عبدالحمید قره‌گزلو،

۴۴۳. شورش بردگان. به کوشش حسن فرامرزی، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۷.

۴۴۴. شیخ نشینهای خلیج فارس. پیروز مجتهدزاده، سال، تهران

۴۴۵. شیخ نشینهای خلیج فارس. پیروز مجتهدزاده، سال؟ تهران (تعداد صفحات: ص).

۴۴۶. شیخ نشین‌های خلیج فارس. نوشته پیروز مجتهدزاده، تهران: عطائی، ۱۳۴۹،

- ۱۳۵۴، نقشه، نمونه، مصور، عکس.
۴۴۷. شیخ‌نشین‌های فارس. تهران، انتشارات عطائی، [۱۳۴۹]
۴۴۸. شیرازنامه. احمد بن ابی‌الخیر زرکوب شیرازی، به کوشش اسماعیل واعظ جواد، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۰.
۴۴۹. صاعقه در صحرا: استراتژی و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس. جیمز بلک ول: ترجمه حمید فرهادی نیا و هوشنگ نامور، تهرانی، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۲.
۴۵۰. صاعقه در صحرا: استراتژی و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس. جیمز بلک ول، ترجمه حمید فرهادی نیا، هوشمند نامور تهرانی، سال ۱۳۷۲، تهران، موسسه اطلاعات (تعداد صفحات: ۳۸۰ ص: نقشه).
۴۵۱. صاعقه در صحرا: استراتژیک و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس. جیمز بلک ول، ترجمه حمید فرهادی نیا، هوشمند نامور تهرانی، سال ۱۳۷۲، تهران، موسسه اطلاعات (تعداد صفحات: ۳۸۰ ص: نقشه).
۴۵۲. صنعت حمل و نقل دریایی و لزوم ایجاد ناوگان بازرگانی در ایران. میر الهیار رضایی، [بی‌جا]، دانشگاه شهید بهشتی (ملی)، دانشکده علوم سیاسی و اقتصادی، ۱۳۶۴.
۴۵۳. صنعت نفت ایران، بیست سال پس از ملی شدن. فواد روحانی، تهران: کتابهای جیبی، ۱۳۵۶.
۴۵۴. صور الاقالیم. مولف ناشناخته، به تصحیح و تحشیه دکتر منوچهر ستوده، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۳.
۴۵۵. صوره الارض. ترجمه دکتر محمد جعفر شعار، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۵.
۴۵۶. صوره الارض، چ دوم، لیدن، ۱۹۳۸، (موجود در کتابخانه ملی ایران).
۴۵۷. صهوه الفارس فی تاریخ عرب فارس. عبدالرزاق محمد صدیق، الشارقه مطبعه المعارف، الطبعة الثانية، ۱۴۱۵-۱۹۹۴.
۴۵۸. صید مروارید. محمد علی خان سدید السلطنه بندرعباسی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۰۸.
۴۵۹. ضرورت استمرار مبارزه با غرب. امید علی مسعودی، کیهان، [بی‌جا]:

بی‌نا، ۱۳۶۷.

۴۶۰. ضرورت توسعه حقوق بین‌المللی. سعید میرزایی نیگجه، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۶۷.
۴۶۱. طرح پایگاه دیگو گارسیا در رابطه با سیاست آمریکا در اقیانوس هند. احمد نقیب‌زاده شهر بابکی، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۵۷.
۴۶۲. طلای سیاه یا بلای ایران. ابوالفضل لسانی، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۷.
۴۶۳. عبدالرضا ابراهیم. ابراهیم عبدالرضا؛ ترجمه مریم میراحمدی، تهران: انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۳.
۴۶۴. عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات. به اهتمام منوچهر ستوده، تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۸۲.
۴۶۵. عجایب الهند. ناخدا بزرگ رامهرمزی؛ ترجمه محمد ملک زاده، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۶۸.
۴۶۶. عربستان بی سلاطین، فرد هالیدی؛ ترجمه ابراهیم افراسیابی، تهران: کتاب سرا، ۱۳۵۸، ج ۲.
۴۶۷. عربستان سعودی. عباس فرزندگان، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۴۹.
۴۶۸. علل اقتصادی و سیاسی ملی شدن نفت. مجید بهرامی، [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۴۶۹. علل خیزش شیعیان حاشیه جنوبی خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، کویت). مرتضی کاظمی دینان، سال ۱۳۸۸، قم، شیعه شناسی (تعداد صفحات: ۲۶۲ ص: جدول).
۴۷۰. علی رشیدی، سال ۱۳۶۴، تهران، وزارت راه و ترابری سازمان بنادر و کشتیرانی (تعداد صفحات ۱۸ ص).
۴۷۱. عملیات چکمه. سی. ام. وود هاوس، ترجمه فرحناز شکوری، به کوشش و با مقدمه احمد بشیری، تهران: نشر نو، ۱۳۶۴.
۴۷۲. عوامل خوردگی اسکله‌های بتنی در بنادر خلیج فارس (پایان نامه). سعید

- حسامی، سال ۱۳۷۰، تهران، دانشگاه علم و صنعت، دانشکده عمران (تعداد صفحات: ۴۳۰ ص).
۴۷۳. غرور و سقوط. آنتونی پارسونز؛ ترجمه حسن پاشا شریفی، تهران: راه نو، ۱۳۶۳.
۴۷۴. غوغای تخلیه ایران. محمد خان ملک یزدی، تهران: انتشارات سلسله، ۱۳۶۲.
۴۷۵. فارسنامه بلخی. ابن بلخی، توضیح و تحشیه، دکتر منصور رستگار فسایی، شیراز: بنیاد فارس شناسی، ۱۳۷۴.
۴۷۶. فارسنامه. ابن بلخی، به اهتمام گای لسترنج، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
۴۷۷. فارسنامه. به تصحیح گای لسترنج و اهتمام ورینولد آلن نیکلسون، تهران: دنیای کتاب، چ دوم، ۱۳۶۳.
۴۷۸. الفبایی عنوان کتابها
۴۷۹. فتوح البدان. احمد بن یحیی بلاذری؛ ترجمه آذرتاش آذرنوش، تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۶.
۴۸۰. فرار عقابها. مولف کن فالت؛ ترجمه حسین ابوتراییان، تهران: نشر نو، ۱۳۶۳.
۴۸۱. فرانسه و مجامع بین‌المللی در برابر بحران خلیج فارس. علی آهنی، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۷۲.
۴۸۲. فرهنگ بنادر جنوب. [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۳۷.
۴۸۳. فرهنگ دریایی خلیج فارس (صید، دریا، کشتی)، حسین نور بخش، سال ۱۳۸۱، تهران، انتشارات امیر کبیر (تعداد صفحات: ۴۷۲ ص).
۴۸۴. فلات قاره و جزایر خلیج فارس. اسماعیل نوری‌زاده بوشهری، تهران: تابش، ۱۳۳۸.
۴۸۵. فهرست کشتی‌های جنگی کشورهای بیگانه در خلیج فارس (بحران ۱۹۹۰). سال ؟ تهران، وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل، (تعداد صفحات: ۱۷ ص. جدول).
۴۸۶. قرارداد ۱۹۰۷ بین روسیه و انگلیس درباره تقسیم ایران. پرویز پیروسیان، [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.

۴۸۷. قرارداد ۱۹۰۷ راجع به ایران و افغانستان. مهدی قلی پیرنظر، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۵.
۴۸۸. قرارداد ۱۹۰۷ میلادی. بهمن شاه روشن، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۸.
۴۸۹. قرارداد ۱۹۰۷ و مقدمات تاریخی تقسیم ایران به موجب این قرارداد. علی فتوحی، [بی جا: بی تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۴۹۰. قرارها و قراردادهای دوران قاجاریه. سیف الله وحید نیا(به اهتمام)، تهران: عطایی، ۱۳۶۲.
۴۹۱. قسمتی از مشکلات سیاسی پنجاه سال خاندان پهلوی در ایران. احمد شارق، تهران: [بی نا]، ۱۳۵۷.
۴۹۲. قطر امروز، محمد خلیل جواهری، تهران: آژانس شرق، ۱۹۶۴.
۴۹۳. قومیت و قوم گرایی در ایران افسانه یا واقعیت. حمید احمدی، اطلاعات سیاسی و اقتصادی، ش ۱۱۵ و ۱۱۶، تهران: [بی نا]، ۱۳۷۶.
۴۹۴. الکامل. عزالدین علی ابن اثیر؛ ترجمه علی هاشمی حائری، تهران: شرکت سهامی چاپ و انتشارات کتب ایران، ۱۳۵۱، جلد ۱۵.
۴۹۵. کانون‌های بحران در خلیج فارس. اصغر جعفری ولدانی، تهران: کیهان، ۱۳۷۷.
۴۹۶. کتاب الفوائد فی اصول علم البحر و القواعد، آیین دریانوردی کهن در اقیانوس هند و خلیج فارس. شیخ شهاب احمد ابن ماجد السعدی بندر گنگی؛ ترجمه از عربی و تحشیه احمد اقتداری، ترجمه از انگلیسی امید اقتداری، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۷۲.
۴۹۷. کتاب الفوائد فی اصول علم البحر والقواعد: آئین‌های دریانوردی کهن در اقیانوس هند و خلیج فارس. احمد بن ماجد ابن ماجد، ترجمه احمد اقتداری و امید اقتداری، سال ۱۳۷۲، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی(تعداد صفحات: ۵۸۵ ص).
۴۹۸. کتاب سیاه. حسین مکی، تهران: محمد علی علمی، ۱۳۲۹.

۴۹۹. کرانه‌های ایران از نظر سیاسی و موقعیت دریایی ایران. ابوالحسن زمانی، [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۵۰۰. کردستان. علی اصغر شمیم، تهران: انتشارات مدبر، ۱۳۷۰.
۵۰۱. کریم خان زند و خلیج فارس. احمد فرامرزی؛ به کوشش حسن فرامرزی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۶. (منابع تاریخ و جغرافیای خلیج فارس، ش ۱)
۵۰۲. کریم خان زند و خلیج فارس. حسن فرامرزی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۶.
۵۰۳. کریمخان زند و خلیج فارس. به کوشش حسن فرامرزی، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶.
۵۰۴. کشور حیره در قلمرو شاهنشاهی ساسانیان از ۲۲۶ تا ۶۳۲ میلادی (۱۲ ق). خدامراد مرادیان، تهران: بنیاد نیکوکاری نوریانی، ۱۳۵۵.
۵۰۵. کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس. پیروز مجتهدزاده؛ ترجمه و تنظیم حمیدرضا محمدی نوری، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱. (سری مباحث استراتژیک؛ ۱۵)
۵۰۶. کشورها و مرزها. پیروز مجتهدزاده، تهران: عطایی، ۱۳۷۹.
۵۰۷. کشیش‌های انگلیسی در دوران انقلاب اسلامی ایران. پل هانت؛ ترجمه حسین ابوترابیان، تهران: اطلاعات، ۱۳۶۵.
۵۰۸. کلید خلیج فارس. غلامحسین مقتدر، تهران: علمی، ۱۳۳۳، مصور، عکس.
۵۰۹. کمکهای ایران به کشورهای جهان سوم، فریدون فشارکی، س ۴، ش ۳، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۵.
۵۱۰. کتیبه خارک در خلیج فارس و دیگر آثار باستانی نویافته. رضا مرادی غیاث آبادی، انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران: مهرج،
۵۱۱. گرفتاری‌های اثرات سیاست هسته‌ای هند برای منطقه (خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل). براون، دیتر، ویرایش عبادی امیری، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۵۱۲. گروگان‌گیری در ایران و مذاکرات محرمانه تهران. پیر سالدینجر؛ ترجمه جعفر

- ثقه الاسلامی، تهران: انتشارات نوین، ۱۳۶۲.
۵۱۳. گزارش تحقیقاتی تهیه آهک از ماسه بادی‌های خوزستان و کناره شمالی خلیج فارس و دریای عمان. نرمین سید عسگری و احمد حاکمی، سال ۱۳۶۵، تهران، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن (تعداد صفحات: ۷ ص).
۵۱۴. گزارش ماموریت شرکت در سمینار بررسی مسائل جنگ خلیج فارس و اثرات آن بر کشتیرانی.
۵۱۵. گزارش‌های سالانه سرپرسی کاکس سرکنسول انگلیس در بوشهر (۱۱-۱۹۰۵). مرکز مطالعات بوشهر شناسی، ترجمه حسن زنگنه، شیراز: پروین، ۱۳۷۷.
۵۱۶. گزیده اسناد تاریخی خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸.
۵۱۷. گزیده اسناد خلیج فارس (جلد اول). واحد نشر اسناد، سال ۱۳۶۸، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۵۷۷ ص. نقشه).
۵۱۸. گزیده اسناد خلیج فارس (جلد چهارم). واحد نشر اسناد، سال ۱۳۷۴، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۶۰۶ ص).
۵۱۹. گزیده اسناد خلیج فارس (جلد سوم). واحد نشر اسناد، سال ۱۳۷۳، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (تعداد صفحات: ۷۰۷ ص).
۵۲۰. گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ج: نمونه.
۵۲۱. گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ج: نمونه.
۵۲۲. گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
۵۲۳. گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی [۱۳]، ح: نمونه.
۵۲۴. گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور

- خارجہ، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
۵۲۵. گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجہ، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، [۱۳]، ج: نمونه.
۵۲۶. گمانه‌ای در ریشه‌شناسی واژه «سیراف». سید عبدالعزیز بلادی، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۵۲۷. گمرکات بنادر جنوب ایران. محمد باقر سلحشور، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۳.
۵۲۸. گناوه، قریه خور خلیل. عباس عباسی، شیراز: انتشارات راهگشا، چ اول، ۱۳۷۹.
۵۲۹. الگوهای اعتماد سازی در منطقه خلیج فارس. طاهره ابراهیمی فر، سال ۱۳۸۰، تهران، وزارت امورخارجہ، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۱۶ ص).
۵۳۰. لرد کرزن در خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجہ
۵۳۱. لردکرزن در خلیج فارس بر پایه اسناد وزارت امورخارجہ. ابراهیم صفایی، سال ۱۳۷۰، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وابسته به وزارت امورخارجہ جمهوری اسلامی ایران (تعداد صفحات: ۱۱۱ ص).
۵۳۲. م. ع. منشور گرکانی، سال ؟ چاپخانه مظاهری، (تعداد صفحات: ۱۸۹. ص: نقشه).
۵۳۳. ماموریت سرپرسی کاکس در خلیج فارس و ایران. فیلیپ گریوز، ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۸۰، تهران، به دید (تعداد صفحات: ۲۲۲: مصور).
۵۳۴. ماموریت سرپرسی کاکس در خلیج فارس و ایران. فیلیپ گریوز؛ ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۸۰، تهران، به دید (تعداد صفحات: ۲۲۲: مصور).
۵۳۵. ماموریت مخفی هایزر در تهران، خاطرات ژنرال هایزر. مولف رابرت هایزر؛ ترجمه سید محمد حسین عادل، تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۶۵.
۵۳۶. ماهی ایران و کمپانی شیلات. علی اشرف خطیب لو، [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۵۳۷. ماهیان خلیج فارس. هارولد بلگواد و لوپتین، ترجمه دکتر اسماعیل اعتماد و دکتر بابا مخیر، سال ۱۳۶۹، دانشگاه تهران، (تعداد صفحات: ۳۳۹ ص).
۵۳۸. ماهیت تجاوزکارانه حمله عراق به ایران. جمشید ممتاز، تهران: [بی‌نا]، کنفرانس

- بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷.
۵۳۹. مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران. بهمن نعیمی ارفع، سال ۱۳۷۰، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۲۴۵ ص).
۵۴۰. مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران» ضرورت برقراری نظام نوین...». بهمن نعیمی ارفع، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۷۰.
۵۴۱. مجموعه اسناد تاریخی و نقشه‌های جغرافیای خلیج فارس. عباس سحاب؛ ترجمه محمد کازرونی، تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۶۴. ج ۲. عنوان: اطلس عراق در نقشه‌های قدیمی مصور.
۵۴۲. مجموعه سخنرانی‌هایی در سمینار خلیج فارس. اداره کل انتشارات و رادیو، تهران: انتشارات و رادیو، ۱۳۴۲، ج ۲.
۵۴۳. مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی بهره‌برداری مناسب از ذخائر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان. شرکت سهامی شیلات ایران، سال ۱۳۶۸، بندر عباس، شرکت سهامی شیلات ایران (تعداد صفحات: ۳۵۸ ص).
۵۴۴. مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی بهره‌برداری مناسب از ذخائر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان. سال ۱۳۶۹، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۵۸).
۵۴۵. مجموعه مقالات چهارمین سمینار خلیج فارس: دورنمای صلح و ثبات در خلیج فارس و دریای عمان. سال ۱۳۷۳، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (تعداد صفحات: ۵۳۷ ص).
۵۴۶. مجموعه مقالات خلیج فارس. سال ۱۳۶۹، تهران، مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (تعداد صفحات: ۱۷۶ ص).
۵۴۷. مجموعه مقالات خلیج فارس. مرکز تحقیقات خلیج فارس در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و

- بین‌المللی، دفتر مطالعات خلیج فارس، ۱۳۶۹... مصور، نقشه، نمونه.
۵۴۸. مجموعه مقالات خلیج فارس. مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹. مصور، نقشه، نمودار.
۵۴۹. مجموعه مقالات خلیج فارس. مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹، مصور، نقشه، نمودار.
۵۵۰. مجموعه مقالات خلیج فارس، مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹، مصور، نقشه، نمودار.
۵۵۱. مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ آبان ۱۳۶۸. سال ۱۳۷۲، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۳۴ ص).
۵۵۲. مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس اردیبهشت ماه ۱۳۶۷. مرکز مطالعات خلیج فارس، سال ۱۳۶۹، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (تعداد صفحات: ۷۶۰ ص).
۵۵۳. مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس. (دومین: ۱۳۶۸؛ تهران) ۲۹ آبان - اول آذر ۱۳۶۸، مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲.
۵۵۴. مجموعه مقالات سمینار خلیج فارس ۲۸-۲۹ آذر ماه ۱۳۷۳. سال ۱۳۷۴، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، (تعداد صفحات: ۲۹۳).
۵۵۵. مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس. بهمن ماه ۱۳۶۹، مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲.
۵۵۶. مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس. مرکز مطالعات خلیج فارس - وزارت امور خارجه، سال ۱۳۷۲، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۲۸ ص).
۵۵۷. مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس. بهمن ماه

- ۱۳۶۹، مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳.
۵۵۸. مجموعه مقالات هفتمین نشست کمیته توسعه و مدیریت ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان.
۵۵۹. محاکمه خلیج فارس نویسان. احمد مدنی، تهران: توس، ۱۳۵۴. مصور
۵۶۰. محاکمه خلیج فارس نویسان، مولف احمد مدنی، [بی جا]، انتشارات توس، ۲۵۳۷.
۵۶۱. محل نگهداری اثر (برای کتابخانه‌ها و موسسات):
۵۶۲. مختصری از اصول عملی و علمی تجارت خارجی ایران. مهرانگیز رازقی، [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۰-۱۳۴۹.
۵۶۳. مرآه البلدان. محمد حسن خان اعتماد السلطنه، به کوشش عبدالحسین نوایی و میر هاشم محدث، تهران: دانشگاه تهران، چ اول، ۱۳۶۸.
۵۶۴. مرزهای ایران در سیر دو هزار و پانصد سال تاریخ. احمد علوی، تهران: [بی نا]، ۱۳۷۷.
۵۶۵. مرکز مطالعات خلیج فارس مجموعه مقالات خلیج فارس. مرکز تحقیقات خلیج فارس در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس، ۱۳۶۹: مصور، نقشه، نمونه.
۵۶۶. مرکز مطالعات خلیج فارس مجموعه مقالات خلیج فارس. مرکز تحقیقات خلیج فارس در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس، ۱۳۶۹: مصور، نقشه، نمونه.
۵۶۷. مروج الذهب. ابوالحسن علی حسین مسعودی؛ ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۶، ج اول.
۵۶۸. مسئله مرزی شط العرب: یک ارزیابی جدید حقوقی. کیان کیقباد، [بی جا]، بولتن

- دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ش ۲۴، ۱۳۶۷.
۵۶۹. مسئله نفت ایران در دیوان بین‌المللی لاهه. نصرالله نیک منش، [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۹.
۵۷۰. مسائل منطقه‌ای ایران با تاکید بر خلیج فارس. محمداسماعیل خدادادی، سال ۱۳۸۱، قم، یاقوت (تعداد صفحات: ۲۱۵ ص).
۵۷۱. مسائل منطقه‌ای ایران با تاکید بر خلیج فارس، محمداسماعیل خدادادی، سال ۱۳۸۱، قم، انتشارات یاقوت
۵۷۲. مسالک و الممالک. ابواسحاق ابراهیم اصطخری؛ ترجمه ایرج افشار، تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸.
۵۷۳. مسالک و ممالک. ابن خرداد به؛ ترجمه سعید خاگرد، تهران: موسسه مطالعاتی و انتشارات تاریخی، ۱۳۷۱.
۵۷۴. مسالک و ممالک. ابواسحاق ابراهیم اصطخری، به کوشش ایرج افشار، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۰.
۵۷۵. مشعل‌های خلیج فارس. آکسی میخائیلوویچ واسیلیف؛ ترجمه سیروس ایزدی، تهران: کتابهای جیبی، ۱۳۵۸.
۵۷۶. مشعل‌های خلیج فارس. آکسی میخائیلوویچ واسیلیف؛ ترجمه سیروس ایزدی، تهران: شرکت‌های سهامی کتابهای جیبی، ۱۳۵۸.
۵۷۷. مشعلهای خلیج فارس. آکسی واسیلیف، ترجمه سیروس ایزدی، سال ۱۳۵۸، تهران، شرکت سهامی کتابهای جیبی (تعداد صفحات: ۱۵۵ ص).
۵۷۸. مصدق، نفت، کودتا. گردآورنده محمود تفضلی، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۸.
۵۷۹. مطالعات شناسایی و توجیهی پروژه پل خلیج فارس، گزارش پیش توجیهی (جلد اول - گزارش فنی). سال ۱۳۷۶، تهران، سازمان منطقه آزاد قشم (تعداد صفحات: ۱۳۹ ص).
۵۸۰. مطالعات شناسایی و توجیهی پروژه پل خلیج فارس، گزارش پیش توجیهی (جلد دوم - نقشه‌ها).

۵۸۱. مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس. عباس اقبال آشتیانی، تهران: چاپخانه مجلس، ۱۳۵۸.
۵۸۲. مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس. مولف عباس اقبال آشتیانی، تهران: [بی تا]، اساطیر.
۵۸۳. مطالعاتی در تاریخ بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان. تالیف عباس اقبال آشتیانی، تهران: [بی نا]، ۱۳۲۸.
۵۸۴. مطالعه بنادر جنوب ایران در جهات مختلف. محمود مختاری زاده، [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۵۰-۱۳۴۹.
۵۸۵. مطالعه و بررسی ایجاد تاسیسات دریافت زائدات نفتی از کشتی‌ها در بنادر و پایانه‌های نفتی ایران در خلیج فارس (پایان نامه). جمال پاکروان، سال ۱۳۷۵، تهران، دانشکده منابع طبیعی (تعداد صفحات: ۷۰ ص).
۵۸۶. معجم البلدان، المجد الثالث. شهاب الدین عبدالله یاقوت حموی، بیروت دار صادر، ۱۳۷۶ ق، ۱۹۵۷ م.
۵۸۷. مقدمه ابن خلدون. عبدالرحمن ابن خلدون؛ ترجمه محمد پروین گنابادی، [بی جا: بی نا: بی تا]، ج اول.
۵۸۸. ملاحظات چند درباره نفت. منوچهر فرمانفرمائی، تهران: چاپ مسعود سعد، ۱۳۳۳.
۵۸۹. من خلیج فارس هستم. اقدس کاظمی قمی، سال ۱۳۸۷، قم: مثلث عشق (تعداد صفحات: ۱۵۹ ص: عکس).
۵۹۰. من خلیج فارس هستم. اقدس کاظمی قمی، سال ۱۳۸۷، قم، مثلث عشق (تعداد صفحات: ۱۵۹ ص: عکس).
۵۹۱. من در فرماندهی خلیج فارس خدمت می‌کردم. سر جول، [بی جا]، شرکت سهرانی چاپ زرین، ۱۹۴۵.
۵۹۲. منابع اقتصادی ایران در خلیج فارس. ع. نوروزی، بورس، س ۸، ش ۸۵، [بی جا: بی نا]، ۱۳۴۹.
۵۹۳. مناسبات سیاسی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دموکراتیک خلق کره. اصغر

- نهادنندگان، گزارش سمینار، [بی‌جا]، انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ش ۷، ۱۳۶۶.
۵۹۴. منافع انگلیسی‌ها در خلیج فارس. دکتر امین؛ ترجمه علی قاضی میر سعید، تهران: کاوش ۱۳۶۷، مندرجات: از ابتدا تا پایان قرن هجدهم.
۵۹۵. منافع انگلیسی‌ها در خلیج فارس (از ابتدا تا پایان قرن هیجدهم). سعید امین؛ ترجمه علی میر سعید قاضی، تهران: انتشارات زرین، ۱۳۶۷.
۵۹۶. منافع بریتانیا در خلیج فارس. عبدالامیر محمد امین، ترجمه علی رجبی یزدی، سال ۱۳۷۰، تهران، امیرکبیر (تعداد صفحات: ۲۵۲: مصور، نقشه، جدول).
۵۹۷. منافع بریتانیا در خلیج فارس. عبدالامیر محمد امین، ترجمه علی رجبی یزدی، سال ۱۳۷۰، تهران، انتشارات امیرکبیر (تعداد صفحات: ۲۵۲: مصور، نقشه، جدول).
۵۹۸. منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس. پائول جابر، گری سیک، هیساهیکو اوکازاکی، دومینگو موئسی
۵۹۹. منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس. پائول جابر، گری سیک، هیساهیکو اوکازاکی، دومینگو موئسی، ترجمه مجید قهرمانی، سال ۱۳۷۰، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (تعداد صفحات: ۸۲ ص).
۶۰۰. منافع ملی ایران در اقیانوس هند. عباس هدایتی خمینی، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۵۷.
۶۰۱. منطقه ویژه خلیج فارس. حسن رجائی، ناصر کیوان راد، سال ۱۳۷۵، تهران، سازمان تخصصی دریایی (تعداد صفحات: ۳۲ ص).
۶۰۲. موضع ایران اسلامی در جهان و انتظار مسلمانان و مستضعفان از آن. محمد واعظزاده، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۶.
۶۰۳. موقعیت سیاست خارجی ایران در آسیا. عباس امیری، [بی‌جا]، رستاخیز، ۱۳۵۶.
۶۰۴. میترا شاهنامه فردوسی به نثر سره. مهر آبادی، تهران: [بی‌نا] ب، ۱۳۷۹، ج اول.
۶۰۵. میرمهنا بندرریگی. قاسم یاحسینی، سال ۱۳۷۴، تهران، انتشارات پروین (تعداد صفحات: ۱۶۷: مصور، نقشه).

۶۰۶. میرمهنا بندرریگی، رویاروی انگلیسیها و هلندیها در خلیج فارس. قاسم یاحسینی، سال ۱۳۷۴، تهران، پروین (تعداد صفحات: ۱۶۷: مصور، نقشه).
۶۰۷. میزگرد چشم انداز ژئوپلیتیکی خلیج فارس در قرن ۲۰ و ۲۱. پیروز مجتهدزاده و دیگران، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۳.
۶۰۸. نام اثر: روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه. استانی ای. رنثون (ویراستار)، ترجمه جلیل روشندل، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ ص: جدول، نمودار).
۶۰۹. نام خلیج فارس. محمد جواد مشکور، تهران: [بی تا] وزارت اطلاعات و جهانگردی
۶۱۰. نام خلیج فارس بر پایه اسناد تاریخی. ایرج افشار سیستمی، تهران: صدیقی، ۱۳۷۲.
۶۱۱. نام خلیج فارس در طول تاریخ. تحقیق و تعلیق از محمد جواد مشکور، تهران: وزارت اطلاعات و جهانگردی، اداره کل انتشارات، ۱۳۵۵=۲۵۳۵. مصور (بخش رنگی)
۶۱۲. نامه گناوه.. غلامحسین دریانورد، [بی جا]، دریانورد.
۶۱۳. نامی برای همیشه: نگاهی به تاریخ خلیج فارس. عبدالکریم مشایخی، سال ۱۳۸۹، تهران، کانون اندیشه جوان (تعداد صفحات: ۱۹۶ ص: نقشه)
۶۱۴. نامی برای همیشه: نگاهی به تاریخ خلیج فارس. عبدالکریم مشایخی، سال ۱۳۸۹، تهران، کانون اندیشه جوان (تعداد صفحات: ۱۹۶ ص: نقشه).
۶۱۵. نبرد قدرتها در خلیج فارس. محمود طلوعی، تهران: پیک ترجمه و نشر، ۱۳۶۶. مصور، نقشه، نمونه، عکس.
۶۱۶. نزه القلوب. حمدالله بن ابی بکر بن محمد بن نصر مستوفی قزوینی، با مقاله و حواشی و تعلیقات و فهرس، به کوشش محمد دبیر سیاقی، تهران: کتابخانه طهوری، ۱۳۳۶.
۶۱۷. نظام آل سعود. کلود فوییه؛ ترجمه نورالدین شیرازی، تهران: انتشارات فراندیش، ۱۳۶۷.

۶۱۸. نظام حقوقی رودهای بین‌المللی و اروندرود. ناصر فرشادگهر، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۷.
۶۱۹. نظام حکومت در دوران اسلامی. مریم میر احمدی، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸.
۶۲۰. نظام حمل و نقل ایران از دیدگاه توسعه اقتصادی. رضا خاکی، [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۱-۱۳۵۰.
۶۲۱. نظر اجمالی به اقتصاد خلیج فارس و اهمیت آن برای ایران. جمشید بهنام، تهران: اداره کل انتشارات و رادیو، ۱۳۴۲، جلد دوم.
۶۲۲. نظری به ایران و خلیج فارس. اسماعیل نوری‌زاده بوشهری، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۴.
۶۲۳. نفت ایران از آغاز تا جنگ خلیج فارس، دانیل یرگیل؛ ترجمه ابراهیم صادقی نیا، تهران: انتشارات هیرمند، ۱۳۷۶.
۶۲۴. نفت ایران از نظر بین‌المللی. مسعود مدیر، تهران: [بی‌تا] شرکت ملی نفت ایران.
۶۲۵. نفت ایران و افکار عمومی. بهمن همایون، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۱.
۶۲۶. نفت ایران و امپریالیسم نفت خوار. حمید صفری، [بی‌سجا: بی‌نا: بی‌تا].
۶۲۷. نفت ایران و اهمیت آن در جهان کنونی. احمد فرسار، دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۴۰-۱۳۳۹.
۶۲۸. نفت ایران و شورای امنیت. حیدر رقابی، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۴.
۶۲۹. نفت ایران و مقایسه آن با سایر کشورها. حبیب الله قهرمانی، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۵.
۶۳۰. نفت ایران. علی اصغر قریشان، [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۶۳۱. نفت در ایران: نگرشی در شناخت دگرگونیهای نفتی ایران (از استعمار تا بهره‌گیری ملی). خسرو سعیدی، رضائیه: دانشکده کشاورزی و دامپروری رضائیه، ۱۳۵۲.

۶۳۲. نفت در دنیا و ایران. احسان ناطقی، [بی جا: بی تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۶۳۳. نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس. چارلیس دانیال، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی، ۱۳۳۷.
۶۳۴. نفت فلات قاره/ایران در خلیج فارس. چارلیس دانیال، سال ۱۳۴۵، تهران، چاپخانه موسوی (تعداد صفحات: ۲۳۹ ص).
۶۳۵. نفت و بحران انرژی: نفت ایران، عامل اصلی گسترش سلطه دریایی انگلستان بر جهان. رضا رییس طوسی، [بی جا: بی تا]، ۱۳۶۳.
۶۳۶. نفت و توسعه سرمایه داری در عراق. جو استورک؛ ترجمه پیروز الف، تهران: تندر، ۱۳۵۹.
۶۳۷. نفت و خلیج فارس. غلامرضا آقازاده، [بی جا: بی تا]، ۱۳۶۷.
۶۳۸. نفت و خوزستانیان. کاظم افشین، تهران: فردوس، ۱۳۳۳.
۶۳۹. نفت، دشمن شماره یک ایران. محمد حسین میمندی نژاد، تهران: [بی تا]، ۱۳۲۹.
۶۴۰. نقش ایران در آفریقا. حسین رامتین، س ۲، ش ۱۰، [بی جا: بی تا]، ۱۳۵۳.
۶۴۱. نقش بصره و بنادر کرانه‌های شمالی خلیج فارس در روابط ایران و عثمانی (۱۲۶۳-۱۰۴۹ ق، ۱۸۴۸-۱۶۳۹ م). غلامحسین نظامی، بوشهر: انتشارات بوشهر، چ اول، ۱۳۸۳.
۶۴۲. نقش جنگ در تغییر بنیانها و ساختارهای تولید صنعتی. علیرضا شیخ عطار، دوره ۱، ش ۴، [بی جا]، ۱۳۶۵.
۶۴۳. نقش نیروی مسلح شاهنشاهی در امنیت ملی و اثرات آن در سیاست خارجی ایران. محمد صادق دلکش، [بی جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۷.
۶۴۴. نقشه جمهوری اسلامی ایران (طبیعی، سیاسی، مردم شناسی). تهران: [بی تا] موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب.
۶۴۵. نقشه سیاسی و تاریخی خلیج فارس. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، ۱۳۶۷.

۶۴۶. نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس. سال ۱۳۶۸، تهران، سحاب؛ وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (تعداد صفحات: ۱۶۲، چ: نقشه، نمونه عکسی).
۶۴۷. نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس. سحاب؛ وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (تعداد صفحات: ۱۶۲، چ: نقشه، نمونه عکسی).
۶۴۸. نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸. مصور، نقشه، عکس (به مناسبت کنفرانس بین‌المللی خلیج فارس)
۶۴۹. نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸. مصور، نقشه، عکس (به مناسبت کنفرانس بین‌المللی خلیج فارس)
۶۵۰. نکاتی چند درباره بحران کنونی ایران. محمدرضا فشا، تهران: [بی‌تا]، گوتنبرگ.
۶۵۱. نگاهی به آثار دریانوردی ایرانیان در روزگار باستان، تاریخ تحول علوم در ایران. تهران، ۱۳۵۰.
۶۵۲. نگاهی به ابعاد اقتصادی و موقعیت جغرافیایی و ژئوپولیتیکی خلیج فارس. ملک رضا ملک پور، بندر و دریا، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۷.
۶۵۳. نگاهی به بوشهر: مجموعه‌ای از اوضاع تاریخی، جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی استان بوشهر. ایرج افشار سیستانی، تهران: نسل دانش، ۱۳۶۹. ج ۲: مصور، نقشه.
۶۵۴. نگاهی به تاریخ: انقلاب اسلامی ۱۹۲۰ عراق و نقش علمای مجاهد اسلام. محمد صادقی تهران، قم: دارالفکر، ۱۳۵۸.
۶۵۵. نگاهی به تحول و جابجایی مراکز تجاری و فرهنگی در حاشیه شمالی خلیج فارس. حسین توفیقان، [بی‌جا: بی‌نا].
۶۵۶. نگاهی به مناسبات سیاسی ایران و انگلیس در قرن ۱۹ و ۲۰. محمد جواد مرادی، جمهوری اسلامی، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۷.
۶۵۷. نگاهی کوتاه بر قطع روابط رژیم آل سعود با جمهوری اسلامی ایران. اصغر

- نهادن‌دی‌ان، [بی‌جا]، بولتن دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ش ۱۸-۱۷، ۱۳۶۷.
۶۵۸. نگرشی تئوریک بر خلیج فارس و مسائل آن. فرهاد قاسمی، سید جواد صالحی، سال ۱۳۸۶، تهران، مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه (تعداد صفحات: ۲۰۶ ص: مصور، نمودار).
۶۵۹. نمایی از ایران خلیج همیشه فارس. امیر حسین بختیاری، سال ۱۳۸۵، تهران، ایران‌شناسی.
۶۶۰. نمایی از ایران خلیج همیشه فارس. امیر حسین بختیاری، سال ۱۳۸۵، تهران، ایران‌شناسی (تعداد صفحات: ۱۳۶ ص: مصور، رنگی).
۶۶۱. نهضت ابوسعید گناوه‌ای. سید جعفر حمیدی، تهران: رسا، چ سوم، ۱۳۷۲.
۶۶۲. نیروی دریایی شوری و اقیانوس هند؛ خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل. کاترل، آل‌وین جی، ویرایش عباس امیری، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۶۶۳. الواح بابل. ادوارد شی‌یرا؛ ترجمه علی اصغر حکمت، تهران: ابن‌سینا با همکاری فرانکلین، ۱۳۴۱.
۶۶۴. وجه تسمیه خلیج فارس. وزارت امور خارجه، اداره نهم سیاسی، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۷ ص).
۶۶۵. وقایع ایران بار دیگر آمریکا و شوروی را در برابر هم قرار داد و دوران جنگ سرد دیگری آشکار شد، مولف نوشیروان کیهانی زاده، [بی‌جا: بی‌نا]. ۱۳۵۷.
۶۶۶. هجوم انگلیس به جنوب ایران ۱۸۳۹ و ۱۸۵۶، جی. بی‌کلی؛ ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۷۳، بوشهر (تعداد صفحات: ۲۱۶ ص).
۶۶۷. هزیمت یا شکست آمریکا. ترجمه احمد سمیعی، تهران: نشر ناشر، ۱۳۶۲.

ب - فهرست الفبایی نام خانوادگی مولف

۱. آبادیان، بهمن. آینده‌نگری اقتصاد ایران، ترجمه محمد فرد سعیدی، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.
۲. آتشبرگ، محمد علی. استراتژی شوروی در خلیج فارس [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی ۱۳۵۴.
۳. آدمیت، فریدون. ایدئولوژی نهضت مشروطیت ایران، تهران: انتشارات پیام، ۱۳۵۵.
۴. آذرمیگن، جعفر. تحول روابط منطقه‌ای در سیاست خارجی ایران [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۶.
۵. آرمان، بهمن. اثرات کاهش نفت ایران بر بازارهای جهانی، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۶. آرون، ریمون. ابعاد بین‌المللی انقلاب ایران [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۷. آریان، قمر (مترجم). شرق نزدیک در تاریخ، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۰.
۸. آزادبخت، بهرام. جغرافیای خلیج فارس، سیمین ارمغان، سال ۱۳۸۸، تهران، آبیژ (تعداد صفحات: ۱۹۲ ص: مصور، جدول، نمودار، نقشه).
۹. آشتی، نصرت الله. ساختار حکومت عربستان سعودی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (وابسته به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران)، ۱۳۶۶.
۱۰. آصفی، حمدالله؛ فرشاد گهر، ناصر؛ وطن دوست، غلامرضا. سیاست انرژی کشورهای عربی و آمریکا در خلیج فارس [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۱۱. آقازاده، غلامرضا. نفت و خلیج فارس، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۷.
۱۲. آقای، بهمن. بررسی روابط خارجی ایران. [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۱۳. آلون جی، کاترل. نیروی دریایی شوری و اقیانوس هند، خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل، ویرایش عباس امیری، تهران: موسسه پژوهشهای سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۱۴. آمیه، پیر. تاریخ عیلام، ترجمه شیرین بیانی، تهران، انتشارات تهران، ۱۳۴۹.
۱۵. آهنی، علی. فرانسه و مجامع بین‌المللی در برابر بحران خلیج فارس، تهران: وزارت

- امور خارجه، ۱۳۷۲.
۱۶. آیتی، عبدالمحمد. تحریر تاریخ و صاف، تهران: انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۶.
۱۷. ابراهیمی فر، طاهره. ۷۴/الگوهای اعتماد سازی در منطقه خلیج فارس، سال ۱۳۸۰، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۱۰۰).
۱۸. ابن اثیر، عزالدین علی. الکامل، ترجمه علی هاشمی حائری، تهران: شرکت سهامی چاپ و انتشارات کتب ایران، ۱۳۵۱، جلد ۱۵.
۱۹. ابن بلخی. فارسنامه، به اهتمام گای لسترنج، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
۲۰. ابن بلخی. فارسنامه، به تصحیح گای لسترنج و اهتمام ورینولد آلن نیکلسون، تهران: دنیای کتاب، چ دوم، ۱۳۶۳.
۲۱. ابن بلخی. فارسنامه، توضیح و تحشیه، دکتر منصور رستگار فسایی، شیراز: بنیاد فارس شناسی، ۱۳۷۴.
۲۲. ابن خرداد به. مسالک و ممالک، ترجمه سعید خاکرند، تهران: موسسه مطالعاتی و انتشارات تاریخی، ۱۳۷۱.
۲۳. ابن خلدون، عبدالرحمن. مقدمه ابن خلدون، ترجمه محمد پروین گنابادی، [بی جا: بی نا: بی تا]، ج اول.
۲۴. ابن رسته. الاعلاق النفسیه، ترجمه دکتر حسین قرچانلو، تهران: انتشارات امیر کبیر، چ اول، ۱۳۶۵.
۲۵. ابوالقاسم ابن محمد. اشکال العالم، ترجمه عبد الاسلام کاتب، مقدمه فیروز منصوری، مشهد: استان قدس، ۱۳۶۸.
۲۶. اداره کل انتشارات و رادیو. مجموعه سخنرانی هایی در سمینار خلیج فارس، تهران: انتشارات و رادیو، ۱۳۴۲، ج ۲.
۲۷. اداره نهم سیاسی. سرزمین های جنوبی خلیج فارس و سلطان نشین عمان، تهران: وزارت امور خارجه، چ دوم، ۱۳۵۰.
۲۸. اداره نهم وزارت خارجه. سرزمین های جنوبی خلیج فارس و سلطان نشین عمان، تهران: [بی نا]، ۱۳۵۰.

۲۹. اردمن، پل امیل. سقوط ۷۹، ترجمه حسین ابوترابیان، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۷.
۳۰. استورک، جو. نفت و توسعه سرمایه داری در عراق، ترجمه پیروز الف، تهران: تندر، ۱۳۵۹.
۳۱. اسدپور، حمید. تجارت ایران در خلیج فارس (پایان نامه دکتری)، تهران: دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۲.
۳۲. اسدی، بیژن. خلیج فارس از دیدگاه آمار و ارقام (فارسی و انگلیسی)، سال ۱۳۶۸ (چاپ دوم با اصلاحات)، تهران، وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس (تعداد صفحات: ۶۶، ۷۰ ص: جدول).
۳۳. اسفندیار، جهانگیر. جغرافیای سیاسی و اقتصادی ایران [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۳.
۳۴. اشتین، سراورل. از گله دار تا بوشهر، ترجمه احسان نظری، به کوشش علی نعیمی گله داری، شیراز: ایلاف، ۱۳۸۳.
۳۵. اصطخری، ابواسحاق ابراهیم. مسالک و الممالک، ترجمه ایرج افشار، تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸.
۳۶. اصطخری، ابواسحاق ابراهیم. مسالک و ممالک، به کوشش ایرج افشار، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۰.
۳۷. اعتماد السلطنه، محمد حسن خان. تطبیق لغات جغرافیایی قدیم و جدید ایران، به تصحیح میرهاشم محدث، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۳.
۳۸. اعتماد السلطنه، محمد حسن خان. مرآه البلدان، به کوشش عبدالحسین نوایی و میر هاشم محدث، تهران: دانشگاه تهران، چ اول، ۱۳۶۸.
۳۹. اعلمی فر، منصور. خلیج فارس، سال؟ تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی (تعداد صفحات: ۶۵ ص).
۴۰. افشار سیستانی، ایرج. جغرافیای تاریخی دریای پارسی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، ۱۳۷۶.

۴۱. افشار سیستمی، ایرج. چابهار و دریای پارس: اوضاع طبیعی، جغرافیایی، تاریخی. تهران: صدیقی، ۱۳۷۲.
۴۲. افشار سیستمی، ایرج. نام خلیج فارس بر پایه اسناد تاریخی، تهران: صدیقی، ۱۳۷۲.
۴۳. افشار سیستمی، ایرج. نگاهی به بوشهر: مجموعه‌ای از اوضاع تاریخی، جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی استان بوشهر، تهران: نسل دانش، ۱۳۶۹. ج ۲: مصور، نقشه.
۴۴. افشین، کاظم. نفت و خوزستانیان، تهران: فردوس، ۱۳۳۳.
۴۵. اقبال آشتیانی، عباس. مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس، تهران: چاپخانه مجلس، ۱۳۵۸.
۴۶. اقبال آشتیانی، عباس. مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس، تهران: [بی‌تا]، اساطیر.
۴۷. اقبال آشتیانی، عباس. مطالعاتی در تاریخ بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۲۸.
۴۸. اقبال، عباس. تاریخ مفصل ایران، تهران: شرکت مطبوعات، ۱۳۲۷.
۴۹. اقتداری، احمد. آثار شهرهای باستانی سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان، تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۴۸.
۵۰. اقتداری، احمد. آثار شهرهای باستانی سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان، تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۴۸.
۵۱. اقتداری، احمد. از دریای پارس تا دریای چین، تهران: شرکت مسائل حمل و نقل ایران، ۱۳۶۴.
۵۲. اقتداری، احمد. خلیج فارس از دیرباز تاکنون: یکصد سال کشمکش پس از پنج هزار سال جنگ و ستیز در گاهواره تمدن، سال ۱۳۸۷، تهران، انتشارات امیرکبیر (تعداد صفحات: ۴۱۳ ص.: مصور).
۵۳. اقتداری، احمد. خلیج فارس، تهران: ابن سینا، با همکاری فرانکلین، ۱۳۴۵. (انتشارات ابن سینا و فرانکلین، شماره ۶ جوانان).
۵۴. اقتداری، احمد. خلیج فارس، کتاب جوان، تهران: انتشارات خوارزمی، چ اول،

۱۳۴۵.

۵۵. اکبری، امیر. تاریخ اجتماعی ایران در عصر ساسانیان، مشهد: محقق، ۱۳۸۲.

۵۶. امیر ابراهیمی، عبدالرضا. خلیج فارس، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی. ۱۳۵۵.

۵۷. امیر علایی، شمس‌الدین. خلع ید از شرکت نفت انگلیس و ایران، تهران: دهخدا، ۱۳۵۷.

۵۸. امیر فتحی، کریم. تحلیلی از ناسیونالیسم و تأثیرش بر سیاست خارجی ایران، [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۶.

۵۹. امیری، عباس. خلیج فارس و اقیانوس هند در سیاست بین‌المللی، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵-۲۵۳۵.

۶۰. امیری، عباس. موقعیت سیاست خارجی ایران در آسیا، [بی‌جا]، رستاخیز، ۱۳۵۶.

۶۱. امین، سعید. منافع انگلیسی‌ها در خلیج فارس، ترجمه علی قاضی میر سعید، تهران: کاوش ۱۳۶۷، مندرجات: از ابتدا تا پایان قرن هجدهم.

۶۲. امین، سعید. منافع انگلیسی‌ها در خلیج فارس (از ابتدا تا پایان قرن هیجدهم). ؛ ترجمه علی میر سعید قاضی، تهران: انتشارات زرین، ۱۳۶۷.

۶۳. انواری، امیر هوشنگ. خلیج فارس در حدیث دیگران (مجموعه مقالات)، سال ۱۳۸۶، تهران، بنیاد ایران شناسی (تعداد صفحات: ۳۷۹ ص: جدول).

۶۴. انواری، امیر هوشنگ. خلیج فارس در نگاه ایرانیان (مجموعه مقالات)، سال ۱۳۸۶، تهران، بنیاد ایران شناسی (تعداد صفحات: ۳۵۲ ص: مصور، نقشه، نمودار).

۶۵. اوریان، اولسن. تاریخ اکتشافات جغرافیایی، ترجمه مهندس رضا مشایخی، تهران: [بی‌تا]، زوار.

۶۶. اولسون، ویلیام جی. روابط ایران و انگلیس در جنگ جهانی اول، ترجمه حسن زنگنه، تهران: نشر پژوهش شیراز، ۱۳۸۱.

۶۷. ایرانی، قباد. بهره‌برداری شیلات خلیج فارس و دریای عمان، روابط بین‌الملل، ش ۵، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.

۶۸. ایوانف، م. س. تاریخ ایران باستان، ترجمه سیروس ایزدی و حسین تحویلی، تهران:

- انتشارات دنیا، ۱۳۵۹.
۶۹. ایوانف، م. س. تاریخ نوین ایران، ترجمه تیزابی، تهران: انتشارات اسلوج، ۱۳۵۶.
۷۰. بابک زاده، جواد. آثار کشف شده دوران تاریخی ایران در جزیره قشم، سخنرانی چهارمین اجلاس تاریخ و فرهنگ ایران از زمان اشکانیان، تهران: انتشارات اداره کل وزارت فرهنگ، ۱۳۵۵.
۷۱. بارگر، توماس سی. سیاست انرژی کشورهای عربی خلیج فارس، ترجمه بیژن اسدی انتشار ۱۳۶۰. تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب. تعداد صفحات: ۱۴۰ ص.
۷۲. بارگر، توماس سی. سیاست انرژی کشورهای عربی خلیج فارس، ترجمه بیژن اسدی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰.
۷۳. بارنز، جک. شلیک اولین توپهای جنگ جهانی سوم: علل تهاجم واشنگتن علیه عراق، ترجمه شهره ایزدی، سال ۱۳۷۳. (تعداد صفحات: ۲۲۱ ص)
۷۴. بازرگان، مهدی. انقلاب ایران در دو حرکت، تهران، ۱۳۶۳.
۷۵. باسمنجی، کاوه (مترجم). استراتژی و طرحریزی نیروها برای اهداف آمریکا در خلیج فارس، سال ۱۳۷۰، تهران، روشنگران (تعداد صفحات: ۲۵۴ ص).
۷۶. بایندر، سرتیپ غلامعلی. خلیج فارس، خرمشهر: [بی نا]، ۱۳۱۷.
۷۷. بحرینی نژاد، عبدالحسین؛ دوراهی، حیدر. بندر دیرنگینی بر ساحل خلیج فارس، سال ۱۳۸۲، قم انتشارات نورالنور (قطع کتاب: وزیری. تعداد صفحات: ۴۲۸ ص)
۷۸. البخار، عبدالقادر؛ آخرون، مصطفی. تاریخ خلیج العربی - الحدیث و المعاصر، البصره: جامعه البصره، ۱۹۸۴.
۷۹. بختی، بشیر. اوضاع سیاسی و اقتصادی ایران در دوره جنگ بین‌المللی دوم [بی جا: بی تا]، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۸۰. بختیاری، امیر حسین. نمایی از ایران خلیج همیشه فارس. امیر حسین بختیاری، سال ۱۳۸۵، تهران، ایرانشناسی (تعداد صفحات: ۱۳۶ ص: مصور، رنگی).
۸۱. بختیاری، فریبرز. خلیج همیشه فارس [بی جا]، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۶۷.

۸۲. براون، نویل. اروپای غربی و اقیانوس هند، خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۸۳. بررسی آثار حقوقی خلیج فارس به عنوان دریایی نیمه بسته. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.
۸۴. برزگر، کیهان. ایران، عراق جدید و نظام سیاسی-امنیتی خلیج فارس، سال ۱۳۸۷، تهران، دفتر گسترش تولید علم وابسته به معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی (تعداد صفحات: ۲۹۸ ص).
۸۵. برومند، صفورا. سرکنسولگری بریتانیا در بوشهر (۱۹۱۴-۱۷۶۳) [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۸۶. بریان، پیر. امپراتوری هخامنشی. ترجمه ناهید ضروغان، تهران: نشر قطره، ۱۳۸۱، ج اول.
۸۷. بریل، جی آ. تاریخ ایران کمبریج از سلوکیان تا فروپاشی دولت ساسانی، ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۸.
۸۸. بلادی، سید عبدالعزیز. گمرکات بنادر جنوب ایران، محمد باقر سلحشور، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۳.
۸۹. بلاذری، احمد بن یحیی. فتوح البلدان، ترجمه آذرتاش آذرنوش، تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۶.
۹۰. بلک ول، جیمز. صاعقه در صحرا: استراتژی و تاکتیک‌های جنگ خلیج فارس، ترجمه حمید فرهادی نیا و هوشنگ نامور، تهرانی، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۲. (تعداد صفحات: ۳۸۰ ص: نقشه).
۹۱. بلگواد، هارولد؛ پتین، لو. ماهیان خلیج فارس، ترجمه دکتر اسماعیل اعتماد و دکتر بابا مخیر، سال ۱۳۶۹، دانشگاه تهران، (تعداد صفحات: ۳۳۹ ص).
۹۲. بن خلف تبریزی، محمد حسین. برهان قاطع، به اهتمام دکتر محمد معین، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۱، ج دوم.
۹۳. بن ماجد ابن ماجد، احمد. کتاب الفوائد فی اصول علم البحر والقواعد: آئین‌های دریانوردی کهن در اقیانوس هند و خلیج فارس، ترجمه احمد اقتداری و امید اقتداری، سال ۱۳۷۲، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی (تعداد صفحات: ۵۸۵ ص).

۹۴. بندر کنگ. بندر عباس: [بی‌نا]، ۱۳۵۹.
۹۵. بوبل، جی. ا. تاریخ کمبریج از آمدن سلجوقیان تا فروپاشی دولت ایلخانان، ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۶، ج پنجم.
۹۶. بوندرافسکی، گریگوری. برتری جویان و امپریالیست‌ها در خلیج فارس، ترجمه ش. م. زمان زاده، تهران: ابوریحان، ۱۳۶۱.
۹۷. بهرامی، مجید. علل اقتصادی و سیاسی ملی شدن نفت [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۹۸. بهزادی، حسن. بهره‌برداری از منابع خلیج فارس، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۵. مصور.
۹۹. بهزادی، حسن. بهره‌برداری از منابع نفت خلیج فارس سال ۱۳۸۰، تهران (تعداد صفحات: م، ۱۵۷ص. : نقشه، جدول).
۱۰۰. بهزادی، حسن. بهره‌برداری از منابع خلیج فارس. رساله دکترا، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۴۲-۴۳.
۱۰۱. بهنام، جمشید. نظر اجمالی به اقتصاد خلیج فارس و اهمیت آن برای ایران، تهران: اداره کل انتشارات و رادیو، ۱۳۴۲، جلد دوم.
۱۰۲. بی‌نیاز، علی. انقلاب اسلامی و مدل اقتصادی آن [بی‌جا: بی‌تا]، ۱۳۶۷.
۱۰۳. بیربی، جان جاک. الخلیج العربی، تعریب نجده هاجر و سعید الغز، بیروت [بی‌جا: بی‌تا].
۱۰۴. بیطار، عبدالرحمن. ایران و مشکلات اقتصادی جهان. [بی‌جا: بی‌تا]، ۱۳۵۳.
۱۰۵. پارسونز، آنتونی. غرور و سقوط، ترجمه حسن پاشا شریفی، تهران: راه نو، ۱۳۶۳.
۱۰۶. پاکروان، جمال. مطالعه و بررسی ایجاد تاسیسات دریافت زائدات نفتی از کشتی‌ها در بنادر و پایانه‌های نفتی ایران در خلیج فارس (پایان نامه)، سال ۱۳۷۵، تهران، دانشکده منابع طبیعی (تعداد صفحات: ۷۰ ص).
۱۰۷. پرویز، عباس. از عرب تا دیالمه. تهران [بی‌نا]، ۱۳۳۸.
۱۰۸. پرویز، عباس. تاریخ دو هزار و پانصد ساله ایران، تهران: علی اکبر علمی، ۱۳۴۳، ج ۳.

۱۰۹. پوتیمکین، ولادیمیر. تاریخ دیپلماسی ایران (۳۹-۱۹۱۹)، تهران: کتابخانه ایران [بی تا].
۱۱۰. پور فرخ، آذر دخت. اقیانوس هند [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علم اقتصادی و سیاسی، ۱۳۵۴.
۱۱۱. پور قربان، رحمان. سیاست خارجی ایران و عربستان سعودی از تاسیس اوپک ۱۹۷۸ [بی جا: بی تا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی.
۱۱۲. پورزند، جهانگیر. اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران پس از شهریور ۲۰ [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۸.
۱۱۳. پیرنظر، مهدی قلی. قرارداد ۱۹۰۷ راجع به ایران و افغانستان، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۵.
۱۱۴. پیرنیا، حسن. تاریخ ایران قدیم، تهران: خیام، ۱۳۵۵.
۱۱۵. پیرنیا، حسن؛ اقبال، عباس. تاریخ ایران. تهران: کتابفروشی خیام، چ سوم، ۱۳۶۲.
۱۱۶. پیروسیان، پرویز. قرارداد ۱۹۰۷ بین روسیه و انگلیس درباره تقسیم ایران، [بی جا: بی تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۱۱۷. پیگلر، جان. پشت پرده جنگ خلیج فارس، ترجمه ایوب باقرزاده، سال ۱۳۸۳، تهران، امید فردا (تعداد صفحات: ۲۰۷ ص).
۱۱۸. تاراچند. تاثیر اسلام در فرهنگ هند ترجمه علی پیرنیا، عز الدین عثمانی، تهران: [بی تا]، پاژنگ.
۱۱۹. تاریخ الثغالی، با دیباچه مجتبی مینوی و پیشگفتار و ترجمه محمد فضائلی، تهران: [بی نا]، ۱۳۶۸.
۱۲۰. تاریخ عرب. فیلیپ حتی؛ ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: انتشارات آگاه چ دوم، ۱۳۶۶.
۱۲۱. ترنزیو، پیوکارلو. رقابت روس و انگلستان در ایران و افغانستان، ترجمه دکتر عباس آذرین، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۹.
۱۲۲. تغییرات ساختاری در نظام بین الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس. شهرام

- شاهوردی، سال ۱۳۷۶، تهران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران (تعداد صفحات: ۹۵ ص).
۱۲۳. تفضلی، محمود (گردآورنده). مصدق، نفت، کودتا، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۸.
۱۲۴. تقی زاده، سعید. روابط ایران و چین و موضع چین در قبال جنگ ایران و عراق [بی جا: بی نا]، ۱۳۶۵.
۱۲۵. تکمیل همایون، ناصر. خلیج فارس، تهران: دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۸۰.
۱۲۶. تکمیل همایون، ناصر. خلیج فارس، تهران: دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۸۴.
۱۲۷. تکمیل همایون، ناصر. سیراف، بندرگاه میان دریایی راه های ابریشم [بی جا: بی نا].
۱۲۸. توطئه در ایران، دو برداشت از یک متن. سایروس ونس و زیبگینیو برژینسکی؛ ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲.
۱۲۹. توفیقان، حسین. نگاهی به مناسبات سیاسی ایران و انگلیس در قرن ۱۹ و ۲۰، محمد جواد مرادی، جمهوری اسلامی، [بی جا: بی نا]، ۱۳۶۷.
۱۳۰. ثعالبی، محمد بن اسماعیل. تاریخ ثعالبی، پاره نخست ایران باستان، ترجمه محمد فضائلی، تهران: نشر نقره، ۱۳۶۸.
۱۳۱. جابر، پائول؛ سیک، گری؛ اوکازاکی، هیساهیکو؛ موئسی، دومینگو. **منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس**، ترجمه مجید قهرمانی، سال ۱۳۷۰، تهران نشر سفیر (تعداد صفحات: ۸۲ ص)
۱۳۲. جابر، پائول؛ سیک، گری؛ واکازاکی، هیساهیکو؛ موئسی؛ دومینگو. منافع ملی ایران در اقیانوس هند. عباس هدایتی خمینی، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۵۷.
۱۳۳. جاسبی، عبدالله. ریشه های پیدایش منازعات ارضی در خلیج فارس، سال ۱۳۸۰، تهران، دفتر فرهنگ مقاومت (تعداد صفحات: ۱۸۳ ص).
۱۳۴. جعفری ولدانی، اصغر. کانون های بحران در خلیج فارس، تهران: کیهان، ۱۳۷۷.
۱۳۵. جعفری، سید محی الدین؛ ساجدی، سید حسام الدنی و تقابنی، مسعود. بررسی زمین لرزه تاریخی سیراف با استفاده از داده های ژئوفیزیکی دریایی، مگنتومتری

- و تصاویر ماهواره‌ای. [بی‌جا: بی‌نا].
۱۳۶. جلالی، نادره. سیاست بریتانیا در خلیج فارس (بررسی غائله شیخ خزعل)، تهران: انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۹.
۱۳۷. جناب، محمد علی. خلیج فارس، آشنایی با امارات آن، تهران: چاپ شریعت و شرق، ۱۳۴۹.
۱۳۸. جناب، محمد علی. خلیج فارس، آشنایی با امارات آن، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴. مصور، نقشه.
۱۳۹. جناب، محمد علی. خلیج فارس، نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی (۱۹۰۰-۱۸۷۵)، سال ۱۳۵۶، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی (تعداد صفحات: ۱۸۰ ص).
۱۴۰. جناب، محمد علی. خلیج فارس، نفوذ بیگانگان و رویدادهای سیاسی ۱۹۰۰-۱۸۷۵، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی، ۱۳۵۶.
۱۴۱. جواهری، محمد خلیل. قطر امروز، تهران: آژانس شرق، ۱۹۶۴.
۱۴۲. جوردن، هامیلتون. بحران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲.
۱۴۳. چالفونت، لرد. ایران و امنیت خلیج فارس (نگاهی به اوضاع امارات متحده عربی و پیشرفتهای آن)، ترجمه بهمن آقایی، مسائل جهان، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.
۱۴۴. چوبین، شهرام. ایران و اقیانوس هند [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.
۱۴۵. حافظ نیا، محمدرضا. خلیج فارس و نقش استراتژیکی تنگه هرمز، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها، ۱۳۷۱، مصور، نقشه، جدول، عکس، نمودار.
۱۴۶. حجار، سامی. آمریکا در خلیج فارس: چالش‌ها و چشم‌اندازها، ترجمه ابوالقاسم راه چمنی، سال، ۱۳۸۱، تهران، ابرار معاصر تهران (تعداد صفحات: ۱۴۳ ص).
۱۴۷. حسامی، سعید. عوامل خوردگی اسکله‌های بتنی در بنادر خلیج فارس (پایان نامه)، سال ۱۳۷۰، تهران، دانشگاه علم و صنعت، دانشکده عمران (تعداد صفحات: ۴۳۰ ص).
۱۴۸. حسین‌زاده شانه چی، حسن. راه‌های ارتباطی و تجاری سیراف [بی‌جا: بی‌نا].

۱۴۹. حسینی خورموجی، محمد جعفر. جغرافیای تاریخی فارس، تهران: [بی‌نا]، ۱۲۷۶، نویسنده کتاب در زمان ناصرالدین شاه می‌زیسته و کتاب به خط آقا کمره‌ای است.
۱۵۰. حمزه اصفهانی. تاریخ پیامبران و شاهان، (سنی ملوک الارض و الانبیاء)، ترجمه جعفر شعار، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۶۴.
۱۵۱. حمیدی، جعفر. زمان‌شناسی تاریخی خلیج فارس، مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، تهران [بی‌نا] ۱۳۶۷.
۱۵۲. حمیدی، سید جعفر. نهضت ابوسعید گناوه ای، تهران: رسا، چ سوم، ۱۳۷۲.
۱۵۳. حورانی، جرج ف. دریانوردی عرب در دریای هند در روزگار باستان، ترجمه دکتر محمد مقدم، تهران: ابن سینا [بی‌تا].
۱۵۴. حورانی، جرج ف. دریانوردی عرب، ترجمه مقدم، تهران: فرانکلین، ۱۳۳۸.
۱۵۵. حوض الخلیج العربی، [الطبعة]، [القاهره]: مکتبه الانجلو المصریه، ۱۹۷۵.
۱۵۶. خان ملک ساسانی، احمد. دست پنهان سیاست انگلیس در ایران، تهران: هدایت، بابک، ۱۳۵۲.
۱۵۷. خان ملک یزدی، محمد. غوغای تخلیه ایران، تهران: انتشارات سلسله، ۱۳۶۲.
۱۵۸. خانه ترجمه. جنوب ایران، تهیه کننده متن، با همکاری علی اصغر فیاض، تهران: کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی، ۱۳۵۲، عکس. مندرجات: خلیج فارس.
۱۵۹. خدادادی، محمد اسماعیل. مسائل منطقه‌ای ایران با تاکید بر خلیج فارس، سال ۱۳۸۱، قم، یاقوت (تعداد صفحات: ۲۱۵ ص).
۱۶۰. خرمی، مهدی. تحول اوضاع اقتصادی ایران در جنگ دوم [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۲.
۱۶۱. خسروی، خسرو. جزیره خارک در دوره استیلای نفت، تهران: دانشگاه تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱۳۴۲.
۱۶۲. خطیب لو، علی اشرف. ماهی ایران و کمپانی شیلات، [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.

۱۶۳. خورشید، فقیه. زوال دولت هلند در خلیج فارس، بوشهر: انتشارات شروع، ۱۳۸۳.
۱۶۴. دامغانی، محمود. استراتژی ابرقدرتها در خلیج فارس (مجموعه مقالات)، [بی‌نا]: اقبال، ۱۳۶۷. مصور.
۱۶۵. دانیال، چارلیس. نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی، ۱۳۳۷.
۱۶۶. دانیال، چارلیس. نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس، سال ۱۳۴۵، تهران، چاپخانه موسوی (تعداد صفحات: ۲۳۹ ص).
۱۶۷. دریانورد، غلامحسین. نامه گناوه، [بی‌جا]، دریانورد.
۱۶۸. دریانوردی ایرانیان، از عصر استعمار تا امروز. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۰.
۱۶۹. دفتر سیاسی و معاونت تبلیغات و روابط عمومی. بحران خلیج فارس (جنگ نفت). سال ۱۳۷۰، تهران، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش (تعداد صفحات: ۱۵۸ ص: نقشه، مصور (رنگی)).
۱۷۰. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. امارات متحده عربی، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۶۴.
۱۷۱. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. گزیده اسناد تاریخی خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۸.
۱۷۲. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. گزیده اسناد خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ج: نمونه.
۱۷۳. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. گزیده اسناد خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
۱۷۴. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. گزیده اسناد خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.

- بین‌المللی [۱۳]، ح: نمونه.
۱۷۵. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. مجموعه مقالات خلیج فارس، مرکز تحقیقات خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹... مصور، نقشه، نمونه.
۱۷۶. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. مجموعه مقالات خلیج فارس، مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۶۹: مصور، نقشه، نمونه.
۱۷۷. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، (دومین: ۱۳۶۸؛ تهران) ۲۹ آبان- اول آذر ۱۳۶۸، مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲.
۱۷۸. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی. مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس. بهمن ماه ۱۳۶۹، مرکز مطالعات خلیج فارس، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳.
۱۷۹. دلاژ، الویه؛ گریزبک، ژرار. *توفان خلیج*، ترجمه اسدالله مبشری، محسن مویدی، سال ۱۳۶۶، تهران، موسسه اطلاعات عنوان به (تعداد صفحات: ۲۷۱ ص.).
۱۸۰. دلد، اسکندر. خلیج فارس و بحر عمان، تهران: نوین، ۱۳۶۳، مصور، نقشه، عکس.
۱۸۱. دلکش، محمد صادق. نقش نیروی مسلح شاهنشاهی در امنیت ملی و اثرات آن در سیاست خارجی ایران [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۷.
۱۸۲. دلیل الخلیج، القسم التاريخی. ترجمه مکتب الترجمة به دیوان حاکم قطر، طبع بمطابع العرویه علی نفقه الشیخ احمد بن علی آل ثانی حاکم قطر، الدوحه، قطر: ۱۹۶۷، فی سبعة اجزاء.
۱۸۳. دمقیان، علی. خلیج فارس و شیخ نشین‌ها و موضوع تشکیل فدراسیون آنها [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۴۹.
۱۸۴. دنچف، الکس؛ کوهن، دن. دیدگاه‌های بین‌المللی درباره جنگ خلیج فارس،

- ترجمه محمدحسین آریا، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۵.
۱۸۵. دنسترویل، لیونل چارلز. امپریالیسم انگلیس در ایران و قفقاز. ترجمه حسین انصاری، تهران: کتابخانه منوچهری، ۱۳۵۷.
۱۸۶. دنیس راس، ادوارد. ایران و ایرانیان، ترجمه الف. شایگان ملایری [بی‌جا]، آرین پور، ۱۳۱۱.
۱۸۷. دولتشاهی، اسماعیل. تاریخ عمومی. تهران: امیر کبیر، ۱۳۴۷.
۱۸۸. دیتز، براون. گرفتاری‌های اثرات سیاست هسته‌ای هند برای منطقه (خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل)، ویرایش عبادی امیری، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۱۸۹. ذوقی، ایرج. ایران و قدرتهای بزرگ در جنگ جهانی دوم. پژوهشی درباره امپریالیسم، تهران: پاژنگ، ۱۳۶۷.
۱۹۰. ذوقی، ایرج. تاریخ روابط سیاسی ایران و قدرت‌های بزرگ، تهران: انتشارات پاژنگ، ۱۳۶۸.
۱۹۱. رابین، اسماعیل. دریانوردی ایرانیان، تهران: چاپ زیبا، ۱۳۵۶، ج اول.
۱۹۲. رابینز، فیلیپ. آینده خلیج فارس سیاست و نفت در دهه ۱۹۹۰، ترجمه مهدی افشار، سال ۱۳۷۰، تهران. نشر ایرانشهر (تعداد صفحات: ۲۵۲ ص: نقشه)
۱۹۳. رادیو ایران. سمینار خلیج فارس (جلد اول)، سال ۱۳۴۲، تهران، اداره کل انتشارات رادیو (تعداد صفحات: ۲۲۶ ص و نقشه و تصویر).
۱۹۴. رادیو ایران، سمینار خلیج فارس (جلد دوم)، سال ۱۳۴۲، تهران، اداره کل انتشارات رادیو (تعداد صفحات: ۲۲۶ ص و نقشه و تصویر).
۱۹۵. رازقی، مهرانگیز. مختصری از اصول عملی و علمی تجارت خارجی ایران، [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۰-۱۳۴۹.
۱۹۶. رازی، عبدالله. تاریخ مفصل ایران (از تاسیس ماد تا عصر حاضر)، تهران: اقبال، چ دوم، ۱۳۳۵.
۱۹۷. راضی، منیژه. پلیس جنوب ایران، تهران: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی،

۱۳۸۱.

۱۹۸. رامهرمزی، ناخدا بزرگ. عجایب الهند، ترجمه محمد ملک زاده، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۶۸.

۱۹۹. راوندی، مرتضی. تاریخ اجتماعی ایران. تهران [بی‌نا]، ۱۳۶۴، ج پنجم.

۲۰۰. راه آهن اروپا و خلیج فارس (جلد چهارم تاریخ و جغرافیای خلیج فارس). احمد فرامرزی؛ به کوشش حسین فرامرزی، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶.

۲۰۱. رایت، سردنيس. انگلیسی‌ها در ایران، ترجمه غلامحسین صدری افشار، تهران: دنیا، ۱۳۵۷.

۲۰۲. رجائی، حسن؛ کیوان راد، ناصر. منطقه ویژه خلیج فارس، سال ۱۳۷۵، تهران، سازمان تخصصی دریایی (تعداد صفحات: ۳۲ ص).

۲۰۳. رزم آرا، علی. جغرافیای نظامی ایران، خلیج فارس، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۱۶.

۲۰۴. رسائی، فرج الله. ۲۵۰۰ سال بر روی دریاها، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].

۲۰۵. رسائی، فرج الله. ۲۵۰۰ سال بر روی دریاها، تهران: وزارت جنگ، ستاد نیروی دریایی شاهنشاهی، ۱۳۵۰.

۲۰۶. رشیدی، علی. گزارش ماموریت شرکت در سمینار بررسی مسائل جنگ خلیج فارس و اثرات آن بر کشتیرانی، سال ۱۳۶۴، تهران، وزارت راه و ترابری سازمان بنادر و کشتیرانی (تعداد صفحات: ۱۸ ص).

۲۰۷. رضا، محمد حسین. تحقیقی پیرامون صادرات ایران و امکانات توسعه آن به شیخ نشین‌ها و امارات خلیج فارس [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علوم سیاسی و اقتصادی، ۱۳۵۲.

۲۰۸. رضایی، میر الهیار. صنعت حمل و نقل دریایی و لزوم ایجاد ناوگان بازرگانی در ایران، [بی‌جا]، دانشگاه شهید بهشتی (ملی)، دانشکده علوم سیاسی و اقتصادی، ۱۳۶۴.

۲۰۹. رضوی، عبدالجلیل. خلیج فارس در اسناد تاریخی. سال؟، سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس مدیریت خدمات شهری (تعداد صفحات: ۱۲۱ ص. نقشه).

۲۱۰. رقابی، حیدر. نفت ایران و شورای امنیت، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۴.
۲۱۱. رنسون، استانی ای (ویراستار). روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه، ترجمه جلیل روشندل، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص. : جدول، نمودار).
۲۱۲. رنسون، استانی ای (ویراستار). روانشناسی سیاسی جنگ خلیج فارس: رهبران، عامه مردم و روند منازعه، ترجمه جلیل روشندل، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: بیست و پنج، ۵۳۱ص. : جدول، نمودار).
۲۱۳. روحانی، فواد. صنعت نفت ایران، بیست سال پس از ملی شدن، تهران: کتابهای جیبی، ۱۳۵۶.
۲۱۴. روشن، بهمن شاه. قرارداد ۱۹۰۷ میلادی، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۸.
۲۱۵. ریکس، توماس. دریانوردی در خلیج فارس و رابطه با آفریقای شرقی از قرن نهم تا قرن دوازدهم هجری، تهران: فرهنگ ایران زمین، ۱۳۵۱، ج هیجدهم.
۲۱۶. رییس طوسی، رضا. نفت و بحران انرژی: نفت ایران، عامل اصلی گسترش سلطه دریایی انگلستان بر جهان، [بی جا: بی نا]، ۱۳۶۳.
۲۱۷. زرکوب شیرازی، احمد بن ابی الخیر. شیرازنامه، به کوشش اسماعیل واعظ جوادی، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۰.
۲۱۸. زرگیب، شارل. سایه های جنگ بر امیر نشین های خلیج فارس، تهران: [بی نا]، ۱۳۶۴.
۲۱۹. زرگر، علی اصغر. تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در دوره رضا شاه، تهران: انتشارات پروین - معین، ۱۳۷۷.
۲۲۰. زرین قلم، علی، سرزمین بحرین، تهران: سیروس، ۱۳۳۷.

۲۲۱. زمانی، ابوالحسن. کرانه‌های ایران از نظر سیاسی و موقعیت دریایی ایران [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۲۲۲. زنجانی، محمود. تاریخ تمدن ایران باستان، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۸۰.
۲۲۳. زندنیا، امیر شاپور. سیاست خارجی و امنیت ملی ایران [بی‌جا]، رستاخیز، ۱۳۵۶.
۲۲۴. زولک، تاد. دیدگاه سیاسی چین درباره امنیت خلیج فارس [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۳.
۲۲۵. ژاکار، رولان. اسرار جنگ خلیج فارس، آگاهی، عباس (مترجم)، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰، نقشه.
۲۲۶. ژول ایزاک، آلبرماله. تاریخ قرن هجدهم انقلاب کبیر فرانسه و امپراتوری ناپلئون، ترجمه رشید یاسمی، چ دوم، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۷.
۲۲۷. سازمان بنادر و کشتیرانی. **گر حادثه امیکو کادیس در خلیج فارس اتفاق بیفتد.** سال؟ تهران، (تعداد صفحات: ۱۶ ص).
۲۲۸. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، جغرافیای جزایر ایرانی خلیج فارس: استان هرمزگان (سیری)، (سال ۱۳۸۲، تهران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح (تعداد صفحات: ۱۲۶ ص: مصور، جدول).
۲۲۹. سازمان چاپ و انتشارات. *مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی بهره‌برداری مناسب از ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان*، سال ۱۳۶۹، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، (تعداد صفحات: ۳۵۸).
۲۳۰. سازمان سمعی و بصری هنرهای زیبای کشور. *خلیج فارس*، سال انتشار؟ تهران، (تعداد صفحات: ۱۵۱، ق ص: جدول، نمودار).
۲۳۱. سازمان منطقه آزاد قشم. مطالعات شناسایی و توجیهی پروژه پل خلیج فارس، گزارش پیش توجیهی (جلد اول - گزارش فنی). سال ۱۳۷۶، تهران، (تعداد صفحات: ۱۳۹ ص).
۲۳۲. سازمان منطقه آزاد قشم. مطالعات شناسایی و توجیهی پروژه پل خلیج فارس، گزارش پیش توجیهی (جلد دوم - نقشه‌ها)، سال ۱۳۷۶، تهران (تعداد صفحات: ۶۳ ص. نقشه).

۲۳۳. سازمان هواشناسی کل کشور. اقلیم سواحل خلیج فارس و دریای عمان، قسمت تحقیقات و بررسیهای علمی، سال ۱۳۴۹، تهران، سازمان هواشناسی (تعداد صفحات: ۱۴ ص).
۲۳۴. سال ۱۳۷۰. تهران، روشنگران (تعداد صفحات: ۲۵۴ ص).
۲۳۵. سال ۱۳۸۱، تهران، ابرار معاصر تهران.
۲۳۶. سال ۱۳۸۸، تهران، انتشارات مدرسه (تعداد صفحات: ۲۱۶ ص: مصور (بخشی رنگی)).
۲۳۷. سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران؛ بنیاد ایرانشناسی، شعبه استان بوشهر (تعداد صفحات: ۲۲۷ ص: مصور).
۲۳۸. سالینجر، پیر. پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس، ترجمه محمود ریاضی، سال ۱۳۷۰، تهران، خجسته (تعداد صفحات: ۳۵۰).
۲۳۹. سالینجر، پیر. گروگان گیری در ایران و مذاکرات محرمانه تهران، ترجمه جعفر ثقه الاسلامی، تهران: انتشارات نوین، ۱۳۶۲.
۲۴۰. سالینجر، پیر؛ لوران، اریک. جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه، ترجمه هوشنگ لاهوتی، سال ۱۳۷۰، تهران: پاژنگ.
۲۴۱. سپهر، احمد علی (مورخ الدوله). ایران در جنگ بزرگ (۱۹۱۸-۱۹۱۴)، تهران: [بی نا]، ۱۳۳۶.
۲۴۲. سپهر، احمد علی (مورخ الدوله). ایران در جنگ دوم جهانی، تهران: انتشارات دانشگاه ملی ایران، ۱۳۵۵.
۲۴۳. ستایش، علی. بندرعباس و خلیج فارس. چ دوم؛ تصحیح و مقدمه و فهارس از احمد اقتداری، به کوشش تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
۲۴۴. ستوده، منوچهر (تصحیح و تحشیه). صور الاقالیم، مولف ناشناخته، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۳.
۲۴۵. ستوده، منوچهر (به اهتمام). عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات، تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۸۲.

۲۴۶. ستوده، منوچهر (به کوشش). حدود العالم من المشرق الى المغرب، تهران: کتابخانه طهوری، ۱۳۶۲.
۲۴۷. سحاب، عباس «گردآورنده». درباره خلیج فارس از ما قبل تا زمان حاضر (اسناد و نقشه ها)، تهران: سحاب ۱۳۵۱.
۲۴۸. سحاب، عباس. مجموعه اسناد تاریخی و نقشه های جغرافیای خلیج فارس، ترجمه محمد کازرونی، تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۶۴.
- ج ۲. عنوان: اطلس عراق در نقشه های قدیمی مصور.
۲۴۹. سحاب، موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی. اطلس جغرافیایی و اسناد تاریخی درباره خلیج فارس از ما قبل تاریخ تا زمان حاضر، تهران: [بی نا]، ۱۳۴۹.
۲۵۰. سحاب؛ دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی. نقشه های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس، (به مناسبت کنفرانس بین المللی خلیج فارس)، سال ۱۳۶۸، تهران، وزارت امور خارجه، (تعداد صفحات: ۱۶۲، چ: نقشه، نمونه عکسی).
۲۵۱. سدید السلطنه (کبابی)، محمد علی. بندر عباس و خلیج فارس (اعلام الناس فی احوال بندر عباس). تصحیح و مقدمه و فهرس از احمد اقتداری؛ به کوشش علی ستایش، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳، ج ۲. در یک مجلد: مصور، نقشه، نمونه.
۲۵۲. سدید السلطنه بندرعباسی، محمد علی خان. صید مروارید، تهران: [بی نا]، ۱۳۰۸.
۲۵۳. سدید السلطنه بندرعباسی، محمد علی. سرزمین های شمالی، پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صد سال پیش ۱۳۲۴-۱۳۳۲ ق.؛ به اهتمام و تصحیح احمد اقتداری، تهران: جهان معاصر، ۱۳۷۱.
۲۵۴. سدید السلطنه بندرعباسی، محمد علی خان. سرزمین های شمالی پیرامون خلیج فارس و دریای عمان در صد سال پیش مغاص اللثالی و منار الیالی، ترجمه احمد اقتداری، سال ۱۳۷۱، تهران، انتشارات جهان معاصر (تعداد صفحات: ۴۲۳ ص).
۲۵۵. سر جول. من در فرماندهی خلیج فارس خدمت می کردم، [بی جا]، شرکت سہانی چاپ زرین، ۱۹۴۵.
۲۵۶. سعادت، فتح الله. جغرافیای اقتصادی نفت ایران، تهران [بی نا]، ۱۳۴۶.

۲۵۷. السعدی بندر گنگی، شیخ شهاب احمد ابن ماجد. کتاب الفوائد فی اصول علم البحر و القواعد، آیین دریانوردی کهن در اقیانوس هند و خلیج فارس، ترجمه از عربی و تحشیه احمد اقتداری، ترجمه از انگلیسی امید اقتداری، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۷۲.
۲۵۸. سعیدی، خسرو. نفت در ایران: نگرشی در شناخت دگرگونیهای نفتی ایران (از استثمار تا بهره گیری ملی). رضائیه: دانشکده کشاورزی و دامپروری رضائیه، ۱۳۵۲.
۲۵۹. سعیدی، محمد (مترجم). خلیج فارس، تهران: بنگاه نشر و ترجمه کتاب، ۱۳۴۸.
۲۶۰. سعیدیان، عبدالحسین. دایره المعارف سرزمین و مردم ایران، تهران: مجله علم و زندگی، ۱۳۶۰.
۲۶۱. سفرنامه ابن بطوطه. ابن بطوطه؛ ترجمه علی موحد، تهران: انتشارات آگاه، چ پنجم، ۱۳۷۰.
۲۶۲. سفرنامه ابن حوقل: ایران در صوره الارض. ترجمه و توضیح از جعفر شعار، چ ۲، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۶.
۲۶۳. سفیانیان، علیرضا. شناسایی مناطق حساس دریای خلیج فارس (پایان نامه)، سال: ۱۳۷۲. تهران، دانشگاه تهران، دانشکده منابع طبیعی (تعداد صفحات: ۱۲۹ ص، جدول و نمودار).
۲۶۴. سفیری، فلورید. پلیس جنوب ایران (سی. پی. آر). ترجمه منصوره اتحادیه (نظام مافی) و منصوره جعفری فشارکی (رفیعی)، تهران: نشر تاریخ ایران، ۱۳۶۴.
۲۶۵. سلطانی بهبهانی، سلطانعلی. بنادر ایران در خلیج فارس، تهران: اداره کل انتشارات و رادیو، ۱۳۴۱، جلد اول.
۲۶۶. سمسار، محمد حسن. جغرافیای تاریخی سیراف، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۵۷.
۲۶۷. سمسار، محمد حسن. سیراف، اوضاع اجتماعی سیراف (در شهرهای ایران - محمد یوسف کیانی). تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸، ج سوم.

۲۶۸. سمنانی، حسین. اصول سیاست خارجی ایران [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۶.
۲۶۹. سمیعی، احمد (مترجم). هزیمت یا شکست آمریکا، تهران: نشر ناشر، ۱۳۶۲.
۲۷۰. سیاست انگلیس در خلیج فارس و جزایر بحرین نفت و مروارید و اسناد مالکیت ایران بر بحرین.
۲۷۱. سیاوش پوری، عباس. استراتژی غرب در ایران، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۲۷۲. سیاوش پوری، عباس. استراتژی غرب در خلیج فارس. عباس، تهران: کمال علم، ۱۳۷۰، جدول، نمودار؛ (مجموعه اجتماعی و سیاسی، شماره ۱)
۲۷۳. سید عسگری، نرمین؛ حاکمی، احمد. گزارش تحقیقاتی تهیه آهک از ماسه بادی‌های خوزستان و کناره شمالی خلیج فارس و دریای عمان، سال ۱۳۶۵، تهران، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن (تعداد صفحات: ۷ ص).
۲۷۴. سیرافی، ابوزید حسن. سلسله التواریخ یا اخبار الصین و الهند، سلیمان تاجر سیرافی با گردآوری و اضافات، ترجمه، دکتر حسین قرچانلو، تهران: انتشارات اساطیر و مرکز بین‌المللی گفتگوی تمدن‌ها، ۱۳۸۱.
۲۷۵. سیرافی، سلیمان. شگفتی‌های جهان باستان، ترجمه محمد لوی عباسی، تهران: گوتنبرگ، ۱۳۳۵.
۲۷۶. سیوری، راجرز. ام؛ کلی، جی، بی. خلیج فارس از دوران باستان تا اواخر قرن هیجدهم میلادی، گردآورنده و مترجم حسن زنگنه، بوشهر: مرکز بوشهر شناسی با همکاری نشر همسایه، ۱۳۷۷.
۲۷۷. شارق، احمد. قسمتی از مشکلات سیاسی پنجاه سال خاندان پهلوی در ایران، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۲۷۸. شاملو، محسن. خلیج فارس. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۷.
۲۷۹. شاهوردی، شهرام. تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل و تأثیرات آن بر خلیج فارس، سال ۱۳۷۶، تهران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران (تعداد صفحات: ۹۵ ص).

۲۸۰. شرکت سهامی شیلات ایران. مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی بهره برداری مناسب از ذخائر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان، سال ۱۳۶۸، بندر عباس، شرکت سهامی شیلات ایران (تعداد صفحات: ۳۵۸ ص).
۲۸۱. شرکت سهامی شیلات ایران. مجموعه مقالات هفتمین نشست کمیته توسعه و مدیریت ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان، سال ۱۳۷۱، تهران، شرکت سهامی شیلات ایران.
۲۸۲. شرلی، آنتوان و شرلی، رابرت. سفرنامه برادران شرلی، ترجمه آوانس به کوشش علی دهباشی، تهران: انتشارات نگاه، ۱۳۶۲.
۲۸۳. شعار، محمد جعفر (مترجم). صوره الارض، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۵.
۲۸۴. شکرینیا، احمد. چرا در ظفار وارد نبرد شدیم؟ رستاخیز، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۴.
۲۸۵. شمیم، علی اصغر. کردستان، تهران: انتشارات مدبر، ۱۳۷۰.
۲۸۶. شوانس، پاول. جغرافیای تاریخی فارس، ترجمه کیکاووس جهاننداری، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، چ اول، ۱۳۷۲.
۲۸۷. شوشتری (مهرین)، عباس. ایران نامه یا کارنامه ایرانیان در عصر ساسانیان، تهران: آسیا ۱۳۵۲.
۲۸۸. شی یرا، ادوارد. الواح بابل، ترجمه علی اصغر حکمت، تهران: ابن سینا با همکاری فرانکلین، ۱۳۴۱.
۲۸۹. شیخ عطار، علیرضا. نقش جنگ در تغییر بنیانها و ساختارهای تولید صنعتی، دوره ۱، ش ۴، [بی جا]، ۱۳۶۵.
۲۹۰. شیخلی صباح، ابراهیم. اصناف در عصر عباسی، ترجمه هادی عالم زاده، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۲.
۲۹۱. صادقی تهرانی، محمد. نگاهی به تاریخ: انقلاب اسلامی ۱۹۲۰ عراق و نقش علمای مجاهد اسلام، قم: دارالفکر، ۱۳۵۸.
۲۹۲. الصباح، سالم الجیر. امارات خلیج فارس و مسئله نفت، ترجمه علی بیدگلی، تهران: انتشارات میراث ملل، ۱۳۶۸.

۲۹۳. صباحی، هوشنگ. سیاست انگلیس و پادشاهی رضا شاه، ترجمه پروانه ستاری، تهران: نشر گفتار، ۱۳۷۹.
۲۹۴. صدر شهیدی، عبدالله. روابط بازرگانی ایران با کشورهای اتحاد جماهیر شوروی و آلمان غربی [بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۱-۱۳۵۰.
۲۹۵. صدر، حسن. دفاع دکتر مصدق از نفت در زندان زرهی. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۷.
۲۹۶. صفاء، ذبیح الله. تاریخ ادبیات در ایران [بی‌جا]، انتشارات فردوس، چ سیزدهم، ۱۳۷۲، ج اول.
۲۹۷. صفایی، ابراهیم. لردکرزن در خلیج فارس بر پایه اسناد وزارت امور خارجه، سال ۱۳۷۰، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وابسته به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران (تعداد صفحات: ۱۱۱ ص).
۲۹۸. صفری، حمید. نفت ایران و امپریالیسم نفت خوار، [بی‌سجا: بی‌نا: بی‌تا].
۲۹۹. صفی نژاد، جواد. سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین. سال ۱۳۸۴، بوشهر، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران (تعداد صفحات: ۴۲، ۳۰: مصور).
۳۰۰. صفی نژاد، جواد. سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین، سال ۱۳۸۴، بوشهر، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران (تعداد صفحات: ۴۲، ۳۰: مصور).
۳۰۱. صفی نژاد، جواد. سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس به چین، تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران با همکاری کنگره بین‌المللی سیراف، چ اول، ۱۳۸۴.
۳۰۲. صنیع الدوله، محمد حسن خان. تاریخ منتظم ناصری، چاپ سنگی، تهران: [بی‌نا]، ۱۲۹۸ هجری قمری.
۳۰۳. صوره الارض، چ دوم، لیدن، ۱۹۳۸، (موجود در کتابخانه ملی ایران).
۳۰۴. طاهری، امیر. سیاستهای ایران در حوزه خلیج فارس، خلیج فارس و اقیانوس هند در روابط بین‌الملل، ویرایش عباس امیری، تهران: موسسه پژوهش‌های سیاسی و اقتصادی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۳۰۵. طاهری، رضا. از مروارید تا نفت تاریخ خلیج فارس (از بندر سیراف تا کنگان و

- عسلویه) سال ۱۳۸۶، شیراز، داستان سرا(تعداد صفحات: ۴۹۶ ص: مصور).
۳۰۶. طاهری، علیرضا. از شکست تا پیروزی ماجراهای نفت، تهران: مرکز تحقیقات، ۱۳۵۵.
۳۰۷. طاهری، محمود. سفرهای دریایی مسلمین در اقیانوس هند، تهران: به نشر، ۱۳۷۸.
۳۰۸. طبری، محمد بن جریر. تاریخ طبری، ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: اساطیر، ۱۳۶۲، ج ۲.
۳۰۹. طلوعی، محمود. جنگ خلیج فارس و آینده خاورمیانه، سال ۱۳۷۰، تهران(تعداد صفحات: ۳۱۰ ص: مصور).
۳۱۰. طلوعی، محمود. نبرد قدرتها در خلیج فارس، تهران: پیک ترجمه و نشر، ۱۳۶۶. مصور، نقشه، نمونه، عکس.
۳۱۱. ظهیر الاسلام زاده دزفولی(حجازی). شکرستان در تاریخ شش هزار ساله خوزستان، تهران: [بی نا]، ۱۳۰۸، بخش اول.
۳۱۲. عابدیان، احمد. خلیج همیشه فارس: دانستنی هایی درباره بنادر آبادان، خرمشهر، بوشهر، عسلویه و... شگفتی های جزایر کیش، قشم و دیگر جزایر.. سال ۱۳۸۷، تهران، نوآور(تعداد صفحات: ۱۵۲ ص: مصور).
۳۱۳. عباسی، عباس. گناوه، قریه خور خلیل، شیراز: انتشارات راهگشا، چ اول، ۱۳۷۹.
۳۱۴. عباسی، محمد. تاریخ انقلاب ایران، تهران: انتشارات شرق، ۱۳۵۸.
۳۱۵. عبدالحمید، قره گزلو. شناسنامه بنادر کشور: جزایر خلیج فارس (جلد هفتم)، سال ۱۳۷۴، تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی اداره کل مطالعات و تحقیقات(تعداد صفحات: ۱۲۹ ص. جدول و تصویر).
۳۱۶. عبدی، شکور. رهنامه هزار مسیر در خلیج فارس، محل انتشار تهران، شکور عبدی
۳۱۷. عرفان، الف. تجزیه و تحلیل رویدادهای اخیر و راز عقب نشینی گام به گام آمریکا در ایران[بی جا: بی نا]، ۱۳۵۷.

۳۱۸. علوی، احمد. مرزهای ایران در سیر دو هزار و پانصد سال تاریخ، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۷۷.
۳۱۹. عیسوی، چارلز. تاریخ اقتصادی ایران، ترجمه یعقوب آژند، تهران: نشر گستره، ۱۳۶۲.
۳۲۰. غفاری، عبدالله. تاریخچه و اهمیت سیاسی و اقتصادی خلیج فارس [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۵.
۳۲۱. غفاریان، سیروس. خلیج فارس (هارتلند جهان) مخزن انرژی دنیا و اهمیت ژئوپلتیک آن.
۳۲۲. فارسی مدان، داریوش. اهمیت اقیانوس هند و خلیج فارس در سیاست خارجی اتحاد جماهیر شوروی. [بی‌جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۸.
۳۲۳. فالت، کن. فرار عقابها، ترجمه حسین ابوترابیان، تهران: نشر نو، ۱۳۶۳.
۳۲۴. فتاحی، محمدرضا. خط‌مشی و استراتژی شوروی در خلیج فارس [بی‌جا: بی‌نا]، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۶۶.
۳۲۵. فتحی، محمد. سیر در قلمرو ایران از سیستان تا خوزستان [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.
۳۲۶. فتحی، ولی‌الله. ثبات سیاسی و حاکمیت در خلیج فارس، نقش حمل و نقل، بهره برداری از بنادر بوسیله بخشهای خصوصی، سال ۱۳۷۳ (تعداد صفحات: ۱۳ ص).
۳۲۷. فتوحی، علی. قرارداد ۱۹۰۷ و مقدمات تاریخی تقسیم ایران به موجب این قرارداد [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۳۲۸. فراشبندی، علیمрад. جنوب در مبارزات ضد استعماری، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۵.
۳۲۹. فرامرزی، احمد. تاریخ و جغرافیای خلیج فارس، به کوشش حسین فرامرزی، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶.
۳۳۰. فرامرزی، احمد. راه آهن اروپا و خلیج فارس، بکوشش حسن فرامرزی، سال ۱۳۴۶، تهران، انتشارات داورپناه.
۳۳۱. فرامرزی، احمد. کریم خان زند و خلیج فارس، به کوشش حسن فرامرزی،

- تهران: [بی نا]، ۱۳۴۶. (منابع تاریخ و جغرافیای خلیج فارس، ش ۱)
۳۳۲. فرامرزی، احمد. کریم خان زند و خلیج فارس، تهران [بی نا]، ۱۳۴۶.
۳۳۳. فرامرزی، حسن (به کوشش). کریمخان زند و خلیج فارس، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۶.
۳۳۴. فرامرزی، حسن (به کوشش). شورش بردگان، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۷.
۳۳۵. فرای، ریچارد نلسون. تاریخ ایران از اسلام تا سلاجقه (تاریخ کمبریج)، مولف؛ ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۳، ج ۴.
۳۳۶. فرای، ریچارد. تاریخ ایران از آغاز تا سلاجقه، ترجمه حسن انوشه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۳.
۳۳۷. فرجی، عبدالرضا و دیگران. جغرافیای کامل ایران، تهران: انتشارات سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی (وابسته به وزارت آموزش و پرورش)، ۱۳۶۶، ج ۲.
۳۳۸. فرزندگان، عباس. عربستان سعودی، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۴۹.
۳۳۹. فرزانه، داریوش. اطلاعات عمومی درباره شیخ نشین ها و جزایر خلیج فارس تهران: [بی تا]، نیروی دریایی شاهنشاهی
۳۴۰. فرسار، احمد. نفت ایران و اهمیت آن در جهان کنونی، دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۴۰-۱۳۳۹.
۳۴۱. فرشادگهر، ناصر. نظام حکومت در دوران اسلامی، مریم میر احمدی، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸.
۳۴۲. فرمانفرمائی، حافظ. تحلیل تاریخی سیاست خارجی ایران، ترجمه اسماعیل شاکری، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۵.
۳۴۳. فرمانفرمائی، منوچهر. ملاحظاتی چند درباره نفت، تهران: چاپ مسعود سعد، ۱۳۳۳.
۳۴۴. فرهنگ بنادر جنوب [بی جا: بی نا]، ۱۳۳۷.
۳۴۵. فرهنگ، منوچهر. زندگی اقتصادی ایران، تهران: موسسه عالی ارتباطات اجتماعی،

۱۳۴۹.

۳۴۶. فرهودی حسابی، عبدالحسین. شناخت خلیج فارس و سیاست‌های بین‌المللی آن]

بی‌جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی، ۵۲-۱۳۵۱.

۳۴۷. فشارکی، فریدون. کمکهای ایران به کشورهای جهان سوم، س ۴، ش ۳، [بی‌جا:

بی‌نا]، ۱۳۵۵.

۳۴۸. فشاهی، محمدرضا. نگاهی به آثار دریانوردی ایرانیان در روزگار باستان، تاریخ

تحول علوم در ایران، تهران، ۱۳۵۰.

۳۴۹. فقیه، نسرین. بندر سیراف، شکل بندی شهر ایرانی در صد اسلام [بی‌جا]، هنر و

مردم، ۱۳۵۴.

۳۵۰. فقیهی، علی اصغر. آل بویه و اوضاع زمان ایشان، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۷.

۳۵۱. فلور، ویلم. جستارهایی از تاریخ اجتماعی ایران؛ هلندیان در جزیره خارک و

خلیج فارس، ترجمه ابوالقاسم سری، تهران: انتشارات توس، ۱۳۷۱.

۳۵۲. فلور، ویلم. حکومت نادرشاه (به روایت منابع هلندی)، ترجمه ابوالقاسم سری،

سال ۱۳۶۸، تهران، توس (تعداد صفحات: ۲۵۹ ص).

۳۵۳. فلور، ویلم. حکومت نادرشاه (به روایت منابع هلندی)، سال ۱۳۶۸، تهران،

انتشارات توس (تعداد صفحات: ۲۵۹ ص).

۳۵۴. فنائیان، لقاء الله. حقوق ایران در خلیج فارس براساس مقررات بین‌المللی، تهران:

دانشگاه تهران، ۱۳۵۵.

۳۵۵. فونتن، آندره. ایران: هشدار به آمریکا و غرب [بی‌جا]، بامداد، ۱۳۵۸.

۳۵۶. فوییه، کلود. نظام آل سعود، ترجمه نورالدین شیرازی، تهران: انتشارات فراندیش،

۱۳۶۷.

۳۵۷. فهمی، عبدالعزیز. ایرانی‌ها و شرق آفریقا، تهران، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران،

۱۳۵۷.

۳۵۸. قائم مقامی، جهانگیر. اسناد فارس، عربی، ترکی در آرشیو ملی پرتقال درباره

هرمز و خلیج فارس، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۴۵.

۳۵۹. قائم مقامی، جهانگیر. بحرین و مسائل خلیج فارس، تهران: طهوری، ۱۳۴۱.
۳۶۰. قاسم زاده، محمود. اقتصاد نفت ایران [بی جا: بی نا]، ۱۳۳۲.
۳۶۱. القاسمی، شیخ سلطان بن محمد. دزدان دریایی در خلیج فارس از افسانه تا واقعیت، ترجمه محمد باقر وثوقی، سال ۱۳۸۳، تهران، همسایه (تعداد صفحات: ص: ۲۵۵).
۳۶۲. فرنجیک، بایرام محمد و روحانی قادیکلایی، کیومرث. اطلس جلبک‌های دریایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان. بایرام محمد فرنجیک، کیومرث روحانی قادیکلایی، سال ۱۳۸۸، تهران، موسسه تحقیقات شیلات ایران، مدیریت اطلاعات علمی (تعداد صفحات: ۱۶۹ ص: مصور (رنگی)).
۳۶۳. قره باغی، عباس. اعترافات ژنرال خاطرات ارتشبد عباس قره باغی، تهران: نشر نی، ۱۳۶۴.
۳۶۴. قره گزلو، عبدالحمید. شناسنامه بنادر کشور: جزایر خلیج فارس (جلد نهم)، سال ۱۳۷۴، تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی، اداره کل مطالعات و تحقیقات (تعداد صفحات: ۱۲۹ ص. جدول و تصویر).
۳۶۵. قریشیان، علی اصغر. نفت ایران، [بی جا: بی تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۳۶۶. قهرمانی، حبیب الله. نفت ایران و مقایسه آن با سایر کشورها، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۵.
۳۶۷. کازرونی متخلص به نادری، محمد ابراهیم. تاریخ بنادر و جزایر خلیج فارس، به تصحیح و تحشیه منوچهر ستوده، [بی جا]: موسسه فرهنگی جهانگردی، ۱۳۶۷، مصور. زنده در سده ۱۳ ق.
۳۶۸. کازرونی، محمد ابراهیم. تاریخ بنادر و جزایر خلیج فارس، تصحیح و تحشیه دکتر منوچهر ستوده، تهران: موسسه فرهنگی جهانگیری، ۱۳۶۷.
۳۶۹. کاظم زاده، فیروز. روس و انگلیس در ایران (۱۹۱۴-۱۸۶۴)، ترجمه منوچهر امیری، تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، چ دوم، ۱۳۷۱.

۳۷۰. کاظمی، علی اصغر. ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس، سال ۱۳۶۸، تهران، وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل (تعداد صفحات: ۲۴۹ ص).
۳۷۱. کافی، محمد علی. سیاست روس و انگلیس در ایران. [بی‌جا: بی‌تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۳۷۲. کاکس، سرپرسی. گزارش‌های سالانه سرکنسول انگلیس در بوشهر (۱۱-۱۹۰۵). مرکز مطالعات بوشهر شناسی، ترجمه حسن زنگنه، شیراز: پروین، ۱۳۷۷.
۳۷۳. کامرون، جرج. ایران در سپیده دم تاریخ، ترجمه حسن انوشه، تهران: علمی فرهنگی، ۱۳۷۲.
۳۷۴. کتابخانه سنایی. خلیج فارس و جزایر ایرانی. تهران: کتابخانه سنایی، ۱۳۶۲.
۳۷۵. کتابهای جیبی. خلیج فارس، تهران: با همکاری فرانکلین، چ دوم، ۱۳۵۶، چ اول، ۱۳۴۵.
۳۷۶. کرباسی صومعه سرائی، محمد علی. شناخت جامعه روستایی هرمزگان (انجیروان)، تهران پیمان، ۱۳۵۹.
۳۷۷. کردوانی، پرویز. اکوسیستم‌های آبی ایران (خلیج فارس و دریای عمان)، سال ۱۳۷۴، تهران، نشر قومس (تعداد صفحات: ۲۶۸ ص).
۳۷۸. کرزن، جرج ناتانیل. ایران و قضیه ایران، ترجمه وحید مازندرانی، تهران: مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، چ دوم، ۱۳۶۲.
۳۷۹. کرزن، جرج ناتانیل. ایران و مسئله ایران. ترجمه علی جواهر کلام، تهران: ابن سینا، ۱۳۳۰.
۳۸۰. کریستین سن، آرتور. ایران در زمان ساسانیان، ترجمه رشید یاسمی، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۷۰.
۳۸۱. کسروی تبریزی، احمد. تاریخ پانصد ساله خوزستان، تهران: خواجه، ۱۳۶۲.
۳۸۲. کلی، جی. بی. الحدود الشرقيه لشبه الجزيره العربيه، تعریب و تعلیق خیری حماد، بیروت: دارمکتبه الحیاء، ۱۹۷۱.

۳۸۳. کمانگر، محمد. روابط ایران و شوروی در پنجاه سال اخیر، [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۰.
۳۸۴. کوزه گران، گیتی.. امور کشتی رانی در بنادر ایران. دانشگاه ملی ایران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۵۰-۱۳۴۹.
۳۸۵. کیهانی زاده، نوشیروان. وقایع ایران بار دیگر آمریکا و شوروی را در برابر هم قرار داد و دوران جنگ سرد دیگری آشکار شد، [بی جا: بی نا]. ۱۳۵۷.
۳۸۶. کاظمی دینان، مرتضی. علل خیزش شیعیان حاشیه جنوبی خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، کویت)، سال ۱۳۸۸، قم، شیعه شناسی (تعداد صفحات: ۲۶۲ ص: جدول).
۳۸۷. کاظمی قمی، اقدس. من خلیج فارس هستم، سال ۱۳۸۷، قم: مثلث عشق (تعداد صفحات: ۱۵۹ ص.: عکس).
۳۸۸. کلی، جی. بی. هجوم انگلیس به جنوب ایران ۱۸۳۹ و ۱۸۵۶، ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۷۳، بوشهر (تعداد صفحات: ۲۱۶ ص).
۳۸۹. گرانتوسکی، ا.آ. و دیگران. تاریخ ایران، از زمان باستان تا امروز، ترجمه کیخسرو کشاورزی، تهران: انتشارات پویش، ۱۳۵۹.
۳۹۰. گراهام، رابرت. ایران، سراب قدرت، ترجمه فیروز فیروزی، تهران: سحاب کتاب، ۱۳۵۸.
۳۹۱. گرمون، استیفان رای. چالش برای قدرت و ثروت در جنوب ایران از ۱۷۵۰ تا ۱۸۵۰ م. ترجمه حسن زنگنه، قم: همسایه، چ اول، ۱۳۷۸.
۳۹۲. گروه سازه‌های دریایی. چکیده گزارش نهایی مطالعات امکانپذیری مقدماتی طرح آبراه خلیج فارس - دریای خزر، سال ۱۳۷۶، تهران، وزارت جهاد سازندگی (تعداد صفحات: ۱۶ ص).
۳۹۳. گریوز، فیلیپ. ماموریت سرپرسی کاکس در خلیج فارس و ایران، ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۸۰، تهران، به دید (تعداد صفحات: ۲۲۲: مصور).
۳۹۴. گزیده اسناد خلیج فارس. دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران: وزارت امور

- خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ج: نمونه.
۳۹۵. گمانه‌ای در ریشه‌شناسی واژه «سیراف»، [بی‌جا: بی‌نا: بی‌تا].
۳۹۶. الگوهای اعتماد سازی در منطقه خلیج فارس. طاهره ابراهیمی فر، سال ۱۳۸۰، تهران، وزارت امورخارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۱۶ ص).
۳۹۷. گیرشمن، رومن. ایران از آغاز تا اسلام، ترجمه محمد معین، تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۷۲.
۳۹۸. لبروس، هانری. *خلیج فارس و کانال سوئز*، ترجمه و تلخیص محمود خواجه نوری، سال ۱۳۵۲، تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی (تعداد صفحات: ۱۸۹ ص: نقشه).
۳۹۹. لسانی، ابوالفضل. *طلای سیاه یا بلای ایران*، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۷.
۴۰۰. لسترنج، گای. *جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی*، ترجمه محمود عرفان، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چ چهارم، ۱۳۷۳.
۴۰۱. لورنس، کلنل. *بلوای عربستان*، تهران: کتابخانه مرکزی، چ اول، ۱۳۲۴.
۴۰۲. *مؤسسه مطالعات دفاعی لندن. گزارش امنیت خلیج فارس*، ترجمه حاکم قاسمی، سال ۱۳۷۲، تهران: دانشگاه امام حسین، پژوهشکده علوم استراتژیک (تعداد صفحات: ۱۰۶ ص).
۴۰۳. *مؤسسه تحقیقات شیلات جنوب ایران*. راهنمای مصور تشخیص ماهی‌های شیلاتی (تجارتی) خلیج فارس، سال؟. بوشهر، شیلات جنوب ایران (تعداد صفحات: ۲۲۱ ص).
۴۰۴. مارکورات، یوزف. *ایران‌شهر بر مبنای جغرافیای موسی خورنی*، ترجمه مریم میر احمدی، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۳.
۴۰۵. متز، آدام. *تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری*، ترجمه علیرضا ذکاوتی قراگزلو، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۲، ج دوم.
۴۰۶. مثقالی، حسین. *روشهای بهبود زمینهای پست در سواحل شمالغربی خلیج فارس* با تاکید بر منطقه بندر امام خمینی (پایان نامه)، سال ۱۳۷۳، تهران، دانشگاه تهران،

- دانشکده فنی (تعداد صفحات: ۱۵۲ ص. جدول و نمودار).
۴۰۷. مجتهد زاده، پیروز. امنیت و مسائل سرزمینی در خلیج فارس. ترجمه مسعود اجتهادی، تهران: انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۸۰.
۴۰۸. مجتهد زاده، پیروز. جغرافیای تاریخی خلیج فارس. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۴، نقشه، نمونه..
۴۰۹. مجتهد زاده، پیروز. کشورها و مرزها، تهران: عطایی، ۱۳۷۹.
۴۱۰. مجتهدزاده، پیروز. شیخ نشین‌های خلیج فارس، تهران: عطائی، ۱۳۴۹، ۱۳۵۴، نقشه، نمونه، مصور، عکس.
۴۱۱. مجتهدزاده، پیروز. کشورها و مرزها در منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس، ترجمه و تنظیم حمیدرضا محمدی نوری، تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱. (سری مباحث استراتژیک؛ ۱۵)
۴۱۲. مجتهدزاده، پیروز؛ و دیگران. میزگرد چشم انداز ژئوپلیتیکی خلیج فارس در قرن ۲۰ و ۲۱، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۳.
۴۱۳. محل نگهداری اثر (برای کتابخانه‌ها و موسسات):
۴۱۴. محمد امین، عبدالامیر. منافع بریتانیا در خلیج فارس، ترجمه علی رجبی یزدی، سال ۱۳۷۰، تهران، امیرکبیر (تعداد صفحات: ۲۵۲: مصور، نقشه، جدول).
۴۱۵. محمد صدیق، عبدالرزاق. صهوة الفارس فی تاریخ عرب فارس، الشارقه مطبعه المعارف، الطبعة الثانية، ۱۴۱۵-۱۹۹۴.
۴۱۶. محمد مرسی، عبدالله. دولة الامارات المتحدة و جيرانها، الكويت: دارالقلم، ۱۹۸۱.
۴۱۷. محمدی، منوچهر. تحلیلی بر انقلاب اسلامی، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۵.
۴۱۸. محمدی، یدالله. زمینه‌های همگرایی در منطقه خلیج فارس از ۱۹۷۱ تاکنون. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران [بی‌نا]، ۱۳۷۰.
۴۱۹. محمود، محمود. تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در قرن نوزدهم میلادی، تهران: اقبال، ۱۳۴۴-۱۳۴۵-۸ جلد.

۴۲۰. مختاری زاده، محمود. مطالعه بنادر جنوب ایران در جهات مختلف [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۵۰-۱۳۴۹.
۴۲۱. مدنی، احمد. احمد مدنی. محاکمه خلیج فارس نویسان، تهران: توس، ۱۳۵۴.
- مصور
۴۲۲. مدنی، احمد. محاکمه خلیج فارس نویسان، [بی جا]، انتشارات توس، ۲۵۳۷.
۴۲۳. مدنی، جلال الدین. تاریخ سیاسی معاصر ایران، تهران: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۰.
۴۲۴. مدیر، مسعود. نفت ایران از نظر بین المللی، تهران: [بی تا] شرکت ملی نفت ایران.
۴۲۵. مرادی غیاث آبادی، رضا. کتیبه خارک در خلیج فارس و دیگر آثار باستانی نویافته، انتشار: ۱۳۸۸. محل انتشار: تهران: مهرج،
۴۲۶. مرادیان، خدامراد. کشور حیره در قلمرو شاهنشاهی ساسانیان از ۲۲۶ تا ۶۳۲ میلادی (۱۲ ق)، تهران: بنیاد نیکوکاری نوریانی، ۱۳۵۵.
۴۲۷. مردوخ کردستانی، محمد. تاریخ مردوخ، تهران: چاپخانه ارتش، ۱۳۳۵.
۴۲۸. مرکز تحقیقات استراتژیک دفاعی. ایران و چالش های بایسته راهبردی در خلیج فارس. تهران، ۱۳۸۳.
۴۲۹. مرکز مطالعات استراتژی ملی آمریکا. تهیه و تدوین روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، آمریکا و بحران خلیج فارس، تهران: سپاه پاسداران، واحد انتشارات ۱۳۶۴.
۴۳۰. مروار، محمد. سیاست های بریتانیا از نیمه دوم قرن نوزدهم تا جنگ جهانی اول، پایان نامه تحصیلی فوق لیسانس، شیراز [بی نا]، ۱۳۸۰.
۴۳۱. مروار، محمد. سیاست های بریتانیا از نیمه دوم قرن نوزدهم تا جنگ جهانی اول، رساله پایان تحصیلی فوق لیسانس، شیراز [بی نا]، ۱۳۸۰.
۴۳۲. مستوفی قزوینی، حمدالله بن ابی بکر بن محمد بن نصر. نزهه القلوب، با مقاله و حواشی و تعلیقات و فهارس، به کوشش محمد دبیر سیاقی، تهران: کتابخانه طهوری، ۱۳۳۶.

۴۳۳. مسجد جامعی، محمد. تحول و ثبات در خلیج فارس، قم: انتشارات حمید، ۱۳۶۹.
۴۳۴. مسعودی، ابوالحسن علی حسین. مروج الذهب، ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۶، ج اول.
۴۳۵. مسعودی، امید علی. ضرورت استمرار مبارزه با غرب، کیهان [بی جا: بی نا]، ۱۳۶۷.
۴۳۶. مسعودی، عباس. خلیج فارس در دوران سربلندی و شکوه، تهران: موسسه اطلاعات، (تعداد صفحات: ۱۴۴ ص: مصور). ۱۳۵۲.
۴۳۷. مسعودی، عباس. دیداری تازه از شیخ نشین های خلیج فارس پس از خروج نیروهای انگلیس، تهران موسسه اطلاعات، ۱۳۴۸، مصور.
۴۳۸. مسعودی، علی بن حسن. التنبيه و الاشراف، ترجمه ابوالقاسم پاینده، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، چ دوم، ۱۳۶۵.
۴۳۹. مسکویه رازی، ابو علی. تجارب الامم، ترجمه علی نقی منزوی، تهران: توس، چ اول، ۱۳۷۶.
۴۴۰. مسلمی عقیلی، محمود. اختلافات ایران و عراق در خصوص حق مالکیت و حقوق کشتیرانی دو کشور در اروندرود (شط العرب)، تهران: [بی نا]، ۱۳۵۹.
۴۴۱. مشاوران مدیریت پی اس راس و شرکاء. خلیج فارس، سال ؟ تهران، مهندسی نیروی زمینی سپاه (تعداد صفحات: ۲۲۲ ص).
۴۴۲. مشایخی، عبدالکریم. نامی برای همیشه: نگاهی به تاریخ خلیج فارس، سال ۱۳۸۹، تهران، کانون اندیشه جوان (تعداد صفحات: ۱۹۶ ص: نقشه)
۴۴۳. مشکور، محمد جواد (تحقیق و تعلیق). نام خلیج فارس در طول تاریخ، تهران: وزارت اطلاعات و جهانگردی، اداره کل انتشارات، ۱۳۵۵=۲۵۳۵. مصور (بخش رنگی)
۴۴۴. مشکور، محمد جواد. ایران در عهد باستان، تهران: انتشارات اشرفی، ۱۳۵۷.
۴۴۵. مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس، تهران: [بی تا] وزارت اطلاعات و جهانگردی

۴۴۶. مصباحی، محی الدین. روسیه شوروی و جنگ عراق با ایران، تهران [بی‌نا]، کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۷ مرداد ۱۳۶۷.
۴۴۷. مصطفوی، محمد تقی. اقلیم پارس، نشر انجمن آثار و مفاخر فرهنگی. تهران: ۱۳۷۵.
۴۴۸. مصفا، نسرین و دیگران. تجاوز عراق به ایران و موضع‌گیری سازمان ملل متحد، تهران: [بی‌نا]، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، ۱۳۶۶.
۴۴۹. مطهری، مرتضی. خدمات متقابل اسلام و ایران، قم: [بی‌تا]، انتشارات اسلامی.
۴۵۰. معصومی، غلامرضا. سیراف بندر طاهری، اشاراتی از گذشته سیراف - سیراف کنونی (بخش ویژه‌ای درباره قلعه شیخ سیراف) [بی‌جا]؛ انجمن آثار ملی، ۱۳۵۲.
۴۵۱. معصومی، غلامرضا. سیراف (بندر طاهری)، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی و نشر قطره، چ دوم، ۱۳۷۴.
۴۵۲. مقتدر، غلامحسین. کلید خلیج فارس، تهران: علمی، ۱۳۳۳، مصور، عکس.
۴۵۳. مقدس جعفری، محمود. خلیج فارس مهد پارسیان از باستان تا پهلوی، سال ۱۳۸۶، تهران، اقبال (تعداد صفحات: ۲۴۴ ص: مصور، نمونه، نقشه رنگی).
۴۵۴. مقدسی، ابو عبدالله محمد ابن احمد. احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم ترجمه علینقی منزوی، تهران: شرکت مولفان و مترجمان ایران، چ اول، ۱۳۶۱.
۴۵۵. مقدسی، ابو عبدالله محمد ابن احمد. احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم، لیدن: مطبعه بریل، چ دوم، ج اول.
۴۵۶. مقدم، محمد (مترجم). دریانوردی عرب در دریای هند در روزگار باستان و در نخستین سده‌های میانه، تهران: ابن سینا (فرانکلین)، ۱۳۳۸.
۴۵۷. مکی، حسین. تاریخ بیست ساله ایران، تهران: امیر کبیر؛ ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۳.
۴۵۸. مکی، حسین. کتاب سیاه، تهران: محمد علی علمی، ۱۳۲۹.
۴۵۹. ملک زاده، علی. جغرافیای طبیعی و تاریخ سیاسی خلیج فارس، تهران: [بی‌نا]،

۱۳۲۳.

۴۶۰. ملکپور، ملک رضا. سیستم بویه گذاری، سال ؟. تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی (تعداد صفحات: ۵۲ ص)

۴۶۱. ممتاز، جمشید. ماهیت تجاوزکارانه حمله عراق به ایران، تهران: [بی نا]، کنفرانس بین المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷.

۴۶۲. منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس، ترجمه مجید قهرمانی، سال ۱۳۷۰، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (تعداد صفحات: ۸۲ ص).

۴۶۳. منافی، هادی. اثرات تجاوز عراق بر محیط زیست، تهران: [بی نا]، کنفرانس بین المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷.

۴۶۴. منشور گرگانی، م. ع. سال ؟ چاپخانه مظاهری، (تعداد صفحات: ۱۸۹. ص: نقشه).

۴۶۵. منشور گرگانی، ع. سیاست انگلیس در خلیج فارس و جزایر بحرین (نفت و مروارید)، تهران: چاپخانه مظاهری، ۱۳۲۵.

۴۶۶. منشور گرگانی، م. ع. سیاست انگلیس در خلیج فارس: جزایر بحرین و تاریخ و جغرافیا و اسناد مالکیت بحرین ایران، تهران [بی نا]، ۱۳۲۵.

۴۶۷. منصوری، جواد. ۲۵ سال حاکمیت امریکا بر ایران، تهران: [بی نا]، ۱۳۶۴.

۴۶۸. موثقی، اسدالله. تاریخچه خلیج فارس و بحرین [بی جا: بی نا: بی تا].

۴۶۹. موحد، جمیل. بستک و خلیج فارس تهران: [بی نا]، ۱۳۴۹، مصور.

۴۷۰. موسسه اطلاعات. دیداری از شیخ نشین های خلیج فارس (یادداشت های سفر عباس مسعودی). تهران: ۱۳۴۵.

۴۷۱. موسسه پژوهش های سیاسی و اقتصادی بین المللی. خلیج فارس و اقیانوس هند در سیاست های بین الملل، تهران: موسسه پژوهش های سیاسی و اقتصادی بین المللی، ۱۳۵۵.

۴۷۲. موسوی قمی، سید علی. خلیج فارس در گذر زمان، تهران: بنیاد نبوت، ۱۳۶۶ مصور، نقشه، چاپ اول: ۱۳۶۶ (تعداد صفحات: ۱۹۱ ص: مصور).

۴۷۳. موسوی نژاد، میر رحیم. ایران و سازمان ملل متحد، [بی جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۴.
۴۷۴. موسوی همدانی، صدیقه. دریا و دلاوران: سواحل و جزایر خلیج فارس، [بی جا: بی نا]
۴۷۵. مومنی، فاطمه. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹ م. سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایران‌شناسی، شعبه استان بوشهر (تعداد صفحات: ۲۲۷ ص. : مصور).
۴۷۶. مومنی، فاطمه. سیاست‌های بریتانیا در خلیج فارس در فاصله دو جنگ جهانی ۱۹۱۸-۱۹۳۹، ۱۳۸۷، تهران، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: بنیاد ایران‌شناسی، شعبه استان بوشهر.
۴۷۷. مهدوی، معزالدین. آخرین ماموریت، تهران: چاپخانه بهمن، ۱۳۴۲.
۴۷۸. مهذب، جواد. روابط سیاسی ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۲۴.
۴۷۹. مهر آبادی، میترا. شاهنامه فردوسی به نثر سره، تهران: [بی نا] ب، ۱۳۷۹، ج اول.
۴۸۰. مهردانا، حمید. دریای خزر - خلیج فارس (از دیدگاه زمین شناسی، اقیانوس شناسی، شرایط طبیعی)، سال ۱۳۷۵، تهران، سازمان بنادر و کشتیرانی (تعداد صفحات: ۸۲ ص، جدول).
۴۸۱. مهندسین مشاور هلندی (ندکو). انجام مطالعات و تهیه طرح بنادر کوچک در ۱۴ نقطه خلیج فارس و دریای عمان، جهت سازمان بنادر و کشتیرانی، سال ۱۳۵۷، تهران، مهندسین مشاور هلندی ندکو (تعداد صفحات: ۱۳۸ ص. نقشه و جدول)
۴۸۲. میر حبیب الهی، کمال. سیاست خارجی ایران در خلیج فارس و اقیانوس هند، جزیره کیش، فرمانداری کل بنادر و جزایر بحر عمان، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۵.
۴۸۳. میرزا، ک. پ. سیاست‌های بین‌المللی در اقیانوس هند، ترجمه فاطمه قدیمی پور، تهران: دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، ۱۳۵۵.
۴۸۴. میرزایی نیگجه، سعید. ضرورت توسعه حقوق بین‌المللی، تهران: [بی نا]، ۱۳۶۷.

۴۸۵. میرزایی، مینو؛ زاهدی، سراج. *خلیج فارس*، سال ۱۳۸۷، تهران، موسسه فرهنگی هنری طاهر (تعداد صفحات: ۲۸۸ ص: مصور (رنگی)).
۴۸۶. میرفخرایی، امیر مسعود. سیاست نفتی ایران پس از ملی شدن صنعت نفت تا سال ۱۳۵۷ [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۵۹-۱۳۵۸.
۴۸۷. میروشینکف. ل. ی. ایران در جنگ جهانی اول، ترجمه ع. دخانیاتی، تهران: امیر کبیر، ۱۳۴۴.
۴۸۸. میزانی (جوانشیر)،. فرج اله. تجربه ۲۸ مرداد، تهران: انتشارات حزب توده، ۱۳۵۹.
۴۸۹. میمنندی نژاد، محمد حسین. نفت، دشمن شماره یک ایران، تهران: [بی نا]، ۱۳۲۹.
۴۹۰. ناصری، سیروس. جنگ عراق با ایران و صلح پایدار، تهران: [بی نا]، کنفرانس بین المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷.
۴۹۱. ناطقی، احسان. نفت در دنیا و ایران، [بی جا: بی تا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
۴۹۲. نبوی، حسن. تاریخ معاصر ایران از انقلاب مشروطیت تا انقلاب سفید، تهران: انتشارات دانشسرای عالی، ۱۳۵۰.
۴۹۳. نجاتی، غلامرضا. جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۴.
۴۹۴. نشأت، محمد صادق. تاریخ سیاسی خلیج فارس، تهران: کانون کتاب، ۱۳۴۵، چاپ اول: ۱۳۴۴.
۴۹۵. نظام حقوقی روده‌های بین المللی و اروندرود، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ۱۳۶۷.
۴۹۶. نظام حمل و نقل ایران از دیدگاه توسعه اقتصادی. رضا خاکی، [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۱-۱۳۵۰.
۴۹۷. نظامی، غلامحسین. نقش بصره و بنادر کرانه‌های شمالی خلیج فارس در روابط ایران و عثمانی (۱۲۶۳-۱۰۴۹ ق، ۱۸۴۸-۱۶۳۹ م)، بوشهر: انتشارات بوشهر، چ اول، ۱۳۸۳.

۴۹۸. نعمت گرگانی، محترم. خلیج فارس و قراردادهای نفتی ایران، [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده حقوق، ۵۰-۱۳۴۹.
۴۹۹. نعیمی ارفع، بهمن. مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۷۰، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۲۴۵ ص).
۵۰۰. نعیمی ارفع، بهمن. مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران «ضرورت برقراری نظام نوین...»، تهران: وزارت امور خارجه، ۱۳۷۰.
۵۰۱. نفیسی، سعید. بحرین حقوق هزار و هفتصد ساله ایران. تهران: طهوری، ۱۳۳۳.
۵۰۲. نفیسی، سعید. تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران در دوره معاصر، تهران: شرق، ۱۳۳۵.
۵۰۳. نقیبزاده شهر بابکی، احمد. طرح پایگاه دیگو گارسیا در رابطه با سیاست آمریکا در اقیانوس هند [بی جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۵۷.
۵۰۴. نکاتی چند درباره بحران کنونی ایران، تهران: [بی تا]، گوتنبرگ.
۵۰۵. نگاهی به ابعاد اقتصادی و موقعیت جغرافیایی و ژئوپولیتیکی خلیج فارس. ملک رضا ملک پور، بندر و دریا، [بی جا: بی نا]، ۱۳۶۷.
۵۰۶. نگاهی به تحول و جابجایی مراکز تجاری و فرهنگی در حاشیه شمالی خلیج فارس، [بی جا: بی نا].
۵۰۷. نگرشی تئوریک بر خلیج فارس و مسائل آن. فرهاد قاسمی، سید جواد صالحی، سال ۱۳۸۶، تهران، مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه (تعداد صفحات: ۲۰۶ ص.: مصور، نمودار).
۵۰۸. نور بخش، حسین. فرهنگ دریایی خلیج فارس (صید، دریا، کشتی)، سال ۱۳۸۱، تهران، انتشارات امیر کبیر (تعداد صفحات: ۴۷۲ ص).
۵۰۹. نوربخش، حسین. بندرلنگه در ساحل خلیج فارس، سال ۱۳۵۸، بندر عباس، انتشارات ابن سینا (تعداد صفحات: ۴۰۸ ص).

۵۱۰. نوربخش، حسین. جزیره قشم و خلیج فارس (تحقیق و نگارش)، تهران: نشر امیر کبیر، ۱۳۶۹.
۵۱۱. نوربخش، حسین. خلیج فارس و جزایر ایرانی، تهران: سنایی، ۱۳۶۲: مصور، نقشه، جدول، عکس.
۵۱۲. نوربخش، حسین. خلیج فارس و جزایر ایرانی، سال ۱۳۶۲، تهران، سنایی (تعداد صفحات: ۴۴۸ ص).
۵۱۳. نوریان، ترانه. بررسی منطقه خلیج فارس و روابط ایران با کشورهای عراق، عربستان سعودی، کویت، جمهوری عربی یمن، عمان، امارات عربی متحده، [بی جا]، دانشگاه ملی ایران، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی، ۵۷-۱۳۵۶.
۵۱۴. نوری زاده بوشهری، اسماعیل. ایران کنونی و خلیج فارس، تهران: [بی نا]، ۱۳۲۵.
۵۱۵. نوری زاده بوشهری، اسماعیل. فلات قاره و جزایر خلیج فارس، تهران: تابش، ۱۳۳۸.
۵۱۶. نوری زاده بوشهری، اسماعیل. نظری به ایران و خلیج فارس، تهران: [بی نا]، ۱۳۴۴.
۵۱۷. نوگت، جفری؛ توماس، تئودور. بحرین و خلیج فارس، ترجمه همایون الهی، سال ۱۳۶۹، تهران، نشر قومس (تعداد صفحات: ۱۷۳ ص).
۵۱۸. نهاوندیان، اصغر. مناسبات سیاسی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دموکراتیک خلق کره، گزارش سمینار، [بی جا]، انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ش ۷، ۱۳۶۶.
۵۱۹. نیک ضمیر، عباس و حجتی، احسان اله. امنیت خلیج فارس تهدیدها و راهبردها، ۱۳۸۱. تهران: پرسمان.
۵۲۰. نیک ضمیر، عباس؛ حجتی، احسان اله. امنیت و خلیج فارس تهدیدها و راهبردها. سال ۱۳۸۱، تهران، پرسمان (تعداد صفحات: چ، ۲۴۷ ص: جدول).
۵۲۱. نیک منش، نصرالله. مسئله نفت ایران در دیوان بین المللی لاهه [بی جا]، دانشکده علوم سیاسی و اجتماعی، ۱۳۵۹.

۵۲۲. نیکسون، ریچارد. جنگ حقیقی، ترجمه جعفر ثقه الاسلامی، تهران: انتشارات نوین، ۱۳۶۲.
۵۲۳. وادالا، ر. خلیج فارس در عصر/استعمار ترجمه شفیع جوادی، سال ۱۳۶۴، تهران، کتاب سحاب (تعداد صفحات: ۱۸۶، ۳۴ ص).
۵۲۴. واسیلیف، آکسی میخائیلوویچ. مشعل‌های خلیج فارس، ترجمه سیروس ایزدی، تهران: کتابهای جیبی، ۱۳۵۸.
۵۲۵. واعظزاده، محمد. موضع ایران اسلامی در جهان و انتظار مسلمانان و مستضعفان از آن، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۶.
۵۲۶. وایت هاوی، دیوید؛ ویلیامسون، اندریو. بازرگانی دریایی ساسانیان، ترجمه ملکیان، تهران: کشتیرانی آریا، ۱۳۵۵.
۵۲۷. وایتهاوس، دیوید؛ ویلیامسن، اندرو. بازرگانی دریایی ساسانیان، ترجمه گیو آقاسی، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۵.
۵۲۸. وثوقی، محمد باقر. تاریخ مهاجرت اقوام در خلیج فارس (ملوک هرموز)، شیراز: دانشنامه فارس، شیراز، چ اول، ۱۳۸۰.
۵۲۹. وثوقی، محمد باقر. تاریخ مهاجرت اقوام در خلیج فارس، شیراز: دانشنامه فارس، ۱۳۸۰.
۵۳۰. وثوقی، محمد باقر. تاریخ خلیج فارس و ممالک همجوار، سال ۱۳۸۴، تهران، انتشارات سمت (تعداد صفحات: ۵۹۱ ص).
۵۳۱. وحید نیا، سیف الله (به اهتمام). قرارها و قراردادهای دوران قاجاریه، تهران: عطایی، ۱۳۶۲.
۵۳۲. ودادی، حمید. بررسی نحوه فعالیت لنجهای تجاری در حمل و نقل دریایی حوزه خلیج فارس و دریای عمان: تحلیل میدان دامنه عمل در حیطه حمل و جابجایی کالا، سال ۱۳۸۵، تهران، سازمان بنادر و دریانوردی (تعداد صفحات: ۳۹۴ ص. جدول و نقشه).
۵۳۳. وزارت امور خارجه. برنامه سخنرانی‌های سمینار بررسی مسائل خلیج فارس،

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، سال ۱۳۶۷، تهران، مرکز چاپ و انتشارات، (تعداد صفحات: ۴۹ ص).

۵۳۴. وزارت امور خارجه. فهرست کشتی‌های جنگی کشورهای بیگانه در خلیج فارس (بحران ۱۹۹۰). سال ؟ تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل، (تعداد صفحات: ۱۷ ص. جدول).

۵۳۵. وزارت امور خارجه. گزیده اسناد خلیج فارس (جلد اول)، واحد نشر اسناد، سال ۱۳۶۸، تهران، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۵۷۷ ص. نقشه).

۵۳۶. وزارت امور خارجه. گزیده اسناد خلیج فارس (جلد چهارم)، واحد نشر اسناد، سال ۱۳۷۴، تهران، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۶۰۶ ص).

۵۳۷. وزارت امور خارجه. گزیده اسناد خلیج فارس (جلد سوم)، واحد نشر اسناد، سال ۱۳۷۳، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (تعداد صفحات: ۷۰۷ ص).

۵۳۸. وزارت امور خارجه. لرد کرزن در خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، سال ۱۳۷۰، تهران، (تعداد صفحات: ۱۱۱ ص)

۵۳۹. وزارت امور خارجه. مجموعه مقالات چهارمین سمینار خلیج فارس: دورنمای صلح و ثبات در خلیج فارس و دریای عمان، سال ۱۳۷۳، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (تعداد صفحات: ۵۳۷ ص)

۵۴۰. وزارت امور خارجه. مجموعه مقالات خلیج فارس، سال ۱۳۶۹، تهران، مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (تعداد صفحات: ۱۷۶ ص)

۵۴۱. وزارت امور خارجه. مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ آبان ۱۳۶۸، سال ۱۳۷۲، تهران، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۳۴ ص).

۵۴۲. وزارت امور خارجه. مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس اردیبهشت ماه ۱۳۶۷، مرکز مطالعات خلیج فارس، سال ۱۳۶۹، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل (تعداد صفحات: ۷۶۰ ص).

۵۴۳. وزارت امور خارجه. مجموعه مقالات سمینار خلیج فارس ۲۹-۲۸ آذر ماه

- ۱۳۷۳، سال ۱۳۷۴، مرکز چاپ و انتشارات، (تعداد صفحات: ۲۹۳).
۵۴۴. وزارت امور خارجه. وجه تسمیه خلیج فارس اداره نهم سیاسی، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۷ ص).
۵۴۵. وزارت امور خارجه، مجموعه مقالات سومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، مرکز مطالعات خلیج فارس - سال ۱۳۷۲، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات (تعداد صفحات: ۳۲۸ ص).
۵۴۶. ولی بیگ، باقر. تاریخ روابط شوروی با کشورهای حوزه خلیج فارس [بی جا]، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۶۶.
۵۴۷. ولی زاده، محمد. بررسی زمینه‌های جنگ داخلی ۱۳ ژانویه و نگاهی به روابط جمهوری اسلامی ایران با یمن جنوبی [بی جا: بی نا]، وزارت امور خارجه، ۱۳۶۵.
۵۴۸. وود هاوس، سی. ام. عملیات چکمه، ترجمه فرحناز شکوری، به کوشش و با مقدمه احمد بشیری، تهران: نشر نو، ۱۳۶۴.
۵۴۹. ویرایش ۱۹ خرداد ۱۳۹۱
۵۵۰. ویلسن، سر آرنولد. خلیج فارس. ترجمه سعید محمدی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، چ دوم، ۱۳۴۸.
۵۵۱. ویلسن، سر آرنولد. خلیج فارس، ترجمه محمد سعیدی، تهران وزارت فرهنگ و آموزش عالی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۶. (شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۵) چاپ اول: ۱۳۱۰. مندرجات: از قدیمی ترین ازمه تا اوایل قرن بیستم میلادی.
۵۵۲. ویلسن، سر آرنولد. خلیج فارس، ترجمه محمد سعیدی، سال ۱۳۴۸، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب
۵۵۳. ویلسون، سر آرنولد. خلیج فارس، ترجمه محمد سعیدی، تهران: [بی نا: بی تا].
۵۵۴. هادی، حسن. سرگذشت کشتی رانی ایرانیان، ترجمه امید اقتداری، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱.
۵۵۵. هالدین، جان. سیاست یک میلیارد دلاری خلیج [بی جا]، بولتن دفتر مطالعات

- سیاسی و بین‌المللی، ش ۱۹، ۱۳۶۷.
۵۵۶. هالیدی، فرد. دیکتاتوری و توسعه سرمایه داری در ایران، ترجمه فصل الله نیک آیین، تهران: امیر کبیر، ۱۳۵۸.
۵۵۷. هالیدی، فرد. عربستان بی سلاطین، ترجمه ابراهیم افراسیابی، تهران: کتاب سرا، ۱۳۵۸، ج ۲.
۵۵۸. هاليس، روزماری. امنیت خلیج فارس (گزارش موسسه مطالعات دفاعی لندن)، ترجمه حاکم قاسمی، تهران: دانشگاه امام حسین، ۱۳۷۲.
۵۵۹. هانت، پل. کشیش‌های انگلیسی در دوران انقلاب اسلامی ایران، ترجمه حسین ابوترابی‌ان، تهران: اطلاعات، ۱۳۶۵.
۵۶۰. هاواس، لاسلو. توطئه در تهران، تهران: [بی‌تا]، فرخی.
۵۶۱. هاوولی، دونالد. دریای پارس و سرزمین‌های سواحل متصالح، ترجمه حسن زنگنه، قم: مرکز بوشهر شناسی با همکاری انتشارات همسایه، ۱۳۷۷.
۵۶۲. هایزر، رابرت. ماموریت مخفی در تهران، خاطرات ژنرال هایزر، ترجمه سید محمد حسین عادل‌ی، تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۶۵.
۵۶۳. همایون، بهمن. نفت ایران و افکار عمومی، [بی‌جا]، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۳۱.
۵۶۴. همایون، داریوش. ایران و انگلستان در خلیج فارس [بی‌جا]، آیندگان، ۱۳۴۶.
۵۶۵. هندرسن، سیمون. راهبرد آمریکا در خلیج فارس، سیمون هندرسن، ترجمه احمد عظیمی بلوریان، سال ۱۳۸۳، تهران، رسا (تعداد صفحات: ۱۸۲ ص: نقشه، جدول).
۵۶۶. هوسه، فردریک؛ باین، ک. سفرنامه جنوب ایران، ترجمه و تعلیقات از محمدحسن خان اعتمادالسلطنه به تصحیح میرهاشم محدث، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
۵۶۷. هوشنگ مهدوی، عبدالرضا. تاریخ روابط خارجی ایران از صفویه تا پایان جنگ جهانی دوم، تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۹.
۵۶۸. هوشنگ مهدوی، عبدالرضا. تاریخ روابط خارجی ایران در یک قرن اخیر، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۴.

۵۶۹. هویدا، فریدون. سقوط شاه، ترجمه ح. الف. مهران، تهران: انتشارات اطلاعات، چ ۳، ۱۳۶۵.
۵۷۰. الهی، همایون. اهمیت استراتژیکی ایران در جنگ جهانی دوم (ترجمه از متن آلمانی)، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۱.
۵۷۱. الهی، همایون. خلیج فارس و مسائل آن، تهران: اندیشه، توس، ۱۳۶۸، جدول.
۵۷۲. هیکل، محمد حسنین. ایران به روایتی که ناگفته ماند، ترجمه حمید احمدی، تهران: الهام، ج ۲، ۱۳۶۲.
۵۷۳. هیکل، محمد حسنین. چهره جدید ایران در جهان اسلام و عرب [بی جا]، امید ایران، ش ۱۷، ۱۳۵۸.
۵۷۴. یاپ، ملک؛ کوپر بوش، بریتون. خلیج فارس در آستانه قرن بیستم، ترجمه حسن زنگنه، سال ۱۳۸۰، تهران، به دید، (تعداد صفحات: ۲۶۵ ص.).
۵۷۵. یاحسینی، قاسم. میرمهنّا بندرریگی، رویاروی انگلیسیها و هلندیها در خلیج فارس، سال ۱۳۷۴، تهران، پروین (تعداد صفحات: ۱۶۷: مصور، نقشه).
۵۷۶. یاقوت حموی، شهاب الدین عبدالله. معجم البلدان، المجد الثالث، بیروت دار صادر، ۱۳۷۶ ق، ۱۹۵۷ م.
۵۷۷. یرگیل، دانیل. نفت ایران از آغاز تا جنگ خلیج فارس، ترجمه ابراهیم صادقی نیا، تهران: انتشارات هیرمند، ۱۳۷۶.
۵۷۸. یزدی، ابراهیم. آخرین تلاشها در آخرین روزها (مطالبی ناگفته پیرامون انقلاب اسلامی ایران)، تهران: قلم، چ ۴، ۱۳۶۳.
۵۷۹. یعقوب، احمد بن ابی واضع. تاریخ یعقوبی، ترجمه محمد ابراهیم آیتی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، چ هفتم، ۱۳۷۴، ج اول.
۵۸۰. یغمایی، اقبال. خلیج فارس، تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل نگارش، ۱۳۵۲.
۵۸۱. یکتایی، مجید. تاریخ گمرک ایران، تهران: انتشارات دانش، ۱۳۵۵.

فهرست نقشه‌های خلیج فارس

نگاهی به نقشه‌های تاریخی خلیج فارس

دکتر محمد باقر وثوقی

نام «خلیج فارس» با اولین مطالعات علمی نقشه‌نگاری در تاریخ به جهان معرفی گردید. گلا دیوس بطلمیوس (Claudius Ptolemaeus) ریاضیدان، جغرافیدان، منجم و نقشه‌نگار قرن دوم میلادی در نخستین نقشه جهان‌نمای خود دریای حد فاصل سرزمین ایران و شبه جزیره حجاز را با نام «پرسیکوس» (Persicus) یا «فارسی» معرفی نمود.^۱ آگاهی‌های بطلمیوس برگرفته از اطلاعات «فلاویوس آریا نوس» (Flavius Arrianus) در کتاب هند (Indica) و همچنین کتاب «جغرافیای استرابون» بوده است.^۲ کتاب «هند» شرح مسافرت فرمانده نیروی دریایی اسکندر به نام «نئارخوس» است که در قرن چهارم پیش از میلاد با ناوگان خود سفری در امتداد سواحل خلیج فارس از بندر «گواتر» تا بخش‌های شمالی به انجام رسانید.^۳ به این ترتیب می‌توان دریافت که وقتی اسکندر به شرق لشکرکشی کرد «خلیج فارس» یا «دریای پارس» نامی آشنا و مشهور بوده است و دریانوردان ایرانی و یونانی از این نام به طور گسترده استفاده می‌کرده‌اند. تقریباً یک قرن بعد از اردو کشی اسکندر، «اراتوستنس» (Eratosthenes) دانشمند اهل اسکندریه نقشه جدیدی از جهان ترسیم نمود که در آن موقعیت «خلیج فارس» به درستی مشخص شده است. وی برای نخستین بار مدارها و نصف‌النهارها را طبق اصول امروزی ترسیم نمود. در تمامی نقشه‌های چاپ شده از «اراتوستنس» «خلیج فارس» بین دو قطعه خشکی پارس و عرب قرار گرفته است.^۴

نقشه «اراتوستنس» چند دهه پس از مرگش به وسیله هیپارک (Hipparch) تصحیح شد. «هیپارک» ثابت کرد که خط ترسیمی از دروازه خزر تا نقطه‌ای که «پرسیس» (ایالت پارس) و «کارمانی» (ایالت کرمان) به هم متصل می‌شوند اشتباه معرفی شده است. در نقشه ارائه شده توسط او نام «خلیج فارس» ثبت شده است.^۵ «استرابون» جغرافیدان دیگری است که اگر چه به ایران مسافرت نکرده است اما مجموعه بزرگی از نقشه جغرافیایی ایران ترتیب داده که توصیف جزئیات خلیج فارس بخشی از آن است. او

درباره «خلیج فارس» می‌نویسد: «می‌گویند دهانه خلیج فارس به قدری تنگ است که از دماغه «کرمانیا» می‌توان دماغه «مکا» واقع در عربستان را به چشم دید. ساحل سمت راست دهانه خلیج به شکل دایره است و ابتدا قدری از جانب «کرمانیا» به سمت مشرق متمایل شده بعد به طرف شمال می‌رود و بالاخره از سمت مغرب تا «تردون» و مصب شط فرات می‌رسد. مجموع مساحت آن ده هزار «استاد» است و سواحل کرمانیا و ایران و شوش و قسمتی از بابل جزء آن است.^۶

«سفرنامه دریایی اریتره» (Periplus of Erythrean Sea) از مولفی مجهول در سال ۸۰ میلادی راجع به تجارت دریایی سواحل آفریقا با هند شرقی و نواحی مجاور آن اطلاع جامعی دارد. نویسنده نام «خلیج فارس» را در کتاب خود ذکر کرده و درباره آن می‌نویسد: «همچنان که از سمت شمال پیش رفته و به مدخل خلیج فارس نزدیک می‌شوید به یکدسته از جزایر می‌رسید که به نام «کالیتوس» موسوم‌اند و در طول ساحلی قرار گرفته‌اند که به مساحت ۲۰۰۰ استاد طول دارد. نزدیک جزیره آخر کوهی است موسوم به «کالون» که دهانه خلیج فارس تا پای آن می‌رسد و در آنجا عدّه زیادی مغاص مروارید موجود است»^۷

اطلاعات «بطلمیوس» در واقع آگاهی‌های جغرافی‌نویسان پیش از اوست و این جغرافی‌نویس مشهور رومی حلقه واسطه علمای یونان و روم و اندیشمندان اسلامی محسوب می‌شود. جغرافی‌نویسان اسلامی از قرن سوم به بعد با توجه به نیازهای جهان اسلام درصدد ترسیم نقشه‌های مختلف از جهان برآمدند و در این راستا توضیحات مفصلی راجع به «خلیج فارس» و نواحی پس کرانه‌ای آن داده‌اند. تقریباً در تمامی نوشته‌های تاریخی و جغرافیایی مسلمانان نام «خلیج فارس» یا «دریای فارس» ذکر شده است و سنت جغرافی‌نویسی اسلامی نامی غیر از آنچه ذکر شد در خاطره تاریخی خود ثبت نکرده است.

یکی از قدیم‌ترین متون جغرافیایی اسلامی کتاب «مسالک و ممالک» نوشته عبیدالله بن عبدالله معروف به «ابن خردادبه» است که در میانه سالهای ۲۵۰ تا ۲۶۰ هجری نوشته شده است. او عبارت «بحر فارس» را برای «خلیج فارس» به کار برده است.^۸ مدارک

تاریخی نشان می‌دهد که در اسناد و مکاتبات اداری عصر عباسیان از واژه «بحرالفارسی» به طور گسترده استفاده می‌شده است «قدامه بن جعفر» از دبیران مالی عصر عباسی در کتاب «الخراج» در توصیف رود دجله و شاخه‌های منشعب از آن می‌نویسد: «رود دجله آنگاه دو شاخه می‌شود. شاخه‌ای بر بصره گذرد و شاخه دیگر بر مذار، سپس همه اینها به دریای پارس می‌ریزد.»^۹ «احمد بن یعقوب» معروف به «ابن واضح یعقوبی» مورخ و دیوانسالار عصر عباسی در کتاب خود که به سال ۲۶۰ هجری تألیف شده است ضمن تشریح راههای دریایی می‌نویسد: «کشور چین سرزمین پهناوری است و هر کس بخواهد از راه دریا به چین رود از هفت دریا بگذرد که هر یک را رنگی و لونی و ماهیتی و بادی است جز آنچه در دریای بعدی است. اول دریای فارس که باید از سیراف در کشتی نشست و آخرش رأس الجمجمه است. این دریا کم وسعت است و جائی برای شکار صدف دارد.»^{۱۰} با این توصیف دانسته می‌شود که یعقوبی «دریای پارس» را منطبق بر خلیج فارس و دریای عمان می‌داند. «ابن فقیه» صاحب کتاب «البلدان» که در تاریخ ۲۹۰ هجری تألیف شده است «دریای پارس» را به گونه‌ای توصیف نموده که متصل به «اقیانوس هند» است. او در این باره می‌نویسد: «بدان که دریای پارس و دریای هند یک دریا هستند زیرا به یکدیگر پیوسته‌اند اما در چگونگی ضد یکدیگرند. سختی کشتی‌رانی در دریای پارس از آغاز درآمدن خورشید به برج خوشه است.»^{۱۱} «ابن رسته» جغرافی‌نویس مسلمان اوایل قرن چهارم هجری از دیگر دیوانسالاران عصر عباسی است که نام «بحر فارس» را به محدوده کنونی «خلیج فارس» اطلاق کرده است. او در این باره می‌نویسد: «تعداد دریاها معروف و بزرگ پنج است که از جمله‌اند دریای هند و فارس و چین و روم...»^{۱۲}

در نیمه اول قرن چهارم هجری جغرافیدان مشهور اسلامی ابواسحاق ابراهیم بن محمد استخری متوفی به سال ۳۴۶ قمری اثر ماندگار خود را به نام «مسالك و ممالك» به رشته تحریر در آورد او ضمن ارائه نقشه‌هایی از وضعیت عمومی جهان آن روزگار به تفصیل راجع به «دریای فارس» نوشته است. در بخشی از کتاب او آمده است: «کنون یاد کنیم بعد از ذکر ولایت عرب شرح دریای پارس به حکم آن کی این دریا بر دیار

عرب می‌گردد و بیشتر ولایت اسلام آنست که این دریا بر حدود آن می‌گردد و شکل آن را صورت کنیم و هر چه به آن پیوندد باز گوئیم و آغاز آن ملزم گیریم و جانب شرقی یاد کنیم کی به حدود دیار عرب می‌گردد.^{۱۳}

«استخری» در نقشه‌ای که در اثر خود آورده است دریای فارس را از بندر «آبادان» در غربی‌ترین نقطه تا «دبیل» در شرقی‌ترین نقطه مشخص کرده است که بنادر آن به ترتیب آبادان، مهربان، سینیز، جنابه، نجیرم، سیراف، حصن ابن عماره، هرموز، دبیل ذکر شده است.^{۱۴}

«ابوالقاسم محمد بن حوقل بغدادی» فصلی از کتاب با ارزش «صورة الارض» را که در سال ۳۶۷ هجری قمری به رشته تحریر در آورده است به «بحر فارس» اختصاص داده است. او ضمن شرح مفصلی از «بحر فارس» حدود آن را واضح‌تر و بهتر از دیگر جغرافی‌نویسان مشخص کرده است.^{۱۵} در نقشه‌ای که او از «بحر فارس» ترسیم کرده است دریا به راست و چپ خمیده شده است. در طرف راست «البحر المحيط» و در خشکی «براری الجنوب الغامره» نوشته شده است، دیار قلزم و شهرهای مختلف آن نیز آمده است. در طرف چپ عمان، بلدالبحرین و سپس رود دجله و نواحی عراق مشخص شده است. به سمت بالا قطعه خشکی خوزستان و فارس و کرمان است که در کرانه‌های آن شهرهای مهربان، سینیز، توج، جنابه، سیراف، حصن ابن عماره، سورو و سپس هرموز قرار گرفته است. در دریای پارس میان دیار عرب و دیار فارس جزایر لافت، خارک و اوال دیده می‌شود. تا این دوره «دریای پارس» به بخش بزرگی از آبهای خلیج فارس، دریای عمان و اقیانوس هند اطلاق می‌شد اما جغرافی‌نویسان بعدی حدود دریای فارس را به تدریج منطبق با خلیج فارس کنونی دانسته‌اند. «مقدسی» از نخستین جغرافی‌نویسان است که «بحر فارس» را در محدوده تقریبی کنونی آن ترسیم نموده است. در بخشی از کتاب او آمده است: «نبینی که بیشتر مردم این دریا را تا مرزهای یمن دریای فارس می‌نامند و بیشتر کشتی‌سازان و دریانوردان فارسی هستند».^{۱۶}

قرن ششم هجری دوره متمایزی در شناخت محدوده‌های دریایی است. «ادریسی» صاحب کتاب «نزهة المشتاق فی اختراق الافاق» متوفی به سال ۵۶۰ هجری قمری

درباره محدوده «بحر فارس» می‌نویسد: «از دریای سبز چینی بخشی منشعب می‌شود که آن دریای فارس و ایله است و راه عبورش از جنوب به شمال اندکی به غرب است سپس به سمت غرب سرزمین‌های سند و مکران و کرمان و فارس گرایش پیدا می‌کند تا اینکه در ایله در محلی نزدیک آبادان پایان می‌پذیرد و اینجا پایان آن دریاست.»^{۱۷}

«تاریخ المستبصر» کتاب تاریخی اوایل قرن هفتم نوشته «ابن مجاور» است که او نیز محدوده پیشین را برای دریای فارس ذکر کرده است و آن را از قسمت شمالی «بحرین» آغاز و تا عمان به پایان رسانده است.^{۱۸} «یاقوت حموی» در سال ۶۲۱ هجری قمری و در کتاب «معجم البلدان» درباره دریای فارس می‌نویسد: «دریای فارس شعبه بزرگی از دریای هند است و نام آن فارسی است همان‌طور که حمزه (اصفهانی) از آن به نام «زره کامسیر» یاد می‌کند و حدود آن از «تیز» از نواحی مکران تا آبادان است که این بخش شامل دریای فارس می‌شود.»^{۱۹}

«شمس الدین دمشقی» صاحب کتاب «نخبه الدهر» از دیگر جغرافی‌نویسان قرن هفتم و هشتم هجری است که در یک بخش جداگانه به معرفی حدود دریای فارس و جزایر و عجایب آن پرداخته است. او در این باره می‌نویسد: «اهل علم گویند که دریای فارس دریای مبارک و کثیرالخير است و شعبه‌ای از دریای هند و از شعبه‌های بزرگ آن است. طول آن چهارصد و شصت فرسخ و عرض آن صد و هشتاد فرسخ است و در شکل مثلی است که یک ضلع آن از بصره تا رأس الجمجمه از بلاد مهره و ضلع دیگر از بصره تا مکران و ضلع سوم از راس الجمجمه به طول پانصد مایل تا الحسا و القطیف است.»^{۲۰} «ابوالفدا» جغرافی‌نویس قرن هشتم هجری در کتاب «تقویم البلدان» به تفصیل از «بحر فارس» یاد کرده است. او در این باره می‌نویسد: «دریای فارس دریای منشعب از دریای هند است که بخش شمالی آن مکران است که در دهانه فارس قرار گرفته و قصبه آن تیز است و در طول نود و سه و عرض بیست و چهار درجه قرار دارد و جانب دیگر آن عمان است... سپس حاصل آن از عمان به طرف شمال تا آبادان امتداد می‌یابد و سپس از آبادان به مهرویان و جنبه و سیف‌البحر حصن ابن عماره و هرموز که بندرگان کرمان است.»^{۲۱}

«شهاب‌الدین نویری» در اوایل قرن هشتم هجری در کتاب «نهایه‌الارب فی فنون الادب» از نخستین نویسندگان اسلامی است که نام «خلیج فارس» را به کار برده و شرح جالبی از آن را به دست داده است. او می‌نویسد: «و اما خلیج فارس که مثلی است شبیه بادبان که یکی از اضلاعش از تیز مکران به طرف کرمان بر ساحل هرموز و از بلاد فارس بطرف سیراف و توج و نجیرم و جنبه و دارین و سینیز و مهروبان تا آبادان می‌رسد و از آبادان ضلع دیگرش به سمت خط گسترش می‌یابد و آن ساحل بلاد عمان است که به طرف یمن امتداد می‌یابد و از آنجا تا رأس‌الجمجمه از بلاد مهره کشیده شده است. ضلع سوم آن از مکران به رأس‌الجمجمه کشیده می‌شود و طول این اضلاع متفاوت است طول دو ضلع آن پانصد مایل و ضلع آخر به طول نه صد مایل است»^{۲۲} «قلقشندی» مورخ قرن نهم هجری و صاحب کتاب «صبح‌الاعشی فی صنایع الانشاء» نیز شرح مبسوطی درباره دریای فارس آورده است که برگرفته از نوشته‌های جغرافی‌نویسان پیشین است.^{۲۳} آخرین شاهد تاریخی از نوشته‌های مسلمانان پیش از ورود گسترده اروپائیان به شرق می‌توان از نوشته‌های دریانورد مشهور مسلمان «شهاب‌الدین احمد بن ماجد» یاد کرد. از او به عنوان راهنمای «واسکودو گاما» در رسیدن به ساحل هند یاد کرده‌اند و همچنین کتاب راهنمای دریانوردی نفیسی از «ابن ماجد» به نام «کتاب‌الفواید فی اصول البحر و القواعد» موجود است که در بخشی از آن اشعاری در وصف مناطق خلیج فارس و اقیانوس هند ذکر شده است که عنوان آن «ارجوزه برالعرب و العجم فی خلیج فارس» است.^{۲۴} توصیف جغرافیایی این نویسنده از بنادر و سواحل و جزایر خلیج فارس از یادگارهای مهم فرهنگ اسلامی محسوب می‌شود.

با توجه به آنچه گفته شد و با دقت و کنکاش در متون اصیل اسلامی تا قرن دهم هجری می‌توان دریافت که نام «دریای پارس» و بعدها «خلیج فارس» واژه‌ای کاملاً فراگیر و دارای کاربرد گسترده در دنیای اسلامی از شرق تا غرب بوده است و کلیه نویسندگان عرب از این واژه در متون ادبی - تاریخی و جغرافیایی خود استفاده کرده‌اند و حتی برای یکبار هم این نویسندگان از واژه «خلیج عرب» یا ترکیبی مشابه آن استفاده نکرده‌اند.

نویسندگانی که ذکر آن‌ها رفت از ملیت‌های گوناگون اسلامی بوده‌اند و متفق‌القول از واژه «دریای فارس» یا «خلیج فارس» استفاده کرده‌اند.

با ورود گسترده اروپائیان به شرق و آشنایی آنان با مناطق گوناگون نخستین توصیفات جغرافیایی از منطقه خلیج فارس و حوزه اقیانوس هند آغاز شد و عصر جدیدی در اکتشافات علمی به وجود آمد. در بخش بعدی طی یک بررسی گذرا به توصیف جغرافیایی «خلیج فارس» در متون اروپایی پرداخته شد و نقشه‌های مختلف آن را در طول تاریخ قرن بیستم بررسی خواهیم کرد.

در سال ۱۴۹۷ میلادی «واسکودو گامای» پرتغالی دماغه «امید نیک» را دور زد و سال بعد از آن به سواحل هند رسید. پس از تصرف بنادر شرقی هند و استقرار نیروهای نظامی در بندر «گوا» پرتغالی‌ها به فکر تسلط بر «خلیج فارس» و آبراه مهم آن یعنی تنگه هرموز برآمدند و برای نخستین بار پس از حمله اسکندر به شرق، اروپاییان توانستند در «خلیج فارس» مستقر شوند. تصرف «هرموز» به دست «آلبو کرک» فرمانده پرتغالی آغاز دوره‌ای جدید در تحولات سیاسی ایران و خلیج فارس محسوب می‌شود. دوره‌ای که در تاریخ شرق به «عصر استعمار» مشهور شده است. با استقرار پرتغالی‌ها در اقیانوس هند و خلیج فارس و لزوم شناسایی دقیق جغرافیایی مناطق ناشناخته شرق، دوره جدیدی در مطالعات جغرافیایی بوجود آمد که آغازگران آن دریانوردان پرتغالی بودند. هنگام ورود پرتغالی‌ها به شرق نام «خلیج فارس» یا «دریای پارس» در تمامی نواحی اقیانوس هند تا شرق دور نامی شناخته شده و مشهور بود از این‌رو آنان نیز از همان ابتدای ورود به طور گسترده‌ای از این نام بهره جسته و در نقشه‌های مختلفی که در طول حضور خود در شرق ارائه کرده‌اند این دریا را به نام «خلیج فارس» یا «دریای پارس» معرفی کرده‌اند.

قدیم‌ترین نقشه و سند پرتغالی درباره این منطقه «سفرنامه دوآرته باربوسا» (Duarte Barbosa) است که او بین سالهای ۱۵۰۰ تا ۱۵۱۵ میلادی به «هرموز» مسافرت کرده است. در سیاحت‌نامه او که در سال ۱۵۶۳ میلادی در «ونیز» به چاپ رسیده شرح مفصلی از محدوده خلیج فارس و سواحل آن آمده است.^{۲۵} در بخشی از سفرنامه

«باربوسا» آمده است: «در دهانه دریای پارس جزایری وجود دارد به شرح زیر که متعلق به پادشاه هرموز است، کیش، هندورابی، لار، تمب، فرور، قشم، بحرین...»^{۲۶}. مهم‌ترین طراح ایتالیایی قرن شانزدهم به نام «جیاکومو گاستالدی» (Giacomo Gastaldi) در نقشه مشهور خود به نام (Arabia Felix) از سیاحان پرتغالی الهام گرفته و از اصطلاح خلیج فارس استفاده کرده است. در هنگام ورود پرتغالی‌ها به اقیانوس هند اصطلاح «خلیج فارس» به محدوده‌ای وسیع شامل دریای عمان و خلیج فارس و بخشی از اقیانوس هند کنونی اطلاق شده است. در آن ایام دریانوردان هندی محدوده خلیج فارس را به دو تنگه تقسیم می‌نمودند؛ «تنگه هرموز» از بندر «گوادر» تا «راس الحد» و «تنگه بصره» که از شمالی‌ترین بخش آن تا جزیره «هرموز» را شامل می‌شده است.^{۲۷} در سال ۱۵۰۷ میلادی نقشه‌ای از ایران براساس اطلاعات کتاب جغرافیای بطلمیوس در شهر رم منتشر شد که در آن نام «سینوس پرسیکوس» ثبت شده است. در این نقشه چند جزیره خلیج فارس نیز مشخص شده است.^{۲۸}

یکی دیگر از مورخین پرتغالی قرن هفدهم میلادی که توصیف کاملی از محدوده خلیج فارس آورده است «فاریاسوسا» (Faria Sousa) است. او در بخشی از کتاب خود با عنوان «آسیای پرتغال» نوشته است: «خلیج فارس بین پارس و بخش عربی واقع شده است و نامش را از سرزمین ساحلی پارس گرفته است. مهمترین بخش آن «دماغه جاسک» یا (Corpala) در بیست و شش درجه عرض جغرافیایی شروع و به رودخانه فرات ختم می‌شود و در ساحل آن شهرها، رودخانه‌ها و جنگل‌ها و جزایر بسیاری وجود دارد. یک سمت آن نیز از دماغه «مسندم» شروع می‌شود که در این بخش چهار شهر وجود دارد. قطیف در مقابل بحرین قرار دارد و سی لیگ وسعت و هفت لیگ طول آن است فاصله آن از هرموز صد و ده است بزرگترین محصول آن تمر هندی است و میوه‌های متنوعی دارد که مثل آن در اسپانیا نیز هست. بزرگترین شهر آن محدوده «بحرین» است که در جزیره‌ای واقع شده که یکصد روستا در آن وجود دارد. مردم آنجا مسلمان و عرب هستند. در مقابل جزیره بحرین منطقه‌ای به نام «لحسا» (Lahsa) وجود دارد که شخصی به نام «مکرم» (Mocrim) در آنجا حکومت می‌کند. او هم اکنون

قدرت خود را بر ضد پرتغالی‌ها در بحرین توسعه داده است.^{۲۹} در قرن هفدهم میلادی پدرو تیشیرا (Pedro Teixeira) سیاح و مورخ پرتغالی شرح مبسوطی از وقایع سیاسی و اقتصادی «خلیج فارس» براساس نسخه فارسی «شاهنامه تورانشاهی» و مشاهدات شخصی خود نوشت که در سال ۱۶۱۰ میلادی در بلژیک به چاپ رسید.^{۳۰} این نویسنده که بارها در «خلیج فارس» و کرانه‌ها و جزایر آن به مسافرت پرداخته است، محدوده خلیج فارس را تا «رأس الحد» دانسته و اصطلاح «تنگه هرموز» را نیز بکار برده است و براساس سنت دریانوردان محلی خلیج فارس را به دو بخش تقسیم نموده که بخش اول از «بندر گوادر» تا «رأس الحد» و بخش دوم از جزیره «هرموز» تا «بندر بصره» را شامل می‌شود.^{۳۱} در سال ۱۵۹۵ میلادی نخستین نقشه ایران در «اطلس مرکاتور» به چاپ رسید که در آن اصطلاح (Sinus Persicus) یا دریای پارس به چشم می‌خورد.^{۳۲} از آنجایی که در قسمت دریای عمان کنونی نامی دیده نمی‌شود احتمالاً در آن دوره هنوز نام «خلیج فارس» به کلیه دریا‌های ساحلی ایران اطلاق می‌شده است.

«پیتر دلاواله» سیاح و عالم ایتالیایی در اوایل قرن هفدهم میلادی نواحی مختلف حوزه اقیانوس هند و خلیج فارس را مسافرت کرده و اطلاعات جالبی از این مناطق در سفرنامه خود ثبت کرده است. او درباره محدوده خلیج فارس می‌نویسد: «به محض خروج از تنگه خلیج فارس با مد شدید دریا مواجه شدیم و به قلب دریایی زدیم که قدما آن را دریای سرخ و جغرافیدان‌ها اقیانوس جنوب نامیده‌اند. تنگه خلیج فارس که در این سویس دماغه جاسک و در آن سویس در عربستان دماغه‌ای است که پرتغالی‌ها آن را «رأس الجت» (Ras Alget) می‌نامند و همین‌گونه در نقشه‌های جغرافیایی ثبت شده است که به طور صحیح آن را باید «رأس الحد» (Ras alhad) ذکر کرد که در زبان عربی به معنای دماغه پایانی مرزی است زیرا در آخرین و دورترین نقطه در منتهی‌الیه خاک این کشور واقع شده و بیش از نقاط دیگر در آب پیشرفته است. شبه دماغه گالی (Galis) در اروپای خودمان که جغرافی‌دان‌ها به همین دلیل آن را دماغه پایان خستگی نامیده‌اند.»^{۳۳}

از آنجایی که «دلاواله» این اطلاعات را از نقشه‌های جغرافیایی پرتغالی‌ها به دست

آورده است مشخص است که اصطلاح «خلیج فارس» در قرن شانزدهم و اوایل قرن هفدهم به عنوان نامی پذیرفته شده و فراگیر در تمامی منطقه حوزه اقیانوس هند کاربرد داشته است. «دلاواله» همچنین با یک نقشه‌بردار انگلیسی برخورد کرده که نقشه تمامی خلیج فارس را ترسیم کرده است. او در این باره می‌نویسد: «انگلیسیها و دیگر ملل اروپایی که اقیانوس‌ها را در می‌نوردند به نظم و انضباط اهمیت زیادی می‌دهند و در زمینه طرز عمل و به کارگیری کشتی‌هایشان همواره تابع دستورات تعیین شده‌اند. همین کاپیتان «وودکاک» سال قبل که ماهها با کشتی‌اش در خلیج فارس بود، نقشه‌ای از تمامی اطراف تنگه هرموز به من نشان داد که شخصاً در همان زمان با دقت ترسیم کرده و بر روی آن به صورت منظم تمام اندازه‌ها و نکات لازم را یادداشت کرده بود، حتی عمق آب‌ها را نقطه به نقطه و گاه قدم به قدم با سرب اندازه گرفته بود تا کشتی‌های بزرگ بتوانند با اطمینان رفت و آمد کرده و یا پهلو گرفته لنگر بیندازند.»^{۳۴} براساس آنچه «دلاواله» آورده است می‌توان دریافت که در نخستین نقشه‌های علمی که مساحی و عمق‌یابی خلیج فارس را نشان می‌دهد و توسط یک کاپیتان انگلیسی به انجام رسیده است اصطلاح «خلیج فارس» در محدوده تاریخی آن مشتمل بر «دریای عمان» نیز به کار رفته است. در همین دوره «سیلوافیگوئرا» سفیر اسپانیا در دربار «شاه‌عباس» در سفرنامه خود محدوده «خلیج فارس» را به خوبی تشریح کرده است، او در سال ۱۶۱۷ میلادی وارد این منطقه دریایی شده و درباره آن می‌نویسد: «خلیج فارس از جایی که مصبش بسیار تنگ است یعنی بین دماغه راس‌المسندم و ساحل مقابل موغستان به سوی مغرب و جنوب غربی گسترش می‌یابد و تا «نخیلو» که پنجاه فرسنگ آن‌سوتر قرار گرفته است لنگرگاهی بزرگ را در طول جزیره قشم تشکیل می‌دهد و پس از آن همانطور که گفته‌ایم تا بصره و سپس تا مصب رود فرات بیشتر به طرف مغرب و شمال غربی کشیده می‌شود. در وسط خلیج فارس که درازای آن خیلی بیشتر از پهنای آن است جزیره حاصلخیز بحرین قرار دارد...»^{۳۵} «سرتوماس هربرت» (Thomas Herbert) در سال ۱۶۲۸ میلادی به همراه هیأت «سردومور کوتون» (Sir Domer Cotton) بندرعباس شد و هیأت اعزامی را تا اصفهان همراهی کرد. حاصل این مسافرت

سفرنامه‌ای است که در سال ۱۶۳۴ میلادی در لندن منتشر شد. نسخه اصلی این سفرنامه دارای سی و پنج تصویر است که یازده‌تای آن ایران امروزی را شامل می‌گردد. تصاویر سفرنامه هربرت برای اولین بار با شرح موضوع زیرنویسی شده منتشر گردیده که از میان این تصاویر نقشه «چشم‌اندازی از خلیج فارس» و «نقشه ایران» در این مقاله بررسی می‌شود. نقشه نخست طراحی دورنمای تنگه هرموز است که در دو سمت آن کوههای کم ارتفاع و آبادی به چشم می‌خورد، بین این تنگه عنوان انگلیسی (The Persian Gulph) ثبت شده است. تصویر بعدی نقشه‌ای است با عنوان امپراطوری ایران (Empire the Persian) که در بخش جنوبی آن عنوان (The Gulf of Persia) به چشم می‌خورد. «هربرت» مانند دیگر معاصرینش اصطلاح خلیج فارس را شامل دریای عمان کنونی نیز دانسته است. در بخش شمالی خلیج فارس تعداد پنج جزیره بدون نام تصویر شده و جزیره قشم و هرموز در دهانه تنگه و بحرین به اشتباه در بخش جنوبی تنگه هرموز تصویر شده است. این نقشه از قدیم‌ترین نقشه‌های اروپایی است که در آغاز قرن هفدهم میلادی ترسیم شده است.

«ژان باتیست تاورنیه» سیاح فرانسوی در سال ۱۶۶۵ میلادی به ایران مسافرت کرده و در طی این سفر نقشه‌ای از ایران ترسیم نموده که در بخش جنوبی آن عنوان (golphe persique) به چشم می‌خورد. در نقشه او موقعیت جغرافیای بحرین و جزیره هرموز به درستی مشخص شده است.

«انگلبرت کمپفر» آلمانی بیش از همه مسافران عصر صفویه به اکتشافات علمی پرداخت. مسافرت او به ایران در سال ۱۶۸۵ میلادی صورت پذیرفت و حاصل کار او سفرنامه با ارزشی است که در سال ۱۷۱۲ میلادی به چاپ رسیده است. در اثر او نقشه خلیج فارس نیز به چشم می‌خورد. او عنوان (Sinus Persici) را برای آن برگزید. نقشه او شامل جزئیات بسیاری از این آبراه است و ظاهراً همانند پیشینیان خود دریای عمان را نیز به دریای پارس اضافه نموده است. موقعیت جزایر دهانه خلیج فارس به خوبی مشخص شده است. جزایر هرموز، لارک، هنگام، فشم، تنب در این نقشه به چشم می‌خورد.

دو نقشه‌بردار انگلیسی به نام‌های «کریستوفر براون» و «ساموئل تورنتو» در سال ۱۷۱۲ و ۱۷۱۶ در نقشه‌های ارائه شده خود اصطلاح «خلیج فارس» را به کار گرفته‌اند. اما نقشه‌ای که «کارستن نیبور» در سال ۱۷۷۲ میلادی منتشر ساخت از تمام نقشه‌های قبل کامل‌تر بود. تحقیقات او درباره عربستان و خلیج فارس دارای ارزش ویژه‌ای است. «کیبور» همچون گذشتگان اصطلاح (Sinus Persicus) را برای خلیج فارس به کار برده است و نقشه او کلیه بنادر و جزایر منطقه را شامل می‌شود. دقت نظر در تعیین موقعیت جغرافیایی مکان‌های مختلف از ویژگی‌های برجسته کارهای او بشمار می‌رود. در نقشه او محدوده «دریای پارس» دقیقاً با محدوده کنونی «خلیج فارس» منطبق است.^{۳۶}

در سال ۱۷۷۶ میلادی «دانویل» (D'Anville) نقشه کاملی از خلیج فارس ارائه نمود که در آن جزئیات بنادر و جزایر به خوبی مشخص شده است. او در این نقشه از اصطلاح (Golfe Persique) استفاده نموده است. در سال ۱۷۸۵ گزارش مساحی خلیج فارس که توسط «جان مک کلور» (John Mc Cluer) از نیروی دریایی بمبئی تهیه شده بود منتشر شد و این گزارش در سال ۱۷۸۶ میلادی توسط الکساندر دالریمپل (Alexander Dalrymple) به همراه گزارش‌های مربوط به توپوگرافی خلیج فارس که توسط نیبور و تورنتون تهیه شده بود منتشر گردید.^{۳۷} در تمامی نقشه‌های منتشر شده اصطلاح «خلیج فارس» به کار گرفته شده است. فصل تازه‌ای در کشفیات ساحل خلیج فارس در سال ۱۸۰۹ میلادی شروع شد که به سرپرستی «کاپیتان وین‌رایت» (Capitan Wain Wright) انجام می‌شد.^{۳۸} نقشه‌هایی که توسط این گروه منتشر شده است از جامع‌ترین نقشه‌ها درباره سواحل ایران است.^{۳۹} بین سالهای ۱۸۲۱ تا ۱۸۲۹ مساحی و نقشه‌برداری کامل خلیج فارس توسط چهار کاپیتان نیروی بمبئی به نام‌های کاپیتان گای (Guy) از کشتی دیسکاوری (Discovery)، کاپیتان کوگان (Cogan) از کشتی سایک (Psych)، کاپیتان بروکس (Brucks) از کشتی تاین موث (Teign Mouth) و سروان هاینز (Hains) از کشتی بنارس (Benares) انجام شد. در سال ۱۸۳۰ میلادی کاپیتان بروکس (Brucks) براساس اطلاعات موجود در این نقشه‌برداری‌ها، نقشه کامل خلیج فارس را به دو زبان انگلیسی و عربی منتشر ساخت.^{۴۰} در سال ۱۸۶۰ میلادی نیروی

دریایی انگلیس کاپیتان استیف (Stiffe) را مامور بررسی دقیق نقشه‌های قدیمی خلیج فارس نمود. او توانست پس از یک بررسی درازمدت دو نقشه جدید از خلیج فارس ارائه کند که در آن موقعیت نقاط اصلی جزیره‌ها و عوارض زمینی مشخص شده بود و عمق آب نیز از نقشه‌برداری‌های کاپیتان «گای» و «بروکس» گرفته شده بود. ۴۱ در تمامی نقشه‌های مذکور اصطلاح «خلیج فارس» به کار رفته و حتی در یک مورد هم نامی دیگر در آن ثبت نشده است. تعداد بی‌شمار دیگری از نقشه‌های قرن هیجدهم، نوزدهم و بیستم میلادی موجود است که به زبان‌های گوناگون منتشر شده و همگی آنان نام «خلیج فارس» یا «دریای پارس» را بر این آبراه مهم منطقه خاورمیانه به کار برده‌اند. تعداد بیشماری نقشه‌های چاپ کشورهای عربی نیز موجود است که نام «خلیج فارس» در آن ضبط شده است. در یک بررسی کلی در تمامی نقشه‌های چاپ شده طی نیمه اول قرن بیستم می‌توان دریافت که همه طراحان و نقشه‌برداران از ملیت‌های مختلف و با گرایشهای قومی گوناگون نام «خلیج فارس» را متفق‌القول به کار برده‌اند و این امر از بدیهیات اولیه تمامی نقشه‌های معتبر جهان بوده است و کاربرد واژه و اصطلاح دیگری به جای نامی که طی چند هزار سال کاربرد وسیعی داشته و با خاطره تاریخی بشر مانوس است امری غیرقابل پذیرش و غیرواقعی می‌باشد. هر چند بسیاری از اندیشمندان و متفکران عرب در عصر حاضر بر ساختگی بودن نام جدید «خلیج عربی» اذعان دارند و این امر بر عموم دانشمندان جهان نیز اثبات شده است، اما در چند دهه اخیر تلاش‌هایی در جهت تغییر نام «خلیج فارس» به عمل آمده است و تبلیغات گسترده‌ای در این زمینه انجام گرفته تا ذهنیت جهان عرب را به پذیرش این نام ساختگی متمایل سازند. دلایل و عوامل پشت پرده شکل‌گیری این سیاست بر هیچکس پوشیده نیست اما آنچه که برای اندیشمندان واقعی در جهان مبرهن و واضح است حقانیت تاریخی و حقوقی ایران در به رسمیت شناختن بین‌المللی نام «خلیج فارس» است. نامی که به مدت چند هزار سال در اسناد و مکتوبات و نقشه‌های تاریخی و جغرافیایی و ادبی ملل مختلف جهان رایج بوده و به طور وسیع کاربرد داشته است.

به عبارت دیگر نام «خلیج فارس» جزء جدایی‌ناپذیری از میراث جغرافیایی بشری، محسوب می‌شود.

در پایان به مصداق ضرب‌المثل ایرانی «مشت نمونه خروار» تعدادی از نقشه‌های مختلف به زبانهای گوناگون و مربوط به ادوار مختلف تاریخی با مشخصات مکمل آن آورده می‌شود تا تأکیدی بر حقانیت نام «خلیج فارس» باشد.

دکتر محمدباقر وثوقی

استادیار گروه تاریخ دانشگاه تهران

فهرست نقشه‌ها و راهنمای نقشه‌های تاریخی خلیج فارس در بنیاد ایران‌شناسی

۱. نقشه دریانوردی جهان از سنت بخار توس دوره تاریخی: ۱۵۰۰ تا ۵۰۰ قبل از میلاد. این نقشه در سال ۱۸۴۲ میلادی توسط آلبرت فوربیگر تفسیر و بازسازی گردیده است.
۲. دو نقشه جهان یکی از اراتوسن (۱۹۵-۲۷۴ قبل از میلاد) که توسط لوید. آ. براون تفسیر و بازسازی شده است. دیگر که توسط آلبرت فوربیگر در سال ۱۷۷۵ م تفسیر و بازسازی شده است.
۳. نقشه جهان پوزیدونیوس (۱۳۵-۵۰ قبل از میلاد) نقل از کتاب جغرافیای باستانی برتیوس پاریس ۱۸۳۰ میلادی
۴. دو نقشه جهان یکی از استرابو (استرابون) (حدود ۱۲ قبل از میلاد - ۵۸ میلادی) که توسط لوید. آ. براون تفسیر و بازسازی شده است. نقشه دیگر که توسط کنراد میلر در سال ۱۸۹۸ م تفسیر و بازسازی شده است.
۵. نقشه جهان از پومپونی ملا (حدود ۴۲ میلادی) این نقشه توسط کنراد میلر بازسازی و تفسیر شده و در سال ۱۸۹۸ در اشتوتگارت به چاپ رسیده است.
۶. نقشه جهان از کلودیوس بطلمیوس (۸۷ - ۱۵۰ قبل از میلاد) از اطلس بطلمیوسی (نسخه اولم) تاریخ ترسیم: اولم، ۱۴۸۲ میلادی
۷. نقشه جزیره العرب بطلمیوس، ششمین نقشه آسیا در اطلس بطلمیوسی (۸۷ - ۱۵۰ میلادی) ترسیم توسط یاکوبی آنجلی آچایولو، قرن ۱۵م
۸. نقشه ایران بطلمیوس. پنجمین نقشه آسیا در اطلس بطلمیوسی (۸۷ - ۱۵۰ میلادی) ترسیم توسط یاکوبی آنجلی آچایولو، قرن ۱۵ میلادی
۹. نقشه جهان زولیوس آنوریوس (اوایل قرن پنجم میلادی) این نقشه توسط دکتر کنراد میلر در سال ۱۸۹۸ میلادی در کتاب «نقشه‌های قدیمی جهان» تفسیر و بازسازی شده و در اشتوتگارت به چاپ رسیده است.
۱۰. نقشه جهان ایزیدورسویل (۵۶۰ - ۶۳۶ میلادی) این نقشه توسط دکتر کنراد میلر در

سال ۱۸۹۸ میلادی در کتاب «نقشه‌های قدیمی جهان» تفسیر و بازسازی شده و در اشتوتگارت به چاپ رسیده است.

۱۱. نقشه جهان راونا (قرن هفتم میلادی)، بعد از ایزیدور سویلار نقشه‌نگاری ناشناس در راونا این نقشه توسط کیپریت تفسیر و بازسازی شده و در سال ۱۸۹۸ میلادی در کتاب «نقشه‌های قدیمی جهان» دکتر کنراد میلر در اشتوتگارت به چاپ رسیده است.

۱۲. نقشه جهان، تهیه شده توسط سنت بئاتوس (۷۳۰ - ۷۹۸ میلادی)، نسخه اصل در کتابخانه ملی پاریس

۱۳. صوره‌المأمونیه (نقشه جهان مأمون)، تهیه شده زیر نظر ریاضیدان مشهور ابوموسی خوارزمی (۱۶۴ - ۲۳۳ هـ ق / ۷۸۰ - ۸۴۷ میلادی) تاریخ نقشه: حدود قرن دوم هجری قمری

۱۴. نقشه جهان، منسوب به الکندی (ریاضیدان بزرگ) (۱۵۸ - ۲۶۰ هـ ق / ۸۰۱ - ۸۷۳ میلادی) والسرخی، نسخه‌برداری شده در ۹۷۷ هـ ق / ۱۵۷۰ میلادی

۱۵. نقشه جهان، از ابو عبدالله محمد بن احمد بن نصر جیهانی (قبل از ۳۱۰ هجری قمری / قبل از ۹۲۲ میلادی)، اصل نقشه از نسخه خطی قرن دهم میلادی، کتابخانه دانشگاه لندن

۱۶. نقشه دریای فارس ابواسحق ابراهیم الفارسی استخری (قبل از ۳۱۸ - ۳۴۰ هـ ق / ۹۳۰ - ۹۵۷ میلادی) از نسخه خطی کتاب المسالک و الممالک، کتابخانه توکاپی سرای، استانبول

۱۷. صوره بحر فارس (نقشه دریای فارس)، ابواسحق ابراهیم الفارسی، استخری (قبل از ۳۱۸ - ۳۴۰ هـ ق / ۹۳۰ - ۹۵۷ میلادی)، از نسخه خطی مورخ ۵۸۹ هجری (۱۱۹۳ م) کتاب المسالک و الممالک کتابخانه دانشگاه لایدن

۱۸. صوره بحر فارس (نقشه دریای فارس)، ابواسحق ابراهیم الفارسی استخری (قبل از ۳۱۸ تا ۳۴۶ هـ ق / ۹۳۰ - ۹۵۷ میلادی) نقل از نسخه خطی ۷۲۶ هـ ق به خط ابن ساوجی، کتابخانه موزه ملی ایران (ایران باستان)

۱۹. نقشه جهان، ابوالقاسم احمد النصیبی مشهور به ابن حوقل (قبل از ۳۲۰ - ۳۷۸ هـ ق / ۹۳۱ - ۹۸۸ میلادی)، نقل از نسخه خطی کتاب صوره الارض ۴۷۹ هـ ق / ۱۰۸۶

میلادی

۲۰. نقشه عراق، از ابوالقاسم احمد النصیبی مشهور به ابن حوقل (قبل از ۳۲۰ - ۳۷۸ هـ ق / ۹۳۱ - ۹۸۸ میلادی)، تفسیر و بازسازی از دکتر احمد سوسه در کتاب العراق فی الخوارط القدیمه چاپ مجمع العلمی العراقی، بغداد ۱۹۵۹ میلادی

۲۱. نقشه هفت دریا، از ابوریحان محمد بن احمد بیرونی (۳۶۲ - ۴۴۰ هـ ق / ۹۷۳ - ۱۰۴۸ م) نمونه‌های مختلف از نسخ خطی کتاب «التفهیم» بیرونی

۲۲. نقشه بحر فارس، از ابو عبدالله الکاتب خوارزمی (حدود ۳۶۵ - ۳۸۱ هـ ق / ۹۷۵ - ۹۹۱ میلادی)، نقل از نسخه خطی بنام احمد الحسین الخوارزمی، به تاریخ ۶۸۶ هـ ق / ۱۲۸۶ میلادی. کتابخانه کوشک سلطان احمد، استانبول

۲۳. نقشه دریای پارس، از خواجه نصیرالدین طوسی (۵۹۸ - ۶۷۳ هـ ق / ۱۲۰۱ - ۱۲۷۴ میلادی)، نقل از نسخه خطی ترجمه فارسی مسالک و ممالک استخری، حدود قرن دهم هـ ق / ۱۶ م، کتابخانه ملی وین بازسازی و تفسیر از کنراد میلر در سال ۱۹۳۱ میلادی در اشتوتگارت

۲۴. نقشه جهان، از سراج ابو حفص عمر مشهور به ابن الوردی (۷۱۳ - ۷۷۳ هـ ق، ۱۳۱۳ - ۱۳۷۱ میلادی)، اصل نقشه نسخه خطی کتابخانه ایالتی پروس (آلمان)

۲۵. صوره بحر فارس (نقشه دریای فارس)، از ابوعلی الفارسی النحوی (حدود ۵۶۹ هـ ق / ۱۱۷۳ میلادی) اصل نقشه: نسخه خطی مورخ ۵۶۹ هجری: کتابخانه هرزوغ، گوتا

۲۶. نقشه ایران حمدالله مستوفی (۶۸۰ - ۷۵۰ هـ ق / ۱۲۸۱ - ۱۳۴۹ میلادی) از کتاب نزهت القلوب حمدالله مستوفی تاریخ نقشه: قرن ۱۷ میلادی اصل نقشه: کتابخانه بریتانیایی - لندن

۲۷. نقشه جهان از احمد بن حمدان بن شیب الحرانی (حدود ۷۳۲ هـ ق. ۱۳۳۲ میلادی) نسخه اصل در کتابخانه هرزوغ، گوتا همراه با نسخه بازسازی و تفسیر شده توسط

- دکتر احمد سوسه در کتاب «العراق فی الخوارط القدیمه» چاپ مجمع العلمی العراقی، بغداد ۱۹۵۹ میلادی
۲۸. نقشه جهان، از خانواده شرفی صفاقسی (۹۵۹ - ۱۰۱۰ هـ.ق. / ۱۵۵۱ - ۱۶۰۱ میلادی)، ترسیم شده توسط احمد بن محمد الشرفی الصفاقسی در حدود ۱۵۵۱ میلادی، اصل نقشه در کتابخانه ملی پاریس
۲۹. نقشه نوین آسیا، تهیه شده توسط یوان بلاو فرزند ویلم بلاو هلندی (۱۵۹۶ - ۱۶۷۳ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه ۱۶۵۰ میلادی
۳۰. نقشه جهان، بر روی گراور چوبی از هارتمن شدل (۱۴۴۰ - ۱۵۱۴ میلادی)، تاریخ چاپ نقشه: نورمبرگ ۱۴۳۹ میلادی
۳۱. نقشه جهان، از فراماثورو (قرن پانزدهم میلادی)، تاریخ نقشه: ۹ - ۱۴۵۷ م اصل نقشه: کتابخانه مارسیانا، ونیز
۳۲. جزیره العرب، ششمین نقشه آسیا از اطلس بطلمیوسی، تهیه شده توسط مارتین والدز مولر (۱۴۷۰ - ۱۵۱۸ میلادی) تاریخ تهیه نقشه: ۱۵۱۳ میلادی
۳۳. نقشه جنوب غرب آسیا، تهیه شده توسط سباستیان مونستر (۱۴۸۹ - ۱۵۵۲ میلادی)، تاریخ چاپ نقشه: حدود ۱۵۷۰ میلادی
۳۴. نقشه عربستان، هندوستان و خلیج فارس، تهیه شده توسط لوپوهومن (هومم) (۱۴۹۷ - ۱۵۷۲ میلادی)، نقل از اطلس میلر حدود ۱۵۱۹ میلادی
۳۵. نقشه جدید جزیره العرب، تهیه شده توسط یاکوب گاستالدی (حدود ۱۵۰۰ - ۱۵۶۵ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۵۴۸ میلادی
۳۶. نقشه جزیره العرب، ششمین نقشه آسیا در اطلس بطلمیوس، گراور چوبی از برناردو سیلوانز (سیلوانوس)، تاریخ انتشار ۱۵۱۱ میلادی، ونیز
۳۷. نقشه ایران، از اطلس بطلمیوسی تهیه شده توسط ژرارد مرکاتور (گرهارد کرامر) (۱۵۱۲ - ۱۵۹۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۵۷۸ میلادی
۳۸. نقشه ایران دوران صفویه، تهیه شده توسط آبراهام اُرتلیوس (۱۵۲۷ - ۱۵۹۷ میلادی) از اطلس زمین، به تاریخ ۱۵۷۰ میلادی نسخه اصل در کتابخانه کنگره،

واشنگتن

۳۹. نقشه جنوب غربی آسیا و خلیج فارس، تهیه شده توسط یان هویگن فان لینشتن

(۱۵۶۳ - ۱۶۱۰ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۵۹۶ میلادی

۴۰. نقشه منطقه هرمز، تهیه شده توسط پترتوس برتیوس (۱۵۶۵ - ۱۶۲۹ میلادی)، تاریخ

ترسیم: ۱۶۱۰ میلادی

۴۱. نقشه دریای عرب و اقیانوس هند، تهیه شده توسط هنریکوس فلورنت فان لانگرن

(۱۵۷۴ - ۱۶۰۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۵۹۶ میلادی

۴۲. نقشه ایران در عهد صفویه و ارمنستان، آشور، بین‌النهرین و بابل. تهیه شده توسط

فیلیپ کِلُوریوس (۱۵۸۰ - ۱۶۲۳ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۶۸۰ میلادی

۴۳. نقشه جزیره‌العرب تهیه شده توسط یوهانس یانسونیوس (۱۵۸۸ - ۱۶۵۸ میلادی)

تاریخ ترسیم نقشه: ۱۶۵۸ میلادی

۴۴. نقشه نوین آسیا، تهیه شده توسط یوان بلاو فرزند ویلم بلاو هلندی (۱۵۹۶ - ۱۶۷۳

میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۶۵۰ میلادی

۴۵. نقشه عربستان، تهیه شده توسط هنریکو هوندیوس (۱۵۹۷ - ۱۶۵۱ میلادی) تاریخ

ترسیم: ۱۶۳۰ م. در آمستردام با همکاری برتیوس

۴۶. نقشه جزیره‌العرب، تهیه شده توسط یوهانس وینگبون (حدود ۱۶۱۷ - ۱۶۷۰

میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۶۶۰ میلادی اصل نقشه: آرشیو عمومی دولتی هلند،

بخش نقشه‌ها و طرح‌ها

۴۷. نقشه ایران و مناطق همجوار، از آدام اولاریوس (۱۵۹۹ - ۱۶۷۹ میلادی)، تاریخ

ترسیم: ۱۶۳۷ م، نقل از راهنما و سفرنامه مسکو (روسیه) و ایران آدام آلاریوس،

شلسویگ ۱۶۵۵ میلادی

۴۸. نقشه ایران در زمان امپراطوری پارتها، تهیه شده توسط نیکولا دابویل سانسون

(۱۶۰۰ - ۱۶۹۸ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۶۹۸ میلادی

۴۹. نقشه تخیلی - نمایشی جغرافیائی بهشت در روی زمین، از هاینریش شرِر (۱۶۲۸ -

۱۷۰۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه ۱۷۰۲ میلادی

۵۰. نقشه خلیج فارس، تهیه شده توسط انگلبرت کمپفر (۱۶۵۱-۱۷۱۶ میلادی)، نقل از سفرنامه کمپفر ۱۷۱۶ میلادی
۵۱. نقشه مفصل خلیج فارس (از مسقط تا بصره)، تهیه شده توسط جان تورنتون (حدود ۱۶۵۲ - ۱۷۰۱ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه حدود ۱۶۹۹ میلادی اصل نقشه در انجمن سلطنتی جغرافیائی، لندن
۵۲. نقشه خلیج فارس، تهیه شده توسط جان تورنتون (حدود ۱۶۵۲-۱۷۰۱ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۶۹۹ میلادی
۵۳. نقشه تاریخی شرق تهیه شده توسط کریستوفر ویگلیو (۱۶۵۴ - ۱۷۲۵ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۲۰ میلادی
۵۴. نقشه جدید و دقیق کشور ایران، تهیه شده توسط پیتر فان در «آ» (۱۶۵۹-۱۷۳۳ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۲۰ میلادی
۵۵. نقشه گامرون (تنگه هرمز)، تهیه شده توسط پیتر فان در «آ» (۱۶۵۹-۱۷۳۳ میلادی)، تاریخ تهیه نقشه: ۱۷۱۴ میلادی
۵۶. نقشه عربستان، تهیه شده توسط جان سیلر (شکوفایی ۶۶۴-۱۶۹۷ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه ۱۶۹۴ میلادی
۵۷. نقشه اورآسیا، تهیه شده توسط آگوستین کلمت (۱۶۷۲-۱۷۵۷ میلادی)
۵۸. نقشه امپراطوری ترک، تهیه شده توسط جان باپتیست هومان (۶۶۳-۱۷۲۴ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۳۷ میلادی اصل نقشه: آرشیو عمومی دولتی هلند، بخش نقشه‌ها و طرحها
۵۹. نقشه تاریخی ایران تهیه شده توسط گیوم دولیل (۱۶۷۵-۱۷۲۶ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: پاریس ۱۷۰۵ میلادی
۶۰. نقشه جدید ایران (پرشیا) تهیه شده توسط: ایساک تریون (شکوفائی ۱۷۳۲-۱۷۶۹ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۳۲ میلادی
۶۱. نقشه شرق اقیانوس هند، تهیه شده توسط ریچارد مونت (شکوفایی ۱۶۸۲-۱۷۶۲ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: حدود ۱۷۴۰ میلادی

۶۲. نقشه تاریخی ایران، تهیه شده توسط جان سنکس (شکوفائی ۱۶۹۰-۱۷۴۰ میلادی)، تاریخ تهیه نقشه: ۱۷۲۰ میلادی
۶۳. نقشه تاریخی ایران، تهیه شده توسط پی یر مولارت سانسون (۱۶۹۵ - ۱۷۳۰ میلادی)، تاریخ تهیه نقشه: ۱۷۲۱ میلادی
۶۴. نقشه خلیج فارس تهیه شده توسط: یوهانس فان کویلن (دوم) (جغرافیدان مشهور هلندی) (شکوفائی ۱۷۲۶ - ۱۷۵۵ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۵۳ میلادی
۶۵. نقشه خلیج فارس، تهیه شده توسط گریت دوهان (قرن هیجدهم میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: حدود ۱۷۶۰ میلادی اصل نقشه: آرشیو عمومی دولتی هلند، بخش نقشه‌ها و طرح‌ها
۶۶. نقشه خلیج فارس تهیه شده توسط ژاک نیکولا بلن (۱۷۰۳ - ۱۷۷۲ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۶۲ میلادی
۶۷. نقشه امپراطوری اسکندر، تهیه شده توسط ژرژ لوئی لو روژ (۱۷۲۲ - ۱۷۷۸ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۴۸ میلادی
۶۸. نقشه تاریخی آسیا، تهیه شده توسط ویلیام استوکل (۱۶۸۷-۱۷۶۵ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: حدود ۱۷۵۰ میلادی
۶۹. نقشه خاور نزدیک و اروپا، تهیه شده توسط: توماس استاک هاس (۱۷۰۶-۱۷۸۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۵۰ میلادی
۷۰. نقشه ایران، تهیه شده توسط دیدیه روبرت دو و گوندی (۱۷۲۳ - ۱۷۸۶ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۷۵ میلادی
۷۱. نقشه امپراطوری ایران، تهیه شده توسط ریگوبرت بُن (۱۷۲۷-۱۷۹۵ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: حدود ۱۷۷۱ میلادی
۷۲. نقشه خلیج فارس، تهیه شده توسط گیوم نیکولا دولاهای (۱۷۲۷-۱۸۰۲ میلادی)، تاریخ ترسیم: حدود ۱۷۷۰ میلادی
۷۳. نقشه خلیج فارس، تهیه شده توسط: گیوم نیکولا دولاهای (۱۷۲۷-۱۸۰۲ میلادی)، برای یادبود موسیو دانویل تاریخ ترسیم: ۱۷۹۴ میلادی

۷۴. نقشه ایران مدرن و افغانستان، تهیه شده توسط ادمه مانتل (۱۷۳۰-۱۸۱۵ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: حدود ۱۸۰۷ میلادی
۷۵. نقشه خلیج فارس، تهیه شده توسط کارستن نیبور (۱۷۳۳-۱۸۱۵ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۷۲ میلادی
۷۶. نقشه تاریخی حمله اسکندر، تهیه شده توسط شارل فرانسوا دولامارش (۱۷۴۰-۱۸۱۷ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: حدود ۱۷۹۰ - ۱۸۰۰ میلادی
۷۷. نقشه تاریخی حمله اسکندر، تهیه شده توسط گئورگ یوستوس پرتس (یوستوس پرتس فرلاگ) (تاسیس ۱۷۸۵ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۳۰ میلادی
۷۸. نقشه ایران با تقسیمات ایالتی، تهیه شده توسط ساموئل دون (شکوفائی ۱۷۵۱-۱۷۹۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۷۹۴ میلادی
۷۹. نقشه کشور ثروتمند ایران: شامل ایالات و سرزمین‌ها، تهیه شده توسط توبیاس کونرادی لوتری (۱۷۱۷ - ۱۷۷۷ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: حدود ۱۷۶۹ میلادی
۸۰. نقشه جزیره العرب، تهیه شده توسط پی یر گریگوری شانلر (۱۷۵۸ - ۱۸۱۷ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۰۷ میلادی
۸۱. نقشه ایران، ترکیه آسیائی و عربستان، تهیه شده توسط لوئی بریون دولاتور (حدود ۱۷۵۶ - ۱۸۲۳ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: پاریس حدود ۱۷۶۶ میلادی
۸۲. نقشه ایران (پرشیا)، تهیه شده توسط: جان پینکرتون (۱۷۵۸ - ۱۸۲۶ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۱۱ میلادی
۸۳. نقشه ایران (پرشیا)، تهیه شده توسط ساموئل جان نیل (۱۷۵۸ - ۱۸۲۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۲۳ میلادی
۸۴. نقشه ایران و توران، تهیه شده توسط فون اشتتوئل پناگل (۱۷۸۱-۱۸۶۵ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: گوتا ۱۸۶۰ میلادی
۸۵. نقشه شاهنشاهی ایران در عهد داریوش اول با تقسیمات ۲۰ ساتراپی، تهیه شده توسط: لوئی اتین دو زیو (۱۸۱۵ - ۱۸۸۴ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۴۸ میلادی

۸۶. نقشه خلیج فارس، تهیه شده توسط هاینریش کارل ویلهلم برگهاوس (۱۷۹۷-۱۸۸۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۳۲ میلادی
۸۷. نقشه ایران، منتشر شده توسط: لانگمن، هورست، ریس، اورم و براون... ترسیم و گراور سیدنی هال تاریخ نقشه: ۲۰ دسامبر ۱۸۲۱ میلادی
۸۸. نقشه ایران، کابل و...، تهیه شده توسط سیدنی هال (شکوفائی ۱۸۱۷-۱۸۶۰ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۵۱ میلادی
۸۹. نقشه ایران (پرشیا)، تهیه شده توسط: تالیس اند کمپانی (شکوفائی ۱۸۳۸-۱۸۵۱ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۵۲ میلادی
۹۰. نقشه ایران و قسمتی از امپراطوری عثمانی، تهیه شده توسط جرج لانگ (شکوفائی ۱۸۳۱-۱۸۵۴ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۳۱ میلادی
۹۱. نقشه مفصل خلیج فارس تهیه شده توسط جان ویلیام نوری (۱۷۸۵-۱۸۴۳ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۳۳ میلادی
۹۲. نقشه منطقه... ایران، تهیه شده توسط ای. پی. ویلیام (قرن ۱۹ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۴۹ میلادی
۹۳. نقشه ایران، تهیه شده توسط اور و دوور (قرن ۱۹ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۵۰ میلادی
۹۴. نقشه خلیج فارس (بخش شرقی)، تهیه شده توسط: نیروی دریائی بریتانیا (تاسیس ۱۷۹۵ میلادی) تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۶۰ میلادی
۹۵. نقشه ایران ترکیه، افغانستان و بلوچستان، تهیه شده توسط: ساموئل آ. میچل (۱۷۹۲-۱۸۶۸ میلادی)، تاریخ ترسیم نقشه: ۱۸۶۶ میلادی

Maps of Persian Gulf in Iranology Foundation

1. Tabula Universalis Locorum quae Phoenicum Navigationibus... By S. Bochartus: Period: 1500-500 B. C. Interpreted in 1824 by A. Forbiger. The Original was published in his Geographia Seu Phaleg et Canaan, Lugduni Batavorum 1692,
2. Two Samples of The World map By Eratosthenes of Alexandria (Cyrene) Period: 247-195 B. C., Top: Interpreted by Lloyd A. Brown Bottom: Interpreted by A. Forbiger in 1775
3. World Map, By Posidonius (Posidonii) of Apameia, Period: 135-50 B. C. From Bertius' Ancient Geography Paris, 1630 In Latin and Greek
4. Two Samples of The World Maps, By Strabo (Strabon) (ca. 12 B.C. – 58 A. D.) Top: Interpreted by Lloyd A. Brown Bottom: Interpreted by Konrad Miller in 1898
5. Pomponius Mela World Map, Period: ca. 42 A.D. Interpreted by Konrad Miller. The original was published in K. Miller, Mappaemundi, Vol. VI, Stuttgart 1898, Leiden University Library
6. Mappa Mundi, By Claudius Ptolemy (Ptolemaios) (87-150 A.D.), From The Cosmography Atlas of Ptolemy, Ulm edition, 1482 A. D.
7. Claudius Ptolemy (ptolemaios) (87-150 A.D.) Asia Tabula Sexta. Arabia Felix in the Latin translation of Cosmography Atlas of Ptolemy, by Jacobi Angeli Acciajolo, 15th century A.D.
8. Claudius Ptolemy (ptolemaios) (87-150 A.D.) Asia Tabula Quinta, Persiae in the Latin translation of Cosmography Atlas of Ptolemy, by Jacobi Angeli Acciajolo, 15th century A.D.
9. Julius HONORIUS World Map, Period: Early 5th Century A.D. The

original was published in Dr. K. Miller, Die ältesten Weltkarten Vol. VI. Rekonstruierte Karten, Stuttgart 1898

10. Isidore of Seville World Map (560-636 A.D.), Interpreted by Konrad Miller. The original was published in K. Miller, Mappaemundi, Vol. VI, Stuttgart 1898
11. Ravenna World Map (7th. century A.D.), Anonymous geographer of the 7th century (after Isidore of Seville): Reconstructed by Kiepert The original was published in Dr. K. Miller, Die ältesten Weltkarten, Vol. VI. Rekonstruierte Karten, Stuttgart 1898.
12. World map By Saint Beatus (730-798 A.D.), Original: Bibliothèque Nationale, Paris
13. “Sural al-Ma’muniyah” World Map, By the scholars and geographers of the caliph al-Ma’mun, under supervision of Abu Ja’far Mohammad ibn Musa, AL-KHWAREZMI, (780-847 A.D./164-233H.) period: 833 A. D. / 218H.
14. World Map, attributed to al-Kindi (801-873 A.D./185-260H.) and al-Sarakhsi, copied in 1570 A.D./ 977 H. Original: manuscript in Oxford Bodlean Library
15. World Map, By Abu Abdallah Mohammad ibn Ahmad ibn Nasr Jaihani (Before 922 A.D./ 310 H.) Original: A manuscript of the 10th. century A.D. in London University Library
16. Darya-ye-Fars (Persian Sea), By Abu-Es’haq Ebrahim al-Faresi AL-ISTAKHRI (Estakhri), (Before 930-957 A.D. / 318-346H.): Darya-ye-Fars (Persian Sea) and its surroundings, From the Kitab al-masalik va’-mamalik of Istakhri. ca. 1460. Original: Topkapi Sarayi Museum

Library (TSM), Istanbul, Section 334, P. 17a

17. Surat Bahr-e Fars (Map of the Persian Sea), Abu-Es'haq Ebrahim al-Faresi al-Istakhri (Estakhri) (Before 930-957 A.D./ 318-346 H.)
Original: From the manuscript of Kitab al-masalik va'l-mamalik of Istakhri, Dated 1193 A.D/589 H. Leiden University Library
18. Bahr-e-Fars (Persian Sea), By Abu-Es'haq Ebrahim al-Faresi AL-ISTAKHRI (Estakhri), (Before 930-957 A.D. / 318-346H.): Bahr-e-Fars (Persia Sea) and its surroundings. From a Persian translation of Kitab al-masalik va'l-mamalik of Istakhri. Ca. 11/12 century A. D. manuscript dated 1325 A. D. / 726H. by Ibn Savoji. Original: Iran Bastan Museum Library. Tehran Ms 3515, p.17a
19. IB N-HOWQAL, Abol-Qassem Ahmad al-Nasibi (Before 31 – 988 A.D./ 320-378H.), World Map, Original: from Kitab Surat al-ard by Ibn Howqal. Copied in 1086 A.D.
20. IBN-HOWQAL, Abol-Qassem Ahmad al-Nasibi (Before 931-988 A.D/ 320-378 H.) Surat el-Iraq (The land of Iraq), Interpreted in 1959 by Dr. Ahmad Suseh. Original: Dr. Ahmad Suseh, “Al-Iraq fel-khawrit al-Qadima” (Iraq in Acient Maps) published by Majma' al-Ilmi al-Iraqi (Iraqi Scientific Asssembly), Baghdad, 1959
21. Map of the Seven Seas, By: Abu-Reyhan Mohammad ibn Ahmad Al-Biruni (973-1048 A.D./ 362-440 H.), In varius manuscripts of Biruni's “Kitab al-Tafhim”
22. “Bahr-e Fars” Map of the Persian Gulf By: Abu Abdallah Mohammad ibn Ahmad ibn Yusof al-Katib Al-Khwarezmi (ca.975-991 A.D./ca.365-381 H.) Original is in a manuscript with the name of author as “Ahmad

- al-Husain al-Khwarezmi” dated 1287 A.D./686 H... found in Sultan Ahmad Koshk Library, Istanbul.
23. Map of The Persian Sea, By Nasir ed-Din, Mohmmad ibn Mohammad ibn al-Hasan al-Tusi [Khwarezmshah Nasir ed-Din Tusi] (1201-1274 A.D. / 598-673H.) from the manuscript of Kitab Masalik val-Mamalik of Istakhri (Persian translation). Original: Vienna National Library date: ca. 16th century A.D./ 10th century A.H The map is interpreted and reconstruced by Konrad Miller, Stuttgart 1931
 24. Wordl Map, By Seraj od-Din Abu-Hafz Omar Ibn Alwardi (1292-1349 A.D. / 691 -749H.) Original: Preussischen Staatsbibliothek
 25. Map of the Persian Gulf, By: Abu Ali al-Faresi al-Nahvi (ca. 1173 A.D./ 569 H.) In a manuscript with the name of author as “Abu Ali al-Farsei al-Nahvi” Dated 1173 A.D./ 569 H. Found in Herzogliches Library, Gotha
 26. Map of Persia, By Hamdullah Mustawfi, (1281-1349 A.D./ 680-750H.) from Nizhat al-qulub by Hamdullah Mustawfi copy of the 17th cent. A.D. Original: British Libray, London, Ms. Add. 16736, fols. 143b-144a.
 27. Wold Map, By: Ahamd ibn Hamdan ibn Shaib Al-Harrani, (ca. 1332 A.D. / 732H.): Original: Herzogliche Bibliothek in Gotha. The map is interpreted by Dr. Ahmad Suseh. In his book “Al-Iraq fel-Khawril al-Qadima” (Iraq in Ancient Maps), Published by Majma’ al-Iimi al-Iraqi (Iraqi Scientific Assembly) Baghdad, 1959.
 28. World Map, of Al-Sharafi of Safax (Safaquesi) Family (1551-1601 A. D. / 959-1010 H.) By Ahmad ibn Mohammad al-Sharafi al-Safaquesi

Original: Bibliothèque Nationale, Paris. Map date: ca. 1551

29. Asia, noviter delineatta by Joan Blaeu, (Son of Willem Blaeu) 1596-1673 A.D. Map date 1650 A.D.
30. World Map, By: Hartmann Schedel (1440-1514 A.D.) in Das Buch der Cronleken [The Book of Chronicles] Nuremberg: Anton Koberger 1493 Woodcut 43 × 31 cm.
31. Map of The World, By: Fra Mauro (15th century A.D.), Map date: 1457-9 A.D. Original: Biblioteca Marciana, Venice
32. Arabia Sexta Asiae, Tabula of Ptolemy Atlas, By: Martin Waldseemuller, (1470-1518 A.D.) map date: 1513 A. D.
33. South West Asia, By: Sebastian Munster, (1489-1552 A.D.): Date: c.1570 A.D.
34. Map of Arabia, India and Persian Gulf By Lopo Homen, (Homem) (1497-1572 A.D.) From Miller Atlas, ca. 1519 A.D.
35. Arabia, Felix Noua Tabula Arabia Felix Noua Tabula Giacomo [Jacopo] Gastaldi, (ca. 1500-ca-1565 A.D.) A copper plate engraved map, dated 1548
36. Sexta Asi Ae Tabula Bernardus [Bernardo] Sylvanus [Silva], (16th century A.D.): woodcut (54 × 35 em.) published in Venice by Jacobum Pentium de Leucho, 1511 A.D
37. Persia, In Ptolemy atlas, By: Gerard Mereator of Rupelmonde, (Gerhard Kremer) (1512-1594 A.D.), Map dated 1578 A. D.
38. Persici Sive Sophorvm Regni Typvs, By: Abraham Ortelius of Antwerp (1527-1598 A.D.) Theatrvm orbis terrarvm. [Antverpie: Apud A.C. Diesth, 1570] Original: Library of Congress, Washington D.C.

39. Sinus Persicus, in the South-West Asia map, By: Jan Huygen van Linschoten (1563-1610 A.D.) Map date: 1595 A.D.
40. Ormus Regnum By Petrus Beritus (1565-1626 A.D.) Map date: c.1610 A.D.
41. Orae martimiae Abexiae.. Henricus Florent van Langren (1574-1604 A.D.) Map date: 1596 A. D.
42. Persia, sive Sophorum Regnum cum Armenia, Assyria, Mesopotamin et Babilonia By Philippus Cluverius, (1580-1623 A.D.): Data: ca. 1680 A.D.
43. Arabiae Felicis, Petraeae et Desertae, By: Johannes Janssonius (Son in law of Jodocus Hondius), 1588-1664 A.D. Map Date: e. 1658
44. Asia, noviter delineatta, By: Joan Blaeu. (Son of Willem Blaeu) 1596-1673 A.D. Map dated 1650-A.D.
45. Arabia, By Henricus Hondius (Hondio), (1597-1651 A.D.) Son of Jodocus Hondius (Flemish) date 1630 A.D., Amsterdam, by Hondius and Beritus Copper engraving
46. Map of Arabian Peninsula, By: Jan (johannes) Vingboons, (ca. 1617-1670 A.D.) Map date: ca. 1660 A.D. Original: Archives generales de l'Etat des Pays-Bas, Dept. des Cartes et Dessins
47. Nova Delincotio PERSIAE el Confiniorvm (Persia and neighbouring regions), By: Adam Olearius (1599-1671 A.D.) Map dated 1637 A. D. Original is printed in "Moscowitische und Persianische Reisebeschreibung", Schleswig 1655 A.D.
48. Persaru, sive Parthorum Imperium in Duo de viginti Regna By Nicolas d'Abbeville Sanson (1600 – 1698 A.D.), Map dated: 1698 A.D.

49. *Paradisi Terrestris Vera et Sacris Literis...* By: Heinrich Scherer (1628-1704 A.D.), Map dated, Munich 1702 A.D.
50. *Tabula Hydrographica SINUS PERSICUS* By Englebert Kaempfer (1651-ca. 1716 A.D.): From the Travel Account of Englebert Kaempfer, dated 1716 A.D.
51. Comprehensive Map of the Persian Gulf (Simus Persicus), from Muscat to Basra , By: John Thornton (ca. 1652 – 1701 A.D.), Map date ca. 1699 A.D. Original: Royal Geographical Society, London
52. Map of The Persian Gulf (Sinus Persicus), By: John Thornton (ca. 1652-1701 A.D.) Map date: 1699 A.D.
53. *Scena Historiarum Orientalis Secvli P. N. Chr.* By: Christophoro Weigelio (Weigelius) (1654-1725 A.D.) date: ca. 1720
54. *Carte la plus nouvelle & plus-exacte du Royaume de Perse* By Pieter van der Aa (1659-1733 A.D.): Publie a Leide chez Pierre Vander, Aa, Map dated 1720 A.D.
55. *La Rade de Gammeron, suivant les Memories les plus recens des meilleurs voyageurs* By: Pieter van der Aa (1659-1733 A.D.): publie a Leide Map dated 1714 A.D.
56. *Arabia*, By: John Seller, (fl. 1664-1697 A.D.): Copper-plate engraved map, dated: c.1694 A.D.,
57. *Geografische Kaarte van de Oude Weerland* (Map of Eurasia) By Augustin Calmet (1672-1757 A.D.):
58. *Map of Imperium Turcicum*, By: Johann-Baptist Homann (1663/4-1724 A.D.) Map dated: 1737 A.D Original: Archives generales de l'Etat des Pays-Bas, Dept. des Cartes et Dessins

59. *Theatrum historicum ad annum Christi quadringentesimu. Pars Orientalis.* By: Guillaume de Lisle (L'isle), (1675-1726 A.D.): Publisher: Paris, Guillaume de Lisle, Quai de l'Horloge Map dated 1705 A.D.
60. *Nuova Carta del Regno di Persia,* By: Isaac Tirion (fl.1732-1769 A.D.): Map date: ca. 1732 A.D.
61. *A Chart of the East Indian Ocean from Cape Guardefory to Cochin on the Coast of Malabar,* By: Richard Mount (fl.1684-1762 A. D.): Map date: ca.1740 A.D.
62. *Theatrum Historicum,* By: John Senex (fl.1690-1740 A. D.), Map date: ca.1720 A.D.
63. *Persarum Imperium,* By: Pierre Moullart-Sanson (fl. 1695 – 1730 A. D.) Map date 1721 A.D.
64. *Persische Golf,* By: Ioannes van Keulen (II) (Dutch famous cartographer) (fl. 1726-1755 A.D.) Map date: 1753 A.D.
65. *Map of The Persian Gulf,* By: Gerrit de Hann (18th century A.D.) Map date: ca. 1760 Original: Archives generales l'Etat des Pays-Bas, Dept, des Cartes et Dessins
66. *Garte du Golphe Persique,* By: Jacques Nicolas Bellin (1703-17772 A.D.): Map date: ca. 1764 A. D.
67. *L'Empire d'Alexandre et ses Expeditions,* By: George Louis Le Rouge, (1722-1778 A.D.) Map Date: ca. 1748 A.D.
68. *Asiae Antiquissime Tabula, Humani Generis Restaurati Propagationem demonstrans,* By: Wilhelmus [William] Stukeley (1687-1765 A.D.) Date: ca. 1750 A.D.

69. A Map shewing the general Dispersion and settling of the Nations (Near East and a part of Europe), By: Thomas Stackhouse (1706-1784 A.D.): Map date: ca. 1750 A.D.
70. Royaume de Perse, By: Didier Robert de Vaugondy de Vaugondy (1723-1786 A.D.) Map dated 1775 A.D.
71. Carte de L'Empire de Perse By Rigobert Bonne (1727-1795 A.D.) Map date: ca.1771 A.D.
72. Carte du Golfe Persique, By: Guillaume Nicolas Delahaye, (1727-1802 A.D.) Date: ca. 1770 A.D.
73. Carte du Golfe Persique, By: Guillaume Nicolas Delahaye (1727-1802 A.D.) Pour Memoire de M. d'Anville sur le Golfe Persique Date: ca.1794 A.D.
74. Carte de la Perse moderne et de l'Empire des Afghans. By: Edmè Mentelle (1730-1815 A.D.) Map date: ca.1807 A.D.
75. Sinus Persicus, Maximam partem ad Observationes proprias... By: Carsten Niebuhr (1733-1815 A.D.) Map dated 1772 A.D.
76. Carte des Cenquetesd' Alexandre. By Charles Francois Delamarche (1740-1817 A.D.) Map date: ca.1790-1800 A.D.
77. Regum Alexandri magni, c de Sprumeri JUSTUS PERTHES Geographische Verlags Publisher and Geographer, (founded in 1785 A.D.) Atlas antique No.III Date: ca. 1830.
78. Persia Divided into its Great Provinces, By: Samuel Dunn, (fl. 1751-1794 A.D.): Map dated London, 1794 A.D.,
79. Opulentissimi Regni Persiae Juxta Suas Provincias Recentissim et Accuratissima Designation Studio et Sumentibus Tobias Conradi Lotter

- (1717-1777 A.D.), Geogr: Aug. Vind. Map date: ca.1769 A.D.
80. Carte de l'Arabie, By: Pierre Cregoire Chanlaire (1758 -1817 A.D.), Dated Paris, 1807 A.D.
 81. Perse, Turguie Asiatique et Arabie, By: Louis BRION DE LA TOUR (Ca. 1756 – 1823 A.D.): Dated Paris, ca. 1766 A.D. Original: Sahab G.D.L. Map Library, Tehran
 82. Map of Persia By: John Pinkerton (1758-1826 A.D.), Map date: ca.1811 A.D.
 83. Map of Persia, By: Samuel John Neele (1758-1824 A.D.) Map date: 1823 A.D.
 84. Iran und Turan oder Persien, Afganistan, Beludschistan Turkestan, By: Fr. von Stuelpnagel (1781-1865 A.D.), Published by Justus Perthes, Gutha, 1860.
 85. Empire des Perses, au temps de Darius Ier, Divise en 20 Satrapies, By: Louis Etienne Dussieux (1815-1894 A.D.) Map date: 1848 A.D.
 86. Reduzirte Karte vom Persischen Golf, from Berghaus Atlas von Asia, By: Heinrich Carl Wilhelm Berghaus (1797 – 1884 A. D.): Map dated 1832 A.D.
 87. Oriens (Persia), Published by Longman, Hurst, Ress, Orme & Brown, ... Drawn & engraved by: Sid. Hall Map dated: Dec.20th 1821 A.D.
 88. Persia, Cabool & c. By: Sidney Hall (ca 1817-1860 A.D.): Drawn & engraved dy Sid. Hall, Dated c.1851 A.D.
 89. Map of Persia, By: Tallis & Co. London & New York (fl. 1838 – 1851 A.D.), Map date: 1851 A.D.
 90. Persia with part of the Ottoman Empire, By: G. Long M. A. (fl.Ca.

1831-1854 A.D. Map date: 1831 A.D.

91. The Gulf of Persia, drawn from the latest Authorities following the latest data of J.W. Norie, hydrographer, By: John William Norie, (fl. Ca. 1785 – 1843 A.D.) Date: Corrected in 1833 and Additions in 1854
92. Regiones intra Mare Hycanum, Oxum fl. Indicum Pelagus et Sin. Persicum Sitae By E. P. William (19th century A.D.), Dated 1849 A.D
93. Map of Persia, By: Orr & Dower (19th century A.D.) Map Dated c.1850 A.D.
94. Map of The Persian Gulf (Eastern Sheet), By: BRITISH ADMIRALTY (Founded in 1795 A.D.) Map dated: 1860 A.D.
95. Map of Persia Turkey in Asia, Afghanistan & Beloochistan, By: Samuel A. Mitchell (1792 – 1868 A.D.) Map dated 1866 A.D.

Persian Gulf (Atlas of old & Historical Maps)

*As recognized by the United States Board on Geographic names, the name of the body of water that lies between Iran and the Arab states of the Gulf Cooperation Council is the Persian Gulf. **For political reasons, Arabs often refer to it as the Arab or Arabian Gulf*** (The Persian Gulf at the Millennium: Essays in Politics, Economy, Security, and Religion edited by Gary G. Sick, Lawrence G. Potter, pg 8).

"The Arab-Iranian nomenclatural controversy over the Gulf, which was so bitter in the late 50s and early 60s, was a by-product of the late President Nasser of Egypt's brand of Arab nationalism... 'Arabian Gulf' is in fact a recent Arab appellation for that body of water..." (Eilts, Hermann F. "Security Considerations in the Persian Gulf." International Security :Vol. 5, No. 2. (Autumn, 1980), pp. 79-113.)

(Note.pdf files in this article are relatively large due to their high quality and it is recommended that they are downloaded complete before they are opened).

Recently a new site by the name: www.arabiangulfmaps.com (Site A) has popped up which claims that some 16th century maps have referred to the body of the water as Arabian Gulf. In this article we will show their claim is invalid based on many reasons and such a naming lacks historical legitimacy.

More than 400+ authors including all the geographers mentioned in Site A have maps that refer to the body of water Persian Gulf. The following taken from **Persian Gulf (Atlas Of Old & Historical Maps (3000 B.C. - 2000 A.D.), (1 and 2) (Hardcover)** by Mohammad Reza Sahab published

by Center for Document and Diplomatic History; 1st edition (2005)
available at:

<http://www.amazon.com/Persian-Gulf-Atlas-Historical-Maps/dp/9648403449>

provides a complete listing. We will provide some scanned photos of the source which unlike site A lists the exact source of the map. Note from the era of the Greek classics the name Persian Gulf has been consistently used for the body of water known today as Persian Gulf. Also it is well known fact that the Arabian Gulf refers to the red sea in many classic western texts. A list which contains about 400 authors who have used the term Persian Gulf since the time of the ancient Greeks is given below., Please continue with the text after examining this list.

Chapter I:

Persian Gulf in Antiquity (From 3000 B.C. to 750 A.D.)

The Earliest Known Map (ca. 3000 B.C.)	4
The Babylonian Tablet (Second to third Millennium B.C.)	..5
Anaximander of Melitus (610-546 B.C.)	6
Hecataeus of Melitus (509-472 B.C.)	7
S. Bochartus (1500-500 B.C.)	..8
Herodotus (ca.484-425 B.C.)	10
Dicaearchus (347-285 B.C.)	10
Eratosthenes of Alexandria (247-195 B.C.)	11
Crates of Mallos (180-145 B.C.)	13
Hipparchus (160-125 B.C.)	13
Polybius(ca.143B.C.)	14
Possidonius (Posidonii) of Apameia (135-50 B.C.)	15
Geminus (ca!77 B.C.)	..16
Strabo [Strabon] (12 B.C-58 A.D/)	16
Pomponius Mela (ca. 42 A.D.)	..18
Ptolemy, Claudius (87-150 A.D.)	..20
Dionysius Periegetes (2 nd Century A.D.)	34
Tyre, Marinus of (after 150 A.D.)	35
Heracles, Marcianus of (ca. 330 A.D.)	36
Honorius, Julius (Early 5 th Century A.D.)	37
Orosius (After 417 A.D.)	.. 38
Cosmas Indicopleustes (6 th Century A.D.)	39
Isidore of Seville (560- 636 A.D.)	40

Ravenna, (7th Century A.D.) 41

St. Beatus (730-798 A.D.) 44

Chapter II:

Persian Gulf in Middle Ages Maps & Muslim Cartographers Works

(From 750 to 1500A.D.)

Al-Khwarezmi, Abu Ja'far Mohammad ibn Musa

(780-847 A.D. /164-233 H.) 50

Al-Kindi (801-873 A.D./185-260 H.) ...52

Ibn Khordazbeh (820-913 A.D./205-300 H.) 54

Al-Batani (850-929 A.D./235-317 H.) 55

Al-Balkhi (850-934 A.D./235-322 H.) 55

Al-Mas'oudi (897-964 A.D./284-353 H.) . 57

Jaihani (Before 922 A.D./310 H.) 59

Al-Istakhri (Before 930-957 A.D./318-346 H.) 64

Ibn Howqal (Before 931-988 A.D./320-378 H.) 74

Al-Maqdesi (946/7-1000 A.D./335-390 H.) 77

Ibn Yunos (950-1009 A.D./339-400H.) 79

Ikhvan as-Safa (Brothers of Purity, ca.950 A.D./340 H.) 80

Al-Biruni (973-1048 A.D./362-440 H.) 81

Al-Khwarezmi, Abu Abdullah al-Katib (ca. 975-991 A.D./365-381 H.)84

Ibn al-Zarqala (Zarqali) 10?9-1087 A.D./420-480 H.) 86

Al-Kashqari (Kashghari) 11th century A.D./5th century A.H.) 87

Edrisi (Idrisi, 1100-1160 A.D./493-555 H.) . 89

Tusi Hamadani (ca. 1160 A.D./555 H.) 98

- Gervase of Tilbury (ca. 1160-1211 A.D.) 100
- Ibn al-'Arabi (1165-1240 A.D./560-638H.) 101
- Al-Faresi, Abu Ali al-Faresi al-Nahvi (ca. 1173 A.D./569 H.) 102
- YaqutHamawi(1179-1229 A.D./574-626H.) 103
- Paris, Matthew (ca.1195-1259 A.D.) 104
- Tusi, Nasir ed-Din (Khwajeh Nasir Tusi) 1201-1274 A.D./598-673 H.) 106
- Al-Qazvini (1203-1283 A.D./600-682 H.)111
- Ibn Sa'id (1214-1286 A.D./610-683 H.) 116
- Rubruquis, Guillaume of Rubroek (1220-1293 A.D.) 118
- Abul-Fida (1273-1331 A.D./672-732H.) 119
- Mustawfi, Hamdullah (1281-1349 A.D./680-750 H.) 120
- Richard of Haldingham (13th-14th century A.D.) 130
- Vesconte, Petrus (14th century A.D.) 132
- Ibn Alwardi (1292-1348 A.D./691-749 H.) 134
- Higden, Randulf (1299-1363 A.D.) 139
- Al-Harrani (ca. 1332 A.D./732H.) 140
- Ibn Khaldun (1332-1406 A.D./732-808H.) 142
- Ailly, Pierre d' (1350-1420 A.D.) 143
- Cresques, Abraham (ca. 1375 A.D.) 144
- Toscanelli, Paolo del Pozzo (1397-1482 A.D.) 146
- Borgia (ca. 1410 A.D.) 148
- Noha, Pirrus de (ca. 1414 A.D.) 149
- Buondelmonti, Cristoforo (after 1420 A.D.) 150
- Bianco, Andrea (ca. 1436-1458 A.D.) 151
- Schedel, Hartmann (1440-1514 A.D.) 152

Rosselli, Francisco (1445-1513 A.D.)	154
Vinci Leonardo da (1452-1519 A.D.)	156
Behaim, Martin (1459 - 1507 A.D.)	157
Mauro, Fra (ca. 1460 A.D.)	159
Cosa, Juan de la (1460-1510 A.D.)	160
Waldseemuller, Martin (1470-1518 A.D.)	162
Reisch, Gregorius (1470-1525 A.D.)	166
Cabot, Sebastian (1474 - 1557 A.D.)	168
Schoner, Johann (1477-1572 A.D.)	170

Chapter III:

The Persian **Gulf in Geographical Maps of the Renaissance Period**

(From **1500 to 1800 A.D.**)

Santa Cruz, Alonso de (1500-1572 A.D.)	198
Stumpff [ius], Johannes (1500-1578 A.D.)	198
Gastaldi, Giacomo [Jacopo] (ca. 1500-1565 A.D.)	199
Apianus, Petrus (1501-1552 A.D.)	204
Jode, Gerard (1501-1591 A.D.)	206
King Hamy Map (ca. 1502 A.D.)	207
Maggiolo [Maiollo], Vesconte di (1504-1551 A.D.)	208
Ruscelli, Girolamo (1504-1566 A.D.)	209
Contarini, Giovanni Mathew (16 th Century A.D.)	211
Ruysch, Johannes (ca. 1507-1533 A.D.)	212
Sylvanus, Bernardus (16 th Century A.D.)	213
Mercator, Gerhard (1512-1594 A.D.)	215

- Vespucci, Juan Giovanni (16th Century A.D.) 218
- Reinel, Jorge (1518-1572 A.D.) 220
- Metellus, Johannes Matalus (1520-1597 A.D.) 221
- Salviati, Cardinal (16th Century A.D.) 222
- Ribeiro, Diogo (16th Century A.D.) 224
- Ortelius of Antwerp, Abraham (1527-1598 A.D.) 225
- Thome, Robert (16th Century A.D.) 233
- Rosaccio, Giuseppe (1530-1620 A.D.) 233
- Homem, Diogo (1530-1576 A.D.) 234
- Treschel, Gaspar & Melchior (ca. 1535 A.D.) 235
- Agnese, Battista (1536-1564 A.D.) 236
- Amman, Jost (1539-1591 A.D.) 239
- Anonymous Spanish Cartographer (Ca. 1523 A.D.) 240
- Desliens, Nicolas (16th Century A.D.) 241
- Mercator, Rumold (ca. 1545-1599 A.D.) 242
- Bunting, Heinrich (1545-1606 A.D.) 243
- Ghisolfi, Francesco (ca. 1546 A.D.) 244
- Langenes, Barent (ca. 1548- ca. 1602 A.D.) 245
- Al-Sharafi of Safax (Safaquesi) Family (1551-1601 A.D./959-1010 H.) 246
- Plancius, Petrus (1552-1622 A.D.) 252
- Speed, John (1552-1629 A.D.) 253
- Magini, Giovanni Antonio (1555-1617 A.D.) 255
- Wright, Edward (1558-1615 A.D.) 256
- Forlani, Paolo (fl. 1560-c. 1574 A.D.) 258
- Hondius, Jodocus (1563-1612 A.D.) 260

- Linschoten, Jan Huygen van (1563-1610 A.D.) 261
- Bertius, Petrus (1565-1629 A.D.) 262
- Porro, Girolamo (fl. 1567-1599 A.D.) 264
- Bussemacher, Johannes (fl. 1580-1613 A.D.) 265
- Tavernier, Melchior (the Elder) 1564-1641 A.D. 266
- Ziletti, Giordano (ca. 1564-74 A.D.) .. 267
- Cossin, Jehan (16th Century A.D.) 268
- Blaeu, Willem Janszoon (1571-1638 A.D.) 269
- Keere, Pieter van den (ca. 1571-1646 A.D.) 270
- Langren, Henricus Florent van (1574-1604 A.D.) 272
- Cluverius, Philippus (1580-1623 A.D.) 273
- Visscher [Piscator] II, Nicolaes Jansz (1649-1702 A.D.) 274
- Valle, Pietro Delia (1586-1625 A.D.) 276
- Janssonius, Johannes (1588-1664 A.D.) 277
- Merian, Matthaus (1593-1650 A.D.) 281
- Eckebrecht, Philipp (1594-1667 A.D.) 282
- Blaeu, Joan (1596-1673 A.D.) 284
- 16th Century Anonymous Cartographer after Cellarius (ca. 1596 A.D.) 287
- Hondius (Hondio), Henricus (1597-1651 A.D.) 288
- Olearius, Adam (1599-1671 A.D.) 290
- Sanson, Nicolas d'Abbeville (1600-1667 A.D.) & Mariette, Pierre (1603-1657 A.D.).....291
- Mallet, Alain Manesson (1603-1706 A.D.) ...292
- Wit, Frederick de (1610-1698 A.D.) 294
- Vingboons, Jan [Johannes] (ca. 1617-1670 A.D.) 296

- Verbiest, Ferdinand (1623-1688 A.D.) 298
- Cassini, Jean-Dominique (1625-1712 A.D.) 299
- Tholing, Theodoros (ca. 1634 A.D.) 300
- Cellarius [Keller], Christophorus (1638-1707 A.D.) 302
- Schenk, Pieter (1645-1715 A.D.) 303
- Fer, Nicolas de (1646-1720 A.D.) 304
- Isfahani, Sadeq (ca. 1647 A.D./1057 H.) 308
- Allard, Carl (1648-1709 A.D.) 309
- Rossi, Giovanni Giacomo de (1648-1691 A.D.) 310
- Browne, Christopher (1648-1712 A.D.) 311
- Valk, Gerard (1650-1720 A.D.) and Leonard (1675-1755 A.D.) 312
- Coronelli, Vincenzo Maria (1650-1718 A.D.) 313
- Kaempfer, Engelbert (1651- ca. 1716 A.D.) 314
- Hubert, R. (ca. 1651 A.D.) 315
- Thornton, John (ca. 1652-1701 A.D.) 316
- Weigelio (Weigelius), Christophoro, the Elder (1654-1725 A.D.) 318
- Keulen, C. van (1654-1715 A.D.) 323
- Aa, Pieter van der (1659-1733 A.D.) 324
- Blome, Richard (fl. 1660-1705 A.D.) . 332
- Mortier, Pierre (1661-1711 A.D.) ...334
- Danckerts, Theodore (1663-ca. 1727 A.D.) 335
- Homann, Johann-Baptist (1663-4- 1724 A.D.) 337
- Seller, John (fl. 1664-1697 A.D.) 342
- Wells, Edward (1667-1727 A.D.) 343

Chapter IV:**The Persian Gulf in Geographical Maps of the Modern Cartography
(From 1800 to 2000 A.D.)**

- Gamier, F. A. (1803-1863 A.D.) 517
- Oliver, GA. (19th Century A.D.) 518
- Vuillemin, Alexander A. (1812- ca.1874 A.D.) 519
- Wyld, James, the Younger (1812-1887 A.D.) 520
- Thomas, John (fl. 1814-1869 A.D.) 522
- Dussieux, Louis Etienne (1815-1894 A.D.) 525
- Badger, Rev. George Percy (1815-1888 A.D.) 527
- Hall, Sidney (fl. 1817-1860 A.D.) 528
- Kiepert, Heinrich C. (1818-1899 A.D.) : 532
- Fremm, A. R. (ca. 1820-1868 A.D.) 533
- Berthe (19th Century A.D.) 534
- Lothian, John (fl. 1825-1846 A.D.) 535
- Dower, John (fl. 1825- c.1891 A.D.) 536
- Johnston, firm of W. & A. K. (1825- c. 1863 A.D.) 537

VI

- Buckinck, Arnold[us] (ca. 1478-1508 A.D.) . 172
- Leo Africanus, Al-Hasan ibn Muhammad al-Vazzan
(1483-1552 A.D. / 888-960 H.) 173
- Ramusio, Gian Battista (1485-1557 A.D.).....174
- Martellus, Henricus (Germanus) 15th century A.D.) 175
- Minister, Sebastian (1489-1552 A.D.) 177

- Fries, Laurent (1490-1532 A.D.) 180
 Fine, Orontius Delphinus Finaeus (1494-1555 A.D.) 184
 Homen (Homem), Lopo (1497-1572 A.D.) 188
 Stabius, Johannes (1497-1522 A.D.) 190
 Honter [Grass, Honterus], Jan Coronensis (1498-1549 A.D.) 192

VIII

- Petrini, Paolo (ca. 1670- ca. 1718 A.D.) 344
 Doppelmayr, Johann Gabriel (1671-1750 A.D.) 345
 Calmet, Augustin (1672-1757 A.D.) 346
 Ibrahim, Efendi, Mutaferrikan (1674-1744 A.D.) ...348
 Lisle (L'Isle), Guillaume de (1675-1726 A.D.) 349
 Morden, Robert (fl. 1675-1703 A.D.) 359
 Relandus (Reeland), Adrianus (1676-1718 A.D.) 360
 Seutter, Matthaus (1678-1757 A.D.) 361
 Moll, Herman (1680-1732 A.D.) 362
 Hasius, Johann Matthias Hase (1684-1742 A.D.) 366
 Chatelain, Henri Abraham (1684-1743 A.D.) 367
 Mount, Richard and Page, Thomas (fl. 1684-1762 A.D.) 370
 Nolin, Jean Baptiste (1686-1762 A.D.) 371
 Stukeley, Wilhelmus [William] (1687-1765 A.D.) 373
 Robert de Vaugondy, Gilles (1688-1766 A.D.) 374
 Senex, John (fl. 1690-1740 A.D.) 382
 Moullart Sanson, Pierre (fl. 1695 - 1730 A. D.) 385
 d'Anville, Jean-Baptiste Bourguignon (1697-1782 A.D.) 386

- Prevost, Ant. F. (1697-1763 A.D.) 392
- Leth, Hendrik de (1703-1766 A.D.) 393
- Bellin, Jacques Nicolas (1703-1772 A.D.) 394
- Stackhouse, Thomas (1706-1784 A.D.) 398
- Tardieu, Pierre- Francois (1711-1771 A.D.) 400
- Kitchin, Thomas (1718-1784 A.D.).....401
- European Anonymous 18th Century Cartographer 402
- Bowen, Emanuel (1720-1767 A.D.) .403
- Le Rouge, George Louis (1722-1778 A.D.) 409
- Robert de Vaugondy, Didier (1723-1786 A.D.) 412
- Ottens, Reinier (ca. 1723-1765 A.D.) 415
- Valentyn, (Valentijn) Francois (ca. 1724-6 A.D.) 416
- Desnos, Louis Charles (1725-1805 A.D.) 417
- Bonne, Rigobert (1727-1795 A.D.)419
- Delahaye, Guillaume Nicolas (1727-1802 A.D.) .428
- Mentelle, Edme (1730-1815 A.D.) .430
- Tirion, Isaac (fl. 1732-1769 A.D.) 432
- Niebuhr, Carsten (1733-1815 A.D.) 435
- Dalrymple, Alexander (1737-1808 A.D.) .436
- Delamarche, Charles Francois (1740-1817 A.D.) 437
- La Perouse, Jean- Francois de Galaup, Comte de (1741-1788 A.D.) 440
- Janvier, Jean (ca. 1746-1790 A.D.) 441
- Gibson., John (fl. 1749-1792 A.D.).. 443
- Bowen, Thomas (1749-1790 A.D.) ' 444
- Arrowsmith, Aaron (1750-1833 A.D.) ..446

- Schley, Jacob van der (fl. about 1750-1770 A.D.) ..449
- Lotted, Tobiae Conradi (fl. 1750-1777 A.D.) 450
- Dunn, Samuel (fl. 1751-1794 A.D.) 452
- Rollos, G. (fl. 1754-1789 A.D.) 457
- Gary, John (fl. 1754-1835 A.D.) 458
- Brion de la Tour, Louis (ca. 1756-1823 A.D.) 459
- Neel, Samuel John [Neele & Son] (1758-1824 A.D.) 463
- Reichard, Christian Gottlieb Theophil (1758-1837 A.D.) 464
- Chanlaire, Pierre Gregoire (1758-1817 A.D.) 466
- Pinkerton, John (1758-1826 A.D.) 467
- Steiler, Adolf (1775-1836 A.D.) 469
- Malte-Brun, Conrad (1775-1826 A.D.) 470
- Lizars, Daniel (fl. 1776-1812 A.D.) 471
- Santini, P. (fl. 1776-1783 A.D.) 473
- Jacques, Nicolas (ca. 1780 A.D.) 474
- Menzies, J & G. (1780-ca. 1840 A.D.) 475
- Sauerberg, H. (18th century A.D.) 476
- Lucas, Fielding Jr. (1781-1854 A.D.) 477
- Stuelpnagel, Fr. von (1781-1865 A.D.) 478
- Weiland, Carl Ferdinand (1781-1847 A.D.) . 480
- Elwe, Jan Barend (fl. 1785-1809 A.D.) 481
- Justus Perthes Geographische Verlags (founded in 1785 A.D.) 483
- Norie, John William (fl. ca. 1785-1843 A.D.) 488
- Wilkinson, Robert (fl. 1785-1825 A.D.) 490
- Brue, Adrien Hubert (1786 - 1832 A. D.) 492

Tanner, Henry Schenck (1786-1858 A.D.)	 493
Venetik, i Vans Srboyn Ghazaru (ca. 1787A.D.)	494
Lizars, William Home (1788-1859 A.D.)	.495
Jackson (18 th Century A.D.)	498
Wyld, James, the Elder (1790-1836 A.D.)	499
Arrowsmith, John (1790-1873 A.D.)	500
Mitchell, Samuel A. (1792-1868 A.D.)	502
Perrot, Aristide Michel (1793-1879 A.D.)	505
Laurie & Whittle (ca. 1794-1875 A.D.)	506
British Admiralty (founded in 1795 A.D.)	509
Berghaus, Heinrich Carl Wilhelm (1797-1884 A. D.)	510
Head, Capitan Charles (ca. 1797-1867 A.D.)	512

X

Teesdale, Henry [& Co.] (ca. 1826-1860 A.D.)	538
Neele, James (Neele & Son) fl. 1826-1845 A.D	539
Horseburg, James (19 th Century A.D.)	. 540
Society for the Diffusion of Useful Knowledge (1829- ca.1876 A.D.)	541
Long, George (1830-1854 A.D.)	542
Royal Geographical Society (Founded 1830 A.D.)	. 545
Kelly, Thomas (1835-1843 A.D.)	547
Andriveu-Goujon, J. (ca.1835-1868 A.D.)	.,548
Tallis & Co. (1838-1851 A.D.)	549
Herrich, A. (19 th Century A.D.)	551
Levasseur, Victor (1838-1854 A.D.)	552

- William, E. P. (19th Century A.D.) 555
- Cram, George (1841-1928 A.D.) 556
- Spruner, Karl von (1846-1880 A.D.) 557
- Anonymous Ottoman Cartographer, before 1850 A.D 558
- Graf, Adolf (ca. 1850-1890 A.D.) 560
- Orr & Dower (19th Century A.D.) 561
- Jackson, Peter (19th Century A.D.) 562
- Civelli, Giuseppe (19th century A.D.) 563
- Ferrier, Joseph Pierre (19th century A.D.) 564
- Bartholomew, John George (1860-1920 A.D.) 566
- Blackie & Son (ca.1860-1893 A.D.) 568
- Johnson & Ward Publishers (1860-1885 A.D.) 569
- Weller, Edward (1861-1884 A.D.) .570
- Smith, William (19th century A.D.) 572
- Chevallier, H. (19th century A.D.) 573
- Dieulafoy, Jane (19th century A.D.) 574
- 1919 A.D., ...575
- 1922 A.D. 576

مقالات مندرج در روزنامه ها و نشریات

درباره خلیج فارس

مقالات مندرج در روزنامه‌ها و نشریات در باره خلیج فارس:

به ترتیب الفبایی عنوان مقاله ها

- (۱) ۱۹۴۰-۱۸۸۴، خلیج فارس؛ ترجمه محمد سعیدی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۸.
- (۲) ابتکار جنگ در دست جوانان ما است و دفاع از اسلام و دو کشور اسلامی عراق و ایران تا سقوط حزب بعث ادامه دارد، اطلاعات، ۱۷۱۱۵ (۳۱، ۶، ۱۳۶۲).
- (۳) ابرقدرتها در منطقه خلیج فارس؛ ترجمه دکتر عباس امیری، مسائل جهان، ۵، ش ۵ و ۶، ۱۳۵۶.
- (۴) ابعاد جدید سیاست بین‌المللی، رستاخیز، ش ۹، ۱۳۵۴.
- (۵) ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.
- (۶) اتهامات علیه ایران صرفاً تبلیغات کمونیستی است، (مصاحبه محمدرضا پهلوی با تلویزیون ان بی سی آمریکا)، رستاخیز، ش ۱۶، ۱۳۵۴.
- (۷) احمدی، حمید. قومیت و قوم‌گرایی در ایران افسانه یا واقعیت، اطلاعات سیاسی و اقتصادی، ش ۱۱۵ و ۱۱۶، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۷۶.
- (۸) ارزیابی حساسیت زیست محیطی سواحل شمالی خلیج فارس با توجه به ارزش‌های حفاظتی و کانون‌های آلوده ساز، شریفی پور رزیتا، دانه کار افشین، نوری جعفر، محیط‌شناسی زمستان ۱۳۸۷؛ ۳۴ (۴۸): ۸۹-۱۰۲.
- (۹) ارزیابی عملکرد بانک‌های خصوصی ایرانی در مقایسه با بانک‌های کشورهای عربی حوزه خلیج فارس، هیبتی فرشاد، سیدنورانی سیدمحمدرضا، دادخواه سحر، پژوهشنامه اقتصادی زمستان ۱۳۸۸، - (۶) (ویژه نامه بانک): ۹۱-۱۰۸.
- (۱۰) از خلیج فارس تا دریای خزر، ایده‌های ژئوپلیتیک تا واقعیت‌های ایران، مجتهدزاده پیروز، اطلاعات سیاسی-اقتصادی ۱۳۷۵، ۰-۱۱۰ (۱۰۹-۱۳).
- (۱۱) اسب تروا، فدراسیون شیخ نشین‌های خلیج فارس، آیندگان، ش ۴۳۹، ۱۰، ۳، ۱۳۴۸.

- (۱۲) استراتژی آمریکا در خلیج فارس پس از جنگ سرد، قامت جعفر، مطالعات خاورمیانه ۱۳۷۹، ۱۷۸-۱۷۸: ۷(۴)
- (۱۳) استراتژی آمریکا در خلیج فارس، عزتی عزت اله، همشهری دیپلماتیک ۱۳۸۵، ۰-۰: ۰(-)
- (۱۴) اسدی، بیژن. علایق و استراتژی آمریکا در خلیج فارس، [بی‌جا]، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.
- (۱۵) اسناد تاریخی خلیج فارس در میان جغرافی دانان عربی (گذشته و حال)، شاملی نصراله، نجاریان ماجد، مجله علوم انسانی پاییز ۱۳۸۴، ۱۲(۴): ۴۳-۵۴.
- (۱۶) اصغر جعفری ولدانی، بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق، [بی‌جا: بی‌نا]، مجله سیاست خارجی، س ۱، ش ۴، ۱۳۶۶.
- (۱۷) اقتصاد سیاسی جهانی و ساختار نوین امنیت در خلیج فارس، پوراحمدی میبدی حسین، مطالعات راهبرد دفاعی پاییز ۱۳۸۴، ۳(۹): ۳-۳.
- (۱۸) اقبال آشتیانی، عباس. سیراف قدیم، [بی‌جا]، مجله یادگار، سال دوم شماره چهارم، ۱۳۴۰.
- (۱۹) اقبال آشتیانی، عباس. سیراف، [بی‌جا]، مجله یادگار، سال چهارم، شماره دوم.
- (۲۰) اقبال، عباس. قسمتی از ماجرای خلیج فارس، [بی‌جا: بی‌تا]، یادگار.
- (۲۱) اقتصاد نفت در عصر جهانی شدن پیشنهاد یک راهکار منطقه‌ای برای حوزه خلیج فارس، آخوندی، عباس، پژوهشنامه بازرگانی تابستان ۱۳۷۹، ۴(۱۵): ۲۵-۵۸.
- (۲۲) اگر خلیج را برای ما ناامن کنند، کاری می‌کنیم که یک کشتی نتواند وارد آن شود، اطلاعات (۴، ۵، ۱۳۶۲).
- (۲۳) آل سعود، نوکران واقعی امپریالیسم، جمهوری اسلامی، ش ۴۱۱، (۱۲۸، ۱۳۵۹).
- (۲۴) آمریکا پایه‌های اقتدار دوستان خود را در اقیانوس هند و خلیج فارس محکم می‌کند، اطلاعات، (۱۸، ۸ ف ۱۳۶۵).
- (۲۵) آمریکا پایه‌های اقتدار دوستان خود را در اقیانوس هند و خلیج فارس محکم

- می‌کند، اطلاعات (۱۸، ۸، ۱۳۶۵).
- (۲۶) امکانات توسعه بازرگانی و صنعتی با عراق، مجله اتاق صنایع و صنعتی با عراق، مجله اتاق صنایع و معادن ایران، س ۵، ش ۲۵ (تیر ۱۳۴۵).
- (۲۷) امنیت پایدار در خلیج فارس: موانع و سازوکارها، هاشمی، فاطمه، فصلنامه ژئوپلیتیک بهار ۱۳۹۰، ۷ (۱) (پیاپی ۲۱): ۱۳۶-۱۶۷.
- (۲۸) امنیت خلیج فارس در قرن ۲۱، آشناس، ع. ترجمان سیاسی ۱۳۷۸، ۰-۰: (۳۳)-.
- (۲۹) امنیت در خلیج فارس، نعااز فراه، خلیج فارس دی ۱۳۸۰، ۲ (۱۸): ۱۹-۱۹.
- (۳۰) امنیت غرب و تقلیل جایگاه نفتی خلیج فارس: سناریوهای آینده، حشمت زاده محمدباقر، مطالعات اقتصاد انرژی تابستان ۱۳۸۹، ۷ (۲۵): ۲۱۳-۲۳۷.
- (۳۱) امنیت منطقه‌ای در خلیج فارس، مجتهد زاده، پیروز، اطلاعات سیاسی-اقتصادی مهر و آبان ۱۳۷۸، ۱۴ (۱۴۵-۱۴۶): ۰-۰.
- (۳۲) امنیت منطقه خلیج فارس؛ نقش و تعامل قدرتهای بزرگ با آمریکا پس از ۱۱ سپتامبر، ابراهیمی شهروز، مطالعات دفاعی و امنیتی بهار ۱۳۸۴، - (۴۲): ۱۹۸-۱۹۸.
- (۳۳) انوری تهرانی، ابراهیم. تمهیدات رهبران عراق برای تجاوز به قلمرو ایران، تهران، کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷. (سخنرانی).
- (۳۴) اهداف استراتژیک آمریکا در خلیج فارس (آخرین قسمت): آمریکا در خلیج فارس، چاله‌ای بدون گریزگاه، اطلاعات، ش ۱۸۳۲۱ (۲۴، ۸، ۱۳۶۶).
- (۳۵) اهمیت استراتژیکی اروند رود و پیشینه تاریخی آن، اطلاعات سیاسی-اقتصادی، س ۱، ش ۱۰، (۲۹، ۴، ۱۳۶۶).
- (۳۶) ایران و امنیت خلیج فارس: سیاست تنش زدایی، گفتگوی تمدن و...، اسدی، بیژن، سیاست خارجی پاییز ۱۳۷۹، - (۴): ۰-۰.
- (۳۷) ایران و خلیج فارس: سیاست تنش زدایی، گفتگوی تمدن ها، مناسبات جدید و صلح و امنیت منطقه، اسدی، بیژن، سیاست خارجی زمستان ۱۳۷۹، ۱۴ (۴): ۱۰۵-۱۲۸.

- (۳۸) ایران ستون ثبات آسیای غربی است مصاحبه محمدرضا پهلوی با خبرگزاری آسوشیتدپرس)، رستاخیز، ش ۴۹۰ ف ۱۳۵۵.
- (۳۹) ایران ستون ثبات آسیای غربی است، (مصاحبه محمدرضا پهلوی با خبرگزاری آسوشیتدپرس)، رستاخیز، ش ۴۹۰، ۱۳۵۵.
- (۴۰) ایران و امنیت خلیج فارس، آیندگان، ش ۲۵۴۴، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۵.
- (۴۱) بار دیگر درآمد اضافی برای کمپانیها، اطلاعات، ش ۱۴۱۹۳ (۱۱، ۶، ۱۳۵۲).
- (۴۲) بحران‌های منطقه‌ای و ژئوپلیتیک منازعه در خلیج فارس، الهی همایون، پوستین چی زهره، مطالعات راهبرد دفاعی زمستان ۱۳۸۶، ۵(۱۸): ۰-۰.
- (۴۳) بحرین را دریابید، امید ایران، ش ۴۲(۱۳۳۵).
- (۴۴) بحرین را فراموش نکنید، امید ایران، ش ۵۱(۱۳۳۵).
- (۴۵) بحرین ما زیر پای صیادان مروارید، خوشه، س ۱، ش ۱۶(۱، ۴، ۱۳۳۵).
- (۴۶) بررسی ابعاد حقوقی آلودگی‌های نفتی در منطقه خلیج فارس و دریای عمان (از دیدگاه حقوق بین‌الملل)، فرشچی پروین، دبیری فرهاد، شجاعی سارا، علوم و تکنولوژی محیط زیست تابستان ۱۳۸۷، ۱۰(۲) (مسلسل ۳۷): ۷۶-۸۶.
- (۴۷) بررسی آثار برخی از عوامل جوی بر اقلیم و جریان‌های خلیج فارس، زاهدی رفیع، ترابی آزاد مسعود، مجله علوم و فنون دریایی ایران بهار و تابستان ۱۳۸۳، ۳(۳-۲): ۲۵-۳۲.
- (۴۸) بررسی آثار حقوقی خلیج فارس به عنوان دریای نیمه بسته، آقایی، بهمن، سیاست خارجی ۱۳۶۷، ۰-۰(۲): ۲-۰.
- (۴۹) بررسی پدیده اینترنت در منطقه خلیج فارس، طبرسا، نقی، علوم سیاسی بهار ۱۳۸۰، ۴(۱۳): ۰-۰.
- (۵۰) بررسی پیامدهای کاربرد اورانیوم ضعیف شده در جنگ‌های خلیج فارس ۱ و ۲، بهروزی عبدالحمید، زارع فراشبندی فیروزه، طب جنوب پاییز ۱۳۸۸، ۱-۱۵۷-۱۶۷: ۲(۲).
- (۵۱) بررسی تاثیر دمای سطح آب خلیج فارس بر بارندگی‌های جنوب ایران، ناظم

- السادات سیدمحمدجعفر، نیوار 1377، 46-33: (38)-
- (۵۲) بررسی ترتیبات امنیتی در خلیج فارس، دهشیری محمدرضا، مطالعات راهبردی تابستان ۱۳۷۷، ۱۶-۱۶: (۲)-
- (۵۳) بررسی تغییر برخی عناصر اقلیمی در سواحل شمالی خلیج فارس با استفاده از آزمون کندال، امیدوار کمال، خسروی یونس، جغرافیا و برنامه ریزی محیطی (مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان) تابستان ۱۳۸۹، ۲۱(۲) (پیاپی ۴۶-۳۳: (۳۸
- (۵۴) بررسی رابطه میان غیبت پدران مهاجر به کشورهای حوزه خلیج فارس و وضعیت تحصیلی فرزندانشان در شهر لامرد، موحد مجید، عنایت حلیمه، اکبرنژاد مریم، مجله مطالعات اجتماعی ایران پاییز ۱۳۸۷، ۱۲(۱) (پیاپی ۹۲-۷۶: (۳
- (۵۵) بررسی رفتار تعرض آمیز به مقررات ماهیگیری در خلیج فارس، کریمی داریوش، ویسواناتان کوپران، اسلامی فرشته، مجله علوم شیلاتی ایران (انگلیسی) 1386، 46-27: (2)7
- (۵۶) بررسی سرعت صوت و عوامل تضعیف آن در خلیج فارس، محسنی آراسته افشین، بنازاده ماهانی محمدرضا، عبیدی عباس علی، مجازی -، 3149-1(1):3135
- (۵۷) بررسی سرعت صوت و عوامل تضعیف آن در خلیج فارس، محسنی آراسته افشین، بنازاده ماهانی محمدرضا، عبیدی عباس علی، علوم پایه (دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات) پاییز ۱۳۸۰، ۱۱(۴۱): ۳۱۳۵-۳۱۵۰
- (۵۸) بررسی عوامل محیطی و روند تغییرات فصلی آنها در خلیج فارس (آبهای محدوده استان هرمزگان)، ابراهیمی محمود، نیکویان علیرضا، مجله علمی شیلات ایران (فارسی) زمستان ۱۳۸۳، ۱۳(۴): ۱-۱۴
- (۵۹) بررسی فشارهای عصبی گروهی از کارکنان نظامی مستقر در منطقه خلیج فارس، آزادمرزآبادی اسفندیار، فتحی آشتیانی علی، احمدی نوده خدابخش، مجله طب نظامی زمستان ۱۳۸۵، ۸(۴) (مسلسل ۳۰): ۲۴۹-۲۵۴،

۶۰) بررسی مزیت‌ها، موانع و پتانسیل بالقوه صادرات کاشی‌های سرامیکی ایران به بازارهای هدف حوزه خلیج فارس، صادقی فروشانی محمدرضا، پژوهشنامه بازرگانی پاییز ۱۳۸۵، ۱۰(۴۰):۲۲۷-۲۶۰.

۶۱) بررسی مقدماتی تاثیر آموزش قلب سالم در سطح مدارس ابتدایی شهر بوشهر؛ پروژه قلب سالم خلیج فارس، نبی پور ایرج، امامی سیدرضا، محمدی محمدمهدی، امیری محمد، حیدری غلام رضا، بهرامیان فاطمه، ظفرمند محمدهادی، عزیزی فاطمه، خسروی زادگان زهرا، پازکی رها، رمضان زاده محبوبه، سلطانیان علیرضا، عمادی عبدالرسول، عرب جعفر، اردشیرلاریجانی محمدباقر، طب جنوب اسفند ۱۳۸۱، ۵(۲):۱۴۶-۱۵۱.

۶۲) بررسی میزان استفاده اعضای هیات علمی دانشگاه‌های خلیج فارس و علوم پزشکی بوشهر از اینترنت با توجه به عواملی مانند، جنس، سابقه تدریس، درجه و مرتبه علمی، حیاتی زهرا، شریف پور زهرا، مجله علوم تربیتی و روانشناسی پاییز و زمستان ۱۳۸۲، ۱۰(۳-۴):۱۴۵-۱۶۶.

۶۳) بررسی میزان مطابقت و تفاوت‌های قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان (۱۳۷۲) با کنوانسیون حقوق دریاها (۱۹۸۲ م)، افشردی محمدحسین، پژوهشهای جغرافیایی بهار ۱۳۸۶، ۳۹(۵۹):۱۴۱-۱۶۰.

۶۴) بررسی میزان وابستگی کشورهای صنعتی به نفت صادراتی از تنگه هرمز به وسیله تخمین تابع تقاضا برای نفت منطقه خلیج فارس، رهبر فرهاد، محمود رباطی مهدی، تحقیقات اقتصادی تابستان ۱۳۸۹، ۴۵(۹۱):۹۹-۱۱۹.

۶۵) بررسی نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیات علمی دانشگاه خلیج فارس، یاری زنگنه مرضیه، اطلاع‌شناسی ۱۳۸۴، ۰(۱-۲):۳.

۶۶) بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق (۱): از قرن پانزدهم میلادی تا استقلال عراق، مجله سیاست خارجی، س ۱، ش ۳(۱۳۶۶).

۶۷) بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق (۱): از قرن پانزدهم میلادی تا استقلال عراق، مجله سیاست خارجی، س ۱، ش ۳(۱۳۶۶).

- (۶۸) بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق (۲)، مجله سیاست خارجی، س ۱، ش ۴، ۱۳۶۶.
- (۶۹) بنادر جنوب، تقدم، ش ۱.
- (۷۰) بندر عباس شهر پر جوش و خروش فردا، ع. زرین قلم، تلاش، س ۱۰، ش ۵۴، [بی جا]، ۱۳۵۴.
- (۷۱) بیماری جنگ خلیج فارس (Persian Gulf War Illness)، خوشینی سامان، مهرورز شعبان، پورحیدری غلام رضا، مجله پزشکی کوثر تابستان ۱۳۸۱، ۷(۲): ۱۷۷-۱۸۳.
- (۷۲) پتانسیل‌های گاز طبیعی برای همگرایی در منطقه خلیج فارس، غلامی بهادر، کامران حسن، خالدی حسین، نیک سرشت مهدی، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی (علوم جغرافیایی) پاییز ۱۳۹۰، ۱۹(۲۲): ۶۳-۸۴.
- (۷۳) پیامدهای احداث جزایر مصنوعی امارات متحده عربی بر ایران در خلیج فارس، صفوی سیدیحیی، قنبری علی اصغر، فصلنامه ژئوپلیتیک پاییز ۱۳۹۰، ۷(۳) (پیاپی ۲۳): ۱-۲۴.
- (۷۴) پیامدهای حضور نظامی آمریکا در کشورهای عربی خلیج فارس سپر امنیتی یا افول مشروعیت، درویشی فرهاد، جلیل وند آمنه، فصلنامه ژئوپلیتیک زمستان ۱۳۸۹، ۶(۴) (پیاپی ۲۰): ۱۶۷-۱۸۰.
- (۷۵) پیامدهای زیست محیطی و حقوقی ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس، پیشگاهی فرد زهرا، کامران حسن، افضل‌ی رسول، حسینی امینی حسن، التیامی نیا رضا علی، پژوهش‌های جغرافیای انسانی (پژوهش‌های جغرافیایی) بهار ۱۳۹۱، ۴۴(۷۹): ۱۱۷-۱۴۰.
- (۷۶) پیش بینی قیمت گازوئیل خلیج فارس، مبتنی بر تحلیل تکنیکی و شبکه‌های عصبی، ابریشمی حمید، غنیمی فرد حجت اله، احراری مهدی، رضایی منیژه، مطالعات اقتصاد انرژی بهار ۱۳۸۹، ۶(۲۴): ۱۷۱-۱۹۲.
- (۷۷) پیشنهاد برنامه ریزی چند منظوره "سبزراه" در مناطق ساحلی ایران مطالعه

- موردی: انزلی - دریای خزر، بوشهر - خلیج فارس، رستنده امین، علوم محیطی زمستان ۱۳۸۶، ۵(۲): ۵۱-۶۳.
- ۷۸) تا وقتی خطر، تنگه هرمز را تهدید کند، ثبات عمان برای ما مهم است، (مصاحبه محمدرضا پهلوی با روزنامه کویتی السیاسه)، رستاخیز، ش ۵۳۵ (بهمن ۱۳۵۵).
- ۷۹) تا وقتی خلیج فارس امن باشد، تنگه هرمز هم امن است، اطلاعات، ش ۱۷۱۱۲، (۲۸، ۶، ۱۳۶۲).
- ۸۰) تاثیر انقلاب اسلامی بر جنبش‌های شیعی عربستان و کشورهای حوزه خلیج فارس، بهرام شاهی مهدی، پگاه حوزه ۱۳۸۷، ۰-۰(۲۴۹)-.
- ۸۱) تاثیر برنامه هسته‌ای ایران بر کشورهای عرب حوزه خلیج فارس، امامی محمدعلی، سیاست خارجی پاییز و زمستان ۱۳۸۴، ۱۹(۳-۴): ۵۷۷-۶۰۹.
- ۸۲) تاثیر ساختار هژمونیک نظام بین‌الملل بر پدیده نظم در سیستم تابع خلیج فارس، قاسمی فرهاد، اطلاعات سیاسی-اقتصادی فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۲، ۱۷(۷-۸) (پیاپی ۱۸۷-۱۸۸):.
- ۸۳) تاثیر عوامل فیزیکی (باد و دما) بر ژئوپلیتیک منطقه خلیج فارس، مظفری هانیه، رئیس‌السادات سید حمیدرضا، تحقیقات سیاسی و بین‌الملل پاییز ۱۳۸۸، ۱(۳): ۱۶۳-۱۸۶.
- ۸۴) تاثیر قراردادهای همکاری ناتو و کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، طباطبایی سیدعلی، محمودی علی، راهبرد تابستان ۱۳۸۹، ۱۹(۵۵) (بخش ویژه بررسی‌های بین‌الملل): ۵۹-۷۷.
- ۸۵) تاثیر قراردادهای همکاری ناتو و کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، طباطبایی سیدعلی، محمودی علی، راهبرد تابستان ۱۳۸۹، ۱۹(۵۵) (بخش ویژه بررسی‌های بین‌الملل): ۵۹-۷۷.
- ۸۶) تاثیر رویدادهای ایران بر جهان و منطقه، اطلاعات هفتگی، ش ۱۹۲۲، ۶، ۱۱، ۱۳۵۷.
- ۸۷) تبیینی سازه‌انگارانه از علل واگرایی ایران و شورای همکاری خلیج فارس، روحی

- دهبته مجید، روابط خارجی بهار ۱۳۹۱، ۴ (پیاپی ۱۳): ۷۹-۱۱۱.
- ۸۸) تبیینی سازه انگارانه از علل واگرایی ایران و شورای همکاری خلیج فارس، روحی دهبته مجید، روابط خارجی بهار ۱۳۹۱، ۴ (پیاپی ۱۳): ۷۹-۱۱۱
- ۸۹) تجزیه و تحلیلی از علل ناآرامی‌های اخیر ایران، مسائل جهان، س ۶، ش ۷، (۱۳۵۷).
- ۹۰) تحدید حدود فلات قاره خلیج فارس، ممتاز جمشید، سیاست خارجی پاییز ۱۳۷۹، ۴ (۴): ۰-۰.
- ۹۱) تحدید حدود فلات قاره خلیج فارس، ممتاز، جمشید، سیاست خارجی پاییز ۱۳۷۹، ۴ (۴): ۰-۰.
- ۹۲) تحرکات وهابی‌ها در کرانه‌های ایرانی خلیج فارس در دوره قاجار (از آغاز تا پایان دوره ناصری)، زمانی حسین، حاجیانی محمد، تاریخ بهار ۱۳۸۷، ۳ (۸): ۵۸-۸۱.
- ۹۳) تحرکات وهابی‌ها در کرانه‌های ایرانی خلیج فارس در دوره قاجار (از آغاز تا پایان دوره ناصری)، زمانی حسین، حاجیانی محمد، تاریخ بهار ۱۳۸۷، ۳ (۸): ۵۸-۸۱.
- ۹۴) تحریک ضد ایرانی، آیندگان، ش ۲۴۸۹ (۱۹، ۱، ۱۳۵۵).
- ۹۵) تحلیل اطلاق مفهوم بیضی استراتژیک انرژی بر حوزه دریای خزر و خلیج فارس، قالیباف محمدباقر، پوینده محمدهادی، فصلنامه ژئوپلیتیک تابستان ۱۳۸۶، ۳ (۲) (پیاپی ۸): ۴۰-۶۴.
- ۹۶) تحلیل اطلاق مفهوم بیضی استراتژیک انرژی بر حوزه دریای خزر و خلیج فارس، قالیباف محمدباقر، پوینده محمدهادی، فصلنامه ژئوپلیتیک تابستان ۱۳۸۶، ۳ (۲) (پیاپی ۸): ۴۰-۶۴.
- ۹۷) تحلیل تئوریک فرهنگ‌های حاکم بر روابط ایران و کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، جوکار محمدصادق، طوسی مهدی، تحقیقات سیاسی و بین‌الملل بهار ۱۳۸۹، ۲ (۱): ۱۷۱-۲۰۲.

(۹۸) تحلیل تئوریک فرهنگ‌های حاکم بر روابط ایران و کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، جوکار محمد صادق، طوسی مهدی، تحقیقات سیاسی و بین‌الملل بهار ۱۳۸۹، ۲(۱): ۱۷۱-۲۰۲.

(۹۹) تحلیلی بر نقش قدرتهای مداخله‌گر در خلیج فارس و تاثیر آن بر امنیت جمهوری اسلامی ایران، مایل افشار فرحناز، عزتی عزت اله، جغرافیای سرزمین تابستان ۱۳۸۹، ۷(۲۶): ۵۳-۷۶.

(۱۰۰) تحول روابط ایران و عربستان و تاثیر آن بر ژئوپلیتیک خلیج فارس، حافظ نیا محمدرضا، رومینا ابراهیم، تحقیقات جغرافیایی تابستان ۱۳۸۴، ۲۰(۲) (پیاپی ۷۷): ۶۶-۸۲.

(۱۰۱) تحولات جهانی و منطقه ژئواستراتژیک خلیج فارس، مجتهدزاده پیروز، اطلاعات سیاسی-اقتصادی ۱۳۷۰، ۰-۰(۵۰-۴۹)-،

(۱۰۲) تحولات جهانی و منطقه ژئواستراتژیک خلیج فارس، مجتهدزاده پیروز، اطلاعات سیاسی-اقتصادی ۱۳۷۰، ۰-۰(۵۰-۴۹)-

(۱۰۳) تحولات راهبردی در منطقه خلیج فارس؛ رویکردی سیاسی-امنیتی، جالینوسی احمد، دانش سیاسی بهار و تابستان ۱۳۸۵، ۲(۳): ۳۹-۵۸.

(۱۰۴) تحولات راهبردی در منطقه خلیج فارس؛ رویکردی سیاسی-امنیتی، جالینوسی احمد، دانش سیاسی بهار و تابستان ۱۳۸۵، ۲(۳): ۳۹-۵۸.

(۱۰۵) ترتیبات امنیتی در خلیج فارس پس از اشغال عراق و نقش جمهوری اسلامی ایران، مسعودنیا حسین، مطالعات راهبرد دفاعی پاییز ۱۳۸۳، ۲(۵): ۸۶-۸۶.

(۱۰۶) ترتیبات امنیتی در خلیج فارس پس از اشغال عراق و نقش جمهوری اسلامی ایران، مسعودنیا حسین، مطالعات راهبرد دفاعی پاییز ۱۳۸۳، ۲(۵): ۸۶-۸۶.

(۱۰۷) ترتیبات امنیتی در خلیج فارس، واعظی، محمود، راهبرد تابستان ۱۳۸۵، - (۴۰): ۰-۰.

(۱۰۸) تروریسم و دموکراسی سازی در سیاست خارجی آمریکا در منطقه خلیج فارس پس از ۱۱ سپتامبر، عربستان سعودی و کویت، قربانی فهیمه، مطالعات خاورمیانه

1386، 0-0:14(4)

(۱۰۹) تروریسم و دموکراسی سازی در سیاست خارجی آمریکا در منطقه خلیج فارس
پس از ۱۱ سپتامبر، عربستان سعودی و کویت، قربانی فهمیه، مطالعات خاورمیانه

1386، 0-0:14(4)

(۱۱۰) تسلط بر منابع نفتی استراتژیک خلیج فارس و تهاجم نظامی ایالات متحده به
عراق، تخشید محمدرضا، متین مهدی، مطالعات جهان پاییز ۱۳۹۰، ۱(۱):۲۰۵-
۲۳۲

(۱۱۱) تسلط بر منابع نفتی استراتژیک خلیج فارس و تهاجم نظامی ایالات متحده به
عراق، تخشید محمدرضا، متین مهدی، مطالعات جهان پاییز ۱۳۹۰، ۱(۱):۲۰۵-
۲۳۲

(۱۱۲) تشنگان سواحل جنوب (۱) یادداشت‌های سفر به چابهار، بندر عباس و قشم:
چابهار، عزیزی در غربت، کیهان، ش ۱۲۵۸۸ (۱۵، ۸، ۱۳۶۴).

(۱۱۳) تشنگان سواحل جنوب (۲) یادداشت‌های سفر به چابهار، بندر عباس و قشم:
چابهار می‌تواند روی پای خود بایستد؟، کیهان، ش ۱۲۵۸۹ (۱۶، ۸، ۱۳۶۴).

(۱۱۴) تشنگان سواحل جنوب (۳) یادداشت‌های سفر به چابهار، بندر عباس و قشم:
دستهای یاری طلب چابهار را بفشاریم، کیهان، ش ۱۲۵۹ (۱۸، ۸، ۱۳۶۴).

(۱۱۵) تشنگان سواحل جنوب (۴) یادداشت‌های سفر به چابهار، بندر عباس و قشم:
چابهار شهر بی نقشه جنوب، کیهان، ش ۱۲۵۹۱ (۱۹، ۸، ۱۳۶۴).

(۱۱۶) تشنگان سواحل جنوب (۵) یادداشت‌های سفر به چابهار، بندر عباس و قشم: سهم
بومی‌ها از پیشرفت بندرعباس، کیهان، ش ۱۲۵۹۲ (۲۰، ۸، ۱۳۶۴).

(۱۱۷) تشنگان سواحل جنوب (آخرین قسمت) یادداشت‌های سفر ۲۲۱۵ به چابهار،
بندرعباس، قشم، قشم ۵۰ هزار نفری تنها یک دبیرستان پسرانه دارد، کیهان ش
۱۲۵۹۳ (۲۲، ۸، ۱۳۶۴).

(۱۱۸) تعیین خانواده‌های نفتی در منطقه خلیج فارس، احمدی حورا، کمالی محمدرضا،
معماریانی محمود، مجله علوم دانشگاه تهران 1387، 155-145:34(1)

(۱۱۹) تعیین میزان توسعه پذیری روابط تجاری میان ایران و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، عابدین مقانکی محمدرضا، رحمانی میترا، محمدسعید حسین، پژوهشهای اقتصادی ایران پاییز ۱۳۸۵، ۸(۲۸): ۱۹۵-۲۱۷.

(۱۲۰) تغییرات فصلی جریان، دما و شوری در خلیج فارس، ارم قاضی، علی اکبری بیدختی عباس علی، عظام مجتبی، ترابی آزاد مسعود، شیلات تابستان ۱۳۸۹، ۴(۲): ۶۷-۷۶.

(۱۲۱) تفاوت‌ها و تعارض‌ها در حوزه ژئوپلیتیک خلیج فارس، مدنی سیدمصطفی، مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان ۱۳۸۵، ۱(20 ویژه نامه جغرافیا): ۱۴۹-۱۷۰.

(۱۲۲) تکمیل همایون، ناصر. اسلام و تداوم نقش فرهنگی ایران در خلیج فارس، مجموعه مقالات سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، تهران: [بی‌نا]، ۱۳۶۷.

(۱۲۳) توطئه کودتای ۲۸ مرداد توسط چه کسی طرح ریزی و اجرا شد؟، اطلاعات هفتگی، ش ۱۹۴۱، (۲۵، ۳، ۱۳۵۸).

(۱۲۴) جابه جایی قدرت‌های سیاسی و اجتماعی در خلیج فارس از سقوط هرموز تا سقوط اصفهان (۱۰۳۱ ه.ق. تا ۱۱۳۵ ه.ق.)، وثوقی محمدباقر، فرهنگ (ویژه تاریخ) زمستان ۱۳۸۴، ۱۸(۴ (مسلسل ۵۶)): ۱۸۵-۲۱۵.

(۱۲۵) جابه جایی قدرت‌های سیاسی و اجتماعی در خلیج فارس از سقوط هرموز تا سقوط اصفهان (۱۰۳۱ ه.ق. تا ۱۱۳۵ ه.ق.)، وثوقی محمدباقر، فرهنگ (ویژه تاریخ) زمستان ۱۳۸۴، ۱۸(۴ (مسلسل ۵۶)): ۱۸۵-۲۱۵.

(۱۲۶) جابه جایی کانون‌های تجاری خلیج فارس از قرن پنجم تا قرن هشتم هجری (بر گرفته از طرح پژوهشی)، وثوقی محمدباقر، دانشکده ادبیات و علوم انسانی (تهران) بهار ۱۳۸۷، ۵۹(۱۸۵): ۱۲۹-۱۴۴.

(۱۲۷) جابه جایی کانون‌های تجاری خلیج فارس از قرن پنجم تا قرن هشتم هجری (بر گرفته از طرح پژوهشی)، وثوقی محمدباقر، دانشکده ادبیات و علوم انسانی (تهران) بهار ۱۳۸۷، ۵۹(۱۸۵): ۱۲۹-۱۴۴.

(۱۲۸) جاشویی، اسماعیل. سیراف، مروارید خلیج فارس، ترجمه عبدالعزیز بلادی، بوشهر: کنگره بین‌المللی سیراف، موسسه فرهنگی هنری دی باذر، ۱۳۸۴.

(۱۲۹) جایگاه بوشهر در روابط اقتصادی و سیاسی فرانسه با ایران در منطقه خلیج فارس (سالهای ۱۹۲۰-۱۸۹۰م/۱۳۳۹-۱۳۰۸هـ ق)، اصفهانیان داوود، مشایخی عبد‌الکریم، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی اصفهان (مطالعات و پژوهش‌های دانشکده ادبیات و علوم انسانی) بهار و تابستان ۱۳۸۳، (۳۷)-۱۶:۱-۳۶.

(۱۳۰) جایگاه بوشهر در روابط اقتصادی و سیاسی فرانسه با ایران در منطقه خلیج فارس (سالهای ۱۹۲۰-۱۸۹۰م/۱۳۳۹-۱۳۰۸هـ ق)، اصفهانیان داوود، مشایخی عبد‌الکریم، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی اصفهان (مطالعات و پژوهش‌های دانشکده ادبیات و علوم انسانی) بهار و تابستان ۱۳۸۳، (۳۷)-۱۶:۱-۳۶.

(۱۳۱) جایگاه خلیج فارس در مناسبات ژئواکونومی جهان با تاکید بر صادرات گاز طبیعی ایران (همایش)، ویسی هادی، همایش جایگاه خلیج فارس در تحولات استراتژیک جهان ۱۳۸۷، ۰-۰:۰-(-).

(۱۳۲) جایگاه منابع انرژی در امنیت خلیج فارس و امنیت آمریکا با توجه به الگوی امنیت مشارکتی، ابوالحسن شیرازی حبیب اله، آخوند مهریزی مسعود، علوم سیاسی پاییز ۱۳۸۶، ۴(۷):۱۸۷-۲۱۱.

(۱۳۳) جایگاه منابع انرژی در امنیت خلیج فارس و امنیت آمریکا با توجه به الگوی امنیت مشارکتی، ابوالحسن شیرازی حبیب اله، آخوند مهریزی مسعود، علوم سیاسی پاییز ۱۳۸۶، ۴(۷):۱۸۷-۲۱۱.

(۱۳۴) جبهه خلیج فارس، آیندگان، ش ۱۵۰۱ (۱۹)، ۹، (۱۳۵۱).

(۱۳۵) جزیره خارک، خلیج فارس، تهران: ادراه کل انتشارات و رادیو، ۱۳۴۲، جلد ۲.

(۱۳۶) جغرافیای سیاسی طرح‌های تفکیک تردد در تنگه هرمز و خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج

فارس، ۱۳۶۷.

(۱۳۷) جلالی، الف. نظری به صادرات سبزی و میوه ایران به کویت، س ۲، ش ۲۴،]

بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۴۴.

(۱۳۸) جنایتی که کشورهای حوزه خلیج فارس به دنیای اسلام کردند چیزی که ما و

محرومان انتقامش را بگیریم، جمهوری اسلامی، ش ۱۱۰۵ (۶، ۱، ۱۳۶۲).

(۱۳۹) چرا با رژیم بعثی عراق نمی‌توان مذاکره کرد، صف، ش ۶۹ (شهریور ۱۳۶۴).

(۱۴۰) چند مأخذ برای تاریخ و جغرافیای ایران، آینده، س ۱۱، ش ۳-۱، ۱۳۶۴.

(۱۴۱) حامی، احمد. آبادگران خلیج فارس، [بی‌جا]، دفتر مطالعات سیاسی بین‌المللی

وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.

(۱۴۲) حسینی، سید احمد. آینده خلیج فارس [بی‌جا]، دفتر مطالعات سیاسی و

بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.

(۱۴۳) حمل و نقل دریایی در خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت

امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.

(۱۴۴) خطر جدید در خلیج فارس و امکان افزایش قیمت نفت، [بی‌جا] بولتن دفتر

مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ش ۱۹، ۱۵، ۴، ۱۳۶۷.

(۱۴۵) خلعتبری، ارسلان. الحاق ایران به پیمان دفاعی و جنبه‌های اقتصادی آن. س ۳،

ش ۱۱۷، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۳۴.

(۱۴۶) خلعتبری، عباسعلی. خطوط اصلی سیاست خارجی ایران، [بی‌جا]، مسائل جهان،

ش ۶، ۱۳۵۲.

(۱۴۷) خلیج فارس، بن بست سیاسی امریکا، اطلاعات، ۷، ۴، ۱۳۶۶.

(۱۴۸) خلیج فارس، تحول روابط، کیهان، ش ۱۳۲۹۸، (۲۸، ۱، ۱۳۶۷).

(۱۴۹) خلیج فارس، رویارویی انقلاب ایران با امپریالیسم، آزادگان، ش ۲۷۹، (۹، ۱۰،

۱۳۵۹).

(۱۵۰) خلیج فارس، صحنه تلاش آمریکا برای اعاده حیثیت کاخ سفید، جمهوری

اسلامی، ۷، ۵، ۱۳۶۶.

- (۱۵۱) خلیج فارس، صحنه شکست میلیتاریسم آمریکایی، جمهوری اسلامی، ۲۴، ۴، ۱۳۶۶.
- (۱۵۲) خلیج فارس، نه جنگ، نه صلح، لوله گذاران می آیند. صنعت حمل و نقل، ش ۲۳، مرداد ۱۳۶۳.
- (۱۵۳) خلیج فارس برای منافع آمریکا حیاتی است، اطلاعات، ۳۱، ۴، ۱۳۶۶.
- (۱۵۴) خلیج فارس در استراتژی منطقه‌ای آمریکا، شاهد، ش ۱۵۷، خرداد ۱۳۶۷.
- (۱۵۵) خلیج فارس در متون یونانی و لاتین و تازی، نشریه وزارت امور خارجه، س ۲، ش ۸.
- (۱۵۶) خلیج فارس و شرایط برقراری امنیت، رسالت ۱۲، ۱۰، ۱۳۶۷.
- (۱۵۷) خلیج فارس و غرب، رسالت، ۱، ۸، ۱۳۶۷.
- (۱۵۸) خلیج فارس و قدرتهای بیگانه، رستاخیز، شماره ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، (۱۳۵۶).
- (۱۵۹) خلیج فارس و نگرانی‌های کاخ سفید، کیهان، ۲۵، ۴، ۱۳۶۶.
- (۱۶۰) خلیفه، مجتبی. سرگذشت مردم سیراف در کتاب تاریخ المستبصر ابن مجاور، [بی جا]، کتاب ماه (تاریخ و جغرافیا)، ۹۲-۹۳ (خرداد و تیر ۱۳۸۴).
- (۱۶۱) خیراندیش، عبدالرسول. دیاسپورای ایرانی. فصلنامه ماه تاریخ جغرافیا، تهران: [بی نا]، ش ۵۴-۵۵، ۱۳۸۱.
- (۱۶۲) در قبال مسائل ایران، جهان عرب دو دسته شده است، اطلاعات هفتگی، ش ۱۹۲۴، ۲۰، ۱۱، ۱۳۵۷.
- (۱۶۳) درگیری جدید نفتی در خلیج فارس، اطلاعات، ش ۱۴۱۸۷ (۴، ۶، ۱۳۵۲).
- (۱۶۴) الدروبی، غازی. نقش نفت در تحولات سیاسی - اقتصادی منطقه خاورمیانه، [بی جا]، اطلاعات، ش ۱۷۳۳۰، ۱۳۶۳.
- (۱۶۵) دریای بسته، آیندگان، ش ۴۵۱ (۲۴، ۳، ۱۳۴۸).
- (۱۶۶) دریای خودمان، آیندگان، ش ۱۶۲۶ (۲۹، ۲، ۱۳۵۲).
- (۱۶۷) دریای مکران و پارس تا دریای عمان، بررسی‌های تاریخی، س ۳، ش ۲ (۱۳۴۷).
- (۱۶۸) دفتری، مریم. تشابه بین موضع ایران و چین در مورد رودخانه‌های مرزی، [بی جا]

- بولتن دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ش ۲۲، ۱۳۶۷.
- (۱۶۹) رامتین، حسین. نقش ایران در آفریقا، س ۲، ش ۱۰، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۳.
- (۱۷۰) رضا، عنایت الله. قطر بندر و دریا، س ۱، ش ۳، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۴.
- (۱۷۱) روابط دو جانبه ایران و اسرائیل در زمان شاه و تاثیر آن بر حوزه اقیانوس هند(۲)، سروش، س ۲، ش ۶۴، (۱۳۵۹).
- (۱۷۲) روابط دو جانبه ایران و اسرائیل در زمان شاه و تاثیر آن بر حوزه اقیانوس هند(۳)، سروش، س ۲، ش ۶۵، (۱۳۵۹).
- (۱۷۳) روابط دو جانبه ایران و اسرائیل در زمان شاه و تاثیر آن بر حوزه اقیانوس هند(۴)، سروش، س ۲، ش ۶۷، (۱۳۵۹).
- (۱۷۴) زعیمی، غلامرضا. افول سیراف و برآمدن کیش، [بی‌جا: بی‌نا] (مقاله ارائه شده به کنگره بین‌المللی سیراف)
- (۱۷۵) زمینه‌های بازرگانی در امارات خلیج فارس، مجله اتاق صنایع و معادن ایران، س ۴، ش ۲۲(دی ۱۳۴۵).
- (۱۷۶) زمینه‌های بازرگانی در شیخ نشین دویی، مجله اتاق صنایع و معادن ایران، س ۴، ش ۲۳(اسفند ۱۳۴۵).
- (۱۷۷) سال خلیج فارس، آیندگان، ش ۶۸۳(۲۶، ۱۲، ۱۳۴۸).
- (۱۷۸) سخنان دکتر ولایتی پیرامون حضور آمریکا در خلیج فارس، بستن تنگه هرمز، روابط با کشورهای همجوار، جانشین صدام و کنفرانس اسلامی، (مصاحبه)، اطلاعات (۱۵، ۱۲، ۱۳۶۲).
- (۱۷۹) سخنرانی دکتر علی اکبر ولایتی: دیدگاه‌های جهانی جمهوری اسلامی ایران، نیویورک، ۱۳۶۴.
- (۱۸۰) سرنوشت نفت ایران در بحرین، فروهر، جمال، ش ۷۱۰، [بی‌جا]، تهران، مصور، ۱۳۳۶.
- (۱۸۱) سلاح‌ها و سیاست‌ها در خلیج فارس، آیندگان، ش ۱۶۳۸(۱۲، ۳، ۱۳۵۲).
- (۱۸۲) سوچک، س. بندر بصره و خلیج فارس، ترجمه نگار نادری، [بی‌جا: بی‌تا]،

- دانشنامه جهان اسلام، ج چهارم.
- (۱۸۳) سیاست خارجی مشترک اتحادیه اروپا در منطقه خلیج فارس: بحران کویت ۹۲-۱۹۹۱، میردامادی محسن، مجله علوم انسانی زمستان ۱۳۸۵، ۱۴(۱): ۹۹-۱۱۸
- (۱۸۴) سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه و الگوی امنیتی جمهوری اسلامی در منطقه خلیج فارس (با تاکید بر امور سیاسی، دفاعی و امنیتی)، عیوضی محمدرحیم، راهبرد بهار ۱۳۹۰، ۲۰(۵۸) (بخش ویژه بررسی‌های حقوقی): ۳۶۷-۳۸۶
- (۱۸۵) سیاست خارجی ایران در خلیج فارس و اقیانوس هند، رستاخیز، ش ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۸۲ و ۵۸۳، ۱۳۵۶.
- (۱۸۶) سیاست خاورمیانه ژاپن: ژاپن چقدر خاورمیانه را می‌شناسد؟ (آخرین قسمت) کیهان، ش ۱۳۰۷۴، ۲۱، ۴، ۱۳۶۶.
- (۱۸۷) سیاست کویت در برابر جمهوری اسلامی ایران (قسمت آخر): کویت و سیاست حماله الحطب، اطلاعات، ش ۱۷۵۰۹ (۶، ۱۱، ۱۳۶۳).
- (۱۸۸) سیاست کویت در برابر جمهوری اسلامی ایران (قسمت سوم): شیوخ پوشالی، اطلاعات، ش ۱۷۵۰۷ (۳، ۱۱، ۱۳۶۳).
- (۱۸۹) سیاست و بازرگانی در خلیج فارس، آیندگان، ش ۵۷۳ (۱۳، ۸، ۱۳۴۸).
- (۱۹۰) سیراف قدیم، یادگار، س ۲، ش ۴.
- (۱۹۱) سیری، ویرا آی. تجارت خلیج فارس از دیدگاه تاریخی، ترجمه سید امیر مرتضوی، مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۲.
- (۱۹۲) شعبانی، رضا. مناقشات مرزی ایران از عهدنامه زهاب، تهران: کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۷.
- (۱۹۳) شعر در کرانه‌های جنوبی خلیج فارس کشور امارات، آرمن سیدابراهیم، پژوهشنامه فرهنگ و ادب بهار و تابستان ۱۳۸۷، ۴(۶): ۱۳۳-۱۶۲
- (۱۹۴) شعر در کرانه‌های جنوبی خلیج فارس کشور امارات، آرمن سیدابراهیم، پژوهشنامه فرهنگ و ادب پاییز و زمستان ۱۳۸۶، ۳(۵): ۱۱۷-۱۳۷

(۱۹۵) شکل بندی امنیت همیارانه در خلیج فارس، الهی همایون، پوستین چی زهره، فصلنامه سیاست- مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی زمستان

۱۳۸۷، ۳۸(۴):۱۱۳-۱۳۲

(۱۹۶) شناخت خلیج فارس در قالب مبانی نظری، سریع القلم محمود، اطلاعات سیاسی-اقتصادی ۱۳۷۴، ۱۰(۱-۲):۰-۱۰

(۱۹۷) شهابی، سهراب. صادرات گاز ایران. س ۱، ش ۴، [بی جا: بی نا]، ۱۳۶۶.

(۱۹۸) شورای همکاری خلیج فارس و حوادث یازدهم سپتامبر، ادريس محمدسعید، مطالعات خاورمیانه ۱۳۸۱، ۰(۳۲):۰-۳۲

(۱۹۹) شورای همکاری خلیج فارس (۳) بحران سیاست و مشروعیت، رسالت ش ۳۲۳ (۱۳۶۵/۱۱/۲۷)

(۲۰۰) شورای همکاری خلیج فارس (۲) بحران سیاست و مشروعیت، رسالت، ش ۳۲۲ (۱۳۶۵، ۱۱، ۲۶).

(۲۰۱) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می کند؟ آشنایی با شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس، [بی جا]، جمهوری اسلامی، ش ۱۸۲۸، ۱۳۶۴.

(۲۰۲) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می کند؟ (۱۰) آشنایی با شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس جمهوری اسلامی، ش ۱۸۲۶ (۲۶، ۶، ۱۳۶۴).

(۲۰۳) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می کند؟ (۱۱) آشنایی با شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس جمهوری اسلامی، ش ۱۸۲۸ (۲۸، ۶، ۱۳۶۴).

(۲۰۴) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می کند؟ (۱۲) جمهوری اسلامی، ش ۱۸۳۰ (۳۱، ۶، ۱۳۶۴).

(۲۰۵) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می کند؟ (۱۳) جمهوری اسلامی، ش ۱۸۳۶ (۷، ۹، ۱۳۶۴).

۲۰۶) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۱۴) پشتیبانی تبلیغاتی کشورهای عضو شورای همکاری از رژیم عراق، جمهوری اسلامی، ش ۱۸۳۷ (۱۰، ۷، ۱۳۶۴).

۲۰۷) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۱۵) جمهوری اسلامی، ش ۱۸۴۰ (۱۴، ۷، ۱۳۶۴).

۲۰۸) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۲) جمهوری اسلامی، ش ۱۸۱۵ (۱۲، ۶، ۱۳۶۴).

۲۰۹) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۳) مقدمات تشکیل شورای همکاری خلیج فارس، جمهوری اسلامی، ش ۱۸۱۶ (۱۴، ۶، ۱۳۶۴).

۲۱۰) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۴) تشکیل شورای همکاری خلیج فارس، جمهوری اسلامی، ش ۱۸۱۷ (۱۶، ۶، ۱۳۶۴).

۲۱۱) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۵) جمهوری اسلامی، ش ۱۸۱۸ (۱۷، ۶، ۱۳۶۴).

۲۱۲) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۶) جمهوری اسلامی، ش ۱۸۱۹ (۱۸، ۶، ۱۳۶۴).

۲۱۳) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۷) جمهوری اسلامی، ش ۱۸۲۰ (۱۹، ۶، ۱۳۶۴).

۲۱۴) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۸) پنجمین کنفرانس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در کویت جمهوری اسلامی، ش ۱۸۲۱ (۲۰، ۶، ۱۳۶۴).

۲۱۵) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (۹) موضع کشورهای غربی و خارجی نسبت به تشکیل شورای همکاری خلیج فارس، جمهوری اسلامی، ۲۵ (۲۵۷، ۶، ۱۳۶۴).

۲۱۶) شورای همکاری خلیج فارس چه هدفهایی را دنبال می‌کند؟ (آخرین قسمت) موافقت نامه‌های امنیتی شورای همکاری خلیج فارس، جمهوری اسلامی، ش

۱۸۴۶ (۲۱، ۷، ۱۳۶۴).

(۲۱۷) شیخ الاسلامی، جواد. لزوم توسعه قدرت نظامی ایران در خلیج فارس، آیندگان، ش ۱۶۴۷. [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۳.

(۲۱۸) صادرات آب ایران به کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس: انگیزه‌ها، تجربه‌ها و چشم اندازها، طارمی کامران، فصلنامه سیاست - مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی بهار ۱۳۸۴، (۶۷): ۱۰۹-۱۳۵.

(۲۱۹) صدیقی، فاطمه. سیراف، اقیانوس سکوت و تنهایی، [بی‌جا]، مجله گردشگری، ۱۳۷۸.

(۲۲۰) صفی نژاد، جواد. سلیمان تاجر سیرافی. [بی‌جا] مجله بندر و دریا، شماره هفتم و هشتم، ۱۳۶۵.

(۲۲۱) عبده، جلال. سیاست مستقل ملی ایران و منشور ملل متحد، س ۱، ش ۱، [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۵۲.

(۲۲۲) علایق و استراتژی اتحاد جماهیر شوروی در خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.

(۲۲۳) فرامرزی، احمد. تاریخ و جغرافیای خلیج فارس [تالیف]، راهنمای کتاب، ش ۱۲، (۱۳۴۸).

(۲۲۴) فرمان، دستخط، مکتوب: سندی مربوط به خلیج فارس، سواد و بیاض، ش ۲، (۱۳۴۹).

(۲۲۵) فلات قاره ایران در خلیج فارس، چشم انداز ژئوپولیتیک انرژی، میرحیدر دره، عسگری سهراب، پژوهشهای جغرافیایی بهار ۱۳۸۲، ۳۵ (۴۴): ۹۹-۱۱۰.

(۲۲۶) فیلیپ گریوز، ماموریت کاکس در حوزه خلیج فارس و ایران، تالیف فیلیپ گریوز؛ ترجمه حسن زنگنه، شیراز: نشریه دید، ۱۳۸۰.

(۲۲۷) قدرتهای استعماری و امنیت خلیج فارس، کیهان، ش ۱۳۰۸۶، (۴، ۵)، (۱۳۶۶).

(۲۲۸) قدرتهای استعماری و امنیت خلیج فارس، کیهان، ش ۱۳۰۸۶، (۴، ۵)، (۱۳۶۶).

(۲۲۹) قراگزلو، محمد. لنگرگاه خلیج فارس، [بی‌جا: بی‌تا: بی‌نا] اطلاعات سیاسی -

اقتصادی، شماره ۱۸۳ و ۱۸۴.

(۲۳۰) قسمتی از ماجرای خلیج فارس، اقبال آشتیانی عباس، یادگار ۱۳۲۶، ۰-۰:۴(۴)

(۲۳۱) قسمتی از ماجرای خلیج فارس (۲). یادگار، س ۴، ش ۴، [بی جا: بی نا: بی تا].

(۲۳۲) کاظمی، علی اصغر. ابعاد حقوقی حاکمیت ایران در خلیج فارس، [بی جا]، دفتر مطالعات سیاسی بین المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.

(۲۳۳) کشف کاخی از عهد کورش کبیر در ساحل خلیج فارس، سرفراز علی اکبر، باستان شناسی و هنر ایران ۱۳۵۰، ۲۷-۲۹: (۷-۸)-

(۲۳۴) کنفرانس حقوق دریایی، نشریه وزارت امور خارجه، دوره ۲، ش ۸، [بی تا].

(۲۳۵) کیان، کیقباد. مسئله مرزی شط العرب: یک ارزیابی جدید حقوقی، [بی جا]، بولتن دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ش ۲۴، ۱۳۶۷.

(۲۳۶) گذار از کمربند شکننده: بازسازی امنیت همیارانه در خلیج فارس، پوستین چی زهره، فصلنامه ژئوپلیتیک بهار ۱۳۸۷، ۴ (۱۱ پیاپی): ۱۳۰-۱۵۰

(۲۳۷) گردشگری ترکیبی پایدار، پتانسیلی نهفته برای توسعه جزایر خلیج فارس، مورد: قشم (سمینار)، رمضان زاده مهدی، محمودی آتوسا، سمینار بین المللی خلیج فارس ۱۳۸۷، ۰-۰: (۱)-

(۲۳۸) گرین، فیلیپ. قداره بند خلیج (فارس)، واقعا چه کسی پرواز شماره ۶۰۰ ایران را سرنگون کرد، [بی جا: بی نا]، بولتن دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ش ۲۵، ۱۳۶۷.

(۲۳۹) گواهی، عبدالرحیم. ایران در فاصله دو انقلاب (نقد کتاب)، مجله سیاست خارجی، س ۲، ش ۴، [بی جا: بی نا]، ۱۳۶۷.

(۲۴۰) لاریجانی، محمد جواد. ارتباط دیپلماسی و بازسازی، تحولات منطقه و اصول ایران برای برقراری امنیت در خلیج فارس، (مصاحبه)، رسالت، ۱۳۶۷.

(۲۴۱) متن کامل سخنان وزیر امور خارجه در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل، جمهوری اسلامی، ش ۱۸۳۹ (۱۳، ۷، ۱۳۶۴).

- (۲۴۲) متن کامل نطق وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل، جمهوری اسلامی، ش ۱۲۵۷ (۱۰، ۷، ۱۳۶۲).
- (۲۴۳) مثلث ایران، آمریکا، شورای همکاری خلیج فارس، لطیفیان سعیده، مطالعات خاورمیانه بهار ۱۳۸۵، ۱۳ (۱): ۰-۰.
- (۲۴۴) مثلث ایران، آمریکا، شورای همکاری خلیج فارس، لطیفیان سعیده، مطالعات خاورمیانه زمستان ۱۳۸۶، ۱۴ (۴): ۰-۰.
- (۲۴۵) محمدی، یدالله. زمینه‌های همگرایی در منطقه خلیج فارس از ۱۹۷۱ تاکنون، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران [بی‌نا]، ۱۳۷۰.
- (۲۴۶) محیط طباطبایی، محمد. خلیج فارس، [بی‌جا: بی‌تا]، مرزهای دانش، ش ۲.
- (۲۴۷) مرزی نو در جهان نفت، اطلاعات، ش ۱۴۱۱۲ (۹، ۳، ۱۳۵۲).
- (۲۴۸) مسئله بی طرفی در جنگ خلیج فارس از دیدگاه حقوق بین‌الملل عمومی، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، ۱۳۶۷.
- (۲۴۹) مسئله بی طرفی و توفیف و بازرسی کشتی‌های تجاری (۲) مجله سیاست خارجی، ۲، ش ۱، ۱۳۶۶.
- (۲۵۰) مسئولیتهای ایران و عربستان سعودی، آیندگان، ش ۴۹۰، (۲۱، ۱، ۱۳۵۹).
- (۲۵۱) مسافرت هیئت بازرگانی ایران به امارات خلیج فارس، مجله اتاق بازرگانی، س ۳۸، ش ۱۵۷ (مرداد ۱۳۴۶) و تهران اکونومیست، س ۱۵، ش ۷۰۴ (مهر ۱۳۴۶).
- (۲۵۲) مساله بحرین در منازعات قدرت‌های منطقه‌ای خلیج فارس در قرن دهم هجری / شانزدهم میلادی، وثوقی محمدباقر، کالیراد علی، تاریخ اسلام و ایران (علوم انسانی) زمستان ۱۳۸۸، ۱۹ (۴) (پیاپی ۸۱): ۱۳۹-۱۶۹.
- (۲۵۳) مساله هسته‌ای ایران و شورای همکاری خلیج فارس، غلامرضا پور جعفر، مطالعات راهبردی ۱۳۸۲، ۰-۰: (۲۰)-.
- (۲۵۴) مشکل عراق برای دستیابی به خلیج فارس: اختلافات اراضی متقابل با ایران کویت: ۱۹۳۸-۱۹۹۰، اسکافیلد ریچارد، امنیت پژوهی ۱۳۸۱، ۰۰-۰۰: (۱) 1.

- (۲۵۵) مصاحبه رییس جمهور با صوت‌الخلیج درباره روابط ایران با کشورهای خلیج فارس، سفر وزرای خارجه کویت و امارات و موضوع ایران در قبال مسائل لبنان، فلسطین، سوریه و اردن، اطلاعات، ش ۱۷۰۴۱ (۱، ۴، ۱۳۶۲).
- (۲۵۶) مصاحبه مهم حجت‌الاسلام هاشمی به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی، حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی: نجات منطقه از نظر ما به سقوط صدام بستگی دارد، اطلاعات، ش ۱۷۴۰۶ (۱، ۷، ۱۳۶۳).
- (۲۵۷) مصاحبه مهم رییس مجلس درباره عملکردهای مجلس اول، برنامه‌های مجلس دوم، مسئله جنگ و بحران خلیج فارس، کیهان، ش ۱۲۱۶۵ (۵، ۳، ۱۳۶۳).
- (۲۵۸) مصر و خلیج فارس از دیرباز تاکنون، ولدانی علی اصغر، مطالعات خاورمیانه زمستان ۱۳۸۱، (۲۲): ۰-۰.
- (۲۵۹) معطل امنیتی و نظریه‌های متعارض امنیت سازی در خلیج فارس، متقی ابراهیم، فصلنامه سیاست- مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی بهار ۱۳۸۹، ۴۰ (۱): ۲۵۹-۲۷۸.
- (۲۶۰) مفاهیم طراحی در زمینه بیگانه تحلیل منطقه گرایی در آثار معماران غربی در کشورهای مسلمان حوزه خلیج فارس، شایان حمیدرضا، عینی فر علیرضا، دیبا داراب، هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی (هنرهای زیبا (تابستان ۱۳۸۸، - (۳۸): ۴۹-۶۰.
- (۲۶۱) مقایسه وضعیت شاخص‌های اقتصادی - تجاری ایران و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، ثاقب حسن، صادقی ملیحه، بررسی‌های بازرگانی آذر و دی ۱۳۸۹، دوره جدید - ۸ (۴۴): ۱۹-۳۰.
- (۲۶۲) مقدم، غلامرضا. درآمد نفت و توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور. س ۲، ش ۲، [بی‌نا]، ۱۳۵۳.
- (۲۶۳) مقدمه‌ای تاریخی بر روابط خارجی ایران، رستاخیز، ش ۶۰۲ و ۶۰۳، ۱۳۵۶.
- (۲۶۴) ملکی، عباس، تحلیلی بر بیانیه اخیر شورای همکاری درباره جزایر سه گانه، فصل نامه مطالعات راهبردی، س ۳، ش ۴، تهران [بی‌نا]، ۱۳۷۹.

- (۲۶۵) منابع و امکانات پتروشیمی در خلیج فارس، (سخنرانی) مجله اتاق صنایع و معادن ایران، ش ۴ (دی ۱۳۴۷) و بورس، س ۶، ش ۶۶ (دی ۱۳۴۷).
- (۲۶۶) منطق و مبنای راهبردهای کلان امنیتی در خلیج فارس، امام جمعه زاده سیدجواد، تویسرکانی مجتبی، دانش سیاسی بهار و تابستان ۱۳۸۷، ۴ (۱ پیاپی ۷): ۳۵-۶۶
- (۲۶۷) موسوی خراسانی، حسین. روابط خلیج فارس و شرق آفریقا از روزگاران کهن، مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۲.
- (۲۶۸) مولفه‌ها و موانع همگرایی در منطقه خلیج فارس، بصیری مشکینی قدیر، مطالعات خاورمیانه ۱۳۷۹، ۰-۰: ۷(۲)
- (۲۶۹) میرزا مهدی علی خان بهادر، جنگ و خلیج فارس، وثوقی محمدباقر، پژوهشنامه علوم انسانی تابستان ۱۳۸۱، (۳۴): ۱۷۷-۱۹۰
- (۲۷۰) میرحیدر، دره، مبانی جغرافیای برتری ایران در خلیج فارس و تنگه هرمز، مجموعه مقالات سمینار پژوهش در بازسازی (ج ۱)، شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۶۲.
- (۲۷۱) نام خلیج فارس در بیش از هفتاد متن عربی نویافته، ابن الرسول سیدمحمدرضا، محمدی فشارکی محسن، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی اصفهان (مطالعات و پژوهش‌های دانشکده ادبیات و علوم انسانی) تابستان ۱۳۸۶، ۲ (۴۹): ۲۹-۵۱.
- (۲۷۲) نام خلیج فارس، جستاری نو در متون پیش یافته، ابن الرسول سیدمحمدرضا، محمدی فشارکی محسن، معارف تیر ۱۳۸۴، ۲۱ (۱ پیاپی ۶۱): ۵۸-۸۰
- (۲۷۳) نام خلیج فارس در طی اعصار تاریخی، بندر و دریا، س ۱، ش ۳ (۱۳۶۴).
- (۲۷۴) نبی پور، ایرج. کشف بندر گمشده نجیرم، [بی‌نا: بی‌تا: بی‌جا].
- (۲۷۵) نبی پور، ایرج. مکتب پزشکی سیراف، [بی‌نا: بی‌تا: بی‌جا] (مقاله ارائه شده به کنگره بین‌المللی سیراف).
- (۲۷۶) نخستین ایرانیانی که به امریکا رفتند (خاطرات ایرانیان از آمریکای هشتاد سال

- پیش و نخستین نمایشگاه ایرانی در آمریکا)، مسائل جهان، س ۴، ش ۴، ۱۳۵۵.
- (۲۷۷) نخستین روابط سیاسی بین ایران و آمریکا، و متن اولیه عهدنامه ایران و آمریکا که ۱۲۰ سال قبل به امضا رسیده است، مسائل جهان، س ۴، ش ۱ و ۲، ۱۳۵۵.
- (۲۷۸) نزیه، حسن. دیگر شرکتی به نام کنسرسیوم در ایران دخالت ندارد، سروش، سال اول، ش ۷، [بی جا: بی نا]، ۱۳۵۸.
- (۲۷۹) نظامی، غلامحسین. تجارت دریایی سیراف در قرن چهارم هجری، [بی نا: بی تا: بی جا] (مقاله ارائه شده در کنگره بین المللی سیراف).
- (۲۸۰) نظامی، غلامحسین. گردش رونق تجارت در بنادر جنوب ایران از دوره باستان تا سلسله قاجار، بوشهر: [بی نا]، ویژه نامه نوروزی هفته نامه صدای بوشهر، ۱۳۸۲.
- (۲۸۱) نظریات اندیشمندان ژئوپولتیک جهان در مورد اهمیت نظامی خلیج فارس، چمنکار محمدجعفر، تاریخ نامه ایران بعد از اسلام (نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تبریز) پاییز و زمستان ۱۳۸۹، ۱(۱): ۱-۱۷.
- (۲۸۲) نظم نوین امنیتی در خلیج فارس بعد از اشغال نظامی عراق، ابراهیمی فر طاهره، پژوهشنامه علوم سیاسی بهار ۱۳۸۷، ۳(۲): ۷-۳۶.
- (۲۸۳) نفت به عنوان سلاح سیاسی، آیندگان، ش ۲۶۷۷ (۲۹)، ۸، ۱۳۵۵.
- (۲۸۴) نفت خلیج فارس و امنیت ملی ایالات متحده، موسوی شفافایی سید مسعود، فصلنامه سیاست-مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی پاییز ۱۳۸۷، ۳۸(۳): ۳۱۳-۳۳۱.
- (۲۸۵) نفت خلیج فارس و اقتصاد جهانی، مسائل جهان، س ۵، ش ۴، (۱۳۵۶).
- (۲۸۶) نفت و بحران انرژی: نفت ایران، عامل اصلی گسترش سلطه دریایی انگلستان بر جهان، کیهان، ش ۱۲۱۸۹ (۴)، ۴، (۱۳۶۳).
- (۲۸۷) نفت و تغییرات اجتماعی در کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس، شیخ نوری محمد امیر، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی (تبریز) بهار ۱۳۷۹، ۴۳(۱۷۴): ۱۱۵-۱۳۳.
- (۲۸۸) نفت: ابزار قدرت در سده بیست و یکم آمریکا و خلیج فارس، یزدانی عنایت

- اله، اطلاعات سیاسی-اقتصادی فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵، ۲۰(۷-۸) (پیاپی ۲۲۳-۲۲۴): ۰-۰.
- ۲۸۹) نقش قبیله آل مذکور در خلیج فارس در دوره زند، آقاجری سیدهاشم، رجایی غلام علی، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی اصفهان (مطالعات و پژوهش‌های دانشکده ادبیات و علوم انسانی) بهار ۱۳۸۶، ۲(۴۸): ۷۷-۱۰۸.
- ۲۹۰) نقش قدرت‌های بزرگ در منطقه خلیج فارس و چالش‌های هژمونی امریکا، واعظی محمود، روابط خارجی تابستان ۱۳۸۹، ۲(۶): ۷-۴۷.
- ۲۹۱) نقش محیط بر معماری و شهرسازی خلیج فارس (کنگره)، پورجعفر محمدرضا، کنگره بین‌المللی تاریخ معماری و شهرسازی ایران ۱۳۷۴، ۰-۰(۱): ۱-۱.
- ۲۹۲) نقش و جایگاه منطقه خلیج فارس و خاورمیانه در ژئوپولیتیک انرژی، عسگری سهراب، اطلاعات سیاسی-اقتصادی بهمن و اسفند ۱۳۸۳، ۱۹(۲۰۹-۲۱۰): ۰-۰.
- ۲۹۳) نگاهی به جغرافیای تاریخی خلیج فارس، مجتهدزاده پیروز، سپهر تابستان ۱۳۷۶، ۶(۲۲): ۰-۰.
- ۲۹۴) نگاهی به روابط نظامی امریکا و اعضای شورای همکاری خلیج فارس در دهه ۱۹۹۰، طارمی کامران، مجلس و پژوهش پاییز ۱۳۸۱، ۹(۳۵): ۰-۰.
- ۲۹۵) نگاهی به علل شکل‌گیری اقتصاد سیاسی نفت و گاز در خلیج فارس و استراتژی کشورهای صنعتی در قبال آن، حسینی جعفر، مهدوی عادل محمدحسین، دانش و توسعه زمستان ۱۳۸۹، ۱۷(۳۳): ۹۷-۱۲۲.
- ۲۹۶) نگاهی به وضعیت اقتصادی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، فتحی حبیب، بررسی‌های بازرگانی ۱۳۸۰، ۰-۰(۱۵۳-۱۵۲): ۱-۱.
- ۲۹۷) نگرشی به عهدنامه ۱۹۷۵ ایران و عراق، مجله حقوقی، ش ۵، (۱۳۶۵).
- ۲۹۸) نگهداری و احیای سیستم سنتی تامین آب شیرین و اجزای آن در مناطق حاشیه خلیج فارس، پورجعفر محمدرضا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی (تهران) زمستان ۱۳۸۱، ۵۲(۱۶۴): ۴۲۳-۴۴۲.
- ۲۹۹) نهاوندیان، اصغر. نگاهی کوتاه بر قطع روابط رژیم آل سعود با جمهوری اسلامی

- ایران [بی جا]، بولتن دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ش ۱۸-۱۷، ۱۳۶۷.
- (۳۰۰) نوروزی، ع. منابع اقتصادی ایران در خلیج فارس، بورس، س ۸، ش ۸۵، [بی جا: بی نا]، ۱۳۴۹.
- (۳۰۱) نیروی نظامی ایران به منزله قفل پشت در خانه است (مصاحبه محمدرضا پهلوی با حسین هیکل)، رستاخیز، ش ۱۱۵، (شهریور ۱۳۵۴).
- (۳۰۲) هاشمی رفسنجانی، علی اکبر. بررسی مسئله جنگ و مهم ترین مسائل داخلی و خارجی، [بی جا]، پاسدار اسلام، ۱۳۶۶.
- (۳۰۳) هدفهای شوروی در ایران و خلیج فارس، مسائل جهان، س ۶، ش ۹ و ۱۰، ۱۳۵۷.
- (۳۰۴) هماهنگ سازی سیاست و منافع اقتصادی آمریکا در خلیج فارس. کیهان، ش ۱۳۴۹، ۱۳۶۷.
- (۳۰۵) همگرایی اقتصادی کشورهای اسلامی و بررسی سرریزهای منطقه‌ای با تاکید بر نقش منتخبی از کشورهای حوزه خلیج فارس: مطالعه‌ای بر مبنای اقتصادسنجی فضایی، اکبری نعمت اله، فرهمند شکوفه، پژوهشنامه بازرگانی بهار ۱۳۸۴، ۹(۳۴): ۱-۳۲
- (۳۰۶) همگرایی اقتصادی کشورهای اسلامی و بررسی سرریزهای منطقه‌ای با تاکید بر نقش منتخبی از کشورهای حوزه خلیج فارس: مطالعه‌ای بر مبنای اقتصادسنجی فضایی، اکبری نعمت اله، فرهمند شکوفه، پژوهشنامه بازرگانی بهار ۱۳۸۴، ۹(۳۴): ۱-۳۲
- (۳۰۷) همگرایی و ثبات در خلیج فارس، حمداله آصفی و غلامرضا وطن دوست، اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۲۳-۱۲۴، ص ۷۰
- (۳۰۸) هیث، ادوارد. دگرگونی‌های بزرگ در خلیج فارس، [بی جا]، آیندگان، ش ۴۱۴، ۱۳۴۸.
- (۳۰۹) هیرست. اگر شیر نفت عربستان بسته شود، خواندنی ها، س ۳۳، (خرداد ۱۳۵۲).
- (۳۱۰) وثوقی، محمد باقر. پس از یک هزاره باز هم سیراف، [بی نا: بی تا: بی جا] (مقاله ارائه شده به کنگره بین‌المللی سیراف).

(۳۱۱) وضعیت ناوهای جنگی در کنوانسیون جدید حقوق دریاها، مجله سیاست خارجی، ش ۱، ۱۳۶۵.

(۳۱۲) یکپارچگی اقتصادی در کشورهای حوزه خلیج فارس (استفاده از یک روش اقتصادسنجی فضایی)، اکبری نعمت اله، معلمی مژگان، پژوهشهای اقتصادی ایران زمستان ۱۳۸۴، ۷(۲۵): ۱۰۹-۱۲۶

(۳۱۳) یکپارچگی اقتصادی در کشورهای حوزه خلیج فارس (استفاده از یک روش اقتصادسنجی فضایی)، اکبری نعمت اله، معلمی مژگان، پژوهشهای اقتصادی ایران زمستان ۱۳۸۴، ۷(۲۵): ۱۰۹-۱۲۶

(۳۱۴) یک بررسی عمیق و همه جانبه درباره رویدادهای اخیر ایران (۲)، مسائل جهان، س ۶، ش ۹ و ۱۰، ۱۳۵۷.

(۳۱۵) یک لشکرکشی تاریخی از راه خلیج فارس، بررسیهای تاریخی، س ۱، ش ۵، ۶.

فهرست منابع مورد استفاده

الف- کلیات

۱. مقتدر، غلامحسین (۱۳۳۳)، کلید خلیج فارس، تهران.
۲. مستوفی، احمد (۱۳۴۱) خلیج فارس، ساختمان و پیدایش آن در سمینار خلیج فارس، جلد اول، تهران، اداره کل انتشارات و رادید.
۳. طلوعی، محمود (۱۳۶۶) نبرد قدرتها در خلیج فارس، تهران.
۴. نفیسی، سعید (۱۳۴۲)، گزارش سمینار خلیج فارس، جلد دوم، تهران.
۵. سیاهپوش، محمدتقی (۱۳۵۲)، پیرامون آب و هوای باستانی فلات ایران، ابن سینا، تهران.
۶. معظمی گودرزی، خسرو (۱۳۶۹) تاریخچه‌ای مختصر از زلزله‌های شدید ایران و جهان، در ماهنامه ساختمان شماره ۲۰.
۷. ملویل، امبرسزد (۱۳۷۰)، تاریخ زمین لرزه‌های ایران، ترجمه ابوالحسن رده، آگاه، تهران.
۸. حافظ نیا، محمدرضا (۱۳۷۱)، خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، دانشگاه ها، تهران.
۹. میرحیدر (مهاجرانی)، دره (۱۳۶۶) «ژئوپولیتیک تنگه هرمز و خلیج فارس» در مجله سیاست خارجی، سال دوم، شماره ۱.
۱۰. ملک زاده، علی (۱۳۳۳) جغرافیای طبیعی و تاریخ سیاسی خلیج فارس، تهران.
۱۱. مجتهدزاده، پیروز (۱۳۵۴) جغرافیای تاریخی خلیج فارس، دانشگاه تهران، تهران.
۱۲. گنجی، محمدحسن (۱۳۵۳) آب و هوای خلیج فارس در سمینار خلیج فارس، جلد اول، موسسه جغرافیایی.
۱۳. خلیلی، احمد (۱۳۶۸)، فرضیه برای مطالعه استراتژیک خلیج فارس در مجموعه مقالات سمینار بررسی خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران.
۱۴. عقلمند، احمد (۱۳۶۸)، تحلیلی بر اوضاع ژئوپلتیک و استراتژیک خلیج فارس در مجموعه مقالات سمینار بررسی خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تهران.
۱۵. افشار سیستانی، ایرج (۱۳۷۸)، جزیره هندورابی و دریای پارس و نگاهی به جزایر فارور و فارورگان، چاپ دوم، انتشارات روزبه، تهران.

۱۶. امینی، مرتضی (۱۳۶۳) اقیانوس شناسی و تحول آن در خلیج فارس، سومین گردهمائی علوم زمین.
۱۷. درویش زاده، علی (۱۳۷۰)، زمین شناسی ایران، نشر دانش امروز، تهران.
۱۸. سلطانی بهبهانی، سلطانعلی (۱۳۶۹) بنادر ایران در خلیج فارس. مجموعه مقالات خلیج فارس، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج فارس
۱۹. رزم آرا، حسینعلی (۱۳۲۰)، جغرافیای نظامی ایران، جزایر خلیج فارس.
۲۰. عبدی، کامیار (۱۳۷۲)، کتابی جدی با نام جعلی، در مجله باستان شناسی و تاریخ، شماره ۱۳-۱۴.
۲۱. شاملو، محسن (۱۳۴۷)، خلیج فارس، بی نا، تهران.
۲۲. امیر ابراهیمی، عبدالرضا (۱۳۳۵)، خلیج فارس، پژوهشگاه علوم انسانی، تهران.
۲۳. نشأت، صادق (۱۳۴۴)، تاریخ سیاسی خلیج فارس، شرکت نسبی کانون کتاب، تهران.
۲۴. زرین قلم، علی (۱۳۷۷)، سرزمین بحرین، کتاب فروشی سیروس، تهران.
۲۵. هوشنگ مهدوی، عبدالرضا (۱۳۶۴)، تاریخ روابط خارجی ایران، تهران. احمدی، حمید (۱۳۵۵)، تاریخ نیم قرن نیروی دریایی نوین ایران، نیروی دریایی ایران، تهران.
۲۶. دوستخواه، جلیل (۱۳۸۱) اوستا، کهن ترین سرودهای ایرانیان، جلد دوم. انتشارات آگه، چاپ چهارم، ۳۲
۲۷. رضی، هاشم، ونیداد، جلد دوم.
۲۸. بهار، مهرداد (۱۳۸۱) پژوهشی در اساطیر ایران، پاره نخست و دوم.
۲۹. رایین، اسماعیل (۱۳۵۰) دریانوردی ایرانیان، جلد اول، تهران.
۳۰. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب (۱۳۷۳)، اطلس نقشه‌های جغرافیایی و اسناد تاریخی خلیج فارس، سحاب، تهران.
۳۱. ویلسن، سرآرنوارد (۱۳۴۸)، خلیج فارس، ترجمه محمد سعیدی، بنگاه ترجم و نشر کتاب، تهران.
۳۲. رسایی، دریادار فرج اله (۱۳۵۰)، دو هزار و پانصد سال بر روی دریاها، پیک دریا، تهران.

ب - فهرست منابع «تحریف نام خلیج فارس»

1. United Nations Group of Experts on Geographical Names Working Paper No. ۲۳, ۶۱rd Session, Vienna, ۲۸March – ۴April ۲۰۰۶. accessed October ۹, ۲۰۱۰
2. Book: Documents on the Persian Gulf's name. names of Iran. pp. ۲۳-۶۰. اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و ۶۰. molk e Ajam=MOLKE JAM ISBN ۱-۴-۹۰۲۳۱-۶۰۰-۹۷۸PAGE ۲۳-۶۰. تهران ۱۳۸۸
۳. ۳
۴. «وب‌گاه آسیاتایمز» (انگلیسی). بازبینی شده در ۶ مه ۲۰۰۸.
۵. «وب‌گاه موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب». بازبینی شده در بیست و چهارم خرداد ۱۳۹۰.
۶. «وب‌گاه موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب». بازبینی شده در بیست و هشتم خرداد ۱۳۹۰.
۷. بحران هویت در حاشیه جنوبی خلیج فارس: دکتر عجم
۸. بحران هویت در حاشیه جنوبی خلیج فارس: دکتر عجم
۹. همشهری
10. "Undoubtedly, the correct geographical term in history is the Persian Gulf," Sir Richard Dalton, a British former ambassador to Iran and senior fellow at the Chatham House think tank. بازبینی شده در اسکوئسمن. ۵ مه ۲۰۱۲.
11. Documents on the Persian Gulf's name : the eternal heritage of ancient time Author: Ajam, Muḥammad, [۲].
12. » Sennacherib: the Year - ۰۶-۰۷-۲۰۰۸. بازبینی شده در ۷۰۱.
13. <http://www.bible-history.com/empires/prism.html> Sennacherib's

Hexagonal Prism

14. [http://links.jstor.org/sici?sici=0003-097X\(194610\)3%103c:3OTLOD3%e20.CO;2-L](http://links.jstor.org/sici?sici=0003-097X(194610)3%103c:3OTLOD3%e20.CO;2-L) Luckenbill D.D. ۱۹۲۴ .
The Annals of Sennacherib. Chicago University Press
۱۵. المفصل فی تاریخ العرب قبل الإسلام، الدكتور جواد علی، دار الساقی، ۱۴۲۲
16.] [http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic18-2-87-82-a-sy\(1\).pdf](http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic18-2-87-82-a-sy(1).pdf)
اسامی جغرافیایی باستان میراث فرهنگی صفحه ۱۰؛ ۱۳۸۲
17.] <http://www.jameswbell.com/geog001sumerianwaterways.html>
»Sumerian Waterways "In the Days when Gods Walked Upon the Face of the Earth.۰۶-۰۷-۲۰۰۸ بازبینی شده در «[
18. George Fadlo Hourani and John Carswell. *Arab Seafaring in the Indian Ocean in Ancient and Early Medieval Times* ,Princeton Oriental Studies
19. D. T. Potts .*Mesopotamian Civilization: The Material Foundations* . Ithaca, New York. Cornell University Press. ۱۹۹۷
۲۰. خلیج فارس نامی کهن و میراث فرهنگی. نوشته محمد عجم. انتشارات پارت. تهران شهریور ۱۳۸۳. پاسخ به ادعاهای قدری قلعه چی ص ۱۱۰-۱۲۵
21. The Cyrus Cylinder
22. <http://www.aariaboom.com/content/view/56/400> منشور کورش بزرگ
۲۳. اسامی جغرافیایی باستان میراث فرهنگی صفحه ۷؛ ۱۳۸۲
۲۴. به نقل از نسخه اینترنتی کتاب اسناد نام خلیج فارس؛ ۱۳۸۳
۲۵. کتاب اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، محمد عجم - تهران ۱۳۸۸
ISBN ۹۷۸۹۰۶۰۰-۹۰۲۳۱-۴-.
۲۶. ۲۶۰۰ ۲۶۰۱ ۲۶۰۲ ۲۶۰۳ ۲۶۰۴ مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ
۲۷. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

۲۸. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.
۲۹. شاملو، محسن. خلیج فارس، ص ۱۵-۱۴
۳۰. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.
۳۱. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.
۳۲. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.
۳۳. رایین، اسماعیل. دریانوردی ایرانیان، ص ۵۵
۳۴. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.
35.] [http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic۱۸-۲-۸۷-۸۲-a-sy\(۱\).pdf](http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic۱۸-۲-۸۷-۸۲-a-sy(۱).pdf)
اسامی جغرافیایی باستان میراث فرهنگی صفحه ۱۰؛ ۱۳۸۲۳]
۳۶. ابن خردادبه. المسالك الممالك، ص ۱۵-۱۴
۳۷. قدامه بن جعفر. الخراج، ص ۱۱۸
۳۸. احمد بن یعقوب. تاریخ یعقوبی، جلد اول، ص ۲۲۴
۳۹. مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ، ص ۹
۴۰. ابن رسته. الاعلاق النفیسه، ص ۹۵
۴۱. مجتهدزاده، پیروز. جغرافیای تاریخی خلیج فارس، ص ۲۱
۴۲. مسعودی، ابوالحسن علی بن حسین. مروج الذهب و معادن الجواهر، جلد اول، ص ۱۰۷ و ۱۰۸
۴۳. اصطخری، ابو اسحاق ابراهیم. المسالك الممالك، ص ۹۰
۴۴. رامهرمزی، ناخدا بزرگ شهریار. عجایب هند، ص ۳۲
۴۵. رایین، اسماعیل. دریانوردی ایرانیان، ص ۵۶
۴۶. مشکور، محمد جواد. نام خلیج فارس در طول تاریخ، ص ۱۲ تا ۱۳
۴۷. بیرونی خوارزمی، ابوریحان محمد ابن احمد. تهدید نهاییات الاماکن لتصحیح مسافات المساکن، ص ۳۳
۴۸. ابن حوقل. صورة الارض، ص ۱
۴۹. حدود العالم من المشرق الى المغرب، ص ۱۱-۱۲

۶۷. ویکیپدیا contributors, "الخليج الفارسی", "ویکیپدیا",
 /AD/84/9D/7A/8http://arz.wikipedia.org/w/index.php?title=%D
 AD/7A/AD/81/9D/84/9D/7A/8AC_%D/8A%D8/9D/84/9AE%D
 accessed یونیه ۳۰, ۲۰۱۰). ۱۷۸۶۶۰oldid=&89/9D/3B/AD/1B/.
۶۸. به طور مثال در ویکی‌پدیای مصری به این منابع اشاره شده:
 ۰ علی مبارک، الخطط التوفیقیة الجديدة لمصر والقاهرة، المطبعة الامیریة، بولاق ۱۳۰۶.
 ۰ جمال الدین الشیال، تاریخ مصر الاسلامیة، دائرة المعارف، القاهرة ۲۰۰۰، ج ۱/ص ۱۵۲
 ۰ عمر فروخ، در بیشتر آثارش از واژه الخلیج الفارسی یا بحر الفارسی استفاده کرده.
 69. Documents on the Persian Gulf's name : the eternal heritage of
 ancient time Author:Ajam, Muḥammad,[[.
۷۰. [۵]. نقشه هاواسنادنام خلیج فارس و جزایر آن- دکتر عجم بنیاد ایران شناسی
 ۱۳۸۷ Author:Ajam, Muḥammad,[[.
۷۱. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «JPG۱۶۸۹File:World Map»، ویکی‌پدیای
 انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۱۲ مه ۲۰۱۱).
72. «van Schagen ۱۶۸۰World & Continents - ۵maps .www.helmink.com .
 بازیابی شده در ۱۲ مه ۲۰۱۱.
۷۳. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «smaller.jpg۱۶۸۹File:World Map»،
 ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۱۲ مه ۲۰۱۱).
۷۴. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «Maps of the world»، ویکی‌پدیای انگلیسی،
 دانشنامه آزاد (بازیابی در ۱۲ مه ۲۰۱۱).
۷۵. «۱۶۸۹World Map — No. ۳». www.flickr.com. بازیابی شده در ۱۲ مه ۲۰۱۱.
76. «World Map ۱۶۸۹~ Antique Travel Artwork .www.zazzle.com .
 بازیابی شده در ۱۲ مه ۲۰۱۱.
۷۷. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «File:Afteekening van de Persische
 Golf.JPG»، ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۱۵ مه ۲۰۱۱).

۷۸. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «Cantino planisphere»، ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۱۶ مه ۲۰۱۱).

79. IRIB, [۶],

۸۰. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

۸۱. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

۸۲. «خلیج فارس». پارس سی parssea.

۸۳. «خلیج فارس از آغاز تا امروز». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

۸۴. «نقشه بطلمیوس». کانون پژوهش‌های خلیج فارس.

۸۵. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «Waldseemüller map»، ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۷ سپتامبر ۲۰۱۱).

۸۶. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «Early world maps»، ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۷ سپتامبر ۲۰۱۱).

۸۷. مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «Jomann Imperium Periscum.jpg»، پرونده:Jomann Imperium Periscum.jpg، ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۲۴ مه ۲۰۱۱).

88. Use of the term «Persian Gulf» / prepared by Editorial Control (ST/CS/SER.A/۲۹/Add. ۱۸, August, ۱۹۹۴, UN New York), Accessed February ۲۴, ۲۰۰۸.

۸۹. نقشه رسمی کمیسیون اقتصادی و اجتماعی غرب آسیا، شماره ۳۹۷۸ سازمان ملل متحد، سپتامبر ۱۹۹۷

۹۰. نقشه رسمی ایران، شماره ۳۸۹۱ سازمان ملل متحد

۹۱. نقشه رسمی غرب آسیا، شماره ۳۹۷۸ سازمان ملل متحد

۹۲. دربخش اطلاعات جغرافیای کشورهای حاشیه خلیج فارس به هر چهار زبان اصلی خود یعنی (انگلیس، آلمانی، اسپانیولی و فرانسوی) از لغات هم معنی خلیج فارس (gulf, golfe persique, persischer golf, golfo persico persian) استفاده شده است. لازم بذکر است که گستردگی فیفا تاحدی است که تعداد کشورهای

عضو آن از تعداد کشورهای عضو سازمان ملل بیشتر است.

93. Book: Documents on the Persian Gulf's name. names of کتاب

. اسناد نام خلیج فارس، میراثی Iran.pp. ۶۰-۲۳ molk e Ajam=MOLKE JAM

۹۷۸-۶۰۰-۲۳۱-۴-ISBN کهن و جاودان، محمد عجم - تهران ۱۳۸۸

۱۶۰-۲۳...PAGE ۱

۹۴. تصویر دست‌نوشته جمال عبدالناصر و استفاده از نام خلیج فارس در مکاتبات رسمی

۹۵. [File: Saudi map of Persian gulf ۱۹۵۲.jpg] نقشه شرکت نفتی آرامکوی

عربستان سعودی در سال ۱۹۵۲ میلادی و استفاده از نام خلیج فارس]]

96. [http://www.irpds.com/FileEssay/geomatic۱۸-۲-۸۷-۸۲-a-sy(۱).pdf]

اسامی جغرافیایی باستان میراث فرهنگی صفحه ۱۰؛ ۱۳۸۲]

۹۷. خلیج فارس نامی کهن تر از تاریخ (مکتوب) و میراث فرهنگی. نوشته محمد

عجم. لتوپارت نشر توپا. تهران ۱۳۸۳. دلایل تحریف، پاسخ به تحریف گران ص

۱۰۵ص ۱۱۰

98. Persian Gulf Online

۹۹. اسناد نام خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان، دکتر عجم

۱۰۰. عصر ایران

۱۰۱. سابقه به کارگیری عناوین جعلی از کتاب خلیج فارس نامی کهن و میراث

فرهنگی ۱۳۸۳س

۱۰۲. [http://dlib.ical.ir/site/catalogue/] ۷۹۳۵۹۹: اسناد نام خلیج فارس، میراثی

کهن و جاودان، محمد عجم، انتشارات اوین، ISBN ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۱-۴-۱

103. http://catdir.loc.gov/catdir/toc/fy۱۱pdf۲۰۱۰۳۴۴۰۳۵/۰۲.pdf

104. http://catdir.loc.gov/catdir/toc/fy۱۱pdf۲۰۱۰۳۴۴۰۳۵/۰۲.pdf کتاب اسناد نام

۹۷۸-۶۰۰-۲۳۱-۴-۱. ISBN خلیج فارس، میراثی کهن و جاودان دکتر عجم

۱۰۵. پیشنهاد روز ملی خلیج فارس چگونه شکل گرفت

۱۰۶. روز ملی خلیج فارس، رادیو ایران ۱۳۹۰/۲/۱۰

۱۰۷. نتیجه رای گیری، روز ۹ آذر

108. IRIB, [۸],

109. Documents on the Persian Gulf's name : the eternal heritage of ancient time Author:Ajam, Muḥammad,[[.

۱۱۰. پیشنهادروز ملی خلیج فارس | parssea

۱۱۱. «در نقشه‌ها و مدال‌هایتان خلیج مجعول یا خلیج بنویسید تا به ایران بیاایم!».

تابناک، ۰۷ اردیبهشت ۱۳۸۸.

ج- فهرست منابع «نگاهی به نقشه‌های تاریخی خلیج فارس»

۱. گابریل، الفونس، تحقیقات جغرافیائی ایران، ترجمه خواجه‌نوری، انتشارات ابن‌سینا، تهران، ص ۶۵.
2. John Mc Crindle, The Commerce and Navigation of the Erythraean and Ancient India, Amesterdam, 1973. Chapter 16.
3. Johan. Mc Crindle, op. cit. chapter 18.
۴. گابریل، پیشین، ص ۳۵.
۵. ویلسون، آرنولد، خلیج فارس، ترجمه سعیدی، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ص ۵۷.
6. Schoff, Wilfred, The Periplus of Erythraean Sea, New York, 1912.
۷. ابن‌خردادبه، عبیدالله بن عبدالله، مسالک و ممالک، ترجمه سعید خاگرد، موسسه فرهنگی حنفا، تهران، ۱۳۷۱، ص ۶۷.
۸. قدامه بن جعفر، الخراج، لیدن، ۱۹۶۷ میلادی، صص ۲۳۲ - ۲۳۳
۹. یعقوبی، ابن‌واضح، تاریخ یعقوبی، ترجمه عبدالمحمد آیتی، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ص ۳۱.
۱۰. ابن‌فقیه، مختصرالبلدان، لیدن، ۱۸۸۵ میلادی، ص ۹
۱۱. ابن‌رسته، الاعلاق النفیسه، لیدن، ۱۸۹۱، صص ۸۳ - ۸۴
۱۲. استخری، مسالک و ممالک، به کوشش ایرج افشار، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۶۸، ص ۳۱.
۱۳. در چاپ جدید از مسالک و ممالک که با عنوان ممالک و مسالک به همت استاد ایرج افشار در دسترس عموم قرار گرفته است کلیه نقشه‌های ارائه شده توسط استخری آمده است. رک: استخری، ممالک و مسالک، تصحیح ایرج افشار، انتشارات موقوفه، افشار، تهران، ۱۳۷۳، ص ۵۴۶ به بعد.
۱۴. ابن‌حوقل، صوره‌الارض، ترجمه دکتر جعفر شعار، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۶، ص ۲.

۱۵. مقدسی، احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم، ترجمه منزوی، شرکت مولفان ایران، تهران، ۱۳۶۱، ص ۲۶

۱۶. ادریسی، نزهه‌المشتاق فی اختراق الافاق، مکتبه الثقافه الدینیّه، قاهره، ۱۹۹۴، ص ۹

۱۷. ابن‌مجاور، تاریخ مستبصر، تصحیح اوسگرلوفگرین، لیدن، ۱۹۵۱، ص ۳۰۰

۱۸. یاقوت حموی، معجم‌البلدان، نشر دار صادر، بیروت، بی‌تا، ج ۱، ص ۳۴۳، تهران، ۱۳۵۷، ص ۲۷۹.

۱۹. دمشق، نخبه‌الدهر فی عجایب البر و البحر، ترجمه سید حمید طیبیان، بنیاد فرهنگستان، ص ۶۴

۲۰. ابوالفدا، تقویم‌البلدان، پاریس، ۱۸۴۰ میلادی، ص ۲۲

۲۱. نویری، نهایه‌الارب فی فنون الادب، قاهره، ۱۹۲۹، ج ۱، صص ۲۳۵ - ۲۳۴

۲۲. القلقشنندی، صبح‌الاعشی فی صناعه الانشاء، وزاره الثقافه و الاشاره القومي، قاهره، ۱۹۶۲، ج ۳، ص ۲۲۴

۲۳. ابن‌ماجد، کتاب الفوائد فی اصول البحر و القواعد، ترجمه احمد اقتدار، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ایران، تهران، ۱۳۷۲، ص ۴۹۱.

24. Barbosa, Duarte, A description of the coast of Africa and Malbar, translated by Henry and stanly, London, 1996

25. Ibid, p. 37

26. Teixeira, Pedro. The travels of Pedro Teixeira, translated by Sinclair, London, 1901, p.1634.

۲۷. گابریل، پیشین، ص ۶۵

28. Sousa, Faria, The portuges Asia, translated by John Stevense, London, 1695, V. I. part III, chap VI, p, 257

29. Teixiera, op. cit. p. 154

30. Ibid, p. 164.

۳۱. گابریل، پیشین، ص ۸۱

۳۲. پیتر دلاواله، سفرنامه، ترجمه محمود بهفروزی، نشر قطره، تهران، ۱۳۸۰، ص ۱۲۹۰ - ۱۲۸۹.
۳۳. همان، ص ۱۲۹۳ - ۱۲۹۲
۳۴. فیگوریوا، دن گارسیاسیلوا، ترجمه غلامرضا سمیعی، نشر نو، تهران، ۱۳۶۳، ص ۷۷
35. Nibeur, Carsten, Reisebiseschreibung nach Arabien und andern Umliegenden Laendern, Copenhagen, 1772. P.215
36. Mc Cluer, John, An account of the navigation between India and the Gulph of Persia, London 1786
۳۷. گابریل، پیشین، ص ۱۸۵
38. Cook, Andrew, Survey of the Shores and Islands of the Persian Gulf. 5 Vols. Archive Edition, 1990
39. Markham, R. A. Memoir on the Indian Surveys, London, 1879
40. Markham, Ibid, p.35
۴۱. رک: علیرضا میرزاحمد، الخلیج الفارسی القرون والاعصار، مجمع الادب و الفن الايراني، تهران، ۱۳۵۵.

پوستها

مطالبی در باره خلیج فارس در سایت همشهری آنلاین

شناسایی یازده گونه دلفین در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان
محیط زیست > حیوانات - همشهری آنلاین: مدیر کل حفاظت محیط زیست هرمزگان گفت: تاکنون ۱۱ گونه از خانواده دلفین‌ها در آب‌های کشورمان در خلیج فارس و دریای عمان شناسایی شده است

نامه خزاعی به مدیر اجرایی گوگل درباره لزوم اصلاح نام خلیج فارس
ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: نماینده کشورمان نزد سازمان ملل متحد در نامه‌ای به مدیر اجرایی گوگل بر ضرورت تصحیح اشتباه این شرکت و بازگرداندن نام خلیج فارس تاکید کرد.

ایران در مورد واژه خلیج فارس به شرکت گوگل هشدار داد(شینهوا)
ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: خبرگزاری رسمی چین با اشاره به سخنان سخنگوی وزارت خارجه ایران نوشت: ایران به شرکت گوگل در زمینه استفاده از نام جعلی به جای واژه خلیج فارس هشدار داد.

گوگل نام خلیج فارس را باید برگرداند
ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: سخنگوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران گفت: سایت جستجوگر گوگل باید اقدام زشتش در حذف نام خلیج فارس را اصلاح کند

نام «خلیج فارس» بر سنگ قبر سربازان آمریکایی
عکس - همشهری آنلاین: بدون شک در آرشیو ملی آمریکا این روزها می‌توان اسناد فراوانی را یافت که در آنها نام خلیج فارس به طور شفاف قید شده است. سنگ قبر سربازان کشته شده آمریکایی در منطقه خلیج فارس یا سربازانی که در این منطقه خدمت کرده‌اند نشان می‌دهد که این منطقه در اسناد ملی آمریکا «خلیج فارس» نام دارد.

خلیج فارس در سینماحقیقت نقد می‌شود
سینما و تلویزیون > نقد - همشهری آنلاین: فیلم مستند بلند «خلیج فارس» آخرین

ساخته آرد عطارپور که مستندی درباره حقانیت عنوان تاریخی خلیج فارس است، فردا ۲۷ اردیبهشت در سالن «سینماحقیقت» مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی روی پرده رفته و سپس جلسه نقد و بررسی آن برگزار خواهد شد.

احساس نگرانی عربستان و تشکیل اتحادیه خلیج فارس

جهان > خلیج فارس - گروه بین‌الملل - محمد کرباسی: در نشست روز گذشته رهبران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس مسئله تشکیل اتحادیه خلیج فارس به جای شورای همکاری مورد بحث و مذاکره قرار گرفت.

لوح و نقاشی «خلیج فارس» رونمایی شد

هنر > تجسمی - همشهری آنلاین: لوح «خلیج فارس» اثر اکرم خطیبی که به وسیله خاک خلیج فارس و ورقه‌های طلا خلق شده است، دیروز - ۲۳ اردیبهشت ماه - در مرکز یونسکو رونمایی شد.

لازم باشد به خدا از خزر و خلیج فارس آب به خراسان رضوی می‌کشیم

ایران > دولت - همشهری آنلاین: رئیس‌جمهور در جمع مردم استان خراسان رضوی گفت: قرار است با توافق صورت گرفته، شاهد انتقال آب از تاجیکستان به خراسان رضوی باشیم و به خدا اگر لازم باشد از دریای مازندران و خلیج فارس آب می‌کشیم که شما بدون آب نمائید.

کشف باغ مرجانی در عمق آب‌های خلیج فارس

محیط زیست > آب - علی‌عبدی‌پور: مستندسازی که چند سالی است با حوادث ریز و درشتی در زیر آب‌های خلیج فارس روبرویند، ناگهان زیستگاه منحصر به فردی از ماهی‌ها و مرجان‌ها را پیش چشم خود دیدند و پرده از راز مرجان‌ها برداشتند.

قدرت ایران در فضای سایبر و مسئله خلیج فارس

دیدگاه > ایران - حمید ضیایی‌پرور: به‌رغم تلاش‌های انجام شده از سوی فعالان سایبری نه تنها گوگل نام مجعول گذاشته شده در بخش جنوبی خلیج فارس را از روی گوگل زمین (google earth) حذف نکرد بلکه اساساً در سرویس پرطرفدار دیگرش یعنی نقشه گوگل (google maps) نیز نام خلیج فارس را به‌طور کلی حذف کرد و در

این سرویس روی این پهنه آبی هیچ نامی مشاهده نمی‌شود.

خلیج فارس همگام با نت‌های موسیقی

موسیقی > کنسرت - ارکستر - گروه ادب و هنر: این بار نوبت هنرمندان موسیقی است که نام خلیج فارس را بار دیگر مطرح کنند.

شماره ۸ استقلال در کنسرت خلیج فارس؛ اعتراض مردم به زنده نبودن اجرا

موسیقی > کنسرت - ارکستر - همشهری آنلاین: کنسرت خلیج همیشه فارس با استقبال علاقمندان و اجرای به یادماندنی نیما مسیحا و سالار عقیلی برگزار شد تا بار دیگر زیاده‌خواهان منطقه عبارت "خلیج فارس" را به عنوان نام همیشگی آب‌های نیلگون جنوب ایران به یاد بسپارند. البته این کنسرت با حواشی قابل توجهی نیز همراه بود.

واکنش فرمانده پدافند هوایی به رزمایش کشورهای عربی در خلیج فارس

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: فرمانده قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیا(ص) با اشاره به برگزاری رزمایش کشورهای عربی در خلیج فارس گفت: آنچه وظیفه قرارگاه پدافند هوایی به عنوان خط مقدم دفاع است هوشیاری، بیداری و آمادگی بیش از پیش است.

طرح تشکیل استان خلیج فارس مسکوت ماند

ایران > قانونگذاری - همشهری آنلاین: عضو هیأت رئیسه کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور مجلس از مسکوت ماندن طرح تشکیل استان خلیج فارس به علت پاره‌ای ملاحظات سیاسی خبر داد.

سروده حجت‌الاسلام محمدی گلپایگانی در وصف خلیج همیشه فارس

کتاب > شاعران - همشهری آنلاین: حجت‌الاسلام والمسلمین محمدی گلپایگانی رئیس دفتر مقام معظم رهبری، در وصف خلیج نیلگون فارس و گرامی‌داشت روز ملی این پهنه آبی ایرانی شعری سروده است.

سومین طرح افزایش تولید نفت ایران در خلیج فارس راه‌اندازی شد

اقتصاد > انرژی - همشهری آنلاین: سومین طرح افزایش تولید نفت ایران در منطقه

خلیج فارس با گذشت نزدیک به ۴۰ روز از آغاز سال ۱۳۹۱ در مدار بهره برداری قرار گرفت و با راه اندازی این طرح روزانه حدود ۱۰ هزار بشکه به ظرفیت تولید نفت دریایی کشور افزوده شد.

برگزاری سومین همایش بین‌المللی خلیج فارس با پیام شهردار تهران

شهر > مدیریت - سومین همایش دوسالانه خلیج فارس با گرایش «تاریخ، تمدن و فرهنگ» با هدف بررسی جنبه‌های گوناگون تحولات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی این منطقه از منظر تاریخی در روزهای ۱۰ تا ۱۲ اردیبهشت سال جاری مصادف با روز ملی خلیج فارس برگزار می‌شود.

استان خلیج فارس تشکیل می‌شود

ایران > قانونگذاری - همشهری آنلاین: عضو کمیسیون شوراها و سیاست داخلی مجلس شورای اسلامی از تهیه طرحی برای تشکیل استان توریستی و فرهنگی خلیج فارس از سوی برخی نمایندگان خبر داد.

هجوم آلاینده‌ها به خلیج فارس

محیط زیست > آلودگی - بیش از ۴۰ درصد از ذخایر گاز جهان و بخش عمده‌ای از منابع نفتی در منطقه خلیج فارس قرار دارد.

اقدام جدید سپاه در خلیج فارس؛ شناور موشک‌انداز کلاس «تندر» عملیاتی شد
ایران > دفاع - همشهری آنلاین: آیین الحاق یک فروند موشک انداز کلاس تندر به ناوگان منطقه سوم سپاه با حضور جمعی از فرماندهان و کارکنان نیروی دریایی سپاه برگزار شد.

بیانیه جدید شورای همکاری خلیج فارس؛ نظر آمریکا درباره ادعاهای واهی

امارات

جهان > خلیج فارس - همشهری آنلاین: شورای همکاری خلیج فارس در بیانیه پایانی نشست اخیر خود با تکرار ادعاهای واهی امارات درباره جزایر سه گانه ایران، ادعا کرد: دیدار رئیس جمهوری ایران از جزیره ابوموسی حقایق تاریخی را تغییر نخواهد داد.

شورای همکاری خلیج فارس از ادعای واهی امارات درباره جزایر ایرانی حمایت کرد

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: شورای همکاری خلیج فارس در اقدامی مداخله‌جویانه از ادعای واهی امارات درباره جزایر سه‌گانه ایرانی تنب کوچک، تنب بزرگ و ابوموسی حمایت کرد.

ایران آماده همکاری منطقه‌ای برای بازگشت امنیت به خلیج فارس است
ایران > دولت - همشهری آنلاین: رئیس‌جمهور در مراسم روز ارتش برآمدگی ایران برای همکاری با کشورهای منطقه برای برقراری امنیت در منطقه خلیج فارس بدون دخالت بیگانگان تاکید کرد و گفت: امنیت در خلیج فارس بامشارکت ملتهای منطقه برقرار خواهد شد و دخالت بیگانگان جز ناامنی به بار نخواهد آورد.

آلودگی خلیج فارس ۴۶ برابر حد مجاز است

محیط زیست > آلودگی - همشهری آنلاین: عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات جنگل و مرتع گفت: میزان آلودگی خلیج فارس و دریای عمان ۴۶ برابر حد مجاز است که البته بیشتر آلودگیها مربوط به خلیج فارس است.

برنامه ایران برای مقابله با سپر موشکی خلیج فارس

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: فرمانده هوافضای سپاه پاسداران با بیان اینکه تدابیر لازم برای مقابله با سپر دفاعی موشکی خلیج فارس اندیشده شده است، گفت: جای تاسف دارد که پول این طرح از جیب مسلمانان منطقه تامین می‌شود.

هشدار نسبت به نابودی تنوع زیستی خلیج فارس

محیط زیست > آلودگی - گروه محیط‌زیست - اسدالله افلاکی: نفت بزرگ‌ترین عامل آلودگی خلیج فارس است.

یک نفتکش در خلیج فارس به گل نشست؛ مرجان‌های کیش در خطر

حادثه > خارجی - همشهری آنلاین: یک کشتی نفتکش در میان مرجان‌های سواحل جنوب جزیره کیش به گل نشست.

حریق در کشتی استولت وولور: احتمال آزاد شدن مواد شیمیایی در خلیج فارس محیط زیست > آلودگی -همشهری آنالین: معاون محیط زیست دریایی سازمان محیط زیست با بیان اینکه کشتی استولت وولور با ۱۳ هزار تن) MTBE ماده افزودنی به بنزین) که بسیار سمی و خطرناک است دچار حریق شده است، گفت: هر آن امکان غرق شدن کشتی و آزاد شدن مواد شیمیایی به آب‌های خلیج فارس وجود دارد.

شهرداری بندرعباس قهرمان جام خلیج فارس شد

ورزش > رزمی -همشهری آنالین: هفته نهم از دهمین دوره لیگ برتر تکواندو جوانان و بزرگسالان باشگاه‌های کشور (جام خلیج فارس) روز دوشنبه ۱۵ اسفندماه در خانه تکواندو برگزار و برترین‌ها معرفی شدند.

آغاز صادرات عروس دریایی خلیج فارس به ویتنام

اقتصاد > تجارت خارجی -همشهری آنالین: نخستین محموله آبزیان دریایی در پایانه کانتینر یخچالی منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی(ره) بارگیری و صادر می‌شود.

خلیج فارس به انبار تسلیحات تبدیل شده است

ایران > دفاع -همشهری آنالین: وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با بیان اینکه "خلیج فارس از لحاظ نظامی، اقتصادی، علمی و فرهنگی مورد اهمیت است"، تاکید کرد: تلاش دشمنان برای نادیده گرفتن نقش کشور ما در خلیج فارس تلاشی بیهوده و عبث است.

پرونده سهام حمل‌ونقل خلیج فارس به کمیته تخلفات بورس رفت

بورس > اخبار بورس -گروه بورس: مدیرعامل بورس اوراق بهادار اعلام کرد: پرونده شرکت حمل‌ونقل خلیج فارس از نظر بورس یک نوع تخلف محسوب می‌شود و این موضوع برای رسیدگی بیشتر و برخورد آیین‌نامه‌ای به سازمان بورس و اوراق بهادار ارسال شد.

نظر سازمان حراست از اسامی جغرافیایی در آمریکا درباره نام «خلیج فارس»

فرهنگ و تاریخ -همشهری آنالین: سازمان رسمی حراست از اسامی جغرافیایی بر

نام تاریخی خلیج فارس صحنه گذاشت .

احتمال حضور نظامی انگلیس در خلیج فارس

جهان > اروپا -همشهری آنلاین: فیلیپ هاموند وزیر دفاع انگلیس با افزایش احتمال مقابله نظامی با ایران، می‌گوید لندن ممکن است نیروی نظامی به منطقه خلیج فارس اعزام کند.

ناوهای آمریکایی، انگلیسی و فرانسوی وارد خلیج فارس شدند

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: خبرگزاری فرانسه گزارش داد که ناو هواپیمابر «آبراهام لینکلن» همراه با پنج کشتی جنگی دیگر از جمله یک ناو محافظ انگلیسی و یک شناور فرانسوی بدون حادثه از تنگه هرمز گذشتند و وارد خلیج فارس شدند.

توطئه آمریکا در آموزش کماندوهای خلیج فارس برای اقدامات خرابکارانه در ایران

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: یک مجله آمریکایی در گزارشی فاش کرد که یک تیم جدید از کماندوهای ویژه آمریکا در منطقه فعال شده و نیروهای عرب همپیمان آمریکا را علیه ایران آموزش می‌دهند .

کاظم چلیپا بر روی خلیج فارس پل می‌کشد

هنر > تجسمی -همشهری آنلاین: کاظم چلیپا هنرمند پیشکسوت هنرهای تجسمی با به تصویر کشیدن پلی بر روی خلیج فارس در جشنواره هنری ایران ۱۴۰۴ شرکت کرده است .

هشدار ایران به کشورهای خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: ایران به کشورهای کوچک حوزه خلیج فارس هشدار داده است که تلاش نکنند، تولید نفت خود را برای هموار کردن تحریم نفتی ایران افزایش دهند.

ناوشکن پیشرفته انگلیس در خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: نیروی دریایی سلطنتی انگلیس در میان لفاظی‌های جنگ طلبانه علیه ایران، پیشرفته‌ترین و مدرن‌ترین ناو شکن خود را به خلیج

فارس اعزام کرده است .

دنيا نمی تواند ۲۴ ساعت بدون نفت خلیج فارس طاقت بیاورد

ایران > دفاع -همشهری آنلاین: فرمانده نیروی دریایی سپاه با اشاره به توانایی کامل ایران برای بستن تنگه حیاتی هرمز، گفت: دنیا نمی تواند ۲۴ ساعت بدون نفت خلیج فارس طاقت بیاورد.

پنتاگون: ناو آمریکا در خلیج فارس می ماند

جهان > آمریکای شمالی -همشهری آنلاین: پنتاگون روز سه شنبه به هشدار ایران مبنی بر این که ناو هواپیمابر آمریکایی نباید به منطقه خلیج فارس برگردد، پاسخ داد و اعلام کرد که رزم ناو آمریکایی به برنامه معمول خود برای حضور در این تنگه استراتژیک ادامه خواهد داد.

هشدار می دهیم ناو هواپیمابر آمریکا به خلیج فارس برنگردد

ایران > دفاع -همشهری آنلاین: فرمانده کل ارتش با اشاره به خروج ناو هواپیمابر آمریکایی از خلیج فارس به دریای عمان همزمان با رزمایش دریایی ولایت ۹۰ به آنها تذکر داد که توصیه می کنیم این ناو به خلیج فارس برنگردد چرا که ما فقط به تذکر بسنده نخواهیم کرد.

واکنش به بیانیه نشست سران کشورهای شورای همکاری خلیج فارس

ایران -سخنگوی وزارت امور خارجه درباره بیانیه نشست سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس تاکید کرد که برخی از ادعاهای مطرح شده با روح کلی روابط جمهوری اسلامی با این کشورها مغایرت دارد.

ادعای واهی شورای همکاری خلیج فارس علیه ایران

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: اعضای شورای همکاری خلیج فارس در بیانیه پایانی نشست خود با طرح ادعاهایی واهی، ایران را به دخالت در امور داخلی خود متهم کردند .

نشست شورای همکاری خلیج فارس با محور بررسی اوضاع سوریه و روابط با ایران

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: اوضاع نابسامان جهان عرب و ادامه

اعتراضات مردمی در بحرین، چشم انداز مبهم یمن، اوضاع مصر، سوریه و رابطه با جمهوری اسلامی ایران مهمترین محورهای نشست فردای سران شورای همکاری خلیج فارس در پایتخت عربستان را تشکیل می‌دهد.

حادثه در اعماق خلیج فارس

حادثه > داخلی -همشهری آنلاین: گروه مستند سازی " کاوش در اعماق خلیج فارس " به کارگردانی و تهیه کنندگی علی عبدی‌پور که برای ادامه تصویربرداری زیر آب به اعماق آبهای خلیج فارس رفته بودند با وقوع حادثه‌ای تا سر حد مرگ پیش رفتند.

آشنایی با روز ملی خلیج فارس

محیط زیست > آب -همشهری آنلاین: 10 اردیبهشت روز ملی خلیج فارس نام دارد. این روز، با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی به تقویم ایران اضافه شده است

صادرات ۳۰۶ میلیون دلار کالا از منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس

اقتصاد > تجارت خارجی -همشهری آنلاین: 306 میلیون و ۸۰۳ هزار دلار کالا از ابتدای امسال تاکنون از منطقه ویژه اقتصادی صنعتی و معدنی خلیج فارس به خارج از کشور صادر شد.

تلاش شیخ نشین‌های خلیج فارس برای تعلیق عضویت سوریه در اتحادیه عرب
ناکام ماند

جهان > خاورمیانه -همشهری آنلاین: تلاش شیخ نشین‌های حاشیه جنوبی خلیج فارس در نشست رسمی وزیران خارجه اتحادیه عرب برای به تعلیق درآوردن عضویت سوریه در آن اتحادیه ناکام ماند.

تشییع نمادین طرح شورای همکاری خلیج فارس در تظاهرات یمن

جهان > خلیج فارس -همشهری آنلاین: امروز در یمن دوباره اعتراضاتی علیه علی عبدالله صالح، رئیس جمهور این کشور شکل گرفت که گمانه زنی‌ها از حضور صدها هزار نفر در آن حکایت دارد.

نسل جدید تانک ایرانی ذوالفقار و موشک بالستیک خلیج فارس

ایران > دفاع -همشهری آنلاین: مراسم رژه نیروهای مسلح ۳۱ شهریور همزمان با

آغاز هفته دفاع مقدس در جوار حرم مطهر بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران برگزار شد

اردن در مسیر عضویت شورای همکاری خلیج فارس

جهان > خلیج فارس -همشهری آنلاین: اردن نخستین دور گفت‌وگوها برای عضویت در شورای همکاری خلیج فارس را ۱۱ سپتامبر در جده با کشورهای عضو این سازمان برگزار می‌کند.

ایران، نامه شورای همکاری خلیج فارس را پس فرستاد

ایران > سیاست خارجی -گروه سیاسی: ایران نامه دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس درباره اوضاع بحرین را به دلیل غیرمتعارف بودن آن با شئون دیپلماتیک و قابل قبول نبودن مفاد آن، به دبیرخانه این شورا عودت داد.

هشدار نسبت به نابودی مرجان‌های خلیج فارس

محیط زیست > فجایع -درحالی‌که شعار امسال روز محیط‌زیست منطقه خلیج فارس و دریای عمان (راپمی) «وخامت آبسنگ‌های مرجانی» است، گزارش‌های دریافتی حاکی است حجم قابل توجهی از مرجان‌های منطقه به دلیل تغییرات آب و هوایی و افزایش درجه حرارت در کنار فعالیت‌های انسانی در معرض نابودی قرار گرفته است.

عرصه حرکت دریایی ما تنها خلیج فارس و دریای عمان نخواهد بود

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: نماینده مقام معظم رهبری در شورای عالی امنیت ملی با تاکید بر این‌که برای هرگونه تقابل و تعامل راهبردی از دریا استفاده حداکثری خواهیم کرد، اظهار داشت: عرصه حرکت دریایی ما تنها خلیج فارس و دریای عمان نخواهد بود.

ایران از حضور ناظران کشورهای حاشیه خلیج فارس در مانورها استقبال می‌کند

ایران > دفاع -همشهری آنلاین: فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد که تهران از حضور ناظرانی از کشورهای حاشیه خلیج فارس برای بازدید از مانورهای نظامی خود استقبال می‌کند.

ترین‌های لیگ دهم؛ جام خلیج فارس

ورزش > فوتبال -همشهری آنلاین: آمار که حکایت‌گر خوبی و بدی عملکرد تیم‌ها

و بازیکنان است، حاوی نکاتی است که بررسی و تحلیل‌های زیادی را طلب می‌کند. آنچه مشخص است، آمار هرگز اشتباه نمی‌کند و مرجع مناسبی برای تحلیل‌گرانی است که قصد دارند، وضعیت فوتبال ایران را بهبود بخشند.

نخستین گردهمایی بین‌المللی اقیانوس‌شناسی خلیج فارس در تهران برگزار می‌شود

محیط زیست > آب -همشهری آنلاین: دولت در راستای توسعه علوم دریایی و اقیانوس‌شناسی در دریا‌های پیرامون به ویژه خلیج فارس با برگزاری نخستین گردهمایی بین‌المللی اقیانوس‌شناسی خلیج فارس موافقت کرد.

هنرمند برتر چهارمین جشنواره ملی پوستر خلیج فارس معرفی شد
هنر > جشنواره -همشهری آنلاین: محمدرضا پارسا کردآسیابی، هنرمند جوان البرزی، مقام نخست چهارمین جشنواره ملی پوستر خلیج فارس را به خود اختصاص داد.

معمای امنیت در خلیج فارس

دیدگاه > جهان -ارسلان مرشدی: خلیج فارس به‌عنوان یک شاهراه دریایی از همان سپیده دم تاریخ، ارزش فراوانی داشته و به عنوان برخوردگاه تمدن‌های بزرگ خاور باستان، پیشینه‌ای چندین هزار ساله دارد.

برگزیدگان جشنواره خلیج فارس معرفی شدند

هنر > جشنواره -همشهری آنلاین: نخستین جشنواره بین‌المللی فرهنگی هنری خلیج فارس شب گذشته با معرفی برگزیدگان به کار خود پایان داد.

پیام رییس‌جمهور به جشنواره بین‌المللی فرهنگی هنری خلیج فارس

ایران > دولت -همشهری آنلاین: رییس‌جمهور به مناسبت روز ملی خلیج فارس در پیامی به جشنواره بین‌المللی فرهنگی هنری خلیج فارس، پاسداشت نام بلند خلیج فارس را به عنوان مظهر صلح و برادری وظیفه آحاد ایرانیان پاک نهاد دانست

تغییر نام خلیج فارس، یکی از مظاهر استعماری انگلیس است

ایران > سیاست خارجی -مرتضی بیات: به‌کار بردن نام جعلی برای خلیج فارس از

سوی شیوخ ساکن در منطقه یکی از طرفندهای متداول است که برای گسترش آن تبلیغات وسیعی نیز انجام می‌دهند اما با وجود اسناد مستند تاریخی جای هیچ‌گونه انکاری برای آنان باقی نمی‌ماند؛

روزگار ۱۰ اردیبهشت ۹۰؛ روز ملی خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > تاریخ جهان - نام تاریخی این خلیج، در زبان‌های گوناگون، ترجمه عبارت خلیج فارس یا دریای پارس بوده است.

دهکده دانایی خلیج فارس راه‌اندازی می‌شود

دانش > دانش - همشهری‌آنلاین: رئیس پارک علم و فناوری خلیج فارس از راه‌اندازی دهکده دانایی خلیج فارس خبر داد و گفت: راه‌اندازی این دهکده در روز ۱۰ اردیبهشت همزمان با روز ملی خلیج فارس و جشنواره دانایی خلیج فارس است.

موافقت رسمی مخالفان عبدالله صالح با طرح شورای خلیج فارس

جهان > خاورمیانه - همشهری‌آنلاین: منابع خبری یمن از موافقت رسمی مخالفان علی عبدالله صالح با طرح شورای همکاری خلیج فارس برای حل بحران این کشور که قرار است روز شنبه آینده در ریاض پایتخت عربستان سعودی شود، خبر دادند.

صالحی: کشورهای خلیج فارس دچار سیاست‌های شتاب‌زده شده‌اند

ایران > سیاست خارجی - همشهری‌آنلاین: وزیر امور خارجه با اشاره به تحولات منطقه خطاب به مقامات کشورهای حوزه خلیج فارس گفت: کشورهای خلیج فارس دچار سیاست‌های شتاب‌زده شده‌اند.

واکنش ایران به بیانیه مشترک شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه اروپا

ایران > سیاست خارجی - همشهری‌آنلاین: سخنگوی وزارت امور خارجه تحولات جاری در خاورمیانه، خلیج فارس و شمال آفریقا را حاصل رفتار حاکمان کشورهای دانست که به خواست مردمی توجهی نداشته و سیاست وابستگی به قدرتهای فرامنطقه‌ای را به منافع ملت خویش ترجیح داده‌اند.

ایران ضامن امنیت انتقال انرژی از خلیج فارس است

ایران > دفاع - همشهری‌آنلاین: مشاور و دستیار عالی فرمانده کل قوا در امور

نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی ایران را قدرتمندترین ارتش خاورمیانه خواند و حضور مقتدرانه ایران در خلیج فارس و آبهای بین‌المللی را بیانگر تضمین امنیت منطقه و انتقال انرژی از سوی ایران برشمرد.

واکنش وزارت خارجه به بیانیه جدید شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: سخنگوی وزارت امور خارجه ادعاهای تکراری و اتهامات کذب علیه جمهوری اسلامی ایران در بیانیه اخیر شورای همکاری خلیج فارس را مردود و بی اساس دانسته و آن را اقدامی در جهت انحراف افکار عمومی جامعه بین‌المللی از اقدامات نظامی گرایانه و بحران ساز برخی کشورهای منطقه توصیف کرد.

دیدنی‌های زیرآب جزایر خلیج فارس در مستند تلویزیونی

سینما و تلویزیون > تلویزیون - همشهری آنلاین: مجموعه مستند «سفر به اعماق خلیج فارس» که حاصل کار فشرده دو ساله گروهی از فیلمبرداران به کارگردانی علی‌عبدی‌پور از اعماق جزایر خلیج فارس است از شنبه ۲۰ فروردین از شبکه اول سیما پخش خواهد شد.

واکنش مجلس به بیانیه شورای همکاری خلیج فارس

ایران > قانونگذاری - اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و دیگر نمایندگان مجلس روز گذشته در واکنش به بیانیه ضدایرانی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس از این کشورها خواستند واقعیت منطقه را درک کنند و به جای فرافکنی، مشکلات حکومتی خود را شناسایی کنند.

رقابت سینمایی بیش از ۲۰ کشور در روز خلیج فارس

سینما و تلویزیون > جشنواره - گروه ادب و هنر - کامران محمدی: اعضای هیات داوری بخش مسابقه جشنواره فیلم کیش، در فاصله ۲۰ روز مانده به آغاز این جشنواره معرفی شدند.

سایه سنگین ایران بر شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - علی موسوی خلخالی: نزدیک به ۳۰ سال از تأسیس

شورای عالی همکاری خلیج فارس می‌گذرد؛ شورایی که در سال‌های ابتدایی جنگ ایران و عراق تشکیل شد و هدف از آن رویارویی با ایران، حمایت از عراق در جنگ با ایران و ایجاد یکپارچگی میان کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس در برابر آنچه تهدید ایران می‌نامیدند بود.

کشف ۲۱ هزار بطری مشروبات الکلی در سواحل خلیج فارس

پلیس > عملیات - گروه حوادث: فرمانده دریابانی هرمزگان از کشف بیش از ۲۱ هزار بطری مشروبات الکلی در آب‌های ساحلی خلیج فارس خبر داد .

آغاز عملیات اجرایی احداث پل خلیج فارس

ایران > دولت - با حضور رئیس‌جمهور عملیات اجرایی احداث پروژه بزرگ ملی پل خلیج فارس در قشم آغاز شد .

موضع شورای همکاری خلیج فارس در قبال رژیم قذافی

جهان > خلیج فارس - همشهری‌آنلاین: شورای همکاری خلیج فارس در قبال رژیم معمر قذافی اعلام موضع کرد

نوار حاشیه خلیج فارس زیر سایه هجوم ریزگرد

محیط زیست > آلودگی - گروه شهری: استان‌های جنوب کشور بار دیگر دستخوش پدیده آزاردهنده هجوم ریزگردها شدند .

احداث جزایر مصنوعی در خلیج فارس روابط ایران و امارات را تیره خواهد کرد

ایران > دفاع - همشهری‌آنلاین: دستیار و مشاور عالی فرماندهی معظم کل قوا با اشاره به اقدام امارات برای احداث جزایر مصنوعی در خلیج فارس، گفت: احداث این جزایر باعث پیچیده‌تر شدن اختلافات موجود اماراتی‌ها با ایران و نیز باعث واگرایی و تیره شدن بیشتر روابط کشورها خواهد شد.

نمایشگاه بین‌المللی نقاشی از پرسپولیس تا خلیج فارس

هنر > نقاشی - همشهری‌آنلاین: نخستین نمایشگاه بین‌المللی نقاشی، با عنوان از پرسپولیس تا خلیج فارس، در تالار وحدت تهران گشایش یافت.

هنرمندان سمپوزیوم «از پرسپولیس تا خلیج فارس» راهی قشم شدند
 هنر > تجسمی -همشهری آنلاین: هنرمندان نخستین سمپوزیوم بین‌المللی نقاشی
 «از پرسپولیس تا خلیج فارس» «امروز- ۲۴ بهمن‌ماه- راهی بندرعباس و سپس به قشم
 اعزام می‌شوند.

اعتراضات مردمی به حوزه خلیج فارس رسید

جهان > خلیج فارس -در پی فراگیر شدن روزهای خشم در کشورهای عربی،
 نمایندگان مخالف دولت در پارلمان کویت، هواداران خود را به شرکت در تظاهرات
 سه‌شنبه خشم علیه دولت در مقابل ساختمان این پارلمان فراخواندند .

نجات سرنشینان شناور آتش گرفته در خلیج فارس

حادثه > خارجی -همشهری آنلاین: 15 سرنشین شناور سی شاین ۱۴ از خطر مرگ
 نجات یافتند

عذرخواهی انتشارات دانشگاه آکسفورد از استفاده از نام جعلی به جای خلیج فارس

جهان > اروپا -همشهری آنلاین: انتشارات دانشگاه آکسفورد انگلیس نسبت به
 استفاده از نامی جعلی به جای نام خلیج فارس در یکی از کتابهای خود رسماً
 عذرخواهی کرد.

جوایز بخش "خلیج فارس" جشنواره فیلم کیش اعلام شد

سینما و تلویزیون > جشنواره -همشهری آنلاین: جایزه به برترین فیلمسازان
 فیلم‌های سینمایی، سینمایی ویدئویی، آثار کوتاه و مستند بخش مسابقه سینمای ایران
 جشنواره بین‌المللی فیلم کیش تعلق می‌گیرد

سپاه ۲ هواپیمای بیگانه را در خلیج فارس سرنگون کرد

ایران > دفاع -گروه سیاسی: فرمانده نیروی هوافضای سپاه با اشاره به اینکه ما تا
 کنون تعداد زیادی از هواپیماهای جاسوسی و فوق‌پیشرفته بیگانه را سرنگون و در
 مواردی مهندسی معکوس کرده‌ایم، گفت:

وضعیت بهترین جزیره مرجانی خلیج فارس

محیط زیست > زیست‌بوم -همشهری آنلاین: خبر کوتاه و تکان دهنده بود، مجلس

با واگذاری جزایر هندورابی، فارور و بنی فارور به منطقه آزاد کیش موافقت کرده است.

ایران و نظام امنیتی خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - محمد خواجه‌نوی: شاید اگر خلیج فارس را حساس‌ترین و مهم‌ترین منطقه جغرافیایی در جهان بنامیم، سخنی به گزاف نگفته باشیم.

نام خلیج فارس در منابع تاریخی

فرهنگ و تاریخ > تاریخ ایران - شعیب بهمن: در طول تاریخ، خلیج فارس نه تنها بخشی از خاک ایران محسوب می‌شده و حاکمیت آن در دست ایرانی‌ها بوده است، بلکه به اذعان تمام منابع تاریخی موجود این پهنه آبی با عناوینی نظیر خلیج فارس، خلیج عجم، دریای فارس یا بحر فارس شناخته شده است.

جزیره‌ای به بزرگی بریتانیا در اعماق خلیج فارس مدفون است

فرهنگ و تاریخ > میراث جهان - همشهری آنلاین: تحقیقات دانشمندان نشان می‌دهد، سرزمین حاصل‌خیز قدیمی که در اعماق خلیج فارس مدفون شده احتمالاً مسکن انسان‌های اولیه خارج شده از آفریقا در ۷۵ تا ۱۰۰ هزار سال پیش بوده است.

تداوم خشک کردن سواحل مرجانی خلیج فارس و خاکریزی در دریا

محیط زیست > آب - درحالی‌که حدود ۲ ماه از عملیات خاکریزی برای احداث فازهای ۲۲ تا ۲۴ پارس جنوبی در زیباترین ساحل خلیج فارس می‌گذرد گزارش‌های دریافتی حاکی است هنوز گزارش ارزیابی این پروژه که حدود ۱۰ روز قبل به سازمان حفاظت محیط‌زیست ارائه شده تایید نشده است.

تاکید سران شورای همکاری خلیج فارس بر گسترش مناسبات با ایران

جهان > خلیج فارس - همشهری آنلاین: سران شورای همکاری خلیج فارس در بیانیه پایانی نشست خود خواستار گسترش روابط با ایران شدند و از مذاکرات راهبردی تهران و گروه ۵+۱ استقبال کردند.

سواحل خلیج فارس کتاب قطور مقاومت ایرانیان در برابر متجاوزان است

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران تاکید کرد: سالهاست که به صورت رسمی و غیر رسمی بیان می‌کنند که مایلند

حمله‌ای ولو مقطعی به ایران داشته باشند اما وقتی ایستادگی ملت ایران را ارزیابی می‌کنند با تردید جدی مواجه می‌شوند.

روزگار ۱ آذر؛ خروج نیروهای انگلیسی از خلیج فارس پس از سال‌ها استعمار در خاورمیانه

فرهنگ و تاریخ > تاریخ جهان - نوشیروان کیهانی زاده: انگلستان به‌عنوان استعمار پیر، در طول قرون متمادی، منطقه خلیج فارس را محل تاخت و تاز خود قرار داده بود.

عذرخواهی المپیک آسیا به‌خاطر استفاده از نام جعلی به‌جای خلیج فارس
ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: دبیرکل کمیته ملی المپیک از تماس تلفنی رئیس کمیته برگزاری شانزدهمین دوره بازیهای آسیایی و عذرخواهی وی خبر داد.

نجات ۶ سرنشین یک لنج در آب‌های خلیج فارس
حادثه > داخلی - همشهری آنلاین: ۶ سرنشین یک فروند لنج تجاری آسیب دیده در آبهای شمالی خلیج فارس با تلاش نیروهای مرکز جستجو و نجات دریایی بندر امام خمینی نجات یافتند.

خلیج فارس هنوز سرخ رنگ است
محیط زیست > آب - همشهری آنلاین: معاون محیط زیست دریایی سازمان محیط زیست با تاکید بر آغاز فصل سرما در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری سواحل خلیج فارس گفت: به دلیل اینکه این تغییر فصل تاثیری بر دمای آب دریا ندارد شکوفایی جلبکی همچنان در خلیج فارس ادامه دارد.

خلیج فارس اگر برای ما امن نباشد، برای هیچ‌کس امن نخواهد بود
ایران > دفاع - همشهری آنلاین: در جنگ نیمه سخت سال گذشته آب‌بندی شدیم، اما در جنگ نرم فاصله فراوان است و در این عرصه نیاز به ممارست، کنکاش و روانکاوی بیشتری است.

هیچ ناو مهاجم آمریکایی از خلیج فارس سالم بیرون نخواهد رفت
ایران > دفاع - همشهری آنلاین: اگر آمریکایی‌ها بخواهند حمله نظامی داشته باشند، باید ناوهای خود را ۷-۸ هزار کیلومتر آن طرف‌تر ببرند؛ چراکه بدون شک هیچ‌کدام از

آن‌ها سالم از خلیج فارس بیرون نخواهد رفت.

فاچاق گازوئیل، سواحل خلیج فارس را آلوده می‌کند

محیط زیست > آب - گروه محیط‌زیست - اسد افلاکی: رئیس پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان با اشاره به اینکه ۵۰ درصد نفت خام جهان از تنگه هرمز و از طریق خلیج فارس صادر می‌شود،

احتمال بروز فاجعه زیست‌محیطی در خلیج فارس

محیط زیست > آب - گروه محیط‌زیست: معاون محیط‌زیست دریایی سازمان محیط‌زیست ایران در گفت‌وگو با مهر با تأیید فرسودگی و وجود آلودگی ناشی از نشت لوله‌های نفتی در خلیج فارس، گفت:

اعزام کشتی‌های حامل کمک‌های مردمی از خلیج فارس به غزه

ایران > سیاست خارجی - گروه سیاسی: دبیر شورای عالی امنیت ملی، پیشنهاد کرد کشتی‌های حامل کمک‌های مردمی با همکاری کشورهای منطقه از خلیج فارس راهی غزه شوند.

ورود زیردریایی‌های اسرائیل تهدید امنیت منطقه خلیج فارس است

ایران > سیاست - همشهری آنلاین: در صورتی که خبر ورود زیردریایی هسته‌ای اسرائیل به منطقه خلیج فارس صحت داشته باشد مسئولان مربوطه باید فوراً نسبت به این مسئله حساسیت جدی نشان دهند.

گلیم کوتاه و پای دراز شیخ‌های حاشیه خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - مجید مهربانی: اماراتی‌ها در روزهای گذشته در چندین نوبت ادعاهای بی‌پایه و اساس خود را درباره جزایر سه‌گانه ایرانی تکرار کردند.

جشن روز ملی خلیج فارس در کیش و هرمز

ایران > سیاست - مراسم روز ملی خلیج فارس در استان هرمزگان برگزار شد.

زنجیره انسانی دانشجویان بر فراز نقشه خلیج فارس تشکیل شد

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - همشهری آنلاین: زنجیر انسانی بر فراز نقشه خلیج فارس در منطقه سنگ مرغان جزیره هرمز دهم اردیبهشت ماه با حضور ۲۰۰ تن از

دانشجویان بومی و مسئولان فرهنگی کشور تشکیل شد

سردار جزایری: قدرت‌های بزرگ در پی تسلط بر خلیج فارس هستند

ایران > دفاع -همشهری آنلاین: معاون فرهنگی و تبلیغات دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح پیشنهاد کرد هرچه زودتر جبهه مشترک منطقه‌ای در خلیج فارس شکل گیرد

ثبت ملی خلیج فارس ترسیم درستی از صحنه امروز جهانی است

ایران > دولت -همشهری آنلاین: رئیس جمهور گفت که اعلام روز خلیج فارس یک ترسیم درست از صحنه امروز جهانی است .

نام خلیج فارس در قراردادها و معاهدات منطقه‌ای و بین‌المللی

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران -همشهری آنلاین - محمد عجم: خلیج فارس اگر چه از نظر لغوی نامی برای پهنه آبی جنوب ایران است اما در واقع در بردارنده هویت تاریخی و فرهنگی ایران است

کتاب خلیج فارس کمک آموزشی است

آموزش > عمومی -همشهری آنلاین : معاون وزیر و رییس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش در نشست علمی کاربردی خلیج فارس در برنامه درسی ضمن رونمایی از کتاب خلیج فارس گفت: خلیج فارس همیشه خلیج فارس خواهد بود، چون نماد پایداری، دیرینگی و ماندگاری ملت ایران است .

نام خلیج فارس در منابع و نقشه‌های تاریخی و اسناد بین‌المللی

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران -همشهری آنلاین: نشست علمی "بررسی نام خلیج فارس در منابع و نقشه‌های تاریخی و اسناد بین‌المللی" به مناسبت روز ملی خلیج فارس چهارشنبه توسط پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات برگزار می‌شود

آلودگی خلیج فارس، عامل مرگ هزاران ماهی کفال

محیط زیست > آب -گروه محیط‌زیست- اسد افلاکی: درحالی‌که گزارش‌های دریافتی حاکی از آن است که طی ۳ هفته اخیر، هزاران ماهی کفال در آب‌های ساحلی هرمزگان تلف شده‌اند

برگزاری رزمایش "پیامبر اعظم ۵" برای امنیت خلیج فارس

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: جانشین فرمانده کل سپاه هدف اصلی رزمایش را تاکید بر امنیت خلیج فارس و تنگه هرمز عنوان کرد.

امنیت خلیج فارس مرهون سیاست‌های مدبرانه نظام

ایران > سیاست - همشهری آنلاین: وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، آرامش و امنیت در خلیج فارس را مرهون سیاست‌های مدبرانه نظام و اقتدار و آمادگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران دانست.

کتاب اسناد نام خلیج فارس؛ میراثی کهن و جاودان منشر شد

کتاب > چاپ اول - همشهری آنلاین: کتاب "اسناد نام خلیج فارس؛ میراثی کهن و جاودان" منتشر شد.

سامانه موشکی آمریکا در خلیج فارس با تاکتیک‌های ساده بی‌اثر می‌شود

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: رئیس ستاد کل نیروهای مسلح گفت: با تاکتیک‌های ساده می‌توان، سامانه موشک‌های ضد موشک پاتریوت آمریکا را بی‌اثر کرد

بزرگ‌ترین طرح گازی خلیج فارس ۲۲ بهمن افتتاح می‌شود

اقتصاد > انرژی - همشهری آنلاین: طرح توسعه میدان سلمان به‌عنوان بزرگ‌ترین طرح گازی خلیج فارس برای تولید روزانه ۵۰۰ تا ۵۴۰ میلیون فوت مکعب گاز ۲۲ بهمن امسال راه‌اندازی خواهد شد

سپر موشکی آمریکا در ۴ کشور حوزه خلیج فارس

جهان > آمریکای شمالی - گروه بین‌الملل: دولت اوپاما هر چند با شعار مقابله با نظامی‌گری دوران جورج بوش و تغییر دیپلماسی گاوچرانی او به قدرت رسید

انتقاد ایران از ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران با اشاره به این که مشکلات منطقه خلیج فارس باید از طریق راهکارهای منطقه‌ای حل شود، گفت: ساخت جزایر مصنوعی تبعات زیست محیطی فراوانی پیرامون منطقه خلیج فارس دارد.

شورای همکاری خلیج فارس، نیروی واکنش سریع تشکیل می‌دهد
 جهان > خلیج فارس - گروه بین‌الملل: اجلاس سران کشورهای عضو شورای
 همکاری خلیج فارس با توافق در مورد تشکیل نیروی مشترک واکنش سریع برای
 مقابله با خطرهای امنیتی به کار خود پایان داد.

۵ انگلیسی دستگیر شده در خلیج فارس آزاد شدند

ایران > سیاست خارجی - گروه سیاسی: نخستین ساعت‌های صبح دریابانی جزیره
 سیری خبر از آزادی ۵ انگلیسی دستگیر شده داد

آزادی ۵ انگلیسی دستگیر شده در خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: دریابانی جزیره سیری روز چهارشنبه ۱۱
 آذر از آزادی ۵ انگلیسی دستگیر شده خبر داد.

بازتاب گسترده دستگیری ۵ ملوان انگلیسی در آب‌های خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - گروه سیاسی-محمدعلی بدری: رئیس دفتر محمود
 احمدی‌نژاد درباره ۵ ملوان انگلیسی تازه‌وارد به آب‌های ایران گفت:

خلیج فارس با همکاری کشورها به منطقه‌ای آباد و امن تبدیل شود

ایران > رهبری - همشهری آنلاین: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب
 اسلامی پنجشنبه ۱۴ آبان در دیدار شیخ خلیفه بن حمد آل ثانی امیر قطر و هیئت
 همراه، روابط جمهوری اسلامی ایران و قطر را یک روابط نمونه در منطقه خلیج فارس
 خواندند و تاکید کردند:

ورود سالانه ۱.۵ میلیون تن نفت به خلیج فارس

محیط زیست > آب - گروه محیط‌زیست- اسد افلاکی: سالانه ۱.۵ میلیون تن نفت
 وارد خلیج فارس می‌شود. این پهناب به‌اندازه‌ای آلوده است که برخی میزان این
 آلودگی را ۴۷ برابر آب‌های آزاد اعلام می‌کنند.

نجات یک لاک‌پشت در آب‌های خلیج فارس

محیط زیست > حیوانات - همشهری آنلاین: یک لاک‌پشت که در حوضچه دریایی
 نیروی دریایی گرفتار شده بود، نجات یافت.

حذف خلیج فارس از کتاب اول دبستان عمدی نبود

آموزش > عمومی - سرپرست وزارت آموزش و پرورش از تصحیح نقشه ایران که در پشت جلد کتاب بخوانیم اول ابتدایی آمده است، خبر داد.

ادعای واهی شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران طرح ادعاهای واهی و بی‌اساس پیرامون ۳ جزیره ایرانی تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی در بیانیه پایانی اجلاس یکصد و دوازدهم وزیران خارجه شورای همکاری خلیج فارس را دخالت آشکار در امور داخلی ایران خواند و آن را رد کرد.

سینما؛ تحولات تازه در حوزه خلیج فارس

سینما و تلویزیون > سینمای جهان - همشهری آنلاین: جشنواره تریبکای دوحه، اولین فستیوال سینمایی قطر، می‌گوید می‌خواهد که مرکزی برای فیلمسازان محلی در دولت‌های عرب خلیج فارس ایجاد کند.

آشنایی با خلیج فارس

محیط زیست > آب - همشهری آنلاین: خلیج فارس با وسعت حدود ۲۳۲۸۵۰ کیلومتر مربع در جنوب و میان ایران و شبه جزیره عربستان واقع شده و با دریای عمان از طریق تنگه هرمز مربوط است

حرکت موازی روسیه و چین بر مدار خلیج فارس

جهان > روابط بین‌الملل - همشهری آنلاین - مریم جعفری: خلیج فارس در تقاطع روابط بین‌اروپا، آفریقا و خاور دور نقش مهمی را بازی می‌کند

کنفرانس معماری، سکونت و هویت فرهنگی خلیج فارس در لندن

شهر > معماری - گروه شهری: کنفرانس بین‌المللی معماری، سکونت و هویت فرهنگی در خلیج فارس با همکاری برنامه اسکان بشر ملل متحد، دانشگاه وست‌مینستر و سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور ۱۳ مهرماه در انگلیس برگزار می‌شود.

استقبال شورای همکاری خلیج فارس از سفر پادشاه عمان به ایران

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: دبیر کل شورای همکاری خلیج فارس

متشکل از ۶ کشور عربی حوزه خلیج فارس از نتایج سفر پادشاه سلطان نشین عمان به جمهوری اسلامی ایران استقبال کرد

۱۲ تیر، سالروز انفجار ایرباس بر فراز آب‌های خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > تاریخ ایران - همشهری آنلاین: خلیج همیشه نیلی فارس دو بار در طول تاریخ ایران از زمانی که پای استعمار به آن گشوده شد، به پاسداشت مظلومیت و رشادت مردم این سرزمین به رنگ خون درآمد

آغاز رزمایش نیروی هوایی ارتش در خلیج فارس و دریای عمان

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: رزمایش هوایی میلاد نور ولایت را تیزپروازان نیروی هوایی ارتش، از صبح روز دوشنبه اول تیر بر فراز آب‌های نیلگون خلیج فارس و دریای عمان آغاز کردند .

موارد آنفلوآنزای خوکی در کشورهای عرب حوزه خلیج فارس

سلامت > بیماری - همشهری آنلاین: موارد آنفلوآنزای خوکی در کشورهای عربی حوزه خلیج فارس که یک منطقه ترانزیتی پرتراфик است، روز سه‌شنبه ۱۷ ژوئن (۲۶ خرداد) به شدت افزایش یافت

ادامه روند افزایشی بهای بنزین در بازار خلیج فارس

اقتصاد > انرژی - همشهری آنلاین: بهای هر لیتر بنزین در بازار خلیج فارس بر اساس قیمت فوب در روز جمعه گذشته (۲۲ خرداد) به حدود ۴۹۰ تومان رسید.

اوباما هم نام خلیج فارس را تحریف کرد

جهان > آمریکای شمالی - گروه سیاسی: باراک اوباما بر مبنای شعار تغییر خود، گویا تصمیم گرفته رویکرد رؤسای جمهوری پیشین آمریکا را نیز که لاقول هرچه علیه ایران سخن می‌گفتند واقعیت‌های تاریخی را تحریف نمی‌کردند، تغییر دهد.

بازدید شهردار تهران از صنایع دستی خلیج فارس

شهردار > بازدید - گروه شهری: ساختمان زردرنگ آجرنمای بنیاد ایرانشناسی میزبان شهردار پایتخت شد

ما و نام خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - دکتر حسین آخانی: *سال گذشته روز ملی خلیج فارس با شکوه خاصی برگزار شد.

خلیج فارس در فهرست آثار ملی ثبت شد

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - همشهری آنلاین: با حضور رئیس جمهوری و رئیس سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، خلیج فارس، در فهرست آثار طبیعی-تاریخی مملوس و ناملموس ثبت شد.

ناطق نوری: به هیچ وجه نمی توان نام خلیج فارس را تغییر داد

ایران > سیاست - همشهری آنلاین: عضو جامعه روحانیت مبارز با بیان اینکه به هیچ وجه نمی توان نام خلیج فارس را تغییر داد گفت:

«خلیج فارس» هنوز ثبت ملی هم نشده است

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - سینا قنبرپور: 5 سال از ثبت عنوان روز ملی «خلیج فارس» در دهمین برگ تقویم دومین ماه شمسی ما سپری شده است و با وجود تعرضاتی که به این قدمت تاریخی می شود فعالیت در حد و حدود این دوره ۵ ساله برای حفاظت از این میراث معنوی و هویت تاریخی نشده است.

زنگ انقراض کوسه های خلیج فارس به صدا درآمد

محیط زیست > منابع طبیعی - کاملیا مافی: خلیج فارس بزرگترین پناهگاه موجودات دریایی به ویژه آبزیان ظریف و کوچک از قبیل ماهی های تزئینی زیبا و رنگارنگ، مرجان ها، ماهیان خوراکی و غیرخوراکی، کوسه ماهیان، صدف ها، حلزون ها، نرم تنان، شقایق ها، اسفنج ها، عروس های دریایی و... است.

نماد فروهر در خلیج فارس جزیره می شود

سفر > ایرانگردی - یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی خبر از ساخته شدن جزیره ای تفریحی - پژوهشی در خلیج فارس با نماد فروهر داد.

کشند، همچنان آبی خلیج فارس را سرخ می کند

محیط زیست > آب - گروه محیط زیست - سپیده سمائی: با نزدیک شدن به ماه های

گرم سال، نگرانی از تشدید پدیده کشند قرمز وارد مرحله جدیدی شده است.

آب‌های خلیج فارس دوباره آبی می‌شود؟

محیط زیست > آلودگی - گروه محیط‌زیست- سپیده سمائی: «در حال حاضر به دلیل تغییرات جوی در استان‌های جنوبی (هرمزگان و بوشهر) میزان تراکم جلبک کمتر شده است

آلودگی گسترده زیست‌محیطی در خلیج فارس در حال وقوع است

محیط زیست > آلودگی - بیش از ۵ هزار متر مکعب پسماندهای صنعتی و هزاران لیتر آب سنگین صنعتی از ابتدای فعالیت مجتمع پسماندهای صنعتی مبین در سواحل خلیج فارس بدون هیچ فرایند پاکسازی رهاسازی شده است.

کاهش قیمت بنزین در خلیج فارس

اقتصاد > انرژی - همشهری آنلاین: قیمت بنزین سوپر بدون سرب در بازار فرآورده‌های نفتی خلیج فارس، به ۵۲ دلار و ۳ سنت در هر تن کاهش یافت.

روسیه طرح امنیت منطقه خلیج فارس با مشارکت ایران را بررسی می‌کند

جهان > روسیه و قفقاز - همشهری آنلاین: الکساندر زاسپیکین معاون اداره خاورمیانه و آفریقای وزارت خارجه روسیه اعلام کرد روسیه نظریه امنیت دستجمعی منطقه خلیج فارس را با مشارکت کشورهای منطقه و جمهوری اسلامی ایران بررسی می‌کند

عمان قهرمان جام خلیج فارس شد

ورزش > فوتبال - همشهری آنلاین: تیم ملی فوتبال عمان شنبه شب با غلبه بر تیم ملی عربستان سعودی به عنوان قهرمانی نوزدهمین دوره مسابقات کشورهای حوزه خلیج فارس دست یافت.

آشنایی با شورای همکاری خلیج فارس

جهان > مجامع جهانی - همشهری آنلاین: شورای همکاری خلیج فارس در سال ۱۳۵۹ تاسیس شد.

ارزش شاخص سهام بازار بورس کشورهای حوزه خلیج فارس کاهش یافت

بورس > جهان - همشهری آنلاین: ارزش شاخص سهام بازار بورس اغلب

کشورهای حوزه خلیج فارس در پایان معاملات روز یکشنبه کاهش یافت.

پیشنهاد تشکیل کنسرسیوم مشترک ساخت نیروگاه‌های اتمی در منطقه خلیج فارس
دانش > دانش - گروه سیاسی: رئیس سازمان انرژی اتمی در سمینار بین‌المللی «نیروگاه‌های هسته‌ای، محیط‌زیست و توسعه پایدار» پیشنهاد کرد

خلیج فارس در هراس شکوفایی سموم

محیط زیست > آب - پریسا خلف بیگی: نام این پدیده در دنیا HAB مخفف Harmful Algae Bloom به معنی شکوفایی مضر جلبکی است

رزمایش بزرگ ارتش در خلیج فارس

ایران > دفاع - گروه سیاسی: رزمایش بزرگ ارتش جمهوری اسلامی ایران هفته اول آذر در خلیج فارس برگزار می‌شود

اظهارات متکی در دیدار با دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران گفت: گفتگوهای تجارت آزاد میان ایران و شورای همکاری خلیج فارس در آینده‌ای نزدیک آغاز می‌شود.

گشایش چهارمین نمایشگاه بین‌المللی هوایی خلیج فارس در کیش

اقتصاد > حمل و نقل - همشهری آنلاین: چهارمین نمایشگاه بین‌المللی هوایی خلیج فارس با حضور وزیرراه و ترابری، رئیس سازمان هواپیمایی کشوری و متخصصان داخلی و خارجی صنعت هوانوردی در جزیره کیش گشایش یافت.

جعل نام خلیج فارس ناشی از ضعف مدیریت ملی است

ایران > سیاست خارجی - مدرس دانشگاه شهید بهشتی درباره جعل نام خلیج فارس در سالنامه ۲۰۰۸ میلادی سازمان جهانی جهانگردی، بیان کرد:

تحریف نام خلیج فارس باز هم در مقالات زیست‌شناسی

دیدگاه > ایران - دکتر حسین آخانی 2* هفته پیش برای بازدید علمی به موزه سنکنبرگ فرانکفورت رفته بودم.

نگهبانان خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > تاریخ ایران - دریادار عبدالله معنوی: منطقه خلیج فارس کانون ظهور و انتشار دین مبین اسلام بوده و از این منطقه اندیشه اسلامی به غرب و شرق عالم منتشر شده است.

امنیت خلیج فارس به سپاه واگذار شده است

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: دستیار و مشاور عالی مقام معظم رهبری و فرمانده کل قوا در امور نیروهای مسلح اعلام کرد مسئولیت دفاع از خلیج فارس به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی واگذار شده است.

خلیج فارس ۴۷ برابر آلوده‌تر از آب‌های آزاد

محیط زیست > آب - دکتر اسماعیل کهرم: چندی قبل هماهنگ‌کننده دائمی کنوانسیون منطقه‌ای کویت مسائلی را در زمینه خلیج فارس اظهار کرد که موجب تعجب وافر علاقه‌مندان محیط‌زیست و به‌خصوص علاقه‌مندان خلیج زیبای فارس شد.

خلیج فارس بخش ویژه جشنواره روزنامه‌نگاری هرمزگان شد

ارتباطات > روزنامه‌نگاری - همشهری آنلاین: بخش خلیج فارس به‌عنوان بخش ویژه در نخستین جشنواره روزنامه‌نگاری هرمزگان قرار گرفت

خلیج فارس در دو راهی ثبت ملی یا جهانی

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - گروه محیط زیست: هنوز «خلیج فارس» به‌عنوان میراث طبیعی کشور ثبت ملی نشده است که قائم مقام سازمان میراث فرهنگی سخن از آماده کردن پرونده برای ثبت جهانی این اثر طبیعی به میان می‌آورد.

همه آلایندگان خلیج فارس

محیط زیست > منابع طبیعی - پریسا خلف بیگی: وقتی از پله‌های پیر از گردو خاک دانشکده دامپزشکی تهران بالا می‌رفتم، روی دیوار تیره آن‌که انگار از زمان تاسیس تا به حال هرگز رنگ نخورده بود اطلاعیه اعتراض به تغییر نام خلیج همیشگی فارس به چشمم خورد...

نشست رئیس جمهور با سفرای ایران در کشورهای حوزه خلیج فارس
ایران > دولت -همشهری آنلاین: رئیس جمهور در دیدار روسای نمایندگی‌های
جمهوری اسلامی ایران در کشورهای حوزه خلیج فارس گفت: باید برای جهان پس از
اضمحلال آمریکا آماده شد.

پارلمان خلیج فارس دیوار بی‌اعتمادی در منطقه را ویران می‌کند
ایران > سیاست خارجی -کارشناسان بر این باورند که پارلمان مشترک میان
کشورهای حوزه خلیج فارس می‌تواند استقلال را که آرمان ملت و حکومت‌های منطقه
است به این کشورها هدیه کند...

شناورهای دشمن را به قعر خلیج فارس می‌فرستیم
ایران > دفاع -همشهری آنلاین: فرمانده کل سپاه گفت: شناورهای دشمن با
موشک‌های پیشرفته و تاکتیک‌های برق آسای قایق‌های سپاه به قعر خلیج فارس می‌روند .

نامه‌های کودکان به شهدای هواپیمای ایرانی در خلیج فارس
کودکان > اجتماع -همشهری آنلاین: کودکان بندرعباسی با نامه‌هایی که برای
شهدای خردسال سانحه سقوط هواپیمای ایرانی توسط ناو آمریکایی نوشتند، قایق
ساختند و آن را در آب‌های نیلگون خلیج فارس رها کردند.

۶۶ کبوتر در آسمان نیلگون خلیج فارس
کودکان > اجتماع -همشهری آنلاین: بچه‌های بندرعباسی ۶۶ کبوتر را به یاد
کودکان و نوجوانان شهید سانحه سقوط هواپیمای ایرباس ایران به دست ناوگان
آمریکایی در آسمان خلیج نیلگون فارس پرواز می‌دهند.

انتشار اسناد ۲۰۰ ساله آرشیو ملی انگلیس درباره خلیج فارس
جهان > اروپا -همشهری آنلاین: اسناد تصویری بیش از ۲۰۰ سال تاریخ خلیج
فارس که در آرشیو ملی انگلیس نگهداری می‌شد، انتشار یافت.

قدرت فراموش شده چاه‌های نفت خلیج فارس
دیدگاه > جهان -لیدا هادی: چندی پیش جرج گالووی یکی از اعضای پارلمان
انگلستان طی مصاحبه با یک شبکه تلویزیونی عرب کشورهای عربی جهان را به سبب

عدم توانایی آنها در حل بحران فلسطین به شدت به باد انتقاد گرفت

سخنان متکی در کنفرانس بین‌المللی خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: وزیر امور خارجه با بیان اینکه تمایل کشورهای منطقه به استفاده از انرژی اتمی دلیلی بر حقانیت ایران در استفاده از فناوری هسته‌ای است، گفت:

هیجدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس برگزار می‌شود

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: هیجدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس با عنوان "زمینه‌های همکاری، ثبات و امنیت منطقه‌ای" روزهای ۲۷ و ۲۸ خرداد ماه در تهران برگزار می‌شود.

واکنش تهران به بیانیه شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: وزارت خارجه ایران در واکنش به بیانیه اجلاس وزرای خارجه کشورهای شورای همکاری خلیج فارس گفت که جزایر سه‌گانه ایرانی جز لاینفک خاک ایران هستند.

بخشی از کتیبه میخی خلیج فارس تخریب شد

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - همشهری آنلاین: کتیبه فارسی باستان کشف شده در خلیج فارس متعلق به دوران هخامنشی با که در آن نام خلیج فارس هک شده بود توسط فرد یا افراد ناشناس در خارک تخریب شد.

خلیج فارس خطرناک‌تر از همیشه

جهان > روابط بین‌الملل - ترجمه - لیدا هادی: اگر قرار باشد میان ایالات متحده آمریکا و ایران جنگی روی دهد، به احتمال فراوان این نبرد در میانه آب‌های دریایی درمی‌گیرد همان‌طور که پیش از این هم این رویارویی اتفاق افتاده بود.

تنگناهای محیط زیست در خلیج فارس

محیط زیست > آب - اسدالله افلاکی: «در خلیج فارس، این ماهی نیست که در آب زندگی می‌کند بلکه این آب است که در ماهی زندگی می‌کند».

دیدار اعضای ائتلاف خلیج فارس با هاشمی رفسنجانی

ایران > سیاست - هشتمی آنالین: آیت الله اکبر هاشمی رفسنجانی، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام در دیدار اعضای ائتلاف دیده بان خلیج فارس گفت: اسلام، منطق و همراهی مردم منشا قدرت جمهوری اسلامی است

خلیج فارس؛ اصالت یک هویت

ایران > سیاست خارجی - شاه عباس زمانی که پرتغالی‌ها را از تنگه هرمز بیرون می‌کرد اصلاً به ذهنش هم نمی‌رسید روزی دزدان دیگری از راه نرسیده نام «فارس» را از این خلیج بردارند تا شورای عالی انقلاب فرهنگی مجبور شود روی یک نکته روشن‌تر از آفتاب تاکید کند و دهم اردیبهشت (یعنی همان روز پیروزی ایرانیان) را روز «خلیج فارس» بنامد، اما این قصه سر دراز دارد.

خلیج فارس در آینه تاریخ

سفر > ایرانگردی - دهم اردیبهشت را به نام روز ملی خلیج فارس نامیده‌اند. در طول تاریخ، خلیج فارس نه تنها بخشی از خاک ایران محسوب می‌شده و حاکمیت آن در دست ایرانی‌ها بوده است بلکه به اذعان تمام منابع تاریخی موجود این پهنه آبی با عناوینی نظیر خلیج فارس، خلیج عجم، دریای فارس یا بحر فارس شناخته شده است.

سرمایه‌گذاران در همایش خلیج فارس غایب بودند

سفر > گردشگری - گروه شهری: در حالی چهارمین همایش فرهنگی - گردشگری خلیج فارس به عنوان تنها برنامه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری برای گرامیداشت ۱۰ اردیبهشت‌ماه، روز ملی خلیج فارس، اعلام شده است که هیچ سرمایه‌گذاری در این برنامه حضور ندارد.

مشکل محیط زیست خلیج فارس، فقط نفت نیست

محیط زیست > زیست بوم - گروه محیط زیست: سالانه یک میلیون تن نفت خام ناشی از عملیات نفتی، اکتشاف، بهره‌برداری، حمل و نقل، تصادفات دریایی و تخلیه آب توازن شناورها به خلیج فارس راه می‌یابد.

تحریف نام خلیج فارس به سرمنزل مقصود نمی‌رسد

ایران > سیاست خارجی - گروه سیاسی: «توطئه تحریف نام خلیج فارس ۵۰ سال پیش از سوی جمال عبدالناصر، رهبر مصر که اقداماتش برای کشورهای عربی قابل تقدیر بود و ویژگی‌های بارزی داشت، آغاز شد».

خلیج فارس در انتظار سرمایه‌های پارسی

سفر > ایرانگردی - سینا قنبرپور: برنامه سرمایه‌گذاری ۱۲/۵ تریلیون دلاری کشورهای آن سوی خلیج فارس برای جذب ۵/۱ میلیون توریست تا سال ۲۰۱۸ میلادی در مقایسه با برنامه‌های ایران رقابتی لاک‌پشتی را در عرصه گردشگری برای ما رقم زده است.

آشنایی با جزایر ایرانی خلیج فارس

سفر > ایرانگردی - همشهری آنلاین: خلیج همیشه فارس ما حدود ۳۰ جزیره مسکونی و غیر مسکونی ایرانی را در خود جای داده است.

ایران درگیری در خلیج فارس را رد کرد

ایران > سیاست خارجی - به‌دنبال انتشار برخی گزارش‌ها مبنی بر شلیک برخی نیروهای آمریکایی به سوی یک قایق ایرانی در خلیج فارس یک مقام ایرانی، خبر شلیک یک کشتی آمریکایی به یک قایق ایرانی را رد کرد.

کتاب وصف خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی منتشر شد

کتاب > چاپ اول - همشهری آنلاین: کتاب «وصف خلیج فارس در نقشه‌های تاریخی» که به همه ایران‌دوستان و علاقه‌مندان به هویت ملی، تاریخی ایران و ایرانیان پیشکش شده است،

خلیج فارس فقط یک نام نیست!

کودکان > اجتماع - علیرضا رستگار: تلاش برای تغییر بخش‌هایی از تاریخ، یکی از شیوه‌هایی است که مورد علاقه استعمارگران است.

چرا خلیج فارس را عربی می‌خواهند؟

دیدگاه > ایران - مهدی سجاده‌چی: «برخی از شوخی‌ها جدی که می‌شوند فقط

محو لبخند را موجب نمی‌شوند، بلکه رنج و غصه ما را نیز به همراه دارند .

واکنش علیه گوگل به خاطر جعل نام خلیج فارس

ایران > دولت -همشهری‌آنلاین: سخنگوی وزارت امور خارجه درخصوص اقدام سایت اینترنتی گوگل در گنجاندن کلمه معجول خلیج عربی در کنار نام خلیج فارس گفت:

شکست سناریوی تکراری آمریکا در خلیج فارس

ایران > دفاع -گروه سیاسی: برخورد قایق‌های ایرانی با ناو جنگی آمریکا تکذیب شد

قاتل ۷۹ دلفین خلیج فارس شناسایی شد

محیط زیست > حیوانات -مدیر کل محیط زیست استان هرمزگان از شناسایی کشتی عامل مرگ ۷۹ دلفین خلیج فارس خبر داد و گفت: محیط زیست هفته آینده از صاحبان این کشتی شکایت می‌کند

موزه بزرگ خلیج فارس گشایش یافت

فرهنگ و تاریخ > میراث‌ایران -همشهری‌آنلاین: موزه بزرگ مردم شناسی و باستان شناسی خلیج فارس امروز با حضور رئیس سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در بندرعباس گشایش یافت.

آینده خلیج فارس

دیدگاه > ایران -اسماعیل کهرم: می‌گویند کفشگر به پایین نگاه می‌کند و کلاه‌دوز به بالا! من در حرفه خودم تاثیر شغل و پیشه را در رفتار همکاران دیده‌ام .

نام خلیج فارس و زیست شناسان خارجی

محیط زیست > منابع طبیعی -دکتر حسین آخانی: *درست ۱۳ سال پیش که نگارنده مقاله‌ای تحت عنوان نام خلیج فارس و بحران زیست‌شناسی در ایران در مجله نشر دانش (۱۳۷۳) منتشر کردم، فکر نمی‌کردم که دفاع از یکی از مهم‌ترین افتخارات تاریخی و ملی ما هزینه‌ای بس گزاف دربرداشته باشد.

زیان ۶۰ میلیارد دلاری کشورهای حاشیه خلیج فارس

اقتصاد > اقتصادجهان -همشهری‌آنلاین: ضرر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس به خاطر کاهش بهای دلار آمریکا و بی ثبات شدن اقتصاد این کشورها سال گذشته

حدود ۶۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود .

خلیج فارس گهواره تمدن عالم

کتاب > مرور -از ابتدای تاریخ بشر تا امروز خلیج فارس به‌عنوان یکی از مناطق مهم و راهبردی ایران مطرح بوده که نه تنها در خاورمیانه بلکه در پهنه جغرافیای سیاسی جهان از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده است .

پیشنهاد روسیه برای ایجاد سازمان امنیت خلیج فارس

جهان > خلیج فارس -همشهری آنالین: معاون وزیر امور خارجه روسیه گفت: روسیه به جامعه جهانی پیشنهاد می‌کند که سازمان امنیت و همکاری در منطقه خلیج فارس تاسیس شود

سفر اقتصادی سارکوزی به خلیج فارس

جهان > خلیج فارس -نیکلای سارکوزی رئیس جمهوری فرانسه، در چارچوب سفر دوره‌ای خود به برخی کشورهای عربی حوزه خلیج فارس وارد قطر شد.

پیام احمدی‌نژاد به سران کشورهای ساحلی خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی -در شرایطی که این روزها رئیس‌جمهوری آمریکا در حال بازدید از کشورهای منطقه با شعار در انزوا قرار دادن ایران است، محمدرضا باقری، معاون عربی -آفریقایی وزارت امور خارجه پیام رئیس‌جمهوری برای سران ۶ کشور حاشیه خلیج فارس را به سفیران این کشورها در تهران ابلاغ کرد.

خلیج فارس من را صدا می‌زند

ورزش > آبی -اکرم احمدی: گفت‌وگو با علی شادلو، شناگری که نامش در کتاب گینس ثبت شد

۶ هزار کیلومتر پیاده به نام خلیج فارس

سفر > گردشگری -صنم مودی: لاغر اندام است، اندکی خجالتی با لبخندی بر کنج لب. در نگاهش برقی است که حکایت از عشقی عمیق دارد. می‌گوید: «هرکس دلش برای ایران و ایرانی بتپد، پیاده راه رفتن برایش چیزی نیست. جانش را هم به کف می‌گیرد».

برگزاری رزمایش دریایی شهامت ۸۶ در خلیج فارس

ایران > دفاع - در مرحله دوم رزمایش دریایی شهامت ۸۶ که در آب‌های خلیج فارس با موفقیت اجرا شد، نیروی دریایی سپاه، سلاح‌های مدرن و پیشرفته خود را با موفقیت آزمایش کرد.

هنگامه دیدار با هنگام خلیج فارس

سفر > ایرانگردی - ندا لهردی: مسافرانی که به سواحل جنوب کشور سفر می‌کنند، معمولاً هدفشان دیدار از جزایر قشم و کیش است. اما در این میان، جزایر هنگام و هرمز با وجود زیبایی‌ها و جذابیت‌هایی که دارند، فراموش می‌شوند.

کارگزاران ایرانی به جنوب خلیج فارس می‌روند

بورس > اخبار بورس - گروه بورس: پس از صدور مجوز برای شرکت کارگزاری بانک صادرات، برای فعالیت در قطر، خبر می‌رسد، شرکت بورس به‌تازگی با فعالیت ۳ کارگزار دیگر برای فعالیت در بورس‌های امارات و قطر موافقت کرده است.

فعالیت‌های نظامی، تهدیدکننده محیط‌زیست خلیج فارس

محیط زیست > آب - گروه محیط‌زیست: منطقه خلیج فارس به‌دلیل آلودگی‌های نفتی، جنگ‌ها، افزایش فعالیت‌های صنعتی و اقتصادی و تهدیدات جدید از جمله ایجاد سرزمین و برگزاری مانورها از نظر زیست‌محیطی بسیار آسیب‌پذیر شده است.

حضور رئیس‌جمهور در نشست سران شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: رئیس‌جمهور با حضور در نشست سران شورای همکاری خلیج فارس، در سخنانی ضمن طرح دیدگاه‌های خود، این کشورهای را به تأسیس سازمان همکاری منطقه خلیج فارس دعوت کرد.

احمدی نژاد: سفر به قطر، سرفصل دوران جدید همکاری‌ها در خلیج فارس است

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: رئیس‌جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: سفر به قطر، برای شرکت در بیست و هشتمین اجلاس سران شورای همکاری خلیج فارس، سرفصل دوران جدید همکاری‌ها در منطقه خلیج فارس است.

تنها راه نجات خلیج فارس

دیدگاه > ایران - ناصر کرمی: تبدیل تدریجی تنش زیست‌محیطی معمول خلیج فارس به یک بحران فراگیر، موضوعی است که متأسفانه چندان مورد توجه نهادهای مسئول و دلمشغولان محیط‌زیست ایران قرار نگرفته‌است.

میهمان یک روزه سران شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - محمود احمدی‌نژاد پس از دعوت چهارشنبه شب امیر قطر به منظور شرکت در اجلاس شورای همکاری خلیج فارس در سفری یک روزه روز دوشنبه به دوحه سفر می‌کند.

کشورهای همسایه با ایجاد تنش در منطقه خلیج فارس مخالفند

ایران > سیاست خارجی - گروه سیاسی: وزیر امور خارجه در جریان سفر دوره‌ای خود به کشورهای حاشیه خلیج فارس وارد مسقط، پایتخت عمان شد و پیام رئیس‌جمهوری برای سلطان قابوس، پادشاه این کشور را به وی ابلاغ کرد.

جریمه ۶ میلیارد تومانی برای قاچاقچیان سوخت خلیج فارس

حادثه > داخلی - جواد عزیزی: متهمان پرونده قاچاق سوخت در آب‌های خلیج فارس که با ۲ شناور غول پیکر دست به قاچاق صدها هزار لیتر گازوئیل از سواحل جنوبی کشور زده بودند، به پرداخت بیش از ۶ میلیارد تومان جریمه نقدی، توقیف کشتی و تحمل ده‌ها سال حبس و صدها ضربه شلاق محکوم شدند.

خلیج فارس تا یک سال دیگر هم طعم جیوه می‌دهد

محیط زیست > آلودگی - اسدالله افلاکی: با توجه به تأخیر در راه‌اندازی پتروشیمی اروند، پیش‌بینی می‌شود مشکلات ناشی از انتشار جیوه در خلیج فارس دست کم تا یک سال دیگر ادامه داشته باشد.

بازتاب نشست سران کشورهای حاشیه خزر در روزنامه‌های خلیج فارس

پیشخوان > روزنامه - همشهری آنلاین: روزنامه‌های حوزه خلیج فارس چهارشنبه ۲۵ مهر خبر نشست سران کشورهای ساحلی خزر را پوشش داده‌اند.

پنج کشور حاشیه خلیج فارس جمعه را عید فطر اعلام کردند

اندیشه > دین -همشهری آنلاین: منابع رسمی اعلام کردند که عید فطر در پنج کشور عربستان، امارات عربی متحد، قطر و کویت، در حوزه خلیج فارس، روز جمعه خواهد بود.

کار، آن سوی آب‌های گرم خلیج فارس

اجتماع > آسیب‌ها -ترجمه- وحیدرضا نعیمی: فوریه ۲۰۰۴، یک فروند هواپیمای مسافربری متعلق به شرکت کیش ایر که از جزیره کیش راهی شارجه در امارات متحده عربی بود، سقوط کرد و تمام ۴۳ نفر سرنشین آن کشته شدند.

پرواز هددهای ایرانی بر فراز خلیج فارس

ایران > دفاع -نیروهای پدافندی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با استفاده از سیستم در دسترس (آنلاین)، تمام منطقه خلیج فارس و تنگه هرمز را تحت کنترل کامل خود قرار داده‌اند.

آغاز محاکمه قاچاقچیان سوخت از سواحل خلیج فارس

حادثه > داخلی -حامد فرحبخش: رسیدگی قضائی به پرونده متهمان ۲ شناورغول پیکر که به قاچاق گسترده سوخت از سواحل ایران دست می‌زدند، در دادگاه میناب آغاز شد.

استقبال ایران از تصمیم شورای همکاری خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی -همشهری آنلاین: سخنگوی وزارت امور خارجه از تصمیم وزرای امور خارجه شورای همکاری خلیج فارس درخصوص موافقتنامه تجارت آزاد میان جمهوری اسلامی ایران و آن شورا، استقبال کرد.

آمادگی شورای همکاری خلیج فارس برای تجارت آزاد با ایران

اقتصاد > تجارت داخلی -گروه اقتصادی: شورای همکاری خلیج فارس بنا به پیشنهاد ایران برای آغاز مذاکرات درباره انعقاد موافقتنامه تجارت آزاد اعلام آمادگی کرد.

موشکهای ساحل به دریای ایران خلیج فارس و دریای عمان را پوشش داده‌اند

ایران > دفاع -همشهری آنلاین: فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در آستانه

سوم شعبان روز پاسدار در برنامه صبح و ایرانی شبکه جهانی جام جم به تشریح وضعیت دفاعی کشور پرداخت

بحران پتروشیمی ماهشهر برای محیط زیست خلیج فارس

محیط زیست > آلودگی - گروه شهری: در حالی که هنوز آلودگی‌های ناشی از ۱۰۰ تن مازوت رها شده در نوار ساحلی آبزیان خلیج فارس را به شدت تهدید می‌کند

بیستمین روز پرسیه لکه نفت در ساحل خلیج فارس

محیط زیست > آلودگی - گروه شهری: لکه نفتی ۸ کیلومتری در ساحل خلیج فارس، پس از گذشت ۲۰ روز بدون هیچ اقدام مؤثری برای رفع آن همچنان در منطقه باقی است.

از کشورهای حاشیه خلیج فارس هم عقب افتاده‌ایم

دانش > تحقیق و تولید - سپیده سمائی: در حالی که زیست‌فناوری یکی از مهم‌ترین محورهای توسعه علمی، اجتماعی و اقتصادی کشورهای جهان است

کاهش ناوهای هواپیمابر آمریکا در خلیج فارس

جهان > خلیج فارس - همشهری آنلاین: رئیس فرماندهی مرکزی نیروی دریایی ارتش آمریکا در ناوگان پنجم از کاهش شمار ناوهای هواپیمابر این کشور در خلیج فارس به یک ناو خبر داد

موضع ایران درباره خرید تسلیحاتی کشورهای حاشیه خلیج فارس

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موضع ایران را درباره خرید تسلیحاتی کشورهای حاشیه خلیج فارس تشریح کرد.

حسینی: خلیج فارس به ثبات نیاز دارد

ایران > سیاست خارجی - همشهری آنلاین: سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، گفت: اعلام خبر کمک تسلیحاتی بیست میلیارد دلاری آمریکا به عربستان با هدف ایجاد ترس و نگرانی در کشورهای منطقه است.

شورای همکاری خلیج فارس خواهان تفاهم فلسطینی‌ها شد

جهان > مجامع جهانی - همشهری آنلاین: وزرای خارجه شورای همکاری خلیج

فارس با صدور بیانیه‌ای خواستار بازگشت آرامش به نوار غزه و ایجاد تفاهم میان گروههای فلسطینی شدند.

توقیف ۳ فروند کشتی اماراتی در خلیج فارس

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: مرزداران ایرانی روز سه‌شنبه ۵ تیر ۳ فروند کشتی صیادی متعلق به امارات عربی متحده را در آب‌های خلیج فارس توقیف کردند.

اعتراض به ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس

محیط زیست > زیست‌بوم - گروه شهری: به بهانه بزرگترین برنامه بازیابی زمین در جهان، اجرای طرح جزایر چهارگانه نخیل، در ساحل دبی در حاشیه خلیج فارس موجب تغییر اکوسیستم این منطقه خواهد شد.

اطلاعیه ستاد حوادث غیرمترقبه درخصوص توفان حاره‌ای در خلیج فارس و دریای عمان

محیط زیست > فجایع - همشهری آنلاین: ستاد حوادث غیر مترقبه کشور به مردم و مسوولان مناطق جنوبی، استان‌ها و جزیره‌های حاشیه خلیج فارس و دریای عمان به‌دلیل خطر توفان حاره‌ای (گونو) توصیه کرد مسایل ایمنی را رعایت کنند.

خلیج فارس نیازمند رویکرد جدید امنیتی

ایران > سیاست خارجی - گروه سیاسی: هفدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس با عنوان امنیت خلیج فارس از منظر حقوق بین‌الملل با قرائت پیام رئیس جمهوری آغاز شد.

آغاز به کار هفدهمین همایش امنیت خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > همایش‌ها - هفدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس با عنوان "امنیت خلیج فارس از منظر حقوق بین‌الملل" با قرائت پیام دکتر احمدی‌نژاد آغاز شد.

ورود نه ناو آمریکایی به خلیج فارس

جهان > خلیج فارس - همشهری آنلاین: نه ناو نظامی ارتش آمریکا با گذر از تنگه هرمز و به منظور برگزاری مانور نظامی وارد آب‌های خلیج فارس شدند.

قلب دنیا در خلیج فارس می‌تپد

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - عمید نمازی‌خواه: خلیج فارس (پارس) نامی است

به جای مانده از کهن‌ترین منابع که از سده‌های پیش از میلاد سر بر آورده است، و با پارس و فارس - نام سرزمین ملت ایران - گره خورده است.

خلیج فارس، نامی به قدمت تاریخ

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران -مجید مهربانی دلجو: پیروز مجتهدزاده اگر محور صحبت‌هایش خلیج فارس باشد و روی صحبتش با جاعلان نام خلیج فارس، تعصبش آن قدری هست که در طول مصاحبه

دوچرخه‌سواری به مناسبت روز ملی خلیج فارس

شهر > مناطق -شهرداری منطقه ۱۹ تهران به مناسبت فرارسیدن روز ملی خلیج فارس اقدام به برگزاری همایش بزرگ دوچرخه سواری می‌کند.

جام خلیج فارس: مسابقات هفته بیست و پنجم

ورزش > فوتبال -همشهری آنلاین: هفته بیست و پنجم مسابقات فوتبال باشگاه‌های برتر ایران جام خلیج فارس امروز جمعه ۲۴ فروردین با پنج دیدار پیگیری می‌شود

آمریکا در خلیج فارس دست به مانور دریایی زد

جهان > خلیج فارس -همشهری آنلاین: نیروی دریایی آمریکا سه شنبه ۲۷ مارس (۷ فروردین) برگزاری مانوری نظامی را در آب‌های خلیج فارس آغاز کرد.

رزمایش دریایی اقتدار درخلیج فارس آغاز شد

ایران > دفاع -همشهری آنلاین: عملیات اجرایی رزمایش دریایی اقتدار درخلیج فارس امروز پنجشنبه آغاز شد

مانور نظامی کویت در خلیج فارس

جهان > خلیج فارس -همشهری آنلاین: واحدهایی از نیروی دریایی کویت از روز شنبه(۲۸ بهمن) در اطراف جزیره "ام المرامد" در آب‌های خلیج فارس، تمرین نظامی با مهمات جنگی برگزار می‌کند.

افزایش حضور نظامی آمریکا در خلیج فارس نگران‌کننده است

جهان > روسیه و قفقاز -گروه بین‌الملل: رئیس جمهوری روسیه گفت که افزایش حضور نظامی آمریکا در خلیج فارس نگران‌کننده است .

وزیر اطلاعات عراق: بیانیه شورای خلیج فارس را قبول نداریم

ایران > سیاست خارجی - گروه سیاسی: وزیر اطلاعات عراق درباره بیانیه شورای همکاری خلیج فارس و اتهام دخالت ایران در عراق، اتهامات مطرح شده در بیانیه اعضای این شورا علیه ایران را رد کرد و گفت:

نشست شورای همکاری خلیج فارس با حضور رایس

جهان > خلیج فارس - گروه بین‌الملل: وزیر امور خارجه ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در حالی در کویت جلسه برگزار کردند؛ که وزیران امور خارجه اردن، مصر و آمریکا نیز آنان را همراهی می‌کردند.

خلیج فارس: برخورد زیر دریایی آمریکایی با کشتی ژاپنی

جهان > خلیج فارس - همشهری آنلاین: یک زیر دریایی هسته‌ای نیروی دریایی آمریکا و یک کشتی تجاری ژاپنی در تنگه هرمز در خلیج فارس با یکدیگر برخورد کردند.

بحران هویت در حاشیه جنوبی خلیج فارس

جهان > خلیج فارس - همشهری آنلاین - محمد عجم: بارها شنیده‌ایم افرادی در کشورهای عربی از طبقات مختلف اجتماعی و حتی روشنفکرانی که با ایران ضدیت دارند از اصالت صحت و جایگاه تاریخی و حقوقی نام خلیج فارس سخن گفته و بر آن تاکید کرده‌اند.

اعتراض حسینی به حذف نام خلیج فارس از نقشه راهنمای موزه لوور

ایران > سیاست خارجی - سخنگوی وزارت امور خارجه در ادامه نشست هفتگی خود با خبرنگاران نسبت به حذف نام خلیج فارس از نقشه راهنمای موزه لوور فرانسه اعتراض کرد.

چشم‌انداز روابط اقتصادی اتحادیه اروپا و شورای همکاری خلیج فارس

اقتصاد > اقتصاد جهان - ترجمه و تلخیص محمدصادق جوکار: موافقت‌نامه همکاری بین اروپا و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس (GCC) در سال ۱۹۸۸ امضا گردید که عملاً در سال ۱۹۹۰ اجرایی شد.

بازی قدرت در خلیج فارس

ایران > سیاست خارجی - دکتر محمد مهدی مظاهری: با فاصله زمانی بسیار کوتاهی

پس از قطع مذاکرات ایران و کشورهای ۵+۱، آمریکا مانور نظامی مشترکی را با کشورهای حوزه خلیج فارس آغاز نمود.

کشف کشتی اشکانی در خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > میراث ایران - همشهری آنلاین: یک کشتی باستانی مربوط به دوره پارثیان در عمق ۷۰ متری منطقه سیراف کشف شده است که مدرکی دیگر برای ایرانی بودن خلیج فارس است.

مصری، خلیج فارس، شهرداری بر روی کیوسک روزنامه فروشی‌ها

پیشخوان > روزنامه - همشهری آنلاین: انتخاب مصری به عنوان وزیر، واکنش به مانور آمریکا در خلیج فارس، و تحقیق و تفحص از شهرداری موضوعات تیتراژ اکثر روزنامه‌های صبح ایران است.

تجلیل از حماسه آفرینان دفاع مقدس در ساحل خلیج فارس

ایران > دفاع - همشهری آنلاین: کودکان و نوجوانان بوشهری آغاز هفته دفاع مقدس را با یاد کودکان شهید لبنانی در قانا گرامی داشتند.

پایان شانزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > همایش‌ها - همشهری آنلاین: شانزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس که روز دوشنبه ۲۷ شهریور با عنوان "خلیج فارس: ویژگی‌های ترتیبات امنیتی در حال ظهور" در تهران آغاز به کار کرده بود شامگاه سه‌شنبه ۲۸ شهریور به کار خود پایان داد.

شانزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس

فرهنگ و تاریخ > همایش‌ها - همشهری آنلاین: شانزدهمین همایش بین‌المللی خلیج فارس هفته آینده توسط مرکز مطالعات عالی بین‌المللی دانشگاه تهران برگزار می‌شود.

ادامه مانور ذوالفقار در خلیج فارس

ایران > دفاع - مرحله‌دریایی این رزمایش در آب‌های خلیج فارس آغاز شد.

رزمایش ضربت ذوالفقار از شنبه در خلیج فارس

ایران > دفاع - رزمایش بزرگ ضربت ذوالفقار از شنبه چهارم شهریور در آب‌های خلیج فارس و دریای عمان ادامه می‌یابد.

مرکز مطالعات خلیج فارس
کانون پژوهشهای دریای پارس

حمد پاک از جان پاک آن پاک را کو خلافت داد مشتی خاک را
آن خردبخشی که آدم خاک اوست جز و کل برهان ذات پاک اوست
(عطار نیشابوری)

مرکز مطالعات خلیج فارس

(بزرگترین مرکز تخصصی خلیج فارس شناسی داخل و خارج کشور)
خلیج فارس (دریای پارس) بدون تردید در سده اخیر یکی از مهم ترین و حساس ترین مناطق جهان در نگرشهای ژئوپلتیک و ژئواستراتژیک بوده است. با توجه به تحولات و دگرگونیهای ژرف مناسبات بین المللی، در آغاز قرن بین ۲۱ مهم ترین کانون توجه قرار گرفته و به تعبیر کلاسیک ژئوپلتیک هارتلند، یا قلب زمین نام میگیرد. خلیج فارس از دوران باستان به دلیل فقدان تمدن در شبه جزیره عربستان همیشه بخش لاینفکی از حوزه تمدنی و سرزمینی ایران بوده است و پس از ظهور اسلام نیز مورد توجه سیاست مداران اروپایی قرار داشته است و چه بسا که میتوانیم این منطقه را محل انعکاس سیاستهای بین المللی بنامیم.

به هنگام گسترش رقابتهای سیاسی، استراتژیک و حضور نامشروع و استعماری قدرتهای اروپایی و آمریکایی در خاورمیانه، منطقه خلیج فارس به عنوان شاه‌رگ بازرگانی و هم به عنوان یک حلقه پر اهمیت در زنجیره استراتژیک آنان مورد توجه قرار گرفت. اهمیت جهانی خلیج فارس در دوره نوین از سال ۱۹۰۸ هنگامی آغاز شد که نخستین چاه نفت در منطقه مسجد سلیمان خوزستان قلب تمدنی ایران زمین حفر شد و نفت از آن استخراج گردید. امروز به جهت وجود ذخایر گسترده انرژی منطقه که گسترده‌ترین ذخایر جهان می‌باشد، اهمیت جهانی خلیج فارس ایرانیان بر همگان آشکار شده است. این در حالی است که دیگر منابع موجود انرژی جهان رو به پایان است. به همین جهت منافع چپا و گرایانه غرب در دهه‌های اخیر با سلطه بر این منطقه تامین میگردد و آنها بر تعادل عادلانه قدرتهای منطقه‌ای در خلیج فارس که ایران محوریت اصلی آن می‌باشد بی توجهی نموده اند و در تلاش هستند با ایجاد تفرقه و بدبینی میان کشورهای این حوزه زمینه نا امنی و بی ثباتی را مهیا سازند. از این روی بر همه ایرانیان که میراث داران تمدنی کهن هستند ضروری است که در نگهداری و حساس بودن بر کنترل و پاسداری از خلیج فارس کوشا باشند.

مرکز مطالعات خلیج فارس با توجه به این حساسیت بین‌المللی و همچنین دست درازی برخی کشورهای غربی و عربی وابسته به قدرتهای استعماری کار خود را با تکیه بر نیروهای مردمی و دانشگاهی آغاز نموده است تا به عنوان پایگاهی علمی در دفاع از هویت، امنیت و تاریخ این حوزه ژئوپلیتیکی که بخشی تفکیک ناپذیر از پیکره ایران بزرگ است کوشا باشند. این سازمان مطالعاتی غیردولتی و با هزینه مردمی هدایت میگردد. چنانچه مایل به تماس با اعضای گروه مطالعات خلیج فارس هستید لطفاً با ایمیل‌های زیر ارتباط برقرار نمایید:

+989126466723 persiangulfstudies@gmail.com	روزبه پارساپور (مهندس مکانیک) مدیرعامل مرکز مطالعات خلیج فارس
Rezaei@persiangulfstudies.com	مسعود رضایی

	(کارشناس روانشناسی) قائم مقام و عضو هیأت موسسین
Ajam@persiangulfstudies.com	محمد عجم (دکترای حقوق) عضوافتخاری و مشاور مطالعاتی و حقوق بین الملل
Gholami@persiangulfstudies.com	یاسمن غلامی (مهندس کامپیوتر) پشتیبان و عضو هیأت موسسین
Moghaddam@persiangulfstudies.com	آزیده مقدم (دکترای ایرانشناسی) رئیس هیأت علمی مرکز مطالعات
Samojtahedi@persiangulfstudies.com	سید عباس مجتهدی (کارشناس ارشد علوم سیاسی) مشاور ارشد مدیرعامل
Amiri@persiangulfstudies.com	سجاد امیری (کارشناس ارشد علوم سیاسی) مسئول روابط عمومی و امور بین الملل
Pourtaieb@persiangulfstudies.com	روح الله پورطالب (کارشناس ارشد مطالعات منطقه ای) پژوهشگر ارشد خلیج فارس

پیشینه همکاری مرکز مطالعات خلیج فارس

- رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در کشورها
- سفارت خانه های جمهوری اسلامی ایران
- سفارت خانه های کشورهای عربی در تهران
- مؤسسه یوروسویک لندن (دکتر مجتهدزاده)
- موسسات فیلم سازی و مستندسازی خلیج فارس
- شرکت ملی صادرات گاز ایران

-وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
 -شرکتهای نفتی و پتروشیمی جنوب کشور
 -موسسات مختلف چاپ و نشر کتب
 -نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ندسا
 -کمیته یکسان سازی نامهای جغرافیایی کشور
 -مصاحبه با تلوزیون پرس تی وی، تلوزیون NHK ژاپن، تلوزیون الاتجاه عراق، رادیو
 گفتگو، رادیو فرهنگ، ماهنامه پیام دریا (سازمان کشتیرانی)، هفته نام صنعت و
 تاسیسات و...

کمک‌های مردمی

مرکز مطالعات خلیج فارس یکی از بزرگترین سازمانهای مستقل و مردم نهاد NGO در ایران می‌باشد که در این سالها بنابر وظیفه ملی و دینی خود با هزینه‌های شخصی چند میلیونی سه تن از اعضای گروه اقدام به دفاع و صیانت بین‌المللی از نام خلیج فارس و منافع کشور عزیزمان نموده است، توسعه و گسترش طرح‌های بین‌المللی خلیج فارس شناسی و ادامه اقدامات ملی مرکز مطالعات خلیج فارس منوط به حمایت‌های مردمی در این عرصه راهبردی کشور می‌باشد. لذا خواهشمند است افرادی که توانایی مالی مناسبی دارند و یا تجار و شرکتهای خصوصی که علاقمند به حمایت از خلیج فارس هستند خواهشمند است با مساعدت یا اسپانسر این مرکز، ما را در ادامه این وظیفه خطیر یاری بفرمایند.

آدرس: کرج عظیمیه کدپستی ۳۱۵۵۹۳۵۹۷۶ شماره کارت بانکی: 6273817003248782
 اینترنت بانک انصار به نام روزبه پارساپور

مقالات موجود در سایت کانون پژوهشهای خلیج فارس به نشانی:

<http://www.persiangulfstudies.com/Fa/index.asp?p=Search>

باستان شناسی خلیج فارس

- پیدایش خلیج فارس
 جغرافیای خلیج فارس
 پیوندها
 اسناد بین‌الملل
 کتابخانه خلیج فارس
 جغرافیای اروندرود
 زنگ انقراض کوسه‌های خلیج فارس به صدا درآمد
 پساب‌های صنعتی در خلیج فارس
 چاههای نفتی علت عمده آلودگی خلیج فارس
 آلودگی‌های مجتمع‌های پتروشیمی در خلیج فارس
 سکوت مسئولان در برابر فاجعه نفتی خلیج فارس
 فاجعه زیست محیطی در جزیره خارگ
 سوخت دیزل در آبهای تنگه هرمز
 ایجاد خط پدافندی مستحکم در دریای عمان
 ارتش در صورت نیاز یگانهای بیگانگان را متوقف میکند
 قرارداد ۱۳۱۶
 مجموعه اسناد تاریخی دریای پارس
 ریشه نام خلیج فارس
 خلیج فارس / هما ارزنگی
 چکامه وطن / بادکوبه‌ای
 خلیج همیشه فارس / پرویز بیگی
 خلیج فارس / محسن محمودی
 خلیج فارس / حمید اسداللهی
 نبود سیستم امنیتی مشترک برای حوزه خلیج فارس
 نو یافته‌های باستان شناسی در بندر سیراف

امنیت کامل تنگه هرمز در اختیار ایران است
 بستن تنگه هرمز یعنی سقوط اقتصاد جهان
 تنگه هرمز، سلاحی قدرتمندتر از موشک
 ایران اجازه نمی دهد به امنیت تنگه هرمز آسیبی برسد
 کشتی دوهزار ساله اشکانی در دریای پارس
 شکایت محیط زیست از کشتی عامل مرگ دلفین‌های خلیج فارس
 تجاوز به خلیج فارس جنگی منطقه‌ای را موجب خواهد شد
 جزیره خارک
 جزیره فارسی
 جزیره قشم
 جزیره میر مهنا
 خلیج فارس در کتب جهانی
 اهمیت ژئوپلیتیک خلیج فارس
 تاریخ اجتماعی ایران باستان (حمورابی)
 ایران چگونه تنگه هرمز را مسدود می کند
 نامه سرگشاده پرفسور پیروز مجتهدزاده به دبیر کل سازمان ملل متحد
 بیانیه بنیاد میراث پاسارگاد به مناسبت روز ملی خلیج فارس
 خراسان بزرگ ایران و سلطه استعمار انگلیس
 مشکلات زبان در تاجیکستان
 زبان پارسی عامل وحدت ایرانیان
 زبان فارسی از آشوب تا سامان
 حفاظت از خلیج فارس به سپاه واگذار شد
 قدرت موشکی ایران ناوگان دریایی آمریکا را نابود می کند
 ظوابط ملی آمایش سرزمین
 حمایت و توسعه محیط زیست خلیج فارس

خلیج فارس ۴۷ برابر آب‌های آزاد آلوده است
 آمادگی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران
 بیانیه مردم شیراز در محکومیت جعل نام خلیج فارس توسط اوباما
 عملیات استشهادی، تاکتیک یگان‌های دریایی سپاه
 حضور استعمار پرتغال در خلیج فارس
 سیستم امنیتی جدید خلیج فارس
 خلیج فارس - امنیت منطقه و اهداف سیاست خارجی ایران
 آمریکا و رژیم امنیتی خلیج فارس
 غرب و جریان اطلاعات در خلیج فارس
 خلیج فارس در بازی قدرت
 نفت و شیخ نشینهای خلیج فارس
 دریای پارس در متون پهلوی
 جنبشهای آزادی خواهانه شیعیان بحرین
 خریدهای چندین میلیارد دلاری تسلیحات نظامی اعراب
 اهداف دشمنان در خلیج فارس در تیررس نیروهای دریایی است
 کتیبه خارک با سند متقن تاریخی برای تأیید خلیج فارس
 اثرات شناورهای تندروی سپاه در خلیج فارس
 باغهای دریایی ایران زمین در خلیج فارس
 در معاهدات بین‌المللی
 کنفرانس باستان شناسی خلیج فارس در شهر دورهام انگلستان
 موقعیت نظامی خلیج فارس
 اقتصاد خلیج فارس
 خلیج فارس مملو از تسلیحات نظامی
 پانزده پاسخ راهبردی ایران در صورت حمله نظامی
 گزارش دفتر اطلاعات دریایی آمریکا پیرامون امنیت تنگه هرمز

دلایل دریای پارس
 حریره، سند سیادت ایرانیان برخلیج فارس
 اسقرار قایق‌های بدون سرنشین رژیم صهیونیستی در خلیج فارس
 نیازمندیهای جزایر خلیج فارس
 آمادگی دفاعی ایران برای همکاری با منطقه
 آمریکا و تلاش‌های تازه برای نظامی کردن بیشتر خلیج فارس
 بازار تسلیحاتی خلیج فارس و حضور قدرت‌های فرامنطقه‌ای
 پادگانی به نام خلیج فارس
 سیاست ایران در خلیج فارس
 موشک‌های ایران و بستن هرمز
 خلیج فارس و دریای فارس در تاریخ ابن خلدون
 قدرت نیروی دریایی ایران در خلیج فارس از نگاه بیگانگان
 خاورمیانه جدید
 سیطره ایرانیان بر دریانوردی و تجارت جهانی خلیج فارس
 همگرایی اقتصادی در شورای همکاری خلیج فارس؛ ابعاد و چالش‌ها
 جاذبه‌های طبیعی استان خوزستان
 جاذبه‌های طبیعی استان بوشهر
 جاذبه‌های طبیعی استان هرمزگان
 جاذبه‌های تاریخی استان هرمزگان
 جاذبه‌های تاریخی استان بوشهر
 حفاظت بیشتر از امنیت دریایی خلیج فارس با الحاق ۴ فروند زیر دریایی
 خاندان آل بویه در عمان
 عمان و سیاست موازنه مثبت
 ضرباهنگ تحول در دو سوی خلیج فارس
 نابودی خلیج فارس به بهانه توسعه

خلیج فارس سه هزار ساله و بدلکاران سی ساله
 آغاز جغرافیای سیاسی؛ از ایران باستان است
 اصطلاحات مرزی
 ناپختگی سیاسی امارات و همسویی با امریکا
 نگاهی به روابط ایران و شورای همکاری خلیج فارس
 ایران موشک بالستیک و مافوق صوت خلیج فارس را پرتاب کرد
 بررسی تحولات بحرین
 تاکتیک جنگ نامتقارن سپاه در زیر آبهای خلیج فارس
 مالکیت ابدی ایران بر جزایر سه گانه
 80 فقره اعتراض ایران برای آزاد سازی جزایر سه گانه
 اسناد وزارت امور خارجه بریتانیا و جزایر سه گانه در خلیج فارس
 دفاع حقوقی ایرانیان از خلیج فارس
 نامه دکتر مجتهدزاده به سازمان ملل ۳۰ مارس ۲۰۰۸
 جنگ نامتقارن، راهبرد ایران در منطقه
 چرا جزایر سه گانه خلیج فارس متعلق به ایران است؟
 بررسی روابط سیاسی ایران و عربستان طی سه دهه از انقلاب
 جنبشهای سیاسی اجتماعی بحرین
 روابط سیاسی ایران و عراق بعد از انقلاب
 بررسی روابط ایران و بحرین در گذر تاریخ
 مرزهای دریایی خلیج فارس
 الخلیج الفارسی در نامه نماینده پارلمان مصر
 سناریو استقرار جنگنده‌های فوق مدرن آمریکا در امارات

خلیج فارس شناسی:

پیدایش خلیج فارس

جغرافیای خلیج فارس
 تاریخ خلیج فارس
 امنیت خلیج فارس
 ریشه نام خلیج فارس
 دریانوردی خلیج فارس
 استعمار در خلیج فارس
 توپوگرافی خلیج فارس
 ژئومرفولوژی خلیج فارس
 هیدروگرافی خلیج فارس
 موقعیت نظامی خلیج فارس
 اقتصاد خلیج فارس
 سروده‌های خلیج فارس
 مرزهای دریایی خلیج فارس

ایران‌شناسی:

تاریخ ایران
 فرهنگ ایران
 زبانها و گویشهای ایران
 مشاهیر ایران

اسناد خلیج فارس:

اسناد تاریخی خلیج فارس
 اسناد سازمان ملل متحد
 اسناد بین‌الملل
 خلیج فارس از آغاز تا امروز

خلیج فارس در کتب جهانی

نامه‌ها و بیانیه‌ها

در معاهدات بین‌المللی

مسائل حقوقی

در کتیبه‌های باستانی

جزایر خلیج فارس:

جزایر ایران

جزایر عربستان سعودی

جزایر کویت

جزایر قطر

جزایر عمان

مجمع الجزایر بحرین

جزایر امارات متحده عربی

اسناد و پژوهش‌های جزایر

نیازمندیهای جزایر خلیج فارس

نقشه‌های خلیج فارس:

از دوره باستان تا ۴۰۰ میلاد

از سال ۴۰۰ تا ۱۴۷۰ میلادی

از سال ۱۴۷۰ تا ۱۷۰۰ میلادی

از سال ۱۷۰۰ میلادی تا امروز

جنوب غربی آسیا-اقیانوس هند

نقشه قومی، دینی، زبانی

نقشه آب و هوایی خلیج فارس

نقشه مناطق حساس و نظامی
 نقشه نفت و گاز خلیج فارس
 نقشه توپوگرافی و مورفولوژی
 نقشه ماهواره‌ای خلیج فارس
 نقشه‌های عربی خلیج فارس
 نقشه کشورهای شورای همکاری
 خلیج فارس در اطلسهای جهان
 خلیج فارس در دایره المعارفها
 نقشه مناطق دزدان دریایی
 نقشه سازمان ملل متحد
 نقشه عمق آبهای خلیج فارس

اکوسیستم خلیج فارس:

تهدیدات اکوسیستم
 نگهداری محیط زیست
 قوانین دریایی محیط زیست

گردشگری خلیج فارس:

جاذبه‌های گردشگری طبیعی
 جاذبه‌های گردشگری تاریخی
 تعریف و اهمیت گردشگری
 جاذبه‌های گردشگری دینی
 چالشهای موجود گردشگری
 راهکارهای توسعه گردشگری
 گردشگری و توسعه پایدار کشور

باستانشناسی خلیج فارس:

باستان شناسی حوزه خلیج فارس
تهدیدات باستان شناسی

ژئواستراتژیک خلیج فارس

آینده راهبردی خلیج فارس
نقش قدرتهای فرامنطقه ای
استراتژی غرب در خلیج فارس
ژئواستراتژیک شیعیان خلیج فارس
خلیج فارس در بازی قدرت
نفت و شیخ نشینهای خلیج فارس
استراتژی انگلیسی - عربی
تغییر نظام حاکم بر خلیج فارس
ایران-عراق و امنیت خلیج فارس
سیاست ایران در خلیج فارس
امنیت در حوزه خلیج فارس
جزایر سه گانه و امنیت خلیج فارس
خاورمیانه جدید
ایران، خیزش یک قدرت منطقه‌ای
اهمیت استراتژیک خلیج فارس

ژئوپلیتیک خلیج فارس:

ایران

عراق

عربستان

کویت

عمان

قطر

بحرین

امارات متحده عربی

شورای همکاری خلیج فارس

اهمیت ژئوپلیتیک خلیج فارس

شیخ نشین‌های خلیج فارس

خلیج فارس و ژئوپولیتیک نفت و گاز

ایرانیان آنسوی خلیج فارس

ژئوپولیتیک و امنیت خلیج فارس

تاریخچه جغرافیای سیاسی

دریای مکران/عمان:

جغرافیای دریای مکران

تاریخ دریای مکران

امنیت دریای مکران

آمایش سرزمین:

ظوابط ملی آمایش سرزمین

جایگاه آمایش در نظام برنامه‌ریزی

سیر تحولات آمایش در ایران

آمایش سرزمین بندرعباس

آمایش بنادر چابهار، جاسک، کنارک

امنیت ملی:

فرهنگ و امنیت ملی

مردم و حاکمیت در امنیت ملی

جهانی شدن و امنیت ملی

مفهوم و ماهیت امنیت ملی

امنیت ملی، داکترین، سیاست‌های دفاعی و امنیتی

تنگه هرمز:

مشخصات و موقعیت تنگه هرمز

امنیت تنگه هرمز

اروند رود:

تاریخ اروند رود

جغرافیای اروند رود

ژئواستراتژیک اروند رود

پیمان نامه‌های اروند رود

واژه نامه ها:

واژه نامه جغرافیا

واژه نامه سیاست

اصطلاحات سیاسی

واژه‌های اختصاری

اصطلاحات مرزی

اصطلاحات نظامی

پیمان نامه‌های بین‌المللی:

قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

قرارداد ۱۹۱۹

قرارداد ۱۳۱۶

قرارداد ۱۹۲۱

قرارداد گلستان

قرارداد آخال

قرارداد ۱۹۰۷

قرارداد پاریس

قرارداد ترکمانچای

قرارداد کنسرسیوم

قطعه‌نامه ۵۹۸

حکمت گلد اسمیت

عهدنامه مجمل ۱۸۰۹ میلادی

عهدنامه مفصل ۱۸۱۲ میلادی